

Επίσημη Εφημερίδα

C 224

της Ευρωπαϊκής Ένωσης

51ο έτος

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

30 Αυγούστου 2008

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	<u>Περιεχόμενα</u>	<u>Σελίδα</u>
III	<i>Προπαρασκευαστικές πράξεις</i>	
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ		
445η σύνοδος ολομέλειας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008		
2008/C 224/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οικολογικές μέθοδοι παραγωγής»	1
2008/C 224/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη συμμετοχή της Κοινότητας σε πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης που στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων ατόμων μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), το οποίο έχουν αναλάβει διάφορα κράτη μέλη» COM(2007) 329 τελικό — 2007/0116 (COD)	8
2008/C 224/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης — SOLVENCY II» COM(2007) 361 τελικό — 2007/0143 (COD)	11
2008/C 224/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της συμμετοχής της Κοινότητας σε πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης το οποίο στοχεύει στη στήριξη ΜΜΕ που διεξάγουν έρευνα και ανάπτυξη και το οποίο έχουν αναλάβει διάφορα κράτη μέλη» COM(2007) 514 τελικό — 2007/0188 (COD)	18
2008/C 224/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Εξάλειψη του στίγματος της επιχειρηματικής αποτυχίας — Για μια πολιτική παροχής δεύτερης ευκαιρίας — Εφαρμογή της σύμπραξης της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση» COM(2007) 584 τελικό	23
2008/C 224/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις «Διεθνείς δημόσιες συμβάσεις»	32

EL

 Τιμή:
26 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2008/C 224/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: — «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ, ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Μέρος πρώτο» — «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ, ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Προσαρμογή στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Μέρος δεύτερο» — «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ, ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Προσαρμογή στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Τρίτο μέρος» — «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ, ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Προσαρμογή στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Μέρος IV» COM(2007) 741 τελικό — 2007/0262 (COD) — COM(2007) 824 τελικό — 2007/0293 (COD) — COM(2007) 822 τελικό — 2007/0282 (COD) — COM(2008) 71 τελικό — 2008/0032 (COD)	35
2008/C 224/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων και τον έλεγχο της υποχρέωσης προς ασφάλιση της ευθύνης αυτής» (Κωδικοποιημένη έκδοση) COM(2008) 98 τελικό — 2008/0037 (COD)	39
2008/C 224/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «Πράσινο Βιβλίο — Διαμόρφωση νέας παιδείας αστικής κινητικότητας» COM(2007) 551 τελικό	39
2008/C 224/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Ανακοίνωση της Επιτροπής — Σχέδιο δράσης για την εφοδιαστική εμπορευματικών μεταφορών COM(2007) 607 τελικό	46
2008/C 224/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις ακόλουθες προτάσεις: — «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2002/21/ΕΚ σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2002/19/ΕΚ σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους, και 2002/20/ΕΚ για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών» — «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 2002/22/ΕΚ για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της οδηγίας 2002/58/ΕΚ σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 για τη συνεργασία όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών» — «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Αγορά Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» COM(2007) 697 τελικό — 2007/0247 (COD) — COM(2007) 698 τελικό — 2007/0248 (COD) — COM(2007) 699 τελικό — 2007/0249 (COD)	50
2008/C 224/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με έναν κώδικα δεοντολογίας για τα ηλεκτρονικά συστήματα κράτησης θέσεων» COM(2007) 709 τελικό — 2007/0243 (COD)	57

2008/C 224/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση πολυετούς κοινοτικού προγράμματος σχετικά με την προστασία των παιδιών που χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο και άλλες τεχνολογίες επικοινωνιών» COM(2008) 106 τελικό — 2008/0047 (COD)	61
2008/C 224/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον τεχνικό έλεγχο των μηχανοκίνητων οχημάτων και των ρυμουλκούμενων τους» COM(2008) 100 τελικό — 2008/0044 (COD)	66
2008/C 224/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Η αντιμετώπιση του προβλήματος της λειψυδρίας και της ξηρασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» COM(2007) 414 τελικό	67
2008/C 224/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί δημιουργίας κοινοτικού συστήματος πρόληψης, αποτροπής και εξάλειψης της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας» COM(2007) 602 τελικό — 2007/0223 (CNS)	72
2008/C 224/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την — «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την προστασία ευπαθών θαλάσσιων οικοσυστημάτων της ανοικτής θάλασσας από τις δυσμενείς επιπτώσεις της χρήσης αλιευτικών εργαλείων βυθού» και την — «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών — Καταστρεπτικές αλιευτικές πρακτικές στην ανοικτή θάλασσα και προστασία των ευπαθών οικοσυστημάτων βαθέων υδάτων» COM(2007) 605 τελικό — 0227/0224 (CNS) — COM(2007) 604 τελικό	77
2008/C 224/18	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τα νέα τρόφιμα και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. XXX/XXXX (ενιαία διαδικασία)» COM(2007) 872 τελικό — 2008/0002 (COD)	81
2008/C 224/19	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την απλούστευση των διαδικασιών καταχώρισης και δημοσίευσης πληροφοριών στον κτηνιατρικό και ζωοτεχνικό τομέα και για την τροποποίηση των οδηγιών 64/432/ΕΟΚ, 77/504/ΕΟΚ, 88/407/ΕΟΚ, 88/661/ΕΟΚ, 89/361/ΕΟΚ, 89/556/ΕΟΚ, 90/427/ΕΟΚ, 90/428/ΕΟΚ, 90/429/ΕΟΚ, 90/539/ΕΟΚ, 91/68/ΕΟΚ, 92/35/ΕΟΚ, 92/65/ΕΟΚ, 92/66/ΕΟΚ, 92/119/ΕΟΚ, 94/28/ΕΚ, 2000/75/ΕΚ, της απόφασης 2000/258/ΕΚ και των οδηγιών 2001/89/ΕΚ, 2002/60/ΕΚ και 2005/94/ΕΚ» COM(2008) 120 τελικό — 2008/0046 (CNS)	84
2008/C 224/20	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τους διαλύτες εκχύλισης οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παρασκευή των τροφίμων και των συστατικών τους (κωδικοποιημένη έκδοση)» COM(2008) 154 — COD 2008/0060 (COD)	87
2008/C 224/21	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία: κοινοτική στρατηγική 2007-2012 για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία» COM(2007) 62 τελικό	88
2008/C 224/22	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών — Μεγιστοποίηση των οφελών και των δυνατοτήτων και ταυτόχρονα παροχή εγγυήσεων για την προστασία των εργαζομένων» COM(2007) 304 τελικό	95

2008/C 224/23	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προαγωγή της κινητικότητας των νέων στην Ευρώπη: πρακτικές πτυχές και χρονοδιάγραμμα» 100	100
2008/C 224/24	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (2010)» COM(2007) 797 τελικό — 2007/0278 (COD) 106	106
2008/C 224/25	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόγραμμα “Η νεολαία σε δράση” (2007-2013)» COM(2008) 56 τελικό — 2008/0023 (COD) 113	113
2008/C 224/26	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Θέσπιση προγράμματος δράσης στον τομέα της δια βίου μάθησης» COM(2006) 664 τελικό — 2006/0222 (COD) 115	115
2008/C 224/27	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πλεονεκτήματα και οφέλη του ευρώ: η ώρα του απολογισμού» 116	116
2008/C 224/28	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/EK σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, όσον αφορά τη μεταχείριση ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών» COM(2007) 747 τελικό — 2007/0267 (CNS) 124	124
2008/C 224/29	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Σχέσεις ΕΕ-Σερβίας: ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών» 130	130

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

445Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 28ΗΣ ΚΑΙ 29ΗΣ ΜΑΪΟΥ 2008

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οικολογικές μέθοδοι παραγωγής»

(2008/C 224/01)

Στις 16 Φεβρουαρίου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα:

«Οικολογικές μέθοδοι παραγωγής».

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες για το θέμα, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου 2008 με βάση εισηγητική έκθεση της κας Darmanin.

Κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της, της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί απόλυτα πρωτοβουλίες οι οποίες στοχεύουν στην ανάπτυξη μιας κοινοτικής πολιτικής βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης, πλήρως εναρμονισμένης προς τις λοιπές κοινοτικές πολιτικές, με σκοπό:

- να μετατραπούν οι ενδεχόμενες προκλήσεις σε ευκαιρίες προκειμένου η κοινοτική βιομηχανία να καταστεί ανταγωνιστική στην παγκόσμια αγορά, χάρη στην υιοθέτηση οικολογικών μεθόδων παραγωγής με βάση οικολογικά προϊόντα και οικολογικές υπηρεσίες, που εντοπίζονται εύκολα από τους καταναλωτές σε όλη την Κοινότητα,
- να αναπτυχθεί μια «αγορά οικολογικών προϊόντων» προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα εν λόγω προϊόντα και οι εν λόγω υπηρεσίες ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένους κοινούς ορισμούς και διατίθενται πράγματι σε όλα τα κράτη μέλη,
- να ευαισθητοποιεί το ευρωπαϊκό κοινό ώστε να υιοθετήσει μια πιο «οικολογικά ευφυής» καταναλωτική συμπεριφορά και πρότυπα συμπεριφοράς που σέβονται σε μεγαλύτερο βαθμό το περιβάλλον, διαμέσου μιας ισχυρής δέσμευσης για την προσφορά πληροφόρησης, κατάρτισης και εκπαίδευσης, με αφετηρία τα σχολεία,
- να υιοθετηθεί μια πιο στρατηγική προσέγγιση προκειμένου να επηρεαστεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων των επιχειρήσεων, των πολιτικών, των καταναλωτών και του ευρύτερου κοινού, και να θεσπιστεί ένα οργανικό κοινοτικό πλαίσιο, για να αποτραπεί ο κατακερματισμός της αγοράς λόγω εσφαλμένων και παραπλανητικών συμβουλών και διαφημιστικών μηνυμάτων σχετικά με τον οικολογικό χαρακτήρα των εν λόγω προϊόντων και των συναφών συστημάτων παραγωγής και διανομής,
- να διασφαλιστεί η προστασία της ελεύθερης επιλογής των καταναλωτών και η δέσμευση των παραγωγών/διανομέων για την τήρηση περιβαλλοντικών προτύπων και να διασφαλιστεί ότι τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις περιβαλλοντικής βιωσιμότητας,
- να διασφαλιστεί ότι οι ευθύνες όσον αφορά την πολιτική βιώσιμης κατανάλωσης, από την άποψη της λήψης αποφάσεων και εφαρμογής, κατανομούνται μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών: καταναλωτών, διανομέων, καταναλωτών, εκπαιδευτικών, δημοσίων αρχών, περιβαλλοντικών οργανώσεων και οργανώσεων των καταναλωτών, και των δυο πλευρών της βιομηχανίας.

1.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά να υιοθετηθούν ορισμοί για τις έννοιες «οικολογικά προϊόντα/οικολογικές υπηρεσίες» και «οικολογική κατανάλωση» στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης και κατανάλωσης, οι οποίες θα ισχύουν σε επίπεδο ΕΕ και θα είναι αποδεκτές διεθνώς, με σαφή περιβαλλοντικά κριτήρια και δείκτες και πρότυπα τα οποία επιτρέπουν καινοτομία και βελτίωση.

1.3 Η ΕΟΚΕ καλεί την ευρωπαϊκή βιομηχανία και τα συστήματα διανομής και υπηρεσιών να αναλάβουν σαφή δέσμευση να συμμορφωθούν προς μια ολοκληρωμένη τομεακή προσέγγιση, με χρονοδιάγραμμα επαληθεύσιμων στόχων: το εν λόγω χρονοδιάγραμμα θα διαρθρώνεται γύρω από τους τρεις άξονες της περιβαλλοντικής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις θα πρέπει να συνεκτιμώνται από το στάδιο του σχεδιασμού με μια προσέγγιση όλου του κύκλου ζωής, με συνεχή βελτίωση από απόψεως στόχων ποιότητας, καινοτομίας και ικανοποίησης του καταναλωτή.

1.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά οι επιχειρήσεις και οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς να εντείνουν την από κοινού χρήση των διαθέσιμων κοινοτικών και εθνικών μέσων προκειμένου να **μεγιστοποιηθεί η έρευνα στον τομέα των καθαρών τεχνολογιών και προϊόντων**.

1.5 Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη ενίσχυσης και **επιτάχυνσης της τεχνικής τυποποίησης** των οικολογικών προϊόντων και μεθόδων παραγωγής.

1.6 Η ΕΟΚΕ ζητά να υπάρξει βεβαιότητα όσον αφορά τα κριτήρια και την ομοιομορφία των ελάχιστων απαιτήσεων σε όλη την έκταση της εσωτερικής αγοράς σε σχέση με τα **συστήματα επισήμανσης** των οικολογικών προϊόντων. Τούτο απαιτείται για να διασφαλιστούν η οικολογική επιλογή των καταναλωτών «με πλήρη επίγνωση», ομοιόμορφοι έλεγχοι σε όλη την ΕΕ, και η τήρηση της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των πραγματικών οικολογικών προϊόντων. Το ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα (οικολογικό λουλούδι) θα πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω και να συνυπάρχει με άλλα εθνικά και τομεακά συστήματα επισήμανσης.

1.7 Η ΕΟΚΕ κρίνει σημαντικό να ενισχυθεί η **«διάσταση προϊόντος» στα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης**, έτσι ώστε να προωθηθεί η διάδοσή της στους παραγωγούς και διανομείς, να προσαρμοστεί πιο αποτελεσματικά στα συστήματα διαχείρισης των τοπικών αρχών και να δημιουργηθούν ευκολότερα συνέργειες με άλλα μέσα προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης.

1.8 Κατά την ΕΟΚΕ, η **διάδοση του EMAS** (του κοινοτικού συστήματος οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου) πρέπει να υποστηριχθεί. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί με οικονομικά και φορολογικά μέτρα, διοικητική ευθυγράμμιση, πρωτοβουλίες προώθησης και εμπορίας, με την αναγνώριση του EMAS ως προτύπου αριστείας και διεθνώς, και τη θέσπιση μέτρων στήριξης της σταδιακής εφαρμογής του συστήματος από τις μικρές επιχειρήσεις.

1.9 Είναι θεμελιώδες η **επίδοση ενός προϊόντος να εκτιμάται συνολικά**, δηλ. με βάση όχι μόνο περιβαλλοντικά κριτήρια αλλά και άλλες σημαντικές πτυχές όπως, για παράδειγμα: επίδοση τόσο για τον καταναλωτή όσο και τον παραγωγό από οικονομικής άποψης, από άποψης ασφάλειας, λειτουργικότητας και προστασίας της υγείας, ορθολογικής χρήσης των πόρων και των υλικών, από άποψης εφοδιαστικής, καινοτόμων χαρακτηριστικών, εμπορίας, ικανότητας του προϊόντος να διευρύνει τις επιλογές του καταναλωτή, κύκλου ζωής και κοινωνικών πτυχών.

1.10 Η ΕΟΚΕ συνιστά να προωθηθεί η ανάπτυξη των **οικολογικών δημόσιων συμβάσεων (GPP)** με: τον ορισμό των τεχνικών χαρακτηριστικών των «οικολογικών» προϊόντων, με σημείο αφετηρίας τα προϊόντα με τις βέλτιστες περιβαλλοντικές επιπτώσεις· τη συμπεριληψη του κόστους κύκλου ζωής του προϊόντων ή των υπηρεσιών στις προδιαγραφές τους· τη δημιουργία ειδικής τράπεζας δεδομένων στο διαδίκτυο· την ενημέρωση των κοινοτικών οδηγιών σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις συμπεριλαμβάνοντας σ' αυτές αναφορές σε πρότυπα, σε συστήματα EMS, στα οικολογικά σήματα και στον οικολογικό σχεδιασμό και, τέλος, θεσπίζοντας εθνικά σχέδια δράσης για την υιοθέτηση των οικολογικών δημόσιων συμβάσεων.

1.11 Η ΕΟΚΕ τονίζει άλλη μια φορά τη σημασία που έχει η χρήση του άρθρου 153 της συνθήκης ΕΚ ως **νομικής βάσης**, δεδομένου ότι προσφέρεται καλύτερα για να **διασφαλιστεί υψηλό**

επίπεδο προστασίας του καταναλωτή συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του δικαιώματος του καταναλωτή σε πλήρη, ορθή, κατάλληλη, κατανοητή και έγκαιρη πληροφόρηση.

1.12 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι για τους σκοπούς της αυτορρύθμισης, ενδεχομένως μια ρύθμιση να είναι η **θέσπιση ενός κώδικα συμπεριφοράς**, σύμφωνα με την οδηγία 2005/29/ΕΚ, ώστε να αποτραπεί η κατάχρηση των ισχυρισμών για τα προϊόντα στις διαφημίσεις και, εν πάση περιπτώσει, για να αποτραπούν οι παραπλανητικές διαφημίσεις. Η ΕΟΚΕ συνιστά οι οικολογικοί ισχυρισμοί για τα προϊόντα να βασίζονται σε ένα αξιόπιστο και αναγνωρισμένο σήμα.

1.13 Παράλληλα με την διοικητική διαδικασία στην οποία πρέπει όλοι να έχουν πρόσβαση, η ΕΟΚΕ προτείνει επίσης τον ορισμό εξώδικων φορέων **παρακολούθησης και επίλυσης διαφορών**, οι οποίοι είναι ευέλικτοι, αποτελεσματικοί, μη δαπανηροί και αξιόπιστοι, για να διασφαλιστεί ότι τηρούνται τα περιβαλλοντικά πρότυπα για τα προϊόντα και ότι τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά συμμορφώνονται προς τις αρχές της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

1.14 Η ΕΟΚΕ, έχοντας υπόψη το νομοθετικό κατακερματισμό τόσο των απαιτήσεων σχετικά με την πληροφόρηση των καταναλωτών όσο και των απαιτήσεων για βιώσιμα προϊόντα, φρονεί ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη να αρχίσουν οι εργασίες για ένα ενιαίο και ορθά προσδιορισμένο πλαίσιο με τη μορφή **«Ευρωπαϊκού χάρτη βιώσιμης κατανάλωσης και βιώσιμων προϊόντων στην εσωτερική αγορά»**.

2. Σημερινό πλαίσιο και προοπτικές

2.1 Στόχος του κοινοτικού συστήματος απονομής οικολογικού σήματος (¹) είναι η προώθηση προϊόντων με ελάχιστες περιβαλλοντικές επιπτώσεις και η διασφάλιση στους καταναλωτές ακριβούς και επιστημονικά ορθής πληροφόρησης. Το σήμα αυτό δεν απονέμεται στα τρόφιμα και τα ποτά, τα φαρμακευτικά προϊόντα, τις ιατρικές συσκευές (²), ή τις επικίνδυνες ή τοξικές ουσίες (³).

2.1.1 Ο σχεδιασμός, η παραγωγή, διανομή, και κατανάλωση οικολογικών προϊόντων αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της περιβαλλοντικής πολιτικής της Κοινότητας σύμφωνα με τους στόχους και τις προτεραιότητες του έκτου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον (⁴), το οποίο θα ολοκληρωθεί το 2010. Το εν λόγω πρόγραμμα, σχετικά με το οποίο η ΕΟΚΕ εξέδωσε επανειλημμένα γνωμοδοτήσεις, περιγράφει με λεπτομέρεια σχέδια για μέτρα τα οποία συμβάλλουν στην υλοποίηση της στρατηγικής για μια βιώσιμη ανάπτυξη.

2.1.2 Μεταξύ των κυριότερων κοινοτικών πρωτοβουλιών για το θέμα, καίρια θέση έχει η ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων (ΟΠΠ) (⁵), για την οποία η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση (⁶) η οποία καλύπτει όλα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που έχουν περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

2.1.3 Προκειμένου να είναι αποτελεσματική η ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων, είναι απαραίτητο να ενθαρρυνθούν οι παραγωγοί να παράγουν πιο οικολογικά προϊόντα και οι καταναλωτές να αγοράζουν οικολογικά προϊόντα. Μέσα για την επίτευξη του στόχου αυτού θα μπορούσαν να είναι τα εξής:

— ενθάρρυνση της χρήσης φορολογικών μέτρων για την προώθηση λιγότερο ρυπογόνων προϊόντων,

(¹) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1980/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 2000, περί αναθεωρημένου κοινοτικού συστήματος απονομής οικολογικού σήματος.

(²) Οδηγία 93/42/ΕΟΚ.

(³) Οδηγία 67/548/ΕΟΚ.

(⁴) COM(2001) 31 τελικό.

(⁵) COM(2003) 302 τελικό και το πράσινο βιβλίο COM(2001) 68 τελικό.

(⁶) ΕΕ C 80 της 30.3.2004.

- συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών πτυχών κατά τη λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων (⁷),
- προώθηση της «ανάπτυξης με βάση τον κύκλο ζωής»,
- ολοκλήρωση και προώθηση της εφαρμογής εθελοντικών μέσων όπως, για παράδειγμα, το οικολογικό σήμα, το EMAS, οι περιβαλλοντικές δηλώσεις προϊόντων (EPD), οι οικολογικές δημόσιες συμβάσεις, κλπ.,
- παροχή στους καταναλωτές των απαραίτητων πληροφοριών που θα βοηθούν τον καταναλωτή «να αγοράζει, να χρησιμοποιεί, και να απορρίπτει προϊόντα με πλήρη επίγνωση».

2.1.4 Ένα άλλο θετικό βήμα ήταν η θέσπιση ενός νέου ρυθμιστικού πλαισίου σχετικά με τις απαιτήσεις οικολογικού σχεδιασμού για τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια το οποίο διέπεται από την οδηγία πλαίσιο του 2005 (⁸).

2.1.5 Όσον αφορά την εφαρμογή, σύμφωνα με την οδηγία πλαίσιο, οι πρώτοι κανόνες τίθενται σε ισχύ το 2008. Σήμερα, μελετώνται μέτρα σχετικά με 20 ομάδες προϊόντων (συμπεριλαμβανομένου του φωτισμού, των υπολογιστών και των πλυντηρίων) και όσον αφορά 14 ομάδες (φωτισμός οδών και γραφείων), προβλέπεται να θεσπιστούν μέτρα πριν τα τέλη του 2008 ενώ αναφορικά με άλλα προϊόντα όπως, για παράδειγμα, τα συστήματα φωτισμού κατοικιών, στόχος είναι το 2009.

2.1.6 Το έκτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον (⁹) ορίζει πέντε στρατηγικούς στόχους με προτεραιότητα: βελτίωση της εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας, ένταξη της περιβαλλοντικής διάστασης σε άλλες πολιτικές, συνεργασία με την αγορά, ενδυνάμωση των πολιτών βοηθώντας τους να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους και στηρίζοντας την ζήτηση αυτών των ατόμων, και συνεκτίμηση του περιβάλλοντος κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την περιφερειακή χωροταξία και διαχείριση των γαιών.

2.1.7 Γενικότερα, η ευρωπαϊκή στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης, όπως αναθεωρήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2006, ορίζει τη «βιώσιμη παραγωγή και ανάπτυξη» ως μια από τις βασικές προτεραιότητες που πρέπει να υλοποιηθεί με προσανατολισμό της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης προς μορφές συμβατές με το οικολογικό σύστημα. Επίσης, προτείνει ένα νέο σχέδιο δράσης στον τομέα αυτό.

2.1.8 Η έκδοση του 2007 σχετικά με την εφαρμογή (¹⁰) τονίζει ότι είναι δύσκολο να μετρηθούν με αξιόπιστο τρόπο σε ευρύτερη βάση η βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή. Μολονότι φαίνεται ότι ο αριθμός των βιώσιμων προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά αυξάνει με ταχύτητα, σήμερα υπολογίζεται ότι η μείωση του επιπέδου του ενεργειακού λογαριασμού ανέρχεται σε € 60 δις ετησίως, ενώ ο αριθμός των προϊόντων με οικολογικό σήμα παραμένει αρκετά περιορισμένος όπως και ο αριθμός των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου (EMAS). Μόνο 10 κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει σχέδια οικολογικών δημοσίων συμβάσεων και μόνο 21 έχουν ολοκληρώσει το σχέδιο εφαρμογής του προγράμματος δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες (ETAP) (¹¹).

2.2 Εξάλλου, στον τομέα της τεχνολογικής τυποποίησης, εδώ και ορισμένο χρόνο, έχουν εγκαινιαστεί μέτρα για την ένταξη των

περιβαλλοντικών πτυχών στα νέα τεχνικά πρότυπα, δημιουργώντας έτσι ένα «περιβαλλοντικό πλαίσιο» για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN), στους κόλπους της οποίας οι τεχνικοί φορείς της θα μπορούν να πραγματοποιούνται τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές. Οποιοδήποτε νέο πρότυπο το οποίο εντάσσεται στη «νέα προσέγγιση» υποτίθεται ότι συμμορφώνεται προς τις βασικές απαιτήσεις της αντίστοιχης ευρωπαϊκής οδηγίας. Στη συνέχεια, η πρόδοος αυτή επιβεβαιώθηκε με τη θέσπιση του συστήματος περιβαλλοντικής πιστοποίησης ISO 14001.

2.3 Στις 10 Οκτωβρίου 2007, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος δημοσίευσε την τέταρτη έκθεσή του για το «Περιβάλλον της Ευρώπης» (¹²), στην οποία αφιέρωσε ένα ολόκληρο κεφάλαιο στο θέμα της «Βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής».

2.4 Εξάλλου, η ετήσια έκθεση προόδου της Επιτροπής το 2007 για τη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση τονίζει τη σημασία της κλιματικής αλλαγής, των οικολογικών καινοτομιών, της ενεργειακής αποδοτικότητας, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των ενεργειακών αγορών.

2.5 Τέλος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών στις 8 και 9 Μαρτίου 2007 έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στα θέματα του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής. Εντωμεταξύ, το Συμβούλιο υπουργών Περιβάλλοντος, το Φεβρουάριο 2007, τόνισε τη συμπληρωματικότητα της κοινοτικής στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης και της στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση, και την ουσιαστική συμβολή της στρατηγικής της Λισαβόνας στην επίτευξη του στόχου προτεραιότητας της στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης και επανέλαβε ταυτόχρονα την ανάγκη για ένταξη των περιβαλλοντικών πτυχών σε όλες τις πολιτικές. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Δεκέμβριο του 2007, τόνισε τη γενική αυτή προσέγγιση (¹³).

2.6 Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος εργασίας του 2008 (¹⁴) περιλαμβάνουν σαφώς την τοποθέτηση του πολίτη στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού εγχειρήματος, με σημείο αφετηρίας την αξιολόγηση της κοινωνικής κατάστασης παράλληλα με την επισκόπηση της εσωτερικής αγοράς και με συνεχή προσοχή στην ανάγκη να αποκομίσουν οι ευρωπαίοι πολίτες το μέγιστο δυνατό όφελος από την ενιαία αγορά.

2.7 Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα ζητήσει να χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση το άρθρο 153 της συνθήκης (¹⁵) δεδομένου ότι σκοπός του είναι να διασφαλιστεί στους πολίτες ένα υψηλό επίπεδο προστασίας και να προωθήσει το δικαίωμά τους σε πλήρη, ορθή, κατάλληλη, κατανοητή, και έγκαιρη πληροφόρηση (¹⁶).

2.7.1 Όσον αφορά το παράγωγο δικαίωμα, το δικαίωμα των καταναλωτών στην πληροφόρηση διέπεται από την οδηγία αριθ. 2005/29/EK (¹⁷) σχετικά με τις «αθέμιτες εμπορικές πρακτικές» οι οποίες μπορούν να βλάψουν τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών. Το παράρτημα της εν λόγω οδηγίας περιλαμβάνει κατάλογο εμπορικών πρακτικών που μπορεί να θεωρηθούν αθέμιτες χωρίς μια κατά περίπτωση αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της «χρησιμοποίησης σήματος trust, ποιοτικού σήματος ή αντίστοιχου διακριτικού χωρίς την αντίστοιχη άδεια».

(⁷) COM(2002) 412 τελικό της 17.7.2002 και οδηγία 2004/18/EK της 31ης Μαρτίου 2004.

(⁸) Οδηγία 2005/32/ΕΟΚ (ΕΕ L 191 της 22.7.2005); Απόφαση 2000/729/ΕΟΚ, απόφαση 2000/730/ΕΚ και απόφαση 2000/731/ΕΚ (ΕΕ L 293 της 22.11.2000).

(⁹) ΕΕ L 242 της 10.9.2002.

(¹⁰) Έκθεση προόδου σχετικά με τη Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη 2007.

(¹¹) Βλέπε υποσημείωση 18. Ειδικότερα: ...

(¹²) ISBN 978-92-9167-932-4-ΕΕΑ, Κοπεγχάγη, 2007.

(¹³) Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Βρυξελλών, 14 Δεκεμβρίου 2007.

(¹⁴) COM(2007) 640 τελικό.

(¹⁵) ΕΕ C 108 της 30.4.2004.

(¹⁶) ΕΕ C 175 της 27.7.2007: ΕΕ C 44 της 16.2.2008.

(¹⁷) Οδηγία 2005/29/EK (ΕΕ L 149 της 11.6.2005)

2.8 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι υπάρχει σε μεγάλο βαθμό νομοθετικός κατακερματισμός σε κοινοτικό επίπεδο όσον αφορά τις βασικές απαιτήσεις πληροφόρησης του καταναλωτή, καθώς και αναφορικά με τις απαιτήσεις για τα βιώσιμα προϊόντα, και θεωρεί ότι είναι σημαντικό να υιοθετηθεί ένας «Ευρωπαϊκός χάρτης βιώσιμης κατανάλωσης και βιώσιμων προϊόντων στην εσωτερική αγορά».

2.8.1 Εάν τα αποτελέσματα της εφαρμογής του εν λόγω χάρτη — και των κωδίκων αυτορρύθμισης που προβλέπονται από την οδηγία αριθ. 2005/29/ΕΚ — θεωρηθούν ανεπαρκή, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο άλλων επιλογών όπως, για παράδειγμα, πληρέστερη εναρμόνιση ή θέσπιση ειδικού κοινοτικού συστήματος λειτουργικής φύσης.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι ουσιώδες να υπάρξουν **σαφείς και οριστικοί ορισμοί** εννοιών όπως, για παράδειγμα, «βιώσιμο προϊόν», «βιώσιμος σχεδιασμός, παραγωγή και διανομή» και «βιώσιμη κατανάλωση», προκειμένου να ελέγχεται σε όλη την ΕΕ και τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο η συμμόρφωση προς οποιοδήποτε κοινοτικό νομοθετικό, ρυθμιστικό ή εθελοντικό πλαίσιο που θα αναφέρεται σε παρόμοιους ορισμούς σε διάφορα εθνικά/περιφερειακά επίπεδα.

3.2 Οι εν λόγω ορισμοί, κοινώς αποδεκτοί σε διεθνές επίπεδο, δεν είναι στατικοί, αλλά από τη φύση τους επιδέχονται **συνεχούς βελτίωσης**. Κατά την ΕΟΚΕ, ωστόσο, θα πρέπει να **συνοδεύονται με**:

— μια δέσμη **περιβαλλοντικών δεικτών** ⁽¹⁸⁾ προκειμένου να παρακολουθείται η πρόοδος μεταξύ των διαφόρων ορίων έτσι ώστε να εκτιμάται το επίπεδο βιωσιμότητας των συστημάτων παραγωγής, προϊόντων, υπηρεσιών και διανομής,

— **κοινοτικά τεχνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα** (ενδεχομένως σε συνδυασμό με πρότυπα ISO) με πλήρη ένταξη των περιβαλλοντικών πτυχών της ευρωπαϊκής διαδικασίας τυποποίησης, όπως έχει επανειλημμένα τονίσει η ΕΟΚΕ ⁽¹⁹⁾, η τήρηση των οποίων πρέπει να διασφαλίζεται σε επίπεδο προϊόντων, συστημάτων παραγωγής, διανομής και υπηρεσιών, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές των σχετικών κοινοτικών οδηγιών ⁽²⁰⁾.

3.2.1 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι ορισμοί που προτείνονται παραπάνω, στηριζόμενοι σε κατάλληλους δείκτες και σε κατάλληλα πρότυπα, είναι θεμελιώδους σημασίας για μια αποτελεσματική κοινοτική πολιτική που θα επιτρέπει καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών και θα διασφαλίζει ότι έχουν βιώσιμη συμπεριφορά και λαμβάνουν βιώσιμες αποφάσεις και η οποία εγγυάται οικολογικές μεθόδους παραγωγής.

3.3 Καθώς τονίζει η Επιτροπή: «**Η ευρωπαϊκή βιομηχανία** έχει ήδη τις δυνατότητες να ενισχύσει την ήδη σημαντική θέση της στην

αγορά νέων προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών βασιζόμενη στις περιβαλλοντικές τεχνολογίες. Επιπλέον, οι ευρωπαϊκές εταιρείες επιδεικνύουν όλο και μεγαλύτερη ευαισθησία σε θέματα περιβαλλοντικών επιδόσεων στο πλαίσιο της πολιτικής τους στο ζήτημα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης» ⁽²¹⁾.

3.3.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον εξής ορισμό των τριών αξόνων ανάπτυξης: προώθηση της ανάπτυξης και εμπορίας τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών με χαμηλές εκπομπές άνθρακα και αποτελεσματική αξιοποίηση της ενέργειας· δημιουργία μιας δυναμικής εσωτερικής αγοράς· ανάπτυξη παγκοσμίως αγορών τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών με χαμηλές εκπομπές άνθρακα και αποτελεσματική αξιοποίηση της ενέργειας.

3.3.2 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη θέση που πρόσφατα διατύπωσε σε γνωμοδότησή της: «Η επιστημονική και η τεχνολογική αριστεία και η μετατροπή της σε ανταγωνιστική οικονομική ισχύ αποτελούν τις καθοριστικές προϋποθέσεις για τη διασφάλιση του μέλλοντός μας — π.χ. όσον αφορά το ενεργειακό ζήτημα και το πρόβλημα του κλίματος — τη διατήρηση και βελτίωση της θέσης της Ευρώπης στο παγκόσμιο περιβάλλον, καθώς και για την περαιτέρω επέκταση του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου και όχι τη διακινδύνευση του» ⁽²²⁾.

3.3.3 Κατά την ΕΟΚΕ, είναι απαραίτητη μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση προκειμένου να αρθούν οι δυσκολίες και τα εμπόδια που υπάρχουν στην κοινή και συντονισμένη χρήση όλων των πιθανών χρηματοοικονομικών πόρων ⁽²³⁾ σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό, και τοπικό επίπεδο και από τομείς του ιδιωτικού τομέα, για την ανάπτυξη καθαρών και αποτελεσματικών τεχνολογιών και καινοτόμων εφαρμογών που είναι ικανές να δημιουργήσουν παραγωγικές μεθόδους, προϊόντα και υπηρεσίες με υψηλό επίπεδο βιωσιμότητας.

3.3.4 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η κοινοτική πρωτοβουλία των διαφόρων ΓΔ της Επιτροπής για τον τεχνικό συντονισμό και την τεχνική βοήθεια είναι απαραίτητη για τη βελτιστοποίηση της κοινής χρήσης των διαθέσιμων κοινοτικών, ευρωπαϊκών και εθνικών μέσων για τη μεγιστοποίηση των προσπαθειών στο χώρο της **έρευνας και της καινοτομίας** τόσο των επιχειρήσεων όσο και των δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος στη σφαίρα του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας.

3.3.5 Όπως έχουν δηλώσει επανειλημμένα η ΕΟΚΕ ⁽²⁴⁾, η Επιτροπή, το Συμβούλιο, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έχει θεμελιώδη σημασία να μειωθεί ο γραφειοκρατικός φόρτος που επιβραδύνει τις επιχειρήσεις (συγκεκριμένα τις ΜΜΕ), προκειμένου να αξιοποιηθεί το οικονομικό και κοινωνικό δυναμικό των επιχειρήσεων και να κατευθυνθεί προς το βιώσιμο εκσυγχρονισμό του πλαισίου και των διαρθρώσεων παραγωγής και οργάνωσης.

⁽¹⁸⁾ Όπως ο δείκτης των Ηνωμένων Εθνών για το πλαίσιο και τις μεθόδους της βιώσιμης ανάπτυξης (1996).

⁽¹⁹⁾ ΕΕ C 48 της 21.2.2002, σ. 112, ΕΕ C 117 της 30.4.2004· ΕΕ C 74 της 23.3.2005.

⁽²⁰⁾ Από το 2006, η CENELEC έχει αναπτύξει βάση δεδομένων στο διαδίκτυο σχετικά με τις περιβαλλοντικές πτυχές που περιλαμβάνονται στα πρότυπα της CENELEC. Από τις αρχές του 2007, η CEN εργάζεται πάνω σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης για την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών προτύπων στα πρότυπα της CEN.

⁽²¹⁾ COM(2007) 374 τελικό της 4.7.2007.

⁽²²⁾ ΕΕ C 325 της 30.12.2006.

⁽²³⁾ Τα διαθέσιμα ευρωπαϊκά και διεθνή μέσα στην περίπτωση αυτή είναι πολυάριθμα (PQ7, Πρόγραμμα πλαίσιο ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας, LIFE, διαρθρωτικά ταμεία, LEED-ΟΟΣΑ, ΕΚΤ-Συμβούλιο της Ευρώπης ...) η κοινή τους, όμως, χρήση εμποδίζεται από τη χρήση διαφόρων μέσων και μεθόδων, από διάφορες δυσχέρειες ενεργοποίησης και σημαντικές δυσκολίες «ταυτόχρονης μηχανικής» λόγω των διαφόρων μορφών παρέμβασης.

⁽²⁴⁾ Βλέπε γνωμοδότηση ΕΕ C 120 της 16.5.2008, σ. 66 της 19.12.2007. Εισηγητής: κ. Pezzini.

3.4 Η ΕΕ εγκαινίασε το 1997 το σύστημα οικολογικού σήματος των προϊόντων προκειμένου να προωθηθεί η οικολογική παραγωγή. Στη συνέχεια, με την πάροδο των ετών το εν λόγω σύστημα επεκτάθηκε στις υπηρεσίες και περιλαμβάνει πλέον δημόσια σήματα πολλών κριτηρίων τα οποία εφαρμόζονται σε ομάδες προϊόντων/υπηρεσιών ⁽²⁵⁾.

3.4.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η κατάσταση αυτή προκαλεί σύγχυση στους παραγωγούς και, προπάντων, στους καταναλωτές, και η λύση έγκειται σε ένα εναρμονισμένο σύστημα ελαχίστων κοινών κριτηρίων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το οποίο προβλέπει υποχρεωτική καταχώριση και πιστοποίηση σημάτων από ανεξάρτητο φορέα πιστοποίησης.

3.4.2 Η πιστοποίηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν θα πρέπει να ανταγωνίζεται τα εθνικά και τομεακά σήματα, αλλά να συνυπάρχει μ' αυτά, που ορισμένες φορές είναι πιο γνωστά στους ευρωπαίους καταναλωτές από τα ευρωπαϊκά σήματα. Ακόμη, πρέπει να υπάρχει συντονισμός σε διεθνές επίπεδο όσον αφορά τα σήματα που αποδείχθηκαν επιτυχή όπως το Energy Star.

3.4.3 Είναι επιτακτικό τα σήματα να είναι αξιόπιστα και να εμπνέουν εμπιστοσύνη στους καταναλωτές. Για το λόγο αυτό, η θέσπιση των προτύπων και η εποπτεία της αγοράς πρέπει να ανατεθούν σε όλους τους ενδιαφερόμενους έτσι ώστε να ενισχυθεί η αξιοπιστία τους.

3.4.4 Ίσως θα ήταν σκόπιμο να εξεταστεί το ενδεχόμενο επισημάνσης προϊόντων ή υπηρεσιών για τον εντοπισμό του αποτυπώματος άνθρακα τους.

3.5 Όσον αφορά το **εθελοντικό σύστημα EMAS**, το οποίο δίνει τη δυνατότητα σε όσους επιθυμούν να δείξουν ότι βελτιώνουν την περιβαλλοντική τους επίδοση, να επιλέξουν ένα κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου, προκειμένου να επιδείξουν τόσο την προθυμία τους να τηρήσουν τα περιβαλλοντικά πρότυπα όσο και τη δέσμευσή τους να υιοθετήσουν ένα σύστημα οικολογικής διαχείρισης, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι, μετά τη θέσπιση του προτύπου ISO 14001, θα είναι δυνατόν να ενισχυθεί η «διάσταση προϊόντος» των προγραμμάτων οικολογικής διαχείρισης για να διευκολυνθεί η ευρύτερη διάδοσή της στους παραγωγούς και διανομείς και η προσαρμογή της διαδικασίας διαχείρισης τους από τις τοπικές αρχές και για να διευκολυνθούν οι συνεργασίες με άλλα μέσα προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης.

3.5.1 Κατά την ΕΟΚΕ, θα ήταν σκόπιμο να στηριχθεί η διάδοση του EMAS με την παροχή χρηματοδοτικών πόρων, φορολογικών διευκολύνσεων, με την ένταξή του σε άλλες πολιτικές, με τη θέσπιση διοικητικών μέτρων, και με την αναγνώριση του ως «πρότυπου αριστείας» και σε διεθνές επίπεδο, με την πρόβλεψη της δυνατότητας για την υποστήριξη των ΜΜΕ να υιοθετήσουν μια σταδιακή προσέγγιση, εκτός άλλων και στο χώρο της σύστασης βιομηχανικών παρήκων.

⁽²⁵⁾ Για παράδειγμα: το Eco-Flower (ευρωπαϊκό λογότυπο με μορφή λουλουδιού που χρησιμοποιείται σε όλη την Ευρώπη) http://europa.eu.int/comm/environment/ecolabel/index_en.htm), ο κύκνος (χρησιμοποιείται κυρίως στις Σκανδιναβικές χώρες) <http://www.svanen.nu/Eng/default.asp>), ο Γαλάζιος άγγελος (ειδικό σήμα της Γερμανίας, http://blauer-engel.de/englisch/navigation/body_blaue_engel.htm) και το Fair Flower (Κάτω Χώρες, <http://www.flowercampaign.org>). Δημόσια σήματα που εστιάζονται σε μια ειδική περιβαλλοντική πτυχή, για παράδειγμα: το Energy Star. Υπάρχουν και ιδιωτικά σήματα, όπως το σύστημα IFOAM για βιολογικά προϊόντα (http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm).

3.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απολύτως απαραίτητο να αναπτυχθεί μια «**οικολογική αγορά**» για προϊόντα και υπηρεσίες, με την καθιέρωση σειράς κινήτρων και μέσων που έχουν σχεδιαστεί, από την πλευρά της προσφοράς, με σκοπό την ενθάρρυνση της καινοτομίας και, από την πλευρά της ζήτησης, για να προσφέρονται στους καταναλωτές οι πληροφορίες ή τα κίνητρα που χρειάζονται για να αγοράζουν προϊόντα που είναι πιο οικολογικά.

3.6.1 Για τους σκοπούς μιας ανταγωνιστικής εσωτερικής αγοράς, η **επίδοση των προϊόντων** δεν πρέπει να αξιολογείται μόνο βάσει περιβαλλοντικών κριτηρίων αλλά, επίσης, βάσει άλλων σημαντικών παραγόντων όπως: οικονομικές επιδόσεις για τον καταναλωτή και τον παραγωγό, ασφάλεια και λειτουργικότητα, χρήση των πόρων, εφοδιαστική, εμπορική προώθηση, χαρακτηριστικά του προϊόντος όσον αφορά την υγεία και την καινοτομία, ικανότητά του να διευρύνει την επιλογή του καταναλωτή, κύκλος ζωής και διάθεσή του και, τέλος, κοινωνικοί συλλογισμοί.

3.6.2 Είναι επιτακτική η ανάγκη πραγματικής δέσμευσης για τη στήριξη της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας εντός του κλάδου της οικολογικής παραγωγής και των οικολογικών υπηρεσιών.

3.7 Κατά την ΕΟΚΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης (CENELEC), και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τηλεπικοινωνιών Προτύπων (ETSI) πρέπει να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στην ανάπτυξη της διαδικασίας **τεχνικής τυποποίησης** σε ό,τι αφορά την περιβαλλοντική βιωσιμότητα των προϊόντων ⁽²⁶⁾.

3.7.1 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη υπογραμμίσει ότι η προώθηση της χρησιμοποίησης περιβαλλοντικών τεχνικών ρυθμίσεων δεν πρέπει να αποτελεί αντικείμενο αποφάσεων από πάνω προς τα κάτω, αλλά πρέπει μάλλον να υλοποιηθεί μέσω μιας πιο ευρείας αποδοχής των οικολογικών προϊόντων για την καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση των συμφερόντων και των αναγκών των πολιτών και των καταναλωτών ⁽²⁷⁾.

3.8 Σχετικά με τις **δημόσιες συμβάσεις**, είναι σημαντικό να επισημανθούν, αφενός, η οδηγία αριθ. 2004/18/ΕΚ περί συντονισμού των διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων ⁽²⁸⁾ και, αφετέρου, η ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά το εφαρμοστέο κοινοτικό δίκαιο στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και τις δυνατότητες ένταξης των περιβαλλοντικών πτυχών στις δημόσιες συμβάσεις ⁽²⁹⁾.

3.8.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο κλάδος των δημοσίων συμβάσεων, ο οποίος αντιστοιχεί στο 16 % περίπου του κοινοτικού ΑΕγχΠ, έχει μεγάλη σημασία για την προώθηση της διάδοσης πιο οικολογικών προϊόντων και ζητά να υιοθετηθούν μέτρα προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι αναθέτουσες αρχές να κάνουν χρήση των υφιστάμενων δυνατοτήτων στο χώρο των οικολογικών δημοσίων συμβάσεων (GPP).

⁽²⁶⁾ ΕΕ C 74 της 23.3.2005.

⁽²⁷⁾ Ομοίως.

⁽²⁸⁾ ΕΕ L 134 της 30.4.2004.

⁽²⁹⁾ COM(2001) 274 τελικό, ΕΕ C 333 της 28.11.2001.

3.8.2 Η τελική έκθεση του 2006 για τις οικολογικές δημόσιες συμβάσεις στην Ευρώπη ⁽³⁰⁾ αναφέρει τα παρακάτω κύρια εμπόδια στη διάδοσή τους: υψηλότερο κόστος των οικολογικών προϊόντων, κυρίως όταν δεν υπάρχουν δείκτες σχετικά με το κόστος του κύκλου ζωής· έλλειψη περιβαλλοντικής γνώσης και απουσία μιας κατάλληλης και εύκολα προσβάσιμης ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων· έλλειψη σαφήνειας όσον αφορά τα κριτήρια και τις προδιαγραφές των δημόσιων συμβάσεων, όπου παρατηρούνται ασαφείς ορισμοί οικολογικών προϊόντων και προδιαγραφών· έλλειψη στήριξης σε πολιτικό επίπεδο και σε επίπεδο διαχείρισης· τέλος, έλλειψη ενημέρωσης και μέσω εκπαίδευσης.

3.8.3 Για τους λόγους αυτούς, η ΕΟΚΕ προτείνει τα παρακάτω: καθορισμό οριστικών κριτηρίων για τα οικολογικά προϊόντα και διευκρίνιση όλων των σχετικών περιβαλλοντικών προδιαγραφών· συμπερίληψη στις προδιαγραφές του κόστους ολόκληρου του κύκλου ζωής του προϊόντος ή της υπηρεσίας· δημιουργία μιας «Ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων γνώσης οικολογικών δημόσιων συμβάσεων» ⁽³¹⁾· ένταξη στις οδηγίες της ΕΚ για τις δημόσιες συμβάσεις των απαιτήσεων του προτύπου ISO 14004, συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης — EMS, αναφορών οικολογικών σημάτων (Ecolabel) και του οικολογικού σχεδιασμού· διάδοση στο κοινό των εθνικών προγραμμάτων δράσης για τη σύναψη οικολογικών δημοσίων συμβάσεων· επικέντρωση στα προϊόντα με το μεγαλύτερο αντίκτυπο στο περιβάλλον.

3.9 Η ιδέα του «**Θεμιτού εμπορίου**» είναι, επίσης, διαδεδομένη σε όλη την Ευρώπη. Το θεμιτό εμπόριο και το εμπόριο με δεοντολογικά κριτήρια απετέλεσαν για αρκετό διάστημα θέματα μεγάλου ενδιαφέροντος για την ΕΟΚΕ και έτυχαν λεπτομερούς εξέτασης στη γνωμοδότηση REX/196 ⁽³²⁾. Κατά την ΕΟΚΕ, συνιστούν βασικό όρο για την επιτυχία της βιώσιμης κατανάλωσης.

3.10 **Η εκπαίδευση συνιστά βασικό στοιχείο για τη βιώσιμη κατανάλωση** και η ΕΟΚΕ εμμένει ότι η εκπαίδευση αυτή θα πρέπει να ξεκινά στο σχολείο. Οι καταναλωτές θα πρέπει, επίσης, να έχουν άμεση πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που επιλέγουν, όπως επίσης και σχετικά με τον ενδεχόμενο αντίκτυπό τους στο περιβάλλον. Είναι, επίσης, απαραίτητο να παρέχονται οι εν λόγω πληροφορίες κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να προσελκύεται το ενδιαφέρον του καταναλωτή, ο οποίος θα είναι έτσι σε θέση να τις κατανοεί και να τις αφομοιώνει.

3.11 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η κοινοτική νομοθεσία για τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση θα πρέπει να ενοποιηθεί και να απλοποιηθεί, προκειμένου να καταστεί πιο εύκολα κατανοητή και προσβάσιμη για τους καταναλωτές και τους παραγωγούς, σύμφωνα με τα εξής: «λιγότερη και καλύτερη νομοθεσία πρέπει να εκφραστεί σε ενοποιημένα και συνεκτικά κείμενα περιβαλλοντικών προδιαγραφών, που να εξασφαλίζουν νομική ασφάλεια και διαφάνεια στη διαδικασία προσαρμογής των βιομηχανικών μεταλλαγών με σκοπό την καλύτερη προστασία των πόρων και του περιβάλλοντος και την εφαρμογή βιώσιμων και ανταγωνιστικών τεχνολογικών καινοτομιών στις παγκόσμιες αγορές» ⁽³³⁾.

3.12 Σε ό,τι αφορά τα «οικολογικά» προϊόντα, είναι σκόπιμο να **ενισχυθούν τα κοινοτικά μέτρα καταπολέμησης της παραπλανητικής διαφήμισης και των αθέμιτων εμπορικών**

πρακτικών ⁽³⁴⁾: οι όροι «οικολογικό προϊόν» και «βιολογικό προϊόν» χρησιμοποιούνται συχνά ως απλά εργαλεία εμπορικής προώθησης για την αύξηση των πωλήσεων προϊόντων και υπηρεσιών που, στην πραγματικότητα, δεν διαφέρουν από τα υπόλοιπα ούτε προσδίδουν προστιθέμενη αξία.

3.12.1 Στα πλαίσια αυτά, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η ανάπτυξη **κωδικών συμπεριφοράς**, όπως προβλέπεται στην οδηγία 2005/29/ΕΚ, θα αποτελούσε σημαντικό στοιχείο αυτορρύθμισης, για την αποφυγή της χρήσης αθέμιτων οικολογικών ισχυρισμών στη διαφήμιση, με την εφαρμογή των παρακάτω κριτηρίων:

- Η περιβαλλοντική διαφήμιση δεν πρέπει να προκαλεί αδικαιολόγητη κοινωνική ανησυχία σχετικά με οικολογικά προβλήματα, ούτε να εκμεταλλεύεται την ελλιπή γνώση επί του ζητήματος αυτού.
- Η διαφήμιση δεν πρέπει να ενθαρρύνει τρόπους συμπεριφοράς που μπορούν να υπονομεύσουν το περιβάλλον, ούτε να προβάλλει την εν λόγω συμπεριφορά ως μη κατακριτέα.
- Η διαφήμιση δεν μπορεί να παραπλανεί το κοινό όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του διαφημιζόμενου προϊόντος, είτε αυτό γίνεται μέσω της παραπλανητικής παρουσίασης τέτοιων επιπτώσεων, είτε μέσω της απόκρυψής τους.
- Οι οικολογικές ιδιότητες ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας δεν πρέπει να επεκτείνονται αδικαιολόγητα σε άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες της συγκεκριμένης εταιρείας.
- Όταν τα περιβαλλοντικά προτερήματα ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας εξαρτώνται από συγκεκριμένες προϋποθέσεις ή μεθόδους χρήσης ή κατανάλωσης, ή σε συγκεκριμένα σημεία του κύκλου ζωής τους, η διαφήμιση οφείλει να διασαφηνίζει το γεγονός αυτό, ή να καλεί ευθέως τους καταναλωτές να ζητήσουν τη σχετική ενημέρωση.
- Η χρήση περιβαλλοντικών ισχυρισμών ή συνθημάτων στη διαφήμιση πρέπει να βασίζεται σε πραγματικά τεχνικά και επιστημονικά κριτήρια. Ο διαφημιστής οφείλει, εφόσον κληθεί, να παρέχει την αναγκαία τεκμηρίωση από έναν ανεξάρτητο φορέα ή εμπειρογνώμονα, προκειμένου να αποδείξει την εγκυρότητα της διαφήμισης.
- Τυχόν αναφορές σε συστατικά που προστίθενται ή αφαιρούνται από τα διαφημιζόμενα προϊόντα, με σκοπό τη μεταβολή των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων, πρέπει να είναι σαφείς και συγκεκριμένες όσον αφορά τη φύση και την έκταση τέτοιων επιπτώσεων.
- Η χρήση σημάτων ή συμβόλων, που σχετίζονται με περιβαλλοντικές επιπτώσεις, δεν πρέπει να είναι παραπλανητική ούτε να οδηγεί σε σύγχυση σχετικά με τη σημασία τους. Επίσης, δεν πρέπει να παραπέμπουν σφαιρικά σε οικολογικά σήματα, τα οποία χρησιμοποιούνται επισήμως σε συγκεκριμένες χώρες, γεωγραφικές ζώνες ή οικονομικούς κλάδους. Μαρτυρίες και μάρτυρες μπορούν να χρησιμοποιούνται για την προώθηση των οικολογικών ιδιοτήτων τους διαφημιζόμενου προϊόντος μόνον μέσω ειδικών και επαληθεύσιμων ισχυρισμών, σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στην πέμπτη περίπτωση.

⁽³⁰⁾ Green Public Procurement in Europe 2006 — Conclusions and recommendations. Virage Milieu & Management bv, Korte Spaarne 31, 2011 AJ Haarlem, Κάτω Χώρες. <http://europa.eu.int/comm/environment/gppr>.

⁽³¹⁾ Με αναφορά επίσης στην ευρωπαϊκή πλατφόρμα κύκλου ζωής για τις περιβαλλοντικές επιδόσεις προϊόντων, τεχνολογιών και υπηρεσιών.

⁽³²⁾ Εμπόριο με δεοντολογικά κριτήρια και τα σχέδια παροχής εγγυήσεων προς τους καταναλωτές· εισηγήτης: ο κ. Adams· ΕΕ C 28 της 3.2.2006.

⁽³³⁾ ΕΕ C 120 της 16.5.2008, σ. 66. Εισηγήτης: ο κ. Pezzini.

⁽³⁴⁾ Οδηγία 2005/29/ΕΚ (ΕΕ L 149 της 11.6.2005).

3.12.2 Κατά την ΕΟΚΕ πρέπει να προωθηθούν ευέλικτοι, αποτελεσματικοί και χαμηλού κόστους **εξωδικαστικοί φορείς επίβλεψης και διαιτησίας για τις υποθέσεις των καταναλωτών**, οι οποίοι θα είναι σε θέση να δρουν αξιόπιστα, προκειμένου να εγγυώνται ότι τα προϊόντα είναι σύμφωνα με τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές, όπως επίσης ότι τα βιώσιμα προϊόντα στην αγορά τηρούν τις απαιτήσεις περιβαλλοντικής βιωσιμότητας καθοδηγώντας, έτσι, την επιλογή του καταναλωτικού κοινού. Οι φορείς αυτοί δεν θα πρέπει να αντικαταστήσουν τις διοικητικές διαδικασίες στις οποίες πρέπει να έχουν όλοι πρόσβαση.

3.13 ΕΟΚΕ εμμένει ιδιαίτερα στον **Ευρωπαϊκό Χάρτη βιώσιμης κατανάλωσης και προϊόντων** προκειμένου να προστατευθούν τα δικαιώματα των καταναλωτών σε σχέση με την κατανάλωση οικολογικών προϊόντων. Ένας χάρτης του είδους αυτού πρέπει να έχει τα ακόλουθα στοιχεία:

- κατανομή της ευθύνης για τη βιώσιμη κατανάλωση μεταξύ όλων των παραγόντων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών: παραγωγοί, διανομείς, καταναλωτές, εκπαιδευτές, δημόσιες αρχές, καταναλωτικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις και κοινωνικοί εταίροι,
- ένταξη της πολιτικής για βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση στις άλλες σχετικές κοινοτικές πολιτικές, κατόπιν διαβούλευσης με καταναλωτικές, περιβαλλοντικές και εμπορικές οργανώσεις, με οργανώσεις παραγωγών και διανομικών καθώς, επίσης, με άλλους φορείς,
- πρωταρχική ευθύνη εκ μέρους των ευρωπαϊών βιομηχάνων και παραγωγών για τη μεγιστοποίηση της βιώσιμης κατανάλωσης καθόλο τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος, δηλαδή από την κατασκευή του μέχρι την ταφή του όπως, επίσης, στο πλαίσιο των κλάδων διανομής και υπηρεσιών,
- ευθύνη της ΕΕ για την πρόβλεψη ενός ενιαίου, σαφούς, συνεκτικού και κατανοητού πλαισίου για κάθε κοινοτική νομοθεσία στον τομέα, στο οποίο θα επισημαίνονται τα δικαιώματα του καταναλωτή όπως, επίσης, εύχρηστοι και δωρεάν τρόποι πρακτικής στήριξης των εν λόγω δικαιωμάτων,
- στοιχεία που ενδέχεται να συμπληρώνουν τα υφιστάμενα δικαιώματα τα οποία θα εντάσσονται στις αρμοδιότητες των κρατών μελών,

- στοιχεία που ενδέχεται να συμπληρώσουν τα υφιστάμενα δικαιώματα και τα οποία θα μπορούσαν να επιτευχθούν στο πλαίσιο της αυτορρύθμισης ⁽³⁵⁾, εκ μέρους ιδιωτικών φορέων, εκπροσώπων των καταναλωτών ⁽³⁶⁾, περιβαλλοντικών οργανώσεων ⁽³⁷⁾ και εκπροσώπων των επιχειρήσεων,
- ευθύνη εκ μέρους της ΕΕ και των κυβερνήσεων των κρατών μελών για την προώθηση δυναμικών, επαληθεύσιμων και ομοιόμορφα εφαρμόσιμων μέτρων σχετικά με τον οικολογικό σχεδιασμό σε κάθε παραγωγικό κλάδο, αξιόπιστων οικολογικών σημάτων σε όλη την ΕΕ, τα διαδεδομένα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τη θέσπιση και επιβολή διεθνώς αναγνωρισμένων, προηγμένων τεχνικών περιβαλλοντικών προτύπων, τις ειδικές και δεσμευτικές περιβαλλοντικές απαιτήσεις στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, τις παραπλανητικές «οικολογικές» διαφημίσεις, το θεμιτό εμπόριο και τη διεθνή συνεργασία για τη βιώσιμη κατανάλωση,
- επίσπευση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης όπως, επίσης, της καθιέρωσης καινοτόμων εφαρμογών στον χώρο της βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης, σε ό,τι αφορά, τόσο τις κοινοτικές δαπάνες και τις δαπάνες των κρατών μελών, όσο και τις δαπάνες του ιδιωτικού τομέα, στο πλαίσιο του στόχου που καθορίστηκε για τον ΕΧΕ και αφορά την επίτευξη επιπέδου δαπανών ίσου προς 3 % του ΑΕγχΠ ⁽³⁸⁾,
- ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση όλων των συντελεστών βιώσιμης κατανάλωσης και ανάληψη δράσεων ανάπτυξης ικανοτήτων για τις σχετικές διοικήσεις και οργανώσεις,
- ανάπτυξη δεικτών που δημοσιοποιούνται στο κοινό, μεθοδολογιών και βάσεων δεδομένων για τη μέτρηση της προόδου στην επίτευξη βιώσιμης κατανάλωσης σε όλα τα επίπεδα,
- προώθηση της έρευνας σχετικά με την καταναλωτική συμπεριφορά που είναι επιβλαβής για το περιβάλλον, προκειμένου να προσδιοριστούν τρόποι με τους οποίους τα καταναλωτικά πρότυπα θα καταστούν πιο βιώσιμα.

3.13.1 Λόγω της σημασίας του θέματος, η ΕΟΚΕ προτείνει να διοργανώσει διάσκεψη με θέμα τον Ευρωπαϊκό Χάρτη βιώσιμης κατανάλωσης και προϊόντων, με τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽³⁵⁾ Βλ. τα σημεία 22 και 23 της Διοργανικής συμφωνίας για τη βελτίωση της νομοθεσίας, ΕΕ C 321 της 31.12.2003.

⁽³⁶⁾ Στο σημείο 3.5 της γνωμοδότησης, η ΕΟΚΕ εξετάζει τα χαρακτηριστικά που χρησιμοποιήθηκαν στην προσπάθεια καθορισμού μίας ομοιόμορφης εννοίας της αντιπροσωπευτικής ένωσης των καταναλωτών (ΕΕ C 185 της 8.8.2006).

⁽³⁷⁾ Η ΕΟΚΕ στηρίζει την ιδέα να προωθηθεί η δέσμευση της κοινωνίας των πολιτών σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης. Σημείο 4.2.6 της γνωμοδότησης ΕΕ C 120 της 16.5.2008, σ. 33.

⁽³⁸⁾ ΕΧΕ: Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη συμμετοχή της Κοινότητας σε πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης που στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων ατόμων μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), το οποίο έχουν αναλάβει διάφορα κράτη μέλη»

COM(2007) 329 τελικό — 2007/0116 (COD)

(2008/C 224/02)

Στις 10 Ιουλίου 2007, και σύμφωνα με τα άρθρα 169 και 172 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη συμμετοχή της Κοινότητας σε πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης που στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων ατόμων μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), το οποίο έχουν αναλάβει διάφορα κράτη μέλη».

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου 2008 με βάση εισηγητική έκθεση της κ. Darmanin.

Κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της, της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής, η οποία αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων μέσω της χρήσης νέων Τεχνολογιών των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Το πρόγραμμα «Αυτόνομη διαβίωση υποβοηθούμενη από το περιβάλλον» (πρόγραμμα AAL) μπορεί να είναι αποτελεσματικό και πρωτεύουσας σημασίας εργαλείο για τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής, όχι μόνο των ηλικιωμένων, αλλά κάθε ατόμου που εμποδίζεται σήμερα να παραμείνει στην οικία του από λόγους υγείας.

1.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ακράδαντα ότι η προσέγγιση που θα υιοθετηθεί για την επιδιωκόμενη έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα των ΤΠΕ θα πρέπει κατά πρώτο λόγο να διασφαλίζει ότι οι ανάγκες των δικαιούχων κατανοούνται, αντιμετωπίζονται και καλύπτονται πραγματικά. Θα πρέπει, συνεπώς, να είναι μια προσέγγιση «από τη βάση προς την κορυφή», κατά την οποία πρώτα θα προσδιορίζονται οι ανάγκες των χρηστών και έπειτα θα διεξάγεται αναλόγως η έρευνα και ανάπτυξη.

1.3 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μία από τις σημαντικότερες ομάδες ενδιαφερομένων για το AAL είναι τα άτομα που θα ωφεληθούν τελικά από αυτήν την τεχνολογία. Είναι συνεπώς σημαντικό, όχι μόνο να κατανοηθούν οι ανάγκες αυτών των ανθρώπων, αλλά και να προετοιμαστούν αυτά τα άτομα για τη χρήση της τεχνολογίας που θα αναπτυχθεί και να συμμετάσχουν στον σχεδιασμό και τη δοκιμή της.

1.3.1 Για τον ίδιο λόγο, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικές τις πολιτικές της ΕΕ που σχετίζονται με τη διά βίου μάθηση και την ηλεκτρονική ένταξη. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να υιοθετήσει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση του AAL και αυτών των πολιτικών.

1.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί πολύ σημαντική την αναγνώριση του ιδιαίτερα «ανθρώπινου» χαρακτήρα αυτού του προγράμματος σε σχέση με τα άλλα προγράμματα Ε&Α. Το AAL είναι πράγματι ένα ερευνητικό πρόγραμμα, αλλά αφορά κοινωνικές περιστάσεις που πολύ συχνά απαντώνται σε ένα ευαίσθητο στάδιο του βίου.

1.5 Όπως αναλύεται διεξοδικότερα κατωτέρω, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα τέσσερα κύρια πεδία που πρέπει να εξεταστούν συγχρόνως

στο πλαίσιο του προγράμματος AAL είναι: οι ανάγκες του χρήστη, η ασφάλεια του χρήστη, οι οργανισμοί υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής πρόνοιας (συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων εκπροσώπησης των επαγγελματιών αυτών των τομέων) και, τέλος, η τεχνολογία που θα χρησιμοποιηθεί.

1.6 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι θα πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή στα πιθανά θέματα δεοντολογίας και προστασίας της ιδιωτικής ζωής, σύμφωνα με τα διεθνή ισχύοντα. Επικροτεί, συνεπώς, την αναγνώριση αυτών των θεμάτων στην ανακοίνωση της Επιτροπής.

2. Κύρια σημεία της ανακοίνωσης της Επιτροπής

2.1 Η πρόταση της Επιτροπής έχει τους εξής επιμέρους στόχους:

- Διευκόλυνση της εμφάνισης βασικών σε ΤΠΕ καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών ευηγίας, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των ηλικιωμένων και να περιοριστεί το κόστος της υγείας και της κοινωνικής περίθαλψης.
- Βελτίωση των συνθηκών βιομηχανικής εκμετάλλευσης, με την εξασφάλιση ενός συνεκτικού ευρωπαϊκού πλαισίου για την ανάπτυξη κοινών προσεγγίσεων, τη διευκόλυνση της τοπικής προσαρμογής και τη μείωση του κόστους των υπηρεσιών.
- Δημιουργία σε επίπεδο ΕΕ —και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων μόχλευσης— μιας κρίσιμης μάζας έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας στον τομέα των τεχνολογιών και των υπηρεσιών ευηγίας.

2.2 Η παρούσα πρόταση αποτελεί συνέχεια του σχεδίου δράσης, που έχει δρομολογήσει η Επιτροπή, για την ευηγία στην κοινωνία της πληροφορίας. Αυτό το σχέδιο δράσης θεωρείται βασικό στοιχείο για την υπερίκηση των κοινωνικών και οικονομικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Ευρώπη λόγω των δημογραφικών αλλαγών. Αναμένεται ότι ο πληθυσμός της Ευρώπης ηλικίας από 65 έως 80 ετών θα αυξηθεί κατά περίπου 40 % μεταξύ του 2010 και του 2030 (1). Οι ΤΠΕ θεωρούνται μέσο που μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των ατόμων αυτής της ηλικίας, να αυξήσει την αυτονομία τους και να τα βοηθήσει να παραμείνουν υγιή για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

(1) COM(2007) 329 τελικό.

2.3 Η Επιτροπή προτίθεται να δρομολογήσει ένα εξαιετές πρόγραμμα με τίτλο «Αυτόνομη διαβίωση υποβοηθούμενη από το περιβάλλον» (Ambient Assisted Living-AAL), ως συμπλήρωμα των πρωτοβουλιών του 7ου ΠΠ για τις ΤΠΕ και τη γήρανση, καθώς και του προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και καινοτομία» (CIP). Το πρόγραμμα AAL θα χρηματοδοτηθεί με πόρους που θα ανέλθουν σε περίπου 300 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2008-2013 και θα προέρχονται σε ίσα ποσοστά από την Επιτροπή και από τα κράτη μέλη.

2.4 Το νομικό πλαίσιο στο οποίο βασίζεται το πρόγραμμα AAL είναι το άρθρο 169 της Συνθήκης, το οποίο επιτρέπει τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σε ερευνητικά προγράμματα που αναλαμβάνονται από κοινού από περισσότερα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής στις δομές που δημιουργούνται για την εκτέλεση των εθνικών προγραμμάτων. Επιλέχθηκε αυτό το ειδικό νομικό πλαίσιο για το πρόγραμμα AAL, προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα σε αυτό το ερευνητικό πεδίο μέσω: της μέγιστης δυνατής αξιοποίησης της διασυνοριακής εμπειρογνομοσύνης· της δέσμευσης των κρατών μελών να συγχρηματοδοτήσουν την έρευνα· της εξασφάλισης μιας συνεκτικής προσέγγισης του ζητήματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο· και της ανάπτυξης μιας πραγματικής εσωτερικής αγοράς διαλειτουργικών λύσεων ΤΠΕ για τους ηλικιωμένους.

3. Ιστορικό της πρότασης της Επιτροπής

3.1 Μια παλαιότερη πρωτοβουλία βάσει του άρθρου 169, που αναφέρεται στην πρόταση της Επιτροπής ως Σύμπραξη Ευρωπαϊκών και Αναπτυσσόμενων Χωρών για τις Κλινικές Δοκιμές (EDCTP) στην Αφρική, κατέδειξε τη σημασία της σαφούς δέσμευσης των συμμετεχόντων κρατών μελών να συνεισφέρουν στην πολυετή χρηματοδότηση του προγράμματος. Πράγματι, το πρόγραμμα AAL πρόκειται να χρηματοδοτηθεί με κοινοτικούς και εθνικούς πόρους σε αναλογία 50:50.

3.2 Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για το πρόγραμμα έγιναν μέσω μιας Δράσης Ειδικής Στήριξης με τίτλο «Αυτόνομη διαβίωση υποβοηθούμενη από το περιβάλλον» στο πλαίσιο της προτεραιότητας «Τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ)» του 6ου ΠΠ, η οποία υλοποιήθηκε στο διάστημα μεταξύ 1ης Σεπτεμβρίου 2004 και 31ης Δεκεμβρίου 2006. Οι εταίροι που συμμετείχαν στην κοινοπραξία προέρχονταν από τα εξής κράτη μέλη: Αυστρία, Γερμανία, Γαλλία, Φινλανδία, Ιταλία, Βέλγιο και Ελβετία. Περιλάμβαναν φορείς τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα, καθώς και ένα πανεπιστήμιο.

3.3 Νομικός εκπρόσωπος του κοινού προγράμματος AAL είναι η Ένωση AAL (AAL Association), μια ειδική εκτελεστική δομή που επί του παρόντος αποτελείται από εκπροσώπους 21 κρατών μελών. Καθώς το πρόγραμμα ωθείται από τη βάση προς τα άνω, έχουν οριστεί αρμόδιοι επαφής στα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί αυτήν την πρωτοβουλία AAL βάσει του άρθρου 169. Ειδικότερα, αναγνωρίζουμε ότι η πρωτοβουλία λαμβάνει πλήρως υπόψη τις τρέχουσες δημογραφικές τάσεις όσον αφορά τους ευρωπαίους πολίτες.

4.1.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, για να βελτιωθεί η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή των κρατών μελών που δεν έχουν επαρκή

υποδομή για να εφαρμόσουν την παρούσα πρόταση, θα ήταν απαραίτητο να αναληφθούν «ειδικές δράσεις», σαν εκείνες που προβλέπονται στο άρθρο 159 της Συνθήκης ΕΕ, προκειμένου να διορθωθούν οι σημαντικότερες περιφερειακές ανισορροπίες στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η πρωτοβουλία δεν θα πρέπει να εκληφθεί μόνο ως ευκαιρία να αναπτυχθούν πειραματικά συστήματα με σκοπό την απόδειξη της ορθότητας της ιδέας. Είναι πολύ σημαντικό να συνενωθεί με αυτή την ευκαιρία το ευρύ φάσμα των ενδιαφερομένων που πρέπει να συμμετάσχουν, για να έχει η πρωτοβουλία μακροπρόθεσμο αποτέλεσμα.

4.2.1 Οι κυριότεροι ενδιαφερόμενοι είναι οι τελικοί ωφελούμενοι από το πρόγραμμα AAL. Πρωταρχικός σκοπός του AAL είναι να παρατείνει την ανεξαρτησία των ηλικιωμένων, καθώς επίσης να διασφαλίσει ότι αυτή η κατηγορία του πληθυσμού μπορεί να συνεχίσει να ζει στο σπίτι της για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο διάστημα. Υπενθυμίζεται ότι αυτή η επιδίωξη δεν αφορά μόνο τους ηλικιωμένους, αλλά κάθε άτομο που εμποδίζεται σήμερα να ζήσει ανεξάρτητα στο σπίτι του από λόγους υγείας. Η πρωτοβουλία αυτή πρέπει να διασφαλίσει ότι οι ανάγκες και οι απαιτήσεις αυτών των ενδιαφερομένων βρίσκονται πραγματικά στον πυρήνα της έρευνας.

4.3 Ένας άλλος σημαντικός ενδιαφερόμενος είναι οι οργανισμοί υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής πρόνοιας. Η πρωτοβουλία αυτή οφείλει να λάβει υπόψη τις οργανωτικές τους ανάγκες. Για να αποβεί επιτυχής, η ΕΟΚΕ συνιστά να δοθούν σε αυτούς τους οργανισμούς οι ευκαιρίες να επισημάνουν ζητήματα όπως η ολοκλήρωση και η διαλειτουργικότητα των συστημάτων τους με τα συστήματα των άλλων ενδιαφερομένων για το έργο.

4.4 Συνιστάται μετ' επιτάσεως να συμμετάσχουν οι χρήστες των συστημάτων, που θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας, ως βασικοί ενδιαφερόμενοι στις εργασίες από τα αρχικά τους στάδια. Η ΕΟΚΕ συνιστά να συμφωνήσουν οι κοινοπραξίες, όποτε είναι δυνατό, μεθόδους επικεντρωμένες στον χρήστη, όπως ο συμμετοχικός σχεδιασμός όσον αφορά τη μεθοδολογία ανάπτυξης τους, ιδίως για να προαχθεί η μεγάλη ευχρηστία των μηχανισμών και των διεπαφών με τους χρήστες. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την αναγνώριση ότι θα δοθεί η δέουσα προσοχή σε πιθανά θέματα δεοντολογίας και προστασίας της ιδιωτικής ζωής, σύμφωνα με τα διεθνώς ισχύοντα.

4.5 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη δέσμευση έναντι των ΜΜΕ, που προβλέπεται στην πρόταση, και υποστηρίζει την αναγνώριση της βιομηχανίας ως βασικού ενδιαφερομένου, που μπορεί να υποστηρίξει καινοτόμα, αγοραστρεφή επιχειρηματικά πρότυπα με εγγενείς, σαφείς τρόπους εκμετάλλευσης. Ειδικότερα, επικροτούμε την αναγνώριση ότι οι ΜΜΕ μπορούν να συμβάλουν ιδίως στις έρευνες που χρειάζονται λιγότερο χρόνο για τη διάθεση των αποτελεσμάτων τους στην αγορά (2 + έτη).

4.5.1 Προτρέπουμε να αναγνωριστεί ότι οι ΜΜΕ είναι ενίοτε τεχνολογικά ευέλικτες και έχουν τη δυνατότητα να εισάγουν στην αγορά νέες τεχνολογίες και επιχειρηματικά πρότυπα μερικές φορές με ταχύτερο ρυθμό από ό,τι οι μεγαλύτερες εταιρείες ή οι οργανισμοί περίθαλψης και πρόνοιας. Αυτό το χαρακτηριστικό των ΜΜΕ αποκτά ιδιαίτερη σημασία σ' αυτήν την πρωτοβουλία. Επομένως, η συντονισμένη εταιρική σχέση μεταξύ των μεγάλων οργανισμών και των ΜΜΕ αποβαίνει προς όφελος αμφοτέρων.

4.6 Το AAL βασίζεται στην αρχή της υποστήριξης των ανθρώπων ώστε να παραμείνουν στο σπίτι τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, απαιτείται ευρύ φάσμα αισθητήρων, ενεργοποιητών, διαφανών με τον χρήστη, επεξεργαστών και εξοπλισμού επικοινωνίας, το οποίο συχνά μπορεί να παρασχεθεί μόνο από πολλές διαφορετικές ευρωπαϊκές ΜΜΕ.

4.7 Δεδομένου ότι υπάρχουν πολλές ομάδες ενδιαφερομένων, υποστηρίζουμε τα μέτρα της πρωτοβουλίας που ενθαρρύνουν την πολυκλαδική δικτύωση των τεχνολόγων, των ιατρών και του άλλου προσωπικού των οργανισμών περίθαλψης και πρόνοιας και, ιδίως, των χρηστών, τόσο εκείνων που παραμένουν, χάρη στην πρωτοβουλία, στο σπίτι τους όσο και των ατόμων που τους φροντίζουν καθώς και των οικείων τους.

4.8 Στο πλαίσιο ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Καινοτομίας, η πρωτοβουλία αυτή έχει την ευκαιρία να υιοθετήσει νέα πρότυπα καινοτομίας, τα οποία αντανακλούν την τρέχουσα πρόοδο της ανοιχτής καινοτομίας ευρείας χρήσεως, η οποία συντείνει στην πρόοδο προς τη διασύνδεση της στρατηγικής της Λισσαβώνας με ένα νέο Ευρωπαϊκό Σύστημα Καινοτομίας που είναι πιο επικεντρωμένο στον χρήστη.

4.9 Η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει ότι είναι σημαντικό να έχουν ίση δυνατότητα πρόσβασης στην πρωτοβουλία όλοι οι τύποι οργανισμών σε όλα τα κράτη μέλη.

4.10 Επιπροσθέτως, θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να συμμετάσχουν όλες οι εθνικές κυβερνήσεις. Επί του παρόντος, έχουν συμφωνήσει να συντονίσουν από κοινού δραστηριότητες για να συμβάλουν στο πρόγραμμα AAL η Αυστρία, το Βέλγιο, η Κύπρος, η Δανία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ουγγαρία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σλοβενία, η Ισπανία και η Σουηδία, καθώς και το Ισραήλ, η Νορβηγία και η Ελβετία.

4.11 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί μήπως ορισμένες χώρες δεν συμμετέχουν λόγω του κόστους της συγχρηματοδότησης των ερευνών. Θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα σ' αυτές τις χώρες να συμμετάσχουν σε οποιαδήποτε φάση του προγράμματος, αφ' ης στιγμής πληρούν τις απαιτήσεις του (κυρίως όσον αφορά τη συγχρηματοδότηση).

4.12 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι το AAL μπορεί να επιφέρει περιορισμό του κόστους του συστήματος κοινωνικής περίθαλψης. Επαναλαμβάνει, ωστόσο, ότι ο στόχος του AAL δεν είναι ο περιορισμός του κόστους, αλλά η αποτελεσματική διασφάλιση της ποιότητας ζωής μιας κατηγορίας πολιτών. Ο περιορισμός του κόστους είναι ένα ευπρόσδεκτο επακόλουθο.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ακράδαντα ότι το πρόγραμμα AAL πρέπει να εστιάζει σταθερά στις ιδιαιτερότητες των εξής τριών τομέων: του χρήστη, των οργανισμών υγειονομικής περίθαλψης και της χρησιμοποιούμενης τεχνολογίας.

5.2 Οι ηλικιωμένοι θα είναι μερικές φορές οι δικαιούχοι και κυριότεροι ενδιαφερόμενοι. Έχει κεφαλαιώδη σημασία να παραμείνει το πρόγραμμα σταθερά εστιασμένο στις ανάγκες των τελικών χρηστών. Αν γίνει το λάθος και χρησιμοποιούνται οι χρήστες μόνο

σε «ερευνητικό περιβάλλον» για τη δοκιμή των ερευνών, θα προκύψουν δυστυχώς καινοτομίες που ίσως να μην ανταποκρίνονται πραγματικά στις απαιτήσεις των βασικών δικαιούχων. Γι' αυτό, το πρόγραμμα θα πρέπει να είναι σταθερά επικεντρωμένο στις απαιτήσεις των χρηστών, στις οποίες συγκαταλέγονται: η ελάχιστη δυνατή αλλαγή συμπεριφοράς, η κινητικότητα, η επιλογή, η βελτίωση της ποιότητας διαβίωσης και ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής.

5.3 Ας μην λησμονούμε, επίσης, ότι οι ηλικιωμένοι είναι μάλλον η κατηγορία του πληθυσμού που πάσχει περισσότερο από τον ηλεκτρονικό αποκλεισμό και, επομένως, χρειάζεται να υπερνικηθεί το ψηφιακό χάσμα. Άλλος ουσιώδης παράγοντας είναι η συνδεσιμότητα και, γι' αυτό, θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες ώστε να αποκτήσουν όλες οι περιφέρειες, και ιδιαίτερα οι πιο αγροτικές, δυνατότητα σύνδεσης με το Διαδίκτυο (τόσο από υλική όσο και από οικονομική άποψη).

5.3.1 Κατά βάση, έχουν κεφαλαιώδη σημασία οι εξής αρχές:

— Η τεχνολογία δεν αντικαθιστά την προσωπική επαφή με το άτομο που παρέχει την φροντίδα ή την υγειονομική περίθαλψη.

— Το επίκεντρο είναι η προληπτική φροντίδα και η αυτονομία.

— Η κοινωνική ένταξη είναι ένας από τους βασικούς στόχους.

— Το AAL θα πρέπει να ενταχθεί στον τρόπο ζωής και να διασυνδεθεί με τις άλλες υπηρεσίες.

— Δεδομένων των ειδικών περιστάσεων των χρηστών, η χρησιμοποιούμενη τεχνολογία θα πρέπει να είναι ασφαλής και εύχρηστη.

5.3.2 Επομένως, η ΕΟΚΕ πιστεύει ακράδαντα ότι η προσέγγιση που θα ακολουθηθεί στο AAL θα πρέπει να ξεκινά από τη βάση. Το επίκεντρο και το έναυσμα της όλης διαδικασίας πρέπει να είναι οι ανάγκες των χρηστών και όχι η τεχνολογία αυτή καθαυτή. Θα πρέπει να διενεργηθεί μια λεπτομερής μελέτη, για να προσδιοριστεί όλο το φάσμα των αναγκών, στις οποίες συγκαταλέγονται: η ανάγκη επαφής με ανθρώπους, ιδίως σε προχωρημένη ηλικία (ως προς αυτό, οι εφαρμογές VOIP όπως το SKYPE και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικά και φθηνά εργαλεία): η έλλειψη ενδιαφέροντος για προσαρμογή στις ραγδαίες τεχνολογικές αλλαγές· η ικανότητα διαχείρισης των τεχνολογικών αλλαγών· η προθυμία για τη χρήση αυτής της τεχνολογίας. Οι χρήστες θα πρέπει επίσης να εμπλέκονται στην δημιουργία, εφαρμογή και αξιολόγηση αυτών των τεχνολογιών.

5.4 Εκείνοι που θα χρησιμοποιούν τελικά την τεχνολογία που θα παραχθεί, για να παρέχουν φροντίδα στους δικαιούχους, είναι οι οργανισμοί περίθαλψης και πρόνοιας, οι εκπρόσωποί τους και οι οικογένειες των χρηστών. Είναι σημαντικό να συμμετάσχουν αυτοί οι οργανισμοί στα διάφορα στάδια των ερευνών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το προϊόν που θα παραχθεί είναι συμβατό με το σύστημα λειτουργίας τους. Μπορεί κανείς να προδικάσει ότι, για να εφαρμοστούν νέες τεχνολογίες για το AAL, θα χρειαστούν οργανωτικές αλλαγές· γι' αυτό, είναι επιτακτική η ανάγκη να προετοιμαστούν οι εν λόγω οργανισμοί για αυτές τις αλλαγές και να τις εφαρμόσουν όσο το δυνατόν ομαλότερα, ώστε να αξιοποιηθεί στο μέγιστο το δυναμικό των τεχνολογιών για το AAL.

5.4.1 Ο φροντιστής είναι πραγματικά σημαντικός παράγοντας στην όλη διεργασία της κοινωνικής πρόνοιας, ακόμα και στο πλαίσιο του AAL. Γι' αυτό, οι αλλαγές των μοντέλων δεν θα πρέπει να αφορούν μόνο το οργανωτικό επίπεδο, αλλά και το επίπεδο των φροντιστών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα πρόσωπα που έχουν άμεση επαφή με τους δικαιούχους του AAL, όχι μόνο κατέχουν καλά αυτήν την τεχνολογία, αλλά και πιστεύουν πραγματικά στη χρήση της, ώστε να εμπνεύσουν στους δικαιούχους ακόμη μεγαλύτερη εμπιστοσύνη σ' αυτά τα εργαλεία ως μέσο βελτίωσης της ποιότητας ζωής.

5.4.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει επίσης ότι το σύστημα υγείας θα πρέπει να εξεταστεί λεπτομερώς, προκειμένου να διασφαλιστεί, όχι μόνο ότι είναι οργανωτικά έτοιμο για την εφαρμογή του AAL, αλλά και ότι οι οργανισμοί υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής πρόνοιας μπορούν πραγματικά να αντεπεξέλθουν στην παραμονή περισσότερων ατόμων στο σπίτι.

5.4.3 Ακόμη πιο σημαντικό μετά την υιοθέτηση του AAL είναι να βελτιωθεί η συνεργασία και ο συντονισμός των οργανισμών περι-

θαλψης και των οργανισμών πρόνοιας. Η τεχνολογία μπορεί και εδώ να αποτελέσει εργαλείο για τη βελτίωση αυτής της συνεργασίας: πιο καθοριστικό στοιχείο, ωστόσο, είναι η συνειδητοποίηση της ανάγκης και η βούληση για συνεργασία.

5.5 Προβλέπεται ότι τα συστήματα AAL θα είναι πολύπλοκα· γι' αυτό, η διαλειτουργικότητα θα πρέπει να αποτελεί βασικό στόχο του προγράμματος. Η καινοτομία και η τεχνολογία θα πρέπει να είναι ευρείας κλίμακας, εξατομικευμένες και ολοκληρωμένες και να ενθαρρύνουν την αυτενέργεια.

5.6 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η Επιτροπή θα πρέπει ακόμη να υιοθετήσει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση του προγράμματος AAL και πολιτικών όπως η πολιτική για τη διά βίου μάθηση. Πραγματικά, η κατάρτιση, ιδίως στο πλαίσιο αυτών των πολιτικών, θα πρέπει να στοχεύει και στους δικαιούχους του προγράμματος AAL, επειδή η κατάρτιση αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία αυτής της τεχνολογίας.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης — SOLVENCY II»

COM(2007) 361 τελικό — 2007/0143 (COD)

(2008/C 224/03)

Στις 31 Οκτωβρίου 2007, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 47 παράγραφος 2 και του Άρθρου 251 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την:

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης — SOLVENCY II» (*).

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του στις 6 Μαΐου 2008 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Robyns de Schneidauer.

Κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 67 ψήφους υπέρ, 0 ψήφους κατά και 1 αποχή.

1. Συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ συγχάιρει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την επιμελή αναδιατύπωση πολλών πολύπλοκων οδηγιών σε ένα σαφές κείμενο, ενώ ταυτόχρονα λαμβάνει υπόψη τους κανόνες που διέπουν τα τμήματα που αναδιατυπώνονται. Δεδομένου ότι το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο δεν θα πρέπει να επικεντρωθεί μόνο σε μια προληπτική πολιτική, η οποία εστιάζεται στο ρόλο που διαδραματίζει το κεφάλαιο στην παροχή υπηρεσιών ασφάλισης, οι οποίες είναι καθο-

ριστικής σημασίας για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες της Ευρώπης από πολλές απόψεις, η ΕΟΚΕ επιφυλάσσεται το δικαίωμα να εκφράσει εν ευθέτω χρόνω τις απόψεις της για τυχόν νέα χαρακτηριστικά, όσον αφορά τη σχέση μεταξύ καταναλωτών και (αντ)ασφαλιστών, και ειδικότερα εντός του πλαισίου των προσφάτων πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τις λιανικές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει το έργο της εναρμόνισης των νομικών πτυχών της σχέσης μεταξύ αντισυμβαλλόμενου και ασφαλιστή, που τελεί υπό εξέταση στα πλαίσια του «κοινού

(*) Η πρόταση τροποποιήθηκε αργότερα και σήμερα αποτελεί το έγγραφο COM(2008) 119 fin.

πλαίσιο αναφοράς» (ΚΠΑ) υπό την καθοδήγηση της ΓΔ Υγεία και προστασία των καταναλωτών.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί σε γενικές γραμμές το πλαίσιο της οδηγίας «Φερεγγυότητα II» που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εκφράζει την ικανοποίησή της για τις εκτενείς διαβουλεύσεις που προηγήθηκαν αυτής. Η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ακολουθεί τις αρχές για τη βελτίωση της νομοθεσίας, τις οποίες η ίδια έθεσε και τηρεί. Ωστόσο, οι διαβουλεύσεις με αντικείμενο αυτές τις μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να συνυπολογίζουν τις απόψεις των εργαζομένων και των καταναλωτών που έχουν σαφώς συμφέρον στο αποτέλεσμα των διαδικασιών. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει κατάλληλα φόρουμ, όπως το FINUSE, για την πραγματοποίηση αυτών των διαβουλεύσεων.

1.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την υιοθέτηση μίας οικονομικής προσέγγισης που βασίζεται στον παράγοντα του κινδύνου για την εκτίμηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων φερεγγυότητας και σε μια σφαιρική προσέγγιση συνολικού ισολογισμού επί τη βάση μιας πλήρους οικονομικής αξιολόγησης του ενεργητικού και παθητικού για την εκτίμηση της οικονομικής κατάστασης των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται να αντικατοπτριστούν ορθά, τόσο η πραγματική έκθεση σε κίνδυνο, όσο και τα εργαλεία μετριασμού κινδύνου των επιχειρήσεων. Η εν λόγω προσέγγιση, πέραν του ότι είναι η σωστή από οικονομική άποψη, χαρακτηρίζεται από το πλεονέκτημα ότι συμβάλλει στην αποφυγή τυχόν ευκαιριών κανονιστικής διαμεσολάβησης, ενώ συγχρόνως εγγυάται το ίδιο κατάλληλο επίπεδο προστασίας σε όλους τους αντισυμβαλλομένους στην Ευρώπη, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος, του μεγέθους ή του τόπου της έδρας της εταιρείας.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ιδιαίτερη ικανοποίησή της για την εισαγωγή της προσέγγισης των τριών πυλώνων όσον αφορά την προληπτική εποπτεία, δεδομένου ότι τούτο συνάδει με τις κεφαλαιουχικές απαιτήσεις που θεσπίστηκαν για τον τραπεζικό τομέα με τη συμφωνία «Basel II», ενώ παράλληλα αναγνωρίζονται οι ιδιαιτερότητες του ασφαλιστικού τομέα. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπογραμμίσει τη σημασία που έχουν για την καταλληλότητα της προληπτικής εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων η προσθήκη της διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης και των ποιοτικών απαιτήσεων (πυλώνας II), η εισαγωγή των αρχών της εποπτικής αναφοράς και δημοσιοποίησης (πυλώνας III), καθώς επίσης ο καθορισμός ποσοτικών κεφαλαιουχικών απαιτήσεων που βασίζονται στον κίνδυνο.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την εισαγωγή ενός συστήματος φερεγγυότητας, το οποίο βασίζεται σε δύο κεφαλαιουχικές απαιτήσεις, δηλαδή στο SCR (κεφαλαιουχικές απαιτήσεις φερεγγυότητας) και στο MCR (ελάχιστες κεφαλαιουχικές απαιτήσεις), εκ των οποίων το καθένα έχει διαφορετικό σκοπό. Με το SCR θα αντικατοπτρίζεται ένα επιδιωκόμενο επίπεδο κεφαλαίου, το οποίο οφείλει να διαθέτει ένας ασφαλιστής υπό συνήθεις επιχειρησιακές συνθήκες, ενώ με το MCR θα αντικατοπτρίζεται το επίπεδο εκείνο του κεφαλαίου, κάτω από το οποίο θα ενεργοποιείται η έσχατη εποπτική παρέμβαση. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη θέσπιση ενός κανονισμού επιπέδου II προκειμένου να ενισχυθεί η σαφήνεια των όρων που διέπουν τον απλοποιημένο υπολογισμό των κεφαλαιουχικών απαιτήσεων φερεγγυότητας (άρθρο 108), καθώς και των περιστάσεων που θα οδηγούσαν σε ανάκληση της αίτησης για πρόσθετο κεφάλαιο φερεγγυότητας.

1.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι υπολογισμοί του MCR και του SCR θα πρέπει να ευθυγραμμιστούν στενά και να βασιστούν αμφότεροι σε μία ευαίσθητη προσέγγιση κινδύνων, προκειμένου να καθίσταται δυνατή η σωστή εφαρμογή κλιμακωτών εποπτικών παρεμβάσεων, με τις οποίες θα διασφαλίζεται ότι τόσο η εκάστοτε ασφαλιστική επιχει-

ρηση, όσο και η εποπτική αρχή θα έχουν επαρκή χρόνο ώστε να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της κατάστασης που προκαλείται λόγω της παράβασης του SCR.

1.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της όσον αφορά την αρχή της αναλογικότητας, η οποία περιλαμβάνεται στην προτεινόμενη οδηγία και χάρη στην οποία θα καταστεί δυνατή η εφαρμογή της «Φερεγγυότητα II» από όλες τις επιχειρήσεις. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ ενός κανονισμού επιπέδου II, ο οποίος μπορεί να προσδώσει περισσότερη σαφήνεια όσον αφορά αυτή την αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 28, παράγραφος 3), ούτως ώστε η καταλληλότητα των απαιτήσεων και, εφόσον καταστεί αναγκαίο, των διορθωτικών μέτρων, να μπορεί να αναπτυχθεί με πιο ασφαλή τρόπο· αυτό, ωστόσο, δεν θα πρέπει να οδηγήσει σε κανονιστική ακαμψία. Η ΕΟΚΕ συνιστά να εφαρμοστεί η αρχή αυτή αποτελεσματικά και με συνέπεια σε όλη την Ευρώπη, όπως επίσης να διασφαλιστεί η εν λόγω εφαρμογή μέσω αποτελεσματικών μεθόδων προσφυγής στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας ή εφόσον κριθεί αναγκαίο σε δικαστήριο.

1.8 Η ΕΟΚΕ συνιστά με έμφαση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διατηρήσει την πολυμορφία της ασφαλιστικής αγοράς, λαμβάνοντας υπόψη το ρόλο των μικρών και μικρομεσαίων ασφαλιστών, καθώς επίσης των συνεταιριστικών και άλλων ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Δεδομένου ότι πολλές εξ αυτών δραστηριοποιούνται σε εξειδικευμένες αγορές, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι έχει ιδιαίτερη σημασία να επιτραπεί μία ελαστικότητα στην τυποποιημένη προσέγγιση, παραδείγματος χάρι επιτρέποντας τη χρήση οικείων, περισσότερο σχετικών, στοιχείων και γενικώς αποδεκτών μεθοδολογιών, χωρίς ωστόσο να νοθεύεται ο νόμιμος ανταγωνισμός των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων, προκαλείται δυσλειτουργία και εξεταστεί δυνάμως η δυνατότητα οι αλληλασφαλιστικοί συνεταιρισμοί να ζητούν από τα μέλη τους να ενισχύσουν το καθεστώς φερεγγυότητάς τους, πρακτική που ήδη εφαρμόζεται.

1.9 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία της εποπτείας των ασφαλιστικών ομίλων, οι οποίοι είναι μεν αναλογικά μικροί όσον αφορά τον αριθμό των επιχειρήσεων, αντιπροσωπεύουν ωστόσο μεγάλο μερίδιο της ασφαλιστικής αγοράς στην ΕΕ. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ θεωρεί την εισαγωγή της εποπτείας ομίλων ως ένα σημαντικό βήμα, το οποίο θα επιτρέψει σε όλους τους επόπτες ομίλων, αλλά και στις υπόλοιπες εμπλεκόμενες εποπτικές αρχές να εντρυφήσουν περισσότερο στο προφίλ κινδύνου του ομίλου ως συνόλου. Συνιστάται η μέγιστη δυνατή εναρμόνιση και διαφάνεια των εν λόγω εποπτικών αρχών και η σαφής διάκριση των αρμοδιοτήτων μεταξύ τους.

1.10 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την καθιέρωση προαιρετικού καθεστώτος, το οποίο επιτρέπει στους ομίλους να διευκολύνουν τη διαχείριση κεφαλαίων σε επίπεδο ομίλου, βελτιώνοντας την κινητικότητα των κεφαλαίων εντός του ομίλου και παρέχοντας ένα εύχρηστο και διαφανές σύστημα, χάρη στο οποίο, ο μεν όμιλος ωφελείται από την αναγνώριση των συνεπειών της διαφοροποίησης σε επίπεδο ομίλου, χωρίς ωστόσο να επηρεάζεται το επίπεδο κεφαλαιουχικών απαιτήσεων των θυγατρικών του ομίλου. Κρίνεται αναγκαίο να εξεταστούν τα τρέχοντα επίπεδα κεφαλαίου των θυγατρικών του ομίλου, καθότι μέρος των κεφαλαίων θα καλυφθεί από τις δηλώσεις στήριξης ομίλου και όχι από ρευστά διαθέσιμα ή παρόμοια αξιόγραφα. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι επιπτώσεις της διαφοροποίησης του ομίλου θα αναγνωρισθούν μόνον μέσω της χρήσης μίας προκαθορισμένης μεθόδου για τον υπολογισμό του SCR, καθώς επίσης ότι η πρόταση θα πρέπει να καταστήσει δυνατή την αναγνώριση των επιπτώσεων της διαφοροποίησης του ομίλου χωρίς τη χρήση υποστήριξης ομίλου.

1.11 Η ΕΟΚΕ συνιστά να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος του προτεινόμενου προαιρετικού καθεστώτος στον ανταγωνισμό σε τοπικό επίπεδο και ο βαθμός προστασίας των καταναλωτών σε ομαλές συνθήκες αλλά και σε περιπτώσεις κρίσεων που δεν πρέπει να είναι χαμηλότερος του βαθμού προστασίας που διασφαλίζεται από το προκαθορισμένο καθεστώς, και να αποσαφηνιστούν τα νομικά και πρακτικά ζητήματα, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας των διασυνοριακών μεταφορών κεφαλαίων μεταξύ διαφορετικών εταιριών του ίδιου ομίλου, ήτοι οι δυνατοί νομικοί περιορισμοί, σε εθνικό επίπεδο, όσον αφορά τις μεταφορές κεφαλαίων (υποστήριξη ομίλου) προς θυγατρικές που εδρεύουν σε άλλο κράτος μέλος.

1.12 Η ΕΟΚΕ αναμένει ότι οι αρχές του επιπέδου II θα λάβουν υπόψη τα αποτελέσματα της τέταρτης φάσης της μελέτης ποσοτικού αντίκτυπου (QIS4), η οποία βρισκόταν σε εξέλιξη κατά το χρόνο της υιοθέτησης της παρούσας γνωμοδότησης.

1.13 Η ΕΟΚΕ εμμένει στην ανάγκη μίας σωστά εναρμονισμένης εφαρμογής της οδηγίας, όπως επίσης στην αποφυγή συσσώρευσης υπερβολικά πολλών ρυθμιστικών παρεμβάσεων (του λεγόμενου «gold-plating») ή διαφορετικών πολιτικών μέσω της χρήσης επιλογών, οι οποίες ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο μία ομοιόμορφη προληπτική πολιτική στην κοινή αγορά.

1.14 Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασφαλίσει την προβλεψιμότητα της προληπτικής εποπτείας, προκειμένου να εξασφαλίσουν οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις το επίπεδο βεβαιότητας που προσδοκούν για την ανάπτυξη της δικής τους πολιτικής κινδύνου και φερεγγυότητας.

1.15 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία που έχουν για την οδηγία «Φερεγγυότητα II» ορισμένες πτυχές του μετριάσμου του κινδύνου, όπως η ανταλλαγή αξιόπιστων στοιχείων μεταξύ των ασφαλιστών και των ομίλων ασφαλιστών. Με αυτόν τον τρόπο διευκολύνεται η πρόσβαση στην αγορά των νεοαφικθέντων και των μικρών επιχειρήσεων και καθίσταται δυνατή τόσο η αύξηση των ικανοτήτων τους, όσο και η μείωση των περιθωρίων αβεβαιότητας στα ασφαλιστρά τους. Για αυτόν το λόγο, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει υπόψη της την αντιστοιχία αυτή στην επισκόπηση, στην οποία θα προβεί όσον αφορά τον κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία για τον ασφαλιστικό κλάδο.

1.16 Η ΕΟΚΕ συγχάρει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις εμπλεκόμενες επιτροπές της διαδικασίας Lamfalussy για τον πρωταγωνιστικό ρόλο που διαδραμάτισαν στα πλαίσια της μεταρρυθμιστικής αυτής διαδικασίας με την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών και την ευαισθητοποίηση σύσσωμης της ευρωπαϊκής αγοράς. Η προτεινόμενη οδηγία αποτελεί πραγματικό σημείο αναφοράς για πλήθος νομικών συστημάτων και τομέων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Ωστόσο, οι διαβουλεύσεις με αντικείμενο αυτές τις μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να συνοπολογίζουν τις απόψεις των εργαζομένων και των καταναλωτών που έχουν σαφώς συμφέρον στο αποτέλεσμα των διαδικασιών. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει κατάλληλα φόρουμ, όπως το FINUSE, για την πραγματοποίηση αυτών των διαβουλεύσεων.

1.17 Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναγάγει τις διατάξεις για την φερεγγυότητα, οι οποίες αφορούν άλλους παρόχους συναφών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, ανεξαρτήτως του χαρακτήρα τους, στο επίπεδο της οδηγίας «Φερεγγυότητα II», σύμφωνα με την αρχή «ίδια δραστηριότητα, ίδιοι κανόνες». Ενόψει των ευμετάβλητων χρηματοπιστωτικών αγορών, θα πρέπει να εξασφαλίζεται στους καταναλωτές η ίδια προηγμένη προστασία φερεγγυότητας. Επίσης, η διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού είναι ουσιαστική προϋπόθεση για την προαγωγή ενός θεμιτού ανταγωνιστικού περιβάλλοντος στην χρηματοπιστωτική αγορά.

1.18 Οι αρχές της οδηγίας «Φερεγγυότητα II» θα πρέπει να αποτελέσουν σημείο αναφοράς για την εισαγωγή νέων προδιαγραφών φερεγγυότητας, π.χ. στο πλαίσιο της επανεξέτασης της οδηγίας για τα ιδρύματα που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών⁽¹⁾ το 2008, ειδικότερα ως προς την ανάπτυξη των τελών ιδιωτικής ασφάλισης σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

2. Εισαγωγή

2.1 Η παρούσα πρόταση οδηγίας για ένα νέο καθεστώς φερεγγυότητας για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις ασφάλισης και αντασφάλισης, που ονομάζεται «Φερεγγυότητα II», εισάγει ένα αναθεωρημένο καθεστώς, προκειμένου να εξασφαλίσει την καλύτερη προστασία των αντισυμβαλλόμενων και των δικαιούχων, να εμβαθύνει την ολοκλήρωση της κοινής ευρωπαϊκής ασφαλιστικής αγοράς και να βελτιώσει τη διεθνή ανταγωνιστικότητα του συνολικού ευρωπαϊκού ασφαλιστικού κλάδου, καθώς και των μεμονωμένων ασφαλιστών και αντασφαλιστών. Παράλληλα, με την πρόταση ενοποιούνται πολλές παλαιότερες οδηγίες που αφορούν την ασφάλιση σε μία ενιαία αναδιατυπωμένη οδηγία. Το καθεστώς αυτό θα εφαρμόζεται τόσο στις επιχειρήσεις ασφάλισης, όσο και στις επιχειρήσεις αντασφάλισης.

2.2 Μέσω μίας λεπτομερούς και συνεχιζόμενης διαβούλευσης με όλους τους φορείς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι επιτροπές Lamfalussy, στις οποίες συμμετέχουν ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές, ανέλαβαν ηγετικό ρόλο για τη δημιουργία πρωτοποριακών πρακτικών σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον, κυρίως στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Ως αποτέλεσμα, η «Φερεγγυότητα II» συγκαταλέγεται στα πιο προηγμένα πλέγματα κανόνων ασφαλιστικής φερεγγυότητας παγκοσμίως, δίνοντας σαφές προβάδισμα στην Ευρώπη σε σχέση με τα περισσότερα από τα άλλα νομικά συστήματα. Ωστόσο, οι διαβουλεύσεις με αντικείμενο αυτές τις μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να συνοπολογίζουν τις απόψεις των εργαζομένων και των καταναλωτών που έχουν σαφώς συμφέρον στο αποτέλεσμα των διαδικασιών. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει κατάλληλα φόρουμ, όπως το FINUSE, για την πραγματοποίηση αυτών των διαβουλεύσεων.

3. Ιστορικό

3.1 Το προτεινόμενο καθεστώς φερεγγυότητας φιλοδοξεί να βελτιώσει την οικονομική σταθερότητα και την αξιοπιστία της ευρωπαϊκής ασφαλιστικής αγοράς. Με αυτόν τον τρόπο αναμένεται να ωφεληθούν τόσο η ανταγωνιστικότητα του συνολικού ευρωπαϊκού ασφαλιστικού κλάδου, καθώς και των μεμονωμένων ασφαλιστών και αντασφαλιστών, όσο και οι καταναλωτές, από άποψη ασφάλειας. Η αξιοπιστία των ασφαλιστικών αγορών είναι κείριας σημασίας για τον οικονομικό και κοινωνικό ιστό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.2 Πρώτα απ' όλα, η ασφάλιση δρα ως μέσο ατομικής, όσο και συλλογικής προστασίας. Στους πελάτες των ασφαλιστικών εταιριών περιλαμβάνονται ιδιωτικά νοικοκυριά, ΜΜΕ, μεγάλες εταιρίες, ενώσεις και δημόσιες αρχές. Οι δεσμεύσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων αφορούν εξαρτημένα και τρίτα μέρη, καθώς επίσης τους πραγματικούς πελάτες των ασφαλιστικών υπηρεσιών. Η ΕΟΚΕ έχει πλήρη επίγνωση αυτού του αντίκτυπου στην καθημερινή ζωή των ευρωπαίων πολιτών. Εκτός από τη σημασία που έχει στις αγορές ασφάλισης σε περίπτωση θανάτου, η ασφάλιση έχει καταστεί και σημαντικός πάροχος αποταμιευτικών προϊόντων. Η ασφάλιση αποτελεί τμήμα της διαχείρισης των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, όπως οι συντάξεις (Σκανδιναβικές χώρες), η αποζημίωση

⁽¹⁾ Ιδρύματα επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών.

εργατικών ατυχημάτων (Βέλγιο, Φιλανδία, Πορτογαλία) και τα εθνικά συστήματα υγείας (Ιρλανδία, Κάτω Χώρες), συχνά εντός ενός πλαισίου, στο οποίο συμμετέχουν οι εκπρόσωποι των εργαζομένων. Η ασφάλιση παρέχει στους εργαζόμενους οφέλη, των οποίων η σημασία για το εργατικό δυναμικό — έναν σημαντικό συντελεστή — αυξάνεται ραγδαία. Παρέχει προστασία έναντι νέων κινδύνων, όπως οι φυσικές καταστροφές, η ασφάλιση της συγκομιδής, καθώς επίσης η τρομοκρατία, ορισμένες φορές δε μέσω εταιρικών σχέσεων μεταξύ (αντ)ασφαλιστών και κυβερνήσεων.

3.3 Η ασφαλιστική αγορά λειτουργεί ως σημαντικός μοχλός της συνολικής οικονομίας, στηρίζοντας την πρωτοβουλία και οικοδομώντας σχέσεις εμπιστοσύνης, και αποτελεί η ίδια σημαντικό οικονομικό παράγοντα, δημιουργώντας θέσεις απασχόλησης για σχεδόν ένα εκατομμύριο εργαζόμενους στην Ευρώπη ⁽²⁾. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υπολογίσει ότι η προτεινόμενη οδηγία θα απαιτήσει επιπλέον επενδύσεις ύψους 2 έως 3 δισεκατομμυρίων ευρώ για τους ασφαλιστές και τις εποπτικές αρχές. Αναμένεται ότι ένα πολύ μεγάλο τμήμα των εν λόγω επενδύσεων θα διατεθεί για το ανθρώπινο κεφάλαιο, δημιουργώντας σταθερές θέσεις απασχόλησης υψηλής εξειδίκευσης σε τοπικό επίπεδο (μεταξύ των οποίων διαχειριστές κινδύνου, αναλογιστές, εμπειρογνώμονες ΤΠΕ και υπάλληλοι επιφορτισμένοι με τον έλεγχο συμμόρφωσης). Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι αυτή η επένδυση θα αποφέρει οφέλη για όλους τους συμμετέχοντες και τους δικαιούχους ασφαλιστήριων συμβολαίων.

3.4 Σε αυτήν την άμεση μορφή απασχόλησης προστίθεται ακόμα ένα εκατομμύριο θέσεις εργασίας, τις οποίες δημιουργεί η ασφάλιση μέσω πρακτόρων, μεσιτών και των δικών τους υπαλλήλων.

Μέσω επενδύσεων που ξεπερνούν τα 6 500 δισ. EUR ⁽³⁾, οι επιχειρήσεις ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων αποτελούν σημαντικούς θεσμικούς επενδυτές. Με αυτή την ιδιότητα είναι υπεύθυνες για την μετατροπή των ατομικών τιμολογίων ασφαλιστρών σε μια δεξαμενή χρηματοοικονομικών πόρων σε ορθή αναλογία προς τους κινδύνους που εγκυμονούν και για την μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ασφάλεια των αντισυμβαλλόμενων και των δικαιούχων ασφαλιστήριων συμβολαίων.

3.5 Τα νοικοκυριά, οι ΜΜΕ, οι μεγάλες εταιρείες, οι ενώσεις και οι δημόσιοι οργανισμοί καταβάλλουν ασφαλιστρα, το ύψος των οποίων υπερβαίνει το 5 % του ΑΕγχΠ για ασφάλειες ζωής ⁽⁴⁾ και το 3 % του ΑΕγχΠ για τις υπόλοιπες ασφάλειες. Ακόμα και σε ώριμες αγορές, ο ρυθμός ανάπτυξης των ασφαλίσεων υπερβαίνει ως επί το πλείστον την ανάπτυξη της οικονομίας στο σύνολό της. Οι επενδύσεις των ασφαλιστών αντιπροσωπεύουν πάνω από το 50 % του ΑΕγχΠ ⁽⁵⁾, κατά το ήμισυ σε προϊόντα και δάνεια σταθερού εισοδήματος ⁽⁶⁾, ενώ οι συνολικές επενδύσεις μεταβλητής απόδοσης των ασφαλιστών είναι σχεδόν ίσες με το ένα τέταρτο της ευρωπαϊκής χρηματιστηριακής κεφαλαιοποίησης ⁽⁷⁾.

3.6 Παρότι στο πρόσφατο παρελθόν της ασφαλιστικής βιομηχανίας σημειώθηκαν συγχωνεύσεις, υπάρχουν στην Ευρώπη περίπου 5 000 ασφαλιστικές επιχειρήσεις ⁽⁸⁾. Οι μεγάλοι χρηματοπιστωτικοί όμιλοι διατηρούν ενίοτε διαφορετικές θυγατρικές ασφαλιστικές εταιρείες σε διαφορετικές χώρες. Στον ασφαλιστικό κλάδο, οι δομές των ομίλων μπορεί να συμπεριλαμβάνουν διάφορους τύπους δραστηριότητας στο πλαίσιο του συγκεκριμένου κλάδου (αντασφάλιση, ασφάλιση ζωής ή/και ζημιών, ασφαλιστική διαμεσολάβηση) ή στο ευρύ-

τερο πλαίσιο των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων των κλάδων της τραπεζικής — τραπεζασφάλεια — και της ενυπόθηκτης πίστης). Εκτός αυτού, οι όμιλοι μπορεί να απαρτίζονται από μια μητρική επιχείρηση και θυγατρικές επιχειρήσεις, συμπεριλαμβάνουν όμως και κοινοπραξίες, εταιρίες χαρτοφυλακίου και άλλες δομές. Οι 20 μεγαλύτεροι όμιλοι συγκεντρώνουν το ήμισυ περίπου της ευρωπαϊκής παραγωγής ασφαλιστρών ⁽⁹⁾. Ωστόσο σημαντικό μερίδιο της αγοράς κατέχουν επίσης οι συνεταιριστικές και άλλες ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Οι τελευταίες είναι άρρητα συνδεδεμένες με πολλές οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών, και αντιστοιχούν στο 30 % του συνόλου των ασφαλιστρών στην Ευρώπη ⁽¹⁰⁾.

3.7 Η παρούσα χρηματοπιστωτική κρίση την οποία προκάλεσαν οι δραστηριότητες παροχής ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου («sub-prime») στις ΗΠΑ, καταδεικνύει ότι είναι απαραίτητο να υπάρξουν ορθά και πλήρη πρότυπα που θα βοηθούν τις ασφαλιστικές εταιρίες να ανταποκρίνονται στις δεσμεύσεις τους, έστω και υπό πίεση.

4. Νομοθετική προσέγγιση

4.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προετοίμασε λεπτομερώς και εκτενώς την οδηγία «Φερεγγυότητα II», σε συμφωνία με το πρόγραμμά της για τη «βελτίωση της νομοθεσίας», λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τους κανόνες που καλύπτουν τα τμήματα που αναδιατυπώνονται. Οι ανησυχίες τόσο του κλάδου, όσο και των εποπτικών αρχών ελήφθησαν υπόψη, χάρη στις αλληπάλληλες ποιοτικές και ποσοτικές αξιολογήσεις αντίκτυπου και διαβουλεύσεις. Αναμένονται νέοι, λεπτομερείς έλεγχοι και διαβουλεύσεις.

4.2 Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτελεί μια οδηγία «Lamfalussy», που βασίζεται στη δομή 4 επιπέδων της προσέγγισης Lamfalussy για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Οι διατάξεις του επιπέδου 1 της οδηγίας βασίζονται σε αρχές, παρέχοντας τη βάση για την υιοθέτηση και την εφαρμογή μέτρων στο επίπεδο 2 μαζί με οδηγίες για εποπτική σύγκληση στο επίπεδο 3 της διαδικασίας. Με την προσέγγιση αυτή επιδιώκεται η άμεση προσαρμογή του νέου καθεστώτος, το οποίο θα αντανάκλα τις αλλαγές στην αγορά, τις διεθνείς εξελίξεις στη νομοθεσία περί λογιστικής και (αντ)ασφαλίσεων, την τεχνολογική ανάπτυξη, την πείρα η οποία αποκτάται και τις νέες μεθοδολογίες. Η θέσπιση λεπτομερών προδιαγραφών υπολογισμού στα άρθρα της οδηγίας θα έχετε σε κίνδυνο την πεμπτούσια της καινοτόμου νομοθετικής διαδικασίας. Τα επίπεδα 2 και 3 προσφέρονται περισσότερο για εξέταση.

4.3 Το νέο καθεστώς είναι διαρθρωμένο σε τρεις πυλώνες, κατά παρόμοιο τρόπο με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον τραπεζικό τομέα (συμφωνία «Βασιλεία II»), αντανάκλα ωστόσο τις ιδιαιτερότητες της ασφαλιστικής βιομηχανίας. Ο πυλώνας I (άρθρο 74-142) καθορίζει ποιοτικές χρηματοπιστωτικές απαιτήσεις, ο πυλώνας II (άρθρα 27-34, 36038, 40-49, 181-183) αφορά τη διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης και τις ποιοτικές απαιτήσεις και ο πυλώνας III (άρθρο 35, 50-55) ρυθμίζει την εποπτική αναφορά και δημοσιοποίηση. Οι τρεις πυλώνες δεν είναι αποκομμένοι μεταξύ τους, αλλά αλληλοσυμπληρώνονται κατά την επιδίωξη των στόχων του καθεστώτος. Οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διατάξεων σε διαφορετικούς πυλώνες θα πρέπει να ληφθούν δεόντως υπόψη.

⁽²⁾ Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ασφαλίσεων, European Insurance in Figures, 2007. Τα στοιχεία αντικατοπτρίζουν τα δεδομένα που ήταν διαθέσιμα στα τέλη του 2006.

⁽³⁾ Βλέπε υποσημείωση 2.

⁽⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 2.

⁽⁵⁾ Βλέπε υποσημείωση 2.

⁽⁶⁾ Βλέπε υποσημείωση 2.

⁽⁷⁾ Βλέπε υποσημείωση 2.

⁽⁸⁾ Βλέπε υποσημείωση 2.

⁽⁹⁾ Βλέπε υποσημείωση 2.

⁽¹⁰⁾ Πηγή AISAM (Διεθνής Ένωση Αλληλασφαλιστικών Εταιριών).

4.4 Η αναθεώρηση του παρόντος καθεστώτος φερεγγυότητας αποτέλεσε εξάλλου ευκαιρία για την αναδιατύπωση 13 οδηγιών που αφορούν την (αντ)ασφάλιση σε μία ενιαία απλοποιημένη οδηγία, στην οποία ενσωματώθηκαν οι νέοι κανόνες φερεγγυότητας. Περιλαμβάνει έναν αριθμό επουσιωδών τροποποιήσεων με σκοπό τη βελτίωση του κειμένου της προτεινόμενης οδηγίας. Τα άρθρα ή τα τμήματα των άρθρων τα οποία έχουν καταστεί παρωχημένα έχουν διαγραφεί.

5. Γενικές πτυχές

5.1 Τα τελευταία τριάντα χρόνια, οι διαδοχικές ευρωπαϊκές οδηγίες έχουν δημιουργήσει μία ευρωπαϊκή αγορά (αντ)ασφάλισεων, την οποία διέπει μια κοινή δέσμη κανόνων, μεταξύ των οποίων οι αρχές της αμοιβαίας αναγνώρισης και του ελέγχου της χώρας καταγωγής. Δημιούργησαν μια αγορά, η οποία είναι ανοικτή στους εξωκοινοτικούς φορείς εκμετάλλευσης και ενθάρρυναν τους ευρωπαϊούς ασφαλιστές να επεκταθούν και σε αγορές πέραν της Ευρώπης, κυρίως στη νότια Αμερική, στην Ασία και στα κράτη εκείνα, τα οποία ενδέχεται να προσχωρήσουν μελλοντικά στην ΕΕ.

5.2 Με την προτεινόμενη πρωτοποριακή ρύθμιση για την φερεγγυότητα εξασφαλίζεται ότι οι ασφαλιστές είναι οικονομικά υγιείς και ικανοί να αντιμετωπίσουν ανεπιθύμητα συμβάντα, προκειμένου να εκπληρώνουν τις συμβατικές τους υποσχέσεις προς τους αντισυμβαλλομένους και να εγγυώνται ένα σταθερό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Είναι ωστόσο σημαντικό να επισημανθεί ότι όλοι οι καταναλωτές αυτών των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών αξίζουν ανάλογη ενισχυμένη προστασία. Ορισμένοι παράγοντες της αγοράς, όπως οι πάροχοι επαγγελματικών συντάξεων ή τα επενδυτικά ιδρύματα και τα ταμειυτήρια δεν υπόκεινται στη ρύθμιση για τις ασφάλειες.

5.3 Οι εναρμονισμένοι κανόνες φερεγγυότητας καλλιεργούν την εμπιστοσύνη, όχι μόνο μεταξύ των καταναλωτών, αλλά και μεταξύ των εποπτικών αρχών. Το στοιχείο αυτό αποτελεί καθοριστικό παράγοντα προκειμένου να δημιουργηθεί μια ευρωπαϊκή αγορά με αμοιβαία αναγνώριση και να εφαρμοστεί στην πράξη ο έλεγχος της χώρας καταγωγής. Οι ισχύοντες ευρωπαϊκοί κανόνες φερεγγυότητας (Solvency I) είναι ωστόσο παρωχημένοι. Δεν είναι ευαίσθητοι όσον αφορά τους ειδικότερους κινδύνους που αντιμετωπίζει ένας φορέας που παρέχει την ασφαλιστική κάλυψη, οδηγώντας κατ' αυτόν τον τρόπο σε ίδιες απαιτήσεις φερεγγυότητας για επιχειρήσεις διαφορετικών κατηγοριών κινδύνου. Επιπλέον, οι ισχύοντες κανόνες φερεγγυότητας αφορούν κυρίως την χρηματοπιστωτική συμμόρφωση, ακολουθώντας μια προσέγγιση που βασίζεται σε κανόνες και όχι στην ορθή διαχείριση, δεν αντιμετωπίζουν δε σωστά το ζήτημα της εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Επιπλέον, το ισχύον ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο εξακολουθεί να αφήνει μεγάλο περιθώριο στα κράτη μέλη για αποκλίσεις σε εθνικό επίπεδο και, επομένως, θέτει σε κίνδυνο την αποτελεσματικότητα της εποπτείας πολυεθνικών επιχειρήσεων και τους ίσους όρους ανταγωνισμού. Λόγω των άνω ελλείψεων που προαναφέρθηκαν, το ισχύον καθεστώς ξεπεράσθηκε από τις εξελίξεις στη βιομηχανία και από τις διεθνείς και διακλαδικές εξελίξεις. Οι νέες προδιαγραφές φερεγγυότητας, που καθορίζονται από την προτεινόμενη οδηγία αντικατοπτρίζουν με άλλα λόγια ένα ρεύμα που έχουν δημιουργήσει οι ασφαλιστικοί και εποπτικοί φορείς πολλών κρατών, οι οποίοι είχαν επίγνωση των κινδύνων.

5.4 Σε αντίθεση με το πλαίσιο της Φερεγγυότητας I, η παρούσα μεταρρύθμιση επικεντρώνεται στην πραγματική ποιότητα της διαχείρισης των κινδύνων στην επιχείρηση καθώς και στις αρχές και τους στόχους, παρά στους κανόνες που δεν λαμβάνουν υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά κινδύνου των επιχειρήσεων.

Αποσκοπεί επίσης στην ευθυγράμμιση των πρακτικών εποπτείας στον ΕΟΧ.

5.5 Κατ' ουσία, το νέο σύστημα θα παράσχει καταρχάς στις εποπτικές αρχές και στους ασφαλιστές προηγμένα εργαλεία φερεγγυότητας, προκειμένου να αντιμετωπίζονται όχι μόνον ανεπιθύμητα συμβάντα τα οποία αφορούν ασφαλιστικούς κινδύνους, όπως πλημύρες, καταιγίδες ή σοβαρά αυτοκινητιστικά ατυχήματα, αλλά να αντιμετωπίζονται επίσης οι πιστωτικοί και λειτουργικοί κίνδυνοι, καθώς και οι κίνδυνοι της αγοράς. Σε αντίθεση με την ισχύουσα νομοθεσία, οι ασφαλιστές και οι αντασφαλιστές θα απαιτείται να διαθέτουν κεφάλαιο ανάλογο προς το συνολικό τους κίνδυνο φερεγγυότητας, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνον ποσοτικά στοιχεία, αλλά και ποιοτικές πτυχές, οι οποίες ασκούν επίδραση στον βαθμό επικινδυνότητας της επιχείρησης.

5.6 Το σύστημα βασίζεται σε μια ευαίσθητη προσέγγιση του οικονομικού κινδύνου, με την οποία επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι αντανακλώνται δεόντως οι πραγματικές βασικές εκθέσεις σε κίνδυνο και τα προγράμματα μετριασμού του κινδύνου, εξουδετερώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις δυνατότητες μίας κανονιστικής διαμεσοδότησης, οι οποίες ενδέχεται να στρεβλώσουν ή να μειώσουν την προστασία που παρέχεται στον αντισυμβαλλόμενο. Τούτο σημαίνει επίσης, ότι οι κεφαλαιουχικές απαιτήσεις θα πρέπει να επιτρέπουν καλύτερη (βέλτιστη) κατανομή του κεφαλαίου και να δίνουν κίνητρα για τη μέγιστη διαχείριση του εσωτερικού κινδύνου.

5.7 Κατά δεύτερο λόγο, στη «Φερεγγυότητα II» υπογραμμίζεται η ευθύνη της διαχείρισης εκ μέρους των ασφαλιστών, προκειμένου να κατοχυρώνεται η υγιής διαχείριση του κινδύνου, ενώ επιδιώκεται επίσης η ενίσχυση της καλής πρακτικής στον κλάδο. Οι ασφαλιστές θα πρέπει να εστιάζουν στην ενεργό αναγνώριση, αξιολόγηση και διαχείριση κινδύνων και να λαμβάνουν υπόψη τις ενδεχόμενες μελλοντικές εξελίξεις, όπως νέα επιχειρησιακά προγράμματα ή καταστροφικά γεγονότα, τα οποία ενδέχεται να επηρεάσουν την χρηματοπιστωτική τους θέση. Επιπρόσθετα, η προτεινόμενη μεταρρύθμιση θα τους υποχρεώνει να αξιολογούν τις κεφαλαιουχικές τους ανάγκες ενόψει όλων των κινδύνων, μέσω της «Αξιολόγησης κινδύνου και φερεγγυότητας από τις ίδιες τις επιχειρήσεις» (ORSA), ενώ η «Διαδικασία Εποπτικής Αξιολόγησης» (SRP) θα μετατοπίσει τη στόχευση των εποπτικών αρχών από τη νομική συμμόρφωση και τον έλεγχο των κεφαλαίων, στην αξιολόγηση των πραγματικών προφίλ κινδύνου των ασφαλιστών και της ποιότητας της εκ μέρους τους διαχείρισης κινδύνου και των συστημάτων διακυβέρνησής τους, μέσω, παραδείγματος χάριν, μηχανισμών έγκαιρης προειδοποίησης και προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων. Παράλληλα, ενθαρρύνει την εποπτική συνεργασία και σύγκλιση, π.χ. μέσω της ενίσχυσης του ρόλου της CEIOPS (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών Ασφάλισεων και Επαγγελματικών Συντάξεων), ως μέτρο διασφάλισης μεγαλύτερης συνοχής στην επόπτευση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, το οποίο και επικροτεί η ΕΟΚΕ.

5.8 Μια τρίτη σημαντική αρχή συνίσταται στην προσπάθεια βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της εποπτείας των ασφαλιστικών ομίλων, μέσω ενός «επόπτη ομίλου» στη χώρα καταγωγής τους. Ο επόπτης όμιλος θα μεριμνά ώστε να μην παραβλέπονται οι κίνδυνοι που φέρει ένας όμιλος και, συγχρόνως, θα επιτρέπει στους ομίλους να λειτουργούν πιο αποτελεσματικά, παρέχοντας παράλληλα υψηλό επίπεδο προστασίας σε όλους τους αντισυμβαλλομένους. Ο επόπτης όμιλος θα αναλάβει συγκεκριμένες αρμοδιότητες, οι οποίες θα ασκούνται σε στενή συνεργασία με τις εκάστοτε εθνικές εποπτικές αρχές, ενώ ταυτόχρονα έχει την ευθύνη λήψης αποφάσεων σε περιορισμένο αριθμό θεμάτων. Οι τοπικοί επόπτες ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργά στο σώμα των εποπτών, δεδομένου ότι διαθέτουν το δικαίωμα της συναπόφασης εφόσον μπορεί να συναφθεί συμφωνία. Το παραπάνω συνεπάγεται μια διαφορετική προσέγγιση, η οποία θα πρέπει να αξιοποιηθεί, προκειμένου να μπορεί να αναγνωριστεί η χρηματοπιστωτική κατάσταση και η πιθανή διαφοροποίηση του κινδύνου τέτοιων ομίλων.

5.9 Κατά τέταρτο λόγο, η οδηγία «Φερεγγυότητα II» εισάγει περισσότερη διαφάνεια και αντικειμενικότητα, τόσο όσον αφορά τις πληροφορίες που παρέχουν οι επιχειρήσεις σχετικά με την χρηματοπιστωτική τους κατάσταση και τους εμπλεκόμενους κινδύνους, όσο και σχετικά με τις διαδικασίες εποπτικής αξιολόγησης. Επί του παρόντος, οι εποπτικές πρακτικές εξακολουθούν να ποικίλλουν στα κράτη μέλη, αφήνοντας περιθώρια για κανονιστική διαμεσολάβηση. Είναι σημαντικό να είναι οι εποπτικές πρακτικές, όχι μόνον αντικειμενικές και διαφανείς, αλλά επίσης προβλέψιμες και επαρκώς τεκμηριωμένες, προς όφελος τόσο της ευρωπαϊκής πολιτικής επί του εν λόγω θέματος, όσο και των ασφαλιστών που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν σε μία νέα εθνική αγορά.

6. Λεπτομερής ανάλυση

6.1 Χρηματοπιστωτικές απαιτήσεις (πυλώνας I)

(Άρθρα 74-142)

6.1.1 Κατά τον καθορισμό των χρηματοπιστωτικών απαιτήσεων για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, το νέο καθεστώς υιοθετεί μία ολιστική «προσέγγιση συνολικού ισολογισμού», σύμφωνα με την οποία το σύνολο των στοιχείων ενεργητικού⁽¹⁾ και παθητικού αποτιμάται σύμφωνα με μία συνεκτική προσέγγιση της αγοράς και όλοι οι σχετικοί με αυτά ποσοτικά μετρήσιμοι κίνδυνοι αντανακλώνται με σαφήνεια σε σχέση με τις κεφαλαιουχικές απαιτήσεις. Η αξιολόγηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού σε επίπεδα που να αντιστοιχούν στους όρους των εμπορικών τους συναλλαγών διασφαλίζει την αντικειμενική και συνεκτική εκτίμησή τους. Διασφαλίζει επίσης ότι θα προσοδίδεται η σωστή αξία σε κάθε προαίρεση που είναι εγγενής με αυτές. Η ρεαλιστική αξιολόγηση με προσανατολισμό προς το μέλλον αποτελεί την πιο αποτελεσματική προστασία έναντι μιας πιθανής μεροληψίας, η οποία θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο τα δικαιώματα των συμμετεχόντων.

6.1.2 Στα πλαίσια αυτής της αξιολόγησης, δίνεται ιδιαίτερη σημασία στον υπολογισμό των τεχνικών διατάξεων, δηλαδή στις υποχρεώσεις έναντι των αντισυμβαλλομένων και άλλων δικαιούχων. Η αξιολόγηση των τεχνικών διατάξεων σύμφωνα με τις εξελίξεις της αγοράς επιτυγχάνεται μέσω του υπολογισμού της «βέλτιστης εκτίμησης», η οποία ισούται με τον μέσο όρο των μελλοντικών ταμειακών ροών, σταθμισμένων βάσει πιθανοτήτων, λαμβανομένης υπόψη της χρονικής αξίας του χρήματος και χρησιμοποιώντας ένα περιθώριο κινδύνου. Με την προσέγγιση αυτή διασφαλίζεται ότι η συνολική αξία των τεχνικών διατάξεων είναι ίση προς το ποσό το οποίο θα ζητήσει ένα τρίτο μέρος, προκειμένου να αναλάβει το ασφαλιστικό χαρτοφυλάκιο και να εκπληρώσει τις σχετικές υποχρεώσεις. Ο υπολογισμός θα πρέπει να χρησιμοποιεί και να είναι σύμφωνος με τις πληροφορίες που παρέχουν οι χρηματοπιστωτικές αγορές καθώς και με τα διαθέσιμα στοιχεία για τους ασφαλιστικούς κινδύνους.

6.1.3 Το νέο σύστημα φερεγγυότητας περιλαμβάνει δύο κεφαλαιουχικές απαιτήσεις, το SCR (απαιτήσεις φερεγγυότητας) και το MCR (ελάχιστες απαιτήσεις), οι οποίες έχουν διαφορετικό σκοπό και υπολογίζονται αντιστοίχως.

6.1.4 Το SCR καθορίζει ένα επιδιωκόμενο επίπεδο κεφαλαίου το οποίο οφείλει να διαθέτει ένας ασφαλιστής υπό συνήθεις επιχειρησιακές συνθήκες, κάτω από το όριο του οποίου εντατικοποιούνται οι εποπτικές παρεμβάσεις. Προβλέπει σταδιακές εποπτικές παρεμβάσεις, προτού το κεφάλαιο αγγίξει το MCR και, με αυτόν τον τρόπο, προσφέρει εύλογη διαβεβαίωση στους αντισυμβαλλόμενους και στους δικαιούχους ότι ο ασφαλιστής τους θα εκπληρώσει την ασφαλιστική παροχή, όταν αυτή καταστεί απαιτητή. Από τεχνική σκοπιά, το SCR πρέπει να είναι σχεδιασμένο και διαβαθμισμένο κατά

τέτοιον τρόπο, ώστε να καθορίζει ένα επίπεδο κεφαλαίου, το οποίο επιτρέπει στην επιχείρηση να απορροφήσει σημαντικές απρόβλεπτες απώλειες, βασιζόμενο σε μία πιθανότητα αθέτησης εντός ενός δεδομένου χρονικού ορίζοντα (0,5 % σε περίοδο ενός έτους).

6.1.5 Το MCR αντικατοπτρίζει βασικά το επίπεδο εκείνου του κεφαλαίου στο οποίο ενεργοποιείται η έσχατη εποπτική παρέμβαση, εφόσον χρειαστεί. Ο υπολογισμός του MCR θα πρέπει να επιτρέπει επαρκή περιθώρια, σε σύγκριση με το SCR, ούτως ώστε να διασφαλίζεται ένα περιθώριο διακύμανσης για μία εύλογη κλιμακωτή επέμβαση εκ μέρους των εποπτικών αρχών.

6.1.6 Στην πράξη, ένας ασφαλιστής έχει τη δυνατότητα να υπολογίσει το SCR χρησιμοποιώντας είτε έναν καθορισμένο τύπο, είτε το δικό του προσωπικό μοντέλο, το οποίο έχει εγκριθεί εκ μέρους των εποπτικών αρχών. Ο καθορισμένος τύπος θα πρέπει να αντικατοπτρίζει καταλλήλως τις τεχνικές μετριάσεις του κινδύνου και τα αποτελέσματα της διαφοροποίησης, όπως και κάθε δυνατότητα απορρόφησης απωλειών στους ισολογισμούς που περιλαμβάνονται στο διαθέσιμο κεφάλαιο. Η προσανατολισμένη στον κίνδυνο προσέγγιση της προτεινόμενης οδηγίας συνεπάγεται ότι — ένα εσωτερικό μοντέλο (είτε συνολικό είτε εν μέρει) μπορεί— υπό εποπτική επικύρωση — να αντικαταστήσει τον καθορισμένο υπολογισμό, εφόσον αντανακλά καλύτερα το προφίλ κινδύνου της επιχείρησης. Πρόκειται για ένα σημαντικό κίνητρο για την υγιή εσωτερική αναγνώριση και διαχείριση των κινδύνων καθώς και για την κατάρτιση και την πρόσληψη προσωπικού υψηλών προσόντων.

6.1.7 Ένα άλλο στοιχείο, το οποίο συμβαδίζει με την επιδίωξη να ενθαρρυνθεί η χρηστή εσωτερική διαχείριση, συνίσταται στην εφαρμογή της αρχής του «καλού διαχειριστή» στην επενδυτική πολιτική, η οποία επιτρέπει να μην τίθενται τεχνητά όρια στις επενδύσεις, απαιτώντας παράλληλα υψηλά ποιοτικά κριτήρια και κατάλληλα λογιστικά για κάθε σημαντικό κίνδυνο κατά τον υπολογισμό της κεφαλαιακής απαίτησης.

6.1.8 Ενόψει της πολυπλοκότητας των απαιτήσεων, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η παρούσα πρόταση περιλαμβάνει διατάξεις, οι οποίες επιτρέπουν μια αναλογική και διαχειρίσιμη εφαρμογή των απαιτήσεων του πυλώνα I. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τις μικρές και μικρομεσαίες ασφαλιστικές επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Η αρχή της αναλογικότητας δεν αναφέρεται στο μέγεθος, αλλά στη φύση και την πολυπλοκότητα των κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις. Οι ΜΜΕ υπόκεινται σε παρεμφερείς γενικές αρχές συντήσης διαχείρισης, εφόσον το προφίλ κινδύνου τους είναι ίδιο με το αντίστοιχο άλλων επιχειρήσεων. Οι πελάτες και οι δικαιούχοι τους απολαμβάνουν τον ίδιο βαθμό προστασίας.

6.2 Διαδικασία εποπτικής εξέτασης και ποιοτικές απαιτήσεις (πυλώνας II)

(Άρθρα 27-34, 36-38, 40-49, 181-183)

6.2.1 Η πρόταση της επιτροπής «Φερεγγυότητα II» καθορίζει διαδικασίες και εργαλεία για εποπτικές δραστηριότητες και εξετάσεις, συμπεριλαμβανομένων του καθορισμού των εξουσιών εποπτείας και των διατάξεων για τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών εποπτικών αρχών, όπως επίσης για την εποπτική σύγκλιση. Οι διατάξεις του πυλώνα II επιβάλλουν επίσης ποιοτικές απαιτήσεις στις επιχειρήσεις, δηλαδή στο σύστημα διακυβέρνησής τους, οι οποίες περιλαμβάνουν ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, σύστημα διαχείρισης κινδύνου, αναλογιστική λειτουργία, εσωτερικό έλεγχο, λειτουργία συμμόρφωσης και κανόνες για την εξωτερική ανάθεση.

6.2.2 Τα εποπτικά εργαλεία στοχεύουν στον προσδιορισμό ιδρυμάτων με χρηματοπιστωτικά, οργανωτικά ή άλλα χαρακτηριστικά τα οποία συνδέονται ενδεχομένως ένα προφίλ υψηλότερου κινδύνου,

⁽¹⁾ Το ενεργητικό των ασφαλιστικών εταιριών της ΕΕ συνίσταται κυρίως σε ομολογίες (37 %), μετοχές (31 %) και δάνεια (15 %). Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ασφαλίσεων, European Insurance in Figures, 2007.

και τα οποία ενδέχεται, υπό εξαιρετικές συνθήκες, να κληθούν να διατηρήσουν ένα υψηλότερο κεφάλαιο φερεγγυότητας, από ό,τι σύμφωνα με το SCR και/ή να λάβουν μέτρα για τη μείωση των κινδύνων στους οποίους υπόκεινται.

6.2.3 Η προαναφερθείσα αρχή της αναλογικότητας εφαρμόζεται εξίσου στη διαδικασία εποπτικής εξέτασης. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να ασκούν τις εξουσίες τους λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος, τη φύση και την πολυπλοκότητα των κινδύνων της εκάστοτε επιχείρησης, προκειμένου να αποφευχθεί η υπερβολική εποπτεία ιδίως εις βάρος εκείνων των μικρών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες είναι εκτεθειμένες σε χαμηλό επίπεδο κινδύνου.

6.2.4 Η «Φερεγγυότητα II» έχει σχεδιαστεί ώστε να ενισχύσει την ποιοτική αξιολόγηση, στην οποία προβαίνουν οι εποπτικές αρχές όσον αφορά την εξέλιξη των κινδύνων μιας ασφαλιστικής επιχείρησης. Ιδιαίτερη σημασία έχει η διαχρονική ευθυγράμμιση των πράξεων και των αποφάσεων των εποπτικών αρχών, μεταξύ διαφορετικών κρατών και επιχειρήσεων. Αξίζει να επαναληφθεί η σημασία της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας και της δυνατότητας πρόβλεψης των εποπτικών ενεργειών. Αυτό αφορά ιδιαίτερα την περίπτωση της έγκρισης των εσωτερικών μοντέλων.

6.3 Εποπτική αναφορά και δημοσιοποίηση (πυλώνας III)

(Άρθρα 35, 50-55)

6.3.1 Η διαφάνεια και η κοινοποίηση προς το κοινό (δημοσιοποίηση) πληροφοριών εκ μέρους των ασφαλιστικών επιχειρήσεων σχετικά με την οικονομική τους κατάσταση και τους κινδύνους, χρησιμεύει στην ενίσχυση της αγοράς και της πειθαρχίας. Επιπροσθέτως, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις πρέπει να παρέχουν στις εποπτικές αρχές (εποπτική αναφορά) τις ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες, τις οποίες χρειάζονται για να ασκήσουν αποτελεσματικό έλεγχο και καθοδήγησή.

6.3.2 Η εναρμόνιση της εποπτικής αναφοράς και της δημοσιοποίησης συνιστά σημαντικό σκέλος του νέου καθεστώτος, δεδομένου ότι υπάρχει σαφής ανάγκη για σύγκλιση και ένα συγκρίσιμο περιεχόμενο σε όλη την Ευρώπη. Τούτο έχει ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά τους πολυεθνικούς ομίλους.

6.4 Εποπτεία ομίλων

(Άρθρα 210-268)

6.4.1 Το ισχύον κοινοτικό δίκαιο θεωρεί την εποπτεία ομίλων ως απλό συμπλήρωμα στη μεμονωμένη εποπτεία. Η τελευταία δεν λαμβάνει υπόψη κατά πόσο μία επιχείρηση αποτελεί μέρος ομίλου (π.χ. θυγατρική εταιρεία) είτε όχι. Συνεπώς, η εποπτεία ομίλων απλώς προστίθεται στη μεμονωμένη εποπτεία με μοναδικό σκοπό να εκτιμάται ο βαθμός εμπλοκής των σχέσεων των ομίλων σε μία μεμονωμένη επιχείρηση. Ως αποτέλεσμα, το ισχύον κοινοτικό καθεστώς φερεγγυότητας δεν αναγνωρίζει την οικονομική πραγματικότητα των ασφαλιστικών ομίλων και αντιπαρέχεται το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις η διαχείριση κινδύνου πραγματοποιείται σε επίπεδο ομίλου και όχι σε μεμονωμένο επίπεδο. Με την προτεινόμενη οδηγία «Φερεγγυότητα II» αναζητείται μία κατάλληλότερη μέθοδος για την εποπτεία των ομίλων, μέσω της αλλαγής του

τρόπου — τηρουμένων ορισμένων προϋποθέσεων — με τον οποίο διεξάγεται η μεμονωμένη εποπτεία και η εποπτεία ομίλων.

6.4.2 Για κάθε ασφαλιστικό όμιλο θα διορίζεται ως «επόπτης ομίλου» μια μεμονωμένη αρχή, η οποία θα φέρει την κύρια ευθύνη για όλες τις βασικές πτυχές της εποπτείας του ομίλου (φερεγγυότητα ομίλου, συναλλαγές εντός του ομίλου, συγκέντρωση κινδύνων, διαχείριση κινδύνου και εσωτερικός έλεγχος). Εντούτοις, ο επόπτης ομίλου και ο μεμονωμένος επόπτης θα πρέπει να ανταλλάσσουν ουσιαστικές πληροφορίες αυτόματα και συναφείς πληροφορίες κατόπιν αιτήματος. Επιπλέον, ο επόπτης ομίλου οφείλει να συμβουλεύεται τις μεμονωμένες εποπτικές αρχές πριν από σημαντικές αποφάσεις, οι εμπλεκόμενες δε εποπτικές αρχές θα πρέπει να εξαντλούν όλες τις δυνατότητες που διαθέτουν προκειμένου να καταλήξουν σε κοινή απόφαση, αν και στις περιπτώσεις έγκρισης του εσωτερικού προτύπου ομίλων, όπως η περίπτωση του τραπεζικού ελέγχου, η τελική απόφαση λαμβάνεται από τον επόπτη ομίλου. Μέσω των διατάξεων αυτών θα πρέπει να εξασφαλισθεί ότι τόσο οι επόπτες ομίλου, όσο και οι μεμονωμένοι επόπτες, κατανοούν καλύτερα το προφίλ κινδύνου ολόκληρου του ομίλου και συνεπώς ότι παρέχεται αυξημένη προστασία στους αντισυμβαλλομένους κάθε μονάδας.

6.4.3 Πέραν της βελτιωμένης έννοιας της εποπτείας ομίλων, η πρόταση εισάγει ένα καινοτόμο καθεστώς υποστήριξης ομίλου. Οι όμιλοι, οι οποίοι επιθυμούν να διευκολύνουν τη διαχείριση κεφαλαίων σε επίπεδο ομίλου, μπορούν να ζητήσουν την άδεια να υπαχθούν στο ρυθμιστικό πλαίσιο του καθεστώτος υποστήριξης ομίλου. Στις ομάδες, στις οποίες θα χορηγηθεί η άδεια να υπαχθούν στο ρυθμιστικό πλαίσιο του καθεστώτος υποστήριξης ομίλου, θα επιτρέπεται — υπό ορισμένους σαφείς όρους — να πληρούν ένα τμήμα του SCR (όχι όμως του MCR) των θυγατρικών μέσω μίας δήλωσης υποστήριξης ομίλου (οικονομική και νομικώς εκτελεστή, δέσμευση της μητρικής επιχείρησης έναντι της θυγατρικής της ότι θα παρέχει τα αναγκαία κεφάλαια). Προκειμένου να λειτουργήσει αποτελεσματικά το καθεστώς υποστήριξης ομίλου, προβλέπονται ορισμένες συμπληρωματικές αποκλίσεις για τη μεμονωμένη εποπτεία. Όταν εφαρμόζεται το καθεστώς υποστήριξης ομίλου, προβλέπεται ειδική διαδικασία για τις περιπτώσεις που υπάρχει πίεση (παραβίαση του μεμονωμένου SCR), η οποία συνεπάγεται την ανάληψη συντονισμένων δράσεων από τους μεμονωμένους επόπτες και τους επόπτες ομίλων. Το καθεστώς αυτό θα πρέπει να εφαρμόζεται κατά τρόπον ενιαίο σε όλη την ΕΕ.

6.4.4 Δεδομένου ότι το καθεστώς υποστήριξης ομίλου επιτρέπει να διατηρείται το κεφάλαιο SCR των θυγατρικών επιχειρήσεων σε άλλο επίπεδο εντός του ομίλου, οι ασφαλιστικοί όμιλοι αποκτούν ένα εύχρηστο και διαφανή τρόπο να ωφελούνται μεν από την αναγνώριση των επιπτώσεων της διαφοροποίησης του ομίλου, παράλληλα δε οι μεμονωμένες θυγατρικές μπορούν να πληρούν το ίδιο επίπεδο κεφαλαιουχικών απαιτήσεων, το οποίο θα πληρούσαν εάν δεν αποτελούσαν τμήμα του συγκεκριμένου ομίλου. Για τους λόγους αυτούς, θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή η κατάλληλη εποπτεία, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η άμεση μεταβιβασιμότητα του χρήζοντος κεφαλαίου. Η ύπαρξη δηλώσεων στήριξης του ομίλου, και κάθε χρήση αυτών, δημοσιοποιείται τόσο από τη μητρική επιχείρηση, όσο και από την οικεία θυγατρική.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της συμμετοχής της Κοινότητας σε πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης το οποίο στοχεύει στη στήριξη ΜΜΕ που διεξάγουν έρευνα και ανάπτυξη και το οποίο έχουν αναλάβει διάφορα κράτη μέλη»

COM(2007) 514 τελικό — 2007/0188 (COD)

(2008/C 224/04)

Στις 11 Οκτωβρίου 2007 και σύμφωνα με το άρθρο 172 της Συνθήκης για την ίδρυση των ευρωπαϊκών κοινοτήτων, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

«Πρόταση απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της συμμετοχής της Κοινότητας σε πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης το οποίο στοχεύει στη στήριξη ΜΜΕ που διεξάγουν έρευνα και ανάπτυξη και το οποίο έχουν αναλάβει διάφορα κράτη μέλη».

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2007, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανάθεσε στο τμήμα Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση την προετοιμασία των εργασιών της επί του θέματος αυτού.

Λόγω του κατεπείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε στη 445η σύνοδο ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις 28 και 29 Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), να ορίσει ως γενικό εισηγητή τον κ. CAPPELLINI και, στη συνέχεια, υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υποστηρίζει τους στόχους του κοινού προγράμματος Eurostars και τονίζει ότι είναι ανάγκη να ληφθούν υπόψη οι διάφορες κατηγορίες, τα μεγέθη και οι κλάδοι ΜΜΕ κατά την υιοθέτηση νέων πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης και της καινοτομίας που να έχουν προσαρμοστεί και προσαρμοστούν στις πραγματικές αντίστοιχες ανάγκες των ΜΜΕ.

1.2 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση των κρατών μελών για την υιοθέτηση του κοινού προγράμματος Eurostars με απώτερο στόχο την υποστήριξη των γνωστών ως «ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης» και σημειώνει ότι το πρόγραμμα αυτό πρέπει να είναι ανοιχτό σε όλες τις ΜΜΕ των χωρών που συμμετέχουν σε αυτό και έχουν τη βούληση να συμβάλουν σε καινοτόμες μεθόδους.

1.3 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι είναι ανάγκη να ορισθούν μέσα που θα επιτρέψουν τη συμμετοχή στο πρόγραμμα όλων των κρατών μελών του EUREKA που δεν συμπεριλαμβάνονται στο κοινό πρόγραμμα Eurostars.

1.4 Η ΕΟΚΕ διακατέχεται από ανησυχίες σε ό,τι αφορά στο κριτήριο επιλεξιμότητας ⁽¹⁾ του προγράμματος Eurostars, το οποίο περιορίζει τη συμμετοχή σε αυτό στις ΜΜΕ οι οποίες δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης και επενδύουν ποσοστό 10 % ή υψηλότερο σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης ή του ετήσιου κύκλου εργασιών σε ερευνητικές δραστηριότητες. Ακόμη και αν ο περιορισμός αυτός εφαρμόζεται μόνο σε μια ΜΜΕ που δραστηριοποιείται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης και προτείνει το πρόγραμμα (πρωτοστάτης του προγράμματος), ο ορισμός αυτής της κατηγορίας ΜΜΕ βασίζεται σε κωδικοποιημένους δείκτες, παραγνωρίζοντας όλες τις διάφορες μορφές «μη κωδικοποιημένης τεχνογνωσίας» ⁽²⁾, τη στιγμή που ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά ιδιαίτερα καινοτομικών διαδικασιών είναι «η άδηλη γνώση» ⁽³⁾.

1.5 Έτσι, η ΕΟΚΕ τονίζει εκ νέου την αρχή σύμφωνα με την οποία, για να υπάρχει θεμιτός ανταγωνισμός σε ό,τι αφορά στις προτάσεις έργων, αυτά πρέπει να επιλέγονται με βάση την ποιότητα του περιεχομένου τους, τη διαχειριστική ειδημοσύνη στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης και τη συνάφεια με τους στόχους του προγράμματος, χωρίς τον αποκλεισμό μεγάλου μέρους των καινοτομικών ΜΜΕ που επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση συμμετοχής στο πρόγραμμα Eurostars. Επιπλέον, πρέπει να επιτραπεί η χρηματοδότηση προγραμμάτων κατάρτισης που αποσκοπούν στην προετοιμασία ειδημόνων διαχειριστών στο πεδίο της μεταφοράς τεχνολογίας από τον χώρο της έρευνας στην παραγωγή εμπορεύσιμων προϊόντων.

1.6 Από την άποψη αυτή και σε συμφωνία με τις κατάλληλες διαδικασίες του κοινού προγράμματος Eurostars, η ΕΟΚΕ ζητά να καθιερωθεί ειδική θέση του προϋπολογισμού για τις διεθνικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται από κράτη μέλη σε συνεργασία με οργανώσεις ΜΜΕ που επιθυμούν να υποστηρίξουν την διάδοση φιλικών προς τις ΜΜΕ πληροφοριών σχετικά με τα αποτελέσματα διαφόρων έργων του προγράμματος Eurostars στον ευρύτερο χώρο των ΜΜΕ. Ένας άλλος τρόπος για να δοθεί στις ΜΜΕ που ενδιαφέρονται για την επιτυχία του προγράμματος Eurostars μια εντονότερη «αίσθηση συμμετοχής» θα ήταν η διαμόρφωση κοινής τράπεζας δεδομένων και πολυγλωσσικών, τομεακών πλατφορμών στον παγκόσμιο ιστό, που θα προάγονται από οργανώσεις του ΜΜΕ και τους κοινωνικούς εταίρους.

1.7 Η ΕΟΚΕ τονίζει τις ανησυχίες της σε ό,τι αφορά τα κριτήρια για τον ορισμό της συνεισφοράς των ΜΜΕ στο συνολικό κόστος του προγράμματος σε σχέση με τις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης. Είναι σημαντικό να διασαφηνιστεί ότι, όπως έχουν τα πράγματα, με βάση το κοινό πρόγραμμα Eurostars, οι ΜΜΕ θα πρέπει να αναλάβουν συλλογικά τουλάχιστον το 50 % των δαπανών για δραστηριότητες του προγράμματος που έχουν σχέση με την έρευνα και την ανάπτυξη. Εφόσον το κριτήριο αυτό θα αποκλείσει πολλές αγοραστρεφείς ΜΜΕ, πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα να μειωθεί το όριο στο 25 % κατά την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ <http://www.eurostars-eureka.eu/>

⁽²⁾ Hartmut Hirsch-Kreinsen, «Low-Tech» Innovations, Industry and Innovation, 2.2008.

⁽³⁾ Πρότυπο σχέδιο: <http://www.pilot-project.org>

⁽⁴⁾ A6-0064/2008 τροπολογία στην πρόταση), Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας, 2008.

1.8 Αργότερα, οι αντirrήσεις που έχουν εκφραστεί εκ μέρους της ΕΕ και των εθνικών οργανώσεων των ΜΜΕ, καθώς και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων από τον χώρο της έρευνας πρέπει να ληφθούν υπόψη από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη και τις αρμόδιες αρχές ΕΕ στα διάφορα στάδια της διαδικασίας για την παρακολούθηση του αντίκτυπου και την διάδοση των αποτελεσμάτων του προγράμματος. Η διενέργεια τακτικού ελέγχου από τη συμβουλευτική επιτροπή της ΕΕ για τις ΜΜΕ και την έρευνα και την ανάπτυξη πρέπει να μετατραπεί σε μόνιμο μέσο για τη διενέργεια τεχνικών διαβουλεύσεων στην υπηρεσία των κρατών μελών και άλλων αρχών σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο. Απ' αυτή την άποψη, το Παρατηρητήριο της Εσωτερικής Αγοράς της ΕΟΚΕ, σε συνεργασία με την κατηγορία των ΜΜΕ, θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως παράγοντες διαβούλευσης στους κόλπους της συμβουλευτικής ομάδας στα στάδια της παρακολούθησης, εφαρμογής και διάδοσης των δράσεων του προγράμματος.

1.9 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι το κοινό πρόγραμμα Eurostars πρέπει να εφαρμοστεί με τρόπο διαφανή και μη γραφειοκρατικό, έτσι ώστε να είναι ευκολότερο στις ΜΜΕ να αποκτήσουν πληροφορίες, να συμμετάσχουν και, ιδιαίτερω, να εμπλακούν σε μετέπειτα δραστηριότητες με συναφείς φορείς από τον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης. Έτσι, τα σχέδια πρέπει να χρηματοδοτούνται με εφάπαξ ή με κατ'αποκοπή πληρωμές, στην περίπτωση που η πρώτη εναλλακτική δεν συνάδει με τα εθνικά προγράμματα.

1.10 Για την αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος Eurostars, πρέπει να ενισχυθούν τα περιφερειακά δίκτυα καινοτομίας για να επιτραπεί σε αυτά να παρέχουν ενιαία εξυπηρέτηση στις καινοτομικές ΜΜΕ με τη χορήγηση σε αυτές πρόσβασης σε ευρωπαϊκούς πόρους για έρευνα και ανάπτυξη. Για παράδειγμα, για να προβληθούν περισσότερα τα ειδικά προγράμματα χρηματοδότησης ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης, πρέπει να ενισχυθούν και να συντονιστούν με καλύτερο τρόπο οι διασυνδέσεις μεταξύ των δικτύων EUREKA, άλλων υφιστάμενων δημοσίων/ιδιωτικών φορέων και ευρωπαϊκών/εθνικών/περιφερειακών ΜΜΕ. Πρέπει να χρηματοδοτηθεί μια σειρά εκδηλώσεων διαμέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ΜΜΕ, για να αυξηθεί η επίγνωση των τελευταίων και των ενδιαφερομένων οργανώσεων για το νόημα και τη σημασία που έχει η καινοτομία, καθώς και τον ρόλο που θα διαδραματίσει στο μέλλον για την ΕΕ.

1.11 Το αποτέλεσμα της επιλογής σχεδίων από κλάδους ΜΜΕ στο πλαίσιο του προγράμματος Eurostars⁽⁵⁾ πρέπει να δημοσιεύεται στο Διαδίκτυο από το δίκτυο EUREKA. Επιπλέον, πρέπει να διατίθεται κατάλογος των επιλέξιμων προγραμμάτων υψηλού καινοτομικού περιεχομένου τα οποία δεν χρηματοδοτήθηκαν. Στον κατάλογο αυτό θα υποδεικνύονται εθνικοί δημόσιοι/ιδιωτικοί επενδυτικοί φορείς σε περίπτωση που το πρόγραμμα χρειάζεται περαιτέρω χρηματοδότηση.

1.12 Για να είναι αποτελεσματικός ο συντονισμός μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για τις ΜΜΕ και τις πολιτικές για την έρευνα και την ανάπτυξη και του EUREKA, πρέπει να είναι συνεκτικός και να εναρμονίζεται με τις ανάγκες που εκφράστηκαν από τις οργανώσεις των ΜΜΕ και από ευρύτερα ενδιαφερόμενους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ιδιωτικών και δημοσίων ιδρυμάτων ερευνών. Η ΕΟΚΕ καλεί τους ενδιαφερόμενους ευρωπαϊκούς θεσμούς, τα κράτη μέλη και τη σλοβενική και τη γαλλική προεδρία του Συμβουλίου, να μεριμνήσουν ώστε ο συντονισμός να συμφωνεί με τις προσδοκίες των ΜΜΕ και τους στόχους του προγράμματος.

1.13 Η ΕΟΚΕ απευθύνει επείγουσα έκκληση ώστε, σε ό,τι αφορά στη συμμετοχή ΜΜΕ σε προγράμματα χρηματοδότησης στον χώρο

της έρευνας και της ανάπτυξης και το κοινό πρόγραμμα Eurostars, να περιοριστεί η μακρόχρονη περίοδος από την υποβολή μιας πρότασης έως την έγκριση αυτής από την ΕΕ, ώστε να ενθαρρυνθούν οι ΜΜΕ να υποβάλουν σχέδια.

1.14 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι, για να βελτιωθεί και να αυξηθεί η απορρόφηση χρηματοδοτικών πόρων για την έρευνα και την ανάπτυξη από τις ΜΜΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να εξετάσει τη δυνατότητα μεταφοράς των ακρησιμοποίητων πόρων που διατίθενται στις ΜΜΕ σύμφωνα με το κεφάλαιο «Συνεργασία» του 7ου ΠΠ (που αντιπροσωπεύει το 15 % του προϋπολογισμού για την «Θεματική προτεραιότητα» στο 6ο ΠΠ) στο πρόγραμμα «Ικανότητες» (CRAFT, κλπ.) που είναι καλύτερα επικεντρωμένο στις ΜΜΕ.

1.15 Η ΕΟΚΕ ζητά να δοθεί περισσότερη προσοχή στο δυσανάλογο ρυθμιστικό φόρτο που επωμίζονται η ΜΜΕ, ο οποίος μπορεί να είναι δέκα φορές υψηλότερος από εκείνον που επωμίζονται οι μεγάλες επιχειρήσεις⁽⁶⁾. Σκόπιμη θεωρείται επίσης η μείωση των δαπανών διαχείρισης και η απλούστευση των διαδικασιών υποβολής εγγράφων για τις ΜΜΕ που συμμετέχουν σε προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης με άλλους ευρωπαϊκούς και διεθνείς εταίρους. Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε επίσης να βρεθεί λύση για το ζήτημα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (ΔΠΙ) και των ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας⁽⁷⁾, δεδομένου ότι αυτή η κατάσταση συνιστά εμπόδιο στην ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία στην Ευρώπη. Επιπλέον, οι προσβάσεις σε διπλώματα ευρεσιτεχνίας και σε ΔΠΙ⁽⁸⁾ μπορούν επίσης να αποτελέσουν σημαντικούς, μη νομισματικούς πόρους, όταν το ζητούμενο είναι η παγίωση της συνεργασίας επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε διεθνή προγράμματα.

2. Ιστορικό της γνωμοδότησης

2.1 Στον Ευρωπαϊκό χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις, που υιοθετήθηκε από τους ηγέτες της ΕΕ το 2000, συμφωνήθηκε ότι οι μικρές επιχειρήσεις πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελούν κινητήρια δύναμη για την καινοτομία, την απασχόληση καθώς και την κοινωνική και τοπική ολοκλήρωση στην Ευρώπη⁽⁹⁾. Επιπλέον, τον Οκτώβριο του 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την εκπόνηση νομοσχεδίου για τις μικρές επιχειρήσεις στην Ευρώπη (NME)⁽¹⁰⁾, όπου θα θεσπίζεται σειρά μέτρων που αποσκοπούν στην προαγωγή της επιχειρηματικότητας, την καλλιέργεια του επιχειρηματικού πνεύματος και την πρόσβαση σε δεξιότητες⁽¹¹⁾. Το 2008, η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης μια σειρά από πρωτοβουλίες για τις ΜΜΕ⁽¹²⁾, με στόχο να αυξηθεί η συμμετοχή αυτών σε προγράμματα της ΕΕ.

2.2 Αυτά είναι και τα ερείσματα των προτάσεων για τη θέσπιση του ειδικού κοινού προγράμματος Eurostars. Το πρόγραμμα, το οποίο στηρίζεται στο άρθρο 169 της ΣΕΚ και έχει σχεδιαστεί για τη συμπλήρωση της δράσης «Έρευνα προς όφελος των ΜΜΕ» του 7ου ερευνητικού προγράμματος πλαισίου (7ο ΠΠ), το διαχειρίζεται το EUREKA και προωθήθηκε από κοινού από 22 κράτη μέλη και 7 άλλες χώρες του EUREKA (Ισλανδία, Ισραήλ, Νορβηγία, Ελβετία και Τουρκία). Iceland, Israel, Norway, Switzerland and Turkey). Επί του παρόντος, στο πρόγραμμα Eurostars συμμετέχουν 30 κράτη: Αυστρία, Βελγίου, Κύπρος, τσεχική δημοκρατία, δάνεια,

⁽⁵⁾ Models to reduce the disproportionate regulatory burden on SMEs, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάιος 2007, ΓΔ Επιχειρήσεις και Βιομηχανία.

⁽⁷⁾ The Cost Factor in Patent Systems, Université Libre de Bruxelles Working Paper WP-CEB 06-002, Βρυξέλλες 2006, σ. 17 κε.

⁽⁸⁾ Επίγνωση του συστήματος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη: COM(2007) 165.

⁽⁹⁾ Ευρωπαϊκός Χάρτης για τις μικρές επιχειρήσεις, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Feira, 19-20 Ιουνίου 2000.

⁽¹⁰⁾ Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις — Βασικοί παράγοντες για μεγαλύτερη ανάπτυξη και περισσότερες θέσεις απασχόλησης — Ενδιάμεση εξέταση της σύγχρονης πολιτικής για τις ΜΜΕ. COM(2007) 592 τελικό, 4.10.2007.

⁽¹¹⁾ Luc Hendrickx, «UEAPME expectations on the proposal for a European Small Business Act», 14.12.2007.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/sba_en.htm

⁽⁵⁾ http://ec.europa.eu/research/sme-techweb/index_en.cfm?pg=results

Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Ισραήλ, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο.

2.3 Το 7ο ΠΠ υιοθετεί πολλά από τα μέτρα που προτάθηκαν κατά την αξιολόγηση του 6ου ΠΠ⁽¹³⁾ με στόχο το γεφύρωμα του χάσματος των πολιτικών υπέρ των ΜΜΕ. Το 7ο ΠΠ συμπεριλαμβάνει μια στρατηγική για τις ΜΜΕ, ενσωματώνοντας ποσοτικά και ποιοτικά μέτρα για την τόνωση της δράσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Σκοπός είναι η δημιουργία πυρήνων και δικτύων επιχειρήσεων, η βελτίωση της πανευρωπαϊκής συνεργασίας των μικρών επιχειρήσεων με τη χρήση της πληροφορικής, η διάδοση των καλύτερων πρακτικών για τις συμφωνίες συνεργασίας και η υποστήριξη της συνεργασίας των μικρών επιχειρήσεων⁽¹⁴⁾.

2.4 Τα 23 εκατ. ΜΜΕ που είναι καταχωρημένα στην ΕΕ αντιστοιχούν στο 99 % του συνόλου των επιχειρήσεων και στα δύο τρίτα του ευρωπαϊκού κύκλου εργασιών, διαδραματίζοντας ταυτόχρονα ζωτικό ρόλο στο πεδίο της βιώσιμης ανάπτυξης⁽¹⁵⁾. Ωστόσο, για να γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικές, οι επιχειρήσεις αυτές πρέπει να εξορθολογιστούν και να ανασυγκροτηθούν, για να διαμορφώσουν ένα συνεκτικό σύνολο με μια κρίσιμη μάζα, έτσι ώστε να μπορέσουν να επωφεληθούν από την ανάπτυξη ειδικών ταμείων επιχειρηματικών κεφαλαίων, επιστημονικών πάρκων, εκκολαπτηρίων και περιφερειακών πολιτικών υπέρ της καινοτομίας⁽¹⁶⁾.

2.5 Επιπλέον, η έκθεση «Flash Eurobarometer» υπογραμμίζει ότι η ανάπτυξη το ΜΜΕ μπορεί να παρεμποδιστεί από την έμφυτη τάση των ευρωπαίων να αποφεύγουν τους κινδύνους, πράγμα που οδηγεί στην έλλειψη επιχειρηματικού πνεύματος⁽¹⁷⁾. Για τον λόγο αυτό, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αναληφθούν πρωτοβουλίες για να ενισχυθεί η επαγγελματική εικόνα των επιχειρηματιών και να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση του κοινού σε ό,τι αφορά στον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζουν στους χώρους της καινοτομίας, της οικονομικής προόδου και της ευημερίας εν γένει. Οι στόχοι της Λισαβώνας μπορούν να επιτευχθούν μόνο με την καλλιέργεια μιας υπεύθυνης, δραστήριας και εμπνευσμένης επιχειρηματικότητας που είναι σε θέση να αναπτύσσεται ελεύθερα⁽¹⁸⁾.

2.6 Όμως, τα ειδικά μέτρα που θεσπίζουν τα κράτη μέλη για να υποστηρίξουν τις ΜΜΕ δεν ενθαρρύνουν ούτε υποστηρίζουν πάντα την διεθνή συνεργασία στους χώρους της έρευνας και της μεταφοράς τεχνολογίας. Ενόψει των αλλαγών που συντελούνται στις αγορές και της διεθνοποίησης των αλυσίδων παραγωγής αξίας, οι ευρωπαϊκές ΜΜΕ πρέπει πλέον να προσαρμοστούν στον έντονο παγκόσμιο ανταγωνισμό, συμμετέχοντας σε προσπάθειες για τη διαρκή προαγωγή της καινοτομίας σε ένα ακόμη ευρύτερο διεθνές πλαίσιο. Το κοινό πρόγραμμα Eurostars πρέπει να ανταμείβει τις ΜΜΕ και τα δημόσια και/ή ιδιωτικά ιδρύματα ερευνών που καταβάλλουν ιδιαίτερες προσπάθειες για τη στήριξη σχεδίων στον χώρο

της έρευνας και της ανάπτυξης, τη διάδοση των αποτελεσμάτων τους, τη μεταφορά τεχνογνωσίας και την παροχή βοήθειας για την απόκτηση πρόσβασης σε αυτήν. Ιδιαίτερως, πρέπει να ανταμείβονται σχέδια στα οποία συμμετέχουν ιδρύματα και ομάδες και/ή μεμονωμένες ΜΜΕ οι οποίες κανονικά συμμετέχουν λιγότερο ή δυσκολεύονται να αποκτήσουν πρόσβαση σε παρόμοια προγράμματα. Η ΕΟΚΕ τονίζει με έμφαση τη σημασία που έχει η διεύρυνση της συμβολής στο κοινό πρόγραμμα Eurostars σε όλα τα κράτη μέλη του EUREKA, ιδιαίτερως για εκείνα τα οποία εντάχθηκαν πρόσφατα στην ΕΕ και μπορούν να ωφεληθούν από την διεθνική προσέγγιση.

2.7 Το κοινό πρόγραμμα Eurostars έχει ως στόχο τις ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης και διεθνικά, πολυμερή προγράμματα (στα οποία συμμετέχουν τουλάχιστον δύο ανεξάρτητοι φορείς από διαφορετικά κράτη). Μια σημαντική πτυχή του προγράμματος είναι η προσέγγιση από τη βάση προς τα πάνω, η οποία προσφέρει στις ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης τη δυνατότητα να οικειοποιηθούν τους στόχους του προγράμματος και να προωθήσουν στρατηγικές επιχειρηματικές καινοτομίες. Υπό τις περιστάσεις αυτές, οι ΜΜΕ έχουν τον έλεγχο των πραγμάτων και είναι σε θέση να επηρεάσουν τα αποτελέσματα τρεχουσών ερευνών σε συμφωνία με τις υφιστάμενες επιχειρηματικές δυνατότητες.

3. Οι στόχοι του κοινού προγράμματος Eurostars

3.1 Η συμμετοχή σε προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης σύμφωνα με το άρθρο 169 της Συνθήκης υποδηλώνει ότι τα συμμετέχοντα κράτη μέλη ολοκληρώνουν τα εθνικά τους προγράμματα ερευνών δεσμευόμενα σε ένα κοινό πρόγραμμα. Εφαρμόζοντας τη νομική βάση που προσφέρει το άρθρο 169, η Επιτροπή έχει προσδιορίσει τέσσερις πιθανές πρωτοβουλίες, μια από τις οποίες είναι η πρωτοβουλία Eurostars, ένα κοινό πρόγραμμα ερευνών για τις ΜΜΕ και τους εταίρους αυτών.

3.2 Το πρόγραμμα Eurostars περιλαμβάνει έργα που προτείνονται από μία ή περισσότερες ΜΜΕ που εδρεύουν στα συμμετέχοντα κράτη μέλη και δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης. Τα σχέδια μπορούν να εφαρμοστούν σε οποιοδήποτε επιστημονικό και τεχνολογικό κλάδο (πρέπει όμως να έχουν ειρηνικό σκοπό)· πρέπει να έχουν συνεργατικό χαρακτήρα και να περιλαμβάνουν τη συμμετοχή τουλάχιστον δύο ΜΜΕ από δύο χώρες του προγράμματος Eurostars οι οποίες δραστηριοποιούνται με διάφορους τρόπους στον χώρο της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης, της επίδειξης, της κατάρτισης και της διάδοσης συναφών πληροφοριών. Σύμφωνα με τη φύση των ΜΜΕ, ο κύκλος ζωής των έργων είναι βραχύς. Η μέγιστη διάρκεια ενός έργου πρέπει να είναι τριετής και δύο χρόνια μετά την ολοκλήρωσή του το προϊόν της έρευνας πρέπει να είναι έτοιμο να διατεθεί στην αγορά.

3.3 Το κοινό πρόγραμμα Eurostars μπορεί να λειτουργήσει ως σημαντικός μοχλός κοινοτικής χρηματοδότησης: Τα κράτη μέλη και πέντε άλλες χώρες του EUREKA (Ισλανδία, Ισραήλ, Νορβηγία, Ελβετία και Τουρκία) θα συνεισφέρουν 300 εκατομμύρια ευρώ. Η Κοινότητα θα συμπληρώσει το ποσό καταβάλλοντας το ένα τρίτο της συμβολής των κρατών μελών, με αποτέλεσμα ο προϋπολογισμός του προγράμματος να ανέρχεται σε 400 εκατ. ευρώ από δημόσιους πόρους. Με βάση την υπόθεση ότι τα ποσοστά χρηματοδότησης

⁽¹³⁾ EE C 234 της 22.9.2005, σ. 14, UEAPME Position Paper on a successor to the 6th Framework Programme for R&D, 01/2005.

⁽¹⁴⁾ Ενδιάμεση εξέταση της σύγχρονης πολιτικής για τις ΜΜΕ COM(2007) 592 τελικό, 4.10.2007.

⁽¹⁵⁾ Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισαβώνας: Χρηματοδότηση της ανάπτυξης των ΜΜΕ — Προσθήκη ευρωπαϊκής αξίας, COM(2006) 349, 29.6.2006.

⁽¹⁶⁾ Η επιστήμη και η τεχνολογία, κλειδιά του μέλλοντος της Ευρώπης — Κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής της Ένωσης υπέρ της έρευνας, COM(2004) 353, 16.6.2004.

⁽¹⁷⁾ Observatory of European SMEs, Flash Eurobarometer 196, May 2007.

⁽¹⁸⁾ Επενδύσεις στη γνώση και την καινοτομία, EE C 256 της 27.10.2007, σ. 8.

του προγράμματος θα κυμανθούν από 50 έως 75 %, το «Eurostars» θα μπορούσε να διαθέσει μεταξύ 133 και 400 εκατ. ευρώ σε πρόσθετους χρηματοδοτικούς πόρους κατά τη διάρκεια του προγράμματος (αποτέλεσμα μόχλευσης). Η αναμενόμενη συμμετοχή έχει υπολογιστεί με βάση την υπόθεση ότι το μέσο κόστος κάθε έργου θα ανέρχεται σε 1,4 εκατ. ευρώ. Με ένα μέσο ποσοστό χρηματοδότησης της τάξης του 50 %, ποσοστό χρηματοδότησης από δημόσιους πόρους της τάξης του 0,7 και με το συνολικό προϋπολογισμό του προγράμματος να ανέρχεται σε 400 εκατ. ευρώ, μπορούν να χρηματοδοτηθούν 565 έργα.

3.4 Συνεπώς, η συμβολή της Κοινότητας καλύπτει ένα χρηματοδοτικό κενό στο πρώιμο στάδιο της έρευνας και της ανάπτυξης, όταν οι καινοτομικές δραστηριότητες αντιπροσωπεύουν ένα συγκριτικά υψηλό κίνδυνο και υπάρχει περίπτωση να μην προσελκύσουν ιδιωτικούς επενδυτές⁽¹⁹⁾. Η κοινοτική παρέμβαση με δημόσιες επενδύσεις υπέρ του προγράμματος Eurostars θα ενθαρρύνει περισσότερες ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης να αναζητήσουν ιδιωτικούς επενδυτικούς πόρους για να αναπτύξουν καινοτόμα προϊόντα ή υπηρεσίες.

3.5 Σε ό,τι αφορά στο θέμα της χρηματοδότησης, πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο χορήγησης φορολογικών εκπτώσεων για επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη στα κράτη μέλη, πράγμα το οποίο θα ήταν ελκυστικό για τους επενδυτές, ακόμη και στη χειρότερη περίπτωση, εφόσον θα μπορούσαν τουλάχιστον να επωφεληθούν από τις απαλλαγές αυτές. Το όφελος για τις ΜΜΕ είναι η προσφορά μιας εναλλακτικής πηγής χρηματοδότησης.

3.6 Ωστόσο, υπάρχουν ανησυχίες ότι ένα μεγάλο ποσοστό ΜΜΕ ενδέχεται να μην συμμετάσχει στην πρωτοβουλία της ΕΕ για την προαγωγή της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας. Σύμφωνα με το πρόγραμμα Eurostars, το κριτήριο επιλεξιμότητας ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης είναι ότι, εκείνες που προτείνουν ένα έργο, αφιερώνουν τουλάχιστον το 10 % του κύκλου εργασιών τους ή ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης σε ερευνητικές δραστηριότητες. Ακόμη και στην περίπτωση που ο περιορισμός αυτός εφαρμόζεται στον πιλοτικό εταίρο του έργου, ενδέχεται να εμποδίσει πολλές μικρές επιχειρήσεις να προτείνουν καινοτόμα έργα. Έτσι, το πρόγραμμα ενδέχεται να προσελκύσει μόνο καθιερωμένες επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν πρόσβαση και σε άλλα, καταλληλότερα είδη χρηματοδότησης.

3.7 Επιπλέον, σε ορισμένες χώρες της ΕΕ, οι δαπάνες για την έρευνα και την ανάπτυξη συγχωνεύονται πολύ συχνά με άλλες λειτουργικές δαπάνες, πράγμα που σημαίνει ότι δεν μπορούν να προσδιοριστούν ξεχωριστά⁽²⁰⁾. Για τον λόγο αυτό, ο ορισμός των δεικτών για την ευρύτερη ανάπτυξη που εφαρμόζει ο ΟΟΣΑ είναι κάπως προβληματικός όταν εφαρμόζεται σε καινοτόμες μικρές επιχειρήσεις, επειδή αυτές αδυνατούν να παρουσιάσουν το μέρος των δραστηριοτήτων τους που χαρακτηρίζονται ως μη κωδικοποιημένη γνώση, η οποία είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί⁽²¹⁾.

3.8 Επίσης, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, ο τομέας της υψηλής τεχνολογίας ορίζεται ότι αποτελείται από βιομηχανίες οι οποίες αφιερώνουν στην έρευνα και την ανάπτυξη περισσότερο από το 4 % του κύκλου εργασιών τους. Ο τομέας αυτός, ακόμα και στις πολύ αναπτυγμένες οικονομίες, αποφέρει περίπου το 3 % του ΑΕγχΠ,

πράγμα που σημαίνει ότι 97 % του συνόλου των οικονομικών δραστηριοτήτων, οι δε περισσότερες καινοτόμες διαδικασίες λαμβάνουν χώρα σε τομείς που ορίζονται από τον ΟΟΣΑ ως τομείς μέτριας ή χαμηλής τεχνολογίας⁽²²⁾. Τα στοιχεία δείχνουν ότι ένα μεγάλο μέρος καινοτόμων επιχειρήσεων θα αποκλείονταν εάν η πρόσβαση στο πρόγραμμα χρηματοδότησης περιοριστεί από το κατώφλι του 10 % για την έρευνα και ανάπτυξη, γιατί δεν θα επιτευχθεί η καλλιέργεια μιας ευνοϊκής για την καινοτομία νοοτροπίας στη βάση της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας.

3.9 Για τον λόγο αυτό, η άποψη της ΕΟΚΕ είναι ότι οι εταίροι πρέπει να επιλέγονται με βάση το κριτήριο της αριστείας και της συμμόρφωσης προς τους στόχους του προγράμματος και ότι θα πρέπει να καταργηθεί το όριο του 10 % για την έρευνα και ανάπτυξη.

3.10 Μια άλλη προϋπόθεση του προγράμματος Eurostars είναι ότι οι συμμετέχουσες ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης είναι σε θέση να διεκπεραιώσουν το μεγαλύτερο μέρος του έργου αυτού. Δεν πρέπει να αποκλειστεί η συνεργασία με άλλους εταίρους, που μπορεί να είναι άλλες ΜΜΕ, τοπικοί πυρήνες, μεγάλες επιχειρήσεις που είναι πρόθυμες να συνεχιστούν τους στόχους του προγράμματος, ιδρύματα ερευνών ή πανεπιστήμια. Επιπλέον, στον όρο «πυρήνας» πρέπει να συμπεριληφθεί η ανάγκη εντοπισμού ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης στην εγγύτερη περιοχή πανεπιστημίων και τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, προκειμένου να αυξηθεί η διάδραση μεταξύ των δύο πλευρών με βάση το κοινό όφελος.

3.11 Σε ό,τι αφορά την αντίστοιχη συνεισφορά καινοτομικών ΜΜΕ που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Eurostars, πρέπει να διασαφηνιστεί ότι είναι οι ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και ανάπτυξης είναι εκείνες που πρέπει συλλογικά να καταβάλλουν τουλάχιστον το 50 % των σχετικών δαπανών στα πλαίσια του έργου. Παρόλα αυτά, το κριτήριο αυτό ενδέχεται να συνεχίσει να αποκλείει πολλές αγοραστρεφείς ΜΜΕ, πράγμα που σημαίνει ότι, κατά την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος, πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα μείωσης του κατωφλίου στο 25 %⁽²³⁾.

3.12 Η σχέση με άλλα χρηματοδοτικά μέσα που καλύπτεται από το ΠΠΑΚ (πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία) πρέπει να διασαφηνιστεί περισσότερο. Το πρόγραμμα χρηματοδότησης πρέπει επίσης να γίνει πιο ευέλικτο και να προσαρμοστεί στις ανάγκες των ΜΜΕ, ενώ πρέπει να συνεκτιμηθούν και θετικές εμπειρίες που υπήρξαν με εγγυητικούς πόρους για την έρευνα και ανάπτυξη, έτσι ώστε να επιτραπεί στις επιχειρήσεις να αναπτύξουν μια πιο μακροπρόθεσμη προοπτική.

3.13 Η ύπαρξη ενός καλύτερου ρυθμιστικού πλαισίου, με τη συστηματική διενέργεια διαβουλεύσεων με τις οργανώσεις που αντιπροσωπεύουν τις ΜΜΕ και τον ευρύτερο κύκλο ενδιαφερομένων, θα περιορίσει τις λειτουργικές δαπάνες και τους κινδύνους, θα αυξήσει την απόδοση και τη ροή επιχειρηματικών κεφαλαίων και θα βελτιώσει τη λειτουργία των κεφαλαιαγορών. Αυτό θα ωφελήσει όλως ιδιαίτερος τις καινοτομικές ΜΜΕ. Η χρηματοδότηση θα ολοκληρώσει τη στήριξη με δημόσιους πόρους στο πολύ πρώιμο (προβασικό) στάδιο της μετατροπής των ερευνητικών αποτελεσμάτων σε εμπορικές προτάσεις.

⁽¹⁹⁾ «Annual Survey of Pan-European Private Equity & Venture Capital Activity» 2004.

⁽²⁰⁾ The 2007 EU R&D Investment Scoreboard p. 20, by the Joint Research Centre (JRC) and Directorate General Research (DG RTD).

⁽²¹⁾ H. Hirsch-Kreinsen, «Low-Technology»: A forgotten sector in innovation policy, Faculty for Economics and Social Sciences, University of Dortmund, 15.3.2006; UAPME, «Towards an Innovation Policy for Crafts, Trades and SMEs», 27.10.04.

⁽²²⁾ Towards an Innovation Policy for Crafts, Trades and SMEs, UEAPME, 27.10.2004.

⁽²³⁾ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας, A6-0064/2008.

3.14 Η Επιτροπή δεσμεύτηκε να προωθήσει μέτρα για την τόνωση των διασυνοριακών επενδύσεων από ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων ⁽²⁴⁾. Στην Ευρώπη, η αγορά επιχειρηματικών κεφαλαίων είναι κατακερματισμένη και περιλαμβάνει σήμερα 27 διαφορετικά λειτουργικά περιβάλλοντα. Το γεγονός αυτό έχει επιπτώσεις τόσο στην ανεύρεση πόρων όσο και στις επενδύσεις.

3.15 Χρειάζεται, συνεπώς, ένα καλύτερο περιβάλλον για την επένδυση επιχειρηματικών κεφαλαίων, ενώ τα κράτη μέλη πρέπει να προσφέρουν κίνητρα στους ιδιωτικούς επενδυτές για να συμμετάσχουν σε διεθνείς συνεργασίες στο χώρο της έρευνας ⁽²⁵⁾ και να προωθήσουν τη συμμετοχή επικουρικών επιχειρηματικών υπηρεσιών για τις ΜΜΕ, με στόχο την στήριξη επιχειρήσεων που διέρχονται με επιτυχία το αρχικό στάδιο.

4. Βελτίωση του συντονισμού του κοινού προγράμματος Eurostars

4.1 Το πρόγραμμα Eurostars επιδιώκει να βοηθήσει ΜΜΕ σε ένα τεχνολογικό ή βιομηχανικό, νομικό και οργανωτικό πλαίσιο που είναι απαραίτητο για να υπάρξει μια ευρεία ευρωπαϊκή συνεργασία των κρατών μελών στον τομέα της εφαρμοσμένης έρευνας και καινοτομίας. Έτσι θα αυξηθεί η ικανότητα των ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης να παρουσιάζουν στην αγορά νέα και ανταγωνιστικά προϊόντα, μεθόδους και υπηρεσίες.

4.2 Η διεθνοποίηση του προγράμματος ενδέχεται να οδηγήσει στην αποφυγή της επανάληψης των προσπαθειών προς την κατεύθυνση της καινοτομίας και πρέπει να αποτελέσει ευκαιρία για την προσαρμογή κοινών πολιτικών και για την άμεση ανάληψη δράσης με στόχο τον περιορισμό του διοικητικού φόρτου ⁽²⁶⁾. Με τη βοήθεια του προγράμματος Eurostars, πολλές ΜΜΕ μπορεί να

ενθαρρυνθούν να επωφεληθούν από τη διεθνή συνεργασία, υπό τον όρο ότι είναι σε θέση να προτείνουν και να διαχειριστούν άμεσα ένα έργο. Ωστόσο, η συμμετοχή σε ολοκληρωμένα έργα και στο δίκτυο αριστείας πρέπει να σχεδιαστεί προσεκτικά, έτσι ώστε να αποφευχθούν τυχόν ανισορροπίες.

4.3 Εκτός από την στήριξη για την έρευνα και την ανάπτυξη, πρέπει επίσης να μελετηθούν τρόποι με τους οποίους οι κυβερνήσεις μπορούν να ενισχύσουν πιο άμεσα την καινοτομία με την προσφορά της κατάλληλης υποδομής. Υπάρχει μια πολύ μεγάλη κοινότητα ερευνητικών «ιδρυμάτων», ορισμένα από τα οποία μπορεί να αποτελούν ενώσεις ή εταιρείες έρευνών με καθήκον την υποστήριξη της καινοτομίας, ιδιαίτερος από τις ΜΜΕ. Υπάρχουν επίσης επιστημονικά πάρκα και καταστήματα, εκκολαπτήρια, περιφερειακοί και τοπικοί φορείς και οργανώσεις μεταφοράς τεχνογνωσίας. Όλα αυτά προσφέρουν μεγάλη βοήθεια σε ταινίες ΜΜΕ υψηλής τεχνολογίας και ακόμη περισσότερο σε παραδοσιακές επιχειρήσεις που εξετάζουν το ενδεχόμενο να μεταπηδήσουν στην εφαρμογή στρατηγικών που βασίζονται στην υλοτομία. Η ολοβενική προεδρία της ΕΕ και η γαλλική που θα την ακολουθήσει πρέπει να μελετήσουν τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αναπτυχθεί ο συντονισμός του προγράμματος Eurostar σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών και, να τον κατευθύνουν προς το βέλτιστο δυνατό επίπεδο, αποφεύγοντας την επανάληψη λειτουργιών και τον κίνδυνο να προκύψει σύγχυση μεταξύ των υφιστάμενων φορέων ΜΜΕ.

4.4 Η ΕΟΚΕ έχει επίσης συστήσει επανειλημμένα να χρησιμοποιηθεί μεγαλύτερο μέρος των πόρων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ για την ανάπτυξη κοινών επιστημονικών υποδομών, ειδικά προσαρμοσμένων στις ανάγκες των ΜΜΕ. Η χρήση πόρων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για τον σκοπό αυτό θα μπορούσε επίσης να αποβεί ιδιαίτερα επωφελής ⁽²⁷⁾.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽²⁴⁾ Commission proposes measures for more cross-border investment by venture capital funds IP/08/15, 7.1.2008.

⁽²⁵⁾ Χρηματοδότηση της ανάπτυξης των ΜΜΕ — Προσθήκη ευρωπαϊκής αξίας, COM(2006) 349, 29.6.2006.

⁽²⁶⁾ European Commission proposals for administrative burden reductions in 2008, MEMO/08/152 10.3.2008.

⁽²⁷⁾ (EE C 65, 17.3.2006), EE C 256 της 27.10.2007, σ. 17.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Εξάλειψη του στίγματος της επιχειρηματικής αποτυχίας — Για μια πολιτική παροχής δεύτερης ευκαιρίας — Εφαρμογή της σύμπραξης της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση»

COM(2007) 584 τελικό

(2008/C 224/05)

Στις 5 Οκτωβρίου 2007 και δυνάμει του άρθρου 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή την κατάρτιση γνωμοδότησης με θέμα

«Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Εξάλειψη του στίγματος της επιχειρηματικής αποτυχίας — Για μια πολιτική παροχής δεύτερης ευκαιρίας — Εφαρμογή της σύμπραξης της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση».

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου 2008, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Morgan.

Κατά την 445η σύνοδο ολομέλειας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 70 ψήφους υπέρ και 3 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Από το 2001 η Επιτροπή αντιμετωπίζει τις αρνητικές επιπτώσεις της επιχειρηματικής αποτυχίας. Πιο συγκεκριμένα, έχει εκδηλώσει την ανάγκη βελτίωσης των διαδικασιών πτώχευσης. Δεδομένης της περιορισμένης αρμοδιότητάς της στον εν λόγω τομέα, η Επιτροπή επικεντρώνεται στη συλλογή δεδομένων σχετικά με τις νομικές και κοινωνικές συνέπειες της επιχειρηματικής αποτυχίας, διευκολύνοντας τον προσδιορισμό και τη διάδοση ορθών πρακτικών και αξιοποιώντας μέσα έγκαιρης προειδοποίησης για τη μείωση του στίγματος της αποτυχίας.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την έμφαση που δίνει η Επιτροπή στην ανάγκη εξάλειψης του στίγματος της επιχειρηματικής αποτυχίας. Ένα ευνοϊκό εθνικό πλαίσιο για την επιχειρηματικότητα είναι κίριο για την πλήρη αξιοποίηση των επιχειρηματικών δυνατοτήτων της ΕΕ και για τη δημιουργία δυναμικών εταιρειών. Η κοινωνιακή εκτίμηση της επιτυχούς επιχειρηματικής δραστηριότητας, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να συμβαδίζει με μια πολιτική προώθησης μιας δεύτερης ευκαιρίας για τους επιχειρηματίες που έχουν αποτύχει.

1.3 Η Επιτροπή δικαίως κρίνει ότι η δημιουργία επιχειρήσεων, η επιχειρηματική επιτυχία και η επιχειρηματική αποτυχία είναι συνυφασμένες με την οικονομία της αγοράς. Υπογραμμίζει ορθά ότι στο πλαίσιο της γενικής αδυναμίας κοινωνιακής εκτίμησης και κατανόησης της επιχειρηματικότητας, οι περιπτώσεις επιχειρηματικού κινδύνου ή επιχειρηματικής αποτυχίας δεν γίνονται επαρκώς αντιληπτές ούτε ως φυσιολογική οικονομική εξέλιξη ούτε ως ευκαιρία για μια νέα αρχή. Η ΕΕ πρέπει να αλλάξει νοοτροπία. Όσο περισσότερο διατηρείται το στίγμα της αποτυχίας σε μια πρώην πτωχέυσα επιχείρηση, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος για κάθε νέο επιχειρηματικό ξεκίνημα, και ο κίνδυνος αυτός αφορά όλους τους μετόχους της επιχείρησης.

1.4 Η νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών προσπαθεί να εξισορροπεί τα συμφέροντα των οφειλετών, των πιστωτών και της κοινωνίας συνολικά. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, οι νομοθεσίες των κρατών μελών θα πρέπει να αποσκοπούν στην επίτευξη της ίδιας ισορροπίας. Η αφερεγγυότητα και η μη πληρωμή των χρεών δημιουργούν τεράστιες δυσκολίες για τους πιστωτές και τους οδηγούν με τη σειρά τους σε κατάσταση αφερεγγυότητας. Η διαγραφή του χρέους μιας εταιρείας προκειμένου να έχει την ευκαιρία για μια νέα αρχή μπορεί να είναι ιδιαίτερα άδικη για τους πιστωτές. Η νομοθεσία περί αφερεγγυότητας πρέπει να επιτυγχάνει τη σωστή ισορροπία.

1.5 Από την πλευρά της κοινωνίας γενικότερα, η διατήρηση μέρους ή του συνόλου της δραστηριότητας μιας επιχείρησης μπορεί να είναι η καλύτερη λύση. Εάν μια εταιρεία είναι βιώσιμη, τότε όλοι οι μέτοχοι θα επωφεληθούν, και εάν μια αφερεγγυος εταιρεία μπορεί να διασωθεί από τους εκκαθαριστές, τότε οι εργαζόμενοι θα συνεχίσουν να απασχολούνται. Εάν ένας πτωχέυσας επιχειρηματίας επιστρέψει στην ενεργό δράση, τότε δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας. Σε κάθε περίπτωση η απασχόληση εξυπηρετεί σαφώς την ευρύτερη κοινωνία.

1.6 Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους μια εταιρεία μπορεί να οδηγηθεί σε πτώχευση, ακόμη κι αν ο επιχειρηματίας έχει τις καλύτερες προθέσεις. Στο στάδιο της επιχειρηματικής εκκίνησης, μπορεί να μην είναι δυνατή η δημιουργία μιας βιώσιμης επιχείρησης. Πέραν αυτού του σταδίου, ένα αδύναμο επιχειρηματικό μοντέλο μπορεί να σημαίνει ότι η εταιρεία δεν έχει μέλλον. Από την άλλη μεριά, οι δυνητικά βιώσιμες επιχειρήσεις μπορεί να αποτύχουν είτε λόγω σφαλμάτων των επιχειρηματιών είτε για λόγους τους οποίους οι επιχειρηματίες δεν μπορούν να ελέγξουν. Τέτοιες εταιρείες μπορούν και θα πρέπει να διασώζονται από τους εκκαθαριστές εξασφαλίζοντας την προστασία της πλειονότητας των θέσεων εργασίας.

1.7 Σημαντικός είναι ο διαχωρισμός μεταξύ της εταιρείας και των διευθυντών της. Οι διευθυντές μπορούν να πτωχεύσουν, ενώ ο εκκαθαριστής διασώζει την εταιρεία και τους εργαζομένους της. Όταν μια εταιρεία κηρύσσει πτώχευση, οι επιχειρηματίες μπορεί να πτωχεύσουν λόγω των τραπεζικών εγγυήσεων που έχουν παράσχει, παρόλο που η προσωπική τους διαγωγή δεν ήταν δόλια. Με αυτούς ακριβώς τους επιχειρηματίες ασχολείται η Επιτροπή. Όταν έχουν δημιουργήσει μια καλή επιχείρηση και στη συνέχεια αποτύχουν λόγω απειρίας ή κακής τύχης, δικαιούνται μια δεύτερη ευκαιρία. Άλλοι που αποτυγχάνουν λόγω ανικανότητας και έλλειψης οράματος πιθανόν να έχουν λίγα πράγματα να προσφέρουν στην οικονομία, ακόμη κι αν μπορούν να βρουν οικονομικά στηρίγματα. Δεν αξίζουν όλοι οι πτωχεύσαντες επιχειρηματίες μια δεύτερη ευκαιρία.

1.8 Η πρωτοβουλία της Επιτροπής συνέβαλε στην ώθηση μεταρρυθμίσεων στην ΕΕ. Πολλά κράτη μέλη έχουν ήδη εμπνευστεί από τις ορθές πρακτικές και τα πολιτικά συμπεράσματα που εξάγονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Περίπου το ένα τρίτο των κρατών μελών έχουν δρομολογήσει σχέδια μεταρρύθμισης της εθνικής νομοθεσίας τους περί αφερεγγυότητας. Παρόλα αυτά, περίπου οι μισές χώρες της ΕΕ δεν έχουν λάβει ακόμα τα πρώτα μέτρα σε αυτήν την κατεύθυνση. Αν και η Επιτροπή διαθέτει περιορισμένες αρμοδιότητες σε αυτόν τον τομέα πολιτικής, η ΕΟΚΕ την προτρέπει να χρησιμοποιήσει κάθε μέσο που έχει στη διάθεσή της για να κινητοποιήσει τους υπουργούς οικονομικών των κρατών μελών. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η πρόοδος των κρατών μελών είναι γενικά ανεπαρκής.

1.9 Η ΕΟΚΕ υιοθετεί πλήρως όλα τα σημεία της ανακοίνωσης σχετικά με τη νομοθεσία περί αφερεγγυότητας, ανάλογα φυσικά με τις λεπτομέρειες της νομοθεσίας που τελικά θα ψηφισθεί. Τα σημεία αυτά αφορούν την επίσημη αναγνώριση μη δόλιων πτωχεύσεων, την πρόωγη απαλλαγή από χρέη, τη μείωση των νομικών περιορισμών, τις εκπώσεις δικαιωμάτων και τις απαγορεύσεις με εσπευμένες διαδικασίες. Μεσόπροθεσμος στόχος θα πρέπει να είναι ότι οι εν λόγω διαδικασίες δεν πρέπει να διαρκούν πέραν των δώδεκα μηνών.

1.10 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να ολοκληρώσουν την αναθεώρηση της νομοθεσίας τους περί αφερεγγυότητας εντός της συντομότερης δυνατής προθεσμίας. Πέραν των νομοθετικών αλλαγών, είναι εξίσου σημαντικός ο άμεσος χειρισμός των πτωχεύσεων από τα δικαστήρια. Η διαδικασία χρειάζεται καλή οργάνωση. Οι αλλαγές αυτές αποτελούν τον πυρήνα του προγράμματος δεύτερης ευκαιρίας.

1.11 Η ενεργός στήριξη των επιχειρήσεων που κινδυνεύουν είναι το δεύτερο μήνυμα της ανακοίνωσης. Δεν είναι ακριβώς μέρος του προγράμματος δεύτερης ευκαιρίας· αντιθέτως είναι ένα πρόγραμμα που αποσκοπεί στην αποφυγή των πτωχεύσεων και στη διατήρηση των επιχειρήσεων και των θέσεων εργασίας. Στην παράγραφο 4 παρατίθενται διάφορα παραδείγματα επιχειρηματικών αποτυχιών που θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί. Σε αυτό το πλαίσιο, στόχος της ανακοίνωσης είναι η εξάλειψη των πτωχεύσεων που θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί μέσω της έγκαιρης προειδοποίησης, της παροχής προσωρινής χρηματοδότησης και της παροχής συμβουλών.

1.12 Το πρόγραμμα αυτό δεν είναι πολύ πρακτικό για τις ΜΜΕ γενικά, καθώς υπάρχουν λίγοι μηχανισμοί για τον προορατικό εντο-

πισμό επιχειρήσεων που κινδυνεύουν μεταξύ των δεκάδων χιλιάδων ΜΜΕ σε κάθε κράτος μέλος. Παρόλα αυτά, τα κράτη μέλη καλούνται να αξιοποιήσουν στο μέγιστο τέτοιες δυνατότητες όπου υπάρχουν, όπως η χρήση των γαλλικών αρχών ΦΠΑ για την έγκαιρη προειδοποίηση πιθανών προβλημάτων εταιρικής ταμειακής ροής. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι τα υποστηρικτικά μέτρα θα πρέπει να επικεντρώνονται στην πρόληψη της πτώχευσης, την παροχή συμβουλών από εμπειρογνώμονες και την έγκαιρη παρέμβαση. Το πρόβλημα προκύπτει όταν τα διευθυντικά στελέχη δεν συνειδητοποιούν ότι η επιχείρησή τους κινδυνεύει. Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών θα πρέπει να συνεργασθούν με τον κλάδο των λογιστών και τις οργανώσεις στήριξης των ΜΜΕ για την ανάπτυξη κατάλληλων προορατικών μέτρων με βάση την εκάστοτε φιλοσοφία ΜΜΕ.

1.13 Είναι σαφές ότι η πιο σημαντική σύσταση της ανακοίνωσης αφορά τη μεταρρύθμιση της νομοθεσίας περί αφερεγγυότητας, χωρίς την οποία το πρόγραμμα δεύτερης ευκαιρίας δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.

1.14 Ορισμένες από τις πιο ήπιες συστάσεις της ανακοίνωσης μπορούν να υλοποιηθούν χωρίς αλλαγές της νομοθεσίας περί αφερεγγυότητας. Με την αλλαγή της νομοθεσίας θα μπορούν να ληφθούν τα υπόλοιπα ήπια μέτρα που προτείνονται από την Επιτροπή. Χωρίς αλλαγές στη νομοθεσία περί αφερεγγυότητας, το κύριο μήνυμα της ανακοίνωσης της Επιτροπής θα χαθεί.

1.15 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να ανταποκριθεί σε αυτήν την ανακοίνωση, ενσωματώνοντας τις προτάσεις της στο εκάστοτε εθνικό σχέδιο για τη στρατηγική της Λισαβόνας (εφαρμόζεται η κατευθυντήρια γραμμή 15).

2. Εισαγωγή

2.1 Από το 2001 η Επιτροπή αντιμετωπίζει τις αρνητικές επιπτώσεις της επιχειρηματικής αποτυχίας. Πιο συγκεκριμένα, έχει εκδηλώσει την ανάγκη βελτίωσης των διαδικασιών πτώχευσης. Δεδομένης της περιορισμένης αρμοδιότητάς της στον εν λόγω τομέα, η Επιτροπή επικεντρώνεται στη συλλογή δεδομένων σχετικά με τις νομικές και κοινωνικές συνέπειες της επιχειρηματικής αποτυχίας, διευκολύνοντας τον προσδιορισμό και τη διάδοση ορθών πρακτικών και αξιοποιώντας μέσα έγκαιρης προειδοποίησης για τη μείωση του στίγματος της αποτυχίας.

2.2 Η πρωτοβουλία της Επιτροπής συνέβαλε στην ώθηση μεταρρυθμίσεων στην ΕΕ. Πολλά κράτη μέλη έχουν ήδη εμπνευστεί από τις ορθές πρακτικές και τα πολιτικά συμπεράσματα που εξάγονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Περίπου το ένα τρίτο των κρατών μελών έχουν δρομολογήσει σχέδια μεταρρύθμισης της εθνικής νομοθεσίας τους περί αφερεγγυότητας. Παρόλα αυτά, περίπου οι μισές χώρες της ΕΕ δεν έχουν λάβει ακόμα τα πρώτα μέτρα σε αυτήν την κατεύθυνση. Αν και η Επιτροπή διαθέτει περιορισμένες αρμοδιότητες σε αυτόν τον τομέα πολιτικής, η ΕΟΚΕ την προτρέπει να χρησιμοποιήσει κάθε μέσο που έχει στη διάθεσή της για να κινητοποιήσει τους υπουργούς οικονομικών των κρατών μελών. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η πρόοδος των κρατών μελών είναι γενικά ανεπαρκής.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α: ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Υ	Διαθέσιμα μέτρα	(Υ)	Προγραμματισμένα/μερικώς διαθέσιμα μέτρα	N	Μη διαθέσιμα μέτρα						
	Ενημέρωση/επαίδευση	Συνολική στρατηγική	Δημοσιότητα όταν υπάρχει δικαστική απόφαση περί μη δόλιας πτώχευσης	Μειωμένοι περιορισμοί κλπ.	Καλύτερη νομική αντιμετώπιση των μη δόλιων πτωχευσάντων	Σύντομη περίοδος αποκατάστασης ή/και διαγραφής του χρέους	Απλουστευμένες διαδικασίες	Τόνωση της στήριξης	Ενίσχυση των δεσμών	Συζήτηση με το χρηματοπιστωτικό τομέα	Σύνολο Y + (Υ)
Βέλγιο	N	N	(Υ)	(Υ)	Υ	(Υ)	N	N	N	N	4
Βουλγαρία	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Τσεχική Δημοκρατία	N	N	N	N	N	N	(Υ)	N	N	N	1
Δανία	N	N	N	Υ	(Υ)	Υ	(Υ)	N	N	N	4
Γερμανία	(Υ)	N	N	Υ	Υ	(Υ)	N	N	N	N	4
Εσθονία	N	N	N	N	N	(Υ)	(Υ)	N	N	N	2
Ιρλανδία	N	N	N	N	N	Υ	Υ	N	N	N	2
Ελλάδα	N	N	N	Υ	(Υ)	(Υ)	Υ	N	N	N	4
Ισπανία	N	N	N	N	Υ	Υ	Υ	N	N	N	3
Γαλλία	N	N	N	N	(Υ)	N	Υ	N	(Υ)	N	3
Ιταλία	N	N	N	Υ	Υ	(Υ)	(Υ)	N	N	N	4
Κύπρος	N	N	(Υ)	(Υ)	N	(Υ)	(Υ)	N	N	N	4
Λεττονία	N	N	N	N	N	N	(Υ)	N	N	N	1
Λιθουανία	N	N	N	Υ	(Υ)	Υ	(Υ)	N	N	N	4
Λουξεμβούργο	N	N	N	N	N	N	N	Υ	N	N	1
Ουγγαρία	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Μάλτα	N	N	N	(Υ)	(Υ)	N	N	N	N	N	2
Κάτω Χώρες	(Υ)	N	N	N	(Υ)	(Υ)	N	N	N	(Υ)	4
Αυστρία	N	(Υ)	N	(Υ)	(Υ)	(Υ)	Υ	(Υ)	(Υ)	N	7

	Ενημέρωση/εκπαίδευση	Συνολική στρατηγική	Δημοσιότητα όταν υπάρχει δικαστική απόφαση περί μη δόλιας πτώχευσης	Μειωμένοι περιορισμοί κλπ.	Καλύτερη νομική αντιμετώπιση των μη δόλιων πτωχευσάντων	Σύντομη περίοδος αποκατάστασης ή/και διαγραφής του χρέους	Απλουστευμένες διαδικασίες	Τόνωση της σπρίντς	Ενίσχυση των δεσμών	Συζήτηση με το χρηματοπιστωτικό τομέα	Σύνολο Y + (Y)
Πολωνία	N	N	N	N	(Y)	(Y)	Y	N	N	N	3
Πορτογαλία	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Ρουμανία	N	N	N	(Y)	(Y)	N	Y	N	N	N	3
Σλοβενία	N	N	N	N	N	(Y)	N	N	N	N	1
Σλοβακία	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Φινλανδία	N	N	N	Y	N	(Y)	Y	Y	N	N	4
Σουηδία	N	N	N	N	Y	(Y)	Y	N	N	N	3
Ηνωμένο Βασίλειο	N	N	Y	Y	Y	Y	Y	N	N	N	5
Σύνολο Y + (Y)	2	1	3	12	15	17	17	3	2	1	
Ηνωμένες Πολιτείες	N	N	N	Y	(Y)	Y	Y	N	N	N	4

2.3 Ο πίνακας Α συμπεριλαμβάνεται στην ανακοίνωση. Οι στήλες 4 έως 6 αφορούν τη μεταρρύθμιση της νομοθεσίας περί αφερεγγυότητας. Είναι προφανές ότι τα κράτη μέλη είναι ιδιαίτερα ενεργά όσον αφορά τη νομοθεσία, ενώ ταυτόχρονα προκύπτει ότι λίγες χώρες εφαρμόζουν την αναθεωρημένη νομοθεσία. Εάν τα σύνολα αφορούσαν την ισχύουσα νομοθεσία, τότε δεν θα ήταν 12-15-17-17 αλλά 6-6-5-10. Αυτό δεν αποτελεί ικανοποιητικό αποτέλεσμα για τα 27 κράτη μέλη. Η καθυστερημένη δράση ή η αδράνεια ζημιώνουν αναμφίβολα την επιχειρηματική δραστηριότητα στα κράτη μέλη διότι μέχρι να πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες αλλαγές, η πιθανότητα αποτυχίας αποτελεί βασικό εμπόδιο για την επιχειρηματικότητα.

2.4 Ένα άλλο στοιχείο του πίνακα είναι ότι οι έξι στήλες γύρω από τις στήλες σχετικά με τη νομοθεσία είναι λίγο ή πολύ κενές. Αυτό προκαλεί έκπληξη διότι ενώ η νομοθεσία περί αφερεγγυότητας δεν έχει αλλάξει στην πλειονότητα των κρατών μελών, τα υπόλοιπα πιο ήπια μέτρα θα μπορούσαν ωστόσο να ληφθούν.

2.5 Προκειμένου να υπάρχει ένα συγκριτικό μέγεθος, η ΕΟΚΕ ζήτησε από την Επιτροπή να παράσχει δεδομένα για τις ΗΠΑ, τα

οποία αντιστοιχούν στα δεδομένα του πίνακα για τα κράτη μέλη της ΕΕ. Ακολουθεί η εξήγηση των στοιχείων του πίνακα για τις ΗΠΑ:

— Μειωμένοι περιορισμοί — Y: Στις ΗΠΑ κανένας από τους πλέον συνηθισμένους περιορισμούς που ισχύουν στην ΕΕ (π.χ. απαγόρευση σε έναν πτωχεύσαντα να γίνει διευθυντής εταιρείας, απαγόρευση σε έναν πτωχεύσαντα να γίνει δικαιούχος καταπιστεύματος, και καθορισμός κάποιου είδους πιστωτικού ορίου για τον πτωχεύσαντα) δεν εφαρμόζεται. Μάλιστα, το άρθρο 525 του Πτωχευτικού Κώδικα των Ηνωμένων Πολιτειών προβλέπει ότι τα άτομα δεν μπορούν να υπόκεινται σε αρνητική διάκριση αποκλειστικά και μόνον επειδή υπόκεινται ή υπόκειντο σε διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση.

— Καλύτερη νομική αντιμετώπιση — (Y): Όπως και σε ορισμένες χώρες της ΕΕ, δεν χορηγείται καμία απαλλαγή σε περίπτωση παραπτώματος, δόλιας συμπεριφοράς, κλπ. Δεν υπάρχει άλλη πρόσθετη «καλύτερη αντιμετώπιση».

— Σύντομη περίοδος αποκατάστασης — Y: Δεν υπάρχει καθορισμένη περίοδος κατά την οποία ο πτωχεύσας διατηρεί το καθεστώς του πτωχεύσαντος πριν την απαλλαγή.

— Απλουστευμένες διαδικασίες — Υ: Η πιο κοινή μορφή πτώχευτικής διαδικασίας που χρησιμοποιείται από τα φυσικά πρόσωπα είναι το κεφάλαιο 7 σχετικά με την εκκαθάριση ή πτώχευση. Γενικά η διαδικασία διαρκεί 3-4 μήνες για να ολοκληρωθεί. Ως ασφαλιστική δικλείδα κατά των πολλαπλών αιτήσεων πτώχευσης, το κεφάλαιο 7 δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από κανένα άτομο που το έχει ήδη επικαλεστεί τα τελευταία 6 χρόνια.

2.6 Ο κώδικας των ΗΠΑ παρουσιάζει μια τελειώς διαφορετική προσέγγιση από εκείνη που υιοθετούν τα περισσότερα, αν όχι όλα, τα κράτη μέλη. Η νομική στάση των περισσότερων κρατών μελών σήμερα καταδεικνύει το βαθμό στον οποίο το ζήτημα αυτό δεν γίνεται κατανοητό. Ο χρόνος που χρειάζεται για την αλλαγή της νομοθεσίας περί αφερεγγυότητας φανερώνει κοινώς ότι η ΕΕ απλώς δεν αντιλαμβάνεται την ουσία. Η αλλαγή νοοτροπίας θα επιταχύνει τη θέσπιση νέας νομοθεσίας. Ομοίως, χωρίς μια τέτοια αλλαγή, τα ηπιότερα μέτρα δεν θα ευδοκιμήσουν ποτέ.

2.7 Τον 19ο αιώνα το στίγμα της επιχειρηματικής αποτυχίας ήταν τέτοιο που οδηγούσε τους αποτυχημένους επιχειρηματίες στην αυτοκτονία. Μολονότι παρατηρούνται λιγότερες αυτοκτονίες τον 21ο αιώνα, το κοινωνικό στίγμα παραμένει. Οι πολίτες της ΕΕ θέλουν να ξέρουν ότι οι επιχειρηματίες επιτελούν πολύτιμο έργο, έστω κι αν αποτυγχάνουν. Ορισμένες αποτυχίες είναι αναπόφευκτες. Λίγο λιγότερες από τα τρίτα τέταρτα (73,0 %) των 931 435 επιχειρήσεων που δημιουργήθηκαν το 1998 στις επιχειρηματικές οικονομίες της Ισπανίας, της Φινλανδίας, της Ιταλίας, του Λουξεμβούργου, της Σουηδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου επέζησαν δύο χρόνια, ενώ ελαφρώς λιγότερες από τις μισές (49,1 %) επιχειρήσεις επέζησαν πέντε χρόνια έως το 2003.

2.8 Η Επιτροπή δικαίως κρίνει ότι η δημιουργία επιχειρήσεων, η επιχειρηματική επιτυχία και η επιχειρηματική αποτυχία είναι συνυφασμένες με την οικονομία της αγοράς. Υπογραμμίζει ορθά ότι στο πλαίσιο της γενικής αδυναμίας κοινωνιακής εκτίμησης και κατάληξης της επιχειρηματικότητας, οι περιπτώσεις επιχειρηματικού κινδύνου ή επιχειρηματικής αποτυχίας δεν γίνονται επαρκώς αντιληπτές ούτε ως φυσιολογική οικονομική εξέλιξη ούτε ως ευκαιρία για μια νέα αρχή. Η ΕΕ πρέπει να αλλάξει νοοτροπία. Όσο περισσότερο διατηρείται το στίγμα της αποτυχίας σε μια πρώην πτωχεύσασα επιχείρηση, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος για κάθε νέο επιχειρηματικό ξεκίνημα, και ο κίνδυνος αυτός αφορά όλους τους μετόχους της επιχείρησης.

2.9 Η νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών προσπαθεί να εξισορροπεί τα συμφέροντα των οφειλετών, των πιστωτών και της κοινωνίας συνολικά. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, οι νομοθεσίες των κρατών μελών θα πρέπει να αποσκοπούν στην επίτευξη της ίδιας ισορροπίας. Όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο 4 παρακάτω, η αφερεγγυότητα και η μη πληρωμή των χρεών δημιουργούν τεράστιες δυσκολίες για τους πιστωτές και τους οδηγούν με τη σειρά τους σε κατάσταση αφερεγγυότητας. Η διαγραφή του χρέους μιας εταιρείας προκειμένου να έχει την ευκαιρία για μια νέα αρχή μπορεί να είναι ιδιαίτερα άδικη για τους πιστωτές. Η νομοθεσία περί αφερεγγυότητας πρέπει να επιτυγχάνει τη σωστή ισορροπία.

2.10 Από την πλευρά της κοινωνίας γενικότερα, η διατήρηση μέρους ή του συνόλου της δραστηριότητας μιας επιχείρησης μπορεί να είναι η καλύτερη λύση. Εάν μια εταιρεία είναι βιώσιμη, τότε όλοι οι μέτοχοι θα επωφεληθούν.

2.11 Τα συμφέροντα των εργαζομένων εξυπηρετούνται με πολλούς τρόπους. Σε περίπτωση αφερεγγυότητας, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την οδηγία περί αφερεγγυότητας που προβλέπει πληρωμές στο εργατικό δυναμικό. Εάν μια αφερεγγυος εταιρεία μπορεί να διασωθεί από τους εκκαθαριστές, τότε οι εργαζόμενοι θα συνεχίσουν να απασχολούνται. Εάν ένας πτωχεύσας επιχειρηματίας επιστρέψει στην ενεργό δράση, τότε δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας. Σε κάθε περίπτωση η απασχόληση εξυπηρετεί σαφώς την ευρύτερη κοινωνία.

3. Κύρια σημεία της ανακοίνωσης της Επιτροπής

3.1 Δημόσια εικόνα, εκπαίδευση και μέσα ενημέρωσης

3.1.1 Το πρώτο βήμα για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της επιχειρηματικής αποτυχίας είναι η δημόσια συζήτησή της. Στην ΕΕ, το ευρύ κοινό συχνά αντιλαμβάνεται την πτώχευση ως ποινική υπόθεση ανεξαρτήτως αιτίας. Τα μέσα ενημέρωσης θα πρέπει να συμβάλουν στην αντιμετώπιση αυτής της εσφαλμένης αντίληψης. Τα διδάγματα προς αξιοποίηση έχουν ως εξής:

- α) Θα πρέπει να προωθηθούν τα οφέλη μιας νέας επιχειρηματικής εκκίνησης στο πλαίσιο ενημερωτικών εκστρατειών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων, καταδεικνύοντας ότι η πραγματοποίηση πολλών προσπαθειών συμβαδίζει με μια κανονική διαδικασία μάθησης, έρευνας και ανακάλυψης.
- β) Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο στην αποσύνδεση της πτώχευσης από την απάτη και στη διάδοση των οφελών της ανανεωμένης επιχειρηματικότητας, βελτιώνοντας έτσι την εικόνα των επιχειρηματιών που κάνουν μια νέα προσπάθεια επιχειρηματικής δραστηριοποίησης μέσα στο ευρύ κοινό και αποδίδοντας αξία στην εμπειρία τους.
- γ) Η περαιτέρω συζήτηση του θέματος με όλους τους σχετικούς παράγοντες θα μπορούσε να βοηθήσει στην αποκάλυψη των διαφόρων πτυχών του στίγματος που περιβάλλει την επιχειρηματική αποτυχία.

3.2 Ο ρόλος της νομοθεσίας περί αφερεγγυότητας

3.2.1 Η έναρξη νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας έπειτα από πτώχευση μπορεί να αποτελέσει πρόκληση από νομικής πλευράς. Ακόμη, σε ορισμένες χώρες, το πτωχευτικό δίκαιο αντιμετωπίζει όλους με τον ίδιο τρόπο, ανεξάρτητα από το εάν η πτώχευση (χρεωκοπία) ήταν δόλια ή όχι, ή εάν η αποτυχία δεν οφειλόταν εμφανώς στον ιδιοκτήτη ή το διαχειριστή της επιχείρησης.

3.2.2 Διάφοροι κανόνες επιβάλλουν περιορισμούς, απαγορεύσεις και εκπτώσεις δικαιωμάτων, αποκλειστικά και μόνο λόγω της κίνησης πτωχευτικών διαδικασιών. Αυτή η αυτοματοποιημένη προσέγγιση δεν λαμβάνει υπόψη τους κινδύνους που αποτελούν

καθημερινή πραγματικότητα της επιχειρηματικής ζωής και προϋποθέτει την άποψη ότι ο πτωχέυσας είναι κάποιος τον οποίο η κοινωνία δεν μπορεί να πιστεύει και να εμπιστεύεται. Χρειάζεται στην ΕΕ μια ριζική αλλαγή της λογικής που διέπει τις νομοθεσίες περί αφερεγγυότητας. Τα κύρια σημεία έχουν ως εξής:

- α) Είναι πολύ σημαντικό να δημιουργηθεί το κατάλληλο πλαίσιο, το οποίο, ενώ θα προστατεύει δεόντως τα συμφέροντα όλων των μερών, θα αναγνωρίζει ωστόσο την πιθανότητα αποτυχίας και επανέναρξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας ενός επιχειρηματία. Το πτωχευτικό δικαιο θα πρέπει να προβλέπει σαφή διάκριση μεταξύ της νομικής αντιμετώπισης των μη δόλιων και των δόλιων πτωχεύσεων.
- β) Οι επιχειρηματίες που κηρύσσονται σε πτώχευση για την οποία δεν φέρουν οι ίδιοι την ευθύνη θα πρέπει να δικαιούνται επίσημη δικαστική απόφαση με την οποία θα χαρακτηρίζονται μη δόλιοι και συγγνωστοί. Η απόφαση αυτή θα πρέπει να δημοσιοποιείται.
- γ) Θα πρέπει να προβλέπεται στο πτωχευτικό δικαιο έγκαιρη απαλλαγή από τα υπολειπόμενα χρέη, με την προϋπόθεση ότι θα πληρούνται ορισμένα κριτήρια.
- δ) Θα πρέπει να μειωθούν οι νομικοί περιορισμοί, οι εκπτώσεις δικαιωμάτων ή οι απαγορεύσεις.
- ε) Οι νομικές διαδικασίες θα πρέπει να γίνουν απλούστερες και ταχύτερες, μεγιστοποιώντας, έτσι, την αξία των στοιχείων ενεργητικού —σε περίπτωση πτώχευσης— όταν γίνεται αναδιανομή των πόρων. Κατά κανόνα, οι διαδικασίες θα πρέπει να διαρκούν το πολύ ένα έτος.

3.3 Ενεργός στήριξη των επιχειρήσεων που κινδυνεύουν

3.3.1 Το στίγμα της επιχειρηματικής αποτυχίας είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους πολλές ΜΜΕ που έχουν οικονομικές δυσκολίες αποκρύπτουν τα προβλήματά τους μέχρις ότου είναι πολύ αργά. Η έγκαιρη ανάληψη δράσης είναι πολύ σημαντική για την αποφυγή της πτώχευσης και, σε πολλές περιπτώσεις, η διάσωση είναι προτιμότερη από την εκκαθάριση. Τα κύρια διδάγματα έχουν ως εξής:

- α) Ο αριθμός των περιπτώσεων αφερεγγυότητας δεν μπορεί να μηδενιστεί, αλλά η έγκαιρη στήριξη των βιώσιμων επιχειρήσεων θα βοηθήσει να διατηρηθούν οι περιπτώσεις αφερεγγυότητας σε ένα ελάχιστο αριθμό. Τα μέτρα στήριξης θα πρέπει να επικεντρώνονται στην πρόληψη της πτώχευσης, στην παροχή κατάλληλων συμβουλών και στην έγκαιρη παρέμβαση.
- β) Πρέπει να δοθεί προσοχή στην προσβασιμότητα της στήριξης, δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις που κινδυνεύουν δεν είναι σε θέση να επωμισθούν τη λήψη ακριβών συμβουλών.
- γ) Θα πρέπει να αξιοποιηθούν πλήρως οι ευκαιρίες δικτύωσης που προσφέρονται από την ΕΕ και τις ευρωπαϊκές επιχειρηματικές οργανώσεις.
- δ) Οι νομοθεσίες περί αφερεγγυότητας θα πρέπει να παρέχουν μια επιλογή να προβαίνει ο επιχειρηματίας σε αναδιάρθρωση και διάσωση της επιχείρησής του, παρά να επικεντρώνεται αποκλειστικά και μόνο στην εκκαθάριση.

3.4 Ενεργός στήριξη των επιχειρήσεων που κάνουν μια νέα αρχή

3.4.1 Οι βασικοί περιορισμοί τους οποίους αντιμετωπίζουν οι επιχειρηματίες όταν κάνουν μια νέα επιχειρηματική αρχή —πόροι, σχετικές δεξιότητες και ψυχολογική στήριξη— δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς από δημόσια στήριξη. Γενικά, οι επιχειρηματίες αποθαρρύνονται να κάνουν μια νέα αρχή, λόγω της έλλειψης πόρων για τη δημιουργία μιας νέας επιχείρησης, κυρίως δε χρηματοοικονομικών μέσων. Τα διδάγματα προς αξιοποίηση έχουν ως εξής:

- α) Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να διαθέτουν επαρκή χρηματοδοτικά μέσα στους επιχειρηματίες που κάνουν μια νέα αρχή, αίροντας τα εμπόδια στα προγράμματα δημόσιας χρηματοδότησης για τις επιχειρηματικές εκκινήσεις.
- β) Οι τράπεζες και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να αναθεωρήσουν την πολύ επιφυλακτική στάση την οποία τηρούν έναντι των επιχειρηματιών που κάνουν μια νέα αρχή, συχνά βάσει αρνητικής αξιολόγησης της πιστοληπτικής τους ικανότητας. Η Επιτροπή σχεδιάζει να συμπεριλάβει αυτό το θέμα στην ημερήσια διάταξη της στρογγυλής τράπεζας τραπεζών και ΜΜΕ.
- γ) Οι χώρες της ΕΕ θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι τα ονόματα των μη δόλιων πτωχευσάντων δεν εμφανίζονται στους καταλόγους που περιορίζουν την πρόσβαση σε δάνεια του τραπεζικού τομέα.
- δ) Οι φορείς σύναψης δημοσίων συμβάσεων θα πρέπει να γνωρίζουν ότι οι οδηγίες περί δημοσίων συμβάσεων δεν επιτρέπουν να γίνονται διακρίσεις κατά επιχειρηματιών που κηρύχθηκαν σε μη δόλια πτώχευση.
- ε) Θα πρέπει να παρέχονται στους επιχειρηματίες που κάνουν μια νέα αρχή επαρκής ψυχολογική και τεχνική στήριξη και ειδική κατάρτιση και καθοδήγηση.
- στ) Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να στηρίζουν τους δεσμούς μεταξύ πιθανών επιχειρηματιών που κάνουν νέα αρχή και πελατών, επιχειρηματικών εταίρων και επενδυτών με στόχο τη δυνατότητα κάλυψης των αναγκών των εν λόγω επιχειρηματιών.

3.5 Το συμπέρασμα που εξάγεται είναι ότι οι καλές εθνικές συνθήκες-πλαίσια για την επιχειρηματικότητα είναι πολύ σημαντικές για την πλήρη αξιοποίηση του επιχειρηματικού δυναμικού της ΕΕ και για τη δημιουργία δυναμικών εταιρειών. Η κοινωνική εκτίμηση της επιτυχημένης επιχειρηματικότητας, η οποία έχει εν προκειμένω ουσιαστική σημασία, θα πρέπει να συμβαδίζει με μια πολιτική πρόωξης μιας δεύτερης ευκαιρίας για τους επιχειρηματίες που έχουν βιώσει μια αποτυχία.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την έμφαση που δίνει η Επιτροπή στην ανάγκη εξάλειψης του στίγματος της επιχειρηματικής αποτυχίας. Η Επιτροπή δικαίως κρίνει ότι η δημιουργία επιχειρήσεων, η επιχειρηματική επιτυχία και η επιχειρηματική αποτυχία είναι συνυφασμένες με την οικονομία της αγοράς. Υπογραμμίζει ορθά ότι στο πλαίσιο της γενικής αδυναμίας κοινωνικής εκτίμησης και κατανόησης της επιχειρηματικότητας, οι περιπτώσεις επιχειρηματικού κινδύνου ή επιχειρηματικής αποτυχίας δεν γίνονται επαρκώς αντιληπτές ούτε ως φυσιολογική οικονομική εξέλιξη ούτε ως ευκαιρία για μια νέα αρχή.

4.2 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ενώ οι περισσότερες κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση είναι απολύτως απαραίτητες, ορισμένες από αυτές δεν είναι αρκετά πειστικές. Οι επιφυλάξεις της ΕΟΚΕ υπογραμμίζονται σε διάφορα σημεία των κεφαλαίων 4 και 5 της γνωμοδότησης.

4.3 Σκοπός και στόχος της επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι η δημιουργία μιας επιχείρησης που να έχει κερδοφορία και δυνατότητα κλιμάκωσης. Οι επιχειρηματίες καινοτομούν για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των πελατών, οι οποίες είτε δεν ικανοποιούνται είτε δεν ικανοποιούνται αποτελεσματικά.

4.4 Ένας επιχειρηματίας μπορεί να αναγνωρίσει μια επιχειρηματική ευκαιρία. Για παράδειγμα, ένας επιχειρηματίας από το Λονδίνο εντόπισε την ευκαιρία για μια επιχείρηση εισαγωγών/εξαγωγών μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ινδίας, ικανοποιώντας τις ανάγκες και στις δύο χώρες και καλύπτοντας ένα κενό της αγοράς. Άλλοι επιχειρηματίες καλύπτουν κενά της αγοράς ανοίγοντας για παράδειγμα εστιατόρια ή κομμωτήρια σε κοινότητες που δεν εξυπηρετούνται επαρκώς.

4.5 Το Amazon είναι ένα κατεξοχήν παράδειγμα κάλυψης αναγκών με πιο αποτελεσματικό τρόπο. Τα βιβλιοπωλεία επισούν χάρη σε εκείνους που έχουν το χρόνο και τη διάθεση να ψάχνουν. Το Amazon ικανοποιεί τις ανάγκες ενός διαφορετικού βιβλιόφιλου κοινού.

4.6 Ορισμένοι επιχειρηματίες ξεκινούν μια επιχείρηση για να εκμεταλλευτούν την πρόοδο στην επιστήμη και την τεχνολογία. Τέτοιες επιχειρήσεις προέρχονται συχνά από πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα ή εταιρείες επιστημονικής βάσης. Τέσσερις καθηγητές του Πανεπιστημίου του Λονδίνου ίδρυσαν μια εταιρεία παροχής υπηρεσιών ανάλυσης εικόνας χρησιμοποιώντας λογισμικό αποκλειστικής εκμετάλλευσης για τη βελτίωση των τρόπων μέτρησης των θεραπευτικών αποτελεσμάτων των φαρμάκων που βρίσκονται στο στάδιο της ανάπτυξης. Η πνευματική ιδιοκτησία του λογισμικού αποτελεί τον πυρήνα αυτής της επιχείρησης. Ένας από τους καθηγητές ορίστηκε διευθύνων σύμβουλος και εξετάζει κατά πόσο είναι ή όχι επιχειρηματίας.

4.7 Για να επιτύχει, ο επιχειρηματίας χρειάζεται πρωτίτως τρία πράγματα. Πρώτον, πρέπει να έχει την απαραίτητη γνώση και πείρα για την ορθή εκτίμηση της επιχειρηματικής ευκαιρίας, καθώς και την τεχνογνωσία για την υλοποίηση της επιχειρηματικής πρότασης, είτε πρόκειται για ένα νέο εστιατόριο είτε για μια ταξιδιωτική υπηρεσία μέσω διαδικτύου είτε για μια καινοτομία στην εφαρμογή της επιστήμης. Το πρώτο στάδιο σε κάθε επιχείρηση είναι η υλοποίηση της πρότασης, δηλαδή η ανάπτυξη ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας σε σημείο όπου να υπάρχουν πελάτες πρόθυμοι να πληρώσουν την τιμή που είναι απαραίτητη προκειμένου η επιχείρηση να έχει κέρδος και να καλύπτει τα έξοδά της. Πολλοί επίδοξοι επιχειρηματίες αποτυγχάνουν σε αυτό το σημείο. Ορισμένοι μαθαίνουν από τα λάθη τους και ξεκινούν πάλι. Άλλοι δεν μαθαίνουν ποτέ.

4.8 Η δεύτερη απαίτηση είναι η χρηματοδότηση. Ορισμένες νέες επιχειρήσεις είναι επαρκώς ελκυστικές σε επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων από την αρχή. Πολλοί τέτοιοι επενδυτές δεν εκδηλώνουν ενδιαφέρον προτού ο επιχειρηματίας υλοποιήσει την πρότασή του. Υπάρχει σήμερα ο μηχανισμός επιχειρηματικών κεφαλαίων που προτείνει η ΕΤΕ, αλλά και πάλι, η ικανότητά του να είναι περιορισμένη. Η χρηματοδότηση συνήθως διατίθεται σε μέρη ή σε κύκλους,

Εάν σε πρώτη φάση η χρηματοδότηση επιφέρει θετικά αποτελέσματα, η μεταγενέστερη χρηματοδότηση ακολουθεί πιο εύκολα.

4.9 Συνήθως, η χρηματοδότηση για τη φάση εκκίνησης προέρχεται από την οικογένεια και φίλους. Οι τράπεζες παρέχουν δάνεια, αλλά χρειάζονται εγγυήσεις. Εάν η επιχείρηση δεν έχει περιουσιακά στοιχεία, οι τράπεζες λαμβάνουν ως εγγύηση τα περιουσιακά στοιχεία του επιχειρηματία. Για τον επιχειρηματία, την οικογένεια και τους φίλους, το πρόβλημα προκύπτει όταν παρέχουν προσωπικές εγγυήσεις. Οι εν λόγω εγγυήσεις συνήθως παραμένουν μετά τη φάση εκκίνησης, καθώς οι ιδιωτικές εταιρείες στηρίζονται γενικά στις τράπεζες μέχρι την ένταξη της εταιρείας στο χρηματιστήριο. Εάν η τράπεζα απαιτήσει τις εγγυήσεις της, ο επιχειρηματίας μπορεί να χάσει το σπίτι του. Υπό τις συνθήκες αυτές, η φορολογία και οι υποχρεώσεις κοινωνικής ασφάλισης επιδεινώνουν περισσότερο την κατάσταση.

4.10 Στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με τίτλο «Για μια αποτελεσματικότερη χρησιμοποίηση των φορολογικών κινήτρων υπέρ της Έρευνας και Ανάπτυξης»⁽¹⁾, ενθαρρύνονται τα κράτη μέλη να προβλέψουν φορολογικές ελαφρύνσεις για τους ιδιώτες που επενδύουν σε νεοσύστατες επιχειρήσεις. Είναι φανερό ότι η παροχή τέτοιων φορολογικών κινήτρων διευκολύνει την κεφαλαιοποίηση των νέων επιχειρήσεων από πλευράς επιχειρηματιών.

4.11 Εκτός από τη φάση εκκίνησης, ο επιχειρηματίας οφείλει να εξασφαλίσει και τον τρίτο απαραίτητο παράγοντα επιτυχίας, ήτοι, ένα βιώσιμο επιχειρηματικό μοντέλο. Αυτό είναι το κλειδί για την κλιμάκωση της επιχείρησης. Το μοντέλο βασίζεται σε μια σειρά δεικτών που ενσωματώνουν τα στοιχεία της επιχείρησης. Οι πωλήσεις μείνουν το κόστος του προϊόντος δίνουν ένα ακαθάριστο κέρδος, το οποίο μετά την αφαίρεση των δαπανών αφήνει ένα επαρκές κέρδος προ φόρων για την εξυπηρέτηση και πληρωμή των τραπεζικών δανείων. Όταν ένα επιχειρηματικό μοντέλο δεν είναι λειτουργικό ή όταν η διοίκηση δεν έχει ικανότητες ή πείρα διαχείρισης των πωλήσεων κλπ. προκειμένου να το καταστήσει λειτουργικό, τότε όσοι παρείχαν τις τραπεζικές εγγυήσεις θα οδηγηθούν πιθανόν σε πτώχευση. Προφανώς μια τέτοια πτώχευση είναι μια εμπειρία μάθησης. Εάν ο επιχειρηματίας έχει μάθει τις απαιτήσεις ενός επιχειρηματικού μοντέλου, μπορεί να υπάρχει προοπτική για νέα αρχή.

4.12 Ήδη επιτυχημένα επιχειρηματικά μοντέλα απειλούνται πάντα από αλλαγές που αφορούν το προσωπικό, τους πελάτες, τις αγορές, τις τεχνολογίες και τους ανταγωνιστές. Μετά από την επιτυχή ίδρυση μιας επιχείρησης, ο επιχειρηματίας δοκιμάζεται μονίμως σε αλλαγές, ιδίως όταν πρόκειται για επιχειρήσεις που ασχολούνται με την τεχνολογία. Οι επιχειρηματίες που δεν καταφέρνουν να αντιμετωπίσουν την αλλαγή, μπορούν να αντλήσουν διδάγματα από την εμπειρία. Άλλοι, ιδίως οι ιδιοκτήτες δεύτερης ή τρίτης γενιάς, ίσως όχι.

4.13 Για την επιτυχή λειτουργία του επιχειρηματικού μοντέλου, ο ρόλος του επιχειρηματία και της ομάδας του είναι ύψιστης σημασίας. Ειδικότερα, οι ικανότητες χρηματοοικονομικής διαχείρισης είναι αναγκαίες. Μια καλή επιχείρηση μπορεί να είναι υπερβολικά επιτυχημένη και να υπερδραστηριοποιείται σε σημείο που να μην είναι σε θέση να πληρώνει τους λογαριασμούς της. Σε αυτήν την περίπτωση μπορεί να τεθεί υπό έκτακτη διαχείριση. Αυτές οι επιχειρήσεις έχουν κάθε δυνατότητα για επιτυχημένη επανεκκίνηση.

⁽¹⁾ ΕΕ C 10, 15.1.2008.

4.14 Μια άλλη οικονομική παγίδα μπορεί να προκύψει όταν ένα κύριος πελάτης αδυνατεί να πληρώσει τους λογαριασμούς του, αφήνοντας τον επιχειρηματία ανήμπορο να πληρώσει τους δικούς του λογαριασμούς και την τράπεζα έτοιμη να προβεί σε κατασχέσεις. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της Επιτροπής, μία στις τέσσερις περιπτώσεις αφερεγγυότητας οφείλεται σε καθυστερημένες πληρωμές. Σε αυτήν την περίπτωση μια επανεκκίνηση μπορεί επίσης να είναι βιώσιμη. Η ευπάθεια των μικρών και νέων εταιρειών αναγνωρίζεται από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών και την Επιτροπή. Το θέμα εξετάζεται από την οδηγία για τις καθυστερημένες πληρωμές και θα επανεξετασθεί στον επερχόμενο νόμο για τις μικρές εταιρείες.

4.15 Ορισμένες εταιρείες αποτυγχάνουν χωρίς δική τους ευθύνη, για λόγους που δεν θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί όπως η ύφεση λόγω της 11ης Σεπτεμβρίου ή ο αντίκτυπος ακραίων καιρικών φαινομένων. Μα και σε αυτές τις περιπτώσεις ακόμη, η ασφάλιση με μία ορισμένη οξυδέρκεια θα μπορούσε να μετριάσει τα προβλήματα. Οι οργανισμοί που υποστηρίζουν τις μικρές επιχειρήσεις θα πρέπει συνεπώς να ευαισθητοποιήσουν τους επιχειρηματίες ως προς τα πλεονεκτήματα των προληπτικών μέσων εποπτείας.

4.16 Συνοψίζοντας, υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους μια εταιρεία μπορεί να οδηγηθεί σε πτώχευση, ακόμη κι αν ο επιχειρηματίας έχει τις καλύτερες προθέσεις. Στο στάδιο της επιχειρηματικής εκκίνησης, μπορεί να μην είναι δυνατή η δημιουργία μιας βιώσιμης επιχείρησης. Πέραν αυτού του σταδίου, ένα αδύναμο επιχειρηματικό μοντέλο μπορεί να σημαίνει ότι η εταιρεία δεν έχει μέλλον. Από την άλλη μεριά, οι δυνητικά βιώσιμες επιχειρήσεις μπορεί να αποτύχουν είτε λόγω σφαλμάτων των επιχειρηματιών είτε για λόγους τους οποίους οι επιχειρηματίες δεν μπορούν να ελέγξουν. Τέτοιες εταιρείες μπορούν και θα πρέπει να διασώζονται από τους εκκαθαριστές εξασφαλίζοντας την προστασία της πλειονότητας των θέσεων εργασίας.

4.17 Σημαντικός είναι ο διαχωρισμός μεταξύ της εταιρείας και των διευθυντών της. Οι διευθυντές μπορούν να πτωχεύσουν, ενώ ο εκκαθαριστής διασώζει την εταιρεία και τους εργαζομένους της. Όταν μια εταιρεία κηρύσσει πτώχευση, οι επιχειρηματίες μπορεί να πτωχεύσουν λόγω των τραπεζικών εγγυήσεων που έχουν παράσχει, παρόλο που η προσωπική τους διαγωγή δεν ήταν δόλια. Με αυτούς ακριβώς τους επιχειρηματίες ασχολείται η Επιτροπή. Άλλοι που αποτυγχάνουν λόγω ανικανότητας και έλλειψης οράματος πιθανόν να έχουν λίγα πράγματα να προσφέρουν στην οικονομία, ακόμη κι αν μπορούν να βρουν οικονομικά στηρίγματα. Δεν αξίζουν όλοι οι πτωχεύσαντες επιχειρηματίες μια δεύτερη ευκαιρία.

5. Ειδικά σχόλια

5.1 Δημόσια εικόνα, εκπαίδευση και μέσα ενημέρωσης

5.1.1 Σαφώς το πιο ισχυρό μήνυμα που μπορούν να δώσουν οι κυβερνήσεις των κρατών μελών στο ευρύ κοινό θα προκύψει από τις αλλαγές στη νομοθεσία περί αφερεγγυότητας. Όταν η νομοθεσία υποστηρίζει μια δεύτερη ευκαιρία για τους επιχειρηματίες, αυτό θα εκφράζεται στα μηνύματα των μέσων ενημέρωσης.

5.1.2 Οι κυβερνήσεις μπορούν επίσης να συνεργάζονται με οργανώσεις και ιδρύματα που έχουν στενές σχέσεις με επιχειρήσεις,

Τον πιο εμφανή ρόλο έχει ο κλάδος των λογιστών, ενώ οι οργανώσεις εκπροσώπησης των ΜΜΕ και οι μεμονωμένοι επιχειρηματίες μπορούν επίσης να διαδραματίσουν κάποιο ρόλο.

5.1.3 Η ανακοίνωση προτείνει την ιδέα ενός προγράμματος βράβευσης επιτυχημένων επιχειρηματιών που κάνουν νέα αρχή. Εάν οι προαναφερθείσες οργανώσεις υιοθετήσουν τέτοιους μηχανισμούς, μπορεί να ακολουθήσουν ευνοϊκά σχόλια από τα μέσα ενημέρωσης.

5.2 Ο ρόλος της νομοθεσίας περί αφερεγγυότητας

5.2.1 Η ΕΟΚΕ υιοθετεί πλήρως όλα τα σημεία της ανακοίνωσης σχετικά με τη νομοθεσία περί αφερεγγυότητας, ανάλογα φυσικά με τις λεπτομέρειες της νομοθεσίας που τελικά θα ψηφισθεί. Τα σημεία αυτά αναφέρονται λεπτομερώς στο σημείο 3.2 ανωτέρω και αφορούν την επίσημη αναγνώριση μη δόλιων πτωχεύσεων, την πρόωρη απαλλαγή από χρέη, τη μείωση των νομικών περιορισμών, τις εκπτώσεις δικαιωμάτων και τις απαγορεύσεις με εσπευσμένες διαδικασίες. Μεσόπροθεσμος στόχος θα πρέπει να είναι ότι οι εν λόγω διαδικασίες δεν πρέπει να διαρκούν πέραν των δώδεκα μηνών.

5.2.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να ολοκληρώσουν την αναθεώρηση της νομοθεσίας τους περί αφερεγγυότητας εντός της συντομότερης δυνατής προθεσμίας. Πέραν των νομοθετικών αλλαγών, είναι εξίσου σημαντικός ο άμεσος χειρισμός των πτωχεύσεων από τα δικαστήρια. Η διαδικασία χρειάζεται καλή οργάνωση. Οι αλλαγές αυτές αποτελούν τον πυρήνα του προγράμματος δεύτερης ευκαιρίας.

5.3 Ενεργός στήριξη των επιχειρήσεων που κινδυνεύουν

5.3.1 Η ενεργός στήριξη των επιχειρήσεων που κινδυνεύουν είναι το δεύτερο μήνυμα της ανακοίνωσης. Δεν είναι ακριβώς μέρος του προγράμματος δεύτερης ευκαιρίας· αντιθέτως είναι ένα πρόγραμμα που αποσκοπεί στην αποφυγή των πτωχεύσεων και στη διατήρηση των επιχειρήσεων και των θέσεων εργασίας. Σε αυτό το πλαίσιο, στόχος της ανακοίνωσης είναι η εξάλειψη των πτωχεύσεων που θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί μέσω της έγκαιρης προειδοποίησης, της παροχής προσωρινής χρηματοδότησης και της παροχής συμβουλών.

5.3.2 Το πρόγραμμα αυτό δεν είναι πολύ πρακτικό για τις ΜΜΕ γενικά, καθώς υπάρχουν λίγοι μηχανισμοί για τον προορατικό εντοπισμό επιχειρήσεων που κινδυνεύουν μεταξύ των δεκάδων χιλιάδων ΜΜΕ σε κάθε κράτος μέλος. Παρόλα αυτά, τα κράτη μέλη καλούνται να αξιοποιήσουν στο μέγιστο τέτοιες δυνατότητες όπου υπάρχουν, όπως η χρήση των γαλλικών αρχών ΦΠΑ για την έγκαιρη προειδοποίηση πιθανών προβλημάτων εταιρικής ταμειακής ροής. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι τα υποστηρικτικά μέτρα θα πρέπει να επικεντρώνονται στην πρόληψη της πτώχευσης, την παροχή συμβουλών από εμπειρογνώμονες και την έγκαιρη παρέμβαση. Το πρόβλημα προκύπτει όταν τα διευθυντικά στελέχη δεν συνειδητοποιούν ότι η επιχείρησή τους κινδυνεύει. Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών θα πρέπει να συνεργασθούν με τον κλάδο των λογιστών και τις οργανώσεις στήριξης των ΜΜΕ για την ανάπτυξη κατάλληλων προορατικών μέτρων με βάση την εκάστοτε φιλοσοφία ΜΜΕ.

5.3.3 Η ΕΟΚΕ δεν υποτιμά τις δυσκολίες που υπάρχουν για την παροχή αυτής της βοήθειας. Η κυβερνητική παρέμβαση για την ανατροπή των δυνάμεων της αγοράς μπορεί να είναι αντιπαραγωγική και να υπονομεύει τις αρχές της αγοράς.

5.3.4 Στις ανώνυμες εταιρείες υπάρχει η διπλή υποχρέωση σύμφωνα με την οποία οι λογαριασμοί κατατίθενται έγκαιρα και οι λογιστές και η διοίκηση πιστοποιούν ότι η εταιρεία μπορεί να πληρώσει τα χρέη της. Η επιβολή τέτοιων υποχρεώσεων σε όλες τις εταιρείες, ιδίως η έγκαιρη κατάθεση των λογαριασμών, θα βελτιώσει το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης.

5.3.5 Στο μέτρο του δυνατού, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει αυτήν την έμφαση στις επιχειρήσεις που κινδυνεύουν, καθώς προσφέρει την προοπτική διατήρησης των θέσεων εργασίας και συνέχισης της απασχόλησης.

5.4 Ενεργός στήριξη των επιχειρήσεων που κάνουν μια νέα αρχή

5.4.1 Ενώ περίπου δώδεκα με δεκαεπτά κράτη μέλη έχουν αλλάξει ή αλλάζουν τη νομοθεσία τους περί αφερεγγυότητας, δεν παρατηρείται σχεδόν καμία δραστηριότητα στα κράτη μέλη όσον αφορά αυτό το σύνολο συστάσεων της Επιτροπής.

5.4.2 Ο λόγος για αυτό το χαμηλό επίπεδο δραστηριότητας είναι ότι και πάλι κάποιες από τις προτάσεις μπορούν να θεωρηθούν ότι αντίκεινται στις δυνάμεις της αγοράς. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις προτάσεις, σύμφωνα με τις οποίες οι τράπεζες θα πρέπει να είναι

λιγότερο επιφυλακτικές και οι σχετικές αρχές θα πρέπει να δημιουργήσουν δίκτυα υποστήριξης για τους επιχειρηματίες που κάνουν μια νέα αρχή.

5.4.3 Οι προτάσεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών — δημοσιονομικά συστήματα, πρόσβαση σε δάνεια για τους μη δόλιους πτωχεύσαντες και δημόσιες συμβάσεις — θα πρέπει να μπορούν να υλοποιούνται χωρίς πολλά προβλήματα, ακόμη και πριν την αλλαγή της νομοθεσίας περί αφερεγγυότητας.

5.4.4 Επίσης, όσοι προσφέρουν κατάρτιση σε επιχειρηματίες θα πρέπει να μπορούν να προσφέρουν κατάρτιση και σε επιχειρηματίες που κάνουν νέα αρχή ανάλογα με τη ζήτηση.

5.5 Λοιπές προτάσεις της Επιτροπής

5.5.1 Η ΕΟΚΕ εγκρίνει με ικανοποίηση τη νέα ιστοσελίδα της Επιτροπής για μια πολιτική δεύτερης ευκαιρίας στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/sme2chance>. Η ιστοσελίδα αυτή θα βοηθήσει ιδιαίτερα τις οργανώσεις που στηρίζουν τις πολιτικές πρωτοβουλίες δεύτερης ευκαιρίας στα κράτη μέλη.

5.5.2 Στην εκδήλωση «Άνοιξη των ΜΜΕ 2009», η Επιτροπή θα παρουσιάσει διάφορα ζητήματα σχετικά με τη νέα αρχή και τη δεύτερη ευκαιρία για τους επιχειρηματίες. Η ΕΟΚΕ προσδοκά ότι αυτή η πρωτοβουλία θα δώσει πρόσθετη ώθηση στα «ήπια» στοιχεία του προγράμματος δεύτερης ευκαιρίας.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις «Διεθνείς δημόσιες συμβάσεις»

(2008/C 224/06)

Στις 25 Οκτωβρίου 2007, ο κ. Jean-Pierre JOUYET, Υφυπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, εξ ονόματος της μελλοντικής γαλλικής προεδρίας, να καταρτίσει γνωμοδότηση για τις

«Διεθνείς δημόσιες συμβάσεις».

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου 2008 (εισηγητής: ο κ. MALOSSE).

Κατά την 445η σύνοδο ολομέλειάς της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 70 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ παροτρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επιδιώξει την επίτευξη των στόχων της για με το μεγαλύτερο άνοιγμα των δημόσιων συμβάσεων και να προβάλλει τις αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης, της κοινωνικής και οικολογικής ευθύνης.

1.2 Στα πλαίσια της εκ νέου διαπραγμάτευσης της Συμφωνίας για τις Δημόσιες Συμβάσεις (ΣΔΣ), η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αντιταχθεί σθεναρά στις προστατευτικές μεθόδους ορισμένων χωρών μελών της συμφωνίας.

1.3 Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη, η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της προοδευτικής και αμοιβαίας κατάργησης των συστημάτων «συνδεδεμένων ενισχύσεων» και εκτιμά, εν προκειμένω, ότι τα βασικά κριτήρια πρέπει να είναι η αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια.

1.4 Στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μεγαλύτερης διαφάνειας και υπέρ σύγχρονων μηχανισμών σύναψης συμβάσεων και προσκλήσεων υποβολής προσφορών. Ως προς τούτο, η ΕΟΚΕ είναι αντίθετη σε οποιαδήποτε άρση των κατωτάτων ορίων των ευρωπαϊκών οδηγιών που αποτελούν την ασπίδα προστασίας σε θέματα διαφάνειας. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ανακοίνωση της Επιτροπής για την αύξηση της διαφάνειας των συμβάσεων πέραν των ορίων των οδηγιών.

1.5 Η ΕΟΚΕ δεν συμφωνεί με τη θέσπιση στην ΕΕ ενός συστήματος ποσοτώσεων για τις ΜΜΕ κατά το πρότυπο του Small Business Act των ΗΠΑ, αλλά αναγνωρίζει τη σημασία ενός Ευρωπαϊκού Οδικού Χάρτη υπέρ των ΜΜΕ, κυρίως δε των πολύ μικρών επιχειρήσεων (ΠΜΕ), εφοδιασμένου με ένα χρονοδιάγραμμα και έναν πολυετή προϋπολογισμό, με στόχο την επιχειρηματική καινοτομία και δημιουργικότητα ιδίως στους καθοριστικής σημασίας τομείς της ενέργειας και της προστασίας του περιβάλλοντος.

1.6 Μηχανισμοί ενημέρωσης που να βασίζονται στους φυσικούς διαμεσολαβητές των ΜΜΕ, πραγματικά διαφανείς και δίκαιοι μηχανισμοί διαβούλευσης καθώς και απλά ευρωπαϊκά νομικά μέσα θα πρέπει να συνοδεύουν επωφελώς αυτόν τον «Οδικό Χάρτη» και να διευκολύνουν την εφαρμογή του.

1.7 Αυτά τα συγκεκριμένα σχέδια και οι εν λόγω μηχανισμοί θα πρέπει κάθε φορά να μπορούν εφαρμόζουν την αρχή «σκέψου πρώτα σε τους μικρούς», για παράδειγμα το «μόνο μια φορά» για την εκπλήρωση των διοικητικών διατυπώσεων. Και τούτο, προκειμένου να προβλεφθούν διοικητικές διαδικασίες και τεχνικές που να είναι προσαρμοσμένες στο μέγεθος των μικρών επιχειρήσεων, στην τυπολογία τους και να ανταποκρίνονται στον στόχο της μείωσης των εξόδων που τις βαρύνουν.

2. Παρουσίαση

2.1 Η μελλοντική γαλλική προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέθεσε στην ΕΟΚΕ, με επίσημη επιστολή του Υφυπουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, να καταρτίσει διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα τις «διεθνείς δημόσιες συμβάσεις».

2.1.1 Το αίτημα αυτό αναφέρεται ρητά στις τρέχουσες διαπραγματεύσεις όσον αφορά την αναθεώρηση της Συμφωνίας για τις Δημόσιες Συμβάσεις (ΣΔΣ) του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) η οποία συνδέει 12 χώρες⁽¹⁾ και την Ευρωπαϊκή Ένωση (υπάρχουν επίσης 18 χώρες με το καθεστώς του παρατηρητή).

2.1.2 Το φθινόπωρο του 2007, η γαλλική κυβέρνηση ανησύχησε από μια πολύ γενναϊώδη προσφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι ορισμένες χώρες (ΗΠΑ, Κορέα, Ιαπωνία) διαθέτουν περιοριστικές ρήτρες για την πρόσβαση στις δημόσιες συμβάσεις τους με οι οποίες αναθέτουν συγκεκριμένο ποσοστό συμβάσεων στις εθνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

2.2 Η Γαλλία, υποστηριζόμενη από πολλά κράτη μέλη, ζητούσε είτε καλύτερη πρόσβαση στις δημόσιες συμβάσεις αυτών των χωρών στο πλαίσιο μιας αναθεωρημένης ΣΔΣ, είτε την εφαρμογή στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρόμοιων περιορισμών υπέρ των ευρωπαϊκών ΜΜΕ.

2.3 Σήμερα, η ΣΔΣ αφορά κατώτατα όρια συμβάσεων παρόμοια με αυτά τα οποία ισχύουν για την εφαρμογή των υποχρεώσεων που προβλέπουν οι εσωτερικές οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽²⁾, επιτρέπει δε de facto στις επιχειρήσεις των 12 άλλων κρατών που έχουν υπογράψει τη ΣΔΣ να συμμετέχουν στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε κάθε δημόσια σύμβαση που υπερβαίνει αυτά τα κατώτατα όρια.

⁽¹⁾ Καναδάς, Κορέα, Ηνωμένες Πολιτείες, Hong Kong (Κίνα), Ισλανδία, Ισραήλ, Ιαπωνία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, d'Aruba (Ολλανδία), Σιγκαπούρη, Ελβετία.

⁽²⁾ Οδηγίες 2004/18/EK και 2004/17/EK, της 31.3.2004.

2.4 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφέρει γνώμη για το άνοιγμα των δημόσιων συμβάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκφράζοντας κυρίως τη λύπη της για την πολύ χαμηλή διασυνοριακή συμμετοχή των επιχειρήσεων στις δημόσιες συμβάσεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽³⁾.

3. Σε διεθνές επίπεδο

3.1 Σε διεθνές επίπεδο, διαπιστώνεται ότι οι συμβάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ιδιαίτερα ανοιχτές στον διεθνή ανταγωνισμό. Το ίδιο ισχύει για συνεχώς αυξανόμενο αριθμό συμβάσεων που χρηματοδοτεί η ΕΕ ως αναπτυξιακή βοήθεια (η ΕΕ είναι ο πρώτος προμηθευτής αναπτυξιακής βοήθειας στον κόσμο). Η ΕΟΚΕ εκφράζει ωστόσο τη λύπη της για την ύπαρξη στα κράτη μέλη πρακτικών σύνδεσης της αναπτυξιακής βοήθειας με τη σύναψη συμβάσεων με επιχειρήσεις προερχόμενες από τη χώρα που χορηγεί τη χρηματοδοτική βοήθεια ⁽⁴⁾.

3.2 Ορισμένοι από τους εταίρους μας έχουν θέσει σε εφαρμογή διάφορα και ποικίλα συστήματα προστασίας (για παράδειγμα το «Buy American» ή το «Small Business Act» στις ΗΠΑ), γενικεύοντας τη χρήση προγραμμάτων συνδεδεμένων ενισχύσεων. Το άνοιγμα των δημόσιων συμβάσεων σε διεθνές επίπεδο πρέπει να θεωρείται πλεονέκτημα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεδομένου ότι στην ΕΕ υπάρχουν πολλές πρωτοποριακές επιχειρήσεις παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, στους τομείς της κατασκευής, των δημόσιων έργων, των εναλλακτικών πηγών ενέργειας, της προστασίας του περιβάλλοντος.

3.3 Το αμερικανικό σύστημα «Small Business Act» προβλέπει, πέραν των μέτρων στήριξης των ΜΜΕ, ότι το 25 % των ομοσπονδιακών δημόσιων συμβάσεων προορίζεται για αμερικανικές ΜΜΕ.

3.4 Όσον αφορά την εκ νέου διαπραγμάτευση της Συμφωνίας για τις Δημόσιες Συμβάσεις (ΣΔΣ), η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, εάν προβληθεί η αρχή της αμοιβαιότητας, δεν θα είναι δυνατή η υιοθέτηση προστατευτικών μέτρων παρόμοιων με αυτά των ανταγωνιστών μας, διότι κάτι τέτοιο δεν θα διευκολύνει τον γενικό στόχο του ανοίγματος των δημόσιων συμβάσεων που πρέπει να έχει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

3.5 Επίσης ο στόχος αυτός πρέπει να αφορά όχι μόνο τα συμβαλλόμενα μέρη της ΣΔΣ αλλά και άλλες χώρες όπου οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων δεν είναι πολύ διαφανείς και, γενικά, κλειστές στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.

3.6 Η ιδέα προσωρινού αποκλεισμού από τη ΣΔΣ, για τις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν εθνικά προστατευτικά μέτρα, των συμβάσεων που χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκά κεφάλαια, είναι ενδιαφέρουσα και η ΕΟΚΕ την έχει ήδη προτείνει σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της.

3.7 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι τα θέματα του σεβασμού του περιβάλλοντος και των ελάχιστων κοινωνικών κανόνων που έχουν θεσπιστεί με τις Συμβάσεις της ΔΟΕ (καθώς και οι διεπαγγελματικές, τομεακές και επιχειρησιακές συλλογικές συμβάσεις που συνάπτουν οι κοινωνικοί εταίροι) πρέπει να ληφθούν υπόψη στις διαπραγματεύσεις, ιδίως με την ευκαιρία διμερών συμφωνιών με χώρες που δεν έχουν επικυρώσει το Πρωτόκολλο του Κυότο ή τις Συμβάσεις της ΔΟΕ ή που τις εφαρμόζουν εν μέρει ή καθόλου.

⁽³⁾ EE C 287, 22.9.1997.

⁽⁴⁾ Οι συνδεδεμένες ενισχύσεις: Annamaria La Chimia; «Effectiveness and legality issues in Development Aid Procurement for EU Member States», European Current Law, March 2008.

4. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση

4.1 Βασισμένη στο αμερικανικό παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανήγγειλε ότι ενδέχεται να προτείνει ένα ευρωπαϊκό σύστημα «Small Business Act», το οποίο, χωρίς να προβλέπει τις ειδικές ποσοτώσεις για τις ΜΜΕ σε ό,τι αφορά τις δημόσιες συμβάσεις όπως στις ΗΠΑ, θα διευκολύνει τη συμμετοχή των ΜΜΕ στις δημόσιες συμβάσεις και, γενικότερα, θα προτείνει συγκεκριμένες δράσεις υπέρ των ΜΜΕ.

4.2 Το θέμα της υιοθέτησης στην ΕΕ ποσοτώσεων υπέρ των ΜΜΕ δεν τίθεται στην ουσία εφόσον θεωρείται ότι το 42 % σχεδόν του συνολικού όγκου (σύμφωνα με την Επιτροπή) των δημόσιων συμβάσεων που έχουν συναφθεί (στοιχεία 2005) χορηγείται σε επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται ΜΜΕ σύμφωνα με την κοινοτική ορολογία ⁽⁵⁾.

4.3 Εντός της Ένωσης, στόχος είναι η αξιοποίηση της ευρωπαϊκής διάστασης της δημόσιας σύμβασης προκειμένου να γίνεται χρήση των δημόσιων πόρων. Παρά την αισθητή αύξηση της σύναψης συμβάσεων με επιχειρήσεις που προέρχονται από άλλες χώρες της Ένωσης, οι επιχειρήσεις καταγγέλλουν έλλειψη διαφάνειας και ανεπαρκή ενημέρωση για τη συμμετοχή σε διασυνοριακές συμβάσεις. Οι καταγγελίες αυτές αφορούν κυρίως συμβάσεις οι οποίες υπερβαίνουν τα κατώτατα όρια που προβλέπουν οι ευρωπαϊκές οδηγίες και για τις οποίες δεν ισχύει η υποχρέωση δημοσίευσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι επιχειρηματίες εκφράζουν επίσης τη λύπη τους για το γεγονός ότι οι ευρωπαϊκές οδηγίες είναι πολύπλοκες λόγω μη διαφανών διαδικασιών μεταφοράς (προθεσμίες, καθυστερήσεις) και για το ότι συχνά χρειάζονται πρόσθετες ειδικές εθνικές ρυθμίσεις που προστίθενται η μία στην άλλη. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την αιτιολόγηση των ρυθμίσεων σε θέματα δημόσιων συμβάσεων, αλλά τάσσεται υπέρ περισσότερης διαφάνειας και νομικής ασφάλειας.

4.4 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τα κατώτατα όρια πέραν των οποίων εφαρμόζονται οι αρχές του ανοίγματος, της διαφάνειας και της δημοσίευσης, αποτελούν την καλύτερη δυνατή εγγύηση για τους οικονομικούς φορείς, και ιδίως τις ΠΜΕ, τις πολύ μικρές επιχειρήσεις που έχουν δυνατότητα συμμετοχής στις δημόσιες συμβάσεις. Στην ίδια την ΕΕ, οι συμβάσεις που υπερβαίνουν τα κατώτατα όρια, θα έπρεπε να εφαρμόζονται οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και της αποφυγής διακρίσεων λόγω εθνικότητας, αποτελούν ωστόσο αντικείμενο πολλών καταγγελιών από την πλευρά των ΜΜΕ λόγω έλλειψης ανοίγματος.

4.5 Μολονότι η ιδέα της θέσπισης ποσοτώσεων κατά το αμερικανικό πρότυπο δεν τυγχάνει της σύμφωνης γνώμης των ομοσπονδιών των ευρωπαίων επιχειρηματιών, αναγνωρίζεται ωστόσο η σημασία μιας συνοδευτικής «βολонταριστικής» πολιτικής, ιδιαίτερα για τις συμβάσεις που υπερβαίνουν τα κατώτατα όρια των ευρωπαϊκών οδηγιών, καθώς και για τις συμβάσεις που συνδέονται με τις νέες τεχνολογίες, την ενεργειακή απόδοση ή την προστασία του περιβάλλοντος.

4.6 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει θερμά τη θέσπιση «Οδικού Χάρτη» υπέρ των ευρωπαϊκών ΜΜΕ που να περιλαμβάνει μια σειρά **συγκεκριμένων και δεσμευτικών διατάξεων, με χρονοδιάγραμμα και πρόγραμμα χρηματοδότησης**. Ο χάρτης αυτός θα μπορούσε να βασιστεί στην εικοσαετή ύπαρξη μιας ευρωπαϊκής πολιτικής υπέρ των μικρών επιχειρήσεων και κυρίως στον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις που υιοθετήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Santa Maria de Feira τον Ιούνιο του 2000 καθώς και στα συμπεράσματα της Διάσκεψης της Στουτγάρδης για τη βιοτεχνία και τις μικρές επιχειρήσεις, που πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2007.

⁽⁵⁾ EE C 241, 7.10.2002.

4.7 Μεταξύ των πλέον κατάλληλων διατάξεων συγκαταλέγονται οι εξής:

4.7.1 Νομοθετικές προτάσεις με χρονοδιάγραμμα υιοθέτησης:

- Κώδικας συμπεριφοράς για τις αναθέτουσες αρχές του δημοσίου που να παρέχει τη δυνατότητα στις μικρές επιχειρήσεις να συμμετέχουν στις συμβάσεις και να περιλαμβάνει ορθές πρακτικές σχετικά με την απλοποίηση και διευκόλυνση των διαδικασιών.
- Ενιαίοι ευρωπαϊκοί μηχανισμοί, όπως το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή το καταστατικό ευρωπαϊκής εταιρείας των ΜΜΕ (Πρωτοβουλία της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «Καταστατικό ευρωπαϊκής εταιρείας για τις ΜΜΕ» 21.3.2002), που να αποσκοπούν στην απλούστευση του νομικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να επιβεβαιώνουν την «ευρωπαϊκή ταυτότητα» των επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της Οδηγίας για τις «προθεσμίες πληρωμών», όπως έχει ζητήσει η ΕΟΚΕ ^(*).

4.7.2 Μηχανισμοί ενημέρωσης για τις δημόσιες συμβάσεις με χρονοδιάγραμμα εφαρμογής:

- Στήριξη και ανάπτυξη των συστημάτων ενημέρωσης και διαμεσολάβησης για τις διασυνοριακές δημόσιες συμβάσεις και σύνδεση μέσω δικτύου των επιχειρήσεων με την αποτελεσματική χρησιμοποίηση του νέου Ευρωπαϊκού Δικτύου Υποστήριξης των Επιχειρήσεων καθώς και με την υποστήριξη των τοπικών πρωτοβουλιών από ενώσεις των ΜΜΕ.
- Υποστήριξη πιλοτικών σχεδίων σύναψης ηλεκτρονικών συμβάσεων, δικτύωση των επιχειρήσεων, θυρίδες ενημέρωσης και υπηρεσίες ενιαίας εξυπηρέτησης για τις διασυνοριακές δημόσιες συμβάσεις στη βάση των υφιστάμενων και αναγνωρισμένων από τους οικονομικούς φορείς δομών.

4.7.3 Δράσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο με τα κατάλληλα δημοσιονομικά μέσα:

- Κατάρτιση ενός σχεδίου χρηματοοικονομικών τεχνικών για τη συμμετοχή των ΜΜΕ στις δημόσιες συμβάσεις με τη μορφή

κεφαλαίων εγγύησης και εγγυήσεων και ασφαλίσεων, κάνοντας χρήση για τον σκοπό αυτό των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων.

- Εκπόνηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων κατάρτισης και επίδειξης για τις ΜΜΕ υπέρ της ενεργειακής απόδοσης και της προστασίας του περιβάλλοντος (ιδιαίτερα στον οικοδομικό τομέα). Αυτή η νέα διάταξη θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί με αχρησιμοποίητα ευρωπαϊκά κεφάλαια που προορίζονται κάθε χρόνο για τα κράτη μέλη.
- Επέκταση των μηχανισμών προκειμένου να προωθηθεί η συμμετοχή των ΜΜΕ σε δράσεις και προγράμματα έρευνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πριμοδοτήσεις υλοποίησης, κοινές δράσεις έρευνας) και να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη να θέσουν σε λειτουργία παρόμοιους μηχανισμούς σε εθνικό επίπεδο, ιδιαίτερα στους τομείς που συνδέονται με τις νέες τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένων των τομέων της άμυνας και της υγείας.

4.7.4 Διαδικασίες διαβούλευσης και διαμεσολάβησης:

- Επανεξέταση, τέλος, των διαδικασιών διαβούλευσης και αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις οποίες συχνά αγνοείται η πραγματικότητα του ευρωπαϊκού οικονομικού ιστού που αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από ΜΜΕ: εδραίωση των «δελτίων αξιολόγησης των επιπτώσεων στις ΜΜΕ», συστηματικότερη προσφυγή σε διερευνητικές γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ, περισσότερη βαρύτητα στις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.
- Ενίσχυση του ρόλου του δικτύου EEN (Europe, Enterprises, Network — Ευρωπαϊκό Δίκτυο Υποστήριξης των Επιχειρήσεων) αποτελούμενο από 600 οργανισμούς που είναι εγκατεστημένοι σε τοπικές δομές και αναγνωρισμένοι από τους τοπικούς οικονομικούς φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και από τις υφιστάμενες οργανώσεις επιχειρήσεων, προκειμένου να αναπτυχθεί ένα πραγματικό ευρωπαϊκό δίκτυο προειδοποίησης, διαμεσολάβησης και υποστήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

(*) ΕΕ C 407, 28.12.1998.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

- «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ, ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Μέρος πρώτο»
- «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ, ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Προσαρμογή στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Μέρος δεύτερο»
- «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ, ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Προσαρμογή στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Τρίτο μέρος»
- «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ, ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Προσαρμογή στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Μέρος IV»

COM(2007) 741 τελικό — 2007/0262 (COD)

COM(2007) 824 τελικό — 2007/0293 (COD)

COM(2007) 822 τελικό — 2007/0282 (COD)

COM(2008) 71 τελικό — 2008/0032 (COD)

(2008/C 224/07)

Στις 21 Ιανουαρίου, 24 Ιανουαρίου και 4 Μαρτίου 2008, το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τα ακόλουθα θέματα:

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ, ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Μέρος πρώτο»

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ, ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο Προσαρμογή στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Μέρος δεύτερο»

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ, ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο Προσαρμογή στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Τρίτο μέρος»

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ, ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο Προσαρμογή στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο — Μέρος IV».

Στις 11 Δεκεμβρίου 2007, 15 Ιανουαρίου 2008 και 11 Μαρτίου 2008, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» την προπαρασκευή των εργασιών της επί του θέματος αυτού.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα του θέματος, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κατά την 445η σύνοδο της ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 28 και 29 Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου) όρισε ως γενικό εισηγητή τον κ. Pezzini, και υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη θέσπιση κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο στο σύστημα της επιτροπολογίας και την ευθυγράμμιση με τη διαδικασία αυτή των τεσσάρων δεσμών οδηγίων και κανονισμών που προτείνονται.

1.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η επείγουσα τροποποίηση ορισμένων πράξεων που προτείνεται από την Επιτροπή⁽¹⁾ ευθυγραμμίζεται με την απόφαση 2006/512/ΕΚ και την κοινή δήλωση σχετικά με τον κατάλογο των πράξεων που πρέπει να προσαρμοστούν το συντομότερο δυνατό και την άρση των χρονικών περιορισμών στην άσκηση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων της Επιτροπής.

1.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά να εγκριθούν εγκαίρως οι κανόνες για την προσαρμογή ορισμένων πράξεων στην απόφαση 2006/512/ΕΚ και μάλιστα πριν τεθεί σε ισχύ η Συνθήκη της Λισσαβώνας.

1.4 Όντως, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η Συνθήκη της Λισσαβώνας εισάγει μια νέα νομοθετική ιεραρχία, κάνοντας διάκριση μεταξύ νομοθετικών, εκχωρημένων και εκτελεστικών αρμοδιοτήτων· το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θα διαθέτουν ίσες εξουσίες σε ό,τι αφορά την καθιέρωση διαδικασιών για τον έλεγχο παρόμοιων πράξεων.

1.5 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία που έχουν τα ακόλουθα σημεία:

- η πλήρης συμμετοχή του ΕΚ·
- η προσαρμογή και απλούστευση των διαδικασιών·
- η καλύτερη πληροφόρηση του ΕΚ σχετικά με τις επιτροπές και τα μέτρα τα οποία προτάσσονται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας· καθώς και
- η επιβεβαίωση της άρσης των χρονικών περιορισμών για τις εκτελεστικές αρμοδιότητες που περιλαμβάνονται σε ορισμένες πράξεις οι οποίες υπάγονται στη διαδικασία συναπόφασης και τη διαδικασία Lamfalussy.

1.6 Η ΕΟΚΕ τονίζει πόσο σημαντικό είναι να διασφαλιστεί ότι οι διαδικασίες επιτροπολογίας είναι όσο το δυνατόν περισσότερο διαφανείς και προσπελάσιμες για τους κατοίκους της ΕΕ, ιδιαίτερα δε εκείνους που επηρεάζονται από τις εν λόγω πράξεις.

1.7 Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη πλήρους συμμόρφωσης με το άρθρο 8 (α) της Συνθήκης της Λισσαβώνας, το οποίο ορίζει ότι οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται όσο το δυνατόν εγγύτερα στους πολίτες, καθώς και ότι το κοινό και η κοινωνία πολιτών πρέπει να έχουν πλήρη πρόσβαση στις απαραίτητες πληροφορίες.

1.8 Τέλος, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για την αξιολόγηση του αντικτύπου που έχει η εφαρμογή της νέας διαδικασίας· πρέπει να υποβάλλεται περιοδικά έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την ΕΟΚΕ σχετικά με την αποτελεσματικότητα, τη διαφάνεια και τη διάδοση πληροφοριών.

(1) COM(2006) από 901 τελικό σε 926 τελικό.

2. Εισαγωγή

2.1 Στις 17 Ιουλίου 2006⁽²⁾, το Συμβούλιο τροποποίησε την απόφαση που ορίζει τις διαδικασίες για την άσκηση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που έχουν εκχωρηθεί στην Επιτροπή⁽³⁾, προσθέτοντας μια νέα κανονιστική διαδικασία με έλεγχο. Η διαδικασία αυτή θα επιτρέψει στις νομοθετικές αρχές αντιτάσσονται στην υιοθέτηση οιονεί νομοθετικών πράξεων και συγκεκριμένα μέτρων γενικής εμβέλειας που «τροποποιούν» επουσιώδη στοιχεία βασικών πράξεων που έχουν υιοθετηθεί με τη διαδικασία συναπόφασης, εάν θεωρούν ότι το σχέδιο υπερβαίνει τις εκτελεστικές εξουσίες που προβλέπονται στη βασική πράξη, είναι ασύμβατο με τον σκοπό ή την ουσία της πράξης αυτής ή δεν τηρεί τις αρχές της επικουρικότητας ή της αναλογικότητας.

2.2 Το μέσο αυτό υπάγεται λογικά στην επιτροπολογία, η οποία αναφέρεται στις διαδικασίες με τις οποίες η Επιτροπή ασκεί, σύμφωνα με το άρθρο 202 της ΣΕΚ, τις εξουσίες που της έχουν εκχωρηθεί για την εφαρμογή κοινοτικών νομοθετικών πράξεων, μεταξύ άλλων πράξεων που υιοθετούνται από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, ή μόνο από το Συμβούλιο, σύμφωνα με μία από τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που προβλέπονται στην ΣΕΚ (διαβούλευση, συναπόφαση, συνεργασία και σύμφωνη γνώμη).

2.3 Οι πέντε διαδικασίες επιτροπολογίας (διαβούλευση, συναπόφαση, συνεργασία και σύμφωνη γνώμη), ρυθμίζονται από την απόφαση του Συμβουλίου 2006/512/ΕΚ, και υποχρεώνουν την Επιτροπή να υποβάλει σχέδιο εκτελεστικών μέτρων σε επιτροπή που αποτελείται από οι υπαλλήλους αντιπροσώπους των κρατών μελών.

2.4 Τον Οκτώβριο του 2006, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή υιοθέτησαν κοινή δήλωση⁽⁴⁾ η οποία περιλαμβάνει κατάλογο νομικών πράξεων που είχαν τεθεί ήδη σε ισχύ και θα έπρεπε αναπροσαρμοστούν κατά προτεραιότητα με βάση την διαδικασία. Η δήλωση χαιρετίζει επίσης την υιοθέτηση της απόφασης του Συμβουλίου 2006/512/ΕΚ, η οποία προέβλεπε τη συμπεριληψη στην απόφαση 1999/468/ΕΚ μιας νέας διαδικασίας, γνωστής ως κανονιστική διαδικασία με έλεγχο, η οποία επιτρέπει στον νομοθέτη να υποβάλει σε έλεγχο την έγκριση οιονεί νομοθετικών μέτρων, εφαρμόζοντας μια πράξη που υιοθετείται με βάση τη διαδικασία συναπόφασης.

2.5 Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων των νομοθετικών αρχών, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αναγνωρίζουν ότι, σύμφωνα με τις αρχές της καλής νομοθεσίας, οι εκτελεστικές αρμοδιότητες που ανατίθενται στην Επιτροπή δεν πρέπει να έχουν χρονικό περιορισμό. Ωστόσο, όπου χρειάζεται να γίνει προσαρμογή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή θεωρούν ότι η πρόβλεψη ρήτρας με την οποία καλείται η Επιτροπή να υποβάλει πρόταση αναθεώρησης ή τροποποίησης των διατάξεων για την εκχώρηση εκτελεστικών αρμοδιοτήτων θα μπορούσε να ενισχύσει τον έλεγχο που ασκεί ο νομοθέτης.

(2) Απόφαση 2006/512/ΕΚ (ΕΕ L 200, 22.7.2006).

(3) Απόφαση 1999/468/ΕΚ (ΕΕ L 184, 17.7.1999).

(4) ΕΕ C 255, 21.10.2006.

2.6 Όταν τεθεί σε ισχύ, αυτή η διαδικασία θα εφαρμόζεται για τα οιονεί νομοθετικά μέτρα που προβλέπονται σε πράξεις που υιοθετούνται σύμφωνα με τη διαδικασία συναπόφασης, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προβλέπονται σε πράξεις που θα υιοθετηθούν στο μέλλον στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (πράξεις Lamfalussy ⁽⁵⁾).

2.7 Ωστόσο, για να μπορεί να εφαρμοστεί η νέα διαδικασία στην περίπτωση πράξεων που υιοθετούνται με συναπόφαση και είναι ήδη σε ισχύ, οι πράξεις αυτές πρέπει να προσαρμόζονται σύμφωνα με τις ισχύουσες διαδικασίες, έτσι ώστε η κανονιστική διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 5 της απόφασης 1999/468/ΕΚ να αντικαθίσταται από την κανονιστική ηγεσία με έλεγχο, οποτεδήποτε υπάρχουν πράξεις οι οποίες εμπίπτουν στο φάσμα αυτό.

2.8 Τον Σεπτέμβριο του 2006, η Επιτροπή υιοθέτησε τις εν λόγω 25 προτάσεις ⁽⁶⁾, για τις οποίες η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφέρει τη γνώμη της ⁽⁷⁾.

2.8.1 Όταν μια βασική πράξη που έχει εκδοθεί σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης προβλέπει την έκδοση μέτρων γενικής εμβέλειας με αντικείμενο την τροποποίηση μη ουσιαστικών στοιχείων της εν λόγω πράξης, μεταξύ άλλων με την κατάρτιση ορισμένων εξ αυτών των στοιχείων ή με τη συμπλήρωσή τους μέσω της προσθήκης νέων μη ουσιαστικών στοιχείων, τα μέτρα αυτά εκδίδονται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο.

2.8.2 Συνεπώς, ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής υποβάλλει σχέδιο των μέτρων που πρέπει να ληφθούν βάσει της κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο σε επιτροπή η οποία απαρτίζεται από εκπροσώπους των κρατών μελών και ασκεί την προεδρία της ίδιας επιτροπής.

2.8.3 Όταν τα σχεδιαζόμενα από την Επιτροπή μέτρα συνάδουν προς τη γνώμη της επιτροπής, εφαρμόζεται η ακόλουθη διαδικασία:

- η Επιτροπή υποβάλλει χωρίς καθυστέρηση το σχέδιο μέτρων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο προς έλεγχο·
- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αποφασίζοντας με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν, ή το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, μπορούν να αντιταχθούν στην έκδοση από την Επιτροπή του εν λόγω σχεδίου, αιτιολογώντας την αντίθεσή τους, εφόσον θεωρούν ότι το σχέδιο μέτρων που υποβάλλει η Επιτροπή υπερβαίνει τις εκτελεστικές αρμοδιότητες που

⁽⁵⁾ Η διαδικασία Lamfalussy είναι μια διαδικασία λήψης αποφάσεων που τηρείται για την έγκριση και την εφαρμογή κοινοτικής νομοθεσίας για τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες (αξιόγραφα, τράπεζες και ασφαλείες). Πρόκειται για μια διαδικασία η οποία διακρίνει τέσσερα επίπεδα λήψης αποφάσεων:

- Το πρώτο επίπεδο περιλαμβάνει την παραδοσιακή νομοθετική δραστηριότητα (έγκριση κανονισμών και οδηγιών σύμφωνα με την διαδικασία συναπόφασης). Πριν την υποβολή ενός νομοσχεδίου στον τομέα των κινητών αξιών, η Επιτροπή ζητά τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κινητών Αξιών (ΕΕΚΑ), η οποία απαρτίζεται από εκπροσώπους όλων των κρατών μελών.
- Το δεύτερο επίπεδο αναφέρεται στις εκτελεστικές πράξεις της Επιτροπής, με βάση με την εκχώρηση αρμοδιοτήτων του περιλαμβάνεται στη νομοθετική πράξη σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία (που είναι πλέον η κανονιστική διαδικασία με έλεγχο). Με βάση την γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών, η οποία αποτελείται από εκπροσώπους των εθνικών ρυθμιστικών και εποπτικών αρχών του κλάδου αυτού, η Επιτροπή καταρτίζει σχέδιο εκτελεστικών μέτρων που υποβάλλεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κινητών Αξιών (ΕΕΚΑ), η οποία και εκφέρει τη γνώμη της επί του θέματος.
- Στο τρίτο επίπεδο, η ΕΕΚΑ συντονίζει ανεπίσημα τις δραστηριότητες των εθνικών ρυθμιστικών και εποπτικών αρχών του τομέα των κινητών αξιών, με στόχο την εξασφάλιση της συνεκτικής, ενιαίας εφαρμογής των μέτρων που εγκρίνονται στα πρώτα δύο επίπεδα.
- Το τέταρτο επίπεδο περιλαμβάνει τη νομοθετική και διοικητική εφαρμογή της νομοθεσίας ΕΕ από τα κράτη μέλη υπό την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

⁽⁶⁾ COM(2006) από 901 τελικό σε 926 τελικό.

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση ΕΕ C 161 της 13.7.2007, σ. 48, εισηγητής: ο κ. Retureau.

προβλέπει η βασική πράξη ή ότι το εν λόγω σχέδιο δεν είναι συμβατό με τον σκοπό ή το περιεχόμενο της βασικής πράξης ή ότι δεν συνάδει προς τις αρχές της επικουρικότητας ή αναλογικότητας·

- εάν, εντός προθεσμίας τριών μηνών από την υποβολή του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο αντιταχθούν στο σχέδιο μέτρων, η Επιτροπή δεν εκδίδει τα εν λόγω μέτρα. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να υποβάλει στην επιτροπή είτε τροποποιημένο σχέδιο μέτρων είτε νομοθετική πρόταση βάσει της Συνθήκης·
- εάν, κατά την εκπνοή της προαναφερόμενης προθεσμίας, ούτε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ούτε το Συμβούλιο δεν έχουν αντιταχθεί στο σχέδιο μέτρων, τα μέτρα εκδίδονται από την Επιτροπή.

2.8.4. Όταν τα σχεδιαζόμενα από την Επιτροπή μέτρα δεν συνάδουν προς τη γνώμη της επιτροπής ή ελλείπει γνώμη, εφαρμόζεται η ακόλουθη διαδικασία:

- η Επιτροπή υποβάλλει χωρίς καθυστέρηση στο Συμβούλιο πρόταση για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, την οποία κοινοποιεί ταυτόχρονα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο·
- το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία για την πρόταση εντός προθεσμίας δύο μηνών από την υποβολή της·
- εάν, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, το Συμβούλιο αντιταχθεί με ειδική πλειοψηφία στα προτεινόμενα μέτρα, τα μέτρα αυτά δεν εκδίδονται. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να υποβάλει στο Συμβούλιο είτε τροποποιημένη πρόταση είτε νομοθετική πρόταση με βάση τη Συνθήκη·
- εάν το Συμβούλιο προτιμά να θεσπίσει τα προτεινόμενα μέτρα, τα υποβάλλει χωρίς καθυστέρηση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αν το Συμβούλιο δεν αποφανθεί εντός της προαναφερόμενης προθεσμίας των δύο μηνών, η Επιτροπή υποβάλλει χωρίς καθυστέρηση τα μέτρα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο·
- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αποφασίζοντας με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν εντός προθεσμίας τεσσάρων μηνών από τη διαβίβαση της πρότασης σύμφωνα με το σημείο α), μπορεί να αντιταχθεί στην έκδοση των εν λόγω μέτρων, αιτιολογώντας την αντίθεσή του, εφόσον θεωρεί ότι τα προτεινόμενα μέτρα υπερβαίνουν τις εκτελεστικές αρμοδιότητες που προβλέπει η βασική πράξη ή ότι τα μέτρα αυτά δεν είναι συμβατά με τον σκοπό ή το περιεχόμενο της βασικής πράξης ή ότι δεν συνάδουν προς τις αρχές της επικουρικότητας ή αναλογικότητας·
- εάν, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αντιταχθεί στα προτεινόμενα μέτρα, αυτά δεν εκδίδονται. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να υποβάλει στην επιτροπή είτε τροποποιημένο σχέδιο μέτρων είτε νομοθετική πρόταση βάσει της συνθήκης·
- εάν, κατά την εκπνοή της προαναφερόμενης προθεσμίας, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν έχει αντιταχθεί στα προτεινόμενα μέτρα, τα μέτρα εκδίδονται από το Συμβούλιο ή από την Επιτροπή, ανάλογα με την περίπτωση.

2.9 Οι υπό εξέταση ρυθμίσεις απορρέουν από την ανάγκη προσαρμογής της υφιστάμενης νομοθεσίας στη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 251 της Συνθήκης σε συμφωνία με τις διαδικασίες που εφαρμόζονται στους τομείς της γεωργίας, της απασχόλησης, της ανθρωπιστικής βοήθειας, της πολιτικής επιχειρήσεων,

του περιβάλλοντος, των ευρωπαϊκών στατιστικών, της εσωτερικής αγοράς, της προστασίας της υγείας και των καταναλωτών, τις ενέργειες και των μεταφορών και της κοινωνίας των πληροφοριών.

3. Η προτάσεις της Επιτροπής

3.1 Οι προτάσεις της Επιτροπής τροποποιούν κανονισμούς και οδηγίες⁽⁹⁾ που υπόκεινται στη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 251 της Συνθήκης, με απώτερο στόχο την προσαρμογή αυτών στις νέες διαδικασίες που καθιερώνονται με την απόφαση του Συμβουλίου 1999/468/EK, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/EK.

3.2 Σε γενικές γραμμές και με βάση τις προτεραιότητες της κοινοτικής πολιτικής για τη βελτίωση της νομοθεσίας⁽⁹⁾, η προσπάθεια αυτή περιλαμβάνει αναγκαστικά την προσαρμογή και τον εκσυγχρονισμό των εν λόγω πράξεων, έτσι ώστε να μπορούν να εφαρμόζονται κατά τον δέοντα τρόπο, σύμφωνα με το άρθρο 251 της ΣΕΚ.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί απόλυτα με τη διάκριση που γίνεται μεταξύ νομοθετικών και εκτελεστικών πράξεων η οποία, σε συμφωνία με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, θα οδηγήσει σε ένα νέο ορισμό της εκχώρησης αρμοδιοτήτων, με αποτέλεσμα να καταστεί εφικτή η απλούστευση και η προσαρμογή της νομοθετικής και κανονιστικής διαδικασίας στην Κοινότητα⁽¹⁰⁾, με τη διασφάλιση του δημοκρατικού κοινοβουλευτικού ελέγχου των εκτελεστικών εξουσιών της Επιτροπής.

4.2 Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την καθιέρωση της κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο στο σύστημα της επιτροπολογίας, η οποία επιτρέπει στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο να υποβάλουν σε έλεγχο και, όπου ενδείκνυται, να τροποποιούν τις εκτελεστικές πράξεις της Επιτροπής στην περίπτωση που μια νομοθετική πράξη αναγνωρίζει στην Επιτροπή το δικαίωμα άσκησης εκτελεστικών εξουσιών σε ορισμένους τομείς, χωρίς να την εξουσιοδοτεί να προβεί σε ουσιαστικές τροποποιήσεις.

4.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά να εγκριθούν εγκαίρως οι κανόνες για την προσαρμογή των τεσσάρων δεσμών οδηγιών και κανονισμών στην απόφαση 2006/512/EK και μάλιστα πριν τεθεί σε ισχύ η Συνθήκη της Λισσαβώνας.

4.4 Όντως, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η Συνθήκη της Λισσαβώνας εισάγει μια νέα νομοθετική ιεραρχία, διακρίνοντας μεταξύ νομοθετικών, εκχωρημένων και εκτελεστικών εξουσιών⁽¹¹⁾, διατηρώντας την ισχύουσα ορολογία (οδηγίες, κανονισμοί, αποφάσεις): το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θα διαθέτουν ισοδύναμες

εξουσίες σε ό,τι αφορά την καθιέρωση διαδικασιών για τον έλεγχο των παρόμοιων πράξεων (επιτροπολογία)⁽¹²⁾.

4.5 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία που έχουν τα ακόλουθα:

- η πλήρης συμμετοχή του ΕΚ, το οποίο θα έχει το δικαίωμα να απορρίπτει μια απόφαση σε τελευταία ανάλυση,
- ο περιορισμός του αριθμού και της πολυπλοκότητας των διαδικασιών της επιτροπολογίας,
- η καλύτερη ενημέρωση του ΕΚ σχετικά με τις επιτροπές και τα μέτρα τα οποία προτάσσονται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας,
- μια διαδικασία του Συμβουλίου για τη διενέργεια διαβουλεύσεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όταν παραπέμπεται στο Συμβούλιο σχέδιο εκτελεστικής πράξης κατόπιν διαφωνίας με την Επιτροπή ή την επιτροπή εμπειρογνομώνων,
- μια διαδικασία διαβούλευσης ΕΚ-Συμβουλίου που θα εφαρμόζεται όταν το ΕΚ έχει εκφέρει αρνητική γνώμη, όπου να ενισχύεται ο ρόλος του ΕΚ,
- η επιβεβαίωση της άρσης των χρονικών περιορισμών για τις εκτελεστικές εξουσίες που περιλαμβάνονται σε ορισμένες πράξεις που υπάγονται στη διαδικασία συναπόφασης και τη διαδικασία Lamfalussy.

4.6 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι «... οι διαδικασίες επιτροπολογίας, στις οποίες συμμετέχουν αποκλειστικά εκπρόσωποι της Επιτροπής και των κυβερνήσεων των κρατών μελών και αποσκοπούν, ανάλογα με τη φύση της εκάστοτε επιτροπής, στη διαχείριση, τη διαβούλευση ή τη ρύθμιση που αποδεικνύονται αναγκαίες από τον έλεγχο και την εφαρμογή των νομοθετικών πράξεων, θα έπρεπε να είναι πιο διαφανείς και πιο προσιτές στους κατοίκους της ευρωπαϊκής επικράτειας και ιδιαίτερα σε εκείνους τους οποίους αφορούν αυτές οι πράξεις»⁽¹³⁾.

4.7 Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη της πλήρους συμμόρφωσης με το άρθρο 8 (α) της Συνθήκης της Λισσαβώνας, το οποίο ορίζει ότι οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται όσο το δυνατόν εγγύτερα στους πολίτες, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι οι διαδικασίες επιτροπολογίας θα είναι όσο το δυνατόν πιο διαφανείς και προσπελάσιμες για το κοινό και την κοινωνία πολιτών.

4.8 Τέλος, η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμη την αξιολόγηση του αντίκτυπου που έχει η εφαρμογή της νέας διαδικασίας: πρέπει να υποβάλλεται περιοδικά έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την ΕΟΚΕ σχετικά με την αποτελεσματικότητα, τη διαφάνεια και τη διάδοση κατανοητών πληροφοριών για όλες τις κοινοτικές πράξεις, έτσι ώστε να είναι εφικτή η παρακολούθηση αυτής της διεργασίας που συνδυάζει τη θέσπιση κανόνων και την εφαρμογή τους στην πράξη.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

Της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽⁹⁾ Βλ. COM(2007) 740 τελικό, σελ. 6, Γενικός κατάλογος.

⁽⁹⁾ Βλ. γνωμοδότηση 1068/2005 της 28.9.2005, εισηγητής ο κ. Retureau, και γνωμοδότηση CESE 1069/2005 6.10.2005, εισηγητής ο κ. Van Iersel.

⁽¹⁰⁾ Βλ. έκθεση για τη Συνθήκη της Λισσαβώνας της 18.2.2008, εισηγητές: Íñigo Méndez De Vigo (EPP/DE, ES) και Richard Corbett (PES, UK).

⁽¹¹⁾ Άρθρα 249-249δ της ΣΕΚ.

⁽¹²⁾ Άρθρα 249β και 249γ της ΣΕΚ.

⁽¹³⁾ Γνωμοδότηση EE C 161 της 13.7.2007, σ. 48, εισηγητής ο κ. Retureau.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων και τον έλεγχο της υποχρέωσης προς ασφάλιση της ευθύνης αυτής» (Κωδικοποιημένη έκδοση)

COM(2008) 98 τελικό — 2008/0037 (COD)

(2008/C 224/08)

Στις 22 Απριλίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Πρόταση οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων και τον έλεγχο της υποχρέωσης προς ασφάλιση της ευθύνης αυτής» (Κωδικοποιημένη έκδοση).

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της, της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008) απεφάσισε, με 80 ψήφους υπέρ και 3 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «Πράσινο Βιβλίο — Διαμόρφωση νέας παιδείας αστικής κινητικότητας»

COM(2007) 551 τελικό

(2008/C 224/09)

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το

«Πράσινο Βιβλίο — Διαμόρφωση νέας παιδείας αστικής κινητικότητας».

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2008 με βάση την έκθεση του εισηγητή, κ. HERNÁNDEZ BATALLER, και του συνεισηγητή, κ. BARBADILLO LOPEZ.

Κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της, της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πολιτική για την αστική κινητικότητα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προτεραιότητα στη χωροταξία, στην κοινωνία της πληροφορίας και στις τεχνολογίες των πληροφοριών, στις ορθές πρακτικές —ιδίως όσον αφορά τη δημιουργία δημόσιων χώρων για την κυκλοφορία πεζών και ποδηλάτων— και στην ολοκληρωμένη προσέγγιση των υποδομών.

1.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την Επιτροπή και αναμένει από αυτήν να προωθήσει κοινωτικά μέτρα υπέρ της κινητικότητας, ιδίως για την ενίσχυση των μαζικών μεταφορών με υψηλό επίπεδο ποιότητας

και προστασίας του χρήστη, καθώς και για την προώθηση της ποδηλασίας και του βαδίσματος.

1.3 Προς τούτο, θα χρειαστεί κατάλληλος και συμπαγής σχεδιασμός των πόλεων και περιορισμός της ζήτησης μεταφορών με ιδιωτικά οχήματα, με βάση την συνεκτική και ορθολογική χωροταξία και πολεοδομία.

1.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, ανεξάρτητα από όποιον άλλο τύπο μέτρου εγκριθεί, πρέπει να τροποποιηθούν οι οδηγίες 85/377/ΕΟΚ και 2001/42/ΕΚ κατά τον τρόπο που περιγράφεται στην παρούσα γνωμοδότηση.

1.5 Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της προώθησης της χρήσης «πράσινων αγορών», κατά την ανάθεση συμβάσεων σε σχέση με υποδομές που χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκά προγράμματα, και υπέρ της εξάλειψης των υφιστάμενων εμποδίων.

1.6 Η δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας θα παράσχει προστιθέμενη αξία, χάρη στη συλλογή δεδομένων και στη διευκόλυνση της ανταλλαγής εμπειριών.

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να θεσπιστεί ένας γενικός κανόνας σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την εναρμόνιση των κριτηρίων υπολογισμού των τελών και των στατιστικών δεδομένων.

2. Εισαγωγή

2.1 Τα τελευταία χρόνια έχουμε γίνει μάρτυρες μιας έντονης αύξησης του όγκου της κυκλοφορίας γενικά, τόσο εντός όσο και εκτός των αστικών περιοχών, και συχνά μιας βαθιάς αλλαγής στην κατανομή της μεταξύ των διάφορων τρόπων μεταφοράς, με συνεχή αύξηση των μετακινήσεων με αυτοκίνητο και βαθμιαία μείωση των μετακινήσεων με δημόσια μέσα, τόσο σε απόλυτους όσο και σε σχετικούς όρους.

2.2 Το 2006, όταν παρουσίασε την ενδιάμεση εξέταση της Λευκής Βίβλου για τις μεταφορές ⁽¹⁾, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την πρόθεσή της να παρουσιάσει Πράσινο Βιβλίο για τις αστικές συγκοινωνίες. Διοργάνωσε ευρεία δημόσια διαβούλευση τους τελευταίους μήνες, κατά την οποία διατύπωσε τις απόψεις της και η ΕΟΚΕ ⁽²⁾.

2.2.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη και χρήσιμη την κοινοτική παρέμβαση στον τομέα της αστικής κινητικότητας και πιστεύει ότι η λήψη αποφάσεων σε κοινοτικό επίπεδο ⁽³⁾ παρέχει ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία, η οποία μπορεί να υλοποιηθεί με ευρύ φάσμα μέτρων, δεσμευτικών ή μη.

3. Η ουσία του Πράσινου Βιβλίου: Διαμόρφωση νέας παιδείας αστικής κινητικότητας

3.1 Η διαδικασία διαβούλευσης που διοργάνωσε η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι υπάρχουν μεγάλες προσδοκίες για τη διαμόρφωση μιας πραγματικής ευρωπαϊκής πολιτικής για την αστική κινητικότητα.

3.2 Νέα συλλογιστική για την αστική κινητικότητα σημαίνει βέλτιστη αξιοποίηση της χρήσης όλων των μέσων μεταφοράς και οργάνωση της συντροπικότητας μεταξύ των διάφορων μέσων μαζικής μεταφοράς (τρένο, τραμ, μετρό, λεωφορείο, ταξί) και μεταξύ των διάφορων ιδιωτικών τρόπων μεταφοράς (αυτοκίνητο, ποδήλατο, βάνια κλπ.).

3.3 Η αστική κινητικότητα αναγνωρίζεται ως σημαντικός παράγον διευκόλυνσης της ανάπτυξης και της απασχόλησης, με σημαντικό αντίκτυπο στην αιχμή ανάπτυξης της ΕΕ.

3.4 Η ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία μπορεί να έχει διάφορες όψεις: προώθηση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών σε όλα τα επίπεδα (τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό)· υποστήριξη της καθιέρωσης

κοινών προτύπων και εναρμόνισή τους, εάν χρειάζεται· προσφορά χρηματοδοτικής στήριξης σε όσους τη χρειάζονται περισσότερο· ενθάρρυνση της έρευνας, οι εφαρμογές της οποίας επιτρέπουν βελτίωση των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών και της ασφάλειας της κινητικότητας· απλούστευση της νομοθεσίας και, σε ορισμένες περιπτώσεις, κατάργηση υπαρχόντων νομοθετημάτων ή θέσπιση νέων.

3.5 Το Πράσινο Βιβλίο εξετάζει, μέσω 25 ερωτημάτων, πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της δημιουργίας πόλεων ελεύθερης ροής, πιο «πράσινων» πόλεων και πιο έξυπνων, προσελασμένων και ασφαλών αστικών συγκοινωνιών, πώς μπορεί να διαμορφωθεί μια νέα παιδεία αστικής κινητικότητας και ποιο πόρο απαιτούνται για την επίτευξη αυτών των στόχων. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν προτείνει, όπως θα ήταν ευκαίριο, μια δέσμη συγκεκριμένων μέτρων, οριζόντιων και εγκάρσιων, για τις αστικές μεταφορές.

4. Απαντήσεις στο Πράσινο Βιβλίο

Η γνωμοδότηση αυτή θα επιχειρήσει να απαντήσει σε όλα τα ερωτήματα που θέτει η Επιτροπή.

4.1 Ερώτημα 1: Χρειάζεται ένα σύστημα «επίσημανσης» για να αναγνωρίζονται οι προσπάθειες των πόλεων που είναι πρωτοπόροι στην καταπολέμηση της κυκλοφοριακής συμφόρησης και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης;

4.1.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα μπορούσε να θεσπιστεί ένα σύστημα επίσημανσης, το οποίο να λαμβάνει υπόψη τα ήδη υπάρχοντα συστήματα και να είναι συμβατό μαζί τους.

4.1.2 Θα ήταν χρήσιμο να καθορίσει η Επιτροπή δείκτες επιδόσεων, χωροταξίας και ανάπτυξης σε κοινοτικό επίπεδο, δημιουργώντας ένα εναρμονισμένο πλαίσιο αναφοράς.

4.1.3 Θα μπορούσαν επίσης, αντί της παροχής κινήτρων, να δημιουργηθούν συστήματα αναγνώρισης με εθελοντική συμμετοχή, όπως π.χ. εκείνα που χρησιμοποιούνται στον τομέα της τουριστικής πολιτικής.

4.1.4 Σε κάθε περίπτωση, τα συστήματα που θα καθιερωθούν θα πρέπει να βασίζονται σε αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια, να υπόκεινται σε περιοδική αξιολόγηση και, εάν χρειάζεται, σε αναθεώρηση και να λαμβάνουν επαρκή δημοσιότητα.

4.2 Ερώτημα 2: Ποια μέτρα μπορούν να ληφθούν για να προωθηθεί το βάνια και η ποδηλασία ως πραγματικές εναλλακτικές λύσεις στο ΙΧ;

4.2.1 Δεδομένου του μεριδίου συμμετοχής τους στην κινητικότητα, το βάνια και η ποδηλασία δεν μπορούν να θεωρηθούν γενικά εναλλακτικές λύσεις αντί του ΙΧ, εκτός εάν οι τόποι κατοικίας και εργασίας γεγνηθούν και εάν οι καιρικές συνθήκες είναι ευνοϊκές. Επιπλέον, η ποδηλασία είναι δραστηριότητα που δεν απευθύνεται σε όλους, καθώς αποκλείονται όσοι έχουν μειωμένη κινητικότητα ή αναπηρίες, οι ανήλικοι και οι ηλικιωμένοι. Παρ' όλα αυτά, σε συνδυασμό με τα μέσα μαζικής μεταφοράς, το βάνια και η ποδηλασία θα μπορούσαν συν τω χρόνω να αναχθούν σε εναλλακτικές επιλογές αντί του ΙΧ σε ορισμένες πόλεις.

⁽¹⁾ COM(2006) 314 τελικό. Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Η Ευρώπη σε συνεχή κίνηση — Βιώσιμη κινητικότητα στην ήπειρό μας — Ενδιάμεση εξέταση της Λευκής Βίβλου του 2001 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις μεταφορές.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση CESE 615/2007 με θέμα Οι μεταφορές στις αστικές και μητροπολιτικές περιοχές, που εγκρίθηκε κατά τη σύνοδο ολομέλειας της 25ης και 26ης Απριλίου 2007 (εισηγητής: ο κ. Ribbe, ΕΕ C 168 της 27.7.2007, σ. 74).

⁽³⁾ Με συνεκτίμηση του «Πρωτοκόλλου αριθ. 30 της Συνθήκης ΕΚ σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας» και της «Διοργανικής συμφωνίας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής», της 25ης Οκτωβρίου 1993.

4.2.2 Οι δήμοι θα πρέπει να καταρτίσουν σχέδια βιώσιμων αστικών συγκοινωνιών, τα οποία να περιλαμβάνουν και ποδηλατόδρομους, με τον δεσμευτικό στόχο της μετάβασης σε φιλικούς προς το περιβάλλον τρόπους μεταφοράς, οι οποίοι να ανταποκρίνονται στις ελάχιστες ευρωπαϊκές απαιτήσεις (που δεν έχουν οριστεί ακόμη). Στα σχέδια αυτά θα πρέπει να αντιμετωπίζονται οι καταστάσεις έλλειψης ασφάλειας για τους πεζούς και να αποτρέπεται η δημιουργία αντινομιών μεταξύ των διαφόρων μεταφορικών μέσων.

4.2.3 Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να τεθεί ένας ποσοτικός στόχος για την αύξηση του μεριδίου συμμετοχής των δημόσιων επιβατικών μεταφορών, της ποδηλασίας και του βαδίσματος στο σύνολο των μετακινήσεων. Τα σχέδια που δεν θα διαθέτουν αυτά τα χαρακτηριστικά θα πρέπει να αποκλείονται από τις χρηματοδοτικές ενισχύσεις των κοινοτικών ταμείων. Η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να επαληθεύει τα δεδομένα αυτών των σχεδίων όσον αφορά τις ζώνες πρασίνου και τους ποδηλατόδρομους.

4.3 Ερώτημα 3: Τι μπορεί να γίνει για να προωθηθεί η στροφή των μεταφορών προς βιώσιμους τρόπους μεταφοράς μέσα στις πόλεις;

4.3.1 Οι πιθανές λύσεις εξαρτώνται, σε μεγάλο βαθμό, από το μέγεθος (έκταση και πληθυσμό) της πόλης, αλλά είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι το πρόβλημα της ρύπανσης μπορεί να οφείλεται και στην κακή χωροταξία, και όχι μόνο στις μεταφορές.

4.3.2 Εξέταση του προβλήματος και των πιθανών λύσεων του από τη σκοπιά της χωροταξίας και της πολεοδομίας: παροχή ασφαλών δημόσιων χώρων στάθμευσης στις οδούς πρόσβασης στις πόλεις: αρτηριακό δίκτυο ειδικών λωρίδων κυκλοφορίας αποκλειστικά για τα μέσα μαζικής μεταφοράς και διασύνδεση των διάφορων μέσων (χώροι στάθμευσης, σιδηρόδρομος και μετρό) με την κατασκευή σταθμών μετεπιβίβασης που ενθαρρύνουν τη διατροφικότητα και διευκολύνουν την εναλλαγή μέσων: βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών, ώστε οι μαζικές μεταφορές να γίνουν ελκυστικές για τους χρήστες.

4.3.3 Όσον αφορά τις μεταφορές εμπορευμάτων, η Επιτροπή θα πρέπει να ενθαρρύνει την ανταλλαγή των ορθών πρακτικών που υπάρχουν στον τομέα της αστικής εφοδιαστικής, όπως π.χ. στη Σιένα της Ιταλίας, όπου οι άδειες μεταφοράς εμπορευμάτων χορηγούνται μόνο σε προσωρινή βάση.

4.4 Ερώτημα 4: Πώς μπορεί να αυξηθεί περισσότερο η χρήση καθαρών και ενεργειακά αποδοτικών τεχνολογιών στις αστικές συγκοινωνίες;

4.4.1 Με την καθιέρωση μιας φορολογικής πολιτικής για τις μεταφορές, η οποία να ενθαρρύνει την αγορά, την εγκατάσταση και τη χρήση νέων τεχνολογιών που μπορούν να μειώσουν τη ρύπανση και να αυξήσουν την εξοικονόμηση ενέργειας.

4.4.2 Με τη συλλογή πληροφοριών για την περιβαλλοντική συμπεριφορά των πόλεων: υπολογισμός των εκπομπών των μεταφορών ανά κάτοικο και ετήσιες εκστρατείες για τη διάδοση των αποτελεσμάτων.

4.5 Ερώτημα 5: Πώς μπορεί να προωθηθεί η κοινή «πράσινη» προμήθεια;

4.5.1 Με την προώθηση της χρήσης «πράσινων αγορών» κατά την ανάθεση συμβάσεων σε σχέση με υποδομές που χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκά προγράμματα και με την εξάλειψη των υφιστάμενων εμποδίων (*).

(* Βλ. την υπόθεση «Concordia Bus» του ΔΕΚ και τα κριτήρια που εφαρμόστηκαν στην περίπτωση της (Υπόθεση C-513/99).

4.5.2 Στο κοινοτικό επίπεδο, θα πρέπει να καθοριστούν κοινοί κανόνες και, αν είναι απαραίτητο, να εναρμονιστούν.

4.6 Ερώτημα 6: Πρέπει να καθορισθούν κριτήρια ή οδηγίες για τον καθορισμό των Πράσινων Ζωνών και τα μέτρα οριοθέτησής τους; Ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για να εξασφαλισθεί η συμβατότητά τους με την ελεύθερη κυκλοφορία; Τίθεται θέμα [ως προς την] ανεξαρτήτως συνόρων εφαρμογή των κατά τόπους κανόνων που διέπουν τις Πράσινες Ζώνες;

4.6.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η πρόσβαση σ' αυτές τις ζώνες πρέπει να μειωθεί δραστικά. Είναι απαραίτητη, ωστόσο, κάποια εναρμόνιση, για να μην παρεμποδιστεί η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και να μην περιοριστεί άσκοπα η αστική κινητικότητα λόγω διαφορών στη νομοθεσία.

4.7 Ερώτημα 7: Πώς μπορεί να προωθηθεί περισσότερο η οικολογική οδήγηση;

4.7.1 Πρέπει να καθιερωθούν υποχρεωτικά προγράμματα επαρκούς διάρκειας για εκπαίδευση στην οικολογική οδήγηση, τόσο κατά την αρχική κατάρτιση των οδηγών όσο και κατά τη μετέπειτα επιμόρφωσή τους, και να θεσπιστούν φορολογικές ελαφρύνσεις για τις εταιρείες που λαμβάνουν μέτρα για την παρακολούθηση και τη μέτρηση της οδήγησης. Η οδηγία για την κατάρτιση των οδηγών θα μπορούσε να τροποποιηθεί, προκειμένου να συμπεριλάβει αυτά τα κριτήρια.

4.8 Ερώτημα 8: Πρέπει να αναπτυχθούν και να προωθηθούν καλύτερες υπηρεσίες πληροφόρησης του κοινού;

4.8.1 Ναι, σε ό,τι αφορά την ασφάλεια των επιβατών, τους χρόνους αναμονής και διαδρομής, τη συμπεριφορά των επιβατών σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, καθώς και όλες τις υπάρχουσες επιλογές μεταφορών και τα χαρακτηριστικά τους.

4.9 Ερώτημα 9: Χρειάζονται περαιτέρω δράσεις για να εξασφαλισθεί η τυποποίηση των διασυνδέσεων και της διαλειτουργικότητας των εφαρμογών ΕΣΜ [ευφών συστημάτων μεταφορών] στις πόλεις; Ποιες εφαρμογές πρέπει να έχουν την προτεραιότητα σε περίπτωση ανάληψης δράσης;

4.9.1 Οι διάφορες εφαρμογές ΕΣΜ πρέπει να είναι πλήρως συμβατές μεταξύ τους, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούνται διαφορετικές τεχνολογίες, ιδίως όσον αφορά τα ταξιδιωτικά έγγραφα, πράγμα που θα διευκολύνει τις μετεπιβίβασεις και θα βελτιώσει τους χρόνους πρόσβασης στα μέσα μεταφοράς, αυξάνοντας έτσι την εμπορική ταχύτητα των μαζικών μεταφορών. Είναι σημαντικό να επιδέχονται τα ΕΣΜ ενσωμάτωση των τεχνολογικών εξελίξεων, ώστε να μην αχρηστεύονται σύντομα λόγω παρωχημένης τεχνολογίας και να μπορεί να γίνει απόσβεση του κόστους τους.

Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να χρησιμοποιηθούν οι τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών για τη βελτίωση της κυκλοφορίας και την καλύτερη οργάνωση των μεταφορών.

4.10 Ερώτημα 10: Όσον αφορά τα ΕΣΜ, πώς πρέπει να βελτιωθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων;

4.10.1 Με τη δημοσίευση ψηφιακού καταλόγου ορθών πρακτικών στον τομέα των ΕΣΜ, ο οποίος θα ενημερώνεται τακτικά και θα είναι διαθέσιμος στο Διαδίκτυο.

4.11 Ερώτημα 11: Πώς μπορεί να αυξηθεί η ποιότητα των μαζικών μεταφορών στις ευρωπαϊκές πόλεις και μεγαλουπόλεις;

4.11.1 Με τη δημιουργία φορέων συντονισμού των διάφορων υπηρεσιών μαζικής μεταφοράς, με την ανάπτυξη συστημάτων ενοποίησης των ναύλων, με την απαίτηση του βέλτιστου τροχιακού υλικού (λιγότερο ρυπογόνου και καταλληλότερου για τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα), με την αύξηση του αριθμού ή της συχνότητας των αναχωρήσεων, ώστε να μειωθούν οι χρόνοι αναμονής των επιβατών, με την κατασκευή ειδικών λεωφορειοδρόμων (μεγαλύτερη ασφάλεια, άνεση και ταχύτητα και μικρότερη κατανάλωση ενέργειας, με αποτέλεσμα λιγότερη ρύπανση), με την κατασκευή σταθμών για τη διευκόλυνση των μετεπιβιβάσεων, με τη βελτίωση της κατάρτισης των επαγγελματιών του τομέα και την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση των χρηστών, με την κατασκευή υποδομών για την κατάλληλη ρύθμιση της διερχόμενης κυκλοφορίας στις πόλεις, με την κατασκευή χώρων στάθμευσης για την αποτροπή της εισόδου των ΙΧ στο κέντρο και με την παροχή κινήτρων για την ενθάρρυνση της χρήσης τους, με την ανάπτυξη συστημάτων φωτεινής σηματοδότησης που δίνουν προτεραιότητα στις δημόσιες συγκοινωνίες και με τη δημιουργία κατάλληλων χώρων για την ασφαλή επιβίβαση και αποβίβαση των επιβατών.

4.11.2 Ένα από τα πιο αποτελεσματικά μέσα για τον σκοπό αυτό είναι η εκτίμηση του αναμενόμενου αντικτύπου συγκεκριμένων σχεδίων, προγραμμάτων και έργων στην κινητικότητα.

4.11.3 Είναι χρήσιμο να υπενθυμιστεί σχετικά η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (υπόθεση C-322/04) σχετικά με την παράλειψη διενέργειας εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων για ένα σχέδιο κατασκευής εμπορικού και ψυχαγωγικού κέντρου σε αστική περιοχή: ο εκτιμώμενος όγκος των επιβατών που θα έφταναν στο κέντρο με ιδιωτικά οχήματα ήταν εκείνο ακριβώς το στοιχείο που καθόριζε τον αντίκτυπο του στο περιβάλλον και την ανάγκη για διενέργεια εκτίμησης.

4.11.4 Επομένως, η τροποποίηση των ισχυουσών οδηγιών θα μπορούσε να έχει τρεις συνιστώσες:

4.11.4.1 Η οδηγία 85/337/ΕΟΚ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον ορίζει, στο παράρτημα ΙΙΙ, τα κριτήρια που πρέπει να εφαρμόζονται τα κράτη μέλη προκειμένου να καθορίσουν εάν ορισμένα σχέδια έχουν σημαντικό αντίκτυπο στο περιβάλλον.

Προτείνεται να προστεθεί στην παράγραφο 1 αυτού του παραρτήματος ΙΙΙ μία νέα παύλα, στην οποία να περιλαμβάνεται ρητή αναφορά στην ανάλυση του χάρτη κινητικότητας (προβλεπόμενος

αριθμός χρηστών των εγκαταστάσεων, τόπος μόνιμης διαμονής κλπ.).

4.11.4.2 Δεύτερον, στο παράρτημα ΙV, η οδηγία προσδιορίζει τις πληροφορίες που πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνονται στην περιβαλλοντική έκθεση.

Η ΕΟΚΕ προτείνει:

- α) να προστεθεί στην παράγραφο 4 του παραρτήματος ΙV μια νέα παύλα ή να τροποποιηθεί η υφιστάμενη τρίτη παύλα, έτσι ώστε να περιλαμβάνει συγκεκριμένη αναφορά στις εκπομπές που οφείλονται στη μεταφορά των συνήθων χρηστών του προβλεπόμενου έργου·
- β) να διευρυνθεί η παράγραφος 5 του παραρτήματος ΙV, έτσι ώστε να καλύπτει, όχι μόνον την εκτέλεση του έργου, αλλά και τη μετέπειτα λειτουργία των εγκαταστάσεων και τα ενδεχόμενα διορθωτικά μέτρα για τις εκπομπές που προκαλούν οι μεταφορές προς και από τις εγκαταστάσεις αυτές.

Εν κατακλείδι, η παράγραφος 1 του παραρτήματος ΙΙΙ και οι παράγραφοι 4 και 5 του παραρτήματος ΙV της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ πρέπει να τροποποιηθούν όπως προτείνεται ανωτέρω.

4.11.4.3 Τρίτον, αντίστοιχες προσθήκες θα μπορούσαν να γίνουν και στην οδηγία 2001/42/ΕΚ σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων (υποχρεωτικά κριτήρια και ενσωμάτωση στην περιβαλλοντική έκθεση πληροφοριών σχετικά με την κινητικότητα και τα μέσα μεταφοράς). Στην περίπτωση αυτή, θα ήταν σκόπιμο να συμπεριληφθούν οι επιπτώσεις των σχεδίων στην κινητικότητα, όπως προτείνεται, συγκεκριμένα στο παράρτημα Ι, στοιχείο στ) και στο παράρτημα ΙΙ, σημείο 2.

4.12 Ερώτημα 12: Πρέπει να ενθαρρυνθεί η δημιουργία ειδικών λωρίδων για τις μαζικές μεταφορές;

4.12.1 Ναι, το μέτρο αυτό είναι ουσιώδες και έχει μεγάλο αντίκτυπο στην κινητικότητα. Ειδικές λωρίδες ή διάδρομοι κυκλοφορίας σημαίνει μεγαλύτερη ασφάλεια και ταχύτητα, λιγότερη κυκλοφοριακή συμφόρηση και μικρότερη κατανάλωση ενέργειας, καθώς και μεγαλύτερη άνεση για τους επιβάτες. Το μέτρο αυτό μπορεί να συμβάλει στην προσέλκυση χρηστών ιδιωτικών αυτοκινήτων.

4.13 Ερώτημα 13: Χρειάζεται να καθιερωθεί Ευρωπαϊκός Χάρτης για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των επιβατών που χρησιμοποιούν τις μαζικές μεταφορές;

4.13.1 Είναι πολύ σημαντικό να ενισχυθούν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των επιβατών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα δημόσια μέσα μαζικής μεταφοράς θα βελτιώσουν την ποιότητα των υπηρεσιών τους (συχνότητα, ακρίβεια, άνεση για όλες τις κατηγορίες χρηστών, ασφάλεια, πολιτική ναύλων κλπ.). Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ αυτής της ενίσχυσης, πάντα όμως λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά κάθε τρόπου μεταφοράς και ιδιαίτερα εκείνων που μοιράζονται τις υποδομές τους με άλλους.

4.13.2 Δεδομένης της διασποράς των νομοθετικών διατάξεων σε διάφορες νομικές πράξεις και για τα διάφορα μέσα μεταφοράς, όλα τα δικαιώματα των επιβατών των δημόσιων μέσων μεταφοράς θα πρέπει να συγκεντρώνονται σε έναν ενιαίο «χάρτη δικαιωμάτων», με περιθώρια συμπλήρωσης από τα κράτη μέλη και με αυτορύθμιση, μέσω κωδικών δεοντολογίας ⁽⁵⁾ που θα προσυπογράφουν οι οικονομικοί παράγοντες και οι φορείς της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών (οργανώσεις καταναλωτών, περιβαλλοντικοί φορείς, οργανώσεις εργοδοτών, συνδικαλιστικές ενώσεις κλπ.). Η ΕΟΚΕ επιμένει στη σημασία του διαλόγου μεταξύ αυτών των ενώσεων και των επιχειρήσεων παροχής μαζικών μεταφορών, ιδίως για τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών τους.

Θα ήταν σκόπιμο να αναληφθεί δράση σε κοινοτικό επίπεδο, για την αναδιτύπωση και την κωδικοποίηση των δικαιωμάτων που ήδη προβλέπονται σε διάφορες νομοθετικές πράξεις, και να συμπληρωθεί αυτή η δράση με ενέργειες των κρατών μελών και των οργάνωσεων της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΟΚΕ επιμένει στην αναγκαιότητα της ύπαρξης ευέλικτων και απλών μηχανισμών και μέσων για τη διασφάλιση της πραγματικής άσκησης των δικαιωμάτων των χρηστών.

4.14 Ερώτημα 14: Ποια μέτρα θα μπορούσαν να ληφθούν για να ενσωματωθούν καλύτερα οι ολοκληρωμένες επιβατικές και εμπορευματικές μεταφορές στην έρευνα και το σχεδιασμό της αστικής κινητικότητας;

4.14.1 Τα σχέδια αστικής κινητικότητας στις μητροπολιτικές περιοχές θα πρέπει να καλύπτουν τόσο τις επιβατικές όσο και τις εμπορευματικές μεταφορές, ώστε να μπορεί η εμπορευματική εφοδιαστική να αναπτύσσεται χωρίς να εμποδίζει την κινητικότητα των προσώπων.

4.14.2 Για τον σκοπό αυτό, θα χρειαστεί αύξηση του προσωπικού εποπτείας των ειδικών θέσεων φορτοεκφόρτωσης.

4.14.3 Δημιουργία μηχανισμών για τη διευκόλυνση και την επιτάχυνση των συστημάτων καταγγελίας των παραβατών, ώστε να είναι δυνατή η άμεση απομάκρυνση του παραβαίνοντος οχήματος από τις ειδικές θέσεις φορτοεκφόρτωσης και να αποκαθίσταται η λειτουργία τους.

4.14.4 Δημιουργία αποτελεσματικών μηχανισμών τιμωρίας των παραβατών, από την απομάκρυνση του οχήματος έως την πραγματική είσπραξη του προστίμου.

4.14.5 Εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού με στόχο τη γενική αποδοχή και συνεργασία στην επίτευξη των καθορισμένων στόχων, π.χ. με εξασφάλιση της συμμετοχής των καταστηματαρχών της περιοχής στην εποπτεία των ειδικών θέσεων φορτοεκφόρτωσης, αφού τους αποδειχθεί πώς η παράνομη κατάληψη των θέσεων αυτών μπορεί να είναι επιζήμια για τις δικές τους επιχειρήσεις.

4.14.6 Περιορισμός του επιτρεπόμενου χρόνου στάσης στις ειδικές θέσεις φορτοεκφόρτωσης, ώστε να είναι πιο κοντά στον χρόνο που απαιτείται για τις περισσότερες εργασίες φορτοεκφόρτωσης. Θα μπορούσε να υπάρχει δυνατότητα αίτησης ειδικής αδειας για αύξηση του επιτρεπόμενου χρόνου στάσης, προκειμένου να μην ζημιωθούν ορισμένοι τύποι μεταφορών (π.χ. οι μετακομίσεις) για τους οποίους απαιτείται περισσότερος χρόνος. Θα μπορούσαν επίσης να προβλεφθούν συγκεκριμένες ώρες της ημέρας για τις δραστηριότητες φορτοεκφόρτωσης.

⁽⁵⁾ Βλ. γνωμοδότηση ΕΕ C 151 της 17.6.2008 για τον «Ευρωπαϊκό χάρτη δικαιωμάτων των καταναλωτών ενέργειας» (εισηγητής: ο κ. Iozia).

4.15 Ερώτημα 15: Πώς μπορεί να συντονισθούν καλύτερα οι αστικές και προαστιακές συγκοινωνίες με το σχεδιασμό χρήσης γης; Ποια θα ήταν η κατάλληλη οργανωτική δομή;

Μέσω του κατάλληλου συντονισμού στους ακόλουθους τομείς:

α) Συντονισμός μεταξύ των διάφορων φορέων:

- Η δημιουργία φορέων συντονισμού των μεταφορών σε ορισμένες ευρωπαϊκές πόλεις βελτίωσε σημαντικά τον συντονισμό και τον σχεδιασμό των μεταφορών, διασφαλίζοντας την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας με αποδοτικό και αποτελεσματικό τρόπο.
- Όσον αφορά τον συντονισμό με τους άλλους τρόπους μεταφοράς, θα πρέπει να καθιερωθεί μεγαλύτερη διαφάνεια όσον αφορά τον καταλογισμό του κόστους των διάφορων μέσων μαζικής μεταφοράς.
- Θα ήταν χρήσιμο οι υπηρεσίες υπεραστικών μεταφορών να διαθέτουν τις κατάλληλες υποδομές για μετεπιβίβαση σε άλλα μέσα, ώστε να διευκολύνεται η αλλαγή μέσου μεταφοράς, και οι επιβάτες να μην χρειάζεται να χρησιμοποιούν πρόσθετο μέσο μεταφοράς για να μετεπιβιβάζονται από ένα συγκοινωνιακό μέσο σε άλλο.

β) Συντονισμός με τα μέσα σχεδιασμού:

- Η συνεκτίμηση του αντικτύπου ορισμένων σχεδίων και έργων στην κινητικότητα είναι μια απαίτηση που έχει ήδη θεσπιστεί με τη σημαντική απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 16ης Μαρτίου 2006 (υπόθεση C-332/04): η υποχρέωση υποβολής του αμφιλεγόμενου σχεδίου σε περιβαλλοντική εκτίμηση βασίστηκε ουσιαστικά στον εκτιμώμενο αντίκτυπο του στην κινητικότητα. Αυτό το κριτήριο, ωστόσο, δεν έχει ενσωματωθεί ακόμη στο θετικό δίκαιο.
- Κατά συνέπεια, είναι απαραίτητες δύο συγκεκριμένες αλλαγές στην κοινοτική νομοθεσία για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, προκειμένου να περιληφθεί μεταξύ των επιπτώσεων που πρέπει να εξετάζονται ο αντίκτυπος ενός σχεδίου ή προγράμματος στην κινητικότητα. Προτείνεται, συγκεκριμένα, να γίνουν οι αλλαγές που αναλύονται στην απάντηση στο ερώτημα 11 πιο πάνω.
- Οι περιφερειακές αρχές πρέπει να χρησιμοποιούν με συνεκτικό τρόπο τον στρατηγικό χωροταξικό σχεδιασμό για την ορθολογική χρήση της γης.

4.16 Ερώτημα 16: Ποιες άλλες δράσεις πρέπει να αναληφθούν ώστε να αντιμετωπίσουν οι μεγαλουπόλεις και οι πόλεις τα προβλήματα οδικής και προσωπικής ασφάλειας στις αστικές συγκοινωνίες;

4.16.1 Οδική ασφάλεια: Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προώθηση των ορθών πρακτικών και έναρξη εντατικότερου και πιο δομημένου διαλόγου με τους τοπικούς και περιφερειακούς φορείς και τα κράτη μέλη σχετικά με τις νέες τεχνολογίες και ιδιαίτερα τα ευφυή συστήματα μεταφορών (ΕΣΜ), με στόχο τη βελτίωση της ασφάλειας. Επίσης, βελτίωση της κατάρτισης των επαγγελματιών του κλάδου στην οδήγηση και θέσπιση εναρμονισμένων αποτρεπτικών μέτρων για να αποτραπεί το ενδεχόμενο ατιμωρησίας των διασυνοριακών τροχαίων παραβάσεων.

4.16.2 Προσωπική προστασία: Για την προώθηση των ορθών πρακτικών, θα πρέπει να ενισχυθεί η αστυνομική παρουσία στα μέσα μαζικής μεταφοράς, ιδίως τις νυκτερινές ώρες ή σε γραμμές που διέρχονται από περιοχές με συχνότερες αναταραχές και υψηλότερους δείκτες κοινωνικού αποκλεισμού. Θα πρέπει επίσης να ενισχυθεί η χρήση των τεχνολογιών των πληροφοριών και η ενημέρωση των χρηστών.

4.17 Ερώτημα 17: Πώς μπορούν να ενημερώνονται καλύτερα μεταφορείς και πολίτες για τις δυνατότητες των προηγμένων τεχνολογιών διαχείρισης των υποδομών και του εξοπλισμού των οχημάτων στο θέμα της ασφάλειας;

4.17.1 Με τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του κοινού μέσω εκστρατειών εκπαίδευσης και πληροφόρησης απευθυνόμενων ιδίως στους νέους, καθώς και μέσω δραστηριοτήτων για τη γενίκευση της χρήσης συστημάτων επιβολής του νόμου στις πόλεις για όλους τους χρήστες του οδικού δικτύου. Γενικά, για όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την κινητικότητα στην πόλη, η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική την υιοθέτηση μέτρων με στόχο την ενίσχυση των πτυχών του πολιτισμού και της αγωγής του πολίτη.

4.18 Ερώτημα 18: Πρέπει να εφοδιαστεί το αστικό περιβάλλον με αυτόματες διατάξεις ραντάρ και να προωθηθεί η χρήση τους;

4.18.1 Ανάλογα με τους επιδιωκόμενους στόχους, οι διατάξεις αυτές πρέπει να αποσκοπούν πάντοτε στη βελτίωση της κινητικότητας και στη βελτιστοποίηση των εμπορικών ταχυτήτων. Πρέπει να προαχθούν οι ορθές πρακτικές για την αύξηση της ασφάλειας με τη χρήση ευφυών συστημάτων.

4.19 Ερώτημα 19: Είναι η βιντεοεπιτήρηση καλό μέσο για την ασφάλεια των αστικών συγκοινωνιών;

4.19.1 Εγκατάσταση, στα δημόσια μέσα μεταφοράς, συστημάτων έκτακτης ανάγκης βασισμένων στις νέες τεχνολογίες, τα οποία σε περίπτωση βανδαλισμού ή ατυχήματος θα ειδοποιούν τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και θα παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την θέση του οχήματος, μεταδίδοντας ηχητικά και οπτικά δεδομένα για την κατάσταση στο εσωτερικό του.

4.19.2 Θα πρέπει να ληφθούν κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή της παραβίασης της ιδιωτικής ζωής, που αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα.

4.20 Ερώτημα 20: Πρέπει να εργασθούν από κοινού όλοι οι ενδιαφερόμενοι παράγοντες για τη διαμόρφωση νέας παιδείας στην κινητικότητα στην Ευρώπη; Θα ήταν σκόπιμη μια πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Αστικής Κινητικότητας, βασισμένου στο πρότυπο του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Οδικής Ασφάλειας;

4.20.1 Για τη διαμόρφωση νέας παιδείας αστικής κινητικότητας απαιτείται συνεργασία των ευρωπαϊκών οργάνων, των κρατών μελών, των περιφερειακών και τοπικών αρχών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

4.20.2 Ένα Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας θα αποτελούσε χρήσιμη πρωτοβουλία και θα προσέ-

φερε προστιθέμενη αξία, καθώς θα μπορούσε να συγκεντρώνει δεδομένα, να παρακολουθεί τις αλλαγές στη ζήτηση μεταφορών και να διευκολύνει την ανταλλαγή εμπειριών. Θα συνέβαλλε επίσης στη βελτίωση των γνώσεων για τα προβλήματα που σχετίζονται με την κινητικότητα και στην εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών για την επίλυση τους.

Στο ευρωπαϊκό επίπεδο, θα πρέπει να εναρμονιστούν οι μονάδες μέτρησης για την αξιολόγηση των πόλεων· γι' αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί θετική την ενοποίηση των σχετικών κριτηρίων.

4.21 Ερώτημα 21: Πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν καλύτερα τα υπάρχοντα χρηματοδοτικά μέσα, όπως τα διαρθρωτικά ταμεία και το ταμείο συνοχής, ώστε να υποστηριχθούν οι ολοκληρωμένες και βιώσιμες αστικές συγκοινωνίες;

4.21.1 Καθιστώντας στόχο των ταμείων τη βελτίωση της αστικής κινητικότητας και τη σταδιακή μετάβαση προς καθαρές μαζικές μεταφορές (χαμηλής κατανάλωσης καυσίμων, χαμηλών εκπομπών) και διασφαλίζοντας μεγαλύτερη απόδοση για κάθε επενδύσιμο ευρώ.

Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της αύξησης του ποσοστού των πόρων των ταμείων που προορίζεται για την εκπαίδευση και την έρευνα.

4.21.2 Η χρηματοδοτική συμμετοχή πρέπει επίσης να μειωθεί με τον καθορισμό αντικειμενικών κλιμάκων που θα καθιστούν δυνατή την επιλογή της αποδοτικότερης ως προς το κόστος για την κοινότητα λύσης, ώστε να παρέχονται στους πολίτες μεταφορές υψηλής ποιότητας σε προσιτή τιμή. Θα πρέπει να αποδίδεται προτεραιότητα στην αποτελεσματικότητα και στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας.

4.22 Ερώτημα 22: Πώς μπορούν να υποστηριχθούν οι καθαρές και ενεργειακά αποδοτικές αστικές συγκοινωνίες με οικονομικά μέσα βασισμένα ιδίως στις ανάγκες της αγοράς;

4.22.1 Καθιστώντας υποχρεωτική τη συμπερίληψη πράσινων ρητρών στις συμβάσεις για προμήθεια εξοπλισμού που σχετίζονται με έργα υποδομής, τα οποία χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκά προγράμματα.

4.22.2 Μια άλλη δυνατότητα είναι η συμπερίληψη των κριτηρίων που περιέχονται στο έγγραφο Πράσινες αγορές! Ένα πρακτικό εγχειρίδιο σχετικά με τις οικολογικές δημόσιες συμβάσεις [SEC(2004) 1050] σε ένα έγγραφο COM, προσθέτοντας τις «πράσινες» δημόσιες συμβάσεις για την προμήθεια εξοπλισμού μεταφορών.

Η αγορά των ιδιωτικής χρήσης οχημάτων, αλλά και των οχημάτων μαζικής μεταφοράς εξελίσσεται με κατεύθυνση το μεγαλύτερο σεβασμό προς το περιβάλλον. Η αγορά πιο «καθαρών» οχημάτων (καύσιμα, κινητήρες) θα πρέπει να ενθαρρυνθεί, ενώ θα πρέπει να αναγνωρίζονται οι οικονομικές προσπάθειες που καταβάλλουν οι αγοραστές μέσω διαφοροποιημένης αντιμετώπισης των οχημάτων αυτών από τις πολιτικές πρόσβασης στα αστικά κέντρα.

4.23 Ερώτημα 23: Πώς μπορούν εστιασμένες ερευνητικές δραστηριότητες να βοηθήσουν περισσότερο στην επίλυση των αστικών προβλημάτων και στην ανάπτυξη της αστικής κίνησης;

4.23.1 Μέσω του σαφούς καθορισμού της κατηγορίας των σχεδίων που είναι επιλέξιμα για κοινοτική δημόσια ενίσχυση και της επιβολής της υποχρέωσης (με κατάλληλη επαλήθευση) συμμόρφωσης (εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος) με τους στόχους αυτών των σχεδίων, ώστε σε περίπτωση μη συμμόρφωσης να είναι δυνατή η ανάκτηση της χρηματοδότησης.

4.24 Ερώτημα 24: Πρέπει να ενθαρρυνθούν οι πόλεις και οι μεγαλουπόλεις στη χρήση των αστικών διοδίων; Χρειάζεται γενικό πλαίσιο ή/και καθοδήγηση για τα αστικά διόδια; Πρέπει τα έσοδα να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση των μαζικών μέσων μεταφοράς; Πρέπει να ενσωματωθεί το εξωτερικό κόστος;

4.24.1 Πρέπει να θεσπιστούν γενικοί κανόνες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μέσω της εναρμόνισης των κριτηρίων για τον υπολογισμό των τελών και μέσω του υπολογισμού ενός κατάλληλου κατώτατου ορίου πυκνότητας του δικτύου μαζικών μεταφορών.

4.24.2 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα συστήματα τελών ή διοδίων για την πρόσβαση στα κέντρα των πόλεων θεσπίζονται για το γενικό συμφέρον με αποδεκτά άμεσα αποτελέσματα, αλλά ενδέχεται να αποβούν εις βάρος εκείνων που διαθέτουν χαμηλότερα εισοδήματα, ενώ το αποτρεπτικό τους αποτέλεσμα είναι μικρό για τις ανώτερες εισοδηματικές τάξεις.

Οι τοπικές αρχές πρέπει να λάβουν μέτρα για τον μετριασμό των ενδεχόμενων αρνητικών συνεπειών, π.χ. ενθαρρύνοντας τη χρήση

των μαζικών μεταφορών ή χορηγώντας κάρτες χρήσης με χαμηλό κόστος.

4.24.3 Μια εναλλακτική δυνατότητα με «οριζόντια» αποτελέσματα σε όλες τις εισοδηματικές τάξεις θα ήταν η καθιέρωση «διοδίων» σε σημεία πρόσβασης. Αντί για την χρέωση χρηματικού ποσού, θα υπολόγιζε τα διαδέσιμα χιλιόμετρα κίνησης εντός της πόλης που παραχωρούνται σε κάθε οδηγό. Με άλλα λόγια, η πρόταση είναι να καταμεριστούν τα δικαιώματα πρόσβασης (χιλιόμετρα ανά χρονική μονάδα). Αυτό θα σήμαινε «επιλογή» και διαχείριση των διαδρομών εντός της πόλης με ιδιωτικό αυτοκίνητο, αν και πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι θα υπήρχαν και πάλι διακρίσεις βάσει του τόπου διαμονής/προέλευσης/προορισμού.

4.24.4 Φυσικά, αυτό θα προϋπέθετε καθορισμό περαιτέρω ζωνών, επιπλέον των προτεινόμενων ζωνών περιορισμένης κυκλοφορίας, στις οποίες η κυκλοφορία θα περιοριζόταν ουσιαστικά στα μέσα μαζικής μεταφοράς και τους κατοίκους.

4.25 Ερώτημα 25: Ποια προστιθέμενη αξία μπορεί, μακροπρόθεσμα, να επιφέρει η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση των καθαρών και ενεργειακά αποδοτικών αστικών συγκοινωνιών;

4.25.1 Η προστιθέμενη αξία είναι τεράστια, αν και είναι δύσκολο να υπολογιστεί, εάν συνεκτιμήσουμε τους παράγοντες της υγείας (σωματικής και ψυχικής) και της υγιεινής, καθώς και την αξία του προσωπικού χρόνου (πτυχή που διαφέρει ανάλογα με τον χρόνο που απαιτείται για τη μετάβαση από την κατοικία στην εργασία και το αντίστροφο, που όταν προστεθεί στον χρόνο εργασίας μπορεί να οδηγήσει σε ένα ευρύ φάσμα αρνητικών παραγόντων).

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

**Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Ανακοίνωση της Επιτροπής
— Σχέδιο δράσης για την εφοδιαστική εμπορευματικών μεταφορών**

COM(2007) 607 τελικό

(2008/C 224/10)

Στις 18 Οκτωβρίου 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Ανακοίνωση της Επιτροπής — Σχέδιο δράσης για την εφοδιαστική εμπορευματικών μεταφορών».

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2008 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. RETUREAU.

Κατά την 445η σύνοδο ολομέλειάς της, της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με 99 ψήφους υπέρ και 1 αποχή.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το σχέδιο δράσης που προτείνει η Επιτροπή, επιθυμεί δε να γνωμοδοτήσει και για την ενδιάμεση έκθεση που θα υποβληθεί το 2010, ώστε να εκτιμήσει την πρόοδο που θα έχει πραγματοποιηθεί και να επισημάνει ενδεχομένως τα απομένοντα προβλήματα.

1.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι είναι χρήσιμο να καθοριστούν, σε στενή συνεργασία με τον κλάδο, ειδικά κριτήρια συγκριτικής αξιολόγησης για σταθμούς μεταφόρτωσης, λιμένες και αεροδρόμια. Μέσω μιας σειράς ειδικών ευρωπαϊκών στοιχείων συγκριτικής αξιολόγησης, τα οποία να αφήνουν περιθώρια για λεπτομερέστερο προσδιορισμό σε τοπικό επίπεδο ώστε να λαμβάνονται υπόψη τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των χερσαίων τερματικών σταθμών, των λιμένων, των αεροδρομίων και των λιμένων των εσωτερικών πλωτών μεταφορών, θα μπορούν να διαφοροποιηθούν με μεγαλύτερη ακρίβεια τα επιμέρους στοιχεία αξιολόγησης.

1.3 Ο καθορισμός των τιμών στις μεταφορές ανά μέσο μεταφοράς δεν αντικατοπτρίζει επαρκώς τον πραγματικό τους αντίκτυπο στις υποδομές, το περιβάλλον, την ενεργειακή απόδοση ή τις επιπτώσεις τους στο κοινωνικό, εδαφικό και κοινωνιακό κόστος.

1.4 Τα μέσα σύγκρισης και αξιολόγησης που προβλέπονται για τη συγκριτική αξιολόγηση θα πρέπει να συγκρίνουν τις υφιστάμενες αλυσίδες μεταφορών με βάση τη βιωσιμότητά τους, ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή μηχανισμού για τον καθορισμό των τιμών και η επεξεργασία ρυθμιστικού συστήματος το οποίο να προωθεί τη μεταφόρτωση των φορτίων σε πιο βιώσιμα μέσα μεταφοράς, ανάλογα με τη φύση του φορτίου και τα διαθέσιμα μέσα.

1.5 Προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα της εφοδιαστικής στις μεταφορές όσον αφορά τις ανάγκες των χρηστών και της κοινωνίας πρέπει οπωσδήποτε να επιταχυνθεί η περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή των υφιστάμενων νέων τεχνολογιών. Χρειάζεται επίσης να εντατικοποιηθεί η έρευνα, να επιδιώκεται αδιάλειπτα η βελτίωση της κατάρτισης και των επαγγελματικών προσόντων των εργαζομένων καθώς και η βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Συγχρόνως, θα πρέπει να βελτιωθεί η χρήση των υφιστάμενων υποδομών και να αξιοποιούνται καλύτερα οι ανθρώπινοι, υλικοί και οικονομικοί πόροι που επενδύονται στις μεταφορές και την εφοδιαστική. Χρειάζεται επίσης να προωθηθούν, να αναβαθμιστούν και να καταστούν πιο ελκυστικά τα επαγγέλματα στον τομέα των μεταφορών. Αυτό συνεπάγεται νέες ανάγκες για επενδύσεις οι οποίες είναι απαραίτητες για την επιτάχυνση της ένταξης των νέων κρατών μελών και για την ενίσχυση της ευρωμεσογειακής πολιτικής και της

πολιτικής γειτνίασης. Εξίσου σημαντικό είναι να εξετάζονται οι μακροπρόθεσμες προοπτικές της εξέλιξης της ζήτησης, πριν από την πραγματοποίηση επενδύσεων με πολύ μακροπρόθεσμη απόσβεση.

1.6 Θα πρέπει επίσης να ενισχυθεί η ασφάλεια και η προστασία του οδικού δικτύου, κυρίως σε παραμεθόριες περιοχές με τρίτες χώρες.

1.7 Η ακτογραμμή της ΕΕ εκτείνεται πλέον έως τη Βαλτική και τη Μαύρη θάλασσα που επικοινωνεί με τον Δούναβη, έναν σημαντικό άξονα ο οποίος πρέπει να αναζωογονηθεί. Η Ευρώπη διαθέτει λιμενικούς κόμβους από τους οποίους διέρχεται το 90 % του εμπορίου με τρίτες χώρες και το 40 % του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών. Η εφοδιαστική σε αυτούς τους κόμβους σημειώνει σημαντική ανάπτυξη. Χρειάζονται όμως ακόμη πολλές βελτιώσεις. Ειδικότερα, είναι αναγκαίο να εκσυγχρονισθούν οι διασυνδέσεις μεταξύ των λιμένων και της ενδοχώρας ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη πολυμορφία των μέσων και να προωθηθεί η χρήση της τεχνικής των συνδυασμένων μεταφορών. Είναι επίσης απαραίτητο να βελτιωθεί η τεχνική και η οργάνωση της μεταφόρτωσης. Πρέπει να επιτευχθεί μεγαλύτερη ισορροπία μεταξύ των επιμέρους λιμένων αλλά και μεγαλύτερη συμπληρωματικότητα μεταξύ των λιμένων και των χερσαίων σταθμών.

1.8 Υποστηρίζει τη χρήση των νέων τεχνολογιών, την εφαρμοσμένη έρευνα σχετικά με όλες τις βελτιώσιμες πτυχές των μεταφορών (υποδομές, υλικό μεταφορών και συντήρησης, οργάνωση και συνθήκες εργασίας, κλπ.), την αποφασιστική συμβολή στην επεξεργασία τεχνικών προδιαγραφών, κυρίως όσον αφορά τις μονάδες φορτίου, τα πρότυπα επικοινωνίας και ανταλλαγής μηνυμάτων, με στόχο την διευκόλυνση της στροφής προς άλλα μέσα μεταφοράς και τη βελτίωση της ροής της κυκλοφορίας· υποστηρίζει επίσης την καλύτερη προσαρμογή της αύξησης της παραγωγής και των συναλλαγών στα μέσα μεταφοράς τα οποία αναπόφευκτα θα αναπτυχθούν. Από αυτή την άποψη, η αύξηση της αποτελεσματικότητας των αλυσίδων εφοδιαστικής έχει καθοριστική σημασία.

1.9 Είναι απαραίτητο να συνεχιστούν οι έρευνες όσον αφορά τους κινητήρες και την ενεργειακή τους απόδοση καθώς και τα μη ορυκτά καύσιμα, τόσο για τα ιδιωτικά οχήματα όσο και για τα μαζικά μέσα μεταφοράς επιβατών και εμπορευμάτων.

1.10 Πρέπει να ληφθούν επείγοντως μέτρα για την εφοδιαστική στις αστικές συγκοινωνίες αλλά και να καταβληθούν εντατικότερες προσπάθειες προκειμένου να αναχαιτισθεί η σταδιακή αποδυνάμωση της οικονομίας των μεγάλων αστικών κέντρων και η πτώση της

αποδοτικότητας που προκαλείται από την απώλεια χρόνου λόγω μιας αντιπαραγωγικής και ρυπογόνου κυκλοφοριακής συμφόρησης, που βλάπτει τόσο τους πολίτες όσο και τις επιχειρήσεις. Στα μεγάλα αστικά κέντρα χρειάζεται μια σφαιρική προσέγγιση, η οποία να λαμβάνει υπόψη τόσο τα ιδιωτικά όσο και τα δημόσια μέσα μεταφοράς επιβατών και αγαθών ώστε να κατανέμεται καλύτερα η κοινή χρήση των υποδομών και να αντιστραφεί η τάση φυγής τόσο των κατοίκων όσο και διαφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων προς την διαρκώς επεκτεινόμενη περιφέρεια και απομακρυσμένους οικισμούς.

1.11 Η βιωσιμότητα, η ενεργειακή απόδοση και η διατροφικότητα αποτελούν τον κύριο άξονα του σχεδίου δράσης. Το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα δείχνει πόσο επείγει η εφαρμογή κατάλληλης πολιτικής. Οι προτάσεις της Επιτροπής δίνουν προτεραιότητα στη συνεργασία και τον διάλογο και όχι στην επιβολή περιορισμών. Θα πρέπει να αποδειχθεί η αποτελεσματικότητα αυτής της προσέγγισης. Η επιτυχία της θα εξαρτηθεί από τους παράγοντες της παγκόσμιας αγοράς μεταφορών και την ικανότητά τους να προσαρμοστούν στις επείγουσες απαιτήσεις της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών.

2. Προτάσεις της Επιτροπής

2.1 Εισαγωγή

2.1.1 Στις 28 Ιουνίου 2006, η Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση με τίτλο: «Η εφοδιαστική εμπορευμάτων στην Ευρώπη — κλειδί για τη βιώσιμη κινητικότητα»⁽¹⁾ Η ανακοίνωση αναφερόταν στον ρόλο της εφοδιαστικής στην επίτευξη πιο βιώσιμων μεταφορών, λιγότερο ρυπογόνων και πραγματικά φιλικών προς το περιβάλλον. Την ανακοίνωση ακολούθησαν διαβουλεύσεις προκειμένου να εκπονηθεί ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την εφοδιαστική εμπορευματικών μεταφορών⁽²⁾, το οποίο δημοσιεύθηκε στις 18 Οκτωβρίου 2007.

2.1.2 Η Επιτροπή επεδίωκε να ενσωματώσει τη διάσταση της εφοδιαστικής στην πολιτική μεταφορών της Ένωσης, προκειμένου να μειωθούν τα συνήθη σημεία συμφόρησης, να περιοριστεί η ενεργειακή κατανάλωση, να αξιοποιηθεί καλύτερα η συντροφικότητα/πολυτροπικότητα των υποδομών και των μέσων, να προστατευθεί το περιβάλλον και να περιοριστούν οι οχλήσεις, να προωθηθεί η συνεχής κατάρτιση των εργαζομένων στον τομέα.

2.1.3 Ζητήθηκε η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για το σχέδιο αυτό το οποίο περιλαμβάνει συγκεκριμένους στόχους και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και προωθεί τη χρήση των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της εφοδιαστικής μεταφορών αντικειμένων (εξατομικευμένα αντικείμενα, δέματα, εμπορευματοκιβώτια). Προβλέπεται επίσης η καθιέρωση, σε εδελούσια βάση, ενός συστήματος πιστοποίησης για τους εργαζόμενους στον τομέα της εφοδιαστικής καθώς και μέτρα για την απόκτηση επαγγελματικών προσόντων και κατάρτισης που απαιτούνται για την άσκηση του επαγγέλματος, αλλά και για την προώθηση της κινητικότητας των εργαζομένων αυτών.

2.1.4 Όπως τόνισε η Επιτροπή ήδη το 2006, δεν είναι εύκολο να αποκτηθεί πλήρης εικόνα της ευρωπαϊκής αγοράς εφοδιαστικής λόγω έλλειψης κατάλληλων στατιστικών. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, η εφοδιαστική αντιπροσωπεύει το 10 με 15 % του κόστους των μεταφερόμενων προϊόντων.

2.1.5 Στόχος ήταν η σύσταση ευρωπαϊκού πλαισίου για την εφοδιαστική των εμπορευματικών μεταφορών και η ανάληψη δράσης σε διάφορους τομείς. Το σχέδιο δράσης καθορίζει τις λεπτομέρειες και ορίζει ως προθεσμία υλοποίησης την περίοδο από το 2008 έως το 2012, δηλαδή μια πολύ σύντομη προθεσμία:

- εντοπισμός και εξάλειψη των σημείων συμφόρησης,
- χρήση των προηγμένων Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών — TIC (Σύστημα Παρακολούθησης και Εντοπισμού Πλοίων) με το Galileo, LRIT (Ταυτοποίηση και Εντοπισμός Εξ Αποστάσεως), SIF (Υπηρεσίες Ποτάμιων Πληροφοριών), AIS (Σύστημα Αυτόματης Ταυτοποίησης), SafeSeaNet (Δίκτυο για την ασφάλεια στη θάλασσα), TAF (Εμπορικές Εφαρμογές Τηλεματικής στο Σιδηρόδρομο) και ERMTS (Ευρωπαϊκό Σύστημα Διαχείρισης της Σιδηροδρομικής Κυκλοφορίας). Εισαγωγή ευφώνων τεχνολογιών όπως η ανάπτυξη και η τυποποίηση των ετικετών RFID (αναγνώριση ραδιοσυχνότητας)⁽³⁾,
- παγκόσμια πρότυπα ανταλλαγής μηνυμάτων και επικοινωνιών,
- έρευνα (7ο πρόγραμμα πλαίσιο),
- διαλειτουργικότητα και διασυνδεσιμότητα,
- επιμόρφωση του ειδικευμένου προσωπικού στον τομέα της εφοδιαστικής,
- «συγκριτική αξιολόγηση» ευρωπαϊκού επιπέδου, αλλά οι δείκτες και η μεθοδολογία δεν έχουν διαμορφωθεί ακόμη,
- πολιτική υποδομών: Συντήρηση των υφιστάμενων και βέλτιστη χρήση, ενδεχομένως νέες επενδύσεις, κυρίως στις τεχνολογίες αιχμής και στις συντροφικές συνδέσεις,
- ποιότητα των επιδόσεων μέσω του κοινωνικού διαλόγου, της κατάλληλης συνεργασίας και κατάλληλων κανονιστικών ρυθμίσεων,
- προώθηση και απλούστευση των πολυτροπικών αλυσίδων και αντίστοιχα πρότυπα φόρτωσης.

2.1.6 Το σχέδιο δράσης που δημοσιεύθηκε το 2007 εντάσσει τους στόχους της πρώτης ανακοίνωσης σε ένα πιο λεπτομερές πρόγραμμα και περιλαμβάνει χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους.

2.1.7 Στην ανακοίνωσή της⁽⁴⁾ «Η Ευρώπη σε συνεχή κίνηση — Βιώσιμη κινητικότητα στην ήπειρό μας» που δημοσιεύθηκε στο πλαίσιο της ενδιάμεσης εξέτασης της Λευκής Βίβλου του 2001⁽⁵⁾, η Επιτροπή έδωσε έμφαση στην έννοια της «ευφούς κινητικότητας», που περιλαμβάνει την εφοδιαστική των μεταφορών και τα ευφυή συστήματα μεταφορών (STI), ενώ στο σχέδιο δράσης της δίδει προτεραιότητα στη διαδικασία αυτή.

2.2 Ηλ-εμπορευματικές μεταφορές (e-Freight) και Νοήμονα Συστήματα Μεταφορών (ΝΣΜ — ITS)

2.2.1 Η γενικευμένη χρήση των διαθέσιμων και των μελλοντικών τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας (ΤΠΕ) μπορεί να βελτιώσει σημαντικά την εφοδιαστική των εμπορευματικών μεταφορών, αλλά θέτει ακόμη προβλήματα που πρέπει να λυθούν, όπως η τυποποίηση, οι δεξιότητες των χρηστών, οι νομικοί ή άλλοι φραγμοί στην κατάργηση της χρήσης έντυπων εγγράφων, η ασφάλεια των δεδομένων και η προστασία του ιδιωτικού βίου.

⁽¹⁾ Βλ. τη διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα «Ραδιοσυχνική αναγνώριση (RFID)» (εισηγητής ο κ. MORGAN) ΕΕ C 256 της 27.10.2007, σ. 66–72 και εργασίες της διάσκεψης της Λισαβόνας της 16ης και 17ης Νοεμβρίου 2007 (ιστοθέση της Πορτογαλικής Προεδρίας).

⁽²⁾ COM(2006) 314 τελικό της 22.6.2006.

⁽³⁾ Βλ. σχετικές γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ για τη Λευκή Βίβλο COM(2001) 370 du 12.9.2001: Η ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών με ορίζοντα το έτος 2010: η ώρα των επιλογών και την ενδιάμεση εξέταση COM(2001) 370 της 22.6.2006: Η Ευρώπη σε συνεχή κίνηση — Βιώσιμη κινητικότητα στην ήπειρό μας — Ενδιάμεση εξέταση της Λευκής Βίβλου.

⁽¹⁾ COM(2006) 336 τελικό.

⁽²⁾ COM(2007) 607 τελικό.

2.2.2 Η έννοια των ηλ-εμπορευματικών μεταφορών (e-Freight) οδηγεί μακροπρόθεσμα σε ένα «Διαδίκτυο των αντικειμένων» (τα φορτία, δηλαδή, μεμονωμένα αντικείμενα, δέματα μικρά και μεγάλα, εμπορευματοκιβώτια, εξατομικεύονται, ονομάζονται και ταυτοποιούνται μέσω μιας παθητικής ή ενεργητικής «επικοινωνούσας ετικέτας» που ενεργοποιείται από ανιχνευτή ραδιοσυχνότητας). Το νέο αυτό διαδίκτυο των αντικειμένων θα επιτρέπει την αυτοματοποίηση και την απλούστευση της διαβίβασης των δεδομένων σχετικά με τα φορτία (εντοπισμός, πληροφορίες για τη φύση και τον όγκο του φορτίου και τελωνειακές ή άλλες πληροφορίες). Ο στόχος είναι να αναπτυχθούν τα υφιστάμενα συστήματα με την προοπτική να δημιουργηθεί ο νέος αυτός κλάδος του Διαδικτύου που στηρίζεται στην ταυτοποίηση των αντικειμένων.

2.2.3 Η Επιτροπή έχει προγραμματίσει για το 2008 ένα εκτεταμένο σχέδιο έρευνας με βάση ένα φύλλο πορείας για την ανάπτυξη των τεχνικών προδιαγραφών που αφορούν την εφοδιαστική των μεταφορών.

2.3 Μελλοντικές προοπτικές

2.3.1 Με το Σχέδιο επιδιώκεται η επίλυση ζητημάτων όπως η συμφόρηση, η ρύπανση και ο θόρυβος, οι εκπομπές CO₂ και η εξάρτηση από ορυκτά καύσιμα, μέσω της βελτίωσης της αποδοτικότητας. Οι ενέργειες αυτές πρέπει να συνοδεύονται από εργασίες μακροπρόθεσμης προοπτικής, αναλαμβανόμενες από κοινού με τα κράτη μέλη, ώστε να δημιουργηθεί κοινή βάση για επενδύσεις στα συστήματα εμπορευματικών μεταφορών του μέλλοντος.

2.3.2 Το έτος 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με την πρόοδο που θα έχει επιτευχθεί στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η διεύρυνση της ΕΕ, η αυξανόμενη παγκοσμιοποίηση των συναλλαγών, η ανάδειξη νέων οικονομικών δυνάμεων (και όχι μόνο της Κίνας), οι διαδικασίες μετεγκατάστασης επιχειρήσεων, αποτελούν ισχυρούς παράγοντες ανάπτυξης του εμπορίου που αναπτύσσεται με ταχύτερους ρυθμούς απ' ό,τι η παραγωγή. Στο Λευκό Βιβλίο του 2001, η Επιτροπή είχε προτείνει «αποσύνδεση» των μεταφορών και της ανάπτυξης. Επείγει να επαναληφθεί ο προβληματισμός για το θέμα αυτό, ώστε να εισαχθεί τουλάχιστον μια «σύνδεση», ένας «παραλληλισμός». Στο πλαίσιο της αναθεωρημένης Λευκής Βίβλου 2006⁽⁶⁾ η εφοδιαστική, συνδυάζοντας διάφορα μέσα και διάφορους παράγοντες (διοργανωτές των ροών, μεταφορείς, χρήστες, εθνικές, κοινοτικές και διεθνείς αρχές) και στηριζόμενη στις νέες τεχνολογίες της πληροφορίας, της συσκευασίας και της μεταφόρτωσης, μπορεί να αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα εξορθολογισμού και μέγιστης αποτελεσματικότητας των εμπορευματικών μεταφορών.

3.2 Οι παγκόσμιες συνδυασμένες μεταφορές και αλυσίδες εφοδιαστικής χρειάζονται πλήρως ολοκληρωμένες φυσικές και ηλεκτρονικές συνδέσεις μεταξύ των επιμέρους συστημάτων, ώστε να χρησιμοποιείται το αποτελεσματικότερο μέσο μεταφοράς ή ο αποτελεσματικότερος συνδυασμός μέσων μεταφοράς και να βελτιωθεί η εφοδιαστική. Για τον σκοπό αυτό πρέπει να επιτυγχάνονται ταυτόχρονα οι στόχοι της «τριπλής» —οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής— αποτελεσματικότητας (συμπεριλαμβανομένης της μείωσης των ενεργειακών δαπανών).

3.3 Ο προγραμματισμός των μεταφορών απαιτεί στην πλειονότητα των περιπτώσεων μεγάλες προθεσμίες προετοιμασίας και τη συνεργασία πολλών παραγόντων. Οι επενδύσεις για μεταφορικές υποδομές και πλατφόρμες εφοδιαστικής πραγματοποιούνται για πολύ μεγάλες χρονικές περιόδους και είναι εξαιρετικά δαπανηρές, ιδίως όσον αφορά τους θαλάσσιους λιμένες και τους λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας, τα αεροδρόμια αλλά και τους «χερσαίους σταθμούς» ή τους σταθμούς συνδυασμένων μεταφορών. Όμως αυτές ακριβώς οι πλατφόρμες δημιουργούν και τα μεγαλύτερα προβλήματα τα οποία απαιτούν ταχείες, αξιόπιστες και βιώσιμες λύσεις. Η ΕΟΚΕ θεωρεί συνεπώς σκόπιμο να βελτιστοποιηθεί καταρχάς η χρήση των υφιστάμενων υποδομών και, επομένως, η ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά χρήσιμη. Ωστόσο, δεν επαρκεί η αξιοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και η προσφυγή σε προηγμένες τεχνολογίες. Χρειάζεται, επίσης, ο μεσοπρόθεσμος και μακροπρόθεσμος προγραμματισμός νέων επενδύσεων.

3.4 Η δημιουργία νέων υποδομών με μακρόχρονη διάρκεια ζωής πρέπει να πραγματοποιείται με βάση τις πολύ μακροπρόθεσμες ανάγκες και όταν δεν υπάρχει εναλλακτική λύση μέσω της συντροπικότητας, π.χ. με άλλες υφιστάμενες υποδομές. Οι σιδηροδρομικές μεταφορές μπορεί να αποτελέσουν εναλλακτική λύση στη διεύρυνση του υφιστάμενου οδικού δικτύου ή την κατασκευή νέων δρόμων. Στον σχετικό προγραμματισμό πρέπει να συμμετάσχουν όλοι οι παράγοντες της εφοδιαστικής αλυσίδας, δηλαδή τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, οι εθνικές και περιφερειακές αρχές, η βιομηχανία και η διανομή και ο τομέας της μεταφόρτωσης, οι υπεύθυνοι εφοδιαστικής και οι μεταφορείς, οι κοινωνικοί εταίροι. Οι βιομηχανίες και οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να μπορούν να συμμετάσχουν στις προπαρασκευαστικές συζητήσεις και στις διάφορες διαβουλεύσεις για τα θέματα αυτά και οι απόψεις τους πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη.

3.5 Ο προγραμματισμός αυτός πρέπει να καταλήξει σε διαρκείς εταιρικές σχέσεις που να επιτρέπουν τη διασφάλιση μιας αειφόρου βιωσιμότητας (οικονομικής, οικολογικής και κοινωνικής) των υποδομών. Θα πρέπει να εντάσσεται στο Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου και να συμβάλλει στην καλύτερη διάρθρωση, στον συντονισμό και στην αειφορία των επενδύσεων στον τομέα των μεταφορών σε συνάρτηση με τις βιομηχανικές και εμπορικές δραστηριότητες και τα προγράμματα χωροταξίας (κυρίως για να αποφευχθούν η «μετακίνηση» των πλατφορμών εφοδιαστικής και οι βεβιασμένες και δαπανηρές «μετεγκαταστάσεις», η συμφόρηση ορισμένων αξόνων και περιοχών από τη μία πλευρά και η παρακμή και απομόνωση άλλων περιοχών από την άλλη πλευρά, λόγω της έλλειψης ή κακής ποιότητας των συγκοινωνιών).

3.6 Τα προτεινόμενα νέα πρότυπα για τις μονάδες φορτίου πρέπει σαφώς να διευκολύνουν το χειρισμό του φορτίου όσον αφορά το μέγιστο βάρος και τις διαστάσεις σε περίπτωση μεταφόρτωσης. Ωστόσο, λαμβανομένων υπόψη των προβλημάτων που οφείλονται στο γεγονός ότι οι χερσαίες μεταφορές πραγματοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά μέσω του οδικού δικτύου, τα πρότυπα αυτά δεν θα πρέπει να οδηγήσουν σε υπερφόρτωση που μπορεί να υποβαθμίσει τις υποδομές και να μειώσει ακόμη και την ασφάλεια των οδικών μεταφορών. Τα πρότυπα πρέπει να ευνοούν την συντροπικότητα.

⁽⁶⁾ Η Ευρώπη σε συνεχή κίνηση — Βιώσιμη κινητικότητα στην ήπειρό μας — Ενδιάμεση εξέταση της Λευκής Βίβλου της Επιτροπής του 2001 για τις μεταφορές, COM(2006) 314 τελικό, 22 Ιουνίου 2006.

3.7 Σε ό,τι αφορά την πρόταση του 2003 σχετικά με την καθιέρωση μιας νέας μονάδας φορτίου σε εθελούσια βάση, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει εν συντομία ότι ο συνδυασμός δύο μονάδων φορτίου εντελώς διαφορετικών διαστάσεων αποτελεί για την εφοδιαστική πραγματικό εφιάλτη. Το άθροισμα των δύο εμποδίων (οι διαστάσεις των σταθερών σιδηροτροχιών καθοδήγησης των πλοίων και η αβεβαιότητα ως προς το ερώτημα ποιος θα αναλάβει το κόστος του συστήματος αυτού) προκαλούν φόβους ότι το σύστημα δεν πρόκειται να χρησιμοποιηθεί.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την επιθυμία της να γνωμοδοτήσει για την έκθεση που θα καταρτίσει η Επιτροπή το 2010 σχετικά με την πρόοδο και τα ενδεχόμενα προβλήματα που παρουσιάζει η εφαρμογή του Σχεδίου.

4.2 Το διαδίκτυο των αντικειμένων θα συμβάλει αδιαμφισβήτητα στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της εφοδιαστικής των μεταφορών καθώς και των υπηρεσιών που παρέχονται στους πελάτες. Ωστόσο, με βάση την εμπειρία του διαδικτύου των ονομασιών, η ΕΟΚΕ διερωτάται ποιες διαδικασίες και ποια μέσα ελέγχου πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή για την ονοματοδότηση. Για ιστορικούς λόγους, το διαδίκτυο των ονομασιών έχει τεθεί υπό τον τελικό έλεγχο του USDoC, δηλαδή του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Εμπορίου των ΗΠΑ. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την επιλογή μιας ευρωπαϊκής διακυβέρνησης του συστήματος ονοματοδότησης και των βάσεων δεδομένων καθώς και τη δημιουργία τεχνικών προτύπων.

4.2.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή εντάσσει την ανάπτυξη της εφοδιαστικής στην αναθεωρημένη Ατζέντα της Λισαβώνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Ωστόσο, στηριζόμενη στην εμπειρία που έχει αποκτηθεί κατά το παρελθόν, καλεί την Επιτροπή να καλύψει σύντομα την καθυστέρηση που έχει σημειωθεί όσον αφορά την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών, ειδικότερα σε σχέση με το Galileo.

4.3 Είναι, επίσης, απαραίτητο να επισημανθούν σαφώς τα προβλήματα προστασίας του ιδιωτικού βίου και της εμπιστευτικότητας των εμπορικών συναλλαγών τα οποία σχετίζονται με την διαφοροποίηση των μέσων πληροφόρησης που χρησιμοποιούνται για την εξακρίβωση του περιεχομένου των φορτίων, προκειμένου να αποφευχθεί ακριβώς η διάδοση των πληροφοριών σε εγκληματικές οργανώσεις, ιδιαίτερα σε τρίτες χώρες (να ληφθούν επίσης υπόψη οι

τελωνιακές επιπτώσεις και οι επιπτώσεις για τα ασφαλιστήρια), για την παρακολούθηση των φορτίων και την ταυτοποίηση των αποστολέων, των διαμεσολαβητών και των παραληπτών στο πλαίσιο της προώθησης Νοήμωνων Συστημάτων Μεταφορών (ΝΣΜ) και των συναφών τεχνολογιών της πληροφορίας.

4.4 Αυτό ισχύει ειδικότερα για την εξειδικευμένη εφοδιαστική που σχετίζεται με το ηλεκτρονικό εμπόριο.

4.5 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την προσπάθεια της Επιτροπής να «εκσυγχρονίσει» το επάγγελμα των εφοδιαστών μέσω ενός συστήματος «ορισμών» και «πιστοποίησης» των επιχειρήσεων εφοδιαστικής. Φρονεί όμως ότι τα συστήματα αυτά θα πρέπει να προσφέρουν πράγματι προστιθέμενη αξία.

4.6 Επίσης, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι η Επιτροπή προτείνει να εκπονηθεί κατάλογος ελάχιστων προσόντων και κατάρτισης, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους.

4.7 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ επιθυμεί όπως οι απαιτούμενες δεξιότητες και κατάρτιση αναπτύσσονται καθ' όλη τη διάρκεια του βίου και ενσωματώνουν την πρόοδο της γνώσης. Επιδοκιμάζει επίσης το γεγονός ότι η Επιτροπή εργάζεται για την αμοιβαία αναγνώριση των εθελοντικών αυτών πιστοποιητικών. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ εύχεται οι απαιτούμενες δεξιότητες και η κατάρτιση να αναπτύσσονται καθ' όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου και να ενσωματώνουν σταδιακά την πρόοδο της γνώσης και της τεχνολογίας. Εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή εργάζεται για την αμοιβαία αναγνώριση αυτών των εθελοντικών πιστοποιητικών.

4.8 Η βελτίωση των επιδόσεων της εφοδιαστικής μέσω της αυξημένης χρήσης των νέων τεχνολογιών, της διοικητικής απλούστευσης, της ανταλλαγής εμπειρικών, της ανάπτυξης των προσόντων και της κατάρτισης και της «συντροπικότητας» είναι απολύτως απαραίτητη. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπογραμμίσει ότι η πρόοδος αυτή μπορεί να αναπτύξει πλήρως τις θετικές πτυχές της μόνον εάν ο τομέας των μεταφορών και της εφοδιαστικής αποτελέσουν αντικείμενο εξισορρόπησης των συνδυασμένων μέσων και της διατροπικότητας καθώς και ενός «ρυθμιζόμενου ανταγωνισμού», όπως συνιστά η Επιτροπή στο Λευκό Βιβλίο του 2001. Αυτό συνεπάγεται όμως την επανεκτίμηση του κόστους των μεταφορών και την πραγματική εναρμόνιση των συνθηκών ανταγωνισμού στις συνδυασμένες, αλλά και στις διατροπικές μεταφορές, σε όλη την επικράτεια της ΕΕ.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις ακόλουθες προτάσεις:

- «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2002/21/EK σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2002/19/EK σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους, και 2002/20/EK για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών»
- «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 2002/22/EK για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της οδηγίας 2002/58/EK σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 για τη συνεργασία όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών»
- «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Αγορά Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών»

COM(2007) 697 τελικό — 2007/0247 (COD)

COM(2007) 698 τελικό — 2007/0248 (COD)

COM(2007) 699 τελικό — 2007/0249 (COD)

(2008/C 224/11)

Στις 10 Δεκεμβρίου 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις ακόλουθες προτάσεις:

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2002/21/EK σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2002/19/EK σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους, και 2002/20/EK για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών»

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 2002/22/EK για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της οδηγίας 2002/58/EK σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 για τη συνεργασία όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών»

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Αγορά Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών».

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2008 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. HERNÁNDEZ BATALLER.

Κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 80 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τους στόχους της Επιτροπής να επιτύχει τα μέγιστα δυνατά οφέλη για τους χρήστες της αγοράς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, να μεριμνήσει ώστε να μην υφίσταται ούτε στρέβλωση ούτε περιορισμός του ανταγωνισμού, να προωθήσει αποτελεσματικές επενδύσεις σε υποδομές και να ενθαρρύνει την καινοτομία, προάγοντας την αποτελεσματική χρήση και διαχείριση του ραδιοφάσματος και των πόρων αριθμοδότησης.

1.2 Δεδομένου ότι ο τομέας των ηλεκτρονικών επικοινωνιών χαρακτηρίζεται από υψηλό επίπεδο τεχνολογικής καινοτομίας και από εξαιρετικά δυναμικές αγορές, για την ΕΟΚΕ είναι ικανοποιητικό το γεγονός ότι το ρυθμιστικό μοντέλο για το πλαίσιο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και οι προτεινόμενες τροποποιήσεις βασίζονται στα εξής:

1.2.1 αποκεντρωμένη κανονιστική ρύθμιση στα κράτη μέλη, με μεταβίβαση στις εθνικές αρχές της αρμοδιότητας εποπτείας των

αγορών σύμφωνα με κοινή δέσμη αρχών και διαδικασιών. Με τη διασφάλιση ότι οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές (ΕΡΑ) διαθέτουν ίδιο προϋπολογισμό και επαρκείς ανθρώπινους πόρους, ενισχύεται η ανεξαρτησία τους, η καθημερινή διαχείριση και το περιθώριο διακριτικής τους ευχέρειας και, ταυτόχρονα, ενισχύονται οι εκτελεστικές εξουσίες τους, ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματική υλοποίηση του κανονιστικού πλαισίου.

1.2.2 εδραίωση της εσωτερικής αγοράς, χάρη στην ανάθεση στην Επιτροπή ορισμένων αρμοδιοτήτων για τις διακρατικές αγορές, οι οποίες υπερβαίνουν το πλαίσιο του ενός κράτους μέλους·

1.2.3 βελτίωση της συνεκτικότητας της νομοθεσίας, με τον εκσυγχρονισμό ορισμένων διατάξεων προκειμένου να προσαρμοστούν στην εξέλιξη της τεχνολογίας και της αγοράς και την κατάρτιση των διατάξεων που είναι παρωχημένες, απηρχαιωμένες ή περιττές·

1.2.4 προσδιορισμός μιας αποτελεσματικής στρατηγικής για τη διαχείριση του ραδιοφάσματος, προκειμένου να δημιουργηθεί ένας ενιαίος ευρωπαϊκός χώρος της πληροφορίας·

1.2.5 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, λειτουργικός διαχωρισμός, που επιβάλλεται από τις ΕΡΑ κατόπιν εγκρίσεως της Επιτροπής, για την εξασφάλιση της παροχής προϊόντων με πλήρως ισότιμη πρόσβαση σε όλους τους κατάντη φορείς εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένων των κατάντη τμημάτων του ίδιου του καθιερωμένου φορέα εκμετάλλευσης·

1.2.6 επίτευξη αξιόπιστης και αποτελεσματικής επικοινωνίας μέσω των δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Προς τούτο, η Αρχή πρέπει να συμβάλει στην εναρμόνιση των κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων για την ασφάλεια, παρέχοντας τις συμβουλές της·

1.2.7 ενίσχυση των δικαιωμάτων των καταναλωτών όσον αφορά ορισμένες πτυχές των συμβάσεων, τη διαφάνεια και τη δημοσίευση των πληροφοριών, τη διαθεσιμότητα υπηρεσιών, τις υπηρεσίες πληροφοριών και έκτακτης ανάγκης και τη διατήρηση των αριθμών. Παρ' όλα αυτά, οι προτάσεις δεν επιτυγχάνουν υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών, όπως ορίζει για αυτό το θέμα η Συνθήκη, αφού δεν καλύπτουν άλλες πτυχές όπως η ρύθμιση των υπηρεσιών εξυπηρέτησης των πελατών, η πρόβλεψη ελάχιστων επιπέδων ποιότητας, οι ρήτρες κυρώσεων ή οι όροι κοινής σύναψης συμβάσεων για υπηρεσίες και τεματικό εξοπλισμό·

1.2.8 αύξηση της προστασίας της ιδιωτικής και της προσωπικής ζωής, παρότι δεν κρίνονται όλες οι προτάσεις αρκετά φιλόδοξες, όπως π.χ. όσον αφορά την προστασία από τα ανεπίκλητα ηλεκτρονικά μηνύματα εμπορικού χαρακτήρα (spam), η οποία, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, πρέπει να ξεκινά πάντοτε από την αρχή της ρητής προηγούμενης συγκατάθεσης του καταναλωτή να λάβει εμπορικές επικοινωνίες.

1.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί πολύ θετική τη συμπερίληψη του τεματικού εξοπλισμού στο πεδίο εφαρμογής του κανονιστικού πλαισίου, επειδή θα βελτιώσει την ηλεκτρονική προσβασιμότητα των τελικών χρηστών με αναπηρίες. Επικροτεί, επίσης, τη θέσπιση δεσμευτικών μέτρων για τους μειονεκτούντες χρήστες στην οδηγία για την καθολική υπηρεσία, τα οποία προωθούν την ισοδύναμη με τους άλλους τελικούς χρήστες πρόσβασή τους στις διαθέσιμες στο κοινό τηλεφωνικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, στις υπηρεσίες πληροφοριών καταλόγου και στους καταλόγους, καθώς και άλλα ειδικά μέτρα.

1.4 Η απλούστευση και η μείωση του διοικητικού κόστους είναι σημαντική και, καθώς θα υπάρχει μεγαλύτερη ευελιξία στα καθήκοντα διαχείρισης του ραδιοφάσματος, θα διευκολυνθούν οι διοικητικές διαδικασίες και η χρήση του ραδιοφάσματος από τους φορείς εκμετάλλευσης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη τη δυνατότητα των κρατών μελών να επιβάλλουν περιορισμένες εξαιρέσεις τεχνικού χαρακτήρα από την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, καθώς και ευρύτερες εξαιρέσεις για την επίτευξη στόχων γενικού συμφέροντος, όπως η πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία, η ελευθερία έκφρασης και η πολυφωνία των μέσων επικοινωνίας, η προαγωγή της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής ή η ασφάλεια της

ανθρώπινης ζωής, λαμβάνοντας υπόψη τις τεχνικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και πολιτικές ανάγκες όλων των κρατών μελών, όπως ορίζεται στην εθνική νομοθεσία σε συμμόρφωση με το κοινοτικό δίκαιο.

1.5 Η ίδρυση μιας Ευρωπαϊκής Αρχής για την Αγορά Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, ως οντότητας ανεξάρτητης από την Επιτροπή που θα ενισχύσει τις εξουσίες των ΕΡΑ, μπορεί να αποβεί θετική, καθώς θα προσφέρει τα μέσα για την εδραίωση μιας ουσιαστικής εταιρικής σχέσης μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών ρυθμιστών, σε σχέση με ζητήματα για τα οποία απαιτείται συνέπεια σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως ο καθορισμός και η ανάλυση των αγορών και τα σχετικά διορθωτικά μέτρα, η εναρμόνιση της χρήσης του ραδιοφάσματος ή ο καθορισμός των διακρατικών αγορών.

2. Εισαγωγή

2.1 Το 2002 εγκρίθηκε μια μεταρρύθμιση της αγοράς των τηλεπικοινωνιών, η οποία έδωσε το έναυσμα για τη θέσπιση του πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (δηλαδή, όλα τα δορυφορικά και επίγεια δίκτυα, σταθερά και ασύρματα), το οποίο απαρτίζεται από την οδηγία-πλαίσιο, την οδηγία για την πρόσβαση, την οδηγία για την αδειοδότηση, την οδηγία για την καθολική υπηρεσία και την οδηγία για την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής σε αυτόν τον τομέα.

2.2 Αυτό το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών θεσπίστηκε με σκοπό να διευκολύνει την πρόσβαση των νεοεισερχόμενων στην αγορά φορέων στην υπάρχουσα υποδομή, να ενθαρρύνει τις επενδύσεις σε εναλλακτικές υποδομές και να προσφέρει περισσότερες δυνατότητες επιλογής και χαμηλότερες τιμές στους καταναλωτές.

2.3 Το ρυθμιστικό πρότυπο για το ισχύον πλαίσιο βασίζεται στην αρχή της αποκεντρωμένης κανονιστικής ρύθμισης στα κράτη μέλη, παρέχοντας στις εθνικές αρχές αρμοδιότητες εποπτείας των αγορών σύμφωνα με μια κοινή δέσμη αρχών και διαδικασιών.

2.4 Το πλαίσιο προβλέπει ένα ελάχιστο επίπεδο εναρμόνισης και αφήνει τον ορισμό των μέσων υλοποίησης στις εθνικές ρυθμιστικές αρχές (εφεξής ΕΡΑ) ή στα κράτη μέλη.

2.5 Σύμφωνα με την οδηγία-πλαίσιο, θεσπίζεται ο στόχος του προοδευτικού περιορισμού της εκ των προτέρων κανονιστικής ρύθμισης του τομέα, όσο θα αναπτύσσεται ο ανταγωνισμός στην αγορά. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω σύστασης της Επιτροπής, η οποία θα προσδιορίζει τις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στις οποίες μπορεί να δικαιολογηθεί η των προτέρων ρύθμιση.

2.5.1 Στόχος κάθε εκ των προτέρων κανονιστικής παρέμβασης είναι να ωφελήσει τους καταναλωτές, καθιστώντας ανταγωνιστικές τις αγορές λιανικής πώλησης. Ο ορισμός των «σχετικών αγορών» μπορεί να αλλάξει στην πορεία του χρόνου, λόγω της εξέλιξης των χαρακτηριστικών των προϊόντων και των υπηρεσιών και λόγω των δυνατοτήτων υποκατάστασης τόσο της ζήτησης όσο και της προσφοράς, όπως διευκρινίζεται στη σύσταση της Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2007 ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EE L 344, 28.12.2007, σ. 65.

3. Οι προτάσεις της Επιτροπής

3.1 Η Επιτροπή προωθεί μια ευρεία τροποποίηση της ισχύουσας ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (εφεξής: «πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων») μέσω της κοινής παρουσίας:

- δύο προτάσεων οδηγίας, η μία από τις οποίες τροποποιεί την οδηγία-πλαίσιο (την οδηγία για την πρόσβαση και την αδειοδότηση) και η άλλη την οδηγία για την καθολική υπηρεσία και την προστασία της ιδιωτικής ζωής·
- μιας πρότασης κανονισμού, με την οποία ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Αγορά Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (εφεξής: η «Αρχή»).

3.2 Εν ολίγοις, οι προτάσεις αυτές αποσκοπούν στη ρύθμιση του «τροποποιημένου» ευρωπαϊκού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, προσαρμόζοντάς το στις απαιτήσεις των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, καθώς και των φορέων εκμετάλλευσης και των καταναλωτών των αγαθών και των υπηρεσιών.

3.3 Επιδιώκεται η θέσπιση ενός συνεκτικού «τροποποιημένου πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων» για την ψηφιακή οικονομία, το οποίο να επωφελείται από τα επιτεύγματα της ανάπτυξης της εσωτερικής αγοράς. Οι προτάσεις αφορούν ειδικότερα:

3.4 Πρόταση τροποποίησης των οδηγιών για το πλαίσιο, την αδειοδότηση και την πρόσβαση:

- a) Όσον αφορά τη διαχείριση του ραδιοφάσματος, διασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη διαβουλεύονται με τα ενδιαφερόμενα μέρη όποτε σχεδιάζουν να θεσπίσουν εξαιρέσεις από την αρχή της ουδετερότητας της τεχνολογίας και των υπηρεσιών, ακόμη και στην περίπτωση που επιδιώκονται στόχοι γενικού συμφέροντος.
- β) Ενισχύεται η συνεκτικότητα του σχετικού κανονιστικού πλαισίου με τον εξορθολογισμό ορισμένων στοιχείων της διαδικασίας ανασκόπησης της αγοράς, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας της Επιτροπής να διεξάγει ανάλυση της αγοράς εάν μια ΕΡΑ έχει καθυστερήσει σημαντικά στην εκτέλεση των καθηκόντων της.
- γ) Βελτιώνει την ασφάλεια και την ακεραιότητα των δικτύων, ενισχύοντας τις υφιστάμενες υποχρεώσεις και διευρύνοντας τις απαιτήσεις ακεραιότητας των τηλεφωνικών δικτύων στα κινητά δίκτυα και στα δίκτυα IP.
- δ) Ενισχύει τις νομικές εγγυήσεις των ενδιαφερομένων, καθορίζοντας κριτήρια για την ανεξαρτησία των ΕΡΑ και αναγνωρίζοντας το δικαίωμα προσφυγής κατά των αποφάσεών τους και τη δυνατότητα αναστολής μέτρων που έχουν λάβει, σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για αποτροπή σοβαρής και ανεπανόρθωτης βλάβης).
- ε) Μεριμνά για τις ανάγκες των ευάλωτων ομάδων, προβλέποντας στους τερματικούς εξοπλισμούς τεχνικές απαιτήσεις που βελτιώνουν την ηλεκτρονική προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρίες και επικαιροποιώντας τους στόχους των ΕΡΑ όσον αφορά τους ηλικιωμένους χρήστες και τους χρήστες με κοινωνικές ανάγκες.
- στ) Παρέχει στις ΕΡΑ τη δυνατότητα να επιβάλλουν λειτουργικό διαχωρισμό με προηγούμενη συμφωνία της Επιτροπής.
- ζ) Θεσπίζει κοινή διαδικασία επιλογής.

η) Τέλος, ενισχύει τις εκτελεστικές εξουσίες των ΕΡΑ, οι οποίες αποκτούν τη δυνατότητα να επιβάλλουν ειδικούς όρους στις γενικές άδειες, προκειμένου να εξασφαλίσουν την προσβασιμότητα των χρηστών με αναπηρίες, να εγγυηθούν τα δικαιώματα δημιουργού και διανοητικής ιδιοκτησίας και να διασφαλίσουν τις επικοινωνίες των δημόσιων αρχών με το κοινό σε περίπτωση επικείμενης απειλής.

3.5 Η πρόταση για την τροποποίηση του καθεστώτος της καθολικής υπηρεσίας, την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δικαιωμάτων των χρηστών των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τη συνεργασία για την προστασία των καταναλωτών βασίζεται στις προόδους που έχουν ήδη συντελεσθεί σχετικά από τη νομοθετική προσέγγιση της Επιτροπής.

3.5.1 Συγκεκριμένα, αναγνωρίζεται ότι ο ανταγωνισμός, μόνος του, δεν αρκεί για να ικανοποιήσει τις ανάγκες όλων των πολιτών και να προστατεύσει τα δικαιώματα των χρηστών· γι' αυτό, περιλαμβάνονται ειδικές διατάξεις που διασφαλίζουν την καθολική υπηρεσία, τα δικαιώματα των χρηστών και την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

3.5.2 Ειδικότερα, η πρόταση επιδιώκει τη βελτίωση της διαφάνειας των τιμών και τη δημοσίευση των πληροφοριών για τους τελικούς χρήστες, επιβάλλοντας στους φορείς εκμετάλλευσης την υποχρέωση να δημοσιεύουν συγκρίσιμες, κατάλληλες και επικαιροποιημένες πληροφορίες σε ευπρόσιτη μορφή και παρέχοντας στις ΕΡΑ τη δυνατότητα να απαιτούν από τους φορείς εκμετάλλευσης αυτές τις υποχρεώσεις.

3.5.3 Προβλέπονται μέτρα σχετικά με τη διατήρηση του αριθμού, τα οποία επιτρέπουν στους καταναλωτές να αλλάζουν εύκολα φορέα παροχής (ορίζεται ως μέγιστη προθεσμία για την ενεργοποίησή του η μία εργάσιμη ημέρα και εκχωρείται στις ΕΡΑ η δυνατότητα να εμποδίζουν τις αποτρεπτικές πρακτικές των φορέων παροχής), και βελτιώνονται οι απαιτήσεις ενημέρωσης σχετικά με τον εντοπισμό της θέσης του καλούντος στις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης με διάφορα μέτρα, όπως π.χ. η υποχρέωση διαβίβασης πληροφοριών στις αρχές που λαμβάνουν αυτές τις κλήσεις κλπ.

3.5.4 Αντικαθίσταται η «δυνατότητα» των κρατών μελών να λαμβάνουν ειδικά μέτρα για τους χρήστες με αναπηρίες με τη ρητή «υποχρέωσή» τους να τα λάβουν, εκχωρείται δε στις ΕΡΑ η δυνατότητα να ζητούν από τους φορείς παροχής να δημοσιεύουν πληροφορίες που ενδιαφέρουν τους χρήστες με αναπηρίες.

3.5.5 Εξάλλου, οι ΕΡΑ θα έχουν την αρμοδιότητα να προλαμβάνουν την υποβάθμιση της ποιότητας της υπηρεσίας, θεσπίζοντας ελάχιστα επίπεδα ποιότητας για τις υπηρεσίες μετάδοσης μέσω δικτύου που προορίζονται για τους τελικούς χρήστες, και να παρακολουθούν τα τιμολόγια λιανικής εάν δεν έχει οριστεί καμία επιχείρηση ως πάροχος καθολικής υπηρεσίας.

3.5.6 Διασφαλίζεται, επίσης, ότι κοινοποιούνται στους τελικούς χρήστες οι παραβιάσεις της ασφάλειας που έχουν ως αποτέλεσμα την απώλεια ή τη διακύβευση των προσωπικών τους δεδομένων και ότι αυτοί ενημερώνονται σχετικά με τις προφυλάξεις που μπορούν να λάβουν για την ελαχιστοποίηση της συνεπαγόμενης βλάβης.

3.5.7 Στο ίδιο πνεύμα, απαγορεύεται η χρήση «κατασκοπευτικού λογισμικού» (spyware) και άλλων κακόβουλων προγραμμάτων, ανεξαρτήτως της μεθόδου που χρησιμοποιήθηκε για την εγκατάστασή τους στον εξοπλισμό του χρήστη, και ενισχύεται η καταπολέμηση των ανεπίκλητων ηλεκτρονικών μηνυμάτων εμπορικού χαρακτήρα (spam), επιτρέποντας στους παρόχους υπηρεσιών Διαδικτύου να αναλαμβάνουν νομική δράση κατά των δημιουργών αυτού του είδους των μηνυμάτων.

3.6 Τέλος, πρέπει να υπογραμμιστεί η πρόταση για τη δημιουργία μιας «Αρχής», η οποία θα λογοδοτεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θα περιλαμβάνει ένα ρυθμιστικό συμβούλιο απαρτιζόμενο από τους επικεφαλής των ΕΡΑ όλων των κρατών μελών της ΕΕ και θα αντικαταστήσει την ομάδα των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών (European Regulators Group — ERG) ⁽²⁾.

3.6.1 Η «Αρχή» θα συμβουλεύει την Επιτροπή στη λήψη ορισμένων αποφάσεων, θα λειτουργεί ως κέντρο εμπειρογνώσεως σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών και θα αναλάβει τα καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA).

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά τις προτάσεις της Επιτροπής, στον βαθμό που προσπαθούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες ρύθμισης και διαχείρισης της πανευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

4.1.1 Εγκρίνει τον στόχο της Επιτροπής να ενισχύσει το άνοιγμα των αγορών των τηλεπικοινωνιών στον ανταγωνισμό και να ενθαρρύνει τις επενδύσεις στα δίκτυα υψηλής ταχύτητας (καλύπτοντας όλες τις τεχνολογίες: σταθερές, κινητές και δορυφορικές) ⁽³⁾, όπως και τους στόχους της μεγαλύτερης ασφάλειας του Διαδικτύου του μέλλοντος (που θα είναι το Διαδίκτυο των αντικειμένων και της σημασιολογίας), στο πλαίσιο μάλιστα της ψηφιοποίησης των οπτικοακουστικών υπηρεσιών, και της καλύτερης διαχείρισης του ραδιοφάσματος στην εσωτερική αγορά. Αυτό αποτελεί κοινό συμφέρον των καταναλωτών και των επιχειρήσεων, που έχουν ανάγκη την πρόσβαση σε δίκτυα και υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών υψηλής τεχνικής ταχύτητας (performants).

4.1.2 Παρατηρεί ότι το κανονιστικό πλαίσιο του τομέα των τηλεπικοινωνιών με τους ισχύοντες σήμερα κανόνες επέτρεψε:

- να συντελεσθεί ουσιαστική πρόοδος προς την καθιέρωση πιο ανοιχτών και δυναμικών αγορών, όπως φαίνεται στη 1η έκδοση της Επιτροπής σχετικά με την κατάσταση του κανονιστικού πλαισίου·
- να καταπολεμηθούν οι μεγάλες ανισότητες που υπήρχαν μεταξύ των φορέων εκμετάλλευσης, λόγω των πλεονεκτημάτων των οποίων απολάμβαναν τα παλιά κρατικά μονοπώλια.

4.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης θετικό στοιχείο την επέκταση του κανονιστικού πλαισίου, που προβλέπουν οι προτάσεις, στο πεδίο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και, επομένως, σε όλα τα δίκτυα μετάδοσης και παροχής υπηρεσιών που περιλαμβάνει.

4.3 Εκτός από τη βελτίωση των καθαρά τεχνικών και διαχειριστικών πτυχών που ήδη επισημίναμε, πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί η θετική αποτίμηση της ευρείας δέσμης διατάξεων που αποσκο-

πούν ειδικά στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των χρηστών των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως και οι εγγυήσεις δικαστικής και διοικητικής φύσεως των φορέων εκμετάλλευσης, που θα επιτρέψουν την πραγματική άσκηση αυτών των δικαιωμάτων σε εσωτερικό επίπεδο (δικαίωμα ακρόασης των θιγόντων, αιτιολόγηση των αποφάσεων, ασφαλιστικά μέτρα και δικαίωμα προσφυγής). Με την καθιέρωση αυτών των εγγυήσεων, εκπληρώνεται το «δικαίωμα στη χρηστή διακυβέρνηση», που προβλέπεται στο άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

4.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερος το γεγονός ότι οι προτάσεις λαμβάνουν υπόψη τα αιτήματα που έχει διατυπώσει σε παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της όσον αφορά:

- την υποχρέωση των κρατών να λαμβάνουν ειδικά μέτρα υπέρ των χρηστών με αναπηρίες ⁽⁴⁾, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες·
- τις γενικές αρχές διαχείρισης του ραδιοφάσματος προς το δημόσιο συμφέρον και από οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική οπτική, οι οποίες, εκτός από την ουδετερότητα της τεχνολογίας και των υπηρεσιών, πρέπει να περιλαμβάνουν και την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία, την ελευθερία έκφρασης και την πολυφωνία των μέσων επικοινωνίας, και να λαμβάνουν υπόψη τις τεχνικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και πολιτικές ανάγκες όλων των κρατών μελών ⁽⁵⁾.

4.4.1 Προκειμένου να εξασφαλισθεί η πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία, είναι επίσης σημαντικό να είναι ευανάγνωστα στα ηλεκτρονικά μηνύματα τόσο τα γράμματα των γλωσσών εκείνων που περιέχουν διακριτικά χαρακτηριστικά, όσο και οι χαρακτήρες του κυριλλικού, του ελληνικού αλφάβητου και τα λοιπά χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Η αποστολή των χαρακτήρων αυτών μέσω της υπηρεσίας σύντομων μηνυμάτων (SMS), δεν θα πρέπει να είναι ακριβότερη.

4.5 Υποστηρίζει επίσης ιδιαίτερα τις προτάσεις της Επιτροπής που αφορούν:

- a) την απλοποίηση των διαδικασιών ανάλυσης της αγοράς, χάρη στην οποία θα περιοριστεί ο διοικητικός φόρτος των ΕΡΑ και θα μειωθεί το διοικητικό κόστος των φορέων εκμετάλλευσης·
- β) τη βελτίωση της ασφάλειας και της ακεραιότητας των δικτύων, με την οποία θα εξασφαλιστεί η αξιόπιστη χρήση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών·
- γ) την ενίσχυση της ανεξαρτησίας των ΕΡΑ, περιορίζοντας την πιθανή επιρροή άλλων δημόσιων φορέων στην καθημερινή διαχείριση των ΕΡΑ και εξασφαλίζοντας ότι διαθέτουν ίδιο ανεξάρτητο προϋπολογισμό και επαρκείς ανθρώπινους πόρους.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Δεδομένου ότι ο στόχος των προτάσεων της Επιτροπής είναι, αφενός, η υιοθέτηση «μέτρων προσέγγισης» των εθνικών νομοθεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και, αφετέρου, η δημιουργία ενός νέου, υπερεθνικού οργάνου, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι οι προτάσεις αυτές βασίζονται αποκλειστικά στο άρθρο 95 της ΣΕΚ.

⁽²⁾ Δημιουργήθηκε με την απόφαση 2002/627/ΕΚ της Επιτροπής, της 29.7.2002, που τροποποιήθηκε για τελευταία φορά με απόφαση της Επιτροπής της 6.12.2007, ΕΕ L 323, 8.12.2007, σ. 43.

⁽³⁾ Βλ. γνωμοδότηση ΕΕ C 44 της 16.2.2008, σ. 50, εισιγητής: ο κ. Retureau.

⁽⁴⁾ Διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα: «Η μελλοντική νομοθεσία για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα» ΕΕ C 175, 27.7.2007, σ. 91-95.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 151 της 17.6.2008, σ. 25.

5.1.1 Το άρθρο αυτό μπορεί βέβαια να είναι προσηκουσα και επαρκής νομική βάση για τους επιδιωκόμενους στόχους ⁽⁶⁾, αλλά, όπως υπενθυμίζει η νομολογία του ΔΕΚ, η Επιτροπή θα πρέπει να διασφαλίσει ότι τα μέτρα που θα ληφθούν για τον σκοπό αυτό έχουν πραγματικά αντίκτυπο στις εθνικές έννομες τάξεις (επιφέροντας την τροποποίησή τους) και ότι ρυθμίζονται αποκλειστικά σε υπερεθνικό επίπεδο όλες οι πτυχές που θα ωφελήσουν τους καταναλωτές και τους χρήστες των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και οι πτυχές σχετικά με τις νομικές και διαδικαστικές εγγυήσεις που θεσπίζονται στις προτάσεις ⁽⁷⁾.

5.1.2 Εν ολίγοις, η υιοθέτηση του μελλοντικού υπερεθνικού κανονιστικού πλαισίου στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών δεν πρέπει να παραμείνει μια απλή επιχείρηση κοσμητικής ανάπλασης του ισχύοντος υπερεθνικού κανονιστικού πλαισίου σ' αυτόν τον τομέα.

5.1.3 Η παρατήρηση αυτή αφορά και τη δημιουργία της «Αρχής», η ύπαρξη της οποίας δικαιολογείται πλήρως εφόσον είναι ικανή να συμβάλλει στην ομοιόμορφη και αποτελεσματική εφαρμογή του ευρέος φάσματος των διατάξεων που προτείνονται και για τις οποίες είναι κατ' αρχήν υπεύθυνη λόγω των ειδικών αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται.

5.1.4 Η δημιουργία της Αρχής αυτής συνάδει με την αρχή της επικουρικότητας για τους εξής λόγους:

- α) αποσκοπεί στην αποφυγή της σημερινής, ελάχιστα διαρθρωμένης συνεργασίας με μη αποτελεσματικούς μηχανισμούς, που κατακερματίζει την εσωτερική αγορά·
- β) δεν διασφαλίζει ίσους όρους μεταξύ των φορέων που είναι εγκατεστημένοι σε διαφορετικά κράτη μέλη·
- γ) εμποδίζει τους καταναλωτές να απολαύσουν τα οφέλη που παρέχουν ο ανταγωνισμός και οι διασυνοριακές υπηρεσίες.

5.1.5 Ταυτόχρονα, είναι σύμφωνη και με την αρχή της αναλογικότητας, επειδή προσφέρει τα μέσα για την εδραίωση μιας ουσιαστικής εταιρικής σχέσης μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών ρυθμιστών σε σχέση με ζητήματα για οποία απαιτείται συνέπεια σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

5.2 Η Αρχή θα πρέπει να χρησιμεύει ως αποκλειστικό φόρουμ για τη συνεργασία των ΕΡΑ κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο.

5.2.1 Η ΕΟΚΕ αναμένει την προβλεπόμενη αξιολόγηση της λειτουργίας της «Αρχής», για να διαπιστώσει εάν η δράση της βασίστηκε στη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την ανεξαρτησία, καθώς και εάν ενισχύθηκαν οι εξουσίες των ΕΡΑ με την απόκτηση στέρεας και διαφανούς βάσης στο κοινοτικό δίκαιο.

5.3 Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά τη νομοθετική προσέγγιση του προτεινόμενου κανονιστικού πλαισίου, πρέπει να αναγνωριστεί η χρησιμότητα της εφαρμογής ειδικών κριτηρίων για τη ρύθμιση του τομέα, παράλληλα με τις αρχές και τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά ⁽⁸⁾. Αυτό είναι ιδιαίτερα ενδεδειγμένο για τον συγκεκριμένο τομέα, ο οποίος χρειάζεται εκ των προτέρων διοικητικές παρεμβάσεις και εις βάθος οικονομικές αναλύσεις των αγορών, οι οποίες δεν είναι απαραίτητες σε άλλους τομείς της ενιαίας αγοράς ⁽⁹⁾.

⁽⁶⁾ Απόφαση του ΔΕΚ της 2.5.2006, υπόθεση C-436/03.

⁽⁷⁾ Όπου προηγουμένως, επιχειρήματα 44 και 45.

⁽⁸⁾ Βλ. BAVASSO, A: «Electronics Communications: A New Paradigm for European Regulation», CML Rev. 41, 2004, σ. 110 κ.ε.

⁽⁹⁾ De STREEL, A: «The Integration of Competition Law Principles in the New European Regulatory Framework for Electronics Communications», *World Competition*, 26, 2003, σ. 497.

5.3.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον στόχο του κανονιστικού πλαισίου να περιοριστεί προοδευτικά η εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση του τομέα, όσο θα αναπτύσσεται ο ανταγωνισμός στην αγορά, όπως πράγματι κάνει σταδιακά η Επιτροπή, π.χ. με τη σύσταση της 17ης Δεκεμβρίου 2007. Η ΕΟΚΕ αναμένει ότι, δεδομένου του δυναμισμού των αγορών των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η εξέλιξη των χαρακτηριστικών των προϊόντων και των υπηρεσιών και οι δυνατότητες υποκατάστασης ενδέχεται να καταστήσουν περιττή τη χρήση αυτών των μέτρων παρέμβασης.

5.3.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο «λειτουργικός διαχωρισμός» είναι μέτρο εξαιρετικού χαρακτήρα και ότι η εφαρμογή του πρέπει να είναι περιορισμένη. Θα πρέπει να επιβάλλεται μόνο από τις ΕΡΑ, κατόπιν προηγούμενης εγκρίσεως της Επιτροπής, η οποία θα πρέπει να ζητά τη γνώμη της νέας Αρχής.

5.3.3 Μια λύση τέτοιας φύσεως θα μπορούσε να δικαιολογηθεί μόνο όπου έχει σημειωθεί επανειλημμένη αδυναμία επίτευξης αποτελεσματικής αμεροληψίας σε διάφορες από τις σχετικές αγορές και όπου υπάρχει περιορισμένη ή καμία προοπτική ανταγωνισμού υποδομής εντός εύλογου χρονικού ορίζοντα, αφού έχει υπάρξει προσφυγή σε ένα ή περισσότερα επανορθωτικά μέτρα που προηγουμένως θεωρούνταν ενδεδειγμένα.

5.4 Παρ' όλα αυτά, οι ειδικές ρυθμίσεις που προτείνονται για αυτόν τον τομέα δεν καλύπτουν διάφορα σχετικά θέματα που επηρεάζουν την αποτελεσματική και διαφανή εφαρμογή των κριτηρίων του ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ φορέων εκμετάλλευσης και παρόχων υπηρεσιών στην πανευρωπαϊκή αγορά και, αφετέρου, ορισμένες ουσιώδεις πτυχές των δικαιωμάτων των χρηστών.

5.5 Ως πρώτο ζήτημα, θα πρέπει να επισημανθεί το πεδίο εφαρμογής της έννοιας της «εθνικής ασφάλειας», το οποίο, σύμφωνα με την τελευταία περίπτωση του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 3Α της ΣΕΕ, όπως τροποποιήθηκε από τη Συνθήκη της Λισαβώνας, αναγνωρίζει στα κράτη μέλη την «αποκλειστική ευθύνη» για τη διασφάλισή της.

5.5.1 Αυτή η αναγνώριση μη ρυθμισμένων εξουσιών θα παράσχει ευρύτερο περιθώριο διακριτικής ευχέρειας κατά τη θέσπιση των αιτιών και των μέτρων που μπορούν να δημιουργήσουν, για λόγους εθνικής ασφάλειας, εξαιρέσεις από τους κανόνες και τις αρχές του τομέα και του δικαίου του ανταγωνισμού που περιλαμβάνονται στις υπό εξέταση προτάσεις της Επιτροπής.

5.5.2 Υπάρχουν σήμερα εθνικοί κανόνες του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, που αφήνουν στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών τον προσδιορισμό των δικτύων, των υπηρεσιών, των εγκαταστάσεων και των εξοπλισμών των τηλεπικοινωνιών που αναπτύσσουν δραστηριότητες ουσιώδους σημασίας για την εθνική και τη δημόσια ασφάλεια ⁽¹⁰⁾. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι μπορεί να αποτελέσει χρήσιμη σχετική αναφορά η πρακτική που ακολουθήθηκε στην εφαρμογή του προγράμματος Galileo.

⁽¹⁰⁾ Για λεπτομερέστερη ανάλυση αυτών των θεμάτων, βλ. MOREIRO GONZÁLEZ, Carlos J.: *Las cláusulas de Seguridad Nacional*. Iustel, 207, σ. 26-31 και 53-64.

5.6 Για να διασφαλιστεί η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή κατά την εγκατάσταση των νέων δικτυακών υποδομών και, ιδιαίτερα, των αποκαλούμενων «δικτύων νέας γενιάς», οι δημόσιες αρχές πρέπει να προωθήσουν, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις δημοκρατικές αρχές, την οικονομική και κοινωνική πρόοδο και ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης, προκειμένου να επιτευχθεί ισόρροπη και αειφόρος ανάπτυξη και να αναπτυχθεί μια αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών υψηλού τεχνολογικού επιπέδου.

5.6.1 Τα μέτρα παρέμβασης, σε συνδυασμό με τη δημόσια χρηματοδότηση, ιδίως εκείνη που προέρχεται από τις τοπικές αρχές, πρέπει να χρησιμεύσουν για την ενθάρρυνση της μελλοντικής ανάπτυξης των δικτύων νέας γενιάς, διασφαλίζοντας την τεχνολογική ουδετερότητα και αποφεύγοντας την περιττή επικάλυψη των δικτυακών πόρων, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας.

5.7 Όσον αφορά τις συνέπειες του προτεινόμενου κανονιστικού πλαισίου για τα δικαιώματα των χρηστών, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, θα πρέπει να διενεργείται ειδική ανάλυση για τη διασφάλιση του δικαιώματος πρόσβασης στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος ⁽¹¹⁾ —το οποίο, εκτός του ότι αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες δικαίωμα στο άρθρο 36 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, θα ρυθμίζεται και από το άρθρο 16 της ΣΕΚ και του πρωτοκόλλου αριθ. 6 που επισυνάπτεται στις Συνθήκες— και την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, η οποία δεν θα περιλαμβάνεται στους ειδικούς στόχους της ΕΕ στο άρθρο 3 της Συνθήκης της Λισσαβώνας και θα αποτελεί επίσης αντικείμενο *ad hoc* ρυθμίσεως, βάσει του συνημμένου στις Συνθήκες πρωτοκόλλου για την ενιαία αγορά και τον ανταγωνισμό.

5.7.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί μεν θετικό το γεγονός ότι η πρόταση για την καθολική υπηρεσία θεσπίζει στα κράτη μέλη ένα μηχανισμό διαβούλευσης, ο οποίος εγγυάται ότι κατά τη λήψη αποφάσεων λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα συμφέροντα των καταναλωτών, λυπάται όμως που καμία διάταξη δεν αναφέρεται στον ρόλο της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στη διαβούλευση και στη συμμετοχή της στη διαδικασία λήψης, από τα αρμόδια υπερεθνικά όργανα, των κατάλληλων μέτρων για την αποτελεσματική εφαρμογή στην ΕΕ.

5.7.2 Όσον αφορά το υλικό πεδίο της καθολικής υπηρεσίας, η ΕΟΚΕ περιμένει τη σχετική πρόταση που εξήγγειλε φέτος η Επιτροπή για να εκφραστεί οριστικά, επαναλαμβάνοντας ⁽¹²⁾ εν τω μεταξύ τις αρχές που θεωρεί εφαρμοστέες, ήτοι:

- α) διαθεσιμότητα ποιοτικών υπηρεσιών σε δίκαιες, ενδεδειγμένες και προσιτές τιμές·
- β) ταχεία και δημόσια ευρυζωνική πρόσβαση στις προηγμένες υπηρεσίες ενημέρωσης και τηλεπικοινωνιών σε όλες τις περιφέρειες·
- γ) πρόσβαση όλων των καταναλωτών, ανεξαρτήτως του εισοδήματος και της γεωγραφικής τους θέσης, με δικαίωμα σε τιμολογιακή εξίσωση·

⁽¹¹⁾ Βλ. τις γνωμοδοτήσεις CESE 207/2008 (που υιοθετήθηκε στις 14.2.2008), εισηγήτης: ο κ. Hencks.

⁽¹²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ που υιοθετήθηκε κατά τη σύνοδο ολομέλειας της 28ης Φεβρουαρίου και 1ης Μαρτίου 2001, ΕΕ C 139, της 11.5.2001, σ. 15.

δ) δίκαιη και αμερόληπτη συμβολή όλων των παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στη διατήρηση και την προαγωγή της καθολικής υπηρεσίας·

ε) ύπαρξη ειδικών, προβλέψιμων και επαρκών μηχανισμών που εγγυώνται τη διατήρηση και την επέκταση της καθολικής υπηρεσίας, σε συνάρτηση με την τεχνολογία και τις κοινωνικές εξελίξεις·

στ) όποιες άλλες αρχές κριθούν απαραίτητες για την προστασία του δημόσιου συμφέροντος από τις ΕΡΑ·

ζ) δημιουργία «Φόρουμ» και «Παρατηρητηρίου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» σε κοινοτικό επίπεδο, για τη συνεκτίμηση των απόψεων όλων των οικονομικών και κοινωνικών φορέων και των άλλων παραγόντων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών.

5.7.3 Όσον αφορά την καθολική υπηρεσία, η οδηγία θα πρέπει να καλύπτει τις εξής πτυχές:

α) ανάγκη ρύθμισης των υπηρεσιών των φορέων για την εξυπηρέτηση των πελατών, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας επιβολής επιπέδων ποιότητας, όταν η εξυπηρέτηση αρχίζει να υποβαθμίζεται·

β) ρήτρες κυρώσεων, για την επίτευξη μεγαλύτερης νομικής ασφάλειας·

γ) τροποποιήσεις των συμβάσεων·

δ) ελάχιστα επίπεδα ποιότητας για ορισμένες πτυχές και δυνατότητα των ΕΡΑ, εάν το επιθυμούν, να επιβάλλουν ελάχιστα επίπεδα ποιότητας σε όλες τις υπηρεσίες·

ε) αναλυτικούς λογαριασμούς και καλύτερες υπηρεσίες τιμολόγησης, με βάση την αρχή ότι κάθε υπηρεσία που δεν ανήκει στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες αναγράφεται αναλυτικά στους λογαριασμούς·

στ) μεγαλύτερη διαφάνεια των συμβατικών όρων κατά την κοινή σύναψη συμβάσεων για υπηρεσίες και τερματικό εξοπλισμό.

5.7.4 Η αύξηση της προστασίας των καταναλωτών, που προβλέπεται στην πρόταση για την καθολική υπηρεσία, δεν τους εγγυάται πλήρως υψηλό επίπεδο προστασίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 153 της ΣΕΚ, αφού δεν προβλέπεται, ως γενική αρχή, το δικαίωμα των συνδρομητών να καταγγέλλουν χωρίς ποινή τις συμβάσεις αορίστου χρόνου με τους παρόχους δικτύων ή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

5.7.5 Ωστόσο, υπάρχουν πτυχές στις οποίες η προστασία των καταναλωτών βελτιώνεται, όπως:

— η ενημέρωση για τις τιμές με διαφανή, επικαιροποιημένα και συγκρίσιμα τιμολόγια, καθώς και για τους τύπους των προσφερόμενων υπηρεσιών·

— η τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 που καθιστά δυνατή τη διεθνή συνεργασία για την αποτροπή ανεπιθύμητων πρακτικών όπως το *phishing* ⁽¹³⁾, το *cyberstalking* και το *sroofing*.

⁽¹³⁾ Μια τεχνική απάτη που συνίσταται στην υποκλοπή —χωρίς τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου— των στοιχείων πρόσβασης στον τρεχούμενο τραπεζικό λογαριασμό του για να αποκτήσουν πρόσβαση σ' αυτόν και να εκτρέψουν τους πόρους.

5.8 Όσον αφορά την ιδιωτική ζωή και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση αποτελεί πρόοδο σε σχέση με την ισχύουσα νομοθεσία και καλεί την Επιτροπή να ενισχύσει την εμπιστευτικότητα των επικοινωνιών που πραγματοποιούνται μέσω των δημόσιων δικτύων και των σχετικών δεδομένων κίνησης, καθώς και των διαθέσιμων στο κοινό ηλεκτρονικών επικοινωνιών, σύμφωνα με τα κριτήρια που έχουν επισημανθεί στη νομολογία του ΔΕΚ ⁽¹⁴⁾.

5.8.1 Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της ενίσχυσης των ρυθμίσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων που συνδέονται με τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, όπως η προστασία της ιδιωτικής ζωής, η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το απόρρητο των επικοινωνιών, η εμπιστευτικότητα, καθώς και ορισμένες εμπορικές πτυχές που συνδέονται με την πνευματική ιδιοκτησία.

5.8.2 Όσον αφορά την ασφάλεια ⁽¹⁵⁾, πρέπει να υιοθετηθούν μέτρα που εγγυώνται την ασφάλεια ⁽¹⁶⁾ των δικτύων και τη χρήση

αρκετά αξιόπιστου υλικού κρυπτογράφησης, για να ενισχυθεί η προστασία της ιδιωτικής ζωής.

5.8.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί θετική την εφαρμογή της προστασίας αυτής της οδηγίας στα δημόσια δίκτυα επικοινωνιών που υποστηρίζουν συσκευές συγκέντρωσης δεδομένων και ταυτοποίησης (συμπεριλαμβάνονται οι ανεπαφικές συσκευές, όπως οι Συσκευές Ραδιοσυχνικής Αναγνώρισης — RFID) ⁽¹⁷⁾.

5.9 Σε σχέση με τα ανεπίκλητα μηνύματα εμπορικού χαρακτήρα (spam), η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ⁽¹⁸⁾ ότι θεωρεί απαραίτητο να ξεκινά πάντοτε η νομοθεσία από την αρχή της ρητής προηγούμενης συγκατάθεσης του καταναλωτή, το συμφέρον του οποίου πρέπει να υπερισχύει, για την αποφυγή ανεπιθύμητων εμπορικών επικοινωνιών. Προς τούτο, θα πρέπει να προβλεφθούν όλα τα απαιτούμενα μέτρα για τη διασφάλιση της τήρησης αυτής της αρχής, αν είναι απαραίτητο μέσω της θέσπισης αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών κυρώσεων.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽¹⁴⁾ Βλ. ιδίως απόφαση του ΔΕΚ της 29ης Ιανουαρίου 2008 (υπόθεση C-275/06).

⁽¹⁵⁾ Η ΕΟΚΕ καταρτίζει επί του παρόντος γνωμοδότηση (INT/417) DT R/CESE 480/2008 σχετικά με την καταπολέμηση της απάτης και της παραποίησης των μέσων πληρωμής.

⁽¹⁶⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση με τον «Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών», εισηγητής: ο κ. Retureau, ΕΕ C 48 της 21.2.2002, σ. 20.

⁽¹⁷⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση σχετικά με την «Ραδιοσυχνική αναγνώριση (RFID)», εισηγητής: ο κ. Morgan, ΕΕ C 256 της 27.10.2007, σ. 66.

⁽¹⁸⁾ Γνωμοδότηση που υιοθετήθηκε κατά τη σύνοδο ολομέλειας της 24ης και 25ης Ιανουαρίου 2001, ΕΕ C 123, 25.4.2001, σ. 53.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με έναν κώδικα δεοντολογίας για τα ηλεκτρονικά συστήματα κράτησης θέσεων»

COM(2007) 709 τελικό — 2007/0243 (COD)

(2008/C 224/12)

Στις 5 Δεκεμβρίου 2007, το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με τα άρθρα 71 και 80, παράγραφος 2, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με έναν κώδικα δεοντολογίας για τα ηλεκτρονικά συστήματα κράτησης θέσεων».

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2008 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. McDonogh.

Κατά την 445η σύνοδο ολομέλειας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 75 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συστάσεις

Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις συστάσεις της Επιτροπής και τις υποστηρίζει. Συνιστά όμως να προστεθούν τα ακόλουθα:

1.1 Πρέπει να καθιερωθεί νομοθεσία για την πλήρη εκχώρηση της κυριότητας που διαθέτουν μητρικοί μεταφορείς σε ΗΣΚ (ηλεκτρονικό σύστημα κράτησης θέσεων) στην ΕΕ και να ληφθούν μέτρα για την πρόληψη μελλοντικών άμεσων ή έμμεσων επενδύσεων των αερομεταφορέων στο ΗΣΚ.

1.2 Θα πρέπει να διατηρηθούν οι κανόνες για τους μητρικούς μεταφορείς έως ότου οι εν λόγω αεροπορικές εταιρείες εκχωρήσουν την κυριότητά τους στο ΗΣΚ.

1.3 Πρέπει να καταργηθούν οι διατάξεις σχετικά με την ουδέτερη απεικόνιση. Λόγω των διαφορετικών προτιμήσεων των μεμονωμένων επιβατών και των επιβατών που ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους, καθώς και των εταιρικών πολιτικών που εφαρμόζονται για τους τελευταίους, η διατήρηση της κύριας απεικόνισης έχει περιορισμένη πρακτική εφαρμογή· εξάλλου στα διαδικτυακά ταξιδιωτικά πρακτορεία οι κανόνες ουδετερότητας σπανίως τηρούνται και μάλιστα, σε αρκετές περιπτώσεις, δεν καλύπτονται από τον κώδικα δεοντολογίας.

1.4 Η απεικόνιση των ναύλων θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει σε όλα τα στάδια το σύνολο των φόρων, των τελών, των επίνευλων και των τελών του ΗΣΚ. Θα πρέπει επίσης να διασφαλίζεται η διαφάνεια των πληροφοριών πτήσης, κυρίως όσον αφορά παραπλανητικές πρακτικές, όπως η εκτέλεση πτήσεων με κοινό κωδικό, στις οποίες οι αερομεταφορείς που εκτελούν τις πτήσεις πρέπει να απεικονίζονται σαφώς στον πελάτη.

1.5 Τα ταξιδιωτικά πρακτορεία και οι αεροπορικές εταιρείες θα πρέπει να μπορούν να διαπραγματεύονται ελεύθερα με το ΗΣΚ τους όρους χρήσης και πώλησης δεδομένων MIDT (μαγνητικές ταινίες δεδομένων εμπορίας).

1.6 Θα πρέπει να ενισχυθούν οι κανόνες σχετικά με το απόρρητο των δεδομένων, με στόχο την προστασία όλων των άμεσα ενδιαφερόμενων που περιλαμβάνονται στις ονομαστικές καταστάσεις των επιβατών (Passenger Name Record — PNR), και όχι μόνο του ταξιδιώτη.

1.7 Επιπλέον, θα πρέπει να ενδυναμωθεί το κεφάλαιο του κώδικα δεοντολογίας που αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα· συγκεκριμένα, η ΕΕ οφείλει να καταστήσει ασφαλή τη μεταφορά των προσωπικών δεδομένων που έχουν στη διάθεσή τους οι αεροπορικές εταιρείες σε τρίτες χώρες (σε επιχειρήσεις ή κρατικές αρχές), ενώ ταυτόχρονα, αυτή η μεταφορά πρέπει να αναγνωριστεί με τη μορφή διμερών συνθηκών με τις κρατικές αρχές των τρίτων χωρών, παρά με τη μορφή νομικά μη δεσμευτικών συμφωνιών.

1.8 Θα πρέπει να εισαχθούν νέοι κανόνες, βάσει των οποίων όλες οι καταστάσεις με τα ονόματα επιβατών που δημιουργούνται από συνδρομητές των ΗΣΚ θα πρέπει ανεξαιρέτως να προστατεύονται από τα άρθρα του κώδικα δεοντολογίας σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένων των αεροπορικών εταιρειών που αναθέτουν σε παρόχους ΗΣΚ τη φιλοξενία των βάσεων δεδομένων των μητρώων ονομάτων των επιβατών, καθώς και ταξιδιωτικών πρακτορείων, ταξιδιωτικών οργανισμών και επιχειρήσεων οργάνωσης ταξιδιών.

1.9 Κρίνεται σκόπιμο να καταργηθεί η διάταξη, σύμφωνα με την οποία οι συνδρομητές μπορούν να ακυρώνουν τις συμβάσεις με τους παρόχους ΗΣΚ με τριμηνή προθεσμία κοινοποίησης.

1.10 Τα ΗΣΚ θα πρέπει να αναγνωριστούν επισήμως ως υπεύθυνα για την επεξεργασία δεδομένων, όχι μόνο όσον αφορά δεδομένα πτήσεων και αμαξοστοιχιών, αλλά και δεδομένα σχετικά με ξενοδοχεία, λεωφορεία, φερμιπότ, καθώς και ασφαλιστικά στοιχεία και άλλα δεδομένα που περιέχονται στα συστήματά τους.

1.11 Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η είσοδος νέων παρόχων υπηρεσιών ΗΣΚ στην αγορά, ούτως ώστε να ενισχυθεί με αυτόν τον τρόπο ο ανταγωνισμός μεταξύ των πωλητών συστημάτων. Συνεπώς, συνδρομητές και καταναλωτές θα απολαύουν βελτιωμένων υπηρεσιών, σύγχρονων τεχνολογιών και ανταγωνιστικών τιμών.

1.12 Πρέπει να ενθαρρυνθούν οι πάροχοι σιδηροδρομικών υπηρεσιών να διανέμουν την προσφορά τους μέσω του ΗΣΚ και να προαχθεί η χρήση παρόμοιων, φιλοπεριβαλλοντικών μέσων μεταφοράς.

2. Εισαγωγή

2.1 Στις 15 Νοεμβρίου 2007 η Επιτροπή πρότεινε την αναθεώρηση του κανονισμού αριθ. 2299/89 σχετικά με έναν κώδικα δεοντολογίας για τα ηλεκτρονικά συστήματα κράτησης θέσεων. Ο εν λόγω κανονισμός θεσπίστηκε προκειμένου να προληφθεί η αντιανταγωνιστική συμπεριφορά σε μια συγκεκριμένη αγορά για την οποία δεν επαρκούσαν οι γενικοί κανόνες ανταγωνισμού. Εκείνο τον καιρό τα ΗΣΚ αποτελούσαν τη μοναδική βιώσιμη διόδο μέσω της οποίας οι καταναλωτές μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε ταξιδιωτικές πληροφορίες· εντούτοις, τα ΗΣΚ βρίσκονταν στην κυριότητα των αερομεταφορέων και ελέγχονταν από αυτούς.

2.2 Το ΗΣΚ είναι ένα ηλεκτρονικό σύστημα που χρησιμοποιείται για την αποθήκευση, την ανάκτηση, τη διανομή και την κράτηση ταξιδιωτικών δεδομένων.

2.2.1 Τα τέσσερα ΗΣΚ που λειτουργούν σήμερα είναι τα SABRE, Galileo, Worldspan και Amadeus. Εκτός από την Amadeus, η οποία είναι ευρωπαϊκής ιδιοκτησίας, οι υπόλοιπες είναι επιχειρήσεις των ΗΠΑ. Η Galileo και η Worldspan συγχωνεύτηκαν το 2007, αλλά εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται ως ξεχωριστές οντότητες.

2.3 Ωστόσο, η κατάσταση για τα ΗΣΚ έχει αλλάξει ριζικά δεδομένου ότι:

2.3.1 Οι περισσότερες αεροπορικές εταιρίες έχουν εκχωρήσει τα μερίδιά τους στα ΗΣΚ, με εξαίρεση την Air France, τη Lufthansa και την Iberia ⁽¹⁾.

2.3.2 Με τη διάδοση του Διαδικτύου, τα ΗΣΚ δεν αποτελούν πλέον τον μοναδικό διαθέσιμο δίαυλο για την πραγματοποίηση αεροπορικών κρατήσεων. Καθότι η πρόσβαση στο Διαδίκτυο συνεχίζει να αυξάνεται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ ⁽²⁾ και η τεχνολογία για την διοργάνωση ταξιδιών μέσω διαδικτύου βελτιώνεται, θα εξακολουθήσει να περιορίζεται η χρήση των ΗΣΚ ως μοναδικού σημείου πρόσβασης σε ταξιδιωτικά δεδομένα.

2.4 Στις ΗΠΑ η αγορά ΗΣΚ έχει απορριμωθεί από το 2004 στη βάση της πλήρους εκχώρησης των μεριδίων των μητρικών μεταφορέων στα ΗΣΚ. Έκτοτε, τα τέλη κράτησης θέσεων μειώθηκαν κατά 20-30 %. Οι αεροπορικές εταιρίες της ΕΕ με δυσκολία συναγωνίζονται τους αερομεταφορείς των ΗΠΑ, καθότι δεν μπορούν να διαπραγματεύονται ευνοϊκές συμβάσεις με τους παρόχους υπηρεσιών ΗΣΚ.

2.5 Λόγω του κώδικα δεοντολογίας, η αγορά ΗΣΚ στην ΕΕ εξακολουθεί να κυριαρχείται από ένα ολιγοπώλιο και η διαπραγματευτική ισχύς μεταξύ των κύριων παραγόντων δεν είναι ισορροπημένη. Τα ΗΣΚ δραστηριοποιούνται σε μια εξασφαλισμένη αγορά και βρίσκονται σε θέση ισχύος έναντι των ταξιδιωτικών πρακτορείων, ενώ οι αεροπορικές εταιρίες έχουν ενδυναμώσει τη διαπραγματευτική τους θέση με την ανάπτυξη ικανοτήτων επιγραμμικής διανομής.

2.6 Πέρα από τον κανόνα της μητρικής αεροπορικής εταιρίας, οι γενικοί κανόνες ανταγωνισμού στην ΕΕ θεωρούνται επαρκείς για την πρόληψη καταχρήσεων, όπως ο καθορισμός τιμών χωρίς τη θέσπιση τομεακών κανονιστικών διατάξεων.

3. Παρατηρήσεις

3.1 Μητρικές αεροπορικές εταιρίες

3.1.1 Οι αεροπορικές εταιρίες που έχουν κυριότητα σε ένα ΗΣΚ προσδιορίζονται ως «μητρικοί μεταφορείς». Η άρση των διατάξεων για τους μητρικούς μεταφορείς εγκυμονεί κινδύνους καθότι τρεις από τις μεγαλύτερες ευρωπαϊκές αεροπορικές εταιρίες (Iberia,

Lufthansa, Air France) έχουν σημαντικά μερίδια στο ΗΣΚ Amadeus. Ο κίνδυνος για αθέμιτη ανταγωνιστική συμπεριφορά είναι πολύ μεγάλος και η «διπλή κυριαρχία» στις εθνικές αγορές παραμένει μια πραγματική απειλή για άλλα ΗΣΚ και άλλους αερομεταφορείς που διαθέτουν κυριότητα σε ΗΣΚ.

3.1.2 Η ΕΕ θα πρέπει να επιβάλει για όλες τις αεροπορικές εταιρίες την πλήρη απαγόρευση της κυριότητας ενός ΗΣΚ ή της κατοχής μεριδίων (υφιστάμενων και μελλοντικών) σε ένα ΗΣΚ.

3.1.3 Ο απόλυτος διαχωρισμός της ιδιοκτησίας μεταξύ ΗΣΚ και αερομεταφορέων ή άλλων των μεταφορέων θα εξαφανίσει σε τελευταία ανάλυση τη δυνατότητα συμπαιγνίας ή αθέμιτου ανταγωνισμού από μητρικούς μεταφορείς. Στην περίπτωση αυτή, ο κώδικας δεοντολογίας μπορεί να απλουστευθεί περισσότερο με την αφαίρεση των πολυάριθμων ρητρών ασφαλείας που έχει προβλέψει η Επιτροπή στην πρόταση 709 — 2007 για τους μητρικούς μεταφορείς. Η ταξιδιωτική αγορά θα ωφεληθεί συνολικά από αυτή την εξέλιξη, δεδομένου ότι τα ΗΣΚ και οι αερομεταφορείς θα ανταγωνίζονται επί ίσους όρους, χωρίς υποψίες, φόβους ή καταχρήσεις.

3.1.4 Έως ότου εκπληρωθούν αυτές οι προϋποθέσεις, πρέπει να διατηρηθούν οι ειδικοί κανόνες που ορίζονται στο άρθρο 10 για τους μητρικούς μεταφορείς, προκειμένου να προληφθεί η αντιανταγωνιστική συμπεριφορά.

3.2 Ουδέτερη παρουσίαση ταξιδιωτικών γραφείων σε απευθείας σύνδεση και μη

3.2.1 Ο Κώδικας εγγυάται ότι όλες οι παρουσιάσεις πτήσεων που προτείνονται από τα ΗΣΚ είναι ουδέτερες και καταχωρημένες με τρόπο απροκατάληπτο και χωρίς διακρίσεις. Τα πρακτορεία ταξιδιών υποχρεούνται να πληροφορούν τους πελάτες τους σχετικά με τις επιλογές πτήσεων που διαθέτουν και να τις καταχωρούν ανάλογα με τη συνολική διάρκεια της πτήσης (απευθείας πτήσεις χωρίς ενδιάμεσο σταθμό, άλλες απευθείας πτήσεις και, τέλος, πτήσεις με ανταπόκριση). Σε κάθε περίπτωση, οι πελάτες μπορούν αναζητήσουν την παρουσίαση των επιλογών σε διαφορετική σειρά, ανάλογα με τις ανάγκες τους.

3.2.2 Η διασφάλιση της ουδετερότητας των παρουσιάσεων είναι άσκοπη υπό τις συνθήκες που επικρατούν σήμερα στην αγορά, κυρίως επειδή δεν υπάρχουν διατάξεις περί ουδετερότητας για τους ηλεκτρονικούς δίαυλους πωλήσεων, όπως οι διαδικτυακοί ιστότοποι των αερομεταφορέων και τα συστήματα κράτησης για τις επιχειρήσεις.

3.2.3 Η ζήτηση στην αγορά εξασφαλίζει την πρόσβαση των πελατών σε όλους τους αερομεταφορείς εφόσον, ακόμα και με γραφεία πωλήσεων σε απευθείας σύνδεση τα οποία τελούν υπό την κατοχή των ΗΣΚ, όπως το Lastminute.com και το ebookers, διατίθενται όλες οι πτήσεις, ακόμη και αν η κατάταξή τους είναι μεροληπτική.

3.2.4 Οι ιστότοποι στους οποίους μπορεί να γίνει σύγκριση ταξιδιών ⁽³⁾ σε απευθείας σύνδεση επιτρέπουν στους αερομεταφορείς ή στα πρακτορεία ταξιδιών να πληρώνουν για να καταλαμβάνουν την πρώτη θέση στα αποτελέσματα της αναζήτησης, ανεξάρτητα από την τιμή ή το χρονοδιάγραμμα πτήσεων που προσφέρουν. Ο καταναλωτής μπορεί να κατατάσει τις πτήσεις σύμφωνα με μια σειρά κριτηρίων στα οποία συμπεριλαμβάνονται μεταξύ άλλων το συνολικό κόστος, η ώρα αναχώρησης, ο μεταφορέας ή η συνολική διάρκεια της πτήσης. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να λεχθεί ότι ο καταναλωτής δεν έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε ακριβείς και αμερόληπτες πληροφορίες. Είναι λοιπόν ο καταναλωτής εκείνος που επιλέγει σε τελευταία ανάλυση αυτό που τον εξυπηρετεί καλύτερα.

⁽¹⁾ Κατέχουν από κοινού το 46.4 % των μεριδίων της Amadeus.

⁽²⁾ Επί του παρόντος το ποσοστό διείσδυσης για όλα τα κράτη μέλη της ανέρχεται σε 50 %.

⁽³⁾ Επ.χ. Kelkoo (<http://www.kelkoo.fr>).

3.2.5 Στην περίπτωση των επιχειρήσεων, η παρουσίαση πληροφοριών για τις πτήσεις στους ταξιδιώτες είναι αποτέλεσμα της πολιτικής που εφαρμόζουν, των τιμών και των μεταφορών, και όχι κάποιας ουδετερότητας.

3.2.6 Η κατάργηση της ουδέτερης παρουσίασης θα επέτρεπε στους μεταφορείς να πληρώνουν για να τοποθετούνται στην καλύτερη δυνατή θέση στις παρουσιάσεις των ΗΣΚ. Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, θεωρείται απίθανο να απωλέσουν οι μικροί μεταφορείς σημαντικό μερίδιο της αγοράς: Οι καταναλωτές θα επιλέγουν με βάση τις ταξιδιωτικές τους ανάγκες και όχι τη σειρά παρουσίασης. Αυτό μπορεί να συγκριθεί με τα αποτελέσματα μιας αναζήτησης στο Google, όπου οι πληροφορίες είναι ελεύθερα διαθέσιμες σε όλους τους ενδιαφερόμενους, παρόλο που ορισμένοι πάροχοι μπορούν να πληρώσουν για τη θέση που καταλαμβάνουν. Τα πράγματα δεν χρειάζεται να είναι διαφορετικά στον ταξιδιωτικό κλάδο.

3.2.7 Λόγω αυτών των συνθηκών, συνιστάται να καταργηθεί το άρθρο 5 για τις παρουσιάσεις. Η πληροφόρηση δεν χρειάζεται ρυθμίσεις, εφόσον οι δυνάμεις της αγοράς και η επιλογή των καταναλωτών θα εξασφαλίσουν τη δίκαιη παρουσίαση των διαθέσιμων ταξιδιωτικών πληροφοριών.

3.2.8 Προς όφελος του καταναλωτή, θα ήταν σκόπιμο να εξασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή διαφάνεια των τιμών με την παρουσίαση των πρώτων αποτελεσμάτων ενσωματώνοντας σε αυτές όλους τους φόρους, τέλη και επιβαρύνσεις, συμπεριλαμβανομένων των τελών των ΗΣΚ. Αυτό δεν θα επιτρέψει στους αερομεταφορείς να αλλοιώνουν την παρουσίαση, συμπεριλαμβανομένων τις πρόσθετες επιβαρύνσεις μόνο σε κάποιο μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας πώλησης εισιτηρίων.

3.3 Κανόνες για τις μαγνητικές ταινίες δεδομένων εμπορίας (MIDT)

3.3.1 Τα δεδομένα MIDT περιλαμβάνουν λεπτομερείς πληροφορίες για τις συνολικές κρατήσεις από πρακτορεία ταξιδίων και αερομεταφορείς. Οι πληροφορίες αυτές συλλέγονται από τα ΗΣΚ και πωλούνται στους αερομεταφορείς. Τα MIDT παρέχουν στους αερομεταφορείς πολύτιμες πληροφορίες για την ανταγωνιστικότητά τους, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι κρατήσεις στο πρακτορείο ταξιδίων και οι τάσεις σε ό,τι αφορά τα έσοδα και την κυκλοφορία.

3.3.2 Για να επιτευχθεί μια ορισμένη ισορροπία μεταξύ των αερομεταφορέων και των πρακτορείων ταξιδίων και για να ωφεληθούν οι καταναλωτές, πρέπει να εμποδιστεί η άμεση ή έμμεση δυνατότητα εξακρίβωσης της ταυτότητας των πρακτορείων ταξιδίων, πράγμα το οποίο θα ωφελούσε συνολικά την αγορά. Εάν πάντως αναγνωρισθεί ότι τα δεδομένα MIDT μπορούν να ληφθούν και από άλλες πηγές, όπως η IATA, θα πρέπει επίσης να επιτραπεί στους συνδρομητές να διαπραγματευθούν σε ελεύθερη βάση τους όρους χρήσης δεδομένων με τα ΗΣΚ.

3.3.3 Πρέπει να προστεθεί στο άρθρο 7 ρήτρα που θα επιτρέψει στους αερομεταφορείς και τους συνδρομητές να διαπραγματευθούν ελεύθερα μετά ΗΣΚ τους όρους αγοράς δεδομένων MIDT.

3.4 Κανόνες που ισχύουν για τους συνδρομητές ΗΣΚ

3.4.1 Οι ισχύοντες κανόνες αποσκοπούν στην προστασία των πρακτορείων ταξιδίων, επιτρέποντας σε αυτά την καταγγελία των συμβάσεων με παρόχους ΗΣΚ εντός προθεσμίας τριών μηνών.

3.4.2 Συνιστάται η κατάργηση του άρθρου 6.2, για να επιτραπεί η ελεύθερη διαπραγμάτευση μεταξύ των ενδιαφερομένων πλευρών χωρίς να υπάρχει ανάγκη θέσπισης ρυθμίσεων.

3.5 Συμβάσεις υποδοχής

3.5.1 Η υποδοχή δεν πρέπει να περιλαμβάνεται στις συμβάσεις με παρόχους ΗΣΚ, έτσι ώστε να παύσει η προτιμησιακή μεταχείριση, κυρίως των μητρικών μεταφορέων. Εάν οι τελευταίοι αποχωρήσουν από το ΗΣΚ, ο κανόνας αυτός μπορεί να παύσει να εφαρμόζεται.

3.6 Απόρρητο δεδομένων

3.6.1 Ο φάκελος επιβάτη (PNR) είναι ένα έγγραφο που συντάσσεται από το ΗΣΚ από τη στιγμή που ένας επιβάτης κάνει κράτηση για μια πτήση, σιδηροδρομικό ταξίδι, δωμάτιο σε ξενοδοχείο, ενοικίαση αυτοκινήτου, ή έχει συνάψει ασφάλεια, και για οποιαδήποτε άλλη πράξη που σχετίζεται με το ταξίδι του. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο έγγραφο αυτό είναι εξαιρετικά ευαίσθητες και θα πρέπει κατά συνέπεια να υπάγονται σε αυστηρούς κανόνες για την προστασία προσωπικών δεδομένων. Στα στοιχεία αυτά περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, το όνομα του επιβάτη, στοιχεία που είναι απαραίτητα για την επαφή μαζί του, η ημερομηνία γεννήσεώς του, προσωπικές αναφορές που μπορεί να αποκαλύψουν τη θρησκεία του (π.χ. η παραγγελία ειδικού γεύματος), λεπτομέρειες που αφορούν το πρόσωπο που πληρώνει τα εισιτήρια, στοιχεία πιστωτικής κάρτας, φίλων, οικογένειας ή συναδέλφων που έχουν κάνει κράτηση για την ίδια διαδρομή, το όνομα του ταξιδιωτικού πράκτορα και τα στοιχεία επικοινωνίας, ενώ στην περίπτωση προσώπων που ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους προστίθενται συχνά στο PNR κωδικοί που δείχνουν σε ποιο τμήμα ή σε ποιον πελάτη καταλογίζεται το κόστος του ταξιδιού ή σε ποια συνδικαλιστική οργάνωση ανήκουν. Κατ' αυτό τον τρόπο, μπορεί να δημιουργηθεί μία εξαιρετικά λεπτομερής εικόνα των προσώπων που είτε ταξιδεύουν είτε δεν ταξιδεύουν και σχετίζονται με μια κράτηση. Έτσι, η Ε.Ε. πρέπει να εγγυηθεί την προστασία αυτών των προσωπικών δεδομένων, όπως ορίζεται στον αντίστοιχο Κώδικα.

3.6.2 Οι διατάξεις για την προστασία της ιδιωτικής ζωής που περιλαμβάνει ο κώδικας δεοντολογίας παραβιάζονται συστηματικά από το ΗΣΚ όταν:

- α) μεταφέρονται δεδομένα από την ΕΕ σε μια τρίτη χώρα·
- β) γίνεται επεξεργασία προσωπικών δεδομένων χωρίς τη συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου προσώπου·
- γ) δεδομένα υπό τον έλεγχο του ΗΣΚ υφίστανται επεξεργασία για λόγους άλλους από εκείνον της πραγματοποίησης κράτησης.

3.6.3 Η οδηγία 95/46/ΕΚ (που συμπληρώνει τη διάταξη του κώδικα δεοντολογίας για θέματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής) παραβιάζεται επίσης εφόσον αναφέρει ότι ως «υπεύθυνος της επεξεργασίας των δεδομένων» το ΗΣΚ πρέπει να διαθέτει τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου προσώπου σχετικά με την αποκάλυψη προσωπικών δεδομένων και ότι δεν πρέπει τα δεδομένα αυτά να μεταφέρονται εκτός ΕΕ, με εξαίρεση την περίπτωση χώρας που παρέχει παρόμοιο επίπεδο προστασίας δεδομένων. Στις ΗΠΑ δεν υφίσταται τέτοιος νόμος για την προστασία των προσωπικών δεδομένων τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την αμερικανική κυβέρνηση ή από αμερικανικές εμπορικές οντότητες για να δημιουργηθούν βάσεις με ταξιδιωτικά δεδομένα που προέρχονται από την ΕΕ, τα οποία μπορούν να διατηρηθούν για πάντα. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί το αμερικανικό σύστημα που αποκαλείται APIS (Advanced Passenger Informations) και απαιτεί την επεξεργασία από την αμερικανική κυβέρνηση των δεδομένων των ταξιδιωτών από την ΕΕ προκειμένου να επιτρέψουν την είσοδο στη χώρα αυτή.

3.6.4 Χρειάζεται να ενισχυθούν οι κανόνες προστασίας της ιδιωτικής ζωής προκειμένου να λαμβάνουν ειδικά υπόψη την προστασία όλων των ατόμων που περιλαμβάνονται σε φάκελο PNR και όχι μόνο του ταξιδιώτη.

3.6.5 Η εφαρμογή του τμήματος του κώδικα για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και ειδικότερα της μεταφοράς σε τρίτες χώρες προσωπικών δεδομένων μέσω του ΗΣΚ που περιλαμβάνονται στον φάκελο PNR, πρέπει να καταστεί ασφαλής από την ΕΕ και να αναγνωριστεί με τη μορφή διμερών συμφωνιών με την κυβέρνηση της χώρας. Οι υφιστάμενες συμφωνίες μεταξύ ΗΠΑ και ΕΕ αποτελούν «πρωτοβουλίες» που δεν μπορούν να εφαρμοστούν και δεν είναι νομικά δεσμευτικές.

3.6.6 Θα πρέπει να θεσπισθεί μια νέα διάταξη που να ορίζει ότι όλοι οι φάκελοι PNR που δημιουργούνται από συνδρομητές ΗΣΚ πρέπει να προστατεύονται από τα άρθρα για την προστασία των δεδομένων του κώδικα χωρίς καμία εξαίρεση, συμπεριλαμβανομένων των αεροπορικών εταιριών που αναθέτουν τη διαχείριση των δεδομένων PNR τους σε παρόχους ΗΣΚ, καθώς και ταξιδιωτικών γραφείων, πρακτορείων και επιχειρήσεων και κάθε άλλη πηγή κράτησης που συνδέεται με το ΗΣΚ.

4. Συμπέρασμα: επόμενα βήματα

4.1 Η απλοποίηση του κώδικα δεοντολογίας επιδιώκει τη δημιουργία ενός πιο φυσικού οικονομικού περιβάλλοντος στο οποίο ανταγωνίζονται τα ΗΣΚ με βάση τις τιμές και την ποιότητα των υπηρεσιών, ενώ διασφαλίζει ότι τα συμφέροντα του καταναλωτή παραμένουν κύρια προτεραιότητα.

4.2 Ο βαθμός παγίωσης του περιεχομένου της προσφοράς (μέσω της συνεκτιμησης, π.χ. των νέων παροχών σιδηροδρομικών μεταφορών ή των επιχειρήσεων χαμηλού κόστους) που προέκυψε από την ελευθερία τιμολόγησης θα πρέπει επίσης να αποτελέσει αντικείμενο προσεκτικής παρακολούθησης. Η ολοκλήρωση των σιδηροδρομικών μεταφορών και των επιχειρήσεων χαμηλού κόστους θα προσφέρουν στον πελάτη φθηνότερες προσφορές (ή περισσότερες δυνατότητες ταξιδιού), μέσω ενός ΗΣΚ για μικρές και μεσαίες διαδρομές. Τούτο μπορεί να οδηγήσει τους μεταφορείς που είναι οργανωμένοι σε δίκτυο να καταφύγουν σε ανταγωνισμό όσον αφορά τις τιμές και, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, να μειώσουν τις αεροπορικές τιμές τους. Πρόκειται για μια πολύ θετική εξέλιξη για τα άτομα που καταφεύγουν σε παρόχους ΗΣΚ για να αποκτήσουν πληροφορίες για τα ταξίδια τους.

4.3 Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η συμπερίληψη σιδηροδρομικών προσφορών στα δεδομένα που παρέχονται από το ΗΣΚ, διότι τούτο αποτελεί καθοριστικό στοιχείο για τη μείωση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου των αεροπορικών μεταφορών και πρόκειται για τρόπο ενθάρρυνσης πιο οικολογικών μέσων μεταφοράς.

4.4 Χρειάζεται να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος από την κατάργηση της ουδετερότητας της παρουσίασης. Οι δυνάμεις της αγοράς θα πρέπει να εμποδίζουν κάθε ενδεχόμενο στρέβλωσης του ανταγωνισμού, ακόμη και εκ μέρους συνδεδεμένων μεταφορών. Ο κώδικας δεν πρέπει να έχει ως κανονιστικό στόχο την εφαρμογή μιας μόνο πηγής πληροφοριών, παγιωμένης και ουδέτερης μέσω των ΗΣΚ. Εξαιτίας των μεταβολών των συνθηκών αγοράς και, κυρίως, εξαιτίας του Διαδικτύου, μια τέτοια προσέγγιση είναι ολοένα και λιγότερο σκόπιμη.

4.5 Ο κοινωνικοοικονομικός αντίκτυπος των προτεινόμενων αλλαγών στον κώδικα δεοντολογίας πρέπει επίσης να εστιαστεί στις

μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορέων και των ταξιδιωτικών γραφείων που ενδεχομένως να βρεθούν σε κατάσταση αβέβαιη στο πλαίσιο της νέας ευελιξίας που επιτρέπεται στην αγορά των ΗΣΚ.

4.6 Η ΕΕ οφείλει να ευαισθητοποιήσει την κοινή γνώμη όσον αφορά τη χρήση των προσωπικών δεδομένων που περιλαμβάνονται στις κρατήσεις. Σε μεγάλο βαθμό, το κοινό δεν γνωρίζει την ύπαρξη των συστημάτων ΗΣΚ και του τρόπου με τον οποίον χρησιμοποιούνται οι προσωπικές πληροφορίες που τα συστήματα αυτά επεξεργάζονται. Χωρίς μια τέτοια συνειδητοποίηση, το δικαίωμα πρόσβασης ενός ατόμου στα προσωπικά του δεδομένα, όπως προτείνεται από τον κώδικα, είναι ανούσιο. Είναι απίθανο να έχει ποτέ ζητήσει ένας επιβάτης από ένα ΗΣΚ την πρόσβαση στα προσωπικά του δεδομένα, για τον απλούστατο λόγο ότι οι επιβάτες δεν γνωρίζουν τι συμβαίνει στα δεδομένα αυτά και εάν το γνώριζαν δεν θα συμφωνούσαν με τη χρήση που γίνεται.

4.7 Θα πρέπει να ενισχυθεί η εκπροσώπηση των ομάδων που δεν συμμετέχουν άμεσα στο σύστημα κατανομής των ταξιδιών, όπως οι ομάδες καταναλωτών και οι εμπειρογνώμονες για την προστασία των δεδομένων. Με τον τρόπο αυτό, θα δημιουργηθεί μια πιο ισορροπημένη άποψη της κατάστασης της αγοράς ΗΣΚ στην ΕΕ.

4.8 Χρειάζεται να επανεξεταστεί η τεχνολογική πρόοδος της επιγραμμικής προσφοράς ταξιδιών. Οι βελτιώσεις όσον αφορά τη διαθεσιμότητα, την κράτηση και τη λειτουργία μετά την κράτηση που έχουν επιτύχει από τα ΗΣΚ και άλλες επιχειρήσεις που ασχολούνται με την τεχνολογία των ταξιδιών είναι πολύ σημαντικές. Οι βελτιώσεις αυτές της επιγραμμικής τεχνολογίας θα προσφέρουν πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες στον καταναλωτή και ενδεχομένως θα επιβάλλουν περαιτέρω κανονιστικές αλλαγές.

4.9 Όσον αφορά τις περαιτέρω τεχνολογικές εξελίξεις, οι αεροπορικές εταιρείες στις ΗΠΑ έχουν συνδεθεί άμεσα με τα ταξιδιωτικά γραφεία (και αποφεύγουν το ΗΣΚ) και με τον τρόπο αυτό, μεταβάλλεται περαιτέρω το περιβάλλον ΗΣΚ. Η εξάρτηση από τους παρόχους ΗΣΚ μειώνεται, ενώ ενισχύεται η θέση του καταναλωτή, του ταξιδιωτικού πράκτορα και της αεροπορικής εταιρείας.

4.10 Είναι σημαντικό να ενθαρρυνθεί η είσοδος νέων φορέων στην αγορά. Η αύξηση του ανταγωνισμού στο ολιγοπώλιο που χαρακτηρίζει την ΕΕ θα ενισχύσει την αγορά ΗΣΚ. Μια νέα γενιά παρόχων ΗΣΚ έχει κάνει την εμφάνισή της στις ΗΠΑ (*) λόγω της απορρύθμισης και του γεγονότος ότι χρησιμοποιούν νέα τεχνολογία ικανή να προσφέρει πολύ ελκυστικές υπηρεσίες σε χαμηλότερο κόστος στις αεροπορικές εταιρείες.

4.11 Χρειάζεται να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος από τη μείωση του κόστους διανομής τόσο στην εσωτερική αγορά όσο και στις διεθνείς αγορές ως προς τις τιμές των αεροπορικών ναύλων και την ανταγωνιστική θέση σε σχέση με τους αμερικανούς μεταφορείς.

4.12 Τέλος, χρειάζεται να επανεξεταστεί ο κώδικας δεοντολογίας σε δύο ή τρία χρόνια προκειμένου να αξιολογηθούν η θέση των συνδεδεμένων μεταφορών, η εφαρμογή των κανόνων προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και οι συνθήκες της αγοράς, καθώς και να πραγματοποιηθούν διαβουλεύσεις με άλλες ομάδες συμφερόντων, πριν σχεδιαστεί μια νέα αναθεώρηση.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

(*) Π.χ. G2 Switchworks, Farelogix —που είναι γνωστές ως GNEs— GDS New Entrants (νouveaux entrants) στο πλαίσιο των συστημάτων συγκεντρωτικών κρατήσεων).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση πολυετούς κοινοτικού προγράμματος σχετικά με την προστασία των παιδιών που χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο και άλλες τεχνολογίες επικοινωνιών»

COM(2008) 106 τελικό — 2008/0047 (COD)

(2008/C 224/13)

Στις 7 Απριλίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 153 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Πρόταση για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση πολυετούς κοινοτικού προγράμματος σχετικά με την προστασία των παιδιών που χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο και άλλες τεχνολογίες επικοινωνιών».

Στις 11 Μαρτίου 2008, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε τις σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες στο ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών».

Λόγω του επείγοντος των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου) όρισε γενική εισηγήτρια την κα Sharma και υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί το έργο που έχει επιτελέσει η Επιτροπή για την προστασία των παιδιών σε σχέση με τις «επιγραμμικές τεχνολογίες»⁽¹⁾, και τονίζει ιδιαίτερος ότι το επίπεδο ευαισθητοποίησης του κοινού αυξήθηκε χάρη στις εκστρατείες κοινωνικών εταιρών, ιδίως των ΜΚΟ, και στις ημερίδες της Επιτροπής για την ασφαλέστερη χρήση του Διαδικτύου.

1.2 Από πλευράς της, η ΕΟΚΕ έχει υιοθετήσει πολυάριθμες γνωμοδοτήσεις στις οποίες τονίζει τα σχετικά θέματα⁽²⁾. Εξάλλου, συνιστά μια προσέγγιση διεθνούς εταιρικής σχέσης με την οποία θα ενθαρρύνονται τα εξής:

1.2.1 Ανταλλαγή δεδομένων σε διεθνές επίπεδο και η αντιπαράθεση ιδεών μεταξύ κυβερνήσεων, φορέων εφαρμογής του νόμου, υπηρεσιών ενημέρωσης (Hotlines), τραπεζικών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και ιδρυμάτων πιστωτικών καρτών, συμβουλευτικών κέντρων για περιπτώσεις κακοποίησης παιδιών, οργανισμών προστασίας του παιδιού και της βιομηχανίας του Διαδικτύου.

1.2.2 Μια κοινοτική ή/και διεθνής «ειδική ομάδα» η οποία θα συνεδριάζει σε τριμηνιαία βάση για τη διευκόλυνση της ανταλλαγής δεδομένων, εμπειρογνωμοσύνης, και ορθών πρακτικών μεταξύ ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένων των «Hotlines», των φορέων εφαρμογής του νόμου, των κυβερνήσεων και, ειδικότερα, της διεθνούς βιομηχανίας του Διαδικτύου.

1.2.3 Ορισμός και προώθηση ενός διεθνούς και ευρωπαϊκού προτύπου ορθών πρακτικών για την καταπολέμηση του περιεχομένου σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο Διαδίκτυο από τα «Hotlines».

1.2.4 Επισκόπηση όλων των υφισταμένων και μελλοντικών «Hotlines» υπό το φως ορθών πρακτικών που σήμερα είναι

(1) Για τους σκοπούς του παρόντος εγγράφου, ως «επιγραμμικές τεχνολογίες» νοούνται οι τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται για την πρόσβαση στο Διαδίκτυο και άλλες τεχνολογίες επικοινωνίας. Επιπροσθέτως, σε περιπτώσεις όπως, για παράδειγμα, τα βιντεοπαιχνίδια, υπάρχουν τόσο «επιγραμμικές» όσο και «απογραμμικές» χρήσεις περιεχομένου και υπηρεσιών που και οι δύο μπορούν να αφορούν την ασφάλεια των παιδιών.

(2) «Παράνομο περιεχόμενο στα παγκόσμια δίκτυα» ΕΕ C 61, 14.3.2003, σ. 32 και «Ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ» ΕΕ C 157, 28.6.2005, σ. 136.

αποδεκτές, και αξιολόγηση της επίδοσης των «Hotlines» με βάση νέα πρότυπα ορθών πρακτικών.

1.2.5 Προσαρμογή των πόρων και της χρηματοδότησης των προγραμμάτων στο μέλλον με βάση τα αποτελέσματα της επισκόπησης των «Hotlines».

1.2.6 Συμμετοχή των «Hotlines» στο σχέδιο για μία τράπεζα δεδομένων.

1.2.7 Ενθάρρυνση των «Hotlines», και άλλων αρμοδίων οργανισμών, εταιρική σχέση με εθνικά μητρώα ονομάτων τομέων για τη διαγραφή από τα μητρώα ονομάτων τομέων που επιδοκιμάζουν τη σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών ή παρέχουν πρόσβαση στο περιεχόμενο αυτό.

1.2.8 Κοινές προσπάθειες για την αύξηση της ευαισθητοποίησης στα προβλήματα της «ηλεκτρονικής παρενόχλησης» και του «ηλεκτρονικού εκφοβισμού»⁽³⁾ και, ενδεχομένως, για την πληροφόρηση των αρμοδίων αρχών επιβολής της νομοθεσίας και των οργανισμών προστασίας των παιδιών.

1.2.9 Θέσπιση διαδικασιών για τους αναλυτές και όσους εξετάζουν εικόνες στο περιβάλλον των «Hotlines».

1.2.10 Προσπάθειες για να επιβεβαιωθεί και να διασφαλιστεί η εναρμόνιση των σχετικών νομικών πλαισίων στα κράτη μέλη.

1.2.11 Δημιουργία υπηρεσίας δικτύωσης σε επίπεδο Επιτροπής η οποία θα λειτουργεί ως ανεξάρτητος αξιολογητής, θα συντονίζει την έρευνα και θα παρακολουθεί την εκτέλεση των προγραμμάτων και την επίτευξη των συστάσεων.

1.2.12 Θέσπιση ετησίας συνεδρίασης επιτροπής «εμπειρογνομώνων» για την προώθηση της μεταφοράς γνώσεων.

(3) «Ηλεκτρονική παρενόχληση»: άμεση επαφή παιδεραστή που επιδιώκει τη συναστροφή με παιδιά με βλέψεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης. «Ηλεκτρονικός εκφοβισμός»: εκφοβισμός σε επιγραμμικό περιβάλλον.

1.2.13 Θέσπιση Βήματος Νέων για να διασφαλιστεί η συνεκτική των απόψεων και των εμπειριών παιδιών και νέων στην έρευνα και τη μελλοντική εκτέλεση των προγραμμάτων.

1.2.14 Πρωτόβουλη και συνεργατική χρήση χρηματοδοτικών πόρων όπως, για παράδειγμα, τα προγράμματα «Daphne» (πρόγραμμα κοινοτικής δράσης για την πρόληψη της βίας σε βάρος παιδιών, εφήβων και γυναικών) και «Ασφαλέστερο Διαδίκτυο».

1.2.15 Ανάπτυξη των επαφών με τις αρμόδιες αρχές των ΗΠΑ με στόχο αφενός την προώθηση της μείωσης της φιλοξενίας στο Διαδίκτυο περιεχομένου σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στις ΗΠΑ, και αφετέρου τη δημιουργία ενός υπερατλαντικού συστήματος ανταλλαγής δεδομένων.

1.3 Η συνεργασία με βάση μια προσέγγιση εταιρικής σχέσης διασφαλίζει τη μεγιστοποίηση της εμπειρογνομosύνης, της διάδοσης των γνώσεων και της χρηματοδότησης. Ακόμη πιο σημαντικό είναι ότι διασφαλίζει τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών και των κοινοτικών εταίρων στη γενικότερη κοινοτική προσπάθεια για την ελαχιστοποίηση του παράνομου περιεχομένου στο Διαδίκτυο και τη μείωση της πρόσβασης σ' αυτό.

2. Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τις προτάσεις της Επιτροπής:

2.1 Οι τεχνολογίες του Διαδικτύου και οι τεχνολογίες επικοινωνίας (αποκαλούμενες στη συνέχεια «επιγραμμικές τεχνολογίες») (*) προβλέφθηκαν και σχεδιάστηκαν ως εργαλεία επικοινωνίας για τους επιστήμονες και τους ερευνητές. Ωστόσο, σήμερα χρησιμοποιούνται κατ' οίκον, στα σχολεία, στις επιχειρήσεις, και στις δημόσιες υπηρεσίες στις περισσότερες χώρες του κόσμου.

2.2 Τα παιδιά είναι όλο και πιο ενεργοί χρήστες των επιγραμμικών τεχνολογιών. Όμως, εκτός από τα αποκομιζόμενα οφέλη της διαδραστικότητας και της συμμετοχής στο επιγραμμικό περιβάλλον, διατρέχουν, επίσης, ορισμένους σοβαρούς κινδύνους:

- α) Άμεση βλάβη, ως θύματα σεξουαλικής κακοποίησης όπως απεικονίζεται σε φωτογραφίες, ταινίες ή ηχογραφήσεις, οι οποίες στη συνέχεια μεταδίδονται επιγραμμικά (υλικό κακοποίησης παιδιών).
- β) Διαιώνιση της σεξουαλικής κακοποίησης λόγω της επαναλαμβανόμενης θέασης των περιπτώσεων κακοποίησης που υπέστησαν διαμέσου της ευρείας επιγραμμικής διανομής της κοινής δυνατότητας πρόσβασης στο Διαδίκτυο.
- γ) Άμεση επαφή με παιδεραστές που τα συναναστρέφονται προκειμένου να διαπράξουν σεξουαλική κακοποίηση («Ηλεκτρονική παρενόχληση»).
- δ) Θύματα εκφοβισμού στο επιγραμμικό περιβάλλον («Ηλεκτρονικός εκφοβισμός»).

2.3 Μεταξύ των περαιτέρω τάσεων περιλαμβάνονται (βλέπε παράρτημα 1) (²):

- α) Η ταχεία και δυναμική εξέλιξη του νέου τεχνολογικού τοπίου, το οποίο διαμορφώνεται ολοένα και περισσότερο από την ψηφιακή σύγκλιση, τα ταχύτερα κανάλια διανομής, το κινητό διαδίκτυο, το Web 2.0, την ασύρματη πρόσβαση, και άλλους νέους μορφότευπους περιεχομένου και νέες τεχνολογικές υπηρεσίες.
- β) Η αναγνώριση της πολύ μικρής ηλικίας των παιδιών που καθίστανται θύματα και της άκρας δριμύτητας της σεξουαλικής κακοποίησης που υφίστανται.
- γ) Η διασαφήνιση της κλίμακας του προβλήματος όσον αφορά τη δημόσια διαθεσιμότητα δικτυακών τόπων που παρουσιάζουν

σεξουαλική κακοποίηση παιδιών, δηλαδή, ένα συγκεκριμένο «διαχειρίσιμο» στόχο 3000 περίπου δικτυακών τόπων ετησίως στο Διαδίκτυο παγκοσμίως που διευκολύνουν την πρόσβαση σε πολλές εκατοντάδες χιλιάδες εικόνες σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

- δ) Πρόσφατα στοιχεία σχετικά με τη φιλοξενία δικτύων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών σε περιφερειακή βάση δείχνουν ότι η πλειονότητα του εν λόγω περιεχομένου φιλοξενείται στις ΗΠΑ.
  - ε) Πρόσφατα στοιχεία δείχνουν ότι τα περιεχόμενα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών αλλάζει σε τακτική βάση τους παρόχους υπηρεσιών και τις χώρες που τα φιλοξενούν προκειμένου να αποφύγουν τον εντοπισμό και το κλείσιμο περιπλέκοντας, έτσι, τις έρευνες για την επιβολή του νόμου σε εθνικό μόνο επίπεδο.
  - στ) Έλλειψη διεθνών προσπαθειών από τα μητρώα ονόματος τομέα για τη διαγραφή ονομάτων τομέων που επιδοκιμάζουν τη σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών ή παρέχουν πρόσβαση στο περιεχόμενο αυτό.
  - ζ) Το «χάσμα γενιάς» που παραμένει, και ενδεχομένως να διευρύνεται, μεταξύ της χρήσης των νέων επιγραμμικών τεχνολογιών από τους νέους και της αντίληψής τους για τον κίνδυνο που διατρέχουν και της κατανόησης της χρήσης τους από τους ενήλικους.
  - η) Η έκθεση του κοινού σε υλικό σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών μπορεί να περιοριστεί εκουσίως από τη βιομηχανία με κλειδωμά μεμονωμένων ομοιόμορφων εντοπιστών πόρου (URL) από τους πάροχους υπηρεσιών.
  - θ) Το όφελος που αποκομίζεται από εθνικές συστάσεις αναφορικά με επιγραμμικά εργαλεία όπως, για παράδειγμα, προϊόντα φιλτραρισματος, προτιμήσεις ασφαλείας των μηχανών αναζήτησης κλπ.
- 2.4 Η προστασία των χρηστών του Διαδικτύου, και ειδικότερα των παιδιών, από την έκθεση σε παράνομο και «επιβλαβές» περιεχόμενο και «επιβλαβή» συμπεριφορά στο Διαδίκτυο, και η καταπολέμηση της διανομής παράνομου περιεχομένου αποτελεί συνεχή μέριμνα των αρμοδίων για τη χάραξη της πολιτικής και του νομοθέτη, της βιομηχανίας, των τελικών χρηστών, ειδικότερα των γονιών, των υπεύθυνων για τη φροντίδα των παιδιών και των εκπαιδευτικών.

2.5 Από νομικής άποψης, πρέπει να γίνει μια ουσιώδης διάκριση μεταξύ του παράνομου και του «επιβλαβούς», δεδομένου ότι απαιτούν διαφορετικές μεθόδους και στρατηγικές και διαφορετικά εργαλεία. Αυτό που νοείται παράνομο μπορεί να διαφέρει από χώρα σε χώρα, ορίζεται από την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία και αντιμετωπίζεται από τις αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας αρχές, άλλους κρατικούς φορείς και τα «Hotlines» που διαθέτουν την απαιτούμενη εξουσία.

2.6 Η ΕΟΚΕ ζητά η νομοθετική εναρμόνιση να εφαρμοστεί σε όλα τα κράτη μέλη, να υλοποιηθεί σε επίπεδο κρατών μελών και να καλύπτει τουλάχιστον τα ακόλουθα τα οποία ορίζονται από τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο (³):

- α) Τον ορισμό της έννοιας του υλικού σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών
- β) Η ηλικία των παιδιών να οριστεί στα 18 έτη, αναφορικά με το υλικό σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών.
- γ) Η κατοχή, η θέαση, και το κατέβασμα επιγραμμικού υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών να αποτελεί έγκλημα το οποίο να συνεπάγεται στερητική της ελευθερίας ποινή.

(*) Βλέπε υποσημείωση 1.

(²) Το παράρτημα αυτό υπάρχει μόνο στα αγγλικά και είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική έκδοση της παρούσας γνωμοδότησης στο Web.

(³) Συμβούλιο της Ευρώπης, ETS αριθ. 185 Σύμβαση για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο 23 XI 2001, <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/185.htm>

2.7 Μολονότι έχουν θεσπιστεί ορισμένα πρότυπα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα οποία διασαφηνίζουν νομικά θέματα διαμέσου διαφόρων συστάσεων και οδηγιών, πρέπει να εξακριβωθεί εάν τα δεδομένα αυτά έχουν εφαρμοστεί στην πράξη σε επίπεδο κρατών μελών.

2.8 Ο όρος «επιβλαβές» αναφέρεται σε υλικό το οποίο οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και άλλοι ενήλικες θεωρούν δυνητικά επιζήμιο για τα παιδιά. Ο ορισμός του εν λόγω περιεχομένου ποικίλλει μεταξύ χωρών και πολιτισμών, και μπορεί να κυμαίνεται από την πορνογραφία και τη βία έως τις φυλετικές διακρίσεις, την ξενοφοβία, την ομιλία και τη μουσική μίσους, τον αυτο-ακρωτηριασμό και τους δικτυακούς τόπους ανορεξίας και αυτοκτονίας. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι είναι δύσκολο να αναπτυχθεί μια διεθνής εταιρική σχέση αναφορικά με το εν λόγω υλικό, αλλά μπορούν να καταβληθούν προσπάθειες σε εθνικό επίπεδο για να προωθηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με τα εργαλεία, τις μεθόδους και τις τεχνολογίες για την προστασία των παιδιών από την έκθεσή τους στο επιβλαβές υλικό.

2.9 Η ΕΕ υπήρξε πρόδρομος στον τομέα της επιγραμμικής προστασίας του παιδιού από το 1996, και τα διαδοχικά προγράμματα για ένα ασφαλέστερο Διαδίκτυο (Κοινωνικό πρόγραμμα δράσης για την προώθηση της ασφαλέστερης χρήσης του Ίντερνετ 1999-2004, Ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ 2004-2008) είναι θεμελιώδη στον τομέα αυτό. Η Επιτροπή υιοθέτησε ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος για την ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ 2005-2006⁽⁷⁾. Εξάλλου, αξιολόγηση του αντίκτυπου για την περίοδο Απριλίου-Ιουλίου 2007⁽⁸⁾ επιβεβαιώνει την αποτελεσματικότητα των δράσεων και την ανάγκη προσαρμογής τους στις νέες τεχνολογίες του Διαδικτύου και την μεγάλη εγκληματικότητα στον τομέα αυτό.

2.10 Στόχος του νέου προγράμματος είναι η προώθηση της ασφαλέστερης χρήσης του Διαδικτύου και άλλων τεχνολογιών των επικοινωνιών, ιδίως όσον αφορά τα παιδιά, η καταπολέμηση του παράνομου περιεχομένου και της παράνομης και «επιβλαβούς» επιγραμμικής συμπεριφοράς, η διευκόλυνση της συνεργασίας, η ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών σε όλα τα επίπεδα σε θέματα που αφορούν την επιγραμμική ασφάλεια των παιδιών, προσφέροντας, με τον τρόπο αυτό, μία ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία.

2.11 Τι πρόγραμμα προβλέπει τέσσερις δράσεις αναπόσπαστο μέρος της κάθε μιας είναι η ενθάρρυνση της διεθνούς συνεργασίας

- α) μείωση του παράνομου περιεχομένου και καταπολέμηση της επιβλαβούς επιγραμμικής συμπεριφοράς,
- β) προαγωγή ενός ασφαλέστερου περιβάλλοντος,
- γ) διασφάλιση της ευαισθητοποίησης του κοινού,
- ε) δημιουργία βάσης γνώσεων.

⁽⁷⁾ COM(2006) 661. Ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή του πολυετούς κοινοτικού προγράμματος για την προαγωγή της ασφαλέστερης χρήσης του Ίντερνετ και των νέων επιγραμμικών τεχνολογιών (Safer Internet plus).

⁽⁸⁾ <http://ec.europa.eu/saferinternet>

2.12 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ ζητά ορισμούς και νομικές διασαφηνίσεις όσον αφορά τις έννοιες του «επιβλαβούς» και της «συμπεριφοράς», λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη τη μεταφορά τους στις εθνικές νομοθεσίες. Επίσης, απαιτείται περαιτέρω διασαφήνιση όσον αφορά το ρόλο των «Hotlines» που δεν διεξάγουν έρευνες σχετικά με τους υπόπτους και δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες εξουσίες για τον σκοπό αυτό (βλέπε παράρτημα 2)⁽⁹⁾.

3. Ένα διεθνές πρότυπο

3.1 Το Διαδίκτυο δεν ανήκει σε μεγάλες διεθνείς επιχειρήσεις οι οποίες το διαχειρίζονται και ελέγχουν το περιεχόμενο του. Αποτελείται από εκατοντάδες εκατομμύρια σελίδες που δημοσιεύονται από ένα πλήθος εκδοτών, πράγμα που καθιστά δύσκολη την επιτήρηση ή τον έλεγχο του παράνομου περιεχομένου. Ωστόσο, είναι δυνατή η δράση από τοπικό (το σπίτι) μέχρι εθνικό και διεθνές επίπεδο (συμπεριλαμβανομένου του κυβερνοχώρου) για τη μείωση της διαθεσιμότητας του παράνομου περιεχομένου εάν υπάρξει συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων μερών.

3.2 Το Ίδρυμα Παρακολούθησης του Ίντερνετ εντόπισε το 2007 ένα πύρινα 2 755 δικτυακών τόπων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών που φιλοξενούνται διεθνώς. Το 80 % των εν λόγω δικτυακών τόπων είναι εμπορικές επιχειρήσεις, οι οποίες συχνά αλλάζουν πάροχο πρόσβασης στο Διαδίκτυο και περιοχή για να αποφύγουν τον εντοπισμό⁽¹⁰⁾. Οι εν λόγω τακτικές, σε συνδυασμό με τον πολύπλοκο και πολυεθνικό χαρακτήρα του εγκλήματος, συνεπάγονται ότι μόνο μια ενιαία διεθνής απόκριση στην οποία συμμετέχουν οι αρμόδιες για την επιβολή του νόμου αρχές, οι κυβερνήσεις και ο διεθνής επιγραμμικός τομέας, μπορούν να διασφαλίσουν αποτελεσματική έρευνα των εν λόγω δικτυακών τόπων, του περιεχομένου, και των οργανώσεων που τους χειρίζονται.

3.3 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι απαιτείται «προσέγγιση εταιρικής σχέσης» για να διασφαλιστεί η προστασία των παιδιών. Οι κοινωνικοί εταίροι, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, της βιομηχανίας του Διαδικτύου, των φορέων επιβολής του νόμου, των οργανώσεων προστασίας των παιδιών, των επιχειρήσεων, των εκπροσώπων των εργαζομένων, των ΜΚΟ, των οργανώσεων των καταναλωτών και του κοινού, πρέπει να συνεργαστούν για να τονίσουν τους κινδύνους, βοηθώντας ταυτόχρονα τους νέους να αποκομίσουν οφέλη από το επαναστατικό αυτό μέσο κοινωνικοποίησης, μάθησης και καινοτομίας.

3.4 Μπορεί να αναγνωριστεί ότι το Διαδίκτυο βελτίωσε την ποιότητα ζωής πολλών και ειδικότερα των νέων, των ηλικιωμένων, και πολλών ατόμων με ειδικές ανάγκες. Είναι μοναδικό μέσο επικοινωνίας και σήμερα, ολοένα και περισσότερο, ένα «κοινωνικό δίκτυο». Μεταβαλλόμενες δυναμικές τρόπου ζωής, οικογενειών και προτύπων εργασίας, έχουν ως συνέπεια πιο ανεξάρτητες ή απομονωμένες χρονικές περιόδους. Κατά συνέπεια, η προστασία του χρήστη, και ειδικότερα των παιδιών, είναι προτεραιότητα που δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποκλειστική ευθύνη των κηδεμόνων τους.

⁽⁹⁾ Το παράρτημα αυτό υπάρχει μόνο στα αγγλικά και είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική έκδοση της παρούσας γνωμοδότησης στο Web.

⁽¹⁰⁾ Ειδικότερα έκθεση του «Hotline» του ΗΒ σχετικά με το παράνομο περιεχόμενο, το περιεχόμενο σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών που φιλοξενείται διεθνώς, το εγκληματικό και άσεμνο περιεχόμενο, και η πρόκληση σε φυλετικό μίσος που φιλοξενείται στο ΗΒ. Βλέπε παραρτήματα 1 και 2 (υπάρχουν μόνο στα αγγλικά και είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική έκδοση της παρούσας γνωμοδότησης στο Web).

3.5 Η εμφάνιση των νέων τεχνολογιών και υπηρεσιών είναι ουσιώδης για την καινοτομία και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων παγκοσμίως. Συχνά, οι νέοι είναι αυτοί που κατανοούν τις δυνατότητες και υιοθετούν τις καινοτομίες αυτές. Ωστόσο, η ανάπτυξη αυτή συνοδεύεται από την κατάχρηση και τούτο αποτελεί λόγο ολοένα και μεγαλύτερης ανησυχίας. Οι φορείς αυτορρύθμισης, τόσο της βιομηχανίας όσο και των ενδιαφερομένων μερών, έχουν λεπτομερή γνώση των εν λόγω τεχνολογιών, και τη δυνατότητα να αναπτύξουν μέτρα αντιστάθμισης για την καταπολέμηση καταχρήσεων. Η ανταλλαγή γνώσεων, η προώθηση της ευαισθητοποίησης, και η ενημέρωση των καταναλωτών για την καταγγελία των δικτυακών τόπων, σε συνδυασμό με την διάθεση πόρων, όπου τούτο είναι δυνατό, για την εκρίζωση της κατάχρησης αυτής, ιδίως στο πλαίσιο της κακοποίησης των παιδιών, είναι βασική υποχρέωση και μέρος της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης της βιομηχανίας του Διαδικτύου.

3.6 Το μέγεθος και η έκταση του προβλήματος της επιγραμμικής διανομής περιεχομένου σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών, αποτελεί αντικείμενο πολλών συζητήσεων. Ωστόσο, καθώς αναγνωρίζει η έκθεση της Επιτροπής, υπάρχει έλλειψη στατιστικής πληροφόρησης σε επίπεδο κρατών μελών της ΕΕ. Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την ανίχνευση της κίνησης και της δραστηριότητας δικτυακών τόπων που συνδέονται με τη διανομή περιεχομένου σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών προκειμένου να παρασχεθούν πληροφορίες σε εξουσιοδοτημένους φορείς και διεθνείς υπηρεσίες επιβολής του νόμου για να διασφαλιστεί η αφαίρεση του εν λόγω περιεχομένου από το Διαδίκτυο και η έρευνα των υπεύθυνων για τη διανομή του.

3.7 Οι εν λόγω οργανώσεις πρέπει να συγκροτηθούν σε εθνικό επίπεδο και να συνεδριάζουν σε τακτική βάση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με σκοπό το σχεδιασμό στρατηγικών. Μια πλατφόρμα σε κοινοτικό επίπεδο, με τη βιομηχανία, τις κυβερνήσεις, τα τραπεζικά και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα πιστωτικών καρτών, τους ΜΚΟ, τους εκπαιδευτικούς των εκπαιδευτικών, των εργοδοτών και των εργαζομένων, θα μπορούσε να αποτελέσει αξιόλογο εργαλείο ανάλυσης και δράσης σε επίπεδο Ένωσης, για τη διάδοση πληροφοριών πέρα από τα σύνορα της Ένωσης για τη διευκόλυνση της συνεργασίας στον τομέα της επιβολής του νόμου.

3.8 Θα πρέπει να ενθαρρυνθούν «συνεδριάσεις εμπειρογνομόνων» σε ετήσια βάση για την εξέταση των εξελίξεων αναφορικά με την τεχνολογία, τους ψυχοκοινωνικούς παράγοντες και την επιβολή της νομοθεσίας με στόχο την εντατικοποίηση της μεταφοράς των γνώσεων. Τα συμπεράσματα των εν λόγω συνεδριάσεων θα διαδίδονται στα κράτη μέλη της ΕΕ και τα μέλη της πλατφόρμας, με σκοπό την προσαρμογή τους, την ένταξή τους και την αξιοποίησή τους σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

3.9 Η συγκρότηση μιας «Υπηρεσίας Δικτύωσης» στις Βρυξέλλες η οποία θα διεξάγει έρευνα σχετικά με έργα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, θα συνδράμει την Πλατφόρμα για να διασφαλίζει την ενημέρωση και τη συνάφεια των γνώσεων, συμπεριλαμβανομένων των στατιστικών δεδομένων, με τη διάδοση αποτελεσματικών διαδικασιών για την αντιμετώπιση των προβλημάτων οι οποίες θα μπορούν να μεταφέρονται ταχύτατα στους ενεργούς εταίρους. Οι επισκέψεις και η εποπτεία θα είναι, επίσης, αρμοδιότητα της Υπηρεσίας δικτύωσης. Εξάλλου, η Υπηρεσία θα μπορεί να λειτουργεί ως ανεξάρτητος αξιολογητής των «Hotlines» και θα εξετάζει τις αιτήσεις για νέα έργα προκειμένου να διασφαλίζει την περιττή επανάληψη εργασιών που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί και την αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των πόρων. Η Υπηρεσία θα μπορεί, επίσης, να προτείνει την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων. Ρόλος της Υπηρεσίας Δικτύωσης θα είναι να αντιδρά σε νέες προκλήσεις μόλις αυτές εμφανίζονται.

3.10 Η συγκρότηση ενός «Φόρουμ νεολαίας» θα μπορούσε να είναι χρήσιμη για τη συμμετοχή των νέων στη διάδοση των πληροφοριών στα κοινωνικά δίκτυα που χρησιμοποιούν οι πλέον ευάλωτες ομάδες. Οι νέοι έχουν τη δική τους γλώσσα και συχνά δεν είναι πρόθυμοι να υπακούουν στην εξουσία, δέχονται όμως συμβουλές από τους ομότιμους τους εντός του κοινωνικού τους περιβάλλοντος. Τα «Δικαιώματα του Παιδιού» πρέπει να συνεκτιμώνται και οι νέοι πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία.

3.11 Απαιτείται ένα αποτελεσματικό πρότυπο με δέσμευση εκ μέρους των ενδιαφερομένων μερών για την ανταλλαγή πληροφοριών με σκοπό την προσαρμογή στις νέες και αναδυόμενες μορφές επιγραμμικής εγκληματικότητας στην υφήλιο και την ανταλλαγή γνώσεων.

4. Κατευθυντήριες γραμμές για τις Hotlines

4.1 Πρότυπο ορθών πρακτικών για τις «Hotlines»:

4.1.1 Αναλυτές των «Hotlines» με κατάρτιση και αναγνώριση στην αξιολόγηση του παράνομου διαδικτυακού περιεχομένου.

4.1.2 Αναλυτές των «Hotlines» με εμπειρογνομοσύνη στην ανίχνευση δυνητικών παράνομου διαδικτυακού περιεχομένου.

4.1.3 Σαφής προσέγγιση εταιρικής σχέσης με όλους τους βασικούς ενδιαφερομένους σε εθνικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων της κυβέρνησης, των τραπεζικών ιδρυμάτων και των ιδρυμάτων πιστωτικών καρτών, των φορέων επιβολής του νόμου, των οργανώσεων που εργάζονται με οικογένειες, των φιλανθρωπικών ιδρυμάτων που ασχολούνται με παιδιά και, ιδιαίτερα, της βιομηχανίας του Διαδικτύου.

4.1.4 Συρρύθμιση και αυτορύθμιση των «Hotlines» για μια πραγματική εταιρική σχέση με την εθνική βιομηχανία του Διαδικτύου και τήρηση ενός Κώδικα Δεοντολογίας.

4.1.5 Καθολικές διαδικασίες «εντοπισμού και άμεσης αφαίρεσης» του παράνομου διαδικτυακού περιεχομένου που φιλοξενείται από οποιαδήποτε εθνική εταιρεία.

4.1.6 Συμμετοχή στο σχέδιο ανάπτυξης μιας κεντρικής ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων για διαδικτυακές διευθύνσεις που παρουσιάζουν σεξουαλική κακοποίηση παιδιών.

4.1.7 Δέσμευση για την επίτευξη αποκλεισμού από το Διαδίκτυο, από πλευράς των εθνικών επιχειρήσεων παροχής διαδικτυακής σύνδεσης, ενός μεγάλου καταλόγου διαδικτυακών τόπων που παρουσιάζουν σεξουαλική κακοποίηση παιδιών, για την προστασία των χρηστών από ακούσια έκθεση.

4.1.8 Οι «Hotlines» θα πρέπει να έχουν πλήρη δικτυακό τόπο στην εθνική τους γλώσσα, όπου θα παρέχουν έναν απλό και ανώνυμο μηχανισμό αναφοράς με σαφή παραπομπή σε τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας («Helplines») και άλλους συναφείς οργανισμούς για τα θέματα που δεν εμπíπτουν στο πεδίο των αρμοδιοτήτων τους, όπως η συναναστροφή με βλέψεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης και η διαδικτυακή παρενόχληση.

4.1.9 Ευαισθητοποίηση του κοινού έναντι της λειτουργίας της γραμμής «Hotline» και συναφών θεμάτων.

4.1.10 Παρουσίαση ευρωπαϊκών και διεθνών δεδομένων και ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρογνομοσύνης.

4.1.11 Συμμετοχή σε ευρωπαϊκές και διεθνείς εταιρικές σχέσεις με τους ενδιαφερομένους για την ανταλλαγή δεδομένων και πληροφοριών και τη συγκέντρωση ιδεών για την καταπολέμηση της διασυνοριακής φύσης αυτών των εγκλημάτων.

4.1.12 Δράση σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο για την εξάλειψη του περιεχομένου με σεξουαλική κακοποίηση παιδιών από το Διαδίκτυο και την αναζήτηση των διανομέων του, σε όποιο μέρος του κόσμου και αν φιλοξενείται αυτό το περιεχόμενο.

4.1.13 Συμβολή σε κάθε εθνικό ή διεθνή οργανισμό ο οποίος έχει συσταθεί για να αναλάβει την διεθνή ευθύνη για την καταπολέμηση αυτών των ιστοχώρων και να διευκολύνει τη συνεργασία των πολυεθνικών φορέων επιβολής του νόμου.

4.1.14 Διάδοση των κατευθυντήριων γραμμών προς τους εργοδότες, τους καθηγητές, οργανώσεις, γονείς και παιδιά, όπως το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «ThinkuKnow» του CEOP — (The Child Exploitation and Online Protection Centre της αστυνομίας του ΗΒ).

4.1.15 Ευαισθητοποίηση των χρηστών του Διαδικτύου, ιδιαίτερα σε συνεργασία με τις εθνικές επιγραμμικές εταιρείες ή με την υποστήριξή τους.

4.1.16 Οι οργανώσεις πρέπει να είναι μέλη του δικτύου INHOPE (της Διεθνούς Ένωσης Διαδικτυακών Hotlines), ώστε να εξασφαλίζεται ότι η διεθνής ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των Hotlines και της βιομηχανίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εξάλειψη παράνομου περιεχομένου ⁽¹⁾.

4.1.17 Οι διαδικασίες αναφοράς πρέπει να είναι απλές, να σέβονται την ανωνυμία των ατόμων που υποβάλλουν την καταγγελία και να λειτουργούν ταχέως.

4.1.18 Οι φορείς λειτουργίας του Hotline πρέπει να υιοθετήσουν διαδικασίες που να διασφαλίζουν ένα επίπεδο υποστήριξης και παροχής συμβουλών στους αναλυτές που εργάζονται στο πλαίσιο της προβολής εικόνων και επεξεργασίας δεδομένων.

4.2 Επιπλέον οι Hotlines θα πρέπει:

- α) Να αναπτύξουν συνεργασίες με τις εθνικές εταιρείες καταγραφής ονόματος τομέα εταιρειών, να εξασφαλίσουν ότι οι τομείς που παρέχουν τακτικά πρόσβαση σε περιεχόμενο παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, ή με ονόματα που υπαινίσσονται σεξουαλική δραστηριότητα με παιδιά, έχουν ερευνηθεί και καταργηθεί.
- β) Να επιδιώκουν εθελοντικές χρηματοδοτήσεις σε αυτορρυθμιζόμενη βάση από τις εθνικές εταιρείες του Διαδικτύου που επωφελούνται από τη λειτουργία Hotline ως μηχανισμού αναφοράς, ως υπηρεσίας «κοινοποίησης και απόσυρσης» και την παροχή δυναμικών καταλόγων διαγραφών.
- γ) Να ενθαρρύνουν ή να διευκολύνουν την απαγόρευση της πρόσβασης σε ιστοσελίδες που παρουσιάζουν σεξουαλική κακοποίηση παιδιών από το Διαδίκτυο της χώρας.

⁽¹⁾ Μεταξύ Σεπτεμβρίου 2004 και Δεκεμβρίου 2006 η INHOPE επεξεργάστηκε 1,9 εκατομμύρια αναφορές, εκ των οποίων 900 000 υπέβαλε το ευρύ κοινό· 160 000 διαβίβαστηκαν σε υπηρεσίες επιβολής του νόμου προκειμένου να ληφθούν μέτρα.

δ) Να ενθαρρύνουν τη διατήρηση καλών σχέσεων μεταξύ των γραμμών επείγουσας βοήθειας (Hotlines) και των υπηρεσιών τηλεφωνικής βοήθειας (Helplines) μέσω των οποίων μπορούν να καταγγελλθούν καταχρήσεις σε οργανισμούς που παρέχουν βοήθεια στα θύματα κατά τρόπον ώστε να προαχθεί περισσότερο η ευαισθητοποίηση για συγκεκριμένα και επίκαιρα θέματα.

5. Ειδικές Παρατηρήσεις: Η πρόταση της Επιτροπής

5.1 Η πρόταση της Επιτροπής αφήνει πολλά ζητήματα χωρίς απάντηση:

- α) Ποιός θα συντονίζει τα προτεινόμενα μέτρα και τι προσόντα πρέπει να διαθέτει;
- β) Πώς θα διατυπωθούν τα κριτήρια που θα εφαρμόζονται στους επιμέρους τομείς; Πολλά από τα υφιστάμενα προγράμματα ανταποκρίνονται σε περισσότερα από ένα κριτήρια της προτεινόμενης βάσης γνώσεων ⁽¹²⁾.
- γ) Ποιος θα επιλέγει τους κατάλληλους υποψηφίους;
- δ) Ποιος θα είναι αρμόδιος για την συνεχή αξιολόγηση και την δικτύωση αυτών των σχεδίων;

5.2 Απαντώντας στα παραπάνω ερωτήματα θα αποφύγουμε την εκ νέου ανακάλυψη της ρόδας, δηλαδή να γίνει πάλι ό,τι έχει ήδη γίνει, και θα εξασφαλιστεί η αποτελεσματική και ορθή χρήση των πόρων. Έχει ιδιαίτερη σημασία να εξασφαλιστεί ότι οι εμπειρογνώμονες του τομέα συμμετέχουν ενεργά στην πρωτοβουλία σε στενή συνεργασία με τους συμβούλους ή τους δημοσίους υπαλλήλους. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά την πρόταση που διατυπώθηκε παραπάνω, σχετικά με μία υπηρεσία δικτύωσης σε επίπεδο Επιτροπής η οποία θα ασχολείται με την έρευνα των σχεδίων, θα τα μελετά, θα πραγματοποιεί επιτόπιες επισκέψεις και θα διατηρεί επαφές.

5.3 Η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να εξετάσει μια πιο πρωτόβουλη και συνεργατική χρήση των χρηματοδοτικών πηγών, όπως τα προγράμματα Daphne και Safer Internet.

5.4 Τέλος η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να τονίσει τη σημασία που έχει ο αντίκτυπος των ακλόουθων στοιχείων:

- να υιοθετηθεί σε όλα τα κράτη μέλη η διαδικασία «κοινοποίησης και απόσυρσης» από τις υπηρεσίες βοήθειας και τη βιομηχανία του Διαδικτύου σε ό,τι αφορά την σεξουαλική κακοποίηση παιδιών,
- να υιοθετηθεί ευρέως η πρωτοβουλία για την προστασία των χρηστών του Διαδικτύου παρεμποδίζοντας την πρόσβαση σε ιστοσελίδες σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών,
- να καταβληθούν προσπάθειες σε διεθνές επίπεδο ώστε τα μητρώα ονομάτων τομέων και οι αρμόδιες αρχές να διαγράψουν τα ονόματα τομέων που συνδέονται με σεξουαλική κακοποίηση παιδιών.

⁽¹²⁾ Για παράδειγμα: το προληπτικό σχέδιο Innocence in Danger πληροί πάνω από ένα κριτήριο. Υπάρχουν πολλά παρόμοια παραδείγματα.

5.5 Με τα μέτρα αυτά θα μειωθούν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες αλώοι χρήστες του Διαδικτύου εκτίθενται σε τραυματικές και παράνομες εικόνες, θα μειωθεί η εκ νέου θυματοποίηση των παιδιών, αφού θα περιοριστούν οι ευκαιρίες παρακολούθησης της σεξουαλικής τους κακοποίησης, θα διακοπεί η πρόσβαση και η παροχή παρόμοιων περιεχομένων σε εκείνους που μπορεί να επιδιώκουν να δουν παρόμοιες εικόνες και θα τεθεί τέλος στη διάδοση εικόνων στους χρήστες του Διαδικτύου για εμπορικούς λόγους από εγκληματικές οργανώσεις.

5.6 Έχει επίσης σημασία ότι η εφαρμογή των μέτρων θα δυσχεραίνει το έργο των ατόμων που βρίσκονται πίσω από τη διάδοση περιεχομένων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Ακόμη και εάν η δυναμική φύση των εγκλημάτων, η τεχνολογική εξειδίκευση των

παραβατών εμποδίζουν την πλήρη εξάλειψη των περιεχομένων, όσο πιο δαπανηρές, ριψοκίνδυνες και σύντομες είναι οι ενέργειες τόσο λιγότερο θα φαίνονται ότι αποτελούν ένα εύκολο μέσο για την πραγματοποίηση κερδών, οικονομικών ή άλλων.

5.7 Πρόσφατα στοιχεία σχετικά με την έκταση και το εύρος των ιστοσελίδων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης (όχι των μεμονωμένων εικόνων ή URL) παρέχουν περαιτέρω ενθάρρυνση στον αγώνα για την πλήρη εξάλειψή τους. Μπορούν πλέον να τεθούν συγκεκριμένοι στόχοι για να καταδειχθούν τα οφέλη της ανταλλαγής των δεδομένων και της ευθύνης σε ανώτατο διεθνές επίπεδο, καθώς και οι επιπτώσεις μιας θετικής και επιτυχημένης ενοποιημένης διεθνούς συνεργασίας για την ουσιαστική μείωση του αριθμού των ιστοσελίδων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον τεχνικό έλεγχο των μηχανοκίνητων οχημάτων και των ρυμολκωμένων τους»

COM(2008) 100 τελικό — 2008/0044 (COD)

(2008/C 224/14)

Στις 16 Απριλίου 2008, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 80 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον τεχνικό έλεγχο των μηχανοκίνητων οχημάτων και των ρυμολκωμένων τους»

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, κατά την 445η σύνοδο ολομέλειάς της, της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008) απεφάσισε, με 85 ψήφους υπέρ και 2 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Η αντιμετώπιση του προβλήματος της λειψυδρίας και της ξηρασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

COM(2007) 414 τελικό

(2008/C 224/15)

Στις 18 Ιουλίου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Η αντιμετώπιση του προβλήματος της λειψυδρίας και της ξηρασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση».

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Απριλίου 2008, με βάση εισηγητική έκθεση του **κ. Stéphane Buffetaut**.

Κατά την 445η σύνοδο ολομέλειας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 97 ψήφους υπέρ, και 1 αποχή την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Είναι σαφές ότι το ζήτημα της λειψυδρίας και της ξηρασίας δεν πρέπει να προσεγγίζεται μόνον ως περιβαλλοντικό ζήτημα, αλλά και ως ουσιώδες στοιχείο για την αειφόρο οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης και, τελικά, ως πρόβλημα στρατηγικής σημασίας.

1.2 Τα άτομα και οι οικογένειες χρειάζονται το νερό για να ζήσουν, αλλά αυτός ο πόρος είναι ζωτικός και για πολλούς οικονομικούς τομείς, με πρώτους τη γεωργία και τη βιομηχανία ειδών διατροφής, που εργάζονται με έμβιους πόρους.

1.3 Η ανακοίνωση της Επιτροπής έχει το θετικό στοιχείο ότι υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα του προβλήματος και καθορίζει ορισμένους προσανατολισμούς, αφενός για την καταπολέμηση του φαινομένου της λειψυδρίας και της ξηρασίας και αφετέρου για τη μελέτη των δυνατοτήτων προσαρμογής σε μία νέα κατάσταση.

1.4 Η αλλαγή του κλίματος, που διαπιστώνεται τόσο από τους επιστήμονες όσο και από τους πολίτες, ενδέχεται να επιδεινώσει την κατάσταση και θα ήταν σκόπιμο να εφαρμοστούν ταχέως τα μέτρα που συνιστά η Επιτροπή.

1.5 Βέβαια, δεν αντιμετωπίζουν όλα τα κράτη μέλη πανομοιότυπες καταστάσεις· η κατάσταση διαφέρει στην Ευρώπη από τον Νότο στον Βορρά και από την Ανατολή στη Δύση. Εντούτοις, το θέμα αυτό αφορά όλα τα κράτη μέλη, καθώς φαινόμενα καλοκαιρινής ξηρασίας έχουν εμφανιστεί ακόμη και στις σκανδιναβικές χώρες.

1.6 Ως εκ τούτου, οι διαφορετικές αυτές καταστάσεις δεν πρέπει να εμποδίσουν την υιοθέτηση μιας συντονισμένης πολιτικής στην Ευρώπη και τη λήψη πρακτικών μέτρων, προσαρμοσμένων στις συγκεκριμένες καταστάσεις των κρατών μελών, διότι δεν υπάρχει μια έτοιμη λύση για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.7 Η ΕΟΚΕ αιτείται, συνεπώς, την έντονη και συστηματική παρακολούθηση των ενεργειών που θα αναληφθούν ως συνέπεια της παρούσας ανακοίνωσης.

1.8 Όσον αφορά την τιμή του νερού, υπογραμμίζει ότι οι πολιτικές τιμολόγησης ενδέχεται να αποδειχθούν αναποτελεσματικές, εάν το μεγαλύτερο μέρος του αντλούμενου νερού δεν αποτελεί αντικείμενο μετρήσεων ή καταγραφής σε μητρώα. Συνιστά, συνεπώς, στην Επιτροπή να προτείνει στα κράτη μέλη τον επιθυμητό καθορισμό της περιμέτρου των χρήσεων του νερού.

1.9 Η ΕΟΚΕ συνιστά να δημιουργηθεί μια ευρωπαϊκή ιστοδότηση με τα σχέδια διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών, στην οποία οι τοπικές αρχές θα μπορούν να βρουν παραδείγματα για την κατάρτιση αυτών των σχεδίων, καθώς και να βελτιώνουν την ενημέρωσή τους.

1.10 Όσον αφορά την κατανομή των σχετικών με το νερό πόρων, η ΕΟΚΕ προτείνει να μπορεί η Επιτροπή να διαφοροποιεί το ποσοστό παρέμβασης των ενισχύσεων της με κριτήριο την ορθολογική χρήση των υδάτων και τη διατήρηση των υδάτινων πόρων κατά τρόπο ώστε να προτρέπει τις τοπικές αρχές που δεν έχουν υπεύθυνη συμπεριφορά να αλλάξουν τις πρακτικές τους, χωρίς να επιβαρυνθούν οι περιφέρειες οι οποίες καταβάλλουν ήδη προσπάθειες σε αυτόν τον τομέα.

1.11 Για να βελτιωθεί η διαχείριση του κινδύνου ξηρασίας, ζητεί από την ΕΕ να ενθαρρύνει τη διαλειτουργικότητα των μέσων πρόληψης και καταπολέμησης των πυρκαγιών, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού μηχανισμού πολιτικής προστασίας.

1.12 Στο πλαίσιο του προβληματισμού για τις υποδομές υδροδότησης, η ΕΟΚΕ συνιστά να μελετηθεί η δυνατότητα υπόγειας αποθεματοποίησης υδάτων και επανέγχυσης υδάτων στον υδροφόρο ορίζοντα. Κρίνει ότι δεν υπάρχει λόγος να αποκλεισθεί εκ των προτέρων κάθε ιδέα μεταφοράς ύδατος εντός ενός κράτους μέλους, η οποία όμως θα πρέπει να οργανωθεί έτσι ώστε να αποφευχθεί κάθε σπατάλη των υδάτινων πόρων, η διαχείριση των οποίων θα πρέπει να γίνεται με φειδώ και με προσοχή στις πλέον προηγμένες τεχνικές για τον έλεγχο της χρήσεως (1).

1.13 Για να ενθαρρυνθεί η ορθολογική χρήση των υδάτων, συνιστά να εφαρμοστούν τεχνικές προηγμένης μέτρησης και προσαρμοσμένης τιμολόγησης. Υπογραμμίζει επίσης τη σημασία των ορθών πρακτικών στο γεωργικό τομέα και συνιστά την αναδάσωση, την αναφύτευση φρακτών από θάμνους στις περιοχές όπου αυτό αποδεικνύεται χρήσιμο και εφικτό, καθώς και την προαγωγή τεχνικών αειφόρου αποστράγγισης και άρδευσης, με την υποστήριξη των πόρων της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη. Η αποτελεσματική χρήση των υδάτων στη γεωργία βελτιώνεται προοδευτικά, θα πρέπει όμως να εξακολουθήσει να βελτιώνεται με τον εκσυγχρονισμό και την οικονομική χρήση του ποτίσματος και της άρδευσης.

(1) Κατά τη δημόσια ακρόαση και την επίσημη μελέτη που διοργανώθηκαν στην Μούρδια, στις 3 Απριλίου 2008, διαπιστώθηκε ότι είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά τέτοιες τεχνικές λελογισμένες και λογικής χρήσεως των υδάτινων πόρων. Εξάλλου η καλλιέργεια και κυρίως η φύτευση δένδρων συμβάλλουν στην καταπολέμηση της ερήμωσης.

Θα πρέπει να υπογραμμισθεί σχετικά ότι πρέπει να διευρυνθεί και να αναπτυχθεί η έρευνα και η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στην γεωργία. Επισημαίνει επίσης το ενδιαφέρον των ατομικών συστημάτων εξοικονόμησης ύδατος, ανακύκλωσης και αποχέτευσης, ιδίως στους διάσπαρτους οικισμούς.

1.14 Όσον αφορά τη βελτίωση των γνώσεων και της συγκέντρωσης δεδομένων, η ΕΟΚΕ προτείνει συγκεκριμένα να δημιουργηθεί μια ιστοθέση, από όπου θα μπορούσαν να τηλεφορτώνονται και να τίθενται στη διάθεση των τοπικών και περιφερειακών φορέων κλιματικές παράμετροι, που θα προέρχονται από τις παγκόσμιες προσομοιώσεις της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή.

2. Περιεχόμενο της ανακοίνωσης

2.1 Τα προβλήματα λειψυδρίας και η μεγαλύτερη συχνότητα των κρουσμάτων ξηρασίας είναι πλέον έκδηλα στην Ευρώπη, όχι μόνο σε ορισμένες παραδοσιακά εκτεθειμένες περιφέρειες, αλλά στο σύνολο της ηπείρου. Το ποσοστό των λεκανών απορροής ποταμών της ΕΕ που αντιμετωπίζουν σοβαρή πίεση από πλευράς υδάτινων πόρων είναι πιθανό να αυξηθεί από 19 % που είναι σήμερα σε 39 % το 2070. Εκτιμάται ότι η Νότια, η Κεντρική και η Ανατολική Ευρώπη θα πληγούν σφοδρότατα.

2.2 Ο αριθμός των περιοχών και των κατοίκων που πλήττονται από ξηρασία αυξήθηκε κατά 20 % σε μία τριακονταετία. Πέρα από το ανθρώπινο κόστος, αυτά τα κρούσματα ξηρασίας έχουν και οικονομικό κόστος. Η ξηρασία του 2003 κόστισε στην ευρωπαϊκή οικονομία τουλάχιστον 8,7 δισεκατομμύρια ευρώ. Η μελέτη της χρήσης του νερού ανά τον κόσμο προβάλλει μια πληθώρα διαφορετικών καταστάσεων. Ένας Αμερικανός καταναλώνει κατά μέσο όρο 600 λίτρα νερού την ημέρα, ένα Ευρωπαίος 250 έως 300, ένας Ιορδανός 40 και ένας Αφρικανός 30! Ενώπιον της απειλής της λειψυδρίας, ο καθένας μας πρέπει να προσπαθήσει να αλλάξει τις συνήθειές του, αλλά η ανάληψη δράσης επιβάλλεται κυρίως εκεί όπου οι προσπάθειες μπορούν να αποφέρουν τα πιο αξιοσημείωτα αποτελέσματα. Η γεωργία εμφανίζει τη μεγαλύτερη κατανάλωση (71 % του αντλούμενου νερού), ακολουθούμενη από τη βιομηχανία (20 %), ενώ τελευταία κατατάσσεται η οικιακή χρήση (9 %) (2).

2.3 Η Επιτροπή, ανταποκρινόμενη στο αίτημα του Συμβουλίου Περιβάλλοντος του Ιουνίου του 2006, προτείνει συνεπώς μια σειρά στρατηγικών επιλογών σε ευρωπαϊκό επίπεδο:

- σωστή τιμολόγηση του νερού·
- αποδοτικότερη κατανομή του νερού και των σχετικών με το νερό χρηματοδοτικών πόρων·
- χρηματοδότηση της ορθολογικής χρήσης του νερού·
- επεξεργασία σχεδίων διαχείρισης των κινδύνων ξηρασίας·
- περαιτέρω βελτιστοποίηση της χρήσης του ταμείου αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ευρωπαϊκού μηχανισμού πολιτικής προστασίας·
- προώθηση τεχνολογιών και πρακτικών που προάγουν την αποδοτική χρήση των υδάτινων πόρων·

(2) Πηγή: Atlas pour un monde durable. Michel Barnier. Εκδόσεις Acropole.

— δημιουργία ενός συστήματος πληροφοριών σχετικά με τη λειψυδρία και τη ξηρασία ανά την Ευρώπη·

— προοπτικές στον τομέα της Ε&Α.

2.4 Η Επιτροπή επιθυμεί με τον τρόπο αυτό να θέσει τα θεμέλια μιας αποτελεσματικής στρατηγικής για την προαγωγή της ορθολογικής χρήσης του νερού, η οποία εγγράφεται στο πλαίσιο της καταπολέμησης της αλλαγής του κλίματος και της βούλησης της Επιτροπής να δώσει νέο δυναμισμό στην ευρωπαϊκή οικονομία.

2.5 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (3) υπογράμμισε ότι το ζήτημα της λειψυδρίας και της ξηρασίας πρέπει να εξεταστεί χωριστά, όχι μόνο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και σε διεθνές, και επέμεινε στην αναγκαιότητα της πλήρους εφαρμογής της οδηγίας-πλαίσου για τα ύδατα.

2.6 Το Συμβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή να παρακολουθήσει την εφαρμογή της ανακοίνωσης και να επανεξετάσει και να εμπλουτίσει, μέχρι το 2012, τη στρατηγική της ΕΕ σε αυτούς τους τομείς.

2.7 Η ΕΟΚΕ δεν επιθυμεί να προσθέσει μια συμπληρωματική διάγνωση, η οποία θα πλεόναζε, αλλά προτιμά να σχολιάσει τις κατευθύνσεις που αναφέρονται για τη λύση του προβλήματος, να τις συμπληρώσει και, προπαντός, να λειτουργήσει ως φορέας διατύπωσης συγκεκριμένων προτάσεων και προτροπών.

2.8 Τα θέματα της λειψυδρίας και της ξηρασίας στην ΕΕ αλληλεπιδρούν με πολλές πολιτικές. Έτσι, παραδείγματος χάρη, ανάλογα με την περίπτωση αρμόδιες στους κόλπους της Επιτροπής μπορεί να είναι η ΓΔ AGRI, η ΓΔ ENV ή η ΓΔ REGIO, επειδή τα θέματα αυτά πράγματι σχετίζονται με τη γεωργία, την πολιτική για τα ύδατα, την αλλαγή του κλίματος, τη διαχείριση των κρίσεων και την οργάνωση ευρωπαϊκού συστήματος πολιτικής προστασίας. Ευκαίτο θα ήταν να μεριμνά ιδιαίτερος η Επιτροπή για την εγκάρσια συνεκτίμηση των ανησυχιών σχετικά με το ζήτημα του νερού.

3. Γενικές παρατηρήσεις

Οι παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ θα ακολουθήσουν τη διάρθρωση της ανακοίνωσης.

3.1 Η τιμή του νερού

3.1.1 Η Επιτροπή θεμελιώνει τη συλλογιστική της στην οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα (ΟΠΥ). Λυπάται που τα οικονομικά μέσα δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς και υπογραμμίζει ότι οι πολιτικές τιμολόγησης ενδέχεται να αποδειχθούν αναποτελεσματικές, εάν το μεγαλύτερο μέρος του αντλούμενου νερού δεν αποτελεί αντικείμενο μετρήσεων ή καταγραφής σε μητρώα εκ μέρους των αρχών.

3.1.2 Επιπλέον, πολλά κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει περιοριστικούς ορισμούς των χρήσεων του νερού και των δικαιούχων τους. Δίνοντας στους χρήστες του νερού περιορισμένη μόνο έννοια —διανομή πόσιμου νερού και αποχέτευση— και παραλείποντας τον συνυπολογισμό της άρδευσης, της ναυσιπλοΐας, των υδροηλεκτρικών έργων, της προστασίας από τις πλημμύρες κλπ., ορισμένα κράτη μέλη έχουν περιορίσει την περίμετρο πλήρους ανάκτησης του κόστους («full cost recovery») και την αποτελεσματική τιμολόγηση των διάφορων χρήσεων του νερού.

(3) Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών, 14 Δεκεμβρίου 2007, Συμπεράσματα της Προεδρίας, 16616/1/07 REV1, σ. 17.

3.1.3 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να επιβάλει, στα κράτη μέλη που είναι υπερβολικά «περιοριστικά» ως προς τους ορισμούς που δίνουν στις χρήσεις και στους χρήστες των υδάτων, να αναθεωρήσουν την προσέγγισή τους, για παράδειγμα με βάση έναν κατάλογο χρήσεων του νερού, σε συνάρτηση με τον οποίο θα πρέπει να δικαιολογούν τους αποκλεισμούς τους. Θα ήταν ενδιαφέρον να καθοριστούν κριτήρια για την ιεράρχηση των χρήσεων του νερού, κάτι που θα βοηθούσε επίσης στην εφαρμογή μιας «ευφυούς» τιμολόγησης.

3.1.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης να τεθεί σε εφαρμογή ένα ερευνητικό πρόγραμμα εφαρμοσμένων οικονομικών, προκειμένου να εκπονηθούν προσομοιώσεις όπου θα εμφανίζονται οι χρηματοοικονομικές ροές και οι ροές κοινωνικής ωφελείας για τις διάφορες χρήσεις του νερού, καθώς και τα διάφορα κυκλώματα νερού, σε κλίμακα λεκάνης απορροής ποταμού.

3.1.5 Πράγματι, οι συζητήσεις για τη δίκαιη τιμή του νερού πρέπει να διαφωτιστούν με την οικονομική ανάλυση του κόστους που υφίστανται και των πλεονεκτημάτων που απολαμβάνουν, σε σχέση με τη χρήση του ύδατος, όλοι οι τομείς δραστηριότητας και όλοι οι καταναλωτές, χρήστες ή φορολογούμενοι.

3.1.6 Η ΕΟΚΕ προειδοποιεί επίσης την Επιτροπή για την τάση ορισμένων κρατών μελών —η οποία απορρέει από τον ανεπαρκή καθορισμό της περιμέτρου των χρήσεων του νερού— να μεταφέρουν το βάρος του κόστους διατήρησης του πόρου στους αστικούς καταναλωτές προς όφελος των γεωργικών ή των βιομηχανικών χρηστών. Στην περίπτωση όπου θα αυξηθούν οι τιμές για τους γεωργικούς χρήστες, θα πρέπει να καθοριστεί ένα δίκαιο τιμολόγιο.

3.1.7 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι τα τιμολογιακά κίνητρα για την εξοικονόμηση ύδατος πρέπει να είναι αρκετά σημαντικά, ώστε να μην μετριάεται η αποτελεσματικότητά τους εξαιτίας του κόστους που απορρέει από τις περιπλοκές που προξενούν. Υπενθυμίζει ότι η πρώτη πηγή εξοικονόμησης έγκειται στη σωστή συντήρηση των δικτύων και στην καταπολέμηση των διαρροών που ευθύνονται ορισμένες φορές για απαράδεκτη σπατάλη του εν λόγω πόρου. Τέλος, η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η τιμολόγηση του νερού δεν μπορεί να αποτελέσει πανάκεια και ότι η ρύθμιση είναι χρήσιμη για καταστάσεις που απαιτούν κάποια διευθέτηση μεταξύ των διαφόρων χρήσεων του νερού.

3.1.8 Όταν η ζήτηση νερού για μη αγροτική χρήση είναι εποχική, όπως συμβαίνει συχνά στους τόπους διακοπών, θα ήταν επιθυμητή μια τιμολόγηση με δύο τιμές, η οποία θα αποτελούσε στοιχείο δικαιοσύνης μεταξύ των καταναλωτών μόνιμων κατοίκων και των παραθεριστών, όσον αφορά την κατανομή του πάγιου κόστους του συστήματος.

3.2 Αποδοτικότερη κατανομή του νερού και των σχετικών με το νερό χρηματοδοτικών πόρων

3.2.1 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η οικονομική ανάπτυξη ορισμένων λεκανών απορροής ποταμών μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη διαθεσιμότητα υδάτινων πόρων και υπογραμμίζει ότι θα πρέπει να αποδοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις λεκάνες απορροής που αντιμετωπίζουν πίεση ή λειψυδρία.

3.2.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά να δημιουργηθεί, υπό τον έλεγχο του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος ή/και της Επιτροπής, μια ευρωπαϊκή ιστοδότηση, στην οποία θα δημοσιεύονται συγκεκριμένα παραδείγματα σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμού, προς χρήση, κυρίως, των ενδιαφερομένων τοπικών φορέων και αρμοδίων αρχών.

3.2.3 Οι τοπικοί φορείς θα μπορούσαν να βρίσκουν σ' αυτή την ιστοδότηση μεθοδολογίες, στόχους, ιδέες για λύσεις, και οικονομικές εκτιμήσεις. Θα μπορούσε έτσι να κερδίζεται σημαντικός χρόνος για την εκπόνηση αυτών των σχεδίων.

3.2.4 Η επίδραση της γεωργίας στους υδάτινους πόρους είναι ευρέως γνωστή. Κρίνεται σκόπιμο να προαχθεί μια αποτελεσματικότερη χρήση του νερού, κυρίως με την προαγωγή της αειφόρου άρδευσης και αποστράγγισης (τεχνική της στάγδην άρδευσης, παραδείγματος χάρι). Ο «διαγνωστικός έλεγχος» της ΚΓΠ του 2008 πρέπει να αποτελέσει ευκαιρία για την περαιτέρω ενσωμάτωση των προκλήσεων της ποσοτικής χρήσης του νερού στα μέσα της ΚΓΠ. Η επιθυμία πλήρους αποσύνδεσης των ενισχύσεων θα μπορούσε έτσι να συνοδευθεί από την αύξηση της στήριξης που παρέχεται για τη διαχείριση των υδάτων στο πλαίσιο των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης. Θα ήταν επίσης σκόπιμο να προβλεφθούν συγκεκριμένα μέσα για τη διαχείριση των κινδύνων ξηρασίας στο γεωργικό τομέα.

3.2.5 Γενικότερα, η Επιτροπή θα μπορούσε, από την πλευρά της, να διαφοροποιεί το ποσοστό παρέμβασης των ενισχύσεων της σε συνάρτηση με την ορθολογική χρήση των υδάτων και τη διατήρηση των υδάτινων πόρων (για παράδειγμα, 5-10 % εντός του μέγιστου επιπέδου παρέμβασης), κυρίως όσον αφορά τα ταμεία συνοχής. Το κριτήριο αυτό, το οποίο θα διευκρινιστεί κατά τη μελέτη του έργου ή την προκήρυξή του σε περίπτωση κατασκευής θα ελέγχεται, με πρωτοβουλία της δικαιούχου της ευρωπαϊκής ενίσχυσης αρχής, μετά την υλοποίηση του έργου και εντός πενταετίας. Η συμπληρωματική ενίσχυση θα αφαιρείται από τα έξοδα επιστροφής των επενδυτικών δαπανών, προς ανταμοιβή των επιδόσεων που θα έχουν διαπιστωθεί.

3.2.6 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η σωστή προσέγγιση, τόσο στο οικονομικό επίπεδο όσο και σε εκείνο της αειφόρου ανάπτυξης, είναι ο έλεγχος του συνολικού κόστους των έργων που αφορούν τον εφοδιασμό με πόσιμο νερό ή τον καθαρισμό. Ως συνολικό κόστος νοείται εδώ η καθαρή πραγματική αξία των επενδύσεων και το κόστος λειτουργίας-συντήρησης-ανανέωσης σε μια μεγάλη χρονική περίοδο.

3.2.7 Θα πρέπει συνεπώς να προαχθούν, ιδίως από την Επιτροπή, έργα που παρέχουν κριτήρια επιλογής και εγγυήσεις σ' αυτή τη βάση, προκειμένου να επικρατήσουν ορθές πρακτικές για την ορθολογική χρήση των υδάτων και τη διατήρηση των υδάτινων πόρων.

3.2.8 Αυτή η προσέγγιση συνάδει γενικά με την επιθυμία της Επιτροπής να υποστηριχθούν κατά προτεραιότητα τα μέτρα που αποβλέπουν στην εξοικονόμηση νερού και στη διασφάλιση της ορθολογικής χρήσης αυτού του πόρου. Θα πρέπει δε να επιδιωχθεί η συνεκτικότητα της πολιτικής αυτής με την πολιτική για τα βιοκαύσιμα, τα οποία είναι «καταναλωτές» νερού.

3.3 Βελτίωση της διαχείρισης των κινδύνων ξηρασίας

3.3.1 Η Επιτροπή επιθυμεί να ενθαρρύνει τις ανταλλαγές ορθών πρακτικών.

3.3.2 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τεθούν σε εφαρμογή δορυφορικά μέσα, προκειμένου να πραγματοποιείται κάθε Άνοιξη, προς υποστήριξη των τοπικών μετεωρολογικών αναλύσεων, χαρτογράφηση των κινδύνων ξηρασίας, των ελλειμμάτων γεωργικής παραγωγής και των κινδύνων πυρκαγιάς. Τα δεδομένα των ήδη εκπονηθέντων σχεδίων για τις λεκάνες απορροής ποταμών θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιηθούν προς το σκοπό αυτό και θα ήταν σκόπιμο να τεθούν στη διάθεση των γεωργών ή των ενώσεών τους στο πλαίσιο της δικής τους διαχείρισης των κινδύνων.

3.3.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί μεν ότι είναι επιθυμητή η μετάβαση από τη διαχείριση των κρίσεων στη διαχείριση των κινδύνων ξηρασίας, αλλά και ότι η πρώτη επιδέχεται περαιτέρω βελτίωση, όπως κατέδειξε η κατάσταση στην Ελλάδα κατά τις καταστροφικές πυρκαγιές του καλοκαιριού του 2007. Η ΕΕ θα μπορούσε να διευκολύνει και να ενθαρρύνει τη διαλειτουργικότητα των μέσων πρόληψης και καταπολέμησης των πυρκαγιών, την τυποποίηση των υλικών, τη χρήση εμπνευσματοκιβωτίων για τις αντλίες ντίζελ και την εκτέλεση κοινών ασκήσεων. Θα επρόκειτο για συγκεκριμένη εφαρμογή του ευρωπαϊκού μηχανισμού πολιτικής προστασίας.

3.3.4 Η δυνατότητα προσφυγής στο ταμείο αλληλεγγύης της ΕΕ, αφού αυτό τροποποιηθεί και προσαρμοσθεί, για την αντιμετώπιση των συνεπειών των σοβαρών ξηρασιών, την οποία αναφέρει η Επιτροπή, πρέπει προφανώς να επικροτηθεί. Καλό θα ήταν επίσης να προβλεφθεί η δυνατότητα ασφάλισης κατά των συνεπειών της ξηρασίας, κυρίως για τους γεωργούς που είναι και τα πρώτα θύματα.

3.4 Πρόσθετες υποδομές υδροδότησης

3.4.1 Η Επιτροπή προβλέπει εδώ έργα συλλογικής φύσης. Σε ορισμένες περιπτώσεις θα μπορούσαν να προβλεφθούν και ατομικές πρωτοβουλίες, προβάλλοντας συγχρόνως μια έννοια ιεράρχησης των χρήσεων του νερού.

3.4.2 Όπως και να έχουν τα πράγματα, η ανακοίνωση προβλέπει ενδεχομένως τη μεταφορά ύδατος από μια λεκάνη απορροής ποταμού σε άλλη, την κατασκευή φραγμάτων και μικρο-φραγμάτων κάτω από αυστηρά καθορισμένες συνθήκες, αλλά και την επαναχρησιμοποίηση των λυμάτων και την αφαλάτωση. Όσον αφορά την επαναχρησιμοποίηση, το πρόβλημα είναι η συσσώρευση ρύπων κατά τη διάρκεια των κύκλων επαναχρησιμοποίησης. Θα ήταν, συνεπώς, σκόπιμο να ξεκινήσει ή να υποστηριχθεί ένα ερευνητικό πρόγραμμα για την εκπόνηση προσομοιώσεων των συγκεντρώσεων έπειτα από έναν αριθμό κύκλων, προκειμένου να εξαχθούν κριτήρια σταθεροποίησης, για να προσδιοριστεί πότε οι συγκεντρώσεις φθάνουν στις οριακές τιμές που είναι συμβατές με την ικανότητα αυτοκαθαρισμού του συστήματος.

3.4.3 Η αφαλάτωση, πάλι, εγείρει δύο ειδών προβλήματα: αφενός, ενεργειακά προβλήματα και, αφετέρου, περιβαλλοντικά, με τα υποπροϊόντα της και τα ποικίλα αλατούχα συμπεκνώματα.

3.4.4 Θα μπορούσε να μελετηθεί ένα πρόγραμμα ανάπτυξης της ηλιακής αφαλάτωσης με ένα φάσμα μικροεγκαταστάσεων, το οποίο θα αποτελούσε τεχνολογική συνεισφορά της Ευρώπης προς τις αναπτυσσόμενες χώρες που αντιμετωπίζουν ξηρασία.

3.4.5 Γενικά, θα ήταν σκόπιμο να προαχθεί η έρευνα και η ανάπτυξη τεχνικών εξοικονόμησης ύδατος ή εμπλουτισμού του υδροφόρου ορίζοντα (π.χ. οδόστρωση των οδικών δικτύων στις αστικές περιοχές), καθώς και βιοτεχνολογιών οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην ανάπτυξη νέων ειδών τα οποία να χρειάζονται λιγότερο νερό στον τομέα των γεωργικών καλλιεργειών.

3.4.6 Τέλος, θα πρέπει να μελετηθεί επίσης η δυνατότητα υπόγειας αποθεματοποίησης υδάτων και επανέγχυσης υδάτων στον υδροφόρο ορίζοντα. Στην περίπτωση αυτή, θα ήταν σκόπιμο να επιλεγούν πρότυπα έργα και να καθοριστούν για τα αποθεματοποιημένα ύδατα προδιαγραφές οι οποίες να είναι ρεαλιστικές και ταυτόχρονα να προστατεύουν το υπέδαφος. Το ζήτημα των υπόγειων υδάτων αφορά τόσο την ποσότητα όσο και την ποιότητά τους, διότι ο υδροφόρος ορίζοντας προσβάλλεται επίσης από ρύπανση. Από αυτή την άποψη, απαιτείται να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή στις βιομηχανικές δραστηριότητες που καταναλώνουν εξαιρετικά μεγάλες

ποσότητες νερού, οι οποίες αφενός απομυζούν τα υπόγεια ύδατα και αφετέρου κινδυνεύουν να τα μολύνουν.

3.4.7 Η ΕΟΚΕ καλεί εξάλλου την Επιτροπή να εξετάσει τις δυνατότητες διαπεριφερειακής μεταφοράς νερού. Η μεταφορά ύδατος από μια πλεονασματική λεκάνη προς μία άλλη ελλειμματική μπορεί να είναι επιθυμητή και από ευρωπαϊκή άποψη, π.χ. για να υπάρχει γεωργική αυτάρκεια, εφόσον οι χρήσεις του ύδατος στην λεκάνη αποδοχής είναι αποτελεσματικές και οικονομικές. Με τεχνολογικά και ρυθμιστικά μέτρα καθώς και με μέτρα τιμολόγησης πρέπει να αποφευχθεί η προώθηση της υπερκατανάλωσης, δηλαδή η συλλογική βοήθεια προς ένα τομέα προτεραιότητας δεν πρέπει να οδηγεί σε αύξηση της κατανάλωσης ύδατος σε τομείς που δεν έχουν προτεραιότητα.

3.4.8 Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι πρέπει, βάσει κοινών συμφωνιών, να θεσπιστούν μέτρα για την ενδεχόμενη διευθέτηση της ροής των ποταμών μεταξύ των τρίτων χωρών και των χωρών μελών της ΕΕ που διασχίζονται από κοινούς ποταμούς, οι οποίοι υπερβαίνουν τα σύνορα της ΕΕ.

3.5 Προώθηση τεχνολογιών και πρακτικών που προάγουν την αποδοτική χρήση των υδάτινων πόρων

3.5.1 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η χρήση τεχνολογιών που επιτρέπουν την ορθολογική χρήση του νερού έχει ακόμη σημαντικά περιθώρια βελτίωσης. Πέρα από την καταπολέμηση των —σημαντικών σε ορισμένα δίκτυα— διαρροών και της σπατάλης, ο εκσυγχρονισμός των πρακτικών διαχείρισης του νερού ανοίγει ενδιαφέρουσες προοπτικές.

3.5.2 Οι ενέργειες που συνιστά η Επιτροπή είναι προφανώς επιθυμητές (πρότυπα για τις συσκευές που χρησιμοποιούν νερό, επιδόσεις των κτηρίων από την άποψη της κατανάλωσης νερού, δείκτης επιδόσεων, προσαρμογή των οικονομικών δραστηριοτήτων στη λειψυδρία κλπ.).

3.5.3 Θα έπρεπε να προβλεφθεί επίσης η χρήση των οικιακών λυμάτων («γκρίζου νερού»), με την επίγνωση ωστόσο ότι προς τούτο απαιτούνται επενδύσεις, ιδίως στο επίπεδο της κατασκευής πρόσθετων σωληνώσεων και των μέτρων πρόληψης. Η συλλογή των ομβρίων υδάτων θα έπρεπε και αυτή να εξεταστεί με πιο συστηματικό τρόπο.

3.5.4 Μία τεχνική αποδεικνύεται πολλά υποσχόμενη: η προηγμένη μέτρηση («smart metering») και η προσαρμοσμένη τιμολόγηση. Πραγματικά, η τεχνολογία μέτρησης και τηλεμετάδοσης των δεδομένων της κατανάλωσης αφήνει σήμερα να διαφανεί η δυνατότητα καθιέρωσης πολλών μορφών τιμολόγησης, κατά το πρότυπο που εφαρμόζεται για την ηλεκτρική ενέργεια. Ο συνδρομητής θα μπορούσε να υπογράψει σύμβαση συνδρομής που ανταποκρίνεται στην κατάστασή του, αλλά βαιίνοντας σ' αυτή την περίπτωση προς μια συμπεριφορά εξοικονόμησης: εποχικό τιμολόγιο, σταθερό τιμολόγιο, τιμολόγιο με διαγραφή των ημερών ή των ωρών αιχμής κλπ.

3.5.5 Για να διατηρηθεί ο πόρος και να καταπολεμηθούν οι πλημμύρες, η διάβρωση και η ρύπανση που τη συνοδεύει, η πολιτική προστασίας του αγροτικού περιβάλλοντος θα πρέπει να ενθαρρύνει σημαντικά την αναδάσωση και τη φύτευση φρακτών από θάμνους, όπου αυτό αποδεικνύεται χρήσιμο και εφικτό, καθώς και τη διατήρηση των καλλιεργειών. Οι αιτήσεις και ο έλεγχος θα μπορούσαν να γίνονται με τα πλέον σύγχρονα συστήματα προσδιορισμού της γεωγραφικής θέσης. Καλό θα ήταν να ενθαρρυνθεί η βασική αγροτική έρευνα μέσω του έβδομου προγράμματος πλαισίου έρευνας και ανάπτυξης, με στόχο τη δημιουργία ποικιλιών φυτών που είναι πιο ανθεκτικά στην ξηρασία.

3.5.6 Πάντα στο επίπεδο των γεωργικών πρακτικών, θα ήταν σκόπιμο να προαχθεί η αειφόρος αποστράγγιση και άρδευση, καθώς και γενικότερα η χρησιμοποίηση των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών. Οι τάφροι απορροής θα πρέπει να είναι εφοδιασμένες, ιδίως εκεί όπου διευθετούνται οι υπερπηδήσεις, με στενότερα τμήματα, ώστε να χρησιμεύουν για τοπική αποθήκευση και ανάσχεση της συγκέντρωσης των υδάτων, της διάβρωσης και της ρύπανσης που τη συνοδεύει, και να ευνοούν την επαναδιήθηση. Οι επιτόπιες αυτές αποθηκεύσεις θα δημιουργούσαν, φυσικά, δουλειές καθαρισμού, οι οποίες θα πρέπει να μελετηθούν με τους επαγγελματίες.

3.6 Προαγωγή μιας νοοτροπίας για την εξοικονόμηση νερού στην Ευρώπη

3.6.1 Οι συλλογισμοί της Επιτροπής δεν μπορούν παρά να επικροτηθούν: η πιστοποίηση και η επισήμανση για να ενθαρρυνθεί η ορθολογική και οικονομική χρήση του νερού είναι μέθοδοι που πρέπει να ακολουθηθούν. Όσον αφορά την επισήμανση, ωστόσο, πρέπει να προσεχθεί το γεγονός ότι η επικρατούσα τάση είναι προς την οικολογική επισήμανση και υπάρχει κίνδυνος συσσώρευσης επισήμανσεων, που θα καταστήσουν τις πληροφορίες ακατανόητες.

3.6.2 Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών στο σύνολό της —οι κοινωνικοί εταίροι και οι συλλογικές οργανώσεις— θα πρέπει να κινητοποιηθούν προκειμένου να συμβάλουν στην προαγωγή αυτής της νοοτροπίας για την εξοικονόμηση νερού, και το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τον κόσμο της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Στον επαγγελματικό τομέα, όσον αφορά την κατάρτιση των τεχνικών και τη διάδοση των νέων τεχνολογιών, πρέπει να αποφευχθεί η επανάληψη των σφαλμάτων του παρελθόντος, κυρίως στον κλάδο της αστικής υδραυλικής μηχανικής.

3.6.3 Μπορούμε να υπογραμμίσουμε ότι υπάρχει σήμερα ανάπτυξη της προσφοράς εξοπλισμού συλλογής των ομβρίων υδάτων ή ανακύκλωσης του «γκρίζου νερού» για τις ιδιωτικές κατοικίες. Το γεγονός αυτό αντανακλά την εμφάνιση μιας νοοτροπίας εξοικονόμησης, την οποία εύχεται και η Επιτροπή. Εντούτοις, το ορθό μέλημα της εξοικονόμησης δεν θα πρέπει να μεταφραστεί σε μια ατομιστική αναζήτηση αυτάρκειας, η οποία θα υπονόμει τεχνικά και οικονομικά τις δημόσιες υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης, που ήταν και είναι η πηγή μεγάλων προόδων στο επίπεδο της υγιεινής και της προσδοκώμενης διάρκειας ζωής. Έχουμε πράγματι ξεχάσει στις ανεπτυγμένες κοινωνίες μας πως, αν το νερό είναι απαραίτητο για τη ζωή, μπορεί να είναι επίσης φορέας θανάτου.

3.6.4 Τα ατομικά, μη συλλογικά συστήματα εξοικονόμησης ύδατος, ανακύκλωσης και αποχέτευσης φαίνονται, συνεπώς, ενδιαφέροντα και κατάλληλα για τους διάσπαρτους οικισμούς. Στο αστικό περιβάλλον, το οικονομικό και κοινωνικό ενδιαφέρον τους είναι λιγότερο προφανές, εκτός εάν τα συστήματα συλλογής ομβρίων υδάτων και ανακύκλωσης, ακόμη και αν παίρνουν νερό από τις απορροές ιδιωτικών ιδιοκτησιών, υποβάλλονται σε επεξεργασία και χρησιμοποιούνται από τη δημόσια υπηρεσία.

3.7 Βελτίωση των γνώσεων και της συγκέντρωσης δεδομένων

3.7.1 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι είναι απαραίτητο να υπάρχουν αξιόπιστες πληροφορίες για την έκταση και τις επιπτώσεις της λειμ-

δρίας και της ξηρασίας. Δεν μπορούμε παρά να υποστηρίξουμε την επιθυμία να καθιερωθεί ετήσια ευρωπαϊκή αξιολόγηση και να αξιοποιούνται πλήρως οι υπηρεσίες της πρωτοβουλίας GMES (Παγκόσμια παρακολούθηση του περιβάλλοντος και της ασφάλειας) για την παροχή δορυφορικών δεδομένων και εργαλείων παρακολούθησης προς υποστήριξη των πολιτικών για τα ύδατα. Τα πανεπιστήμια και τα κέντρα επιστημονικής έρευνας θα πρέπει να ενθαρρυνθούν προκειμένου να διαμορφώσουν ειδικά προγράμματα σπουδών σε θέματα σχετικά με το νερό, με τη διαφύλαξη αυτού του φυσικού πόρου και με τα μέσα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την αύξηση των υδάτινων πόρων μέσω της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών.

3.7.2 Θα ήταν απαραίτητο να καθιερωθούν ομοιογενή κριτήρια περιγραφής της κατάστασης στις απογραφές των υδατικών συστημάτων που προβλέπονται από την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα. Στην πράξη, οι εκθέσεις των κρατών μελών διαφέρουν τόσο ως προς τις διαστάσεις των μελετώμενων λεκανών όσο και ως προς την πυκνότητα των μετρήσεων της ποιότητας των υδάτων και της βιοποικιλότητας.

3.7.3 Η ΕΟΚΕ προτρέπει, συνεπώς, την Επιτροπή να επισπεύσει τις εργασίες των εξειδικευμένων επιτροπών για την παρακολούθηση της εφαρμογής της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα και να δημοσιεύσει υπό μορφή πίνακα τις προόδους των κρατών μελών, προκειμένου να προαγάγει τις εργασίες και να ενθαρρύνει τη σύγκρισή τους.

3.7.4 Σε ρεαλιστικό επίπεδο, χωρίς να περιμένουμε την ομοιοποίηση και την ποιότητα όλων των απολογισμών και των σχεδίων δράσης, θα ήταν σκόπιμο να συγκεντρωθούν οι προσπάθειες στις πιο ευαίσθητες ζώνες. Η επιλογή των ζωνών αυτών θα μπορούσε να γίνει με πρωτοβουλία των κρατών μελών, αλλά σύμφωνα με κοινά κριτήρια (βροχομετρικό έλλειμμα και προσδιορισμός γεωγραφικού πεδίου).

3.7.5 Η ευαισθητοποίηση των τοπικών και περιφερειακών φορέων έναντι του κινδύνου λειψυδρίας και των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, γενικότερα, θα ήταν ευκολότερη αν υπήρχε η ευρύτερη δυνατή δημοσιοποίηση των πληροφοριών για τις κλιματικές τάσεις.

3.7.6 Προς τούτο, η ΕΟΚΕ προτείνει συγκεκριμένα να δημιουργηθεί μια ιστοθέση, ενδεχομένως ενταγμένη στο σύστημα Water information system for Europe (WISE), από όπου θα μπορούσε κανείς να τηλεφορτώνει κλιματικές παραμέτρους όπως η βροχομετρία, η εξατμισοδιαπνοή, η θερμοκρασία, η ταχύτητα του ανέμου ή η ηλιοφάνεια, που θα προέρχονται από τις παγκόσμιες προσομοιώσεις της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή. (Σύμφωνα με το πνεύμα των σχεδίων PRUDENCE ή ENSEMBLES, αλλά συστηματικότερα ως προς την κάλυψή τους και με την παροχή ψηφιακών στοιχείων, παράλληλα με τα γραφικά δεδομένα).

3.7.7 Ο επιστημονικός χαρακτήρας των δεδομένων που θα δημοσιεύονται στην ιστοθέση και η ετήσια ενημέρωσή τους θα μπορούσαν να ανατεθούν σε μια ομάδα ευρωπαϊκών εργαστηρίων που είναι μέλη της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή.

3.7.8 Η ΕΕ θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την αρχική σύσταση αυτής της ιστοθέσης, ενώ μια μικρή χρέωση για την τηλεφόρτωση θα χρηματοδοτούσε τις ερευνητικές εργασίες των εργαστηρίων που θα συνεισφέρουν στις προσομοιώσεις.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί δημιουργίας κοινοτικού συστήματος πρόληψης, αποτροπής και εξάλειψης της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας»

COM(2007) 602 τελικό — 2007/0223 (CNS)

(2008/C 224/16)

Στις 4 Δεκεμβρίου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 37 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί δημιουργίας κοινοτικού συστήματος πρόληψης, αποτροπής και εξάλειψης της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας».

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες για το θέμα, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Απριλίου 2008, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Sarró Ipparraguirre.

Κατά την 445η σύνοδο ολομέλειας, της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την παρακάτω γνωμοδότηση με 70 ψήφους υπέρ και 3 αποχές.

1. Συμπεράσματα

1.1 Δεδομένου ότι οι έμμονες πρακτικές της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας (ΠΛΑ) απαιτούν μια ολοκληρωμένη απόκριση βάσει αποτελεσματικού ρυθμιστικού μέσου το οποίο θα εφαρμόζεται σε όλη την έκταση της αλυσίδας εφοδιασμού, από την αλίευση μέχρι την πώληση, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, γενικά, η πρόταση κανονισμού προσφέρει το απαραίτητο πλαίσιο για την πρόληψη, αποτροπή, και εξάλειψη της ΠΛΑ αλιείας και, κατά συνέπεια, την επικροτεί. Κρίνει ότι τα προτεινόμενα μέτρα ενισχύουν το ρόλο της Κοινότητας ως κράτους σημαίας, κράτους λιμένα, κράτους αγοράς, και κράτους του δικαιούχου.

1.2 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η επιτυχία της πρότασης κανονισμού στηρίζεται σε τέσσερις πυλώνες:

- την αποφασιστικότητα των κρατών μελών να πατάξουν την παράνομη, λαθραία, και άναρχη αλιεία·
- τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών·
- τη διεθνή συνεργασία·
- τις συνεχείς και αδιάκοπες προσπάθειες εφαρμογής της.

1.3 Δίχως να επιδιώκει την εξαίρεση του κοινοτικού στόλου από το πεδίο εφαρμογής της πρότασης κανονισμού, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η πρόταση πρέπει να προβάλει σε σαφέστερη διάκριση μεταξύ, αφενός, της παράνομης, λαθραίας, και άναρχης αλιείας που διεξάγεται από σκάφη τρίτων χωρών, τα οποία δεν τα εποπτεύονται από τα κράτη σημαίας ως προς την αλιεία αυτήν, και, αφετέρου, άλλων πράξεων παράνομης αλιείας, που διαπράττονται από κοινοτικά σκάφη τα οποία παραβιάζουν την κοινή αλιευτική πολιτική, και οι οποίες σήμερα καλύπτονται από νομικά μέσα που προβλέπονται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2847/93 ⁽¹⁾.

1.4 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η εφαρμογή όλων των προτεινόμενων μέτρων ελέγχου και εποπτείας συνεπάγεται για τα κράτη μέλη σημαντική αύξηση των δαπανών και του γραφειοκρατικού φόρτου, καθώς

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2847/93 του Συμβουλίου, της 12.10.1993.

και επέκταση της διοικητικής υποδομής εποπτείας. Κατά συνέπεια, καλεί την Επιτροπή να λάβει τους εν λόγω συλλογισμούς υπόψη ώστε να μην υπονομευθούν τα τελικά αποτελέσματα και, οπωσδήποτε, να λάβει κατάλληλα προληπτικά μέτρα ώστε η εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων να μην έχει ως αποτέλεσμα αύξηση του κόστους λειτουργίας των επιχειρήσεων τα σκάφη των οποίων αλιεύουν νομίμως.

1.5 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι τα προτεινόμενα μέτρα δεν πρέπει, σε καμία περίπτωση, να μειώσουν τις νόμιμες εμπορικές ροές κατά τρόπο που να αποτελέσουν εμπόδιο στις συναλλαγές, κατά παράβαση των διατάξεων που διέπουν το διεθνές εμπόριο.

1.6 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η πρόταση κανονισμού δεν διευκρινίζει ικανοποιητικά κατά ποιον τρόπο οι αρχές του κράτους σημαίας θα επικυρώνουν τα πιστοποιητικά αλιευμάτων που απαιτούνται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Δεδομένου ότι η επικύρωση αυτή πρέπει να γίνεται ηλεκτρονικά, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η πρόταση οδηγίας πρέπει να διασαφηνίζει τη μέθοδο επικύρωσης, τόσο για τα σκάφη που μεταφέρουν νωπά αλιεύματα όσο και για τα σκάφη που μεταφέρουν καταψυγμένα προϊόντα αλιείας.

1.7 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η εποπτεία των αλιευτικών σκαφών των τρίτων χωρών πρέπει να διενεργείται ομοιόμορφα σε όλους τους «καθορισμένους λιμένες» των διαφόρων κρατών μελών. Εξάλλου, θεωρεί ότι η πρόταση κανονισμού θα έπρεπε να ορίζει σαφέστερα ότι οι έλεγχοι θα διενεργούνται τόσο στη θάλασσα, όσο και στην ξηρά και από αέρος.

1.8 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημα που είχε διατυπώσει σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις, δηλαδή να διαδραματίζει η Κοινωνική Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας καιρό ρόλο όσον αφορά τον συντονισμό, την εποπτεία, και τον έλεγχο της παράνομης, λαθραίας, και άναρχης αλιείας. Για να είναι σε θέση να εκτελεί το έργο αυτό, η Υπηρεσία πρέπει να διαθέτει περισσότερους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους.

1.9 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι το επίπεδο των κυρώσεων που θα επιβάλονται σε σκάφη τρίτων χωρών πρέπει να εναρμονιστεί σε όλα τα κράτη μέλη. Επίσης, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης εκ μέρους μη συνεργαζόμενων κρατών, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο επιβολής κυρώσεων που δεν σχετίζονται αποκλειστικά με την αλιεία.

1.10 Πάντως, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι εγγυήσεις σχετικά με τις διαδικασίες εντοπισμού των σκαφών που ενέχονται σε δραστηριότητες παράνομης, λαθραίας, και άναρχης αλιείας και των μη συνεργαζόμενων κρατών πρέπει να ενισχυθούν, και ιδιαίτερα οι εγγυήσεις νομικής προστασίας, και ότι πρέπει να βασίζονται σε αδιάσειστα στοιχεία ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο τα δικαστήρια να ακυρώσουν μεταγενεστέρως τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη.

2. Εισαγωγή

2.1 Εδώ και πάνω από δέκα χρόνια, η Κοινότητα διεξάγει έναν αγώνα κατά της παράνομης, λαθραίας, και άναρχης αλιείας. Από το 2002, ο αγώνας αυτός έχει λάβει μορφή κοινοτικού σχεδίου δράσης για την πρόληψη, αποτροπή, και εξάλειψη της ΠΛΑ αλιείας εντός της ίδιας της Κοινότητας και σε διεθνές επίπεδο ⁽³⁾.

2.2 Στο ψήφισμά ⁽³⁾ του 2005 σχετικά με την εφαρμογή του σχεδίου δράσης της Κοινότητας που αναφέρεται στην παραπάνω ανακοίνωση, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τόνιζε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να εντείνει τις προσπάθειές της για την καταπολέμηση της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας.

2.3 Μολονότι υπήρξαν σημαντικές βελτιώσεις, η παράνομη, λαθραία και άναρχη αλιεία δεν έχει εκλείψει. Η Επιτροπή κρίνει ότι η εμμονή της πρακτικής αυτής απαιτεί μια αυστηρή και επείγουσα απόκριση από πλευράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.4 Για το λόγο αυτό, πέρσι η Επιτροπή εξέδωσε νέα ανακοίνωση ⁽⁴⁾ «περί της νέας στρατηγικής της Κοινότητας για την πρόληψη, την αποτροπή και την εξάλειψη της παράνομης, λαθραίας και άναρχης (ΠΛΑ) αλιείας».

2.5 Μετά από εκτεταμένες διαβουλεύσεις που διήρκεσαν καθ' όλο το έτος, και στις οποίες η ΕΟΚΕ διαδραμάτισε ενεργό ρόλο ⁽⁵⁾, η Επιτροπή κατήρτισε την υπό εξέταση πρόταση κανονισμού ⁽⁶⁾ που καλύπτει τα ακόλουθα πεδία δράσης:

- βελτίωση του ελέγχου της νομιμότητας των δραστηριοτήτων αλιευτικών σκαφών τρίτων χωρών που έχουν πρόσβαση σε αλιευτικούς λιμένες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και των αλιευμάτων τους·
- βελτίωση του ελέγχου της συμμόρφωσης με τα μέτρα διατήρησης και διαχείρισης των αλιευτικών προϊόντων τρίτων χωρών που εισάγονται στη Κοινότητα με άλλα μέσα εκτός αλιευτικών σκαφών·

⁽³⁾ COM(2002) 180, της 28.5.2002 και συμπεράσματα του Συμβουλίου της 7.6.2002.

⁽³⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2006/2225, που υιοθετήθηκε στις 15.2.2007.

⁽⁴⁾ COM(2007) 601 τελικό, της 17.10.2007.

⁽⁵⁾ Διάσκεψη της ΕΟΚΕ για την ευθύνη του κράτους σημαίας, 30.1.2007.

⁽⁶⁾ Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί δημιουργίας κοινοτικού συστήματος πρόληψης, αποτροπής και εξάλειψης της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας COM(2007) 602 τελικό, 2007/0223 (CNS).

- απαγόρευση της διάθεσης στην αγορά της ΕΕ αλιευτικών προϊόντων παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας·
- αντιμετώπιση δραστηριοτήτων προϊόντων παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας που αναπτύσσονται από υπηκόους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας εκτός του εδάφους της Κοινότητας·
- βελτίωση των νομικών μέσων επιβεβαίωσης των δραστηριοτήτων της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας·
- καθιέρωση αποτελεσματικού καθεστώτος κυρώσεων με στόχο την αποτροπή των σοβαρών παραβάσεων των μέτρων που αφορούν την αλιεία·
- βελτίωση της δράσης κατά της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας στο πλαίσιο των περιφερειακών οργανώσεων διαχείρισης της αλιείας·
- υποστήριξη των πολιτικών και των μέσων των αναπτυσσόμενων χωρών κατά της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας· και
- ενίσχυση των συνεργειών μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών, στον τομέα της παρακολούθησης, του ελέγχου και της επιτήρησης.

2.6 Συνεπώς, η πρόταση βασίζεται στην αρχή ότι η στρατηγική κατά της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας, προκειμένου να είναι αποτελεσματική, οφείλει να είναι ολοκληρωμένη και να καλύπτει όλες τις πτυχές του προβλήματος σε όλη την έκταση της αλυσίδας εφοδιασμού.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, λόγω των ανησυχητικών περιβαλλοντικών και κοινωνικοοικονομικών συνεπειών της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας, είναι επιτακτικό να αναλάβει η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφασιστική δράση και, κατά συνέπεια, επικροτεί ευρύτατα την Επιτροπή.

3.2 Οι ισχύουσες κοινοτικές διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες θεοπίστηκε το σύστημα ελέγχου της κοινής αλιευτικής πολιτικής ⁽⁷⁾, προβλέπουν ένα ευρείας βάσης σύστημα ελέγχου της νομιμότητας των αλιευμάτων των κοινοτικών σκαφών, αλλά δεν επιτρέπουν ισοδύναμου επιπέδου παρακολούθηση και κυρώσεις έναντι προϊόντων που έχουν αλιευθεί από σκάφη τρίτων χωρών και εισάγονται στην ΕΕ.

3.3 Το νομικό αυτό κενό επιτρέπει σε οικονομικούς φορείς, τόσο κοινοτικούς όσο και τρίτων χωρών, να εισάγουν προϊόντα παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας στην Κοινότητα, η οποία είναι η μεγαλύτερη αγορά παγκοσμίως και κύριος εισαγωγέας αλιευτικών προϊόντων, και να αυξάνουν, με τον τρόπο αυτό, την αποδοτικότητα των δραστηριοτήτων τους. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι ορθά η πρόταση κανονισμού εστιάζεται στις δραστηριότητες ΠΛΑ αλιείας αλιευτικών σκαφών τρίτων χωρών, χωρίς να αποκλείει τον κοινοτικό στόλο από το πεδίο εφαρμογής του, όπως ορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 4, της πρότασης.

⁽⁷⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2847/93 του Συμβουλίου, της 12.10.1993.

3.4 Η πρόταση κανονισμού θεσπίζει ένα νέο καθεστώς ελέγχου, το οποίο θα εφαρμόζεται σε όλες τις δραστηριότητες ΠΛΑ αλιείας και σε όλες τις σχετικές δραστηριότητες, οι οποίες είτε λαμβάνουν χώρα στο έδαφος ή εντός των θαλάσσιων υδάτων που υπάγονται στην κυριαρχία ή τη δικαιοδοσία των κρατών μελών, είτε ασκούνται από τα αλιευτικά σκάφη ή τους υπηκόους κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εξάλλου, με την επιφύλαξη της δικαιοδοσίας του οικείου κράτους σημαίας ή παράκτιου κράτους, θα εφαρμόζεται στις δραστηριότητες ΠΛΑ αλιείας που αναπτύσσονται από μη κοινοτικά σκάφη στην ανοικτή θάλασσα ή σε ύδατα υπό την δικαιοδοσία τρίτης χώρας, σύμφωνα με τις επιταγές της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής για τον κοινοτικό στόλο.

3.5 Η ΕΟΚΕ, χωρίς να θέλει να εξαιρέσει τον κοινοτικό στόλο από το πεδίο εφαρμογής της πρότασης κανονισμού, θεωρεί ότι η τελευταία οφείλει να προβεί σε μία πιο σαφή διάκριση μεταξύ, αφενός της ΠΛΑ αλιείας εκ μέρους σκαφών τρίτων χωρών, η οποία δεν ελέγχεται από τα κράτη σημαίας και, αφετέρου, άλλων δραστηριοτήτων παράνομης αλιείας εκ μέρους σκαφών που φέρουν σημαία της ΕΕ, οι οποίες παραβιάζουν την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, και οι οποίες ρυθμίζονται επί του παρόντος μέσω νομικών μέσων, τα οποία προβλέπονται στον προαναφερθέντα κανονισμό (ΕΟΚ) 2847/93.

3.6 Η πρόταση κανονισμού καθιερώνει επίσης έναν κατάλληλο έλεγχο της αλυσίδας εφοδιασμού για τα αλιευτικά προϊόντα που εισάγονται στην Κοινότητα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα προτεινόμενα μέτρα δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να οδηγήσουν σε μία μείωση των εμπορικών ροών, ικανή να επιφέρει εμπόδια στο νόμιμο εμπόριο.

3.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της προς την Επιτροπή, όσον αφορά την εκπόνηση της εν λόγω πρότασης κανονισμού, η οποία είναι σαφής, έχει τεράστιο πεδίο εφαρμογής όσον αφορά τον έλεγχο των δραστηριοτήτων παράνομης αλιείας σε κοινοτική και διεθνή κλίμακα, και περιλαμβάνει άμεσα μέτρα επιβολής, όπως επίσης αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, που είτε έχουν προβεί σε σοβαρές παραβάσεις του κανονισμού, είτε ευθύνονται για αυτές. Εκτιμά, ωστόσο, ότι, στην περίπτωση μη συμμόρφωσης εκ μέρους μη συνεργαζόμενων κρατών, θα πρέπει να εξετασθεί επίσης το ενδεχόμενο επιβολής εις βάρος των εν λόγω κρατών διαφορετικών κυρώσεων από αυτές που σχετίζονται με την αλιεία.

3.8 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι θα πρέπει να αναδιοργανωθεί η σειρά των κεφαλαίων της πρότασης κανονισμού. Συγκεκριμένα, τα κεφάλαια IV και V, που αφορούν αντιστοιχώς το κοινοτικό σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης και την ταυτοποίηση των σκαφών που συμμετέχουν σε δραστηριότητες ΠΛΑ αλιείας, θα πρέπει να έπονται του κεφαλαίου I.

3.9 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι στο άρθρο 13, παράγραφος 1, του κεφαλαίου III θα πρέπει να μνημονεύεται ρητά ότι η απαγόρευση εισαγωγής προϊόντων ΠΛΑ αλιείας αφορά τόσο την δια θαλάσσης εισαγωγή, όσο και την χερσαία ή εναέρια.

3.10 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, η μεγάλη δυσκολία εφαρμογής της πρότασης κανονισμού έγκειται στο γεγονός ότι απαιτείται αφενός τη συναίνεση και στήριξη εκ μέρους όλων των κρατών μελών και

αφετέρου ένα αποτελεσματικό δίκτυο συνεργασίας σε διεθνές επίπεδο.

3.11 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η εφαρμογή όλων των μέτρων που αφορούν τον έλεγχο και την επιθεώρηση τόσο στα λιμάνια, όσο και στη θάλασσα, την πιστοποίηση, την παρακολούθηση και την επαλήθευση των σκαφών και των αλιευμάτων, καθώς επίσης τον έλεγχο των θαλάσσιων, χερσαίων και εναέριων εισαγωγών, θα επιφέρουν σημαντική επιβάρυνση στα κράτη μέλη, όσον αφορά τον προϋπολογισμό, τη γραφειοκρατία και τις διοικητικές υποδομές ελέγχου. Ως εκ τούτου, καλεί άμεσα την Επιτροπή να λάβει στην πρόταση κανονισμού υπόψη της τα παραπάνω, προκειμένου να μη θέσει σε κίνδυνο το τελικό αποτέλεσμα.

3.12 Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να λάβει τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα, ούτως ώστε η εφαρμογή της πρότασης κανονισμού να μην οδηγήσει σε αύξηση του λειτουργικού κόστους για τις επιχειρήσεις εκείνες, των οποίων τα σκάφη αλιεύουν νομίμως.

3.13 Η ΕΟΚΕ θεωρεί, εν τέλει, ότι τα προτεινόμενα μέτρα ενισχύουν το ρόλο της Κοινότητας ως κράτους σημαίας, κράτους λιμένα, κράτους αγοράς και κράτους του δικαιούχου.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Όπως έχει ήδη γίνει αντιληπτό, ο προτεινόμενος κανονισμός δύναται, εφόσον εφαρμοσθεί με ορθό, συνεκτικό και συνεχή τρόπο, να προσδώσει στην ΕΕ ηγετικό ρόλο ή ρόλο αναφοράς στη διεθνή καταπολέμηση της ΠΛΑ αλιείας.

4.2 Μετά την αρίθμηση μίας σειράς γενικών διατάξεων εφαρμογής, ο κανονισμός θίγει άμεσα το ζήτημα του ελέγχου των αλιευτικών σκαφών τρίτων χωρών στους κοινοτικούς λιμένες. Πρέπει να επισημανθεί η απαγόρευση εντός των κοινοτικών υδάτων των μεταφορτώσεων μεταξύ αλιευτικών σκαφών τρίτων χωρών και μεταξύ αυτών και αλιευτικών σκαφών που φέρουν τη σημαία κράτους μέλους. Η απαγόρευση αυτή επεκτείνεται πέραν των κοινοτικών υδάτων, καλύπτοντας και τις μεταφορτώσεις σε κοινοτικά σκάφη αλιευμάτων προερχόμενων από σκάφη τρίτων χωρών, οι οποίες πραγματοποιούνται εν πλω.

4.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την απαγόρευση των μεταφορτώσεων στην ανοικτή θάλασσα, την οποία είχε επανειλημμένα ζητήσει από την Επιτροπή. Οι εν λόγω μεταφορτώσεις αποτελούν πράγματι πηγή σημαντικής δραστηριότητας ΠΛΑ αλιείας.

4.4 Ο κανονισμός καθορίζει σαφώς ότι τα σκάφη τρίτων χωρών δεν επιτρέπεται να εισέλθουν στους «καθορισμένους λιμένες» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι έχουν ορισθεί εκ των προτέρων από τα κράτη μέλη, παρά μόνον εφόσον πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις: αναγγελία εισόδου και άδεια, επικυρωμένο πιστοποιητικό αλιευμάτων και επιθεώρηση. Στα αλιευτικά σκάφη τρίτων χωρών, τα οποία δεν πληρούν τα κριτήρια και τις διατάξεις του κανονισμού, δεν θα επιτρέπεται η είσοδος στους λιμένες των κρατών μελών, ούτε η πρόσβαση σε λιμενικές υπηρεσίες, ούτε η πραγματοποίηση εργασιών εκφόρτωσης, μεταφόρτωσης ή μεταποίησης επί του σκάφους στους εν λόγω λιμένες.

4.5 Ο κανονισμός δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πραγματοποίηση συχνών και εξουχιστικών ελεγχών της αναγγελίας εισόδου, του πιστοποιητικού αλιευμάτων και της επιθεώρησης στο λιμένα.

4.6 Σε ό,τι αφορά την επαλήθευση των πιστοποιητικών αλιευμάτων, τα οποία πρέπει να έχουν αποσταλεί τουλάχιστον 72 ώρες πριν την είσοδο στο λιμένα, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αρμόδια αρχή θα πρέπει να πραγματοποιεί την επικύρωσή τους ηλεκτρονικά. Κρίνει επίσης ότι η πρόταση κανονισμού δεν αποσαφηνίζει επαρκώς πώς πραγματοποιείται η επικύρωση του πιστοποιητικού. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα έπρεπε να προσδιορίσει τις προϋποθέσεις για τυχόν εξαιρέσεις από τον κανόνα της προθεσμίας των 72 ωρών.

4.7 Η ΕΟΚΕ στηρίζει τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τον έλεγχο των αλιευτικών σκαφών και ζητά από όλα τα κράτη μέλη να συναινέσουν σε μία «ομοίμορφη» εφαρμογή σε όλους τους «καθορισμένους λιμένες».

4.8 Κάθε παράβαση του κανονισμού, η οποία θα φανερώνει την εμπλοκή ενός αλιευτικού σκάφους τρίτης χώρας σε δραστηριότητες ΠΛΑ αλιείας θα συνεπάγεται απαγόρευση εκφόρτωσης, μεταφόρτωσης ή μεταποίησης επί του σκάφους των αλιευμάτων, κίνηση διαδικασίας έρευνας και, ενδεχομένως, επιβολή των κυρώσεων που προβλέπει η εθνική νομοθεσία του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Σε περίπτωση σοβαρών παραβάσεων, η πρόταση κανονισμού προβλέπει την εφαρμογή άμεσων μέτρων επιβολής.

4.9 Στόχος του αυστηρού αυτού ελέγχου στα αλιευτικά σκάφη τρίτων χωρών, που είναι όμοιος με τον έλεγχο που πραγματοποιείται στα κοινοτικά σκάφη, είναι να ανιχνευθούν τα προϊόντα των δραστηριοτήτων παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας. Ο υπό κρίση κανονισμός απαγορεύει την εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ένωση των εν λόγω προϊόντων.

4.10 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη την επιθεώρηση των εισαγωγών σε ολόκληρη την κοινοτική επικράτεια και, για αυτό το λόγο, το κεφάλαιο III θα πρέπει να συμπεριλάβει και την επιθεώρηση των εμπορευματοκιβωτίων, που εισάγονται στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα δια χερσαίας ή εναέριας οδού. Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να καθορισθεί ένα ελάχιστο ποσοστό εμπορευματοκιβωτίων, τα οποία θα υπόκεινται σε επιθεώρηση ανά έτος.

4.11 Ο κανονισμός ορίζει ότι, σε περίπτωση απαγόρευσης εισαγωγής αλιευτικών προϊόντων, εξαιτίας του γεγονότος ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του, αυτά προήλθαν από ΠΛΑ αλιεία, τα κράτη μέλη μπορούν να προχωρήσουν σε κατάσχεση και διάθεση των εν λόγω προϊόντων σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες. Εν προκειμένω υφίσταται πάντα η δυνατότητα υποβολής προσφυγής.

4.12 Προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή εφαρμογή του κανονισμού όσον αφορά την εισαγωγή και επανεξαγωγή των αλιευτικών προϊόντων ή, ενδεχομένως, την απαγόρευση εισαγωγής, ορίζεται ότι η Επιτροπή μπορεί να συνάψει συμφωνίες διοικητικής συνεργασίας με τα κράτη σημαίας.

4.13 Το σύστημα που προτείνει η Επιτροπή στον εν λόγω κανονισμό απαιτεί ευρεία συνεργασία σε διεθνές επίπεδο μεταξύ αφενός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, αφετέρου, των κρατών σημαίας, των συνεργαζόμενων κρατών των περιφερειακών οργανώσεων διαχείρισης

της αλιείας και των καθαυτών περιφερειακών οργανώσεων. Λόγω αυτής της συνεργασίας, θα πρέπει να προσδιορισθούν τα τρίτα μη συνεργαζόμενα κράτη, ο δε κανονισμός προβλέπει τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να αντιμετωπίζονται τα κράτη αυτά.

4.14 Η πρώτη εσωτερική συνέπεια αυτής της διεθνούς συνεργασίας είναι η θέσπιση ενός κοινοτικού συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης, το οποίο θα προειδοποιεί τους οικονομικούς παράγοντες και τα κράτη μέλη σε περίπτωση που η Ευρωπαϊκή Ένωση διατηρεί βάσιμες αμφιβολίες για τη συμμόρφωση, όσον αφορά τα αλιευτικά σκάφη ή τα αλιευτικά προϊόντα τρίτων χωρών, προς τους νόμους, τους κανονισμούς ή τα διεθνή μέτρα που εφαρμόζονται για τη διατήρηση και διαχείριση.

4.15 Η έκδοση προειδοποίησης θα έχει ως αποτέλεσμα την κοινοτική και διεθνή παρακολούθηση των εισαγωγών που προκάλεσαν την προειδοποίηση, προγενέστερων εισαγωγών, καθώς επίσης των εμπλεκόμενων με την προειδοποίηση αλιευτικών σκαφών. Εάν από τις έρευνες, τις επιθεωρήσεις και τις επαληθεύσεις αποδειχθεί ότι διενεργήθηκε ΠΛΑ αλιεία, η Επιτροπή, μεταξύ άλλων μέτρων, μπορεί να συμπεριλάβει το ή τα εμπλεκόμενα σκάφη σε έναν κοινοτικό κατάλογο σκαφών ΠΛΑ αλιείας.

4.16 Ο κανονισμός διευκρινίζει ότι η Επιτροπή ή ο φορέας που αυτή έχει ορίσει, συγκεντρώνουν και αναλύουν όλες τις πληροφορίες για τις δραστηριότητες ΠΛΑ αλιείας.

4.17 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ιδανικός φορέας για τη διεκπεραίωση του εν λόγω έργου θα ήταν η Κοινοτική Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας, η οποία θα πρέπει να ενισχυθεί με παραπάνω ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους.

4.18 Ο κανονισμός αναφέρεται εκτενώς σε όλες τις πτυχές που αφορούν την εκπόνηση του κοινοτικού καταλόγου σκαφών ΠΛΑ αλιείας, το περιεχόμενο, την ανανέωση και τη δημοσιοποίησή του στον κατάλογο αυτόν θα προστίθενται αυτομάτως τα αλιευτικά σκάφη που συμπεριλαμβάνονται στους καταλόγους σκαφών ΠΛΑ αλιείας, τους οποίους καταρτίζουν οι περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης της αλιείας. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι, αντί της αυτόματης προσθήκης κοινοτικών αλιευτικών σκαφών στον εν λόγω κατάλογο, η Επιτροπή θα πρέπει να επιβεβαιώνει εκ των προτέρων ότι τα αντίστοιχα κράτη μέλη δεν έχουν υιοθετήσει αποτελεσματικά μέτρα, όπως ορίζεται στο άρθρο 26 του προτεινόμενου κανονισμού.

4.19 Η ΕΟΚΕ θεωρεί κατάλληλο το σύστημα που θεσπίζει ο κανονισμός, δεδομένου ότι προσεγγίζει με σοβαρότητα τη διαδικασία εγγραφής των αλιευτικών σκαφών και των μη συνεργαζόμενων κρατών στους καταλόγους ΠΛΑ αλιείας, παρέχοντας κάθε εγγύηση προηγούμενης ενημέρωσης και υπεράσπισης, και λαμβάνοντας υπόψη τα μέτρα που εφαρμόζονται στα σκάφη και στα κράτη που εμπλέκονται σε δραστηριότητες ΠΛΑ αλιείας. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι θα πρέπει να ενισχυθούν οι εγγυήσεις όσον αφορά τις διαδικασίες προσδιορισμού των σκαφών που ασκούν δραστηριότητες ΠΛΑ αλιείας και των μη συνεργαζόμενων κρατών και ιδιαίτερα η διασφάλιση της υπεράσπισης, καθώς επίσης ότι οι διαδικασίες αυτές θα πρέπει να βασίζονται σε σαφείς αποδείξεις, προκειμένου να αποτραπεί η επακόλουθη δικαστική ανάκληση των μέτρων που υιοθετούν τα κράτη μέλη.

4.20 Λαμβανομένων υπόψη των σημαντικών συνεπειών που ενδέχεται να επιφέρει σε ένα κράτος η εγγραφή του στον κατάλογο των μη συνεργαζόμενων κρατών, καθώς επίσης του γεγονότος ότι οι όροι του εν λόγω κανονισμού πρέπει να εφαρμοσθούν ομοίμορφα σε όλα τα κράτη, η ΕΟΚΕ θεωρεί απολύτως εύλογο να συνδράμει η Επιτροπή τις αναπτυσσόμενες χώρες, προκειμένου να είναι σε θέση να πληρούν τις προϋποθέσεις σχετικά με την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την εποπτεία των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

4.21 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το δορυφορικό σύστημα παρακολούθησης των σκαφών (VMS) αποτελεί σημαντικό μέσον για τη διασφάλιση της παρακολούθησης των δραστηριοτήτων ΠΛΑ αλιείας. Ως εκ τούτου, προκειμένου να είναι ένα κράτος σε θέση να διαγραφεί από τον κατάλογο των μη συνεργαζόμενων κρατών, θα πρέπει, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, να του επιβάλλεται η υποχρεωτική εγκατάσταση του VMS σε όλα τα αλιευτικά του σκάφη.

4.22 Η ΕΟΚΕ εγκρίνει τα αυστηρά μέτρα που προβλέπονται στον κανονισμό όσον αφορά τα αλιευτικά σκάφη και τα μη συνεργαζόμενα κράτη που εμπλέκονται σε δραστηριότητες ΠΛΑ αλιείας.

4.23 Ο κανονισμός απαγορεύει εξάλλου στους υπηκόους κρατών μελών να στηρίζουν με οποιοδήποτε τρόπο δραστηριότητες ΠΛΑ αλιείας και να εμπλέκονται τόσο στις τελευταίες, όσο και σε οιαδήποτε δραστηριότητα που συνδέεται με τη ναύλωση, την εκμετάλλευση ή την πώληση αλιευτικών σκαφών που συμπεριλαμβάνονται στον κοινοτικό κατάλογο σκαφών ΠΛΑ αλιείας.

4.24 Τέλος, ο κανονισμός δίνει έμφαση στις σοβαρές παραβάσεις και εναρμονίζει στα κράτη μέλη το ελάχιστο επίπεδο των

μέγιστων προστίμων για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, καθώς επίσης και τα μέτρα άμεσης επιβολής και τις συνοδευτικές κυρώσεις, που αποκοπούν στην αποτροπή επανάληψης της παράβασης και επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές να διεξάγουν τις κατάλληλες έρευνες για την εκάστοτε παράβαση.

4.25 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το επίπεδο των κυρώσεων που επιβάλλονται στα σκάφη τρίτων κρατών θα πρέπει να εναρμονισθεί σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.26 Προκειμένου να απλουστεύσει την κοινοτική νομοθεσία, η Επιτροπή συμπεριλαμβάνει στον προτεινόμενο κανονισμό τις κύριες διατάξεις σχετικά με τον έλεγχο, την επιθεώρηση και την παρακολούθηση των κανόνων που εγκρίνονται εκ μέρους των περιφερειακών οργανώσεων διαχείρισης της αλιείας στις οποίες συμμετέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση, επεκτείνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το πεδίο εφαρμογής του σε όλα τα ύδατα που υπόκεινται στη δικαιοδοσία μιας από τις εν λόγω οργανώσεις.

4.27 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, στο μέλλον, θα πρέπει να εξετάσει η Επιτροπή το ενδεχόμενο επέκτασης του κανονισμού στα αλιευτικά πεδία γλυκών υδάτων.

4.28 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η πρόταση κανονισμού, που υποβλήθηκε από την Επιτροπή, συνιστά ένα πολύ χρήσιμο μέσο για την πρόληψη, την αποτροπή και την εξάλειψη της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας. Η εφαρμογή του θα απαιτήσει συνεχή και διαρκή προσπάθεια. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

- «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την προστασία ευπαθών θαλάσσιων οικοσυστημάτων της ανοικτής θάλασσας από τις δυσμενείς επιπτώσεις της χρήσης αλιευτικών εργαλείων βυθού» και την
- «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών — Καταστρεπτικές αλιευτικές πρακτικές στην ανοικτή θάλασσα και προστασία των ευπαθών οικοσυστημάτων βαθών υδάτων»

COM(2007) 605 τελικό — 0227/0224 (CNS)

COM(2007) 604 τελικό

(2008/C 224/17)

Στις 4 Δεκεμβρίου 2007, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 37 για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την προστασία ευπαθών θαλάσσιων οικοσυστημάτων της ανοικτής θάλασσας από τις δυσμενείς επιπτώσεις της χρήσης αλιευτικών εργαλείων βυθού».

και, στις 17 Οκτωβρίου 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το πρωτόκολλο συνεργασίας που υπεγράφη στις 7 Νοεμβρίου 2005, να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών — Καταστρεπτικές αλιευτικές πρακτικές στην ανοικτή θάλασσα και προστασία των ευπαθών οικοσυστημάτων βαθών υδάτων».

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Απριλίου 2008 με βάση την έκθεση του εισηγητή, κ. **Espuny Moyano**, και του συνεισηγητή, κ. **Adams**.

Κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 101 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει μεν τον γενικό προσανατολισμό της πολιτικής που εκθέτει η Επιτροπή στην πρόταση και στην ανακοίνωση, ωστόσο πιστεύει ότι το περιεχόμενο, η αποτελεσματικότητα και ο αντίκτυπος του προτεινόμενου κανονισμού μπορούν να βελτιωθούν με την ενσωμάτωση των συστάσεων που περιέχονται στα κεφάλαια 4 και 5 της παρούσας γνωμοδότησης.

2. Εισαγωγή

2.1 Έχει καταστεί σαφές τα τελευταία χρόνια ότι θαλάσσια οικοσυστήματα βαθών υδάτων μπορεί να αποτελέσουν πηγή εκτενέστατης βιοποικιλότητας και πλούσιας θαλάσσιας ζωής. Συγκαταλέγονται στα σπουδαιότερα συστήματα φυσικών πόρων και στα τελευταία σημαντικά που υπάρχουν ακόμη στη Γη. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες θέτουν σε όλο και μεγαλύτερους κινδύνους τους υφάλους, τα υποθαλάσσια όρη, τα κοράλλια, τις υδροθερμικές αναβλύσεις και τα σπογγοφόρα πεδία των ψυχρών υδάτων. Τα περιβάλλοντα όπου βρίσκονται αυτά τα συστήματα είναι πολύ λιγότερο προστατευμένα από ό,τι τα αβαθή ύδατα και, κατά συνέπεια, μπορεί να χρειαστούν αιώνες για να αποκατασταθούν. Η αναζήτηση υδρογονανθράκων, η πόντιση καλωδίων, η απόρριψη αποβλήτων και η δραστηριότητα ορισμένων μορφών αλιείας βυθού⁽¹⁾, μεταξύ άλλων ανθρώπινων δραστηριοτήτων, ενδέχεται να έχουν αρνητικές συνέπειες. Κοράλλια ψυχρών υδάτων έχουν επίσης βρεθεί σε περιοχές της υφαλοκρηπίδας, σε εύκρατα κλίματα⁽²⁾.

(¹) Σε αυτές περιλαμβάνονται οι τράτες βυθού, οι δράγες, τα στάσιμα απλάδια βυθού, τα παραγάδια βυθού, οι κιούρτοι και οι παγίδες. Βλ. Friewald, A., Fosså, J.H., Koslow, T., Roberts, J.M.: *Cold-water coral reefs*. UNEP-WCMC, Cambridge, Ηνωμένο Βασίλειο, 2004.

(²) Ομοίως.

2.2 Η αλιεία βυθού απαιτεί πολύ ειδικά εργαλεία, που μπορεί να χρησιμοποιούνται, γενικότερα, χωρίς σοβαρές βλάβες όπου ο βυθός της θάλασσας είναι αμμώδης ή λασπώδης. Πάντως, ορισμένα είδη εργαλείων είναι κατ' ανάγκη βαριά και ογκώδη και σε ένα ευπαθές οικοσύστημα βαθών υδάτων μπορεί να αλλοιώσουν σοβαρά τα οικοσυστήματα και να καταστρέψουν παλαιές και ευρέως αναντικατάστατες δομές, ιδίως κοράλλια.

2.3 Όπως γίνεται συνήθως με τα θέματα για το περιβάλλον σε παγκόσμια κλίμακα, κατέστη αντιληπτό ότι μόνο με την εισαγωγή ισορροπημένων, αποτελεσματικών και αναγκαστικών μέτρων, σε παγκόσμιο επίπεδο, θα μπορούσε το πρόβλημα αυτό να αντιμετωπισθεί ολοκληρωτικά. Τα προβλήματα που προξενούν οι αλιευτικές πρακτικές στην ανοικτή θάλασσα αποτελούν αντικείμενο συζητήσεων στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών από το 2004. Στις 8 Δεκεμβρίου 2006, η εν λόγω Γενική Συνέλευση υιοθέτησε το ψήφισμα 61/105 για τη βιώσιμη αλιεία, στο οποίο απευθύνει σταθερή έκκληση στα κράτη και στις οργανώσεις που έχουν δικαιοδοσία επί της αλιείας βυθού στην ανοικτή θάλασσα, να ρυθμίσουν την αλιεία αυτή προστατεύοντας τα ευπαθή θαλάσσια οικοσυστήματα από κάθε ζημία⁽³⁾.

2.4 Η γνωμοδότηση αυτή πραγματεύεται δύο έγγραφα της Επιτροπής για την προστασία των ευπαθών θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Το πρώτο έγγραφο (COM(2007) 604) αναφέρεται λεπτομερώς στον γενικό προσανατολισμό της πολιτικής που προτείνεται και περιέχει κατευθύνσεις και πληροφορίες για συγκεκριμένες δράσεις που πρέπει να αναληφθούν από την ΕΕ. Το έγγραφο αυτό

(³) Ψήφισμα 61/105, §§ 83-86, της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών.

έχει την προέλευση του στις συστάσεις του Οργανισμού Επισιτισμού και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) που διατυπώθηκαν κατόπιν εκτεταμένης εξέτασης του θέματος στη Γενική Συνέλευση (*) του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών στην οποία η ΕΕ διαδραμάτισε μείζονα ρόλο. Με το δεύτερο έγγραφο (COM(2007) 605) προτείνεται κανονισμός του Συμβουλίου που θα ισχύει για τα σκάφη της ΕΕ που αλιεύουν σε ανοικτή θάλασσα και δεν καλύπτεται από Περιφερειακή Οργάνωση Διαχείρισης της Αλιείας (ΠΟΔΑ): ο εν λόγω κανονισμός πρέπει να θεωρηθεί ως άμεση νομοθετική απόκριση.

2.5 Αυτό εξυπηρετεί τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα τόσο της βιομηχανίας όσο και των οργανώσεων υπέρ της διατήρησης διότι θα προστατευθούν τα οικοσυστήματα του θαλάσσιου βυθού και έτσι θα διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των ιχθυοαποθεμάτων καθώς και η διατήρηση και η προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας.

3. Περίληψη της γενικής προσέγγισης της Επιτροπής (COM(2007) 604) και συγκεκριμένη πρόταση (COM(2007) 605)

3.1 Τα δύο βασικά στοιχεία του πλαισίου για τη διαχείριση της αλιείας βυθού στην ανοικτή θάλασσα είναι, πρώτον, η πρότερη αξιολόγηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον όσον αφορά την προτεινόμενη περιοχή αλιείας ως προϋπόθεση για να επιτραπούν ατομικές δραστηριότητες αλιείας, και δεύτερον, η ικανότητα να αποδειχθεί ότι δεν υπάρχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις ως προϋπόθεση για τη συνέχιση της αλιείας. Προς υποστήριξη των ανωτέρω, πρέπει να αναπτυχθούν περισσότερο η έρευνα και η συλλογή στοιχείων προκειμένου να προσδιοριστούν οι γνωστές ή οι πιθανές τοποθεσίες και οι βιολογικές δυναμικές των ευπαθών συστημάτων.

3.2 Ένα ιδιαίτερα πολύτιμο μέτρο είναι η υιοθέτηση φράξεων με γεωγραφική βάση ή ειδικών περιοχών διαχείρισης. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί, κατόπιν συμφωνίας, στα πλαίσια της Περιφερειακής Οργάνωσης Διαχείρισης της Αλιείας (ΠΟΔΑ). Η προστασία εκτός της ΠΟΔΑ θα αποτελεί ευθύνη του κράτους της σημαίας του συγκεκριμένου σκάφους.

3.3 Ο προτεινόμενος κανονισμός θα επιβάλει αυστηρό έλεγχο στην αλιεία βυθού σε ανοικτή θάλασσα μέσω μέτρων παρόμοιων με εκείνα που έχουν ήδη εγκριθεί από τα κράτη που αλιεύουν στις ανοικτές θάλασσες του Βορειοδυτικού Ειρηνικού, του Νότιου Ειρηνικού και στα νερά της Ανταρκτικής και τα οποία έχουν καταρτισθεί και υποβληθεί προς έγκριση στην ΠΟΔΑ για τον Βόρειο και Νοτιοανατολικό Ατλαντικό, την Ανταρκτική και τη Μεσόγειο.

3.4 Η Επιτροπή παρέλαβε μακροσκελείς εκθέσεις από τα κράτη μέλη, από φορείς της βιομηχανίας και της διατήρησης του περιβάλλοντος, κατά τη διάρκεια των τριών ετών που διεξήχοντο διαπραγματεύσεις για το σχετικό θέμα στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Η Επιτροπή πρόδωσε μια κανονιστική προσέγγιση (αντί απαγόρευσης) με την πρόθεση να εφαρμοσθεί αυτή από τα κράτη της σημαίας μέσω της ΠΟΔΑ και από τα κράτη της σημαίας, των οποίων τα σκάφη αλιεύουν στην ανοικτή θάλασσα στις περιοχές εκείνες που δεν ανήκουν σήμερα στην αρμοδιότητα της ΠΟΔΑ.

3.5 Σύμφωνα με την πρόταση, η διαχείριση της αλιείας ανοικτής θαλάσσης θα παραμείνει σε μεγάλο βαθμό ευθύνη των κρατών

μελών της ΕΕ και θα υπόκειται στην έκδοση ειδικών αδειών αλιείας. Για να ζητήσει τέτοια άδεια ένα σκάφος, θα πρέπει να υποβάλει σχέδιο αλιείας, στο οποίο θα αναφέρονται ο προβλεπόμενος τόπος άσκησης των αλιευτικών δραστηριοτήτων, τα είδη-στόχοι, το βάθος στο οποίο θα χρησιμοποιηθούν τα αλιευτικά εργαλεία και τα βαθυμετρικά χαρακτηριστικά του βυθού στα προβλεπόμενα αλιευτικά πεδία. Στη συνέχεια, οι αρχές θα αξιολογούν το σχέδιο αλιείας και τις δυνητικές επιπτώσεις του στα ευπαθή θαλάσσια οικοσυστήματα, ανατρέχοντας στα βέλτιστα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία.

3.6 Η πρόταση θεσπίζει, επίσης, ορισμένους σαφείς περιορισμούς. Θα απαγορευθεί η χρήση εργαλείων βυθού σε βάθη άνω των 1 000 μέτρων. Εάν ένα αλιευτικό σκάφος συναντήσει απρόβλεπτα ένα ευπαθές θαλάσσιο οικοσύστημα, οφείλει να διακόψει αμέσως την αλιεία και να επαναλάβει τις αλιευτικές δραστηριότητες μόνο όταν απομακρυνθεί τουλάχιστον 5 ναυτικά μίλια από το σημείο της συνάντησης. Οφείλει να αναφέρει το σημείο όπου συνάντησε το ευπαθές οικοσύστημα στις αρμόδιες αρχές, οι οποίες μπορούν στη συνέχεια να απαγορεύσουν την αλιεία με εργαλεία βυθού στη συγκεκριμένη περιοχή. Επιπλέον, όλα τα σκάφη υποχρεούνται να χρησιμοποιούν δορυφορικά συστήματα παρακολούθησης σκαφών και να έχουν επιστημονικούς παρατηρητές επί του σκάφους.

3.7 Τα κράτη μέλη θα υποχρεούνται να ενημερώνουν την Επιτροπή για την εφαρμογή του κανονισμού κάθε 6 μήνες. Η Επιτροπή θα υποβάλει, πριν από τις 30 Ιουνίου 2010, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση, στην οποία θα περιλαμβάνονται προτάσεις για τις απαραίτητες τροποποιήσεις.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ του γενικού πολιτικού προσανατολισμού της Επιτροπής, ο οποίος συνάδει με τη θέση που έχει εκφράσει στο παρελθόν, στη γνωμοδότησή της σχετικά με την ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας (NAT/334).

4.2 Τα τελευταία χρόνια, η ΕΟΚΕ έχει διερευνήσει λεπτομερώς, σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της (*), τα συγκεκριμένα ζητήματα και τα προβλήματα που απορρέουν από τους στόχους της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) και τους δυνατούς τρόπους εκμετάλλευσης των υδρόβιων πόρων σε πλαίσιο βιώσιμης ανάπτυξης και με ισόρροπη συνεκτιμηση των περιβαλλοντικών, των οικονομικών και των κοινωνικών πτυχών. Όλες αυτές οι πτυχές πρέπει να ληφθούν υπόψη και κατά την ανάλυση της πρότασης κανονισμού που υποβάλλει σήμερα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

4.3 Τόσο η ανακοίνωση όσο και το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, στο οποίο γίνεται εκτίμηση των επιπτώσεων της πρότασης κανονισμού, αναφέρουν ότι η πρόταση αφορά, σήμερα, μόνο τις κοινοτικές τράτες βυθού που ασκούν αλιευτικές δραστηριότητες στον Νοτιοδυτικό Ατλαντικό (στατιστική συντομογραφία: ASW) εκτός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) της Αργεντινής.

(*) NAT/264 — Κανονισμός για το Ευρωπαϊκό Αλιευτικό Ταμείο (ΕΕ C 267 της 27.10.2005), NAT/280 — Κανονισμός για τη θέσπιση κοινοτικών χρηματοδοτικών μέτρων για την εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, καθώς και στον τομέα του Δικαίου της Θαλάσσης (ΕΕ C 65 της 17.3.2006), NAT/316 (ΕΕ C 318 της 23.12.2006), NAT/333 (ΕΕ C 168 της 20.7.2007), NAT/334 — Ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας (ΕΕ C 97 της 28.4.2007), NAT/364 — Κανονισμός σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικού πλαισίου για τη συλλογή, διαχείριση και χρήση δεδομένων στον τομέα της αλιείας και τη στήριξη όσον αφορά τις επιστημονικές γνωμοδοτήσεις για την Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΕΕ C 10 της 15.1.2008).

(*) Ψηφίσματα 59/25 (2004) και κυρίως 61/105 (§§ 80-95), της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, της 8ης Δεκεμβρίου 2006.

4.4 Η αλιεία αυτή ασκείται από 30 περίπου κοινοτικά σκάφη στον Νοτιοδυτικό Ατλαντικό, όπου δεν έχει συσταθεί ακόμη ΠΟΔΑ εξαιτίας της μακροχρόνιας διένεξης μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Αργεντινής για τις νήσους Φώκλαντ/Μαλβίνες. Τα χαρακτηριστικά αυτής της αλιείας είναι τα εξής:

- Το ποσοστό της εν λόγω αλιείας που ασκείται στην ανοικτή θάλασσα ορίζεται από την υφαλοκρηπίδα και από το ανώτερο πρηνές της υφαλοκρηπίδας της Παταγονίας. Υπάρχει εδώ και 25 χρόνια και η βιομηχανία της αλιείας και οι επιστήμονες επιβεβαιώνουν ότι ασκείται στις ίδιες περιοχές, σε επίπεδους και αμμώδεις βυθούς με αλληλεπικάλυψη δύο ειδών αλιευμάτων: αφενός, του θράβαλου (*Illex*) και του καλαμαριού (*Loligo*) και, αφετέρου, του μπακαλιάρου μερλούκιου (*merluccius hubsi*). Κανένα από αυτά τα είδη δεν είναι καταχωρισμένο ως ιχθυαπόθεμα βαθέων υδάτων, είτε με βάση το κριτήριο του βάρους⁽⁶⁾ (που έχει πλέον απορριφθεί από τον FAO, τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών) είτε με βάση το κριτήριο των βιολογικών χαρακτηριστικών (πολύ μεγάλη μακροβιότητα, καθυστερημένη ωριμότητα, βραδεία ανάπτυξη και χαμηλή γονιμότητα⁽⁷⁾), ώστε να δικαιολογείται ενδεχομένως η συμπληρωματική προστασία του⁽⁸⁾. Δηλαδή, αφορά είδη μέσης και υψηλής παραγωγικότητας, χωρίς σημαντικά παρεμπιπτόντα αλιεύματα (by-catches) και χωρίς να υπάρχουν υποψίες για υπαρκτή ιδιαίτερα ευπαθών οικοσυστημάτων.
- Η αλιεία αυτή ξεκίνησε χάρη στη χρηματοδότηση από την ΕΕ πειραματικών εκστρατειών για την ανακατανομή του κοινοτικού στόλου. Αυτές οι εκστρατείες έγιναν με παρατηρητές επί των σκαφών και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει λογικά να διαθέτει εξαντλητικές σχετικές πληροφορίες.
- Η Επιτροπή χρηματοδότησε επίσης μελέτες αξιολόγησης και η Ισπανία, μέσω του Ισπανικού Ωκεανογραφικού Ινστιτούτου (ΙΕΟ), διατήρησε όλα αυτά τα χρόνια ένα πρόγραμμα επιβίβασης επιστημονικών παρατηρητών στα σκάφη, για να συνεχίσει την ενημέρωση σχετικά με την αλιεία, συμπληρώνοντας τις πληροφορίες⁽⁹⁾.
- Τα παρεμπιπτόντως αλιευόμενα είδη (by-catch) είναι ελάχιστα: τα δύο κυριότερα είναι το κοκκινοφίδιο ή κόγγρος (*Genipterus Blacodes*) και η νοτοθένια (*Rockcod*), από τα οποία η δεύτερη είναι μη εμπορικό είδος, για το οποίο καταβάλλονται προσπάθειες να εισαχθεί στην κοινοτική αγορά.
- Όλα τα κοινοτικά σκάφη ασκούν τις δραστηριότητές τους βάσει ειδικών αδειών αλιείας, που έχουν εκδοθεί από το αντίστοιχο κράτος μέλος, και ελέγχονται μέσω δορυφόρου (σύστημα παρακολούθησης σκαφών VMS). Επιπροσθέτως, το 20 % περίπου του στόλου έχει επιστημονικούς παρατηρητές επί των σκαφών.
- Η αλιεία τόσο των κεφαλοπόδων (καλαμάρι και θράβαλο) όσο και του μερλούκιου εκτείνεται σε δύο μικρές περιοχές ανοικτής θάλασσας, οι οποίες αποτελούν τμήμα ενός πολύ ευρύτερου αλιευτικού πεδίου που καλύπτει και τις ΑΟΖ της Αργεντινής και της Ουρουγουάης, καθώς και την περιοχή που ελέγχεται από την κυβέρνηση των νήσων Φώκλαντ/Μαλβινών, και στις

οποιές αναπτύσσουν αλιευτικές δραστηριότητες 100 συνολικά σκάφη από την Αργεντινή, από τρίτες χώρες⁽¹⁰⁾ και από τις νήσους Φώκλαντ/Μαλβίνες.

- Από τα είδη βαθέων υδάτων που αναφέρονται στα παραρτήματα Ι και ΙΙ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2347/2002 του Συμβουλίου για τη θέσπιση ειδικών απαιτήσεων πρόσβασης και συναφών όρων που εφαρμόζονται στην αλιεία αποθεμάτων βαθέων υδάτων⁽¹¹⁾, μόνο ο βλάχος (*Polyprion americanus*) συναντάται στα ύδατα της Παταγονίας, αλλά δεν έχουν καταγραφεί αλιεύσεις αυτού του είδους ούτε από το ΙΕΟ ούτε από τον κοινοτικό στόλο.
- Η απασχόληση και ο πλούτος που δημιουργούν αυτά τα σκάφη συγκεντρώνονται σε μια κοινοτική περιοχή που εξαρτάται έντονα από την αλιεία⁽¹²⁾.

4.5 Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή προτείνει όπως στην περίπτωση που η εκτεταμένη ωκεανογραφική μελέτη της εν λόγω περιοχής, που πραγματοποιείται σήμερα, δεν αποδείξει με στοιχεία την ευπάθεια των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, τότε η περιοχή (που θα ορίζεται επακριβώς γεωγραφικά) θα εξαιρεθεί από τις απαιτήσεις του προτεινόμενου κανονισμού.

4.6 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η πρόταση της Επιτροπής δεν διασφαλίζει την αποτελεσματική εφαρμογή και εναρμόνιση των κανονισμών από τα κράτη μέλη. Ζητεί, συνεπώς, από την Επιτροπή να διαδραματίσει σημαντικότερο ρόλο στον συντονισμό και τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του κανονισμού από τα κράτη μέλη.

4.7 Επίσης, η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η Επιτροπή θα πρέπει να προωθήσει τη διενέργεια ανεξάρτητων επιστημονικών αξιολογήσεων, προς συμπλήρωση των αναλύσεων αντικτύπου των κρατών μελών. Προς τούτο, θα πρέπει να προβλεφθεί η διάθεση επαρκών δημοσιονομικών πόρων, προκειμένου να καλυφθούν αυτές οι αξιολογήσεις.

4.8 Τέλος, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι ο FAO συντάσσει αυτόν τον καιρό «Διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση των αλιευτικών δραστηριοτήτων βαθέων υδάτων στην ανοικτή θάλασσα» και συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει υπόψη τα συμπεράσματά του.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1 της πρότασης κανονισμού αναφέρεται στα κοινοτικά αλιευτικά σκάφη που ασκούν αλιευτικές δραστηριότητες με εργαλεία βυθού σε παρθένα, ανεκμετάλλευτα αλιευτικά πεδία της ανοικτής θάλασσας και ότι αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη σχετικά με ό,τι αναφέρεται στο ως άνω σημείο 4.5.

⁽⁶⁾ Από τα στοιχεία που συνέλεξαν οι παρατηρητές του Ισπανικού Ωκεανογραφικού Ινστιτούτου (ΙΕΟ) και τα οποία συμπίπτουν με τα δορυφορικά δεδομένα από τα «μπλε κουτιά», γνωρίζουμε ότι άνω του 95 % του ισπανικού στόλου τραπών βυθού που ασκεί αλιευτικές δραστηριότητες στην ανοικτή θάλασσα της υφαλοκρηπίδας της Παταγονίας το πράττει σε βάθος μικρότερο των 400 μέτρων.

⁽⁷⁾ Μελέτη των Koslow κ.ά., που δημοσιεύθηκε το 2000 στο Journal of Marine Science του Διεθνούς Συμβουλίου για την Έρευνηση των Θαλάσσιων (ICES): J. A. Koslow, G. W. Boehlert, J. D. M. Gordon, R. L. Haedrich, P. Lorange και N. Parin, 2000. Continental Slope and deep-sea fisheries: implications for a fragile ecosystem.

⁽⁸⁾ Βλ. την αιτιολογική σκέψη αριθ. 10 της πρότασης κανονισμού.

⁽⁹⁾ Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, σημείο 2.2.

⁽¹⁰⁾ Κορέα, Ιαπωνία, Κίνα, Ταϊβάν και Ουρουγουάη.

⁽¹¹⁾ ΕΕ L 351 της 28.12.2002, σ. 6.

⁽¹²⁾ Οι πίνακες εισροών-εκροών της κονσερβοποιίας ιχθύων της Γαλικίας, που δημοσιεύθηκαν από την περιφερειακή κυβέρνηση, δείχνουν ότι, από τις 74 δραστηριότητες που συγκροτούν την οικονομία της Γαλικίας, οι 61 εξαρτώνται από την αλιεία.

5.2 Σε σχέση με το άρθρο 2 της πρότασης κανονισμού, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι ο ορισμός του «ευπαθούς θαλάσσιου οικοσυστήματος» είναι αόριστος και ασαφής και ότι ενδέχεται να προξενήσει προβλήματα ερμηνείας. Οι εργασίες στις οποίες επιδιίδεται επί του παρόντος ο FAO μπορούν να χρησιμεύσουν για τη διασαφήνισή του.

5.3 Όσον αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 5, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία ότι κάθε τροποποίηση των σχεδίων αλιείας θα πρέπει να εξετάζεται προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν θα έχει αρνητικές συνέπειες, ότι δηλαδή οι τροποποιήσεις αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά τα τυχόν προβλήματα που προσδιορίστηκαν στις αναλύσεις αντικτύπου. Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την ανησυχία ότι το σύστημα που θα θεσπιστεί θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτο ώστε να προσαρμόζεται στην αλιεία, που μπορεί να είναι συχνά μεταβαλλόμενη και δυσπρόβλεπτη.

5.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι το άρθρο 5 μπορεί επίσης να προξενήσει σύγχυση, διότι δεν κάνει διάκριση μεταξύ της παύσης ισχύος της άδειας αλιείας και της ανάκλησής της. Η ειδική άδεια αλιείας είναι μια διοικητική άδεια που ισχύει εφόσον πληρούνται οι διαδικασίες και οι όροι που απαιτούνται για την έκδοσή της από την αρμόδια διοικητική αρχή και εφόσον δεν έχει ανασταλεί ή ανακληθεί από την αρχή αυτή. Η διοικητική αρχή πρέπει να κοινοποιήσει ρητώς την ανάκληση ή την αναστολή της άδειας αλιείας στον ενδιαφερόμενο και να του χορηγήσει ακρόαση. Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ προτείνει την εξής διατύπωση: «Η ειδική άδεια αλιείας που προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, ανακαλείται εάν οι αλιευτικές δραστηριότητες δεν ασκούνται ανά πάσα στιγμή σύμφωνα με το σχέδιο που υποβλήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1».

5.5 Κατά συνέπεια, η δεύτερη πρόταση του άρθρου 5, παράγραφος 2, θα πρέπει να συνταχθεί ως εξής: «Οι αρμόδιες αρχές εξετάζουν τις τροποποιήσεις αυτές και μπορούν να αλλάξουν τους όρους της άδειας μόνον εφόσον οι μεταβολές που θα επέλθουν δεν συνεπάγονται μετατόπιση των δραστηριοτήτων σε περιοχές όπου υπάρχουν ή ενδέχεται να υπάρχουν ευπαθή θαλάσσια οικοσυστήματα».

5.6 Το άρθρο 6 προτείνει να απαγορευθεί η χρήση εργαλείων βυθού σε βάθος μεγαλύτερο των 1 000 μέτρων. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι το μέτρο αυτό πρέπει να διαγραφεί, αφού δεν υπάρχει επαρκής επιστημονική βάση για την εισαγωγή αυτού του περιορισμού, όπως φάνηκε και κατά τις συζητήσεις για τις «Διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση των αλιευτικών δραστηριοτήτων βαθών υδάτων στην ανοικτή θάλασσα», που διεξήχθησαν υπό την αιγίδα του FAO. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει σήμερα κανένας στόλος ο οποίος να ασκεί αλιευτικές δραστηριότητες σε βάθος άνω των 1 000 μέτρων δεν πρέπει να αποτελεί λόγο για να απαγορευτεί ο κανονισμός τη μελλοντική ανάπτυξη τέτοιων δραστηριοτήτων, εφόσον είναι βιώσιμες. Επιπλέον, όπως αναγνωρίζει και η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν πρόκειται για μέτρο που συνιστάται από το ψήφισμα 61/105 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών.

5.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την ασάφεια του άρθρου 8 της πρότασης κανονισμού. Προφανώς, δεν διασφαλίζεται

απαγόρευση της αλιείας με εργαλεία βυθού σε όλες τις περιοχές όπου υπάρχουν ή ενδέχεται να υπάρχουν ευπαθή οικοσυστήματα. Δεν υπάρχει σαφής υποχρέωση των κρατών μελών, αφού προσδιορίσουν τις δυνητικές ευπαθείς περιοχές, να τις απαγορεύσουν στα σκάφη που φέρουν τη σημαία τους.

5.8 Το άρθρο 10 συγχέει, όπως και το άρθρο 5, την παύση ισχύος με την αναστολή ή την ανάκληση της άδειας. Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά την εξής διατύπωση για το άρθρο 10, παράγραφος 1: «Η μη συμμόρφωση με το σχέδιο αλιείας που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, υπό περιστάσεις άλλες από εκείνες που ορίζονται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, συνεπάγεται ανάκληση της ειδικής άδειας αλιείας που έχει εκδοθεί για το συγκεκριμένο αλιευτικό σκάφος. Οι αλιευτικές δραστηριότητες που ασκήθηκαν αφής στιγμής ανακλήθηκε η ειδική άδεια αλιείας θεωρούνται αλιεία χωρίς ειδική άδεια ...».

5.9 Όσον αφορά το άρθρο 12, το οποίο προτείνει να διορίζονται παρατηρητές επί του σκάφους στο 100 % των αλιευτικών σκαφών, η ΕΟΚΕ θεωρεί αυτό το μέτρο δυσανάλογο, περιττό και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ανεφάρμοστο — αυτό το τελευταίο επειδή δεν διαθέτουν όλα τα σκάφη αρκετό χώρο ενδιαιτήσεως για να φιλοξενήσουν άλλο ένα άτομο. Επιπλέον, θα αποτελούσε ένα ακόμη στοιχείο που θα αύξανε το κόστος εκμετάλλευσης των επιχειρήσεων. Τα επιστημονικά ιδρύματα θεωρούν γενικά ότι ένα συγκεκριμένο ποσοστό παρατηρητών επί των σκαφών αρκεί για την επίτευξη των προτεινόμενων στόχων.

5.10 Σε σχέση με το άρθρο 14, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να συστήσει ακόμη στην Επιτροπή να υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο πριν από τις 30 Ιουνίου 2009 και όχι 2010, χρονολογία που προβλέπεται στο υφιστάμενο άρθρο 14. Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ αποφάσισε να επανεξετάσει το 2009 την εφαρμογή του ψηφίσματός της του 2006, οπότε θα ήταν σημαντικό να παρουσιάσει η Επιτροπή την έκθεσή της εγκαίρως για αυτήν την επανεξέταση.

5.11 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η προθεσμία για την έναρξη ισχύος του κανονισμού, επτά ημέρες μετά τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν αρκεί για να μπορέσουν τα σκάφη να στείλουν τα σχέδια αλιείας και η Επιτροπή να τα αξιολογήσει και να τα εγκρίνει· γι' αυτό, η ΕΟΚΕ προτείνει να καθοριστεί μια λογική και ρεαλιστική προθεσμία, ώστε να μπορέσει να εκπληρωθεί η υποχρέωση και να χορηγηθεί πραγματικά η άδεια από την Επιτροπή.

5.12 Τέλος, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ο κανονισμός θα έπρεπε να περιλαμβάνει μια διάταξη ή ένα άρθρο, στο οποίο να ζητείται να διενεργηθεί αξιολόγηση για να εξασφαλιστεί ότι η ρύθμιση της αλιείας προβλέπει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των ιχθυοποθέματων και τη διατήρηση των παρεμπιπτόντων αλιευόμενων ειδών. Το ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ περιλαμβάνει έκκληση υπέρ της πρώτης από αυτές τις υποχρεώσεις, ενώ προβλέπονται και οι δύο στη Συμφωνία του ΟΗΕ για τα ιχθυοποθέματα της ανοικτής θαλάσσης του 1995.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τα νέα τρόφιμα και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. XXX/XXXX (ενιαία διαδικασία)»

COM(2007) 872 τελικό — 2008/0002 (COD)

(2008/C 224/18)

Στις 30 Ιανουαρίου 2008 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τα νέα τρόφιμα και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. XXX/XXXX (ενιαία διαδικασία)».

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Απριλίου 2008 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. ESPUNY MOYANO.

Κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 71 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 2 αποχές την παρούσα γνωμοδότηση.

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη και σκόπιμη την επικαιροποίηση της νομοθεσίας για τα νέα τρόφιμα, η οποία θα συντελέσει στη μεγαλύτερη ασφάλεια των τροφίμων και του δικαίου. Υποστηρίζει, ως εκ τούτου, την πρόταση της Επιτροπής, αν και διατυπώνει ορισμένες συστάσεις που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη.

1.2 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της δημιουργίας ειδικής σελίδας στο Διαδίκτυο με τον θετικό κατάλογο των εγκεκριμένων τροφίμων, την οποία θα μπορούν να συμβουλευτούν καταναλωτές και παραγωγοί, αλλά εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στο γεγονός ότι αυτή η σελίδα θα πρέπει να μπορεί να εντοπίζεται εύκολα μεταξύ των άλλων ιστοσελίδων της Επιτροπής και να περιέχει σαφείς εξηγήσεις, για να έχει πραγματική χρησιμότητα.

1.3 Καθώς ο κανονισμός διακρίνει δύο κατηγορίες νέων τροφίμων (ανάλογα με το αν προέρχονται ή όχι από κράτος μέλος της ΕΕ), η ΕΟΚΕ συνιστά να διαρθρωθεί ο θετικός κατάλογος των εγκεκριμένων τροφίμων σε δύο μέρη, ώστε να είναι πιο ευπρόσitos και πιο εύληπτος για τους καταναλωτές και τους υπευθύνους των επιχειρήσεων τροφίμων.

1.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι αρχές πρέπει να υποστηρίζουν τις προσπάθειες των επιχειρήσεων στον τομέα της Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας (Ε&Α&Κ) μέσω επαρκούς προστασίας των δεδομένων που τους υποβάλλουν, σύμφωνα με τους κανόνες για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας.

1.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί υπερβολικά μακρινή την τελική ημερομηνία που προβλέπεται για την αξιολόγηση (1 Ιανουαρίου 2015).

1.6 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η φράση «δεν έχει χρησιμοποιηθεί για ανθρώπινη κατανάλωση σε σημαντικό βαθμό» είναι υπερβολικά ασαφής και ενδέχεται να οδηγήσει σε λάθη, σύγχυση και αθέμιτες πρακτικές.

1.7 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι δεν υφίσταται κανένα σύστημα, ούτε έχει προβλεφθεί καμία προθεσμία για την αναθεώρηση του καταλόγου, και για τον λόγο αυτό, προτείνει να θεσπιστεί με τον ίδιο κανονισμό ένας μηχανισμός αναθεώρησης του καταλόγου όταν είναι απαραίτητο.

1.8 Η ΕΟΚΕ διερωτάται αν θα είναι επαρκής η προθεσμία που τάσσεται για την αξιολόγηση από την ΕΑΑΤ, όποτε είναι απαραίτητο.

2. Σύνοψη της πρότασης της Επιτροπής

2.1 Η αρχική ευρωπαϊκή νομοθεσία για τα νέα τρόφιμα ανάγεται στο 1997. Στο διάστημα που έχει παρέλθει από τότε, διαπιστώθηκε η ανάγκη επικαιροποίησης και τροποποίησης ορισμένων πτυχών της.

2.2 Ο επιδιωκόμενος στόχος είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και της εφαρμογής ενός συστήματος έγκρισης, το οποίο να εγγυάται την ασφάλεια των νέων προϊόντων και να περιλαμβάνει μια διαδικασία επιστημονικής αξιολόγησης από την Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (ΕΑΑΤ), η οποία μειώνει τον διοικητικό φόρτο και βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

2.3 Η πρόταση της Επιτροπής θεσπίζει εναρμονισμένους κανόνες για τη διάθεση νέων τροφίμων στην αγορά της ΕΕ, με στόχο τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας και των συμφερόντων των καταναλωτών.

2.4 Αποκλείονται ρητώς από το πεδίο εφαρμογής της τα πρόσθετα, τα αρτύματα, οι διαλύτες εκχύλισης, τα ένζυμα, οι βιταμίνες και τα ανόργανα συστατικά, όπως και τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και ζωοτροφές, διότι για αυτά υπάρχουν ήδη ειδικές διαδικασίες.

2.5 Σύμφωνα με την πρόταση, ως «νέο είδος διατροφής» νοείται:

— κάθε είδος διατροφής το οποίο δεν έχει χρησιμοποιηθεί για ανθρώπινη κατανάλωση σε σημαντικό βαθμό εντός της Κοινότητας πριν από τις 15 Μαΐου 1997·

— κάθε τρόφιμο φυτικής ή ζωικής προέλευσης που έχει παραχθεί με την εφαρμογή σε ένα φυτό ή ένα ζώο μη παραδοσιακών τεχνικών αναπαραγωγής, που δεν εφαρμόζονταν πριν από τις 15 Μαΐου 1997·

— κάθε τρόφιμο για το οποίο εφαρμόζεται νέα μέθοδος παραγωγής, που δεν εφαρμόζοταν πριν από τις 15 Μαΐου 1997, εφόσον αυτή η μέθοδος παραγωγής προκαλεί στη σύνθεσή του σημαντικές αλλαγές, οι οποίες επηρεάζουν τη θρεπτική του αξία, τον μεταβολισμό ή την περιεκτικότητά του σε ανεπιθύμητες ουσίες.

2.6 Η πρόταση περιλαμβάνει, επίσης, ορισμούς και άλλων βασικών εννοιών, όπως των «παραδοσιακών τροφίμων από τρίτη χώρα» και του «ιστορικού ασφαλούς χρήσης τροφίμων».

2.7 Θεσπίζεται ότι μπορούν να διατίθενται στην αγορά της ΕΕ μόνο τα νέα τρόφιμα που περιλαμβάνονται στον κοινοτικό κατάλογο και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- δεν παρουσιάζουν κίνδυνο για την υγεία, σύμφωνα με τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία·
- δεν παραπλανούν τον καταναλωτή·
- δεν έχουν μικρότερη διατροφική αξία από το παραδοσιακό τρόφιμο το οποίο προορίζονται να αντικαταστήσουν.

2.8 Οι προϋποθέσεις αυτές είναι κοινές για την καταχώριση στον κοινοτικό κατάλογο τόσο των νέων τροφίμων που έχουν παραχθεί με νέες τεχνικές αναπαραγωγής ή νέες μεθόδους παραγωγής όσο και των παραδοσιακών τροφίμων από τρίτες χώρες, τα οποία θεωρούνται νέα τρόφιμα. Και στις δύο περιπτώσεις είναι απαραίτητο να συμμορφώνονται με τους αντίστοιχους κανόνες και να ακολουθούν τη θεσπιζόμενη διαδικασία (στην οποία συμμετέχουν η Επιτροπή, η ΕΑΑΤ και τα κράτη μέλη).

2.9 Εάν συντρέχει λόγος, η Επιτροπή θα παρέχει (σε συνεργασία με την ΕΑΑΤ) τεχνικές κατευθυντήριες γραμμές και εργαλεία για να βοηθήσει τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων και ιδιαίτερα τις ΜΜΕ, στη διαδικασία υποβολής των αιτήσεων έγκρισης.

2.9.1 Η Επιτροπή θα μπορεί επίσης, εάν το κρίνει απαραίτητο βάσει της γνώμης της ΕΑΑΤ, να επιβάλλει, για λόγους ασφάλειας των τροφίμων, απαίτηση παρακολούθησης μετά τη διάθεση στην αγορά (άρθρο 11).

2.10 Η πρόταση προβλέπει σεβασμό του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων (άρθρο 12) και ορίζει ότι οι κυρώσεις που θα επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης των κοινοτικών διατάξεων θα προσδιοριστούν από τις εθνικές αρχές (άρθρο 13).

2.11 Η Επιτροπή θα επικουρείται από τη Μόνιμη Επιτροπή για την Τροφική Αλυσίδα και την Υγεία των Ζώων. Ορίζεται, τέλος, συγκεκριμένη προθεσμία για την αξιολόγηση της πρακτικής λειτουργίας της ρύθμισης (το 2015), ώστε, εάν συντρέχει λόγος, να τροποποιηθεί δεόντως.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Καθιέρωση κεντρικής διαδικασίας αξιολόγησης και έγκρισης

3.1.1 Η πρόταση θεσπίζει μία κεντρική διαδικασία για την αξιολόγηση και την έγκριση των νέων τροφίμων από την ΕΑΑΤ (επιστημονική αξιολόγηση) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (έγκριση). Με αυτό το πρότυπο της αξιολόγησης από την ΕΑΑΤ (άρθρο 10), η

πρόταση αναμένεται να συμβάλει στην ομοιομορφη εγγύηση της ασφάλειας των νέων τροφίμων στην ΕΕ και στην απλούστευση των διαδικασιών που πρέπει να ακολουθούν οι επιχειρήσεις, επιταχύνοντας έτσι τον ρυθμό χορήγησης των εγκρίσεων για τα νέα τρόφιμα στην Ευρώπη. Σε τελική ανάλυση, ενθαρρύνονται έμμεσα οι επενδύσεις και το ενδιαφέρον των επιχειρήσεων για την ανάπτυξη νέων τροφίμων.

3.2 Αναγκαιότητα μιας κεντρικής διαδικασίας για την έγκριση των νέων τροφίμων, η οποία να εγγυάται την ασφάλειά τους και να απλοποιεί τις σχετικές διατάξεις

3.2.1 Όταν δημοσιεύθηκε ο κανονισμός σχετικά με τα νέα τρόφιμα και τα νέα συστατικά τροφίμων το 1997, ενσωματώθηκε στο κοινοτικό δίκαιο ένα νέο εργαλείο που είναι απαραίτητο για την ελεύθερη κυκλοφορία ασφαλών προϊόντων διατροφής.

3.2.2 Η πάροδος του χρόνου και η εφαρμογή του κανονισμού έφεραν στο φως ορισμένες πτυχές που είναι απαραίτητο να βελτιωθούν αφενός, για να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και της ευημερίας των πολιτών και η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, αφετέρου για να θεσπιστούν αποτελεσματικοί μηχανισμοί έγκρισης, οι οποίοι να επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να καινοτομήσουν.

3.2.3 Η πρόταση θεσπίζει δύο διαδικασίες έγκρισης, ανάλογα με τον εκάστοτε τύπο νέων τροφίμων: παραδοσιακά τρόφιμα τρίτων χωρών που πρόκειται να διατεθούν για πρώτη φορά στην αγορά της ΕΕ ή νέα τρόφιμα που έχουν παραχθεί με μη παραδοσιακές τεχνικές αναπαραγωγής ή νέες μεθόδους παραγωγής τροφίμων.

3.2.4 Για τα πρώτα (άρθρο 8), είναι απαραίτητο να απλοποιηθεί η ισχύουσα διαδικασία έγκρισης και να θεωρείται δεδομένη η ασφάλειά τους, εάν επιβεβαιώνεται από ιστορικό ασφαλούς κατανάλωσης επί ορισμένη χρονική περίοδο (μία γενεά) σε τρίτη χώρα και αποδεικνύεται ότι δεν καταναλώνονταν σε σημαντικό βαθμό στην ΕΕ πριν από τις 15 Μαΐου 1997. Αυτή η διαδικασία κοινοποίησης απλοποιεί σε μεγάλο βαθμό τις απαιτήσεις που έπρεπε να πληρούν μέχρι σήμερα τα παραδοσιακά τρόφιμα τρίτων χωρών για να μπορούν να διατεθούν στην αγορά της ΕΕ.

3.2.5 Για τα δεύτερα (νέα τρόφιμα που έχουν παραχθεί με μη παραδοσιακές τεχνικές αναπαραγωγής ή νέες μεθόδους παραγωγής), που είναι και εκείνα στα οποία επικεντρώνεται η Ε&Α της βιομηχανίας τροφίμων της ΕΕ, είναι απαραίτητο να καθιερωθεί μία ενιαία αξιολόγηση της ασφάλειάς τους από την ΕΑΑΤ, καθώς και μια σαφής, απλή και αποτελεσματική διαδικασία (άρθρο 19), η οποία να επιτρέπει την επίτευξη των μέχρι σήμερα πολύ χρονοβόρων διαδικασιών χορήγησης των εγκρίσεων. Ωστόσο, παρά τη σημασία της πτυχής αυτής, η διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθείται σε αυτές τις περιπτώσεις δεν αναπτύσσεται πλήρως στην πρόταση, η οποία παραπέμπει στην ενιαία διαδικασία έγκρισης των προσθέτων, των ενζύμων και των αρτυμάτων. Η παραπομπή στην εν λόγω διαδικασία (που δεν έχει ακόμα υιοθετηθεί στην ΕΕ) θεωρείται ενδιαφέρουσα πρόταση, αλλά δεν φαίνεται να έχει εξεταστεί επαρκώς το πεδίο εφαρμογής της.

3.2.6 Είναι μιν απαραίτητο να θεοπιστεί μιν κεντρική διαδικασία για την αξιολόγηση και την έγκριση των νέων τροφίμων (από την ΕΑΑΤ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή), αλλά θα πρέπει να θεοπιστεί επίσης μιν απλή, σαφής, αποτελεσματική και λεπτομερής διαδικασία με συγκεκριμένες προθεσμίες (όπως η διαδικασία κοινοποίησης των παραδοσιακών προϊόντων τρίτων χωρών) για την έγκριση των νέων τροφίμων που έχουν παραχθεί με μη παραδοσιακές τεχνικές αναπαραγωγής ή νέες μεθόδους παραγωγής, τα οποία συνιστούν το επίκεντρο της καινοτομίας της βιομηχανίας τροφίμων.

3.2.7 Η διαδικασία αυτή θα μπορούσε να ενταχθεί στην πρόταση ή να παραπεμφθεί σε άλλη ρύθμιση· όμως, και στις δύο περιπτώσεις, η πρόταση πρέπει να περιέχει όλες τις απαιτούμενες λεπτομέρειες, ώστε οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων τροφίμων να γνωρίζουν ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθήσουν για να λάβουν την αντίστοιχη έγκριση.

3.2.8 Η πρόταση πρέπει να είναι αρκετά σαφής και πλήρης, ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί από τους υπεύθυνους επιχειρήσεων τροφίμων χωρίς να χρειαστεί να εκδώσει η Επιτροπή αργότερα κατευθυντήριες γραμμές (άρθρο 9).

3.3 Κοινοτικοί κατάλογοι

3.3.1 Η πρωτοβουλία της κατάρτισης καταλόγων (άρθρα 5, 6 και 7) με τα νέα τρόφιμα θα συμβάλει στη βελτίωση της ενημέρωσης των καταναλωτών και θα δώσει μεγαλύτερη νομική ασφάλεια στους υπεύθυνους επιχειρήσεων τροφίμων. Το πρότυπο των καταλόγων δεν είναι κάτι το νέο, αλλά η προσφυγή σε αυτό είναι ολοένα και συχνότερη (αρκεί να υπενθυμίσουμε, μεταξύ άλλων, τον κανονισμό σχετικά με τους ισχυρισμούς για τις θρεπτικές και υγιεινές ιδιότητες που διατυπώνονται για τρόφιμα και τον κανονισμό για την

προσθήκη βιταμινών και ανόργανων συστατικών και ορισμένων άλλων ουσιών στα τρόφιμα). Στην περίπτωση των παραδοσιακών προϊόντων τρίτων χωρών, το πρότυπο φαίνεται αρκετά αναπτυγμένο στην πρόταση (περιεχόμενο του καταλόγου, δημοσίευση στον δικτυακό τόπο της ΓΔ SANCO), αλλά δεν συμβαίνει το ίδιο και με τα άλλα νέα τρόφιμα (δεν είναι γνωστό, για παράδειγμα, αν το περιεχόμενο του καταλόγου θα δημοσιεύεται επίσης στον δικτυακό τόπο ΓΔ SANCO), για τα οποία απαιτούνται περισσότερες διευκρινίσεις.

3.4 Προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας

3.4.1 Για την ανάπτυξη νέων τροφίμων απαιτείται σταθερή βούληση και επενδύσεις των επιχειρήσεων στον τομέα της Ε&Α· προς τούτο, δεν αρκεί μόνο να τους προταθούν απλές, ταχείες και οικονομικά προσιτές διαδικασίες, αλλά είναι επίσης απαραίτητο να προστατευτούν οι γνώσεις και οι τεχνολογικές τους εξελίξεις, ώστε να μην παρεμποδίζεται η ανταγωνιστικότητα. Δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια το πεδίο εφαρμογής της προστασίας των δεδομένων, στην οποία θα έχουν δικαίωμα οι επιχειρήσεις σύμφωνα με την πρόταση (γίνεται αναφορά μόνο στις εγκρίσεις· δεν εξηγείται τι συμβαίνει με τις αιτήσεις που τελικά απορρίπτονται κλπ.).

3.4.2 Η εισαγωγή στον μελλοντικό κανονισμό ενός εργαλείου όπως η προστασία των δεδομένων θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις να αισθάνονται ασφαλείς όσον αφορά τους οικονομικούς και ανθρωπίνους πόρους που αφιερώνουν στις καινοτομίες. Θα δουν την προστασία των δεδομένων ως ένα εργαλείο που τους παρέχει την απαραίτητη προστασία για να συνεχίσουν να καινοτομούν και να γίνονται όλο και ανταγωνιστικότερες, σε μια αγορά και ενώπιον καταναλωτών που γίνονται ολοένα και πιο απαιτητικοί.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την απλούστευση των διαδικασιών καταχώρισης και δημοσίευσης πληροφοριών στον κτηνιατρικό και ζωοτεχνικό τομέα και για την τροποποίηση των οδηγιών 64/432/ΕΟΚ, 77/504/ΕΟΚ, 88/407/ΕΟΚ, 88/661/ΕΟΚ, 89/361/ΕΟΚ, 89/556/ΕΟΚ, 90/427/ΕΟΚ, 90/428/ΕΟΚ, 90/429/ΕΟΚ, 90/539/ΕΟΚ, 91/68/ΕΟΚ, 92/35/ΕΟΚ, 92/65/ΕΟΚ, 92/66/ΕΟΚ, 92/119/ΕΟΚ, 94/28/ΕΚ, 2000/75/ΕΚ, της απόφασης 2000/258/ΕΚ και των οδηγιών 2001/89/ΕΚ, 2002/60/ΕΚ και 2005/94/ΕΚ»

COM(2008) 120 τελικό — 2008/0046 (CNS)

(2008/C 224/19)

Στις 11 Απριλίου 2008, το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα την:

«Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την απλούστευση των διαδικασιών καταχώρισης και δημοσίευσης πληροφοριών στον κτηνιατρικό και ζωοτεχνικό τομέα και για την τροποποίηση των οδηγιών 64/432/ΕΟΚ, 77/504/ΕΟΚ, 88/407/ΕΟΚ, 88/661/ΕΟΚ, 89/361/ΕΟΚ, 89/556/ΕΟΚ, 90/427/ΕΟΚ, 90/428/ΕΟΚ, 90/429/ΕΟΚ, 90/539/ΕΟΚ, 91/68/ΕΟΚ, 92/35/ΕΟΚ, 92/65/ΕΟΚ, 92/66/ΕΟΚ, 92/119/ΕΟΚ, 94/28/ΕΚ, 2000/75/ΕΚ, της απόφασης 2000/258/ΕΚ και των οδηγιών 2001/89/ΕΚ, 2002/60/ΕΚ και 2005/94/ΕΚ».

Στις 21 Απριλίου 2008, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε την προπαρασκευή των σχετικών εργασιών στο ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον».

Λόγω του επειγόντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 445η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 28 και 29 Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), όρισε γενικό εισηγητή τον κ. Leif E. Nielsen και υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπέρασμα

1.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει απολύτως ότι είναι αναγκαία η εναρμόνιση και η απλούστευση των διαδικασιών για την κατάρτιση καταλόγων και η δημοσίευση των πληροφοριών στον κτηνιατρικό και ζωοτεχνικό τομέα, όπως αναφέρεται από την Επιτροπή. Οι κανόνες για την κατάρτιση, την επικαιροποίηση, τη μετάδοση και τη δημοσίευση των πληροφοριών πρέπει να τροποποιηθούν το ταχύτερο δυνατόν.

1.2 Τα κράτη μέλη πρέπει να συνεχίσουν να είναι υπεύθυνα για την επεξεργασία των πληροφοριών ώστε να είναι προσιτές και από τα άλλα κράτη μέλη και από το κοινό, γενικότερα. Η εναρμόνιση και η απλούστευση πρέπει να πραγματοποιηθούν με τη εφαρμογή της κανονιστικής διαδικασίας και, για λόγους σαφήνειας και συνοχής, η νέα αυτή διαδικασία πρέπει να περιλαμβάνει και τον ζωοτεχνικό τομέα.

1.3 Πάντως, η πρόταση της Επιτροπής είναι άνευ λόγου περίπλοκη και γραφειοκρατική. Πρέπει να είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν η επιδιωκόμενη απλούστευση και εναρμόνιση ταχύτερα και απλούστερα, παρέχοντας απευθείας στην Επιτροπή την κατάλληλη νομική βάση με την εντολή να πραγματοποιήσει την απλούστευση και την εναρμόνιση σε συνεργασία με τα κράτη μέλη βάσει της κανονιστικής διαδικασίας. Ο στόχος της πρότασης μπορεί να επιτευχθεί αφενός ταχύτερα και αφετέρου άμεσα, έτσι ώστε οι διαδικασίες για την κατάρτιση, την επικαιροποίηση, τη μετάδοση και τη δημοσίευση των πληροφοριών να τεθούν σε ισχύ το συντομότερο δυνατόν. Επιπλέον, πρέπει να διασφαλισθεί η ευκολότερη πρόσβαση και κατανόηση των πληροφοριών στις δικτυακές θέσεις των κρατών μελών.

1.4 Αυτό είναι ακόμη πιο αναγκαίο λόγω της γενικής και εκφρασμένης επιθυμίας για μια πιο απλή και κατανοητή νομοθεσία στην ΕΕ, καθώς και λόγω της πρόθεσης της Επιτροπής για την κατάρτιση ενός κοινού νομοθετικού πλαισίου στον κτηνιατρικό τομέα σε

συνδυασμό με τη νέα στρατηγική για την υγεία των ζώων, η οποία συνεπάγεται την κωδικοποίηση της κτηνιατρικής και ζωοτεχνικής νομοθεσίας της ΕΕ. Εάν η πρόταση εφαρμοσθεί με την παρούσα της μορφή, η κωδικοποίηση αυτή σε ένα κοινό νομοθετικό πλαίσιο θα απαιτήσει την επανεξέταση του όλου θέματος σε λίγα χρόνια, με αποτέλεσμα νέες και χρονοβόρες αλλαγές για τη νομοθεσία και τη διοικητική πρακτική των κρατών μελών.

1.5 Με την ευκαιρία αυτή είναι ανάγκη να διευκρινισθούν το ταχύτερο οι διαδικασίες για την έγκριση, την αναγνώριση, και την επικαιροποίηση των πληροφοριών σχετικά με τους τόπους συγκέντρωσης, καθώς και οι απαιτήσεις στις οποίες θα πρέπει να ανταποκρίνονται τα εθνικά εργαστήρια αναφοράς.

2. Ιστορικό

2.1 Το εμπόριο ζώντων ζώων και γενετικού υλικού στην ΕΕ απαιτεί την έγκριση και τον έλεγχο των σχετικών φορέων, επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων και ενώσεων (εφεξής θα αναφέρονται ως «κτηνιατρικές εγκαταστάσεις») ⁽¹⁾. Έχει μεγάλη σημασία να διασφαλισθεί επαρκής ασφάλεια για να αποφευχθούν οι κίνδυνοι διάδοσης

(¹) Αφορά κυρίως:

- κρατικά εργαστήρια υπεύθυνα για θέματα σχετικά με σοβαρές μεταδοτικές ασθένειες ζώων (εποπτεία, μέθοδοι λειτουργίας και ετοιμότητα, χρήση αντιδραστηρίων και πειράματα με εμβόλια, κ.λπ.),
- κέντρα βοοειδών, κέντρα χοίρων, κέντρα συγκέντρωσης σπέρματος, τράπεζες σπέρματος, συγκέντρωση εμβρύων ή παραγωγή εμβρύων,
- οργανώσεις και ενώσεις γενετικού υλικού, που είναι επίσημα αναγνωρισμένες για την τήρηση ή την κατάρτιση γενεαλογικών βιβλίων,
- άλλες μορφές εγκεκριμένων κέντρων συγκέντρωσης για τα βοοειδή, τους χοίρους και τα αιγοπρόβατα, τα πτηνοτροφεία,
- εγκεκριμένοι έμποροι και εγγεγραμμένες εγκαταστάσεις που αυτοί χρησιμοποιούν για τις αγοραπωλησίες ζώων.

μεταδοτικών ασθενειών στα ζώα. Γι' αυτό οι σχετικοί φορείς πρέπει να ανταποκρίνονται σε ορισμένους όρους που πρέπει να έχουν άδεια από τα κράτη μέλη να διεξάγουν ενδοκοινοτικό εμπόριο ζώων ζώνων και γενετικού υλικού, τουλάχιστον όσον αφορά το γενετικό υλικό ζώων με μορφή σπέρματος και εμβρύων.

2.2 Με την πάροδο των ετών, η κτηνιατρική νομοθεσία στην ΕΕ αναπτύχθηκε με σημαντικό αριθμό νομοθετικών πράξεων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ύπαρξη πολλών και διαφορετικών διαδικασιών για την εγγραφή και καταχώρηση των σχετικών εγκαταστάσεων και για την κατάρτιση, την επικαιροποίηση, τη μετάδοση και τη δημοσίευση των πληροφοριών. Για τις εθνικές αρχές, τις σχετικές οργανώσεις και τις επιχειρήσεις γίνεται δύσκολη η πρακτική χρησιμοποίηση των πληροφοριών. Σε ορισμένες περιπτώσεις δεν υπάρχει νομική βάση για τις σχετικές αναφορές.

2.3 Η πρόταση έχει ως στόχο να εναρμονίσει και να απλουστεύσει τους κανόνες μέσω της κανονιστικής διαδικασίας⁽²⁾, πράγμα που θα έχει ως αποτέλεσμα διοικητικές ελαφρύνσεις χάρη σε πιο συστηματικούς, συνεκτικούς και ενιαίους κανόνες για την εγγραφή και ταξινόμηση, καθώς και την κατάρτιση, επικαιροποίηση, αποστολή και δημοσίευση των πληροφοριών. Αυτό απαιτεί την επίσημη τροποποίηση 20 οδηγιών και μια απόφαση⁽³⁾. Για λόγους σαφήνειας και συνοχής η νέα αυτή διαδικασία πρέπει, σύμφωνα με την Επιτροπή, να χρησιμοποιηθεί και στον ζωοτεχνικό τομέα και στις ενώσεις γενετικού υλικού, που είναι αναγνωρισμένες από τα κράτη μέλη για την τήρηση ή την κατάρτιση γενεαλογικών βιβλίων, καθώς και για το εμπόριο ιπποειδών που προορίζονται για αγώνες ή για τη συμμετοχή τους σε αγώνες.

2.4 Οι εγκαταστάσεις των τρίτων χωρών πρέπει επίσης να πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις για τις εξαγωγές σπέρματος και εμβρύων προς την ΕΕ. Αυτές ελέγχονται από τις εθνικές αρχές των εν λόγω τρίτων χωρών και ενδεχομένως με κτηνιατρικές επισκέψεις ελέγχου από την ΕΕ. Εάν προκύψουν επιφυλάξεις όσον αφορά τις πληροφορίες που ελήφθησαν από τις τρίτες χώρες, τότε πρέπει να ληφθούν προστατευτικά μέτρα σύμφωνα με την οδηγία 97/78/ΕΚ. Για λόγους σαφήνειας και συνέπειας πρέπει, σύμφωνα με την Επιτροπή, η διαδικασία να ισχύει και για τις αρχές των τρίτων χωρών οι οποίες είναι εγκεκριμένες για να τηρούν γενεαλογικά βιβλία σύμφωνα με τη ζωοτεχνική νομοθεσία της ΕΕ.

2.5 Σύμφωνα με την Επιτροπή και σε αντίθεση με την παρούσα κατάσταση, τα κράτη μέλη πρέπει να φέρουν την ευθύνη για την κατάρτιση και την επικαιροποίηση των πληροφοριών όσον αφορά τα εγκεκριμένα εθνικά εργαστήρια αναφοράς και τα άλλα εγκεκριμένα εργαστήρια, ενώ σύμφωνα με την παρούσα πρόταση, η Επιτροπή θα συνεχίσει να είναι υπεύθυνη για την κατάρτιση και τη δημοσίευση των πληροφοριών σχετικά με τα εγκεκριμένα εργαστήρια των τρίτων χωρών. Τέλος, προτείνονται ορισμένες μεταβατικές

(2) Η κανονιστική διαδικασία συνάγεται από τα άρθρα 5 και 7 της απόφασης του Συμβουλίου 1999/468/ΕΚ, της 28ης Ιουνίου 1999, για τη θέσπιση των όρων άσκησης των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής.

(3) Οδηγίες 64/432/ΕΟΚ, 77/504/ΕΟΚ, 88/407/ΕΟΚ, 88/661/ΕΟΚ, 89/361/ΕΟΚ, 89/556/ΕΟΚ, 90/427/ΕΟΚ, 90/428/ΕΟΚ, 90/429/ΕΟΚ, 90/539/ΕΟΚ, 91/68/ΕΟΚ, 92/35/ΕΟΚ, 92/65/ΕΟΚ, 92/66/ΕΟΚ, 92/119/ΕΟΚ, 94/28/ΕΚ, 2000/75/ΕΚ, 2001/89/ΕΚ, 2002/60/ΕΚ, 2005/94/ΕΚ και απόφαση 2000/258/ΕΚ.

διατάξεις για να διασφαλισθεί η συνέχιση των ορολογικών δοκιμών για τα αντιλυσικά εμβόλια⁽⁴⁾.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η νομοθεσία της ΕΕ στον κτηνιατρικό και ζωοτεχνικό τομέα είναι υπερβολικά περίπλοκη και εκτενής, όχι μόνο διότι οι νόμοι θεσπίστηκαν προοδευτικά για να ανταποκριθούν στις εξελίξεις, αλλά και λόγω της περίπλοκης φύσης των ασθενειών και της ανάγκης να διασφαλισθεί η πρόληψη και η παρακολούθηση. Η εμφάνιση και η διάδοση μεταδοτικών ασθενειών στα ζώα μπορεί να έχει μεγάλη οικονομική σημασία και κοινωνικές συνέπειες, και γι' αυτό είναι αποφασιστικής σημασίας να λειτουργούν άριστα τόσο η νομοθεσία όσο και οι σχετικές διοικητικές διαδικασίες. Στα ανωτέρω προστίθεται ο αυξημένος κίνδυνος, σε παγκόσμιο επίπεδο, ο οποίος οφείλεται στη συνεχιζόμενη αύξηση του πληθυσμού και στην πίεση για την παραγωγή ζώων, σε συνδυασμό με την αύξηση του εμπορίου και της διεθνούς επικοινωνίας. Η κλιματική αλλαγή επίσης έχει ως αποτέλεσμα αλλαγές όσον αφορά τη γεωγραφική εξάπλωση των ασθενειών.

3.2 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι έκδηλη η ανάγκη να πραγματοποιηθεί το συντομότερο δυνατόν η επιδιωκόμενη απλούστευση και εναρμόνιση των νόμων για την κατάρτιση, επικαιροποίηση, μετάδοση και δημοσίευση των πληροφοριών. Όμως, ο επιδιωκόμενος σκοπός μπορεί, κατά την γνώμη της ΕΟΚΕ, να επιτευχθεί ταχύτερα και με πιο απλό τρόπο, μέσω της κατάρτισης των ισχυουσών διατάξεων σχετικά με τη συλλογή και την δημοσίευση πληροφοριών από τις σχετικές νομοθετικές πράξεις και μέσω της αντικατάστασής τους με απλούστερα νομικά μέσα, που θα δίνουν στην Επιτροπή την απαραίτητη νομική βάση και την εντολή να αρχίσει, το ταχύτερο δυνατόν, την πραγματοποίηση της απλούστευσης και της εναρμόνισης, ακολουθώντας την κανονιστική διαδικασία. Αυτό θα έχει το ίδιο αποτέλεσμα, χωρίς να είναι απαραίτητο να αναμένεται η χρονοβόρος εφαρμογή των νομοθετικών και διοικητικών πρακτικών των κρατών μελών.

3.3 Συνεπώς, η παρούσα πρόταση της Επιτροπής συνεπάγεται την προσθήκη νέων διατάξεων σε καθεμία από τις 21 νομοθετικές πράξεις με επανειλημμένες παραπομπές σε νέες διατάξεις, οι οποίες παραπέμπουν με τη σειρά τους στη χρήση της κανονιστικής διαδικασίας. Η προσέγγιση αυτή είναι άσκοπα περίπλοκη εφόσον οι διαδικαστικοί κανόνες πρώτα εγκρίνονται μέσω των παραπομπών σε καθεμία από τις 21 νομοθετικές πράξεις και στη συνέχεια θεσπίζονται οι διατάξεις για την εφαρμογή τους από την εθνική νομοθεσία και διοίκηση στις 30 χώρες του ΕΟΧ. Μόνο στο τέλος της διαδικασίας αυτής διαδέχεται η Επιτροπή την απαιτούμενη αρμοδιότητα και μπορεί να αρχίσει στην πράξη την πραγματική εργασία κατάρτισης κοινών νόμων, ακολουθώντας την κανονιστική διαδικασία.

3.4 Αυτό είναι όλο και πιο σημαντικό λόγω της γενικής και εκφρασμένης επιθυμίας για απλούστερη και πιο κατανοητή νομοθεσία στην ΕΕ ως σύνολο και λόγω της πρότασης της Επιτροπής να θεσπισθεί ένα κοινό νομοθετικό πλαίσιο στον κτηνιατρικό τομέα σχετικά με τη νέα στρατηγική για την υγεία των ζώων, η οποία

(4) 2000/258/ΕΚ: Απόφαση του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 2000, για τον ορισμό ειδικού ινστιτούτου υπεύθυνου για τον καθορισμό των κριτηρίων τυποποίησης των ορολογικών δοκιμασιών ελέγχου της αποτελεσματικότητας των αντιλυσικών εμβολίων.

συνεπάγεται την κωδικοποίηση της σε κοινό πλαίσιο της κτηνιατρικής και ζωοτεχνικής νομοθεσίας της ΕΕ ⁽³⁾. Θα είναι πιο ταχύ και πιο απλό να αντικατασταθούν απευθείας οι ισχύοντες νόμοι και να δοθεί στην Επιτροπή, με την έγκριση της σχετικής νομοθετικής πράξης, η εντολή που χρειάζεται για να αρχίσει τις εργασίες το συντομότερο δυνατόν, χωρίς να αναμένει την εισαγωγή των τροποποιημένων νόμων στα πλαίσια της εθνικής εφαρμογής των 21 νομοθετικών πράξεων με τις επακόλουθες καθυστερήσεις και διοικητικές δυσχέρειες.

3.5 Επομένως, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή πρέπει να αξιοποιήσουν την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν το προγραμματισμένο κοινό νομοθετικό πλαίσιο στον εν λόγω τομέα. Σε αντίθετη περίπτωση, θα πρέπει οι διατάξεις να αναθεωρηθούν πάλι σε συνάρτηση με την κωδικοποίηση της νομοθεσίας με αποτέλεσμα διοικητικές δυσχέρειες για τα κράτη μέλη τα οποία θα πρέπει να προβούν και πάλι σε νέα αναθεώρηση της νομοθεσίας και της διοικητικής πρακτικής.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η Επιτροπή χρησιμοποιεί στην πρόταση συνεχώς τον όρο «κατάρτιση καταλόγων» πράγμα που δίνει την εντύπωση ότι πρόκειται για συμφωνημένο όρο. Στην πρόταση το βασικό θέμα είναι οι διαδικασίες κατάρτισης, επικαιροποίησης, μετάδοσης και δημοσιοποίησης των σχετικών πληροφοριών, καθώς και η θέσπιση ενός πρωτότυπου εντύπου για τις εν λόγω πληροφορίες όταν γίνεται χρήση της κανονιστικής διαδικασίας.

4.2 Για να διασφαλισθεί η ευκολότερη πρόσβαση και κατανόηση των πληροφοριών στις δικτυακές θέσεις των κρατών μελών πρέπει

να αρχίσει η Επιτροπή, το ταχύτερο δυνατό, τη διαμόρφωση των τεχνικών πτυχών και του πρωτότυπου εντύπου για τις πληροφορίες. Είναι επίσης σημαντικό να διευκρινισθεί και να διασαφηνιστεί η πρόσβαση στην δικτυακή θέση της Επιτροπής για τις πληροφορίες που καταχωρούνται και επικαιροποιούνται από τα κράτη μέλη. Άλλως, θα υπάρχει κίνδυνος να συνεχίσουν τα κράτη μέλη να παρουσιάζουν τις πληροφορίες με διαφορετικούς τρόπους, πράγμα που θα κάνει δύσκολη την πρακτική χρήση τους από τις αρχές και τους άλλους ενδιαφερόμενους.

4.3 Είναι επίσης απαραίτητο να διευκρινισθούν οι διαδικασίες έγκρισης των κέντρων συγκέντρωσης καθώς και η επικαιροποίηση των πληροφοριών για τα εγκεκριμένα κέντρα συγκέντρωσης. Η ανασφάλεια σχετικά με την τήρηση των νόμων για την εκφόρτωση των ζώων όταν πρόκειται για μακρινές μεταφορές οφείλεται στο ότι οι πληροφορίες για την καταλληλότητα των κέντρων συγκέντρωσης είναι ελλιπείς. Συνεπώς, οι νόμοι είναι συχνά παραπλανητικοί σε σχέση με το είδος και το σύνολο των ζώων που μπορούν να σταυλισθούν στα κέντρα συγκέντρωσης.

4.4 Στην πρόταση της Επιτροπής δεν αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο θα επιτραπεί στα κράτη μέλη να εγκρίνουν τα εργαστήρια αναφοράς. Πιθανόν, αυτό να οφείλεται στην επιθυμία να μειωθεί ο φόρτος εργασίας της Επιτροπής, καθώς και στο ότι είναι σκόπιμο να φέρουν την ευθύνη τα κράτη μέλη. Πάντως, πρέπει το ταχύτερο δυνατό να διευκρινιστούν οι απαιτήσεις στις οποίες θα πρέπει να ανταποκρίνονται τα εθνικά εργαστήρια αναφοράς λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τα διεθνή πρότυπα για τις εγκαταστάσεις των εργαστηρίων, τη διασφάλιση ποιότητας και τη μεθοδολογία.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών με θέμα «Μια νέα στρατηγική σχετικά με την υγεία των ζώων για την Ευρωπαϊκή Ένωση (2007-2013)», σύμφωνα με την οποία «η πρόληψη είναι καλύτερη από τη θεραπεία», COM(2007) 539 τελικό.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τους διαλύτες εκχύλισης οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παρασκευή των τροφίμων και των συστατικών τους (κωδικοποιημένη έκδοση)»

COM(2008) 154 — COD 2008/0060 (COD)

(2008/C 224/20)

Στις 8 Απριλίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 251 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τους διαλύτες εκχύλισης οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παρασκευή των τροφίμων και των συστατικών τους (κωδικοποιημένη έκδοση)».

Η ΕΟΚΕ επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεδομένου ότι έχει ήδη εκφέρει γνώμη για το θέμα αυτό στις γνωμοδοτήσεις: CESE 522/84, της 23.5.1984 (*), CESE 633/92, της 26.5.1992 (**), CESE 230/94, της 23.2.1994 (***), CESE 1385/96, της 27.11.1996 (****), CESE 1599/2003, της 10.12.2003 (*****), κατά την 445η σύνοδο ολομέλειάς της, της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου) απεφάσισε, με 85 ψήφους υπέρ, και 4 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο και να παραπέμψει στη θέση που υποστηρίζει στα προαναφερόμενα έγγραφα.

Η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα κανονιστική διαδικασία με έλεγχο τελεί υπό κατάρτιση [COM(2007) 741 τελικό, COM(2007) 822 τελικό, COM(2007) 824 τελικό και COM(2008) 71 τελικό].

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

(*) Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ όσον αφορά την πρόταση Οδηγίας του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τους διαλύτες εκχύλισης οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παρασκευή των τροφίμων και των συστατικών τους, ΕΕ C 206 της 6.8.1984, σ. 7.

(**) Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ όσον αφορά την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου που τροποποιεί για πρώτη φορά την οδηγία του Συμβουλίου 88/344/ΕΕC της 13ης Ιουνίου 1988 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τους διαλύτες εκχύλισης οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παρασκευή των τροφίμων και των συστατικών τους, ΕΕ C 223 της 31.8.1992, σ. 23.

(***) Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ όσον αφορά την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου που τροποποιεί για δεύτερη φορά την οδηγία του Συμβουλίου 88/344, της 13ης Ιουνίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τους διαλύτες εκχύλισης οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παρασκευή των τροφίμων και των συστατικών τους, ΕΕ C 133 της 16.5.1994, σ. 21.

(****) Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ όσον αφορά την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου που τροποποιεί για Τρίτη φορά την οδηγία του Συμβουλίου 88/344 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τους διαλύτες εκχύλισης οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παρασκευή των τροφίμων και των συστατικών τους, ΕΕ C 66 της 3.3.1997, σ. 3.

(*****) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τους διαλύτες εκχύλισης οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παρασκευή των τροφίμων και των συστατικών τους, ΕΕ C 80 της 30.3.2004, σ. 45.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία: κοινοτική στρατηγική 2007-2012 για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία»

COM(2007) 62 τελικό

(2008/C 224/21)

Στις 21 Φεβρουαρίου 2007 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία: κοινοτική στρατηγική 2007-2012 για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία».

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαΐου 2008 με βάση εισηγητική έκθεση της κας Cser.

Κατά την 445η σύνοδο ολομέλειάς της, της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 80 ψήφους υπέρ, 20 κατά και 8 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Σύνοψη

1.1 Ένα υγιεινό και ασφαλές εργασιακό περιβάλλον για τους εργαζόμενους ευρωπαϊούς πολίτες είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισσαβώνας όσον αφορά την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Η κοινοτική νομοθεσία διασφαλίζει, σε συνδυασμό με τα εθνικά μέτρα, την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων στην εργασία τους. Αυτήν ακριβώς τη νομοθεσία πρέπει να θέσει σε εφαρμογή η νέα κοινοτική στρατηγική 2007-2012 για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία.

1.2 Η υγεία και η ασφάλεια στην εργασία θεωρούνται θεμελιώδεις παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης και της παραγωγικότητας. Συνεπάγονται τεράστιο κόστος όχι μόνο για τους επιχειρηματίες και τους εργαζόμενους αλλά και για την κοινωνία ως σύνολο. Το κόστος αυτό πρέπει να αναλυθεί καλύτερα. Έτσι θα αποδειχτεί πόσο κοστίζει η ανεπαρκής ασφάλεια στην εργασία και ένα κακό εργασιακό περιβάλλον σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη εφόσον προκαλεί μείωση της παραγωγικότητας.

1.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της όσον αφορά τον στόχο της μείωσης των εργατικών ατυχημάτων κατά 25 %. Χρειάζεται επίσης να τεθεί ένας συγκρίσιμος στόχος για τη μείωση των επαγγελματικών ασθενειών. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις περιπτώσεις καρκίνων που συνδέονται με την εργασία. Θα πρέπει να σχεδιασθεί, να εξετασθεί και να προσαρμοσθεί ένα ειδικό πρόγραμμα δράσης, με μετρήσιμους και αξιόπιστους στόχους, όπως επίσης με συγκριτικούς μηχανισμούς υποβολής εκθέσεων.

1.4 Απαιτείται σεβασμός και πραγματική εφαρμογή των δικαιωμάτων των εργαζομένων, λαμβανομένων υπόψη των νέων μορφών απασχόλησης, όπως επίσης της ανάγκης να διασφαλισθεί ότι η νομοθεσία και, συνεπώς, η επιθεώρηση καλύπτουν όλους τους εργαζόμενους, ανεξάρτητα από τον τύπο εργασίας ή τη μορφή απασχόλησης. Ο μη σεβασμός των δικαιωμάτων αυτών συνεπάγεται παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων.

1.5 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την κατάλληλη εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας, πρωτίστως μέσω της εκπόνησης και της εφαρμογής εθνικών στρατηγικών.

1.6 Χρειάζονται ειδικές ρυθμίσεις και υποστήριξη για τις ομάδες-στόχους προτεραιότητας: τους εργαζόμενους με αναπηρίες, τις γυναίκες, τους ηλικιωμένους εργαζόμενους, τους νέους εργαζόμενους και τους διακινούμενους εργαζόμενους.

1.7 Θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικά ελάχιστα πρότυπα όσον αφορά τον αριθμό των επιθεωρητών εργασίας για την εφαρμογή και την παρακολούθηση της στρατηγικής, προκειμένου να εξασφαλιστεί αποτελεσματική και ομοιόμορφη εποπτεία/επιθεώρηση σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο (¹).

1.8 Τα επίπεδα στελέχωσης της Επιτροπής Ανώτερων Επιθεωρητών Εργασίας (SLIC/CHRIT) και το προσωπικό των αρμόδιων υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν θα πρέπει να περικοπούν, αλλά να αυξηθούν κατ' αναλογία προς τον ενεργό και τον συνολικό πληθυσμό της διευρυμένης ΕΕ.

1.9 Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν τον κοινωνικό διάλογο σε κοινοτικό, εθνικό, τοπικό και επιχειρηματικό επίπεδο, ως ουσιαστικές μέσο για την εξασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας του κάθε εργαζομένου στην εργασία.

1.10 Η συνεργασία των κρατών μελών πρέπει να ενταθεί. Όσον αφορά τη δημοσιονομική πολιτική της ΕΕ, θα πρέπει ειδικότερα, να θεσπισθούν δημοσιονομικές διατάξεις οι οποίες να επιτρέπουν τη συστηματικότερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία.

1.11 Μέσω του συντονισμού των κοινοτικών πολιτικών για την ανάπτυξη ενός πνεύματος πρόληψης των κινδύνων, πρέπει να ξεκινήσουν και να εντατικοποιηθούν προγράμματα κατάρτισης που θα βασίζονται στην τοπική, την περιφερειακή και την εθνική πείρα, ενώ στα εκπαιδευτικά προγράμματα — συμπεριλαμβανομένης της στοιχειώδους εκπαίδευσης και της βασικής και επαγγελματικής κατάρτισης — θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πρόληψη των κινδύνων και να εξασφαλίζεται συντονισμός με τις πολιτικές για τη δημόσια υγεία.

(¹) Χρειάζεται τουλάχιστον ένας επιθεωρητής ανά 10 000 εργαζομένους (σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ η αναλογία είναι χαμηλότερη).

1.12 Σημαντικοί παράγοντες για την επιτυχία των προσαρμοσμένων προληπτικών μέτρων είναι η ανάπτυξη κλίματος υπέρ της υγείας και της ασφάλειας στον τόπο εργασίας και οι αρμόδιοι φορείς για την υγεία και την ασφάλεια καθώς και τα άτομα που είναι υπεύθυνα για την υγεία και την ασφάλεια στον τόπο εργασίας. Πρέπει να διασφαλισθεί ότι παρέχεται εκσυγχρονισμένη εκπαίδευση για την υγεία και την ασφάλεια στον τόπο εργασίας. Ομάδες στόχοι αποτελούν οι ιεραρχικά ανώτεροι και το υπεύθυνο για την υγεία και την ασφάλεια προσωπικό. Θα πρέπει να τους παρέχεται η κατάλληλη εκπαίδευση, να τους χορηγείται αρκετός χρόνος για να μεριμνούν για την υγεία και την ασφάλεια και όταν τους δίνεται η ευκαιρία να επηρεάζουν την ανάπτυξη, μεταξύ άλλων, των μεθόδων εργασίας. Στην περίπτωση αυτή οι κοινωνικοί εταίροι οφείλουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη συμφωνιών και την εφαρμογή τους στην πράξη στον τόπο εργασίας.

1.13 Οι ΜΜΕ, οι οποίες απασχολούν πάνω από το 80 % των εργαζομένων, βρίσκονται σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση από άποψη οικονομικών και τεχνικών πόρων και δυνατοτήτων. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι εξαιρετικά ευάλωτες και πρέπει να τους παρέχεται ειδική υποστήριξη, υπό τον όρο ότι αναλαμβάνουν τη δέσμευση να σέβονται τον κοινωνικό διάλογο και να τηρούν τις κοινωνικές συμφωνίες για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία.

1.14 Οι νέες και ραγδαία μεταβαλλόμενες μορφές οργάνωσης της εργασίας και οι νέες τεχνολογίες εισάγουν νέους κινδύνους, οι οποίοι πρέπει να αντιμετωπισθούν σε κοινοτικό επίπεδο. Σύμφωνα με την επιστημονική επιτροπή για τα όρια έκθεσης κατά τη διάρκεια της εργασίας (SCOEL), θα πρέπει να υιοθετηθούν όρια έκθεσης βασισμένα σε κριτήρια υγείας. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι οι κοινωνικοί εταίροι συνέβαλαν ουσιαστικά στη βελτίωση της ψυχικής υγείας των εργαζομένων μέσω των συμφωνιών τους αναφορικά με το άγχος, τη βία και την ηθική παρενόχληση οι οποίες πρέπει να εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο.

1.15 Η εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) επικροτείται ως μέθοδος, αλλά δεν μπορεί να αντικαταστήσει τους υφιστάμενους και τους μελλοντικούς νομικούς κανόνες.

1.16 Δεδομένης ιδίως της παγκοσμιοποίησης, τα προβλήματα στα οποία στοχεύουν οι κοινοτικές πολιτικές δεν μπορούν να επιλυθούν μόνο στο εσωτερικό της ΕΕ. Η θεμιτή παγκοσμιοποίηση και η αξιοπρεπής εργασία για όλους τους εργαζομένους εγγυώνται την επίτευξη των στόχων της ΕΕ σε διεθνές επίπεδο. Τα όργανα της ΕΕ πρέπει να ενθαρρύνουν τα κράτη μέλη να κυρώσουν τις Συμβάσεις της ΔΟΕ.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας, τα κράτη μέλη έχουν αναγνωρίσει τη σημαντική συμβολή που έχουν στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση οι πολιτικές για την υγεία και την ασφάλεια στον χώρο εργασίας⁽²⁾. Η βελτίωση της υγείας και

της ασφάλειας στην εργασία αποτελεί, επίσης, τμήμα του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου. Το κυριότερο χαρακτηριστικό του παρελθόντος ήταν η ανάγκη αποκατάστασης της εμπιστοσύνης και της υποστήριξης των ευρωπαίων πολιτών⁽³⁾.

2.2 Μια φιλόδοξη και ευαίσθητη κοινωνική πολιτική συμβάλλει όχι μόνο στην αύξηση της παραγωγικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης, αλλά προάγει και την κοινωνική συνοχή και, κατά συνέπεια, την κοινωνική αρμονία και την πολιτική σταθερότητα, χωρίς τις οποίες δεν μπορεί να υπάρξει σταθερή ή βιώσιμη ανάπτυξη. Με άλλα λόγια, η κοινωνική πολιτική είναι ένας παράγοντας που επηρεάζει την παραγωγικότητα⁽⁴⁾. Επομένως, η υγεία και η ασφάλεια στην εργασία δεν είναι μόνο αυτοσκοποί: μακροπρόθεσμα, οι δαπάνες σε αυτόν τον τομέα, όχι μόνο θα αντισταθμιστούν, αλλά μπορεί να έχουν και σαφώς θετική επίδραση στις οικονομικές επιδόσεις.

2.3 Οι συνθήκες εργασίας είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την υγεία, δεδομένου ότι οι ενήλικες διάγουν το ένα τρίτο της ζωής τους στον χώρο εργασίας. Οι επικίνδυνες και ανθυγιεινές συνθήκες στην εργασία κοστίζουν το 3-5 % του ΑΕγχΠ. Τα μέτρα πρόληψης, οι δημόσιες δαπάνες για την υγεία, όπως επίσης οι δαπάνες για την υγεία στον τομέα της απασχόλησης, πρέπει να θεωρούνται επένδυση. Στην αντιμετώπιση των δημογραφικών μεταβολών πρέπει να ληφθεί υπόψη η βιώσιμη ανάπτυξη⁽⁵⁾, επειδή είναι σημαντικό να αυξηθεί η Ευρώπη τον αριθμό των εργαζομένων της. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνον εάν η φύση της απασχόλησης είναι τέτοια που να εξασφαλίζει την υγεία του ατόμου.

2.4 Χρειάζεται να συνεχισθεί η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου υγείας και ασφάλειας στην εργασία, το οποίο θα πρέπει να εφαρμοσθεί σωστά σε όλη την ΕΕ, κατά τρόπο ώστε να περιλαμβάνονται σε αυτό οι ευάλωτες ομάδες, που δεν τυγχάνουν ακόμα κατάλληλης προστασίας και αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους στον τομέα της ασφάλειας στην εργασία, κυρίως δε τα άτομα που εργάζονται σε επισφαλείς θέσεις εργασίας ή τα άτομα που εργάζονται σε περιβάλλον υψηλού κινδύνου ή ακόμη εκείνα που διατρέχουν κίνδυνο εξαιτίας βραχυπρόθεσμων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.

2.5 Η προαγωγή της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία και η διασφάλισή τους σε μόνιμη βάση είναι μία από τις προϋποθέσεις για την προστασία και τη διατήρηση της υγείας των εργαζομένων, κατά οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Η πρόληψη είναι ένα από τα κυριότερα μέσα για την επίτευξη αυτού του στόχου. Η πρόληψη — ως η προσέγγιση που προσφέρει την καλύτερη απόδοση των επενδύσεων — παρέχει, σε συνδυασμό με τις σωστές προδιαγραφές προστασίας σε κάθε εργασιακό περιβάλλον, σημαντικές μακροπρόθεσμες αποδόσεις ή εξοικονομήσεις, ακόμη και για τα μεγάλα συστήματα υγείας και πρόνοιας, ενώ επίσης εγγυάται ασφάλιστα από ατυχήματα στις εταιρείες ή άλλες δαπάνες που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τα εργατικά ατυχήματα. Η ποιότητα των υπηρεσιών πρόληψης, η υγεία των εργαζομένων και η κατάρτισή τους σε

⁽²⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 26.9.2007 σχετικά με την «Πρόωθηση της βιώσιμης παραγωγικότητας της εργασίας στην Ευρώπη», εισηγήτρια: η κ. Kurki (ΕΕ C 10 της 15.1.2008). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:010:0072:0079:EL:PDF>

⁽³⁾ Βλ. COM(2005) 33 τελικό και συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2007. http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/el/ec/93135.pdf

⁽⁴⁾ Όπως δήλωσε η κ. Anne-Marie Sigmund στο «Ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο», κοινή διάσκεψη της ΕΟΚΕ και της ΔΟΕ, 26-27 Ιουνίου 2006.

⁽⁵⁾ Βλ.: ΟΙΤ: Δημογραφική αλλαγή — στοιχεία, πιθανότητες και πολιτικές απαντήσεις (Απρίλιος 2008).

θέματα ασφαλείας, οι καλύτερες και αποτελεσματικότερες προδιαγραφές ασφαλείας, οι συνεχείς επιθεωρήσεις από τις αρμόδιες αρχές και η συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους είναι ουσιώδεις και αλληλεξαρτώμενες πτυχές για την εξασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία.

2.6 Στο πρόγραμμα Progress δηλώνεται ότι ο κύριος στόχος της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής είναι η συνεχής βελτίωση των συνθηκών εργασίας, με παράλληλη διαβούλευση των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους και συμμετοχή τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Ο κοινωνικός διάλογος σε κοινοτικό επίπεδο, ο οποίος καλύπτει όλους τους τομείς, πρέπει να διασφαλίζει ίσα δικαιώματα σε όλα τα κράτη μέλη. Οι συμφωνίες κοινωνικού διαλόγου (π.χ. σε σχέση με την τηλεργασία, την καταπολέμηση της βίας στον χώρο εργασίας και το εργασιακό άγχος) πρέπει να παγιωθούν και κατόπιν να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα ανεξάρτητα από το είδος εργασίας ή τη μορφή απασχόλησης. Για τους υπαλλήλους του δημόσιου τομέα, παρά την εφαρμογή του κοινωνικού διαλόγου, υπάρχουν τεράστιες ανισότητες, όχι μόνο στη νομοθεσία, αλλά και στην πράξη. Ένα ιδιαίτερο θεσμικό χαρακτηριστικό του κοινωνικού διαλόγου είναι η συμμετοχή εκπροσώπου των μόνιμων εργαζομένων στην τακτική παρακολούθηση και διαχείριση των κινδύνων για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία.

2.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά στα κράτη μέλη να εξετάσουν σοβαρά το ενδεχόμενο επιβολής κυρώσεων σε περιπτώσεις αθέτησης των κανόνων, όπως επίσης να αναλύσουν το κόστος που συνδέεται με την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, δεδομένου ότι οι επιπτώσεις των εργατικών ατυχημάτων και των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία επιβαρύνουν την κοινωνία ως σύνολο και επηρεάζουν εξίσου την παραγωγικότητα και, ως εκ τούτου, και την ανταγωνιστικότητα.

2.8 Παρά τις γενικές βελτιώσεις της υγείας και της ασφάλειας στον χώρο εργασίας τα τελευταία χρόνια, από την άποψη τόσο του αριθμού όσο και της σοβαρότητας των ατυχημάτων και των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία, οι επαγγελματικοί κίνδυνοι δεν μειώνονται ομοιόμορφα. Για ορισμένους τομείς, κατηγορίες εργαζομένων και τύπους επιχειρήσεων η κατάσταση παραμένει ανησυχητική, με αριθμούς πολύ υψηλότερους από τον μέσον όρο (*). Η αξιολόγηση δείχνει ότι τα εθνικά προγράμματα, δεν λαμβάνουν υπόψη ορισμένες ευάλωτες ομάδες, όπως π.χ. οι ψευδο-απασχολούμενοι. Η κατάσταση αυτή πρέπει να αλλάξει.

2.9 Αν και η προηγούμενη στρατηγική παρείχε περιθώρια για την ανάπτυξη ενός πνεύματος πρόληψης, το πνεύμα αυτό δεν διαδόθηκε ευρέως. Ιδιαίτερα οι ΜΜΕ πρέπει να απολαύουν μεγαλύτερης τακτικής χρηματοδοτικής στήριξης, υπό την προϋπόθεση ότι δεσμεύονται αμοιβαία να τηρούν τις κοινωνικές συμφωνίες για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία.

2.10 Όσον αφορά τις επιθεωρήσεις εργασίας, η ΕΟΚΕ τονίζει το γεγονός ότι και οι επιχειρήσεις έχουν την υποχρέωση να πραγματοποιούν εσωτερικούς ελέγχους με δική τους πρωτοβουλία.

(*) Το ποσοστό των ατυχημάτων στην οικοδομική βιομηχανία είναι διπλάσιο του μέσου όρου. Τα στοιχεία για τον τομέα των υπηρεσιών δείχνουν ανοδική τάση, η οποία χρειάζεται πιο συστηματική ανάλυση. Στην υγειονομική περίθαλψη και την εκπαίδευση, τα στοιχεία παρουσιάζουν επίσης αυξητική πορεία. Αυτό οφείλεται κυρίως στη βία, το άγχος και τις μυοσκελετικές διαταραχές.

2.11 Για την αποτελεσματική μεταφορά της κοινοτικής πολιτικής και νομοθεσίας στα κράτη μέλη, πρέπει να διασφαλιστεί η εφαρμογή και η παρακολούθησή της σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ορθό να συντάσσουν τα κράτη μέλη περιοδικές εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών.

2.12 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με κοινοτικές στατιστικές στους τομείς της δημόσιας υγείας και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία [COM(2007) 46 τελικό] και εμμένει στη σημασία των κοινών ορισμών και συστημάτων αναγνώρισης (*). Χρειάζεται ομοιόμορφη νομοθεσία για τη συλλογή κατάλληλων και διαφοροποιημένων δεδομένων, προκειμένου να καθοριστούν πρότυπα και δείκτες.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Η ανακοίνωση της Επιτροπής θέτει τον στόχο της βελτίωσης της ποιότητας της εργασίας και της παραγωγικότητας κατά την περίοδο 2007-2012 ως βάση της κοινοτικής στρατηγικής για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, η οποία αποτελεί συνέχεια της κοινοτικής στρατηγικής της περιόδου 2002-2006, που βασίζονταν στην οδηγία-πλαίσιο 89/391/ΕΟΚ.

3.2 Έχει δημοσιευθεί έκθεση αξιολόγησης της εφαρμογής και του αντικτύπου των στόχων της στρατηγικής για την περίοδο 2002-2006 (*). Κατά την περίοδο αυτή, δέκα νέα κράτη μέλη εντάχθηκαν στην ΕΕ. Ελλείπει στατιστικών στοιχείων και πληροφοριών, η κατάσταση σε αυτά τα κράτη δεν συμπεριλήφθηκε στην αξιολόγηση και, επιπλέον, η νέα στρατηγική χαράχθηκε με βάση τα στοιχεία του 1999. Η ΕΟΚΕ εκφράζει, συνεπώς, την ιδιαίτερη απογοήτευση της για το γεγονός ότι, παρόλο που η ένταξη των νέων κρατών μελών έγινε στα μέσα της στρατηγικής, η Επιτροπή δεν επωφεληθήκε της ευκαιρίας για να ανασχεδιάσει τη στρατηγική σε κυλιόμενη βάση και να την προσαρμόσει αναλόγως.

3.3 Είναι θετικό το γεγονός ότι η κοινοτική στρατηγική έθεσε ως στόχο τη μείωση των εργατικών ατυχημάτων κατά 25 %. Για την επίτευξη του στόχου αυτού θα χρειαστεί ένα ειδικό σχέδιο δράσης με μετρήσιμους στόχους και δείκτες, αξιόπιστους και συγκριτικούς μηχανισμούς υποβολής εκθέσεων, όπως επίσης μηχανισμούς παρακολούθησης. Θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη τόσο τα εσωτερικά αίτια των εργατικών ατυχημάτων όπως η πίεση χρόνου και οι σύντομες προθεσμίες παράδοσης, όσο και τα εξωτερικά, εξαιτίας της αμέλειας, η οποία οφείλεται, παραδείγματος χάρι, στο καθημερινό άγχος. Πέραν των εργατικών ατυχημάτων, εξίσου σημαντική είναι η αντιμετώπιση του πολύ μεγαλύτερου ποσοστού των επαγγελματικών ασθενειών. Το πρώτο βήμα προς την πρόληψη είναι η αναγνώριση των επαγγελματικών ασθενειών και η διεύρυνση του ορισμού τους. Αν οι αιτίες των ασθενειών εντοπίζονται αρκετά νωρίς, μπορεί να

(*) Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 25.10.2007 με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινοτικές στατιστικές στους τομείς της δημόσιας υγείας και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία», εισηγήτης: ο κ. Retureau (ΕΕ C 44 της 16.2.2008). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:044:0103:0105:EL:PDF>

(*) SEC(2007) 214.

ληφθεί εγκαίρως μέριμνα για την εξάλειψή τους. Για τον λόγο αυτό, χρειάζεται επίσης να προσδιοριστεί ένας ποσοτικός στόχος όσον αφορά τον αριθμό των ατόμων που απασχολούνται σε επικίνδυνες συνθήκες, δεδομένου ότι η ποσότητα των μελλοντικών επαγγελματικών ασθενειών θα επηρεαστεί έντονα καθώς επίσης και ο αριθμός τους. Θα πρέπει επίσης να προσδιοριστεί και ο αριθμός των επαγγελματικών ασθενειών.

3.4 Νομοθεσία και παρακολούθηση

3.4.1 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει την ανάγκη μίας ισορροπημένης στρατηγικής υγείας και ασφάλειας, που θα περιλαμβάνει νομοθετικά και μη μέτρα, σε συνάρτηση με την αποτελεσματικότητά τους κατά την πρακτική τους εφαρμογή. Ιδιαίτερα χρήσιμη θα είναι η εστίαση στους νέους και στους μεταβαλλόμενους όρους εργασίας. Ο αντίκτυπος των εν λόγω αλλαγών στην υγεία και την ασφάλεια θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη συστηματικά. Πρέπει να εξετασθεί κατά πόσο πρέπει να αναπτυχθούν κατάλληλα μέτρα με βάση τα πορίσματα των ερευνών, ως μέτρο αντιμετώπισης των εκτενών αλλαγών που επέρχονται με γεωμετρικούς ρυθμούς στις συνθήκες και τους όρους εργασίας και, ιδιαίτερα, στον ταχύτερο και εντατικότερο ρυθμό εργασίας. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι όλοι οι εργαζόμενοι έχουν τα ίδια δικαιώματα, πράγμα που θα πρέπει να σεβεται τόσο η ΕΕ, όσο και τα κράτη μέλη.

3.4.2 Κατά την εφαρμογή της νέας στρατηγικής, οι νέοι, οι διακινούμενοι εργαζόμενοι, οι γυναίκες, οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι και τα άτομα με αναπηρία χρειάζονται υποστήριξη με ειδικές ρυθμίσεις και πολιτικές, δεδομένου ότι είναι οι πλέον εκτεθειμένες ομάδες στους κινδύνους, τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες. Η έλλειψη κατάρτισης, επιμόρφωσης και ενημέρωσης, η αποτυχία κατά την εγκατάσταση και την καθοδήγηση στην εργασία καθώς και οι ανεπαρκείς γλωσσικές δεξιότητες, είναι στοιχεία που εγκυμονούν κινδύνους. Στην περίπτωση των διακινούμενων εργαζομένων, οι γλωσσικές δεξιότητες είναι σημαντικός παράγοντας για τη διασφάλιση της πρόληψης και της διάδοσης των πληροφοριών, χρειάζεται δε να τηρείται και η αρχή της ίσης μεταχείρισης.

3.4.3 Πρέπει να διατεθεί επαρκής χρηματοδότηση και προσωπικό, για να εξασφαλιστεί ο συντονισμός και η παρακολούθηση των οδηγιών. Όμως, παρά τη διεύρυνση του 2004, σχεδιάζονται περικοπές θέσεων απασχόλησης στην Επιτροπή Ανώτερων Επιθεωρητών Εργασίας (SLIC/CHRIT). Δεν πρέπει να γίνουν περικοπές ούτε να μειωθεί ο αριθμός των εκπαιδωμένων στην επιτροπή αυτή. Στην αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, επίσης, εργάζονται μόνο 26 υπάλληλοι, από τους οποίους 4-5 ασχολούνται με την εφαρμογή της νομοθεσίας. Η ΕΟΚΕ είχε ήδη επικρίνει αυτό το γεγονός σε γνωμοδότησή της του 2002, όταν υπήρχαν μόνο 15 κράτη μέλη, ενώ τώρα υπάρχουν 27. Η κατάσταση αυτή πρέπει οπωσδήποτε να βελτιωθεί. Επίσης, δεν θα πρέπει να μειωθεί ο αριθμός των επιθεωρητών στα κράτη μέλη.

3.4.4 Ο κύριος στόχος θα πρέπει να είναι η διασφάλιση της συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία για την προστασία των εργαζομένων. Οι επιθεωρήσεις εκ μέρους των αρμοδίων αρχών θα πρέπει να αυξηθούν όσον αφορά τις υποχρεώσεις τόσο των εργοδοτών όσο και των εργαζομένων στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας. Θα πρέπει να καλλιεργηθεί ευρύτερα η συνειδητοποίηση της σημασίας της υγείας και ασφάλειας στην εργασία, μέσω της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και ενός περισσότερο προσβάσιμου ρυθμιστικού πλαισίου.

3.4.5 Πέραν της παρακολούθησης της συμμόρφωσης προς τους κανόνες ασφαλείας, οι εθνικές αρχές επιθεώρησης εργασίας μπορούν να διαδραματίσουν θετικό ρόλο παρέχοντας στους εργοδότες συμβουλές και οδηγίες. Χρειάζεται κατάλληλη χρηματοδότηση προκειμένου να εξασφαλισθούν η αποτελεσματικότητα και η ανεξαρτησία των επιθεωρήσεων εργασίας.

3.4.6 Ήδη από το 2002, η Επιτροπή Ανώτερων Επιθεωρητών Εργασίας είχε αποφασίσει να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των επιθεωρήσεων των χώρων εργασίας, δεδομένου ότι ένα από τα σημαντικότερα μέσα είναι η ανάπτυξη δεικτών για την αξιολόγηση της ποιότητας των επιθεωρήσεων. Η ΕΟΚΕ υποστήριξε αυτήν την απόφαση στην προηγούμενη γνωμοδότησή της⁽⁹⁾. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τα συμπεράσματα της εν λόγω επιτροπής και υποστηρίζει τις προτάσεις της· εκφράζει, συνεπώς, την απογοήτευσή της που δεν συμπεριλήφθηκαν στη στρατηγική.

3.5 Εφαρμογή και εθνικές στρατηγικές

3.5.1 Ο κοινωνικός διάλογος για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία πρέπει να ενθαρρυνθεί· απαιτούνται μέτρα ευρωπαϊκού επιπέδου, που θα αναπτυχθούν από τους κοινωνικούς εταίρους. Οι υποψήφιες χώρες θα πρέπει να υποστηριχθούν —ιδίως οικονομικά— από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και θα πρέπει να ενθαρρυνθούν οι αλληλοβοήθειες μεταξύ των παλιών και των νέων κρατών μελών. Όσο για τις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες, έχει αρχίσει η μεταφορά της νομοθεσίας, παράλληλα με την ενίσχυση των επιθεωρήσεων των χώρων εργασίας.

3.5.2 Οι ιατροί και οι άλλοι επαγγελματίες της υγειονομικής περίθαλψης έχουν γνώση των φαινομένων που προξενούνται από τις συνθήκες εργασίας, αλλά αυτό που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι το υψηλό γενικά κόστος της περίθαλψης. Το κόστος της πρόληψης δεν θα πρέπει να βαρύνει τους εργαζομένους, επειδή, για οικονομικούς λόγους, πολλοί παραμελούν τις ασθένειές τους, γεγονός που μπορεί αργότερα να καταλήξει σε υψηλότερο κόστος θεραπείας. Στα πλαίσια της προώθησης της υγείας στις επιχειρήσεις, οι εργοδότες προσφέρουν πολλά μέτρα, που έχουν εκπονήσει από κοινού με τους εργαζομένους, τα οποία συμβάλλουν σε έναν υγιεινό τρόπο ζωής των εργαζομένων. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται, π.χ., δωρεάν εξετάσεις ανίχνευσης, καθώς επίσης προγράμματα για την απεξάρτηση από το κάπνισμα, παροχή συμβουλών υγιεινής διατροφής και άσκησης και καταπολέμηση του άγχους⁽¹⁰⁾.

3.5.3 Η στρατηγική απαιτεί τη λήψη σημαντικών μέτρων που θα βελτιώσουν την επανένταξη και την εκ νέου ενσωμάτωση των εργαζομένων που αποκλείστηκαν από την αγορά εργασίας λόγω επαγγελματικής νόσου ή αναπηρίας. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις ιδέες της Επιτροπής, αλλά η κοινοτική πολιτική δεν δημιούργησε τις απαραίτητες χρηματοδοτικές προϋποθέσεις για να καταστούν αυτές οι ιδέες πραγματικότητα.

⁽⁹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 17.7.2002 για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προσαρμογή στις αλλαγές της εργασίας και της κοινωνίας: μια νέα κοινοτική στρατηγική υγείας και ασφάλειας 2002-2006», εισηγητής: ο κ. ETTY (EE C 241 της 7.10.2002). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2002:241:0100:0103:EL:PDF>.

⁽¹⁰⁾ Σύνδεσμος για την αρχική σελίδα του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Προαγωγή της Υγείας στον Χώρο Εργασίας: <http://www.enwhp.org/index.php?id=4>

3.5.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι μένουν πολλά ακόμη να γίνουν για την ενσωμάτωση των θεμάτων της υγείας και της ασφάλειας στις άλλες πολιτικές της ΕΕ, όπως, για παράδειγμα, σε σχέση με τα μέτρα που πρέπει να αναπτυχθούν από κοινού με τα εθνικά συστήματα δημόσιας υγείας.

3.5.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις εργασίες της ομάδας που περιλαμβάνει πολλές οργανωτικές μονάδες της ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ίσων Ευκαιριών, προκειμένου να εξασφαλιστούν συνέργειες και να επιτευχθούν συγκεκριμένα αποτελέσματα.

3.6 Πρόληψη, εκπαίδευση και κατάρτιση

3.6.1 Η ανάπτυξη, σε επίπεδο κρατών μελών, της προάσπισης της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της γενικής θεώρησης της υγείας και ωφελεί τα κράτη μέλη. Επιπλέον, η διαρκής συμμετοχή των μισθωτών στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση είναι προς το συμφέρον τους, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί καθήκον τους. Εφόσον οι εργοδότες τηρούν την υποχρέωσή τους τόσο όσον αφορά τη συνεχή ενημέρωση των εργαζομένων, όσο και τη συνεργασία με αυτούς, συνιστούν βασικούς παράγοντες για τη διαμόρφωση και την ανάπτυξη εθνικής συνείδησης. Οι συλλογικές συμβάσεις αποτελούν επίσης ουσιαστικό μέσο προς την κατεύθυνση αυτή.

3.6.2 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει στα κράτη μέλη και στους κοινωνικούς εταίρους τη σημασία της πρόληψης, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, όπως επίσης την ευθύνη που τους αναλογεί στον εν λόγω τομέα. Το θέμα της υγείας και της ασφάλειας θα πρέπει να εισαχθεί ή να προωθηθεί στα νηπιαγωγεία, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, στην επαγγελματική κατάρτιση, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στην εκπαίδευση των ενηλίκων, όπως επίσης στη συνεχή κατάρτιση.

3.6.3 Είναι σημαντικό η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η συνεχής κατάρτιση να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των διαφόρων ομάδων· η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την εισαγωγή της εκπαίδευσης και της διαβίου μάθησης στη νέα στρατηγική και στην προληπτική προσέγγιση.

3.6.4 Γενικά, η υγεία και η ασφάλεια στην εργασία δεν λαμβάνονται υπόψη ούτε στη στοιχειώδη εκπαίδευση ούτε στο πλαίσιο της επαγγελματικής επιμόρφωσης· συνεπώς, η ΕΟΚΕ επικροτεί τη συμπεριληψη της διά βίου μάθησης στη νέα στρατηγική και στην προληπτική προσέγγιση.

3.6.5 Όσον αφορά τους επικίνδυνους χώρους εργασίας, στους οποίους συμβαίνουν τα περισσότερα ατυχήματα και οι περισσότερες επαγγελματικές ασθένειες, η ΕΟΚΕ συνιστά — στο πλαίσιο των εθνικών στρατηγικών και κατά τον προσδιορισμό των κινδύνων ή, ακριβέστερα, στο πλαίσιο της πρόβλεψης — να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους νέους κινδύνους. Πολύτιμη συνδρομή θα μπορούσε να προσφέρει η σύσταση μητρώων τομεακών στοιχείων.

3.6.6 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ οι ασθένειες που προκαλούνται από τις καρκινογόνες ουσίες στον χώρο εργασίας αποτελούν σοβαρότατο πρόβλημα. Μόνο κατά το 2006, καταγράφηκαν 2,3 εκατομμύρια νέες περιπτώσεις καρκινοπαθών στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, πάθηση που αποτελεί την βασική αιτία πρώιμων θανάτων. Εκτιμάται ότι το 9 % περίπου των θανάτων που προέρχονται από

ογκοματώδεις νόσους, σχετίζονται με τις συνθήκες εργασίας⁽¹⁾. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ ζητεί από τα κράτη μέλη να αναλάβουν συγκεκριμένες δράσεις, προκειμένου να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των εργαζομένων που είναι έκθετοι σε καρκινογόνες ουσίες.

3.6.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί δικαιολογημένη την ανάπτυξη γενικής συνείδησης για την υγεία, προκειμένου να υιοθετήσουν οι εργαζόμενοι μία πιο προσεκτική συμπεριφορά σε ό,τι αφορά την υγεία. Για να επιτευχθεί αυτό, χρειάζεται όχι μόνο συνδρομή προς τους εργοδότες, αλλά και στήριξη σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο, καθώς και κατάρτιση των εργαζομένων σχετικά με τα δικαιώματά τους στον τομέα αυτό, βάσει του διεθνούς δικαίου (ΔΟΕ), του κοινοτικού δικαίου (ΕΕ) και των διαφόρων εθνικών δικαίων.

3.6.8 Τόσο στο κοινοτικό όσο και στο εθνικό επίπεδο, πρέπει να καταβληθεί συνειδητή προσπάθεια να αναπτυχθούν πολιτικές πρόληψης και να παρασχεθεί επαρκής στήριξη από τους προϋπολογισμούς και την κοινωνική ασφάλιση. Για να ενισχυθεί το πνεύμα της πρόληψης, πρέπει να αναπτυχθεί μια σφαιρική προληπτική προσέγγιση. Πρέπει να διασφαλιστεί η δυνατότητα πρόσβασης όλων των εργαζομένων στην κατάρτιση, ώστε να περιοριστεί η εξάρτηση ορισμένων ομάδων. Δεδομένων των μεταβαλλόμενων μορφών απασχόλησης, αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους εργαζόμενους που, χωρίς να ευθύνονται οι ίδιοι, συχνά δεν καλύπτονται από την κατάρτιση και την επιμόρφωση σε θέματα ασφάλειας στην εργασία, από τις ιατρικές εξετάσεις στον χώρο εργασίας, από την πρόληψη και τους ελέγχους.

3.6.9 Η ΕΟΚΕ συνιστά να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην επιρροή των μέσων μαζικής ενημέρωσης με σκοπό την καλύτερη ενημέρωση του κοινού σχετικά με την ανάγκη τήρησης των κανόνων ασφαλείας και προστασίας της υγείας στην εργασία. Θα πρέπει να αξιοποιηθούν καλύτερα οι εκστρατείες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, του ΔΟΕ και των συνδικάτων (π.χ. διεθνής ημέρα μνήμης για τους νεκρούς εργαζόμενους ή τους εργαζόμενους που τραυματίστηκαν κλπ).

3.7 Νέοι κίνδυνοι

3.7.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά να χρησιμοποιηθούν επιστημονικές μέθοδοι για τον προσδιορισμό των νέων κινδύνων που σχετίζονται με την εργασία, όπως παραδείγματος χάρι το άγχος στην εργασία ή οι νέες δυσχερείς συνθήκες. Οι ψυχοκοινωνικές και σωματικές επιπτώσεις που έχουν στους εργαζόμενους οι νέοι τομείς και συνθήκες εργασίας πρέπει να εξεταστούν με επιστημονικές μεθόδους· προς τούτο, πρέπει να αναπτυχθούν νέοι δείκτες. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι επαγγελματικοί ιατροί θα πρέπει να καταρτίζονται κατά τρόπον ώστε να είναι σε θέση να προβαίνουν σε διάγνωση σχετικά με τις ψυχικές πιέσεις που οφείλονται στις συνθήκες εργασίας και σχετικά με τα προβλήματα που αυτές συνεπάγονται για τους εργαζόμενους.

3.7.2 Η ΕΟΚΕ συντάσσεται με τις προσδοκίες της Επιτροπής όσον αφορά τη μεγαλύτερη συνειδητοποίηση των θεμάτων της υγείας από μέρος των μισθωτών· εντούτοις αυτό είναι αδύνατο να συμβεί εάν δεν υπάρχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις. Οι επισφαλείς συμβάσεις και οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου, το πραγματικό ωράριο εργασίας και το συνεχές άγχος λόγω του φόβου

⁽¹⁾ Μελέτη των P. Härmäläinen και J. Takala για την ΔΟΕ.
http://osha.europa.eu/OSH_world_day/occupational_cancer/view?searchterm=occupational%20cancer

απώλειας της θέσης απασχόλησης, η άγνοια και η έλλειψη ενημέρωσης των εργαζομένων όσον αφορά τα δικαιώματά τους και η μειονεκτική κατάσταση των διακινούμενων εργαζομένων όταν προσφεύγουν στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, είναι ορισμένοι από τους παράγοντες που παρεμποδίζουν την ορθή αντιμετώπιση.

3.7.3 Κατά την εφαρμογή της στρατηγικής της για την ευεξία στην εργασία 2002-2006, η ΕΕ δεν εκπλήρωσε ακόμη τα καθήκοντά της όσον αφορά τη διασφάλιση ενός εργασιακού περιβάλλοντος στο οποίο η ψυχική υγεία δεν απειλείται από το άγχος και την κατάθλιψη. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την λύπη της για αυτό το γεγονός και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει συγκεκριμένες προτάσεις.

3.8 Προστασία της υγείας σε διεθνές επίπεδο

3.8.1 Η ΕΕ δεν είναι υπεύθυνη μόνο για τους δικούς της πολίτες, αλλά και για τις συνθήκες εργασίας των ανθρώπων που ζουν εκτός των συνόρων της. Όπως είχε επισημανθεί ήδη στην προηγούμενη στρατηγική, ο σεβασμός των θεμελιωδών εργασιακών

δικαιωμάτων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και στις πολιτικές εξωτερικού εμπορίου και ανάπτυξης, παρά τις συγκρούσεις που ενδέχεται να υπάρχουν σε αυτά τα πεδία με την αρχή των ελεύθερων αγορών ⁽¹²⁾.

3.8.2 Στις διεθνείς πολιτικές, πρέπει να ενθαρρυνθεί η υιοθέτηση των κανόνων/συστάσεων της ΔΟΕ παράλληλα με τα επιτεύγματα της ΕΕ όπως το REACH. Πρέπει επίσης να αναπτυχθούν πολιτικές και νομοθεσία για τον περιορισμό των κινδύνων και των ασθενειών που οφείλονται στον αμίαντο, σε καρκινογόνα υλικά και στο πυρίτιο.

3.8.3 Κατά την παροχή κρατικών ή δημόσιων υπηρεσιών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να δίνουν το καλό παράδειγμα ευνοώντας τις επιχειρήσεις που συμμορφώνονται με τη νομοθεσία για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων στον χώρο εργασίας (όπως είχε συσταθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία 2002-2006).

3.8.4 Πρέπει να παροτρυνθούν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ να κυρώσουν τις υφιστάμενες Συμβάσεις της ΔΟΕ.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽¹²⁾ Δρ. Jukka Takala, EP 390.606v01-00.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

της γνωμοδότησης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες απερρίφθησαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων, έλαβαν όμως τουλάχιστο το 25 % των εκπεφρασμένων ψήφων:

Σημείο 2.4

~~«Χρειάζεται να συνεχισθεί η ανάπτυξη ενός Έχει ήδη αναπτυχθεί ένα ολοκληρωμένου πλαισίου πλαισίου υγείας και ασφάλειας στην εργασία, το οποίο θα πρέπει να εφαρμοσθεί σωστά και να επιβλέπεται σε όλη την ΕΕ., κατά τέτοιο τρόπο που να περιλαμβάνονται οι. Αυτό ισχύει κυρίως για τις ευάλωτες ομάδες, που δεν τυγχάνουν ακόμα κατάλληλης προστασίας, και που αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους στον τομέα της ασφάλειας στην εργασία, κυρίως δε καθώς και για τα άτομα που εργάζονται σε επισφαλείς θέσεις εργασίας ή τα άτομα που εργάζονται σε περιβάλλον υψηλού κινδύνου ή ακόμη εκείνα που διατρέχουν κίνδυνο εξαιτίας βραχυπρόθεσμων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.»~~

Αιτιολογία

Αυτονόητη.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 41 Ψήφοι κατά: 45 Αποχές: 10

Σημείο 3.3

«Είναι θετικό το γεγονός ότι η κοινοτική στρατηγική έθεσε ως στόχο τη μείωση των εργατικών ατυχημάτων κατά 25 %. Για την επίτευξη του στόχου αυτού θα χρειαστεί ένα ειδικό σχέδιο δράσης με μετρήσιμους στόχους και δείκτες, αξιόπιστους και συγκριτικούς μηχανισμούς υποβολής εκθέσεων, όπως επίσης μηχανισμούς παρακολούθησης. Θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη τόσο τα εσωτερικά αίτια των εργατικών ατυχημάτων όπως η πίεση χρόνου και οι σύντομες προθεσμίες παράδοσης, όσο και τα εξωτερικά, εξαιτίας της αμέλειας, η οποία οφείλεται, παραδείγματος χάρη, στο καθημερινό άγχος. Πέραν των εργατικών ατυχημάτων, εξίσου σημαντική είναι η αντιμετώπιση του πολύ μεγαλύτερου ποσοστού των επαγγελματικών ασθενειών. Το πρώτο βήμα προς την πρόληψη είναι η αναγνώριση των επαγγελματικών ασθενειών και η διευκρίνιση του ορισμού τους. Αν οι αιτίες των ασθενειών είναι γνωστές αρκετά νωρίς, μπορεί να αναληφθεί εγκαίρως δράση για την εξάλειψή τους. Για το λόγο αυτό, χρειάζεται επίσης να προσδιοριστεί ένας αριθμητικός στόχος όσον αφορά τον αριθμό των ατόμων που απασχολούνται σε επικίνδυνες συνθήκες, δεδομένου ότι η ποσότητα των μελλοντικών επαγγελματικών ασθενειών θα επηρεαστεί έντονα καθώς επίσης και ο αριθμός τους. Θα πρέπει επίσης να προσδιοριστεί και ο αριθμός των επαγγελματικών ασθενειών.»

Αιτιολογία

Αυτονόητη.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 46 Ψήφοι κατά: 48 Αποχές: 12

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών — Μεγιστοποίηση των οφελών και των δυνατοτήτων και ταυτόχρονα παροχή εγγυήσεων για την προστασία των εργαζομένων»

COM(2007) 304 τελικό

(2008/C 224/22)

Στις 13 Ιουνίου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών — Απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών — Μεγιστοποίηση των οφελών και των δυνατοτήτων και ταυτόχρονα παροχή εγγυήσεων για την προστασία των εργαζομένων».

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες για το θέμα, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαΐου 2008 με βάση εισηγητική έκθεση της κυρίας LE NOUAILL.

Κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 116 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 4 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Στις 13 Ιουνίου 2007, η Επιτροπή εξέδωσε την παραπάνω ανακοίνωση. Η ανακοίνωση πραγματεύεται τη μεταφορά της οδηγίας και τα μέτρα που έλαβαν τα κράτη μέλη σχετικά με την απόσπαση των εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και προτείνει βελτίωση της εφαρμογής της οδηγίας 96/71/ΕΚ.

Η οδηγία 96/71/ΕΚ αποσκοπεί να συμφιλιώσει, αφενός, τη θεμελιώδη ελευθερία των φορέων παροχής υπηρεσιών να παρέχουν διασυνοριακές υπηρεσίες βάσει του άρθρου 49 ΕΚ και, αφετέρου, την κατάλληλη προστασία των όρων και συνθηκών απασχόλησης των εργαζομένων που αποσπώνται προσωρινά στο εξωτερικό για την παροχή αυτών των υπηρεσιών.

Κατά την Επιτροπή, ένας εργαζόμενος θεωρείται «αποσπασμένος» όταν αποστέλλεται από τον εργοδότη του σε ένα κράτος μέλος για να εργαστεί στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών βάσει συμβάσεως. Η εν λόγω διεθνής παροχή υπηρεσιών συνεπάγεται την αποστολή εργαζομένων σε ένα κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εργάζεται συνήθως και δημιουργεί μια ειδική κατηγορία εργαζομένων οι οποίοι αποκαλούνται «αποσπασμένοι εργαζόμενοι». Ωστόσο, αφέθηκε στα κράτη μέλη ένα ορισμένο περιθώριο ερμηνείας όσον αφορά τον ορισμό.

Η υπό εξέταση ανακοίνωση αποτελεί συνέχεια δυο ανακοινώσεων ⁽¹⁾, οι οποίες θέσπιζαν κατευθύνσεις σύμφωνα με την οδηγία 96/71/ΕΚ η οποία όριζε ότι η Επιτροπή όφειλε να επανεξετάσει το κείμενο πριν τις 16 Δεκεμβρίου 2001 προκειμένου να προτείνει τις ενδεχόμενες τροποποιήσεις στο Συμβούλιο.

Η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση ⁽²⁾ στην οποία ζητούσε συγκεκριμένα από την Επιτροπή να υποβάλει νέα έκθεση που θα επιτρέψει να επαληθευθούν:

- Εάν υπάρχει πραγματική διαφάνεια των δικαιωμάτων.
- Εάν τα θετικά δικαιώματα των εργαζομένων έχουν διασφαλιστεί.

⁽¹⁾ COM(2003) 458 «Εφαρμογή της οδηγίας 96/71/ΕΚ στα κράτη μέλη» και COM(2006) 159 της 4ης Απριλίου 2006 «Κατευθύνσεις για την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών»

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 31.3.2004 για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Εφαρμογή της οδηγίας 96/71/ΕΚ στα κράτη μέλη». Εισηγήτρια: κα Le Nouail-Marlière (EE C 112 της 30ής Απριλίου 2004).

— Εάν η κινητικότητα των εργαζομένων εμποδίζεται ή διευκολύνεται από την εφαρμογή των διατάξεων ως συνέπεια της μεταφοράς της οδηγίας στη νομοθεσία των κρατών μελών ενόψει του κινδύνου να προκληθεί κλείσιμο των αγορών εργασίας λόγω προστατευτισμού.

— Εάν απετράπησαν οι νοθεύσεις του ανταγωνισμού ενόψει της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών.

— Εάν οι μικρές επιχειρήσεις έχουν κατάλληλη και επαρκή πρόσβαση στις πληροφορίες που απαιτούνται για τη συμμόρφωση προς την οδηγία που έχει μεταφερθεί στο δικαίωμα των κρατών μελών.

Η ΕΟΚΕ πρότεινε εξάλλου μια «Πιο εμπειριστατωμένη ανάλυση προς την κατεύθυνση των κοινωνικών και οικονομικών συντελεστών. Αξιολόγηση, προκειμένου να βελτιωθούν οι μηχανισμοί ενημέρωσης των εργαζομένων και των επιχειρήσεων. Προώθηση τοπικών, περιφερειακών, ή διαμεθωριακών δικτύων ενημέρωσης. Καταγραφή των βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τόσο των εργαζομένων όσο και μεταξύ των εργοδοτών όπως, π.χ., μεταξύ Φινλανδίας και Εσθονίας, στο Ταλίν, σχετικά με τα δικαιώματα των αποσπασμένων εργαζομένων στη Φινλανδία. Νομική μελέτη προκειμένου να επαληθευθεί κατά πόσον το νομοθετικό και συμβατικό πλαίσιο των κρατών μελών καθώς και οι πληροφορίες σχετικά με τις εφαρμοστέες συλλογικές συμβάσεις είναι επαρκώς σαφείς, προσιτές, και ενημερωμένες στα πλαίσια της διέυρυνσης».

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1 Η υπό εξέταση ανακοίνωση η οποία στηρίζεται σε μια τρίτη αξιολόγηση η οποία ολοκληρώθηκε πολλά έτη μετά την ημερομηνία που προβλεπόταν στην οδηγία (το αργότερο στις 16 Δεκεμβρίου 2001) και λαμβάνει υπόψη τη μεταφορά και τη θέση σε εφαρμογή

σε όλα τα κράτη μέλη, προβάλλει την ιδιαιτερότητα του τομέα που δεν είναι μόνο νομικός, τεχνικός και οικονομικός, αλλά και, προπάντων, κοινωνικός και ανθρώπινος, με αποτέλεσμα δυσχέρειες εκτίμησης, εφαρμογής, εκτέλεσης, και ελέγχου. Η εν λόγω οδηγία, ιδιαίτερα νομικής φύσης, συνεπάγεται ερμηνείες και περιθώρια ερμηνείας πολλών επιπέδων, μεταφορές, και νομολογίες που δεν προσαρμόζονται επαρκώς στην πραγματικότητα των επιχειρήσεων, των αποσπασμένων εργαζόμενων και των επιδρωμένων εργασιών, ακριβώς όπως είχαν τονίσει οι κοινωνικοί εταίροι και οι τοπικές και περιφερειακές αρχές κατά τις ακρόασεις του Κοινοβουλίου. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁽³⁾ κατέληξε σε διάφορες συστάσεις. Μεταξύ άλλων, συνέστησε μεγαλύτερη συνεκτικότητα και εμπλοκή των κοινωνικών εταίρων χωρίς, ωστόσο, να διευκρινίζει τη μορφή.

1.2 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ο μόνος τρόπος για να παραμείνουν ίσες στην πραγματικότητα ορισμένες ελευθερίες που τίθενται στην ίδια προοπτική, δηλαδή η ελευθερία των ατόμων και η ελευθερία παροχής υπηρεσιών, είναι να διασφαλισθεί ότι η οδηγία παρέχει εγγυήσεις για την τήρηση σημαντικού επιπέδου προστασίας των αποσπασμένων εργαζόμενων, και ότι παίζει διαδραματίζει ρόλο στην επικράτηση κλίματος δίκαιου ανταγωνισμού μεταξύ όλων των φορέων παροχής, εγγυώμενη ίσους όρους. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η ελευθερία παροχής υπηρεσιών δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιείται σε βάρος ορισμένων εργαζόμενων. Εάν ορισμένοι ερμηνεύουν την πρόσφατη νομολογία⁽⁴⁾ ως μήνυμα προς την κατεύθυνση αυτή, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι συμβάσεις της ΔΟΕ αριθ. Ν87 και 98 σχετικά με τα συνδικαλιστικά δικαιώματα και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις, προβλέπουν ότι η θέσπιση του κοινωνικού δικαίου πρέπει να λαμβάνει υπόψη τους συνηθισμένους τρόπους θέσπισης του συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων σε επίπεδο επιχείρησης ή οποιοδήποτε άλλο επίπεδο, και σε τομείς τόσο διαφορετικούς όπως ο καθορισμός των ελάχιστων αμοιβών σε ένα κλάδο ή μια επιχείρηση. Δεδομένου ότι η μεταφορά της οδηγίας 96/71/ΕΚ εντασσόταν στο σύνηδες πλαίσιο του τρόπου κατάρτισης του δικαίου σε ένα ορισμένο κράτος μέλος, η Επιτροπή όφειλε να ζητήσει την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου βάσει της ερμηνείας των ειδικών οργάνων ελέγχου και των κανόνων εργασίας που επικυρώθηκαν από όλα τα κράτη μέλη σύμφωνα με το πρωτογενές δίκαιο.

1.3 Σήμερα, εκτός από την υπό εξέταση ανακοίνωση, η Επιτροπή προτείνει την έκδοση σύστασης του Συμβουλίου⁽⁵⁾ που να αποσκοπεί στη βελτίωση της διοικητικής συνεργασίας, στη δημιουργία ενός συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών.

1.4 Λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των νέων προτάσεων, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η Επιτροπή βαδίζει προς την ορθή κατεύθυνση ιδίως με τις προτάσεις για ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας και τη δημιουργία συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών που αφορούν τις διατάξεις του εργατικού δικαίου που εφαρμόζονται στους εργαζόμενους, που είναι αποσπασμένοι στην επικράτειά τους και τις εφαρμοστέες συλλογικές συμβάσεις, για τη διασφάλιση της πρόσβασης των εργαζόμενων και παρόχων υπηρεσιών στις εν λόγω πληροφορίες, σε γλώσσα ή γλώσσες εκτός της επίσημης γλώσσας της χώρας στην οποία παρέχονται οι υπηρεσίες,

για τη δημιουργία γραφείων σύνδεσης με αναγνωρισμένους κοινωνικούς εταίρους, τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην επιτροπή υψηλού επιπέδου κλπ.

1.5 Ωστόσο, η Επιτροπή υπέβαλε έγγραφο αξιολόγησης των μέτρων εφαρμογής και μεταφοράς στα κράτη μέλη στα αγγλικά μόνο, ελαχιστοποιώντας με τον τρόπο αυτό το όφελος που θα μπορούσαν να αποκομίσουν από την αξιολόγηση τα κράτη μέλη και οι κοινωνικοί εταίροι σε όλα τα επίπεδα. Η ΕΟΚΕ συνιστά να λάβει η Επιτροπή υπόψη τον συγκεκριμένο υπό εξέταση τομέα (κινητικότητα, ελεύθερη κυκλοφορία) και να καταβάλει προσπάθεια να δημοσιεύσει το εν λόγω συνημμένο έγγραφο⁽⁶⁾ σε τρεις τουλάχιστο γλώσσες, μεταξύ των οποίων μια λατινική γλώσσα της Νότιας Ευρώπης και μια σλαβική γλώσσα, εκτός της αγγλικής. Το γλωσσικό πρόβλημα θα τεθεί οπωσδήποτε εάν σκοπός είναι οι νέες διατάξεις να έχουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Η ΕΟΚΕ συνιστά να υιοθετηθεί, όσον αφορά την πληροφόρηση των κατά κύριο λόγο ενδιαφερομένων κοινωνικών εταίρων και το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών, ένα κατάλληλο γλωσσικό καθεστώς. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη γνωμοδότησή της σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της Επιτροπής στον τομέα της πολυγλωσσίας και τη νέα διερευνητική γνωμοδότηση⁽⁷⁾ που υιοθέτησε ύστερα από αίτηση της Επιτροπής, και τονίζει ότι η επικοινωνία και η πληροφόρηση είναι απαραίτητες για την εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν την απόσπαση των εργαζόμενων, και ότι η διοργανική επικοινωνία είναι μια από τις πτυχές τους.

1.6 Η γενικότητα του συστήματος ενημέρωσης και η ιδιαιτερότητα του συστήματος των κοινωνικών μητρώων

1.7 Η Επιτροπή προτείνει την κατάργηση των μέτρων ελέγχου της απόσπασης των εργαζόμενων, τα οποία θεωρεί περιττά, και τη συνέχιση της διασφάλισης μιας επαρκούς κοινωνικής προστασίας των αποσπασμένων εργαζόμενων. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή τονίζει ότι τούτο δεν σημαίνει ότι έχει την πρόθεση να θέσει σε αμφισβήτηση τα κοινωνικά πρότυπα των κρατών μελών αλλά, αναφερόμενη σε μέρος της νομολογίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, θεωρεί ότι ορισμένα μέτρα ελέγχου δεν δικαιολογούνται δεδομένου ότι υπερβαίνουν τα όσα είναι απαραίτητα για την κοινωνική προστασία των εργαζόμενων.

1.8 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι ανακόλουθο να προτείνεται η κατάργηση της υποχρέωσης να τηρούνται κοινωνικά μητρώα στα κράτη μέλη στα οποία παρέχουν υπηρεσίες οι αποσπασμένοι: είναι αληθές ότι ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών παρέχει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμοστέα νομοθεσία και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των παρόχων υπηρεσιών και των εργαζόμενων. Ωστόσο, δεν διασφαλίζει την κατ'ιδίαν παρακολούθηση των δικαιωμάτων που γεννώνται στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, άμεσης και μακροπρόθεσμης, των ασθενειών, των ατυχημάτων, της σύνταξης, της κοινωνικής ασφάλισης, ούτε τον έλεγχο των υποχρεωτικών κοινωνικών και φορολογικών εισφορών στη χώρα που παρέχεται οι υπηρεσίες και οι οποίες απορρέουν από το εφαρμοστέο εργατικό δίκαιο της χώρας στην οποία παρέχονται οι υπηρεσίες. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ συνιστά να μην καταργηθεί η εν λόγω υποχρέωση.

⁽³⁾ Και πιο πρόσφατα Β6-0266/2007 της 11ης Ιουλίου 2007.

⁽⁴⁾ Υπόθεση Laval κατά Svenska C-341/05.

⁽⁵⁾ Σύσταση της Επιτροπής της [...] «σχετικά με τη βελτίωση της διοικητικής συνεργασίας στο πλαίσιο της απόσπασης των εργαζόμενων για την παροχή υπηρεσιών» ΙΡ/08/514.

⁽⁶⁾ SEC(2008) 747.

⁽⁷⁾ Διερευνητική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την «Πολυγλωσσία», εισηγήτρια: η κα Le Nouail, υπό κατάρτιση.

1.9 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι οι στόχοι της οδηγίας 96/71/ΕΚ δεν έχουν επιτευχθεί πλήρως, μολονότι έχουν παρέλθει 10 έτη από τη θέση της σε εφαρμογή. Εξακολουθούν να υπάρχουν στην Ευρώπη αποκλίνουσες νοοτροπίες σχετικά με το είδος και την έκταση της κοινωνικής προστασίας των αποσπασμένων εργαζομένων είτε κοινωνικών είτε τρίτων χωρών.

1.10 Η Επιτροπή, στην πράσινη βίβλο «Εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα» κρίνει ότι η αδήλωτη εργασία, ειδικότερα στο πλαίσιο της διασυνοριακής κίνησης των εργαζομένων, είναι ένα ιδιαίτερα ανησυχητικό και έμμοτο χαρακτηριστικό της σημερινής αγοράς εργασίας, και ότι ευθύνεται όχι μόνο για την εκμετάλλευση των εργαζομένων, αλλά και για τη στρέβλωση του ανταγωνισμού⁽⁸⁾. Στο ίδιο έγγραφο, η Επιτροπή προτείνει τη θέσπιση μηχανισμών ελέγχου της εφαρμογής της νομοθεσίας οι οποίοι θα διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα των αγορών εργασίας, την αποτροπή της παραβίασης του εργατικού δικαίου σε εθνικό επίπεδο, και την προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.

1.11 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι του κατασκευαστικού κλάδου ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για την εφαρμογή της οδηγίας 96/71/ΕΚ λόγω τόσο της μείωσης του επιπέδου κοινωνικής προστασίας, όσο και των πιθανών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού ως αποτέλεσμα της εν λόγω μείωσης λόγω των —ειδικών— συνθηκών υπό τις οποίες αποσπώνται οι εργαζόμενοι του τομέα, με ιδιαίτερη προσοχή στη διασυνοριακή απόσπαση⁽⁹⁾. Έχει ζωτική σημασία να υπάρξουν μέτρα ελέγχου προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες του κλάδου των οικοδομών για την προστασία τόσο των εργαζομένων του κλάδου όσο και των αποσπασμένων εργαζομένων. Με την ίδια προοπτική, τα σχέδια της Επιτροπής δεν πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα την εξασθένηση των μηχανισμών ελέγχου των κρατών μελών οι οποίες έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές μακροχρονίως. Στην περίπτωση αυτή θα υπήρχε ανακολουθία σε σχέση με τη δεδηλωμένη πρόθεση της Επιτροπής να μην τροποποιήσει τα κοινωνικά πρότυπα των κρατών μελών.

1.12 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την άποψη του ΕΚ ότι η Επιτροπή πρέπει να μετριάσει την ερμηνεία της νομολογίας του ΔΕΚ κατά την αξιολόγηση της συμβατότητας ορισμένων μέτρων με το κοινοτικό δίκαιο⁽¹⁰⁾.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1 Σχετικά με την υποχρέωση διάθεσης ορισμένων εγγράφων στη γλώσσα της χώρας υποδοχής, η Επιτροπή θεωρεί ότι η υποχρέωση της μετάφρασης των εγγράφων συνιστά αδικαιολόγητο περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Σχετικά με αυτή την

⁽⁸⁾ Πράσινη βίβλος, COM(2006) 708 τελικό, σημείο 4 β) σ. 11 κ.επ.; Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 30.5.2007 για την πράσινη βίβλο «Εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας». Εισηγητής: κ. RETUREAU (ΕΕ C 175 της 27ης Ιουλίου 2007).

⁽⁹⁾ Μια μελέτη που πρέπει να αναφερθεί ιδιαίτερα είναι η: «La Libre Circulation des travailleurs dans l'UE»/Jan Cremers et Peter Donders, European Institute for Construction Labour research, Éditeurs et Werner Buelen, FETBB Auteur.

Και άλλοι τομείς πλήττονται από τη μείωση του επιπέδου κοινωνικής προστασίας, αλλά οι συνθήκες απόσπασης δεν διέπονται από την ίδια οδηγία. Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ 1698-2007 «Διασυνοριακή κινητικότητα του αγροεργατικού δυναμικού». Εισηγητής, ο κ. Siecker και CESE 1699-2007 «Η κατάσταση της απασχόλησης στο γεωργικό τομέα». Εισηγητής, ο κ. Wilms.

⁽¹⁰⁾ Ψήφισμα Β6-0266/2007 της 11ης Ιουλίου 2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

άποψη, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφάνθηκε πρόσφατα στην απόφαση της 18ης Ιουλίου 2007 (C-490/04) ότι η επίμαχη αυτή υποχρέωση συνάδει προς το κοινοτικό δίκαιο.

2.2 Η Επιτροπή αναφέρεται επίσης σε μια άλλη απόφαση του Δικαστηρίου στην οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι τα μέτρα που ισχύουν αυτόματα και άνευ όρων, βάσει μιας γενικής υπόθεσης απάτης ή κατάχρησης από πρόσωπο ή επιχείρηση που ασκεί μια θεμελιώδη ελευθερία την οποία εγγυάται η Συνθήκη, αποτελούν έναν αδικαιολόγητο περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών⁽¹¹⁾. Η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει αν η ερμηνεία αυτή του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ισχύει και για τα μέτρα που απορρέουν από την 96/71/ΕΚ, διότι η οδηγία αυτή επιτρέπει στα κράτη μέλη «να προβλέπουν τα ενδεικνύμενα μέτρα σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς την παρούσα οδηγία». Ωστόσο, από τη διάταξη αυτή δεν μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι υπάρχει γενική υπόθεση απάτης. Αντιθέτως, σκοπός της είναι να διευκρινίσει ότι η οδηγία αυτή θα έπρεπε να θεωρηθεί άνευ νομικής σημασίας αν τα κράτη μέλη δεν ήταν σε θέση να ελέγξουν με κατάλληλα μέσα την εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων στον τομέα της απόσπασης εργαζομένων.

3. Βελτίωση της συνεργασίας για την επίλυση των προβλημάτων που προκύπτουν κατά την εφαρμογή της οδηγίας 96/71/ΕΚ

3.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η Επιτροπή επισημαίνει με σαφήνεια ότι όσον αφορά τη διασυνοριακή διοικητική συνεργασία σημειώνονται επί του παρόντος σημαντικές ελλείψεις και υφίσταται ανάγκη ανάληψης δράσης, είναι δε πεπεισμένη ότι η καλή συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών μελών όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών μπορεί να συμβάλει στην επίλυση των προβλημάτων που προκύπτουν κατά την πρακτική εφαρμογή της οδηγίας που ρυθμίζει την απόσπαση εργαζομένων, ειδικότερα σε ό,τι αφορά επίσης την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τις διατάξεις.

3.2 Αντιθέτως, η ΕΟΚΕ δεν συμφωνεί ότι η βελτίωση της συνεργασίας μπορεί να καταστήσει περιττή τη λήψη μέτρων σε εθνικό επίπεδο. Οι μηχανισμοί που προβλέπει η οδηγία 96/71/ΕΚ για τη συνεργασία αποδείχθηκαν αναποτελεσματικοί: δεν συνέβαλαν ώστε όλες οι εθνικές διατάξεις να διασφαλίζουν στους εργαζόμενους την ίδια κοινωνική προστασία και στον ίδιο βαθμό.

3.3 Η διαπίστωση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία για τον τομέα των κατασκευών. Σε αυτόν τον κλάδο είναι απολύτως απαραίτητο να διεξάγονται προληπτικές επιθεωρήσεις εργασίας σε όλα τα εργοτάξια ώστε να εξακριβώνεται αν διασφαλίζονται στην πράξη τα δικαιώματα των αποσπασμένων εργαζομένων.

3.4 Η επανεκχώρηση της ευθύνης των επιθεωρήσεων στο κράτος μέλος προέλευσης θα προκαλούσε ανεπιθύμητες καθυστερήσεις όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Αυτός είναι και ένας από τους λόγους για τον οποίο το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, στην προαναφερθείσα απόφασή του της 18ης Ιουλίου 2007, αναγνωρίζει στα κράτη μέλη το δικαίωμα να διατηρούν την

⁽¹¹⁾ Στο σημείο 3.2 της εξεταζόμενης ανακοίνωσης.

υποχρέωση διάθεσης ορισμένων εγγράφων στη γλώσσα του κράτους μέλους υποδοχής στα εργοτάξια κατασκευών. Η ΕΟΚΕ δεν συνιστά την κατάργηση αυτής της υποχρέωσης αλλά αντιθέτως προτείνει να καταστούν πιο σαφή τα στοιχεία σχετικά με την πρόσληψη και την απασχόληση στην περίπτωση απόσπασης εργαζομένων, διατηρώντας υποχρεωτική τη διάθεση των στοιχείων που είναι απαραίτητα για τις επιθεωρήσεις των οργανισμών επιθεώρησης εργασίας, επαγγελματικής κατάρτισης και κοινωνικής προστασίας στη χώρα υποδοχής και στη χώρα προέλευσης. Σε μία διαρκώς διευρυνόμενη εσωτερική αγορά και ενόψει μιας ενισχυόμενης κινητικότητας, θα αυξηθεί στο μέλλον η ανάγκη για πραγματική πρόσβαση στα στοιχεία κάθε επιχείρησης και κάθε εργαζόμενου.

3.5 Τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη συγκέντρωση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων καθώς και των δικαιωμάτων σχετικά με την προστασία της υγείας στον χώρο εργασίας (ναυπηγία, χημική βιομηχανία, γεωργία κλπ.) θα μπορούν να συλλέγονται και να ελέγχονται ευκολότερα αν καταγράφονται και ορισμένες συμπληρωματικές πληροφορίες όπως η χώρα προέλευσης, η επιχείρηση, οι υπηρεσίες, οι κοινωνικοί οργανισμοί, με βάση την αρχή της διαφάνειας.

3.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης, ότι τα προβλήματα, τα οποία δημιουργούνται κατά την πρακτική εφαρμογή της οδηγίας που ρυθμίζει την απόσπαση εργαζομένων, δεν δύνανται να επιλυθούν από τα κράτη μέλη σε διμερές μόνον επίπεδο. Θα ήταν σκόπιμο να εξετασθεί η σύσταση ενός ευρωπαϊκού οργανισμού, ο οποίος θα λειτουργεί στα πλαίσια της διασυννοριακής συνεργασίας των αρχών σε σχέση με την απόσπαση εργαζομένων, ως κινητήρια δύναμη, αναμεταδότρια, καταλύτης και κέντρο πληροφόρησης. Ο οργανισμός αυτός θα πρέπει επίσης να καταρτίζει περιοδικά εκθέσεις, αναφορικά τόσο με τα προβλήματα που ανακύπτουν, όσο και με τα μέτρα που προτείνονται για την αντιμετώπισή τους.

4. Σύσταση της Επιτροπής για τη βελτίωση της υλοποίησης της οδηγίας 96/71/ΕΚ

4.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόθεση της Επιτροπής να συσταθεί επιτροπή υψηλού επιπέδου σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις οργανώσεις των εργαζομένων και των εργοδοτών. Σκοπός αυτής της επιτροπής θα είναι η ανάδειξη και προαγωγή της ανταλλαγής αποτελεσματικών διαδικασιών καθώς και η εμπειριστωμένη μελέτη και επίλυση προβλημάτων που δυσχεραίνουν την επιβολή αστικών και διοικητικών κυρώσεων σε σχέση με τις αποσπάσεις σε διασυννοριακό επίπεδο. Τονίζει ότι οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι στους επιμέρους κλάδους, που συνέβαλλαν εξ αρχής τα μέγιστα στην εποπτεία και την υλοποίηση, θα πρέπει να συμμετέχουν πλήρως, δηλαδή να διαθέτουν έδρα στην επιτροπή αυτή από τη σύστασή της, πράγμα το οποίο και να προβλέπεται επίσημα. Άλλωστε έχουν ήδη εκφράσει την επιθυμία αυτή σε κοινή δήλωση που εξέδωσαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την προσέγγιση που επέλεξε η Επιτροπή, κυρίως λαμβανομένης υπόψη της κτηθείσας πείρας, αλλά δεν προδικάζει το επίπεδο συμμετοχής που επιθυμούν οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι των επιμέρους κλάδων.

4.2 Η επιτροπή αυτή θα πρέπει επίσης να μεριμνήσει ώστε να μην επιβάλλονται στα κράτη μέλη εκ των πραγμάτων όροι που

συνεπάγονται κανονικά την παρέμβαση του εθνικού ή ευρωπαϊκού νομοθέτη. Αυτό σημαίνει ότι τα μέτρα που απαιτούνται για τη συμμόρφωση με την οδηγία 96/71/ΕΚ δεν έχουν εναρμονιστεί επαρκώς σε επίπεδο ΕΕ, η δε επιτροπή θα μπορούσε να συμβάλει στην κάλυψη αυτού του ελλείμματος.

4.3 Τέλος, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή λαμβάνει πλήρως υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων, ιδίως τα ψηφίσματα σχετικά με την συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, και συνιστά να αξιοποιηθεί η πείρα τους και μέσω της αύξησης των πόρων που διατίθενται για τη διάδοση παραδειγμάτων βέλτιστων πρακτικών.

4.4 Προκειμένου να διασφαλισθούν ίσα δικαιώματα για όλους τους εργαζόμενους, η Επιτροπή θα πρέπει να ενθαρρύνει τις προσπάθειες για τη λήψη μέτρων που αποσκοπούν στη βελτίωση του ελέγχου και της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών.

5. Θέματα που δεν έχουν επιλυθεί

5.1 Η ψευδής αυτοαπασχόληση

5.1.1 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει και εκφράζει την ανησυχία της σχετικά με τα προβλήματα που θέτει ο εντοπισμός των «ψευδο-αυτοαπασχολούμενων» και ο επαναχαρακτηρισμός των προσώπων αυτών σύμφωνα με το δίκαιο, όταν εμπλέκονται πρόσωπα εγκατεστημένα εκτός ή εντός του κράτους μέλους όπου διαπιστώνονται τα γεγονότα, δηλαδή, κατά κάποιον τρόπο, όταν πρόκειται για κεκαλυμμένη απόσπαση. Καλεί την Επιτροπή να μελετήσει νομικά και πρακτικά μέσα για την αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής. Συμβαίνει συχνά αποσπασμένοι εργαζόμενοι να παροτρύνονται να δηλωθούν ως αυτοαπασχολούμενοι ενώ έχουν σύμβαση μισθωτής εργασίας με έναν και μόνο εντολέα καθώς και ότι πολλές φορές οι εργαζόμενοι αυτοί δεν είναι δηλωμένοι ούτε ως αποσπασμένοι ούτε ως αυτοαπασχολούμενοι, ακόμη και σε επικίνδυνα επαγγέλματα για τα οποία προβλέπεται υποχρεωτική και πλήρης κοινωνική κάλυψη.

5.1.2 Οι εθνικές διατάξεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν όχι μόνο σαφείς και εφαρμόσιμους στην πράξη ορισμούς αλλά και κανόνες σχετικά με την ευθύνη σε περίπτωση είτε «ψευδοαυτοαπασχόλησης» είτε «ψευδοαπόσπασης», ώστε να διασφαλισθεί η καταβολή των μισθών, των προστίμων και των οφειλόμενων φόρων προς το συμφέρον των εργαζομένων αλλά και του κοινωνικού συνόλου, καθώς επίσης προκειμένου οι δημόσιες αρχές να έχουν τη δυνατότητα να διασφαλίζουν την τήρηση αυτής της υποχρέωσης, να περιορίζουν στο ελάχιστο τα κέρδη που αποκομίζονται ενδεχομένως από δόλιες πρακτικές, και να αυξάνουν τις οικονομικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε όσους παρανομούν όταν διαπιστώνεται αθέμιτη σύμπραξη μεταξύ της επιχείρησης και του «ψευδοαυτοαπασχολούμενου» προκειμένου να αποφύγουν τις υποχρεώσεις της κοινωνικής πρόνοιας.

5.2 Υπεργολαβία και ευθύνη

5.2.1 Σε επίπεδο κρατών μελών, ορισμένοι εθνικοί ή τομεακοί εταίροι τάσσονται υπέρ της αρχής της κοινής και εις ολόκληρον ευθύνης των βασικών επιχειρήσεων έναντι των υπεργολάβων. Η αρχή αυτή περιλαμβάνεται στο εθνικό δίκαιο και αξίζει να αναφέρεται ως

ορθή πρακτική. Στην έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁽¹²⁾ αναδεικνύονται τα πολλαπλά πλεονεκτήματα που είχαν αποσπασμένοι εργαζόμενοι χάρη στο καθεστώς της κοινής και εις ολόκληρον ευθύνης των επιχειρήσεων. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή εκτιμά ότι αξίζει να εξεταστεί περαιτέρω το ερώτημα εάν η επικουρική ευθύνη του κύριου αναδόχου μπορεί να αποτελέσει αποτελεσματικό και αναλογικό τρόπο αύξησης της εποπτείας και του ελέγχου της συμμόρφωσης με το κοινοτικό δίκαιο. Από την πλευρά του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ταχθεί υπέρ των διατάξεων τέτοιου είδους.

5.2.2 Στην πράξη έχει αποδειχθεί σαφώς ότι η οδηγία για την απόσπαση εργαζομένων παρακάμπτεται σε ορισμένες περιπτώσεις μέσω της χρήσης μιας μεγάλης αλυσίδας υπεργοληπτών σε συνδυασμό με τη συνεργασία με παρόχους διασυνοριακών υπηρεσιών.

5.2.3 Η Επιτροπή αναφέρει στην ανακοίνωσή της ότι προτίθεται να προβεί σε εις βάθος εξέταση των προβλημάτων που συνδέονται με τον διασυνοριακό έλεγχο της τήρησης της νομοθεσίας (κυρώσεις, πρόστιμα, κοινή και εις ολόκληρον ευθύνη), και τούτο σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους. Απαντά κατ' αυτόν τον τρόπο στην έκκληση που της έχει απευθύνει επανειλημμένα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να λάβει νομοθετική πρωτοβουλία στον τομέα της κοινής και εις ολόκληρον ευθύνης ώστε να περιοριστούν στο ελάχιστο οι δυνατότητες παραβίασης της νομοθεσίας ή να αποτελέσει η αρχή αυτή αντικείμενο συλλογικής σύμβασης, όπως προβλέπεται από την οδηγία για την απόσπαση εργαζομένων. Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε να ενημερωθεί σχετικά με το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽¹²⁾ Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη: μια νέα εταιρική σχέση (2006/2133(INI)), Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την εφαρμογή της οδηγίας 96/71/EK σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων (2006/2038(INI)) και έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με θέμα «Εκσυγχρονισμός του εργατικού δικαίου για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα» (2007/2023(INI)). Στην τελευταία έκθεση το Κοινοβούλιο «καλεί την Επιτροπή ρυθμίσει την από κοινού και ατομική ευθύνη για τις γενικές ή κύριες επιχειρήσεις, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι καταχρήσεις κατά την υπεργολαβία και την εξωτερική ανάθεση εργαζομένων και να διαμορφωθεί μια διαφανής και ανταγωνιστική αγορά για όλες τις εταιρείες επί τη βάση ισότιμων όρων ανταγωνισμού όσον αφορά τα πρότυπα και τις συνθήκες εργασίας: συγκεκριμένα δε καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να καθορίσουν με σαφήνεια σε ευρωπαϊκό επίπεδο ποιος είναι αρμόδιος για τη συμμόρφωση με το εργατικό δίκαιο και για την καταβολή των ανάλογων μισθών, εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων σε μια αλυσίδα υπεργοληπτών». Πρακτικό παράδειγμα αποτελεί το εργοτάξιο της κατασκευής της έδρας του Συμβουλίου (Justus Lipsius) στις Βρυξέλλες στη δεκαετία του 1990. Σε κάποιο στάδιο της κατασκευής αναρτήθηκε στο εργοτάξιο πίνακας που περιλάμβανε περίπου 30 με 50 υπεργολήπτες και ο κατάλογος δεν ήταν εξαντλητικός. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η ανακαίνιση του κτιρίου Berlaymont (έδρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), όπου μια γερμανική εταιρία ειδικευμένη στην αφαίρεση αμιάντου είχε προσλάβει με υπεργολαβία περίπου 110 πορτογάλους εργάτες που δεν ήταν εκπαιδευμένοι για την εκτέλεση παρόμοιας εργασίας και οι οποίοι εργάστηκαν υπό τρομακτικές συνθήκες. Άλλα παρόμοια παραδείγματα περιλαμβάνονται στη μελέτη «The free movement of workers», CLR Studies 4(2004), σ. 48-51, εκδότης Cremer και Donders.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προαγωγή της κινητικότητας των νέων στην Ευρώπη: πρακτικές πτυχές και χρονοδιάγραμμα»

(2008/C 224/23)

Με επιστολή στις 25 Οκτωβρίου 2007, ο Υφυπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Γαλλίας, κ. JOUYET, ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα:

«*Η προαγωγή της κινητικότητας των νέων στην Ευρώπη: Πρακτικές πτυχές και χρονοδιάγραμμα*» (διερευνητική γνωμοδότηση).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες της ΕΟΚΕ για το θέμα, υιοθέτησε τη γνωμοδότηση τους στις 7 Μαΐου 2008 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Rodríguez García-Caro.

Κατά την 445η σύνοδο ολομέλειας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 117 ψήφους υπέρ, 4 ψήφους κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκιμάζει το ενδιαφέρον και την υποστήριξη που δείχνει η μέλλουσα γαλλική προεδρία του Συμβουλίου για την κινητικότητα των νέων ευρωπαίων. Τον Δεκέμβριο του 2000, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας υιοθέτησε ψήφισμα στο οποίο απαριθμούνται 42 μέτρα για την προαγωγή και την ενθάρρυνση της κινητικότητας των νέων. Λίγα χρόνια αργότερα, με την εκ νέου ανάληψη της προεδρίας από τη Γαλλία, φαίνεται να υπάρχει και πάλι ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επίλυση των προβλημάτων που επηρεάζουν την κινητικότητα των νέων ευρωπαίων πολιτών.

1.2 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, το βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η ΕΕ σε ό,τι αφορά τη διασυνοριακή κινητικότητα των νέων είναι η έλλειψη λύσεων για τα προβλήματα τα οποία έχουν περιγραφεί σε πολυάριθμες περιπτώσεις και η δυσχέρεια εφαρμογής των μέτρων που έχουν υιοθετηθεί με σκοπό την ρύθμιση αυτών των προβλημάτων. Ο κατάλογος των προβλημάτων που έχουν εντοπιστεί είναι το ίδιο εκτενής με τον κατάλογο των μέτρων που πρέπει να υιοθετηθούν για την επίλυσή τους. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το ζητούμενο δεν είναι να εξεταστεί εάν υπάρχουν περαιτέρω εμπόδια στην κινητικότητα και να προταθούν δράσεις για την προαγωγή της αλλά, μάλλον, να τεθεί το ερώτημα του τι έχει επιτευχθεί, τι πρέπει ακόμα να επιτευχθεί και πώς μπορούν να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα.

1.3 Επομένως, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν χρειάζεται να συσταθούν περαιτέρω ομάδες εμπειρογνομώνων ή ομάδες υψηλού επιπέδου οι οποίες ενδεχομένως θα επανεξετάσουν τα θέματα που έχουν ήδη εξετάσει στο παρελθόν. Αυτό που χρειάζεται, είναι να συσταθεί ομάδα εργασίας που θα αντιπροσωπεύει τις διάφορες ΓΔ της Επιτροπής οι οποίες έχουν αρμοδιότητες στον χώρο της κινητικότητας, για να αναλύσει την κατάσταση και να πραγματοποιηθεί μεθοδικά τα ακόλουθα σημεία:

— να προσδιοριστεί τα εμπόδια που έχουν ήδη εντοπιστεί και περιγραφεί στο παρελθόν,

— να εντοπιστεί αποτελεσματικά μέτρα που έχουν υιοθετηθεί σε επίπεδο ΕΕ με στόχο την άρση των εμποδίων αυτών (κανονισμοί, οδηγίες, αποφάσεις, ψηφίσματα, συστάσεις κ.λπ.),

— να εντοπιστεί τα προβλήματα που δεν έχουν επιλυθεί ακόμα και που θα επιλυθούν με την θέσπιση νομοθεσίας,

— να εντοπιστεί προβλήματα τα οποία έχουν προσδιοριστεί χωρίς να έχει γίνει κάποια προσπάθεια για την επίλυσή τους,

— να εντοπιστεί μέτρα τα οποία έχουν προταθεί αλλά δεν έχουν συνεκτιμηθεί ή εφαρμοστεί από τα κράτη μέλη.

1.4 Κατά τον ίδιο τρόπο, πρέπει να οριστεί μεθοδικά η κατάσταση των νέων ανθρώπων με την κατανομή τους σε διάφορες ομάδες στόχους που υπόκεινται σε συγκρίσιμες συνθήκες και αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα. Αυτό θα επιτρέψει να ανακαλυφθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν τις διάφορες ομάδες νέων και, κατ' αυτό τον τρόπο, να ληφθούν με επιλεκτικό τρόπο συγκεκριμένα μέτρα για τις ομάδες αυτές, με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας, καθώς και την αποφυγή γενικών αποφάσεων.

1.5 Στις ομάδες που θα αναλυθούν πρέπει να συμπεριλαμβάνονται, εκτός άλλων, οι ακόλουθες:

— φοιτητές πανεπιστημίων,

— νέοι που έχουν ολοκληρώσει τις πανεπιστημιακές τους σπουδές ή την επαγγελματική τους κατάρτιση και αρχίζουν να εργάζονται για πρώτη φορά,

— σπουδαστές που συμμετέχουν σε προγράμματα εναλλασσόμενης επαγγελματικής κατάρτισης,

— καλλιτέχνες,

— νέοι εθελοντές,

— νέοι επιχειρηματίες,

— νέοι χωρίς οικονομικούς πόρους,

— νέοι γονείς που επιχειρούν να συνδυάσουν τον οικογενειακό βίο με την εργασία ή την εκπαίδευση,

- κοινωνικά αποκλεισμένοι νέοι,
- νέοι που αναζητούν εργασία και η κατάσταση τους στα πρώτα χρόνια της επαγγελματικής τους δραστηριότητας.

1.6 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί ότι αυτό που χρειάζεται δεν είναι να συνεχίσει ο εντοπισμός εμποδίων και λύσεων αλλά, μάλλον, η εφαρμογή κατάλληλων μέτρων σε εύλογο χρονικό διάστημα, έτσι ώστε ό,τι έχει ήδη αναφερθεί και περιγραφεί σχετικά με την κινητικότητα να μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για την ανεύρεση λύσεων για τα προβλήματα κινητικότητας που αντιμετωπίζουν οι νέοι στην Ευρώπη.

1.7 Με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων στην προσπάθεια να επιτευχθεί η κινητικότητα των νέων και με την υιοθέτηση μιας περισσότερο προορατικής προσέγγισης στις διάφορες πολιτικές ΕΕ στον τομέα αυτό, η σημερινή κατάσταση θα μπορούσε να αλλάξει ριζικά.

2. Εισαγωγή

2.1 Αιτιολόγηση της διερευνητικής γνωμοδότησης

2.1.1 Το παρόν έγγραφο εκπονήθηκε ως ανταπόκριση στο αίτημα που υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ο Υφυπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Γαλλίας, ο οποίος ζήτησε από την ΕΟΚΕ στις 25 Οκτωβρίου 2007 να καταρτίσει διερευνητική γνωμοδότηση για με θέμα «**Προαγωγή της κινητικότητας των νέων στην Ευρώπη: Πρακτικές πτυχές και χρονοδιάγραμμα**». Το αίτημα για την εκπόνηση γνωμοδότησης υποβλήθηκε ενόψει της ανάληψης της προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ από την Γαλλία, το δεύτερο εξάμηνο του 2008.

2.1.2 Ταυτοχρόνως, ο αρμόδιος για θέματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης Επίτροπος προώθησε τη σύσταση ομάδας εμπειρογνομώνων υψηλού επιπέδου για την προαγωγή της κινητικότητας των ευρωπαίων. Η ομάδα υψηλού επιπέδου συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 24 Ιανουαρίου 2008 και έθεσε ως στόχο των προσδιορισμό μέτρων τα οποία θα μπορούσαν να θεσπιστούν για να αυξηθούν οι ευκαιρίες των νέων ανθρώπων, να βελτιωθεί στήριξη που προσφέρεται στην κινητικότητα στο χώρο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης ενηλίκων, και να αυξηθεί η κινητικότητα νέων καλλιτεχνών, επιχειρηματιών και εθελοντών. Η ομάδα σκοπεύει να ολοκληρώσει το έργο της κατά τα μέσα του τρέχοντος έτους, όταν θα εκπονήσει στρατηγική έκθεση.

2.2 Η κινητικότητα στην ΕΕ: Κάτι περισσότερο από το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας

2.2.1 Η κινητικότητα είναι ένα δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο άρθρο 18 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Το δικαίωμα αυτό προσδιορίζεται περαιτέρω σε σχέση με την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση στις διατάξεις των άρθρων 149, παράγραφος 4, και 150, παράγραφος 4, της ίδιας Συνθήκης. Κατά συνέπεια, από την άποψη αυτή, τόσο η ΕΕ όσο και τα κράτη μέλη πρέπει να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για να εγγυηθούν αυτό το δικαίωμα κινητικότητας, είτε για λόγους εργασίας, επαγγελματικής κατάρτισης και προσφοράς εθελοντικών υπηρεσιών, είτε απλώς για λόγους αναψυχής.

2.2.2 Αρχικά, η ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων, ως μία από τις τέσσερις βασικές ελευθερίες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, μαζί με την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, κεφαλαίων και υπηρεσιών, αποτελούσε τη βάση της κινητικότητας των υπηκόων των κρατών της ΕΕ. Για την εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας εργαζομένων, σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στην κοινοτική νομοθεσία (ιδιαίτερος σε ό,τι αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες) η οποία επηρέασε, επίσης, και την κινητικότητα των μελών της οικογένειας των εργαζομένων εντός της ΕΕ. Έκτοτε, με την εφαρμογή κοινοτικών προγραμμάτων στον χώρο της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης και της έρευνας, άρχισαν να προκύπτουν πολλά άλλα εμπόδια στη διεθνική κινητικότητα.

2.2.3 Με την πάροδο των χρόνων, κυκλοφόρησαν πολλά έγγραφα σε διάφορους τομείς στα οποία επισημαίνονται τα εμπόδια στην κινητικότητα και προτάθηκαν, περιγράφηκαν και — σε ορισμένες περιπτώσεις — εφαρμόστηκαν αποτελεσματικές λύσεις, οι οποίες επέτρεψαν την άρση των εμποδίων που υπήρχαν για την μετάβαση και την εγκατάσταση πολιτών της ΕΕ σε χώρες εκτός από την χώρα καταγωγής τους.

2.2.4 Ωστόσο, ο χρόνος έδειξε ότι ο εντοπισμός των εμποδίων και οι προτάσεις λύσεων δεν αρκούσε πάντα για την κατάργηση αυτών των εμποδίων ή την οριστική επίλυση των προβλημάτων που εμπόδιζαν την ελεύθερη κυκλοφορία και κινητικότητα. Στα διάφορα έγγραφα που εκδόθηκαν από ευρωπαϊκά όργανα, επαναλαμβάνονται τα ίδια προβλήματα και προτείνονται ακόμη και διορθωτικά μέτρα, παρόλο που είχαν ήδη προταθεί — συχνά χωρίς να εφαρμοστούν — στο παρελθόν.

2.2.5 Η ΕΟΚΕ γνωρίζει ότι η επίλυση ορισμένων προβλημάτων που επηρεάζουν την κινητικότητα μπορεί να είναι δύσκολη. Ωστόσο, έχει κατά καιρούς παρατηρήσει ότι η βούληση για την επίλυση των προβλημάτων αυτών δεν αντιστοιχεί πάντοτε στη σημασία που έχει για τους πολίτες η άρση των διοικητικών ή των νομικών εμποδίων στην κινητικότητα.

2.2.6 Από νομικής απόψεως, η πιθανότητα των υιοθετούμενων μέτρων να επιλύσουν τα προβλήματα κινητικότητας εξαρτάται άμεσα από τη μορφή της νομοθεσίας που χρησιμοποιείται. Όσο περισσότερο χρησιμοποιούνται συστάσεις ή ψηφίσματα, τόσο πιθανότερο είναι τα προτεινόμενα μέτρα να μην εφαρμοστούν σε όλα τα κράτη μέλη. Ακόμη πιο σημαντικό είναι πως μολονότι η Επιτροπή ορισμένες φορές πρέπει να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για να διασφαλίσει τη μεταφορά του περιεχομένου μιας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο ενός κράτους μέλους, οι απλές συστάσεις μπορεί να μην εφαρμοστούν, πράγμα που συνεπάγεται τα προτεινόμενα μέτρα να καθίστανται αναποτελεσματικά.

2.2.7 Μολονότι αληθεύει ότι, με την πάροδο του χρόνου, τα νομικά εμπόδια είναι πλέον λιγότερο σημαντικά σε σύγκριση με πρακτικά προβλήματα τα οποία συνδέονται με τις γλωσσικές γνώσεις, τη διαθεσιμότητα των οικονομικών πόρων που απαιτούνται για την κινητικότητα, την πληροφόρηση και το ενδιαφέρον των νέων κλπ., είναι εξίσου αληθές ότι άλλες πτυχές τόσο νομικές όσο και πρακτικές εξακολουθούν να αποτελούν πρόβλημα στην ΕΕ.

2.2.8 Σε πολλές περιπτώσεις, η ΕΟΚΕ, είτε μετά από αίτηση γνωμοδότησης άλλων οργάνων, είτε με δική της πρωτοβουλία, εξέφρασε την άποψή της για το θέμα αυτό το οποίο επηρεάζει άμεσα τη ζωή των πολιτών της ΕΕ. Στις γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ εντόπισε ή επιβεβαίωσε την ύπαρξη εμποδίων όλων των ειδών και υποστήριξε ή πρότεινε διάφορες λύσεις. Ως εκπρόσωπος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, η ΕΟΚΕ θα συνεχίσει να εργάζεται ενεργά για την επίλυση των οποιωνδήποτε προβλημάτων που εμποδίζουν τους πολίτες της ΕΕ να ασκήσουν το δικαίωμα στην κινητικότητα.

3. Τα εμπόδια στην κινητικότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση: ανάλυση

3.1 Το — Πράσινο βιβλίο: εκπαίδευση — κατάρτιση — έρευνα — τα εμπόδια στη διακρατική κινητικότητα ⁽¹⁾ πραγματεύεται τα προηγούμενα, τα εμπόδια, και τις πιθανές λύσεις στα προβλήματα κινητικότητας που αντιμετωπίζουν τα άτομα που κυκλοφορούν στην Ευρώπη για εκπαιδευτικούς λόγους. Η ΕΟΚΕ υιοθέτησε γνωμοδότηση για το θέμα ⁽²⁾ στην οποία πρότεινε διάφορες λύσεις επιπλέον των λύσεων που είχε προτείνει το Πράσινο Βιβλίο, τονίζοντας: «Οι πιο υλικές πτυχές που αντιμετωπίστηκαν στις Συνθήκες, εξελίχθηκαν με πιο αποτελεσματικό τρόπο από τους αντίστοιχους ανθρώπινους πόρους, πράγμα που οδήγησε σε μια κανονιστική ανάπτυξη που επιτρέπει να διακινούνται εντός των κοινοτικών συνόρων με μεγαλύτερη ευκολία τα αντικείμενα παρά τα άτομα. Η ΟΚΕ φρονεί ότι είναι αναγκαίο να προχωρήσουμε προς την πολιτική δέσμευση που θα επιτρέψει την εμβάθυνση της διαμόρφωσης μιας πιο αυθεντικής Ευρώπης των πολιτών».

3.2 Ορισμένα από τα εμπόδια που περιγράφονται στο εν λόγω έγγραφο έχουν εξαλειφθεί, ορισμένα επιλύονται, ενώ άλλα εξακολουθούν να είναι τόσο προβληματικά όσο και στο παρελθόν, εάν όχι και πιο προβληματικά. Τα εμπόδια αυτά συνδέονται με θέματα όπως, για παράδειγμα, το δικαίωμα παραμονής, η αναγνώριση των προσόντων, η έλλειψη δυνατότητας μεταφοράς των υποτροφιών, τα φορολογικά συστήματα σε κάθε κράτος μέλος, η κοινωνική προστασία, κλπ. Εκτός από τα νομικά αυτά προβλήματα υπάρχουν εμπόδια που αφορούν τα γλωσσικά και πολιτισμικά προβλήματα, την έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τον τόπο προορισμού, την καθημερινή ζωή στην χώρα προορισμού κλπ. Αυτά είναι τα προβλήματα τα οποία, συχνά, εξακολουθούν να αντιμετωπίζονται σήμερα.

3.3 Στις 14 Δεκεμβρίου 2000, το Συμβούλιο της Νίκαιας υιοθέτησε ψήφισμα όσον αφορά το σχέδιο δράσης για την κινητικότητα ⁽³⁾. Το εν λόγω ψήφισμα αποτελεί συνέχεια των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισαβόνας του Μαρτίου 2000, το οποίο αναγνώριζε την επιτακτική ανάγκη να εξαλειφθούν τα εμπόδια στην κινητικότητα εντός της ΕΕ προκειμένου να δημιουργηθεί ένας πραγματικός ευρωπαϊκός χώρος της γνώσης. Το ψήφισμα απαριθμούσε 42 μέτρα για την άρση των εμποδίων στην κινητικότητα.

3.3.1 Τα εν λόγω μέτρα ταξινομούνται σύμφωνα με τους παρακάτω στόχους:

- χάραξη μιας ευρωπαϊκής πολιτικής κινητικότητας,
- κατάρτιση των εκπαιδευτικών ώστε να καταστούν παράγοντες κινητικότητας,
- ανάπτυξη της πολυγλωσσίας,
- διευκόλυνση της πρόσβασης στην πληροφόρηση σχετικά με την κινητικότητα,
- υιοθέτηση χάρτη κινητικότητας,
- μελέτη της χρηματοδότησης της κινητικότητας,
- ορισμός και εκδημοκρατισμός της κινητικότητας καθιστώντας την οικονομικά και κοινωνικά προσβάσιμη από όλους,
- δημιουργία νέων μορφών κινητικότητας,
- βελτίωση των διευκολύνσεων υποδοχής των ατόμων,
- απλούστευση του χρονοδιαγράμματος κινητικότητας,
- διασφάλιση κατάλληλου καθεστώτος για τα άτομα που επιλέγουν την κινητικότητα,
- ανάπτυξη συστήματος αναγνώρισης και ισοδυναμίας των διπλωμάτων και της κατάρτισης,
- αναγνώριση της αποκτώμενης πείρας,
- αξιοποίηση των περιόδων κινητικότητας.

3.3.2 Μεταξύ των μέτρων που ορίζονται ως προτεραιότητες στο ψήφισμα περιλαμβάνονται τα εξής:

- ανάπτυξη της πολυγλωσσίας,
- δημιουργία μιας πύλης που θα δίνει πρόσβαση στις διάφορες ευρωπαϊκές πηγές πληροφοριών σχετικά με την κινητικότητα,
- αναγνώριση των περιόδων κινητικότητας στις σπουδές που οδηγούν στην απόκτηση διπλώματος,
- κατάρτιση των διοργανωτών της κινητικότητας ώστε να είναι ικανοί να συμβουλευθούν, να κατευθύνουν και να καταρτίζουν σχέδια κινητικότητας,
- ορισμός και υιοθέτηση ενός χάρτη ποιότητας,
- απογραφή των δυνατοτήτων κινητικότητας και ορθών πρακτικών ανταλλαγών,
- διασύνδεση των χρηματοδοτήσεων της κινητικότητας από τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη.

⁽¹⁾ COM(96) 462 τελικό.

⁽²⁾ CES 239/97, σημείο 3.1.2, εισηγητής: ο κ. Rodríguez García-Caro.

⁽³⁾ EE C 371 της 23.12.2000.

3.4 Η πρώτη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με σκοπό την διευκόλυνση της κινητικότητας είναι η σύσταση αριθ. 2001/613/ΕΚ για την ενδοκοινοτική κινητικότητα των σπουδαστών, των επιμορφούμενων ατόμων, των εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών ⁽⁴⁾. Η ΕΟΚΕ υιοθέτησε γνωμοδότηση για το θέμα ⁽⁵⁾, στην οποία τόνιζε τα εξής: «Για να υλοποιηθεί η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση υπό την έννοια μιας Ευρώπης των πολιτών και να ενισχυθεί η διεθνής ανταγωνιστικότητά της, είναι απαραίτητο να ασκείται η κινητικότητα χωρίς εμπόδια».

3.4.1 Η σύσταση καλεί τα κράτη:

- να άρουν τα νομικά και διοικητικά εμπόδια στην κινητικότητα,
- να αμβλύνουν τα γλωσσικά και πολιτιστικά εμπόδια ενθαρρύνοντας την εκμάθηση τουλάχιστον δύο γλωσσών,
- να προωθήσουν διάφορες ρυθμίσεις για τη χρηματοδοτική στήριξη και τη διευκόλυνση της δυνατότητα μεταφοράς των υποτροφιών,
- να προωθήσουν έναν ευρωπαϊκό χώρο τυπικών προσόντων,
- να προωθήσουν την εύκολη πρόσβαση σε κάθε χρήσιμη πληροφορία.

3.4.2 Εξάλλου, προτείνεται σειρά ειδικών μέτρων για τους σπουδαστές, τα επιμορφωνόμενα άτομα, τους νέους εθελοντές, τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευτές.

3.5 Στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ⁽⁶⁾ για το Λευκό Βιβλίο: Πολιτική νεολαίας, η ΕΟΚΕ τόνιζε, όσον αφορά την κινητικότητα, ότι: «Επί του παρόντος, το δικαίωμα αυτό παραμένει θεωρητικό για τους περισσότερους νέους. Οι αιτίες είναι η έλλειψη ευκαιριών και πόρων, η έλλειψη αναγνώρισης της αξίας της κινητικότητας και των προσόντων που αποκτούνται μέσω αυτής, η άνιση κατανομή των ευκαιριών, η κοινωνική και πολιτισμική αντίσταση στην ιδέα της κινητικότητας καθώς και οι νομικοί και διοικητικοί φραγμοί. Συνεπώς, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους διοικητικούς φραγμούς που υφίστανται στα κράτη μέλη όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση (ιδίως την ασφάλεια ανεργίας), τη φορολογία, τα δικαιώματα διαμονής και την αναγνώριση των προσόντων που απαιτούνται τόσο επίσημα όσο και μέσω της μη επίσημης και της ανεπίσημης εκπαίδευσης».

⁽⁴⁾ ΕΕ L 215 της 9.8.2001.

⁽⁵⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 27.4.2000 σχετικά με την «Πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της κινητικότητας στην Κοινότητα των σπουδαστών, των επιμορφωμένων ατόμων, των νέων εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών», εισηγήτριας: ο κ. Rodríguez García-Caro (ΕΕ C 168 της 16.6.2000).

⁽⁶⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 4.12.2000 σχετικά με το «Λευκό Βιβλίο: Πολιτική νεολαίας», εισηγήτρια: κα Hassett (ΕΕ C 116 της 20.4.2001).

3.6 Μολονότι τα κοινοτικά όργανα έχουν καταβάλει πολυάριθμες προσπάθειες για την επίλυση των προβλημάτων που εντοπίζονται στο Πράσινο Βιβλίο ως εμπόδια στην κινητικότητα των νέων, των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών και των ερευνητών, και παρά τις καλές προθέσεις του σχεδίου δράσης για την κινητικότητα, ορισμένα από τα προβλήματα αυτά εξακολουθούν να υπάρχουν σήμερα.

3.7 Ωστόσο, μπορούν να αναφερθούν ορισμένα παραδείγματα νομικών λύσεων για τα υφιστάμενα προβλήματα. Για παράδειγμα:

3.7.1 Νομοθετικές πράξεις που έχουν υιοθετηθεί:

- Η οδηγία αριθ. 2004/38/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών ⁽⁷⁾.
- Οι κανονισμοί αριθ. 1408/71 και αριθ. 883/2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας ⁽⁸⁾.
- Η απόφαση αριθ. 2241/2004/ΕΚ σχετικά με το ενιαίο κοινοτικό πλαίσιο για τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων και ικανοτήτων (Europass) ⁽⁹⁾.
- Η οδηγία αριθ. 2005/36/ΕΚ σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων ⁽¹⁰⁾.
- Η σύσταση αριθ. 2006/961/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διακρατική κινητικότητα εντός της Κοινότητας για σκοπούς εκπαίδευσης και κατάρτισης: Ευρωπαϊκός χάρτης ποιότητας για την κινητικότητα ⁽¹¹⁾.
- Η σύσταση αριθ. 3662/07 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση ⁽¹²⁾.

3.7.2 Μέτρα υπό εκπόνηση:

- Ευρωπαϊκό σύστημα ακαδημαϊκών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.
- Αναγνώριση των ικανοτήτων που αποκομίζονται μέσω του εθελοντισμού ⁽¹³⁾.
- Στρατηγικό πλαίσιο για την πολυγλωσσία ⁽¹⁴⁾.

⁽⁷⁾ ΕΕ L 158 της 30.4.2004.

⁽⁸⁾ ΕΕ L 166 της 30.4.2004.

⁽⁹⁾ ΕΕ L 390 της 31.12.2004.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ L 255 της 30.9.2005.

⁽¹¹⁾ ΕΕ L 394 της 30.12.2006.

⁽¹²⁾ PE-CONS 3663/07.

⁽¹³⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 13.12.2006 με θέμα «Εθελοντισμός: ο ρόλος του στην ευρωπαϊκή κοινωνία και ο αντικτύπος του», Εισηγήτρια: κα Koller, συνεισηγήτρια: κα zu Eulenburg (ΕΕ C 325, 30.12.2006).

⁽¹⁴⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 26.10.2006 σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών Ένα νέο στρατηγικό πλαίσιο για την πολυγλωσσία», εισηγήτρια: κα Le Nouail-Marlière (ΕΕ C 324, 30.12.2006).

3.8 Η ΕΟΚΕ αποφάνθηκε για τα θέματα αυτά σε διάφορες γνωμοδοτήσεις, διασαφηνίζοντας τη θέση της όσον αφορά διάφορες πτυχές οι οποίες επηρεάζουν άμεσα την κινητικότητα των πολιτών της ΕΕ γενικά και των νέων ειδικότερα. Συγκεκριμένα, διαμορφώνεται μια διαδικασία λήψης αποφάσεων για την επίλυση των προβλημάτων που συνδέονται με την κινητικότητα των νέων της Ευρώπης η οποία, όμως, ορίζει ανεπαρκώς ορισμένες πτυχές του δεδηλωμένου στόχου της προώθησης και διευκόλυνσης της κινητικότητας.

3.9 Τέλος, είναι σημαντικό να υπενθυμιστεί ότι το κοινό έχει στη διάθεσή του ορισμένα μέτρα, που θα μπορούσαν να προωθηθούν και των οποίων η λειτουργία θα μπορούσε να βελτιωθεί. Ένα παράδειγμα που αξίζει να αναφερθεί είναι η ευρωπαϊκή πύλη για την επαγγελματική κινητικότητα (δίκτυο EURES). Η τράπεζα δεδομένων του θα έπρεπε να είναι πιο εύκολα προσβάσιμη και να ενημερώνεται σε τακτικά διαστήματα· οι πληροφορίες που περιέχει θα πρέπει να παρακολουθούνται, δεδομένου ότι ορισμένες φορές είναι πολύ συνοπτικές και, προπάντων, πρέπει να προβληθεί περισσότερο στο κοινό ως πύλη και δίκτυο.

3.10 Στο πλαίσιο αυτό, τα κοινοτικά όργανα ίσως να πρέπει να διερωτηθούν τι γνωρίζουν οι νέοι σχετικά με τις διάφορες πρωτοβουλίες που υπάρχουν με στόχο την ενθάρρυνση της κινητικότητάς τους. Ποιος γνωρίζει τι είναι το Ευρωπαϊκό Βιβλιάριο (Europass), το Βιβλιάριο Κατάρτισης Νέων (Youthpass), ή ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Ποιότητας για την Κινητικότητα; Τα κράτη μέλη διαδίδουν επαρκώς τις γνώσεις τους; Εκτός από το Erasmus, γνωρίζουν οι νέοι της Ευρώπης ποια άλλα προγράμματα κινητικότητας υπάρχουν; Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η προώθηση της ενημέρωσης σχετικά με τους διάφορους πόρους που υπάρχουν είναι ένας άλλος τρόπος για να αρθούν τα εμπόδια στην κινητικότητα.

4. Η διασυνοριακή κινητικότητα των νέων της Ευρώπης: η θέση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

4.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι κύριο εμπόδιο στην κινητικότητα των νέων της Ευρώπης είναι η απουσία λύσεων για τα προβλήματα που έχουν τεθεί τόσο συχνά και η αδυναμία εφαρμογής των μέτρων που τόσο συχνά έχουν προταθεί για την επίλυσή τους.

4.2 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι προτιμότερο να εστιαστούν οι προσπάθειες περισσότερο προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικής εφαρμογής των μέτρων παρά στη συγκρότηση περαιτέρω ομάδων εμπειρογνομόνων για τον εντοπισμό των ιδίων ακριβώς εμποδίων που έχουν περιγραφεί παλαιότερα και τα οποία βρίσκονται στο στάδιο της επίλυσης.

4.3 Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να τονιστούν οι πραγματικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέοι της Ευρώπης όταν συμμετέχουν σε δραστηριότητες κινητικότητας και ανταλλαγών που συνδέονται με τη δια βίου μάθηση⁽¹⁵⁾, το πρόγραμμα Erasmus Mundus⁽¹⁶⁾, το πρόγραμμα «Νεολαία σε δράση»⁽¹⁷⁾, και το πρόγραμμα «Πολιτισμός»⁽¹⁸⁾. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να

διενεργηθεί κατά προτεραιότητα μια προκαταρκτική αξιολόγηση. Είναι απαραίτητο να γίνει ένα διάλειμμα και να εξετάσουμε προσεκτικά πού βρισκόμαστε σχετικά με αυτό σημαντικό πρόβλημα που επηρεάζει τόσο άμεσα τους νέους στην Ευρώπη.

4.4 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι απαραίτητο να συγκροτηθεί ομάδα συντονισμού των διαφόρων ΓΔ της Επιτροπής οι οποίες έχουν αρμοδιότητες στον τομέα αυτό, με ειδικό καθήκον να εκπονήσουν εξαντλητική ανάλυση της κατάστασης, με τους παρακάτω βασικούς στόχους:

- να καθορίσουν τα εμπόδια που έχουν ήδη εντοπιστεί και περιγραφεί προηγουμένως,
- να εντοπίσουν αποτελεσματικά μέτρα που έχουν υιοθετηθεί σε επίπεδο ΕΕ για την άρση τους (κανονισμοί, οδηγίες, αποφάσεις, ψηφίσματα, συστάσεις, κλπ.),
- να εντοπίσουν προβλήματα που δεν ακόμη επιλυθεί, τα οποία έχουν καθοριστεί και βρίσκονται στο στάδιο της επίλυσής τους διαμέσου της νομοθεσίας,
- να εντοπίσουν προβλήματα που έχουν εντοπισθεί, αλλά για τα οποία δεν έχουν εξευρεθεί λύσεις,
- να εντοπίσουν μέτρα που έχουν προταθεί αλλά δεν έχουν ληφθεί υπόψη ή δεν έχουν εφαρμοστεί από τα κράτη μέλη.

4.5 Αφού διενεργηθεί αυτή η γενική ανάλυση, το επόμενο βήμα είναι να οριστεί μεθοδολογικά η κατάσταση των νέων με την κατανομή τους σε διάφορες ομάδες στόχους ανάλογα με τα προβλήματα και τις καταστάσεις που αντιμετωπίζουν, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του σημείου 1.5 παραπάνω.

4.6 Με βάση την ανάλυση αυτή και εάν ληφθεί υπόψη ότι οι συνθήκες των διαφόρων ομάδων που αναφέρονται είναι εντελώς διαφορετικές, θα είναι δυνατόν να κατευθυνθεί η δράση των οργάνων της ΕΕ προς ειδικότερα, λιγότερο γενικά μέτρα. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να βελτιωθεί η αποδοτικότητα των μέτρων και να επιλυθούν αποτελεσματικότερα τα προβλήματα κινητικότητας.

4.7 Ως εκπρόσωπος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και συμβουλευτικό όργανο με εκτεταμένη εμπειρία στην ανάλυση και επίλυση προβλημάτων που συνδέονται με την κινητικότητα, γενικότερα, και τη βελτίωση της κατάστασης των νέων στην αγορά εργασίας, ειδικότερα⁽¹⁹⁾, η ΕΟΚΕ είναι διατεθειμένη να συνεργαστεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την επίτευξη των παραπάνω στόχων. Η κινητικότητα των νέων θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ειδικών μέτρων στο πλαίσιο διατάξεων που θα ισχύουν για όλους τους πολίτες όσον αφορά τη δυνατότητα μεταφοράς των δικαιωμάτων Χάρη στην εμπειρογνομοσύνη της και τη γγγύτητά της προς την κοινωνία η ΕΟΚΕ καθίσταται βασικός εταίρος στον τομέα αυτό.

⁽¹⁵⁾ EE L 327 της 24.11.2006.

⁽¹⁶⁾ EE L 345 της 31.12.2003.

⁽¹⁷⁾ EE L 327 της 24.11.2006.

⁽¹⁸⁾ EE L 372 της 27.12.2006.

⁽¹⁹⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 12.3.2008 με θέμα «Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων στη βελτίωση της κατάστασης των νέων στην αγορά εργασίας»,ισηγητής: κ. Soares, συνεισηγήτρια: κα Päärendson, CES 500/2008.

4.8 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι υιοθετούνται μέτρα για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων καταστάσεων οι οποίες στο παρελθόν αποτελούσαν πραγματικά νομικά/διοικητικά εμπόδια στην κινητικότητα, και ότι τα εν λόγω εμπόδια μειώνονται. Εντούτοις, πρέπει να τονιστεί ότι εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικά εμπόδια: ένα εύγλωττο παράδειγμα που μπορεί να αναφερθεί είναι η αναγνώριση και επικύρωση γνώσεων και δεξιοτήτων. Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων θα μπορούσε να είναι ένας τρόπος για την άρση του εμποδίου αυτού. Όμως, οι δυσκολίες που συνεπάγεται η εφαρμογή του, έχουν τονιστεί σε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για το θέμα ⁽²⁰⁾.

4.9 Εξάλλου, με το πνεύμα της εποικοδομητικής κριτικής που πάντα χαρακτηρίζει τις γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ θα υποστηρίζει κάθε φορά οποιαδήποτε πρωτοβουλία στοχεύει στην άρση των εμποδίων που αποτρέπουν τα άτομα να ασκούν το δικαίωμα στην κινητικότητα και στην ελεύθερη διακίνηση. Ωστόσο, ορισμένα από τα εν λόγω εμπόδια τα οποία δεν είναι νομικής/διοικητικής φύσης. Για παράδειγμα, η έλλειψη πόρων που εμποδίζει τους νέους να συμμετάσχουν σε πρωτοβουλίες κινητικότητας και να ταξιδεύουν στο πλαίσιο των εν λόγω προγραμμάτων, οι δυσκολίες εκμάθησης

ξένων γλωσσών που αποτελούν ανυπέρβλητο εμπόδιο στα ταξίδια στις χώρες αυτές, η αβεβαιότητα για τις συνθήκες στις χώρες αυτές για τις οποίες μπορεί να μην γνωρίζουν τίποτα. Αυτές είναι καταστάσεις οι οποίες δεν απαιτούν σημαντικές νομικές συμφωνίες αλλά πολλές προσπάθειες για να επιλυθούν. Έγγραφα όπως, για παράδειγμα, το σχέδιο δράσης για την κινητικότητα προβλέπουν ήδη μέτρα για την προώθηση της πολυγλωσσίας, δυνατότητες χρηματοδότησης, τον εκδημοκρατισμό της κινητικότητας με μέσα που την καθιστούν οικονομικά προσβάσιμη τη βελτίωση των διευκολύνσεων υποδοχής για τα άτομα σε κινητικότητα, τη διασφάλιση κατάλληλου καθεστώτος, κλπ.

4.10 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι αυτό που απαιτείται δεν είναι να συνεχίσει ο εντοπισμός εμποδίων και λύσεων αλλά, μάλλον η εφαρμογή κατάλληλων μέτρων σε ευλόγως σύντομο χρονικό διάστημα, έτσι ώστε όσα έχουν ήδη λεχθεί σχετικά με την κινητικότητα να μπορέσουν να υλοποιηθούν. Εάν εμπλακούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη στην προσπάθεια να καταστεί η κινητικότητα πραγματικότητα για τους νέους και εάν υιοθετηθεί μια πιο πρωτόβουλη προσέγγιση όσον αφορά τις διάφορες κοινοτικές πολιτικές στον τομέα, η σημαντική κατάσταση θα μπορούσε να αλλάξει ριζικά.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽²⁰⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 30.5.2007 σχετικά με την «Πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση», εισηγητής: κ. Rodríguez García-Caro CES 807/2007 (EE C 175, 27.7.2007).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (2010)»

COM(2007) 797 τελικό — 2007/0278 (COD)

(2008/C 224/24)

Στις 30 Ιανουαρίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την:

«Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (2010)»

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες της ΕΟΚΕ για το θέμα, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαΐου 2008 με βάση εισηγητική έκθεση του εισηγητή, κ. PATER, και της συνεισηγήτριας, κ. KOLLER.

Κατά την 445η σύνοδο ολομέλειας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 116 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά, και 5 αποχές.

1. Σύνοψη της θέσης της ΕΟΚΕ

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή διακρίνει ευνοϊκά έναντι της πρότασης της Επιτροπής σχετικά με την ανακήρυξη του έτους 2010 σε ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Πρόκειται για μία πολύτιμη πρωτοβουλία για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης όσον αφορά τους επίμονους θύλακες φτώχειας και περιθωριοποίησης, όπως επίσης για την ανάπτυξη μεθόδων στήριξης για την αντιμετώπιση των εν λόγω προβλημάτων.

1.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πολυδιάστατη προσέγγιση του φαινομένου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, το οποίο δεν πρέπει να περικλείει μόνον τις σχετικές ανισότητες όσον αφορά το εισόδημα. Για την αποτελεσματικότερη διάδοση του μηνύματος ότι η φτώχεια και η κοινωνική περιθωριοποίηση δεν μπορούν να έχουν θέση σε μία τόσο ευήμερη ήπειρο όπως η Ευρώπη, όπως επίσης για την εξασφάλιση της δημόσιας υποστήριξης που είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική τους εξάλειψη, οι εκδηλώσεις του ευρωπαϊκού έτους 2010 θα πρέπει να βασιστούν, όχι μόνον στη σχετική φτώχεια, αλλά και σε δείκτες της φτώχειας που αντανακλούν το σημερινό επίπεδο των στερήσεων, τους τομείς που πλήττονται και την έκταση του προβλήματος, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τις διαφορές ανά την Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.3 Το ευρωπαϊκό έτος 2010 θα πρέπει να έχει σαφή, συγκεκριμένα και σφαιρικά θέματα. Καταρχάς, για τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της επαγγελματικής και κοινωνικής κινητοποίησης, χρειάζονται περισσότερα και καλύτερα συστήματα και προγράμματα κοινωνικής στήριξης. Ως προς τούτο, η κοινωνική πολιτική συνιστά πραγματικά έναν παραγωγικό παράγοντα. Κατά δεύτερο λόγο, η μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού είναι προς όφελος κάθε πολίτη και, για αυτό το λόγο, όλοι οι πολίτες θα πρέπει να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου αυτού. Αυτό δεν αναιρεί, φυσικά, το γεγονός ότι η καταπολέμηση της φτώχειας και της περιθωριοποίησης είναι καθήκον της πολιτικής και, συνεπώς καθήκον των εθνικών αρχών και των αρχών κατώτερης βαθμίδας, καθώς και όλων των κοινωνικών παραγόντων.

1.4 Το ευρωπαϊκό έτος 2010 θα πρέπει να αποτελέσει ευκαιρία για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης όσον αφορά την ανάγκη εκσυγχρονισμού και ενίσχυσης του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και των επακόλουθων συνεπειών. Η ενεργός κοινωνική ένταξη είναι απαραίτητη για τη διατήρηση και την παγίωση της συνοχής και της αλληλεγγύης της κοινωνίας, εν όψει της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και της κρίσης τροφίμων σε μια εποχή παγκοσμιοποίησης και των δημογραφικών αλλαγών στην Ευρώπη. Προς τούτο απαιτούνται, εντούτοις, αλλαγές στον σημερινό τρόπο ζωής πολλών Ευρωπαίων. Ο φόβος για απώλειες θέσεων απασχόλησης γίνεται ολοένα εντονότερος. Οι εκδηλώσεις του ευρωπαϊκού έτους 2010 θα πρέπει να χρησιμεύσουν για την ενίσχυση της κοινωνικής στήριξης αναφορικά με τις εν λόγω μεταρρυθμίσεις.

1.5 Το ευρωπαϊκό έτος 2010 θα πρέπει να περιλαμβάνει μία πλατφόρμα για δημόσιο διάλογο με θέμα τους τρόπους προστασίας και προαγωγής της κοινωνικής συνοχής στο πλαίσιο των αυξανόμενων εισοδηματικών διαφορών μεταξύ των Ευρωπαίων. Θα πρέπει να εξερευνηθούν καινοτόμες και ολοκληρωμένες λύσεις πολιτικής δημοσίου συμφέροντος.

— Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει σχετικά ότι για την αποτελεσματική καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού απαιτείται συνέργεια πολλών τομέων πολιτικής. Γι' αυτό, θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στη δίκαιη κατανομή του παραγόμενου ως συγκεκριμένου πολιτικού στόχου στο επίπεδο της ΕΕ.

— Για τον ίδιο λόγο, στο πλαίσιο των στόχων του ευρωπαϊκού έτους, όπως παρουσιάζονται στην πρόταση απόφασης, θα πρέπει να διευκρινισθεί καλύτερα ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει η ενεργός πολιτική καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της ΕΕ για την ανάπτυξη και την απασχόληση (1).

Η αποτελεσματικότητα αυτών των λύσεων θα εξαρτηθεί από τη συνεχή συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, όπως επίσης από την ενεργό συμμετοχή και εμπλοκή των πολιτών στη δημιουργία τοπικών κοινοτήτων.

(1) Πρβλ. π.χ., τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 18.1.2007 με θέμα «Ανασκόπηση της πραγματικότητας της ευρωπαϊκής κοινωνίας», § 2.2, εισηγητής: ο κ. Olsson (ΕΕ C 93 της 27.4.2007), και τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 13.7.2005 με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής για την Ατζέντα Κοινωνικής Πολιτικής», § 6.1, εισηγήτρια: η κ. Engelen-Kefer (ΕΕ C 294 της 25.11.2005).

1.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, από επιχειρησιακής πλευράς, η σύλληψη της σχεδιαζόμενης πρωτοβουλίας είναι ορθή. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι στην πρόταση λαμβάνονται κατάλληλα υπόψη οι εθνικές ιδιαιτερότητες, ενώ προβλέπεται στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, όπως επίσης άμεση συμμετοχή όσων πλήττονται από την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

1.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι τα χρηματοδοτικά μέσα που διατίθενται για την επίτευξη των στόχων του ευρωπαϊκού έτους αποτελούν το μεγαλύτερο ποσό που δόθηκε ποτέ για μία τέτοιου είδους πρωτοβουλία στην ΕΕ· ενόψει εντούτοις του εύρους των σχεδιαζόμενων μέτρων, η ΕΟΚΕ ζητά να αυξηθεί η σχετική χρηματοδότηση.

2. Σύνοψη της πρότασης της Επιτροπής

2.1 Στόχος της απόφασης να ανακηρυχθεί το 2010 σε ευρωπαϊκό έτος καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού είναι να υπάρξει συμβολή στην επίτευξη του στόχου για «ουσιαστική πρόοδο εξάλειψης της φτώχειας», ο οποίος καθορίστηκε από τη στρατηγική της Λισσαβώνας και επιβεβαιώθηκε από τη δεύτερη φάση της ευρωπαϊκής κοινωνικής ατζέντας για το 2005-2010 (2).

2.2 Οι δράσεις που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έτους καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού θα επικεντρωθούν κυρίως σε τέσσερις επιμέρους στόχους: 1) την **αναγνώριση** του δικαιώματος των φτωχών και κοινωνικά αποκλεισμένων να ζουν αξιοπρεπώς και να συμμετέχουν στο κοινωνικό γίγνεσθαι, 2) τη **συγκατάθεση**, δηλαδή την αποδοχή από όλα τα μέλη της κοινωνίας ότι αποτελεί κοινή ευθύνη η μείωση της φτώχειας και της περιθωριοποίησης, 3) τη **συνοχή**, δηλαδή την πεποίθηση ότι είναι προς το συμφέρον όλων να διατηρηθεί η κοινωνική συνοχή, και τέλος 4) τη **δέσμευση**, δηλαδή την ανάδειξη της πολιτικής βούλησης της ΕΕ να δώσει προτεραιότητα στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

2.3 Οι δράσεις αυτές, οι οποίες θα πρέπει να αναληφθούν σε κοινοτική και εθνική κλίμακα, θα περιλαμβάνουν συναντήσεις και διασκέψεις, εκστρατείες ενημέρωσης και προβολή, καθώς και τη σύνταξη μελετών και εκθέσεων. Θα πρέπει να συμμετέχουν όλοι οι παράγοντες. Οι δράσεις θα πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα να προβληθούν και να εισακουσθούν οι ανάγκες και απόψεις όσων πλήττονται από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

2.4 Θα χορηγηθεί κοινοτικός προϋπολογισμός ύψους 17 εκατομμυρίων ευρώ για την υλοποίηση των αποστολών που ανατίθενται στο ευρωπαϊκό έτος. Στο κονδύλι αυτό θα προστεθούν τα ποσά που προβλέπονται δυνάμει της συγχρηματοδότησης των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων των κρατών μελών και το συνολικό ποσό ενδέχεται να ανέλθει σε 26 175 εκατομμύρια ευρώ.

3. Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τον επιδιωκόμενο από την πρωτοβουλία στόχο

3.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή διάκειται ευνοϊκά έναντι της πρότασης της Επιτροπής, η κατάλληλη εφαρμογή της οποίας μπορεί να συμβάλει στην ευαισθητοποίηση της κοινής

γνώμης και να ενθαρρύνει τη δημόσια συζήτηση σχετικά με την δραστική και αποφασιστική αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

3.2 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι το θέμα του ευρωπαϊκού έτους είναι σημαντικό και επίκαιρο. Δεν πρόκειται απλά και μόνον να κερδίσει την προσοχή του κοινού, αλλά θα συμβάλει ώστε η προσοχή αυτή να είναι διαρκής. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τους γενικούς και τους επιμέρους στόχους, τα ειδικότερα θέματα του ευρωπαϊκού έτους, όπως επίσης τις προτεινόμενες μεθόδους εφαρμογής. Οι παρακάτω παρατηρήσεις έχουν ως σκοπό την ενίσχυση της κοινωνικής προβολής και της πολιτικής αποτελεσματικότητας του ευρωπαϊκού έτους.

3.3 Η προστασία και η βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των Ευρωπαίων εδράζει στη δέσμευσή τους για την ανάγκη αποτελεσματικής αντιμετώπισης της φτώχειας και της κοινωνικής περιθωριοποίησης στους κόλπους μιας Ευρώπης που χαρακτηρίζεται από σχετική ευμάρεια. Οι εκδηλώσεις του ευρωπαϊκού έτους θα πρέπει να ενισχύσουν τη δέσμευση αυτή εκ μέρους των Ευρωπαίων όλων των κοινωνικών και οικονομικών στρωμάτων.

3.4 Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να στηριχθούν οι εκδηλώσεις του έτους στη γνώση και στην πείρα που αποκτήθηκαν μετά την έναρξη της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας το 2000. Θα πρέπει να εξασφαλιστούν συνεργειες με τις εκδηλώσεις που διοργανώνονται από άλλους φορείς, π.χ. από το Συμβούλιο της Ευρώπης, στο πλαίσιο της έκθεσης της ειδικής ομάδας υψηλού επιπέδου με θέμα την κοινωνική συνοχή τον 21ο αιώνα (3), και από τα Ηνωμένα Έθνη, στο πλαίσιο του ετήσιου εορτασμού, στις 17 Οκτωβρίου, της παγκόσμιας ημέρας για την εξάλειψη της φτώχειας.

3.5 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι μία σειρά ζητήματα και θέματα, που αποτέλεσαν αντικείμενο προηγούμενων γνωμοδοτήσεων (4), θα πρέπει δικαίως να συμπεριληφθούν στις εκδηλώσεις του Ευρωπαϊκού έτους:

— στήριξη μίας εκσυγχρονισμένης κοινωνικής πολιτικής, ως ενός πραγματικού παραγωγικού παράγοντα, ικανού να ενθαρρύνει την απασχόληση όλων των ενεργών πολιτών και την κοινωνική ενεργοποίηση όλων·

(3) Πρβλ. «Towards an Active, Fair and Socially Cohesive Europe» Έκθεση της ειδικής ομάδας υψηλού επιπέδου με θέμα την κοινωνική συνοχή τον 21ο αιώνα, Συμβούλιο της Ευρώπης, Στρασβούργο, 26 Οκτωβρίου 2007, TFSC (2007) 31 E.

(4) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 13.7.2005 με θέμα την Ατζέντα Κοινωνικής Πολιτικής (SOC/200): γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 29.9.2005 με θέμα «Οι γυναίκες και η φτώχεια στην Ευρώπη» (SOC/207): γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 6.7.2006 με θέμα «Κοινωνική συνοχή: να δοθεί περιεχόμενο σ' ένα ευρωπαϊκό πρότυπο» (SOC/237): γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 13.12.2006 με θέμα «Εθελοντισμός: ο ρόλος του στην ευρωπαϊκή κοινωνία και ο αντίκτυπός του» (SOC/243): γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 18.1.2007 με θέμα «Ανασκόπηση της πραγματικότητας 2 της ευρωπαϊκής κοινωνίας» (SOC/254): γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 25.10.2007 με θέμα «Πίστωση και κοινωνικός αποκλεισμός στην κοινωνία της αφθονίας» (SOC/265): γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 13.12.2007 με θέμα «Προώθηση της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών» (SOC/277).

(2) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Η κοινωνική ατζέντα COM(2005) 33 τελικό, 9.2.2005, παράγρ. 2.2, σ. 9.

- εκσυγχρονισμός — υπό την ευρεία έννοια— του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, προκειμένου να αντιμετωπισθούν επιτυχώς οι νέες προκλήσεις στους τομείς της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας, καθώς επίσης των κοινωνικών επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης, ούτως ώστε να παραμείνει η Ευρώπη μία «δημοκρατική, οικολογική, ανταγωνιστική, βασιζόμενη στην αλληλεγγύη, κοινωνία της ευημερίας, χωρίς αποκλεισμούς για όλους τους πολίτες της Ευρώπης»⁽⁵⁾.
- αναγκαιότητα πιο αποτελεσματικών πολιτικών για την ένταξη στην αγορά εργασίας των ομάδων που αποτελούν αντικείμενο διακρίσεων ή αντιμετωπίζουν άλλοι είδους μειονεκτήματα, ιδίως, των «φτωχών εργαζομένων» και των απασχολούμενων σε επισφαλείς θέσεις εργασίας⁽⁶⁾.
- ανάγκη ενός ανοικτού δημοσίου διαλόγου και προσανατολισμού του εκσυγχρονισμού προς την κατεύθυνση της ενεργοποίησης της απασχόλησης και της κοινωνικής συμμετοχής· η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει ότι «προκειμένου να μπορέσει το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο να συμβάλει στη διαμόρφωση της μελλοντικής κοινωνίας, θα πρέπει να είναι δυναμικό, ανοικτό στις προκλήσεις, τις αλλαγές, και τις μεταρρυθμίσεις», όπως επίσης ότι «το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο είναι έγκυρο μόνο εάν έχει την υποστήριξη και την εκτίμηση των ευρωπαίων πολιτών»⁽⁷⁾.
- σημαντική έμφαση στην τοπική δράση, τους κοινωνικούς εταίρους, τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και ενθάρρυνση, όπως επίσης αναγνώριση, του κοινωνικού ακτιβισμού, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού·
- ανάγκη ολοκληρωμένων προσεγγίσεων, οι οποίες υπερβαίνουν τις παραδοσιακές πολιτικές απασχόλησης και τις κοινωνικές πολιτικές, θα στοχεύουν σε οικονομικές, εκπαιδευτικές, περιφερειακές, πολιτιστικές πολιτικές και σε πολιτικές για υποδομές, με κύριο σκοπό την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού·
- αναγνώριση και παραδοχή του γεγονότος ότι οι άντρες και οι γυναίκες αντιλαμβάνονται διαφορετικά τη φτώχεια και ότι οι κοινωνικές πολιτικές θα πρέπει να προσαρμόζονται αναλόγως·
- ανάγκη μίας αποτελεσματικότερης ανοιχτής μεθόδου συντονισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού·
- ένταξη της δράσης κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο διεθνές πλαίσιο, κυρίως μέσω της προώθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων στον χώρο εργασίας και αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας σε όλον τον κόσμο.

⁽⁵⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 6.7.2006 με θέμα «Κοινωνική συνοχή: να δοθεί περιεχόμενο σ' ένα ευρωπαϊκό πρότυπο», § 2.1.2.5, εισηγητής: ο κ. Ehnmark (ΕΕ C 309 της 16.12.2006).

⁽⁶⁾ Βλ. γνωμοδότηση πρώτοβουλίας της ΕΟΚΕ της 12.7.2007 με θέμα «Απασχόληση των κατηγοριών προτεραιότητας (Στρατηγική της Λισαβώνας)», εισηγητής: ο κ. Greif (ΕΕ C 256 της 27.10.2007).

⁽⁷⁾ Βλ. υποσημείωση 5, §§ 1.8, 1.9.

Η ΕΟΚΕ αναπτύσσει παρακάτω ορισμένες πτυχές των απόψεων αυτών, που τελούν σε ιδιαίτερη συνάφεια με τις εκδηλώσεις του ευρωπαϊκού έτους.

3.6 Κατά το έτος αυτό, θα πρέπει να επισυρθεί η προσοχή στα ακόλουθα πιθανά θετικά μέτρα:

- στις επιπτώσεις που έχει η καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας,
- στα ενεργά μέτρα υπέρ της επανένταξης στην εργασία,
- στις επενδύσεις σε βιομηχανικές δραστηριότητες και υπηρεσίες που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης και στην αξιολόγηση των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων ή οι επιπτώσεων που επιδεινώνουν την κατάσταση και συγκεκριμένα,
- στη μελλοντική οικονομική μεγέθυνση και τη διάρκεια του έτους καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και μετά από αυτό,
- στην ενεργειακή και διατροφική κατάσταση των πληθυσμών που είναι περισσότερο εκτεθειμένοι στην φτώχεια ή την έσχατη ένδεια.

4. Αποτελεσματικότερη μεταφορά του μηνύματος

4.1 Στην απόφαση για την ανακήρυξη του ευρωπαϊκού έτους καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού υπογραμμίζεται το γεγονός ότι 78 εκατομμύρια άτομα στην ΕΕ, δηλαδή το 16 % των πολιτών, απειλούνται από τη φτώχεια. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, για να μεταφερθεί αποτελεσματικά το πολιτικό μήνυμα του ευρωπαϊκού έτους, θα πρέπει να αποτελέσει το έτος σημείο αναφοράς και να χρησιμοποιηθούν, εκτός από τον γνωστό δείκτη για την σχετική εισοδηματική φτώχεια, και άλλοι δείκτες της φτώχειας, προκειμένου να προβληθεί τόσο η διάρκεια του φαινομένου αυτού όσο και οι στερήσεις από τις οποίες εξακολουθούν να υποφέρουν πολλοί Ευρωπαίοι. Κατά συνέπεια, οι εκδηλώσεις του ευρωπαϊκού έτους θα πρέπει να αναφέρονται σε ένα εκτενές σύνολο δεικτών σχετικής και απόλυτης φτώχειας, προκειμένου να ευαισθητοποιηθεί η κοινή γνώμη ως προς την προβαλλόμενη κατάσταση και να τονισθεί ο μη ανεκτικός της χαρακτήρας.

4.2 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι δείκτες που χρησιμοποιούνται «περιγράφουν» τον κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Δεδομένων των προκλήσεων της κοινωνικής συνοχής στην ΕΕ και του επακόλουθου εκσυγχρονισμού του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, είναι σημαντικό να περιέχουν οι εν λόγω δείκτες μία ισορροπημένη απάντηση πολιτικής δημοσίου συμφέροντος, η οποία θα συμπεριλαμβάνει μία καλύτερη ανακατανομή του εισοδήματος, όπως επίσης τις πολιτικές της ευελιξίας με ασφάλεια, με την κατάλληλη χρηματοδότηση και διαχείριση, στην αγορά εργασίας και της ενεργού κοινωνικής ενσωμάτωσης. Ένα τέτοιο «δυναμικό υπόδειγμα» κοινωνικής πολιτικής και πολιτικής απασχόλησης προτάθηκε από την ΕΟΚΕ στην αντίστοιχη γνωμοδότηση⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 6.7.2006 με θέμα «Κοινωνική συνοχή: να δοθεί περιεχόμενο σ' ένα ευρωπαϊκό πρότυπο», § 2.1.2.5, εισηγητής: ο κ. Ehnmark (ΕΕ C 309 της 16.12.2006).

4.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή αναγνώρισε ότι εξαιτίας της πολυδιάστατης φύσης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού απαιτούνται κατάλληλα μέτρα. Στην ανακοίνωσή της για την ευρωπαϊκή κοινωνική ατζέντα κατά το διάστημα 2005-2010, στόχος της οποίας είναι μεταξύ άλλων η υποκίνηση των κρατών μελών να ενισχύσουν, να ολοκληρώσουν και να απλουστεύσουν τις δράσεις καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, η Επιτροπή συμπλήρωσε, δικαίως, τον δείκτη της σχετικής φτώχειας με αυτόν της επίμονης φτώχειας⁽⁹⁾. Όταν αργότερα η Επιτροπή πρότεινε να εφαρμοσθεί ο ενισχυμένος αυτός συντονισμός και στην κοινωνική προστασία και την υγειονομική περιθαλψή μακράς διάρκειας, επέστησε την προσοχή στην ανάγκη να δοθεί περισσότερη σημασία στους «δείκτες παρακολούθησης της ανέχειας»⁽¹⁰⁾.

4.4 Βάσει των ανωτέρω, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η απόφαση για το ευρωπαϊκό έτος 2010 θα πρέπει να στηριχθεί σε μετρήσιμες της φτώχειας που καταδεικνύουν καλύτερα το εύρος της πραγματικής ένδειας, τις πληττόμενες περιοχές και το βαθμό του προβλήματος. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να ενισχυθεί η δημόσια ευαισθητοποίηση και υποστήριξη των πολιτικών για την αγορά εργασίας και την κοινωνική προστασία, οι οποίες εφαρμόζονται σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο και απευθύνονται σε άτομα ή κοινότητες που απειλούνται ή πλήττονται από «βαθεία» ή «απόλυτη» φτώχεια⁽¹¹⁾.

5. Κύριες θεματικές, στόχοι και μορφή των δράσεων του ευρωπαϊκού έτους

5.1 Η φτώχεια αποτελεί ένα πολυδιάστατο φαινόμενο, του οποίου οι επιμέρους κίνδυνοι κατανέμονται στην κοινωνία κατά ανομοιογενή τρόπο. Στην περίπτωση μάλιστα συνδυασμού των κινδύνων, ορισμένες ομάδες γίνονται ιδιαίτερα ευάλωτες.

⁽⁹⁾ Ο δείκτης της επίμονης φτώχειας δίνει πληροφορίες για τα άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση σχετικής φτώχειας κατά τα δύο από τα τρία τελευταία χρόνια (ορισμός της Eurostat).

⁽¹⁰⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Εργαζόμαστε μαζί, εργαζόμαστε καλύτερα: ένα νέο πλαίσιο για τον ανοιχτό συντονισμό των πολιτικών κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση», COM(2005) 706 τελικό, 22.12.2005, παράγραφος 3.5, σ. 9.

⁽¹¹⁾ Η ΕΟΚΕ έχει συχνά αναφερθεί στις γνωμοδοτήσεις σε ειδικότερες περιγραφές της φτώχειας, π.χ., στρέφοντας την προσοχή σε κατηγορίες ατόμων που «υποφέρουν από στέρησης» και «έχουν περισσότερα προβλήματα υγείας» (γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 13.12.2007 για την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Για την προαγωγή της πλήρους συμμετοχής των νέων στην εκπαίδευση, την απασχόληση και την κοινωνία», § 2.5), στην επίμονη φτώχεια (γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 29.9.2005 με θέμα «Οι γυναίκες και η φτώχεια στην Ευρώπη», § 1.7), και στη φτώχεια «από άποψη ποιότητας», εννοώντας «την απουσία ή την ανεπάρκεια υλικών πόρων για την ικανοποίηση των ζωτικών αναγκών του ατόμου» (γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 25.10.2007 με θέμα «Πίστωση και κοινωνικός αποκλεισμός στην κοινωνία της αφθονίας», § 3.1.3). Η ΕΟΚΕ ανέφερε μάλιστα σε άλλη γνωμοδότηση ότι: «Η ΕΟΚΕ συνιστά με έμφαση στην Επιτροπή να επανεξετάσει τον ορισμό του όρου φτώχεια, δεδομένου ότι η τρέχουσα ερμηνεία επικεντρώνεται στα ορατά αίτια της φτώχειας υποτιμώντας το επίπεδο φτώχειας των γυναικών και τον αντίκτυπο της φτώχειας που αυτές υφίστανται» (γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 29.9.2005 με θέμα «Οι γυναίκες και η φτώχεια στην Ευρώπη», § 2.1). Εξυπακούεται ότι η ανεπάρκεια του δείκτη της σχετικής φτώχειας δεν παρατηρείται μόνον στη φτώχεια των γυναικών, αλλά γενικότερα στη φτώχεια.

5.2 Η φτώχεια συσχετίζεται συχνά με την ανεργία, κυρίως την μακροχρόνια. Επομένως, σύμφωνα με την Κοινή έκθεση για την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ένταξη του 2007, «μία θέση απασχόλησης αποτελεί την καλύτερη προστασία κατά του κοινωνικού αποκλεισμού»⁽¹²⁾. Εντούτοις, όπως η ίδια η ως άνω έκθεση αναφέρει, μία θέση δεν μπορεί να αποτελέσει τη μοναδική ασφάλεια. Τούτο αποδεικνύεται περὶτρανα από το φαινόμενο των εργαζομένων φτωχών.

5.3 Η φτώχεια μπορεί εξάλλου να σχετίζεται με τη χαμηλή εξειδίκευση ή την έλλειψη της εξειδίκευσης που απαιτείται σε μία διαθέσιμη θέση εργασίας ή με προσόντα που δεν επαρκούν για την εύρεση μίας ποιοτικής θέσης εργασίας που προσφέρει ανάλογο μισθό. Οι νέοι, κυρίως δε όσοι εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, όπως επίσης οι μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι συγκαταλέγονται στις ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες έναντι της απειλής της φτώχειας.

5.4 Ορισμένα άτομα παγιδεύονται στη φτώχεια εξαιτίας πρόχειρων συστημάτων στήριξης του εισοδήματος, τα οποία αποθαρρύνουν τη δραστηριότητα στην επίσημη αγορά εργασίας και καταδικάζουν εν τέλει τα άτομα αυτά σε φτώχεια ακόμα και σε προχωρημένη ηλικία.

5.5 Η δομή της οικογένειας μπορεί επίσης να αποτελέσει παράγοντα κινδύνου: οικογένειες με ένα εισόδημα, ιδιαίτερα όταν είναι μονογονικές, οικογένειες με τρία ή περισσότερα παιδιά. Η διάλυση της οικογένειας ή η απώλεια εργασίας, που προκαλούν απώλεια της κατοικίας, συνιστούν ενδεχομένως επικίνδυνες καταστάσεις.

5.6 Ομοίως, άτομα με προβλήματα υγείας (π.χ. λόγω ηλικίας) ή με γνωστικά μειονεκτήματα, άτομα με αναπηρίες —σε συνδυασμό ιδιαίτερα με χαμηλή εξειδίκευση— και χρήστες ναρκωτικών συνιστούν επίσης ομάδες υψηλού κινδύνου.

5.7 Κίνδυνο αντιμετώπιζουν εξάλλου τα άτομα που ζουν σε απόκεντρες περιφέρειες ή σε περιοχές που —για οιονδήποτε λόγο— είναι μειονεκτικές.

5.8 Οι μετανάστες και οι εθνικές μειονότητες αποτελούν μία κατηγορία που είναι ιδιαίτερα ευάλωτη έναντι του κινδύνου της φτώχειας: επιπρόσθετα, εκτός του ότι συχνά στερούνται κατάλληλων γλωσσικών και κοινωνικών ικανοτήτων, αποτελούν και θύματα διακρίσεων.

5.9 Τα ανωτέρω παραδείγματα καταδεικνύουν το εύρος των σχετικών προκλήσεων και τη δυσχέρεια εύρεσης αποτελεσματικών λύσεων σε επίπεδο πολιτικής δημοσίου συμφέροντος. Προκειμένου να μειωθούν σημαντικά η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός οι κοινωνικοί εταίροι, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τα

⁽¹²⁾ Κοινή έκθεση για την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ένταξη 2007, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (Ευρωπαϊκές Κοινότητες: 2007), σ. 45.

άτομα πρέπει να συμπληρώσουν τις προσπάθειες κάθε κρατική αρχή και κάθε υπηρεσία σε όλα τα επίπεδα αλλά και όλοι οι κοινωνικοί παράγοντες οφείλουν να συμπληρώσουν τις προσπάθειες των δημοσίων αρχών σε κάθε επίπεδο. Τα παραδείγματα αυτά φανερώνουν επίσης το εξής παράδοξο: εφόσον η κοινωνική ένταξη όλων των ενεργών ατόμων θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσω της απασχόλησης, προκειμένου να ενισχυθεί η οικονομική μεγέθυνση της Ευρώπης και να περιορισθεί η μείωση του πληθυσμού, θα χρειασθούν περισσότερα —και όχι λιγότερα— και καλύτερα προγράμματα και συστήματα στήριξης. Οι δύο αυτές παράμετροι πρέπει να αποτελέσουν τα κύρια θέματα του ευρωπαϊκού έτους.

5.10 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι γενικοί και οι επιμέρους στόχοι του ευρωπαϊκού έτους, καθώς επίσης οι επιλεγείσες μορφές δράσης, αποβλέπουν στο να βρεθεί μια νέα ισορροπία μεταξύ της κοινωνικής απαίτησης για οικονομική δραστηριότητα και της ατομικής ανάγκης για ασφάλεια. Η ανάγκη μίας τέτοιας προσαρμογής πηγάζει από την παγκοσμιοποίηση, τις δημογραφικές αλλαγές, την τεχνολογική πρόοδο και την εξέλιξη της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας, που συνεπάγονται σημαντικές αλλαγές στον τρόπο ζωής πολλών Ευρωπαίων. Επιπλέον, πρέπει να εκσυγχρονισθούν και να βελτιωθούν η αγορά εργασίας και οι κοινωνικές πολιτικές, προκειμένου να διευκολυνθούν οι απαραίτητες μεταβάσεις και να εξασφαλισθεί ένα σταθερό προστατευτικό πλέγμα για τα άτομα, το οποίο θα έχει την κατάλληλη χρηματοδότηση και διαχείριση. Ενώ πολλοί επωφελούνται των ευκαιριών των νέων αγορών εργασίας και των προγραμμάτων ενεργοποίησης, άλλοι θεωρούν ότι αυτά αποτελούν απειλή εις βάρος της κοινωνικής και επαγγελματικής τους θέσης. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, οι ουσιαστικές αυτές ανησυχίες οφείλουν να ληφθούν υπόψη στις εκδηλώσεις του ευρωπαϊκού έτους ⁽¹³⁾.

5.11 Αναφορικά με τα άτομα που είναι εκτεθειμένα στον κίνδυνο της φτώχειας και/ή του κοινωνικού αποκλεισμού, η έμφαση που δίδεται επί του παρόντος στην επαγγελματική ενεργοποίηση όλων των ικανών για εργασία ατόμων, επιτρέπει στην κοινωνία να επωφελείται από τα ταλέντα τους, ενώ παράλληλα ικανοποιείται η προσωπική ανάγκη επαγγελματικής και κοινωνικής εξέλιξης ⁽¹⁴⁾. Παράλληλα με την κατάλληλη ενίσχυση του εισοδήματος, δίνεται ολοένα μεγαλύτερη έμφαση στη βελτίωση της πρόσβασης όλων στις κοινωνικές υπηρεσίες και κυρίως στις υπηρεσίες που προσφέρουν τη δυνατότητα στα άτομα να διευρύνουν, να εκσυγχρονίσουν ή να μεταβάλουν τα προσόντα τους ή τα βοηθούν να διατηρήσουν την υγεία τους. Εντούτοις, προκειμένου να επωφεληθεί ένα άτομο των ευκαιριών αυτών, θα πρέπει, περισσότερο από ό,τι στο παρελθόν, να προβεί σε περαιτέρω ενεργοποίηση, πρωτοβουλίες, πνευματική προσπάθεια και συνεργασία με διάφορες υπηρεσίες υποστήριξης. Είναι πλέον αναγκαίο να διαδοθεί το νόημα των πολιτικών, στις οποίες απαιτείται προσπάθεια προκειμένου να εξασφαλισθεί η δημόσια υποστήριξή τους ⁽¹⁵⁾. Σ' αυτό θα πρέπει να συμβάλουν οι εκδηλώσεις που αναλαμβάνονται κατά το ευρωπαϊκό έτος. Στο

πλαίσιο των στόχων του ευρωπαϊκού έτους, θα πρέπει να διευκρινισθεί καλύτερα ο ρόλος που διαδραματίζει η ενεργός πολιτική καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της ΕΕ για την ανάπτυξη και την απασχόληση ⁽¹⁶⁾. Θα πρέπει να διαδοθεί καλύτερα και να τεκμηριωθεί εμπειριστικά στις εκδηλώσεις του ευρωπαϊκού έτους το γεγονός ότι μία εκσυγχρονισμένη και βελτιωμένη κοινωνική πολιτική βελτιώνει τη λειτουργία της αγοράς εργασίας και συμβάλλει στη δημιουργία απασχόλησης, όπως επίσης και το γεγονός ότι τα μέτρα ενίσχυσης του εισοδήματος ωφελούν όσους αντιμετωπίζουν κίνδυνο ανεργίας και κοινωνικής περιθωριοποίησης, μέσω της μείωσης των διάφορων πιέσεων, οι οποίες τους εκτοπίζουν από την επίσημη αγορά εργασίας και κατ' αυτόν τον τρόπο συμβάλλουν στη μείωση της παραοικονομίας.

5.12 Το σχέδιο απόφασης περιέχει, σε ορισμένα σημεία, ισχυρισμούς που πρέπει να διευκρινισθούν.

5.13 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι το να αναφέρονται τα παιδιά, οι μόνοι γονείς, οι μετανάστες, οι εθνοτικές μειονότητες, τα άτομα με αναπηρία, οι άστεγοι, οι φυλακισμένοι, οι γυναίκες και τα παιδιά που πέφτουν θύματα βίας και οι τοξικομανείς ⁽¹⁷⁾ ως ομάδες ιδιαίτερα εκτεθειμένες στον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, χωρίς περαιτέρω αξιολόγησή τους, μπορεί να έχει αντίθετες από τις αναμενόμενες συνέπειες. Οι εν λόγω ομάδες περιλαμβάνουν τόσο τα άτομα που είναι εκτεθειμένα στον κίνδυνο της φτώχειας όσο και αυτά που δεν είναι. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η έλλειψη κατάλληλων ικανοτήτων και/ή η υψηλή αναλογία μεταξύ του αριθμού των μελών μίας οικογένειας και του αριθμού των μελών της που έχουν εισόδημα αποτελούν συνήθως την αιτία έκθεσης στον κίνδυνο της φτώχειας.

6. Η κοινωνική συνοχή και οι συνεχιζόμενες και αυξανόμενες εισοδηματικές διαφορές

6.1 Το ευρωπαϊκό έτος 2010 μπορεί επίσης να αποτελέσει ευκαιρία για δημόσια συζήτηση σχετικά με τις υφιστάμενες και τις νέες προκλήσεις για την κοινωνική αλληλεγγύη και την κοινωνική συνοχή στο πλαίσιο μίας Ευρώπης που οδεύει προς μία κοινωνία και μια οικονομία που στηρίζονται στη γνώση και προσπαθεί να αντιμετωπίσει τις δημογραφικές εξελίξεις ⁽¹⁸⁾. Ένας τέτοιος προβληματισμός είναι ιδιαίτερα απαραίτητος σε μία ήπειρο, η οποία διαθέτει τα μέσα προκειμένου να μειώσει αποφασιστικά τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

⁽¹³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 6.7.2006 με θέμα «Κοινωνική συνοχή: να δοθεί περιεχόμενο σ' ένα ευρωπαϊκό πρότυπο», κυρίως §§ 1.6–1.8, 2.3.1–2.3.5, εισηγητής: ο κ. Ehnmark (EE C 309 της 16.12.2006). Βλ. επίσης γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 18.1.2007 με θέμα «Ανασκόπηση της πραγματικότητας της ευρωπαϊκής κοινωνίας», κυρίως § 2.4, εισηγητής: ο κ. Olsson (EE C 93 της 27.4.2007).

⁽¹⁴⁾ 14 Η κοινωνική κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2005–2006: Η ισορροπία μεταξύ των γενεών σε μια Ευρώπη που γηράσκει, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (Ευρωπαϊκές Κοινότητες: 2007), σ. 17, συνοψίζει την έρευνα σχετικά με την ικανοποίηση των πολιτών της ΕΕ από το επίπεδο ζωής τους, σημειώνοντας ότι «η σημασία των θέσεων εργασίας στην ικανοποίηση από το επίπεδο ζωής υπερβαίνει κατά πολύ το εισόδημα που αποφέρουν».

⁽¹⁵⁾ 15 Η «Παρουσίαση των προκλήσεων στους πολίτες της Ευρώπης» αποτέλεσε βασική πρόταση της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ της 6.7.2006 με θέμα «Κοινωνική συνοχή: να δοθεί περιεχόμενο σ' ένα ευρωπαϊκό πρότυπο», § 2.6, εισηγητής: ο κ. Ehnmark (EE C 309 της 16.12.2006).

⁽¹⁶⁾ Πρβλ. π.χ., τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 18.1.2007 με θέμα «Ανασκόπηση της πραγματικότητας της ευρωπαϊκής κοινωνίας», § 2.2, εισηγητής: ο κ. Olsson (EE C 93 της 27.4.2007), και τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 13.7.2005 με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής για την Ατζέντα Κοινωνικής Πολιτικής», § 6.1, εισηγητής: η κ. Engelen-Kefer (EE C 294 της 25.11.2005).

⁽¹⁷⁾ «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (2010)», COM(2007) 797 τελικό, 2007/0278 (COD), 12.12.2007, προοίμιο, αιτιολογική παράγραφος (11), σ. 9.

⁽¹⁸⁾ Η ΕΟΚΕ εξέφρασε την ανησυχία της για ορισμένες κοινωνικές συνέπειες της επανάστασης της γνώσης και υπέδειξε ότι πρέπει απαραίτητως να αντιμετωπισθούν από τον κοινωνικό διάλογο, ήδη στη γνωμοδότησή της της 6.7.2006 με θέμα «Κοινωνική συνοχή: να δοθεί περιεχόμενο σ' ένα ευρωπαϊκό πρότυπο», § 2.4.5, εισηγητής: ο κ. Ehnmark (EE C 309 της 16.12.2006).

6.2 Στο μεταξύ, πολλά νέα άτομα δεν διαθέτουν, κατά την αποφοίτησή τους από στο σχολείο, τις δεξιότητες ανάγνωσης, γραφής και αριθμητικής, οι οποίες απαιτούνται για μία επιτυχημένη σταδιοδρομία στη νέα οικονομία. Χρειάζονται αποτελεσματικές λύσεις, όχι μόνον για την αποτροπή της κοινωνικής τους περιθωριοποίησης, αλλά για να ικανοποιηθεί επίσης η ζήτηση της οικονομίας για καταρτισμένους εργαζόμενους. Επιπλέον, η Ευρώπη αντιμετωπίζει μία αυξανόμενη διχοτόμηση της αγοράς εργασίας, αφενός, σε υψηλής εξειδίκευσης και υψηλής αμοιβής επαγγέλματα και, αφετέρου, σε επαγγέλματα χαμηλής εξειδίκευσης και χαμηλής αμοιβής, η οποία έχει ως αποτέλεσμα εισοδηματικές ανισότητες. Θα πρέπει να αναπτυχθεί και να γίνει αποδεκτή από τους Ευρωπαίους η ιδέα της διατήρησης της κοινωνικής δικαιοσύνης και της κοινωνικής συνοχής, χωρίς να θιγεί η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ στην παγκόσμια οικονομία.

6.3 Οι δράσεις που αποφασίζονται από τις δημόσιες αρχές δεν θα εξασφαλίσουν την κοινωνική συνοχή, εάν δεν συμπληρώνονται με βασικές πρωτοβουλίες των πολιτών. Όπως το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας είχε αναγνωρίσει, το 2000, ότι κλειδί για την αποτελεσματική κινητοποίηση με στόχο την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού είναι η συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι πρέπει, επιπλέον, να αναγνωριστεί η σημασία της προσωπικής συμμετοχής όλων των πολιτών στην οικοδόμηση των τοπικών κοινοτήτων και να ενθαρρυνθεί καθ' όλη τη διάρκεια του ευρωπαϊκού έτους. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να διαδοθεί το μήνυμα ότι η συμμετοχή του πολίτη είναι προς όφελος κάθε μέλους της κοινωνίας, ανεξαρτήτως της οικονομικής ή κοινωνικής του θέσης.

6.4 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη γνωμοδότησή της με θέμα τον εθελοντισμό, στην οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρει ότι «θα πρέπει να παροτρυνθούν οι κυβερνήσεις των κρατών μελών να χαράξουν μια εθνική πολιτική εθελοντισμού και να καταρτίσουν μια στρατηγική για την άμεση προώθηση και την αναγνώριση του εθελοντισμού. Η εθνική πολιτική για τον εθελοντισμό θα πρέπει επίσης να προβλέπει μία υποδομή για τον εθελοντισμό»⁽¹⁹⁾. Τούτο σημαίνει ότι τα άτομα που επιθυμούν να προσφέρουν το χρόνο και τις ικανότητές τους στις κοινότητες, στις οποίες ζουν, θα πρέπει τουλάχιστον να μην αποθαρρύνονται από οιαδήποτε νομικά ή γραφειοκρατικά εμπόδια⁽²⁰⁾. Παρά το ότι η ΕΟΚΕ εξακολουθεί να θεωρεί ότι ο εθελοντισμός πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ξεχωριστού ευρωπαϊκού έτους, οι σχετικές πτυχές της συμμετοχής των πολιτών θα πρέπει να επισημανθούν επίσης στις εκδηλώσεις του ευρωπαϊκού έτους 2010.

6.5 Η ΕΟΚΕ επιμένει ότι οι εκδηλώσεις του ευρωπαϊκού έτους δεν θα πρέπει να δώσουν την εντύπωση ότι, στα πλαίσια των πολιτικών της ευελιξίας με ασφάλεια και της κοινωνικής ένταξης, οι οποίες προωθούνται επί του παρόντος, η απαίτηση καταβολής

προσπάθειας για απαλλαγή από τη φτώχεια και την ανεργία (και επομένως για συμβολή στην κοινωνική συνοχή) αφορά αποκλειστικά τους εργοδότες, τις κυβερνήσεις και όσους επωφελούνται των προγραμμάτων απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας. Θα πρέπει, αντιθέτως, να διαδίδουν το μήνυμα ότι η εν λόγω ευθύνη αφορά κάθε πολίτη.

6.6 Ένα περαιτέρω θέμα που είναι άξιο προσοχής είναι το γεγονός ότι, εν μέσω συνεχιζόμενων ή ακόμα αυξανόμενων οικονομικών ανισοτήτων, η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής μπορεί να διευκολυνθεί και μέσω της ανάπτυξης δημόσιων χώρων υψηλής ποιότητας (αστικών χώρων, σχολείων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, βιβλιοθηκών, πάρκων, χώρων αναψυχής), στους οποίους θα επιθυμούν να περνούν την ώρα τους άτομα διαφορετικής κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης.

6.7 Η πλειονότητα των νέων προκλήσεων και των διλημάτων της πολιτικής κοινωνικής συνοχής και της πολιτικής δημοσίου συμφέροντος μπορούν να αντιμετωπισθούν μέσω των στόχων του σχεδίου απόφασης. Θα πρέπει ωστόσο να διατυπωθούν ορθότερα, ούτως ώστε να δώσουν έναυσμα για μια χρήσιμη δημόσια συζήτηση κατά τη διάρκεια του ευρωπαϊκού έτους. Οι πιθανοί άξονες δράσης, που προτείνονται για την προώθηση της κοινωνικής συνοχής, θα μπορούσαν να συμπληρώσουν τον διάλογο του 2010 με θέμα την ενεργό κοινωνική συμμετοχή και τις αποτελεσματικές πολιτικές για τις αγορές εργασίας.

7. Κοινωνική πολιτική με την ευρεία έννοια

7.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ο προτεινόμενος σχεδιασμός του ευρωπαϊκού έτους, κυρίως στο τμήμα που αφορά το περιεχόμενο των δράσεων, παρέχει τη δυνατότητα να προβληθεί και να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, εάν επιθυμούμε την επίτευξη του στόχου της στρατηγικής της Λισσαβώνας, ο οποίος συνίσταται στο να σημειωθεί, έως το 2010, σημαντική πρόοδος στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, πρέπει οι δράσεις που θα αναληφθούν να είναι πολυδιάστατες⁽²¹⁾.

7.2 Θα πρέπει, στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών δράσεων που θα αναληφθούν κατά το ευρωπαϊκό έτος, να ευαισθητοποιηθεί το κοινό της κάθε χώρας σχετικά με τους παράγοντες που καθορίζουν το επίπεδο της μελλοντικής σύνταξης και να ενθαρρυνθούν τα άτομα να προβούν στα βήματα που θα τους εξασφαλίσουν μία αξιοπρεπή ζωή στη σύνταξη.

7.3 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι αξίζει επίσης να δοθεί προσοχή, κατά τις εκδηλώσεις του ευρωπαϊκού έτους, στο ερώτημα πώς θα μπορούσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να χρησιμοποιήσει τις δυνατότητες που της παρέχει η Συνθήκη για να συμβάλει στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

⁽¹⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 13.12.2006 με θέμα: «Εθελοντισμός: ο ρόλος του στην ευρωπαϊκή κοινωνία και ο αντίκτυπός του», § 1.2, εισηγήτρια η κ. Koller και συνεισηγήτρια η κ. Gräfin zu Eulenburg (EE C 325 της 30.12.2006).

⁽²⁰⁾ Στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 13.12.2007 με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προώθηση της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών» υπογραμμίζονται τα οφέλη της συμμετοχής των ηλικιωμένων ατόμων και ζητείται περαιτέρω έρευνα όσον αφορά το ζήτημα της ενεργού γήρανσης.

⁽²¹⁾ Είναι γεγονός ότι η στρατηγική της Λισσαβώνας λήγει το 2010, αποτελεί όμως μόνιμο σημείο αναφοράς κατά την εκπόνηση των προγραμμάτων ή την υλοποίηση των δράσεων σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο. Έστω και αν δεν έχει ακόμη ληφθεί σχετική απόφαση, αναμένεται να ανανεωθεί η στρατηγική αυτή, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, πέραν του 2010, πολλώ μάλλον που οι στόχοι της σε ό,τι αφορά την απασχόληση και τα κοινωνικά ζητήματα δεν θα έχουν επιτευχθεί πλήρως ως τότε.

7.4 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να αναδειχθεί το γεγονός ότι η κοινωνική περιθωριοποίηση μπορεί να μειωθεί μέσω της υιοθέτησης πολιτικών που υπερβαίνουν το παραδοσιακό πλαίσιο της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής προστασίας, όπως οι χωροταξικές πολιτικές, οι οποίες σκοπεύουν στην αποφυγή της «γκετοποίησης» της φτώχειας, οι πολιτικές στον τομέα των μεταφορών, που μειώνουν τα γεωγραφικά εμπόδια στην κοινωνική κινητικότητα ή οι οικονομικές πολιτικές για την ανάπτυξη των απόκεντρων περιφερειών, καθώς επίσης μέσω της υποστήριξης των κοινωφελών υπηρεσιών και της πολιτικής ανακατανομής του πλούτου, που μπορούν να συμβάλουν ώστε να αντιστραφεί η τάση αύξησης του χάσματος μεταξύ πλούσιων και φτωχών που παρατηρείται εδώ και μερικά χρόνια.

7.5 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ εφιστά επίσης την προσοχή στην ποικιλία των καταστάσεων που επικρατούν στις διάφορες χώρες, η οποία έχει ενταθεί ύστερα από τη διεύρυνση της Ένωσης. Σύμφωνα με μία μελέτη, «ακόμη και «οι φτωχότεροι» στις «πλούσιες» χώρες ζουν σε μικρότερη στέγηση απ' ό,τι «οι πλουσιότεροι» στις «φτωχές» χώρες»⁽²²⁾. Με αυτόν τον τρόπο υπογραμμίζεται η σημασία αποτελεσματικής δράσης με στόχο την κοινωνικοοικονομική συνοχή και τη μείωση των σημερινών οικονομικών ανισοτήτων εντός της ΕΕ, προκειμένου να μειωθούν οι ζώνες στέγησης και κοινωνικού αποκλεισμού. Τα παραπάνω θα συμβάλουν, με τη σειρά τους, στην περαιτέρω ανάπτυξη της Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού της κοινωνικής πολιτικής στην ΕΕ⁽²³⁾. Πρόκειται για ένα σημείο που αξίζει ιδιαίτερη προσοχή και μελέτη στις εκδηλώσεις του ευρωπαϊκού έτους.

8. Παρατηρήσεις σχετικά με την υλοποίηση της πρωτοβουλίας

8.1 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι λεπτομέρειες υλοποίησης του Ευρωπαϊκού έτους είναι καλά σχεδιασμένες, δεδομένου ότι λαμβάνονται κατάλληλα υπόψη οι εθνικές προτεραιότητες και ευαισθησίες (για παράδειγμα, το λεπτό θέμα της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και των εθνικών μειονοτήτων). Εξέχουσα σημασία έχει επίσης η καθιέρωση στενής συνεργασίας με τους κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

8.2 Η έμφαση στη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στη διεκπεραίωση των εργασιών του ευρωπαϊκού έτους καταδεικνύει τον απαραίτητο χαρακτήρα της στην επίτευξη της κοινωνικής ατζέντας της στρατηγικής της Λισσαβώνας, η οποία επιβεβαιώθηκε το 2000 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας μέσω της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Σήμερα, ακόμη περισσότερο, οι πρωτοβουλίες των πολιτών θα πρέπει να συμπληρώνουν, να διορθώνουν και να ενισχύουν τη δράση των δημόσιων αρχών. Είναι επίσης σημαντικό να εισακουσθούν δεόντως, κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής, οι απόψεις αυτών στην ενίσχυση των όποιων αποβλέπει η πολιτική αυτή. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο καλείται, δικαίως, η κοινωνία των πολιτών να συνεργασθεί ενεργά για την επίτευξη των στόχων του ευρωπαϊκού έτους 2010.

8.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι τα χρηματοδοτικά μέσα που διατίθενται για την επίτευξη των στόχων του Ευρωπαϊκού έτους αποτελούν το μεγαλύτερο ποσό που δόθηκε ποτέ για αυτού του είδους τις εκδηλώσεις στην ΕΕ. Ύστερα από εκτίμηση των επιμέρους δράσεων που περιέχονται στο παράρτημα του σχεδίου απόφασης, η ΕΟΚΕ προτείνει να αυξηθεί το ποσό που διατίθεται για τις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού έτους, προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητά.

8.4 Η ΕΟΚΕ διάκειται επίσης ευνοϊκά ως προς το ότι, κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των δραστηριοτήτων του ευρωπαϊκού έτους, θα αναγνωρισθεί το γεγονός ότι οι γυναίκες και οι άνδρες βιώνουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό με διαφορετικό τρόπο.

8.5 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι θα πρέπει να προστεθεί στον κατάλογο των κατά προτεραιότητα δραστηριοτήτων του ευρωπαϊκού έτους που περιέχεται στο Παράρτημα η φτώχεια των ατόμων που εργάζονται σε επισφαλείς θέσεις εργασίας. Το πρόβλημα των ατόμων με αναπηρίες θα πρέπει να εξετασθεί χωριστά και όχι μαζί με τις άλλες ευάλωτες ομάδες.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽²²⁾ Anne-Catherine GUIO, «Η οικονομική στέγηση στην ΕΕ», *Σύντομες στατιστικές: Φτώχεια και κοινωνική κατάσταση, συνθήκες διαβίωσης και ευημερία*, 21/2005 Eurostat, σ. 9.

⁽²³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 18.1.2007 με θέμα «Ανασκόπηση της πραγματικότητας της ευρωπαϊκής κοινωνίας», § 2.7, 5.3, εισηγητής: ο κ. Olsson (EE C 93 της 27.4.2007).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόγραμμα “Η νεολαία σε δράση” (2007-2013)»

COM(2008) 56 τελικό — 2008/0023 (COD)

(2008/C 224/25)

Το Συμβούλιο αποφάσισε στις 6 Μαρτίου 2008 σύμφωνα με το άρθρο 262 της ΣΕΚ να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το ακόλουθο θέμα:

«Πρόγραμμα “Η νεολαία σε δράση” (2007-2013)».

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαΐου 2008 με εισηγητή τον κ. CZAJKOWSKI.

Κατά την 445η σύνοδο ολομέλειας, της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 78 ψήφους υπέρ και 1 αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η θέση της ΕΟΚΕ

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκιμάζει την πρωτοβουλία που ανέλαβε η Επιτροπή για την τροποποίηση της διαδικασίας για τη διάθεση πόρων για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων καθώς και για την τροποποίηση της διαδικασίας διαχείρισης του προγράμματος «Η νεολαία σε δράση», εφόσον με τις τροποποιήσεις αυτές θα επισπευσθεί η χορήγηση πόρων του ταμείου σε εκείνους που έχουν υποβάλει αίτηση ενίσχυσης από το πρόγραμμα.

1.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη διαδικαστική διαφοροποίηση στην περίπτωση σχεδίων μικρής κλίμακας, επειδή πιστεύει ότι η παρατεταμένη διάρκειας διαδικασία λήψης αποφάσεων, η μακροσκελής διαδικασία αξιολόγησης των σχεδίων και για την επαλήθευση στοιχείων από την επιτροπή προγράμματος και τους εθνικούς οργανισμούς προκαλούν, στην καλύτερη περίπτωση, καθυστερήσεις και, στη χειρότερη, τεράστια χρηματοδοτικά προβλήματα, που οδηγούν σε πτώχευση μέρος των οργανώσεων που έχουν υποβάλει αιτήσεις χρηματοδοτικής ενίσχυσης ή ακόμη και σε αδυναμία απορρόφησης των διαθέσιμων πόρων.

2. Εισαγωγή

2.1 Το πρόγραμμα «Η νεολαία σε δράση», το οποίο θεσπίστηκε με την απόφαση αριθ. 1720/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, είναι ένα πρόγραμμα της ΕΕ το οποίο επικεντρώνεται στον χώρο της άτυπης εκπαίδευσης. Απευθύνεται κυρίως σε εκείνους για τους οποίους η άτυπη εκπαίδευση είναι η μοναδική δυνατότητα που διαθέτουν για την προσωπική τους εξέλιξη αλλά και για να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες στη σύγχρονη εποχή.

2.2 Οι βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι η υπέρβαση εμποδίων, προκαταλήψεων και στερεοτύπων που υπάρχουν μεταξύ των νέων, η υποστήριξη της κινητικότητας αυτών και η προαγωγή της συνειδησής τους ως πολιτών, που θεωρείται ως ένα είδος του δυναμικής μάθησης. Το πρόγραμμα επιτρέπει τη μερική χρηματοδότηση πρωτοβουλιών για την υποστήριξη της προσωπικής ανάπτυξης νέων ανθρώπων· προκαλεί την κοινωνική δραστηριοποίηση σε τοπικό επίπεδο και συμβάλλει στην προαγωγή της ανεκτικότητας· προσφέρει κίνητρα για διάφορες δράσεις που προάγουν την ιδέα μιας ολοκληρωμένης Ευρώπης.

2.3 Την ευθύνη για την αποτελεσματική υλοποίηση του προγράμματος «**Η νεολαία σε δράση**» φέρει σε τελευταία ανάλυση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία είναι αρμόδια για τη συνεχή διαχείριση των χρηματοδοτικών πόρων και τον ορισμό των προτεραιοτήτων, στόχων και κριτηρίων του προγράμματος. Επιπλέον, καθορίζει και εποπτεύει συνολικά την εφαρμογή του προγράμματος, τα μέτρα για την προώθηση των σχεδίων και την αξιολόγηση των προγραμμάτων σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

2.4 Στα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συγκαταλέγονται επίσης η γενική εποπτεία και ο συντονισμός των δραστηριοτήτων των εθνικών οργανισμών, δηλαδή των γραφείων τα οποία έχουν οριστεί ή συσταθεί ήδη από τις αρμόδιες για θέματα νεολαίας υπηρεσίες σε κάθε χώρα που συμμετέχει στο πρόγραμμα. Η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με τους εθνικούς οργανισμούς και εποπτεύει το έργο τους.

2.5 Τα κράτη-μέλη της ΕΕ και οι υπόλοιπες χώρες του προγράμματος «Η νεολαία σε δράση» συμμετέχουν στη διαχείρισή του, κυρίως μέσω της επιτροπής προγράμματος στην οποία εκπροσωπούνται. Οι αρμόδιες αρχές των χωρών αυτών ορίζουν επιπλέον εθνικούς οργανισμούς και παρακολουθούν από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις δραστηριότητες αυτών.

2.6 Το πρόγραμμα «Η νεολαία σε δράση» υλοποιείται στην ουσία σε αποκεντρωμένη βάση, για να εξασφαλιστεί μια όσο το δυνατόν στενότερη συνεργασία με τους αποδέκτες του προγράμματος, αλλά και η προσαρμογή του στα χαρακτηριστικά των διαφόρων συστημάτων και συνθηκών υπό τις οποίες διαβιούν οι νέοι στις διάφορες χώρες. Σε κάθε χώρα που συμμετέχει το πρόγραμμα ορίζεται ένας εθνικός οργανισμός, ο οποίος είναι αρμόδιος για την προβολή και την εφαρμογή του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο και δρα ως σύνδεσμος μεταξύ Επιτροπής, εθνικών, περιφερειακών και τοπικών φορέων του προγράμματος αλλά και των ίδιων των νέων.

2.7 Οι φορείς του προγράμματος που επιθυμούν να λάβουν χρηματοδοτική ενίσχυση πρέπει να υποβάλουν αίτηση σύμφωνα με μια διαδικασία πρόσκλησης για την υποβολή προτάσεων η οποία καθορίζεται και δημοσιοποιείται από τον αντίστοιχο εθνικό οργανισμό. Στα πλαίσια αυτά, η Επιτροπή αποφασίζει στη συνέχεια σχετικά με τις αιτήσεις που θα εγκριθούν για χορήγηση ενισχύσεων. Οι αποφάσεις αυτές, ως μέτρα για την υλοποίηση του προγράμματος, υπόκεινται σε ξεχωριστή διαδικασία διοργανικού επιπέδου.

2.8 Στη νομοθετική πράξη που υιοθετήσε, το Συμβούλιο εκχωρεί στην Επιτροπή τις αρμοδιότητες για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων, αλλά μπορεί να εξαρτήσει την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών από ορισμένες προϋποθέσεις που υπάγονται στην επιτροπολογία. Πρόκειται για την υποχρεωτική ακρόαση μιας επιτροπής επί των μέτρων εφαρμογής που προσδιορίζονται στην αρχική νομοθετική πράξη. Ωστόσο, πριν λάβει χώρα η ακρόαση αυτή, η Επιτροπή έχει τουλάχιστον τυπικά στη διάθεσή της τους πόρους που προορίζονται για αυτά τα σχέδια. Η επιτροπή που αξιολογεί τα σχέδια αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών μελών και προεδρεύεται από εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2.9 Υπάρχουν διάφορα είδη επιτροπολογίας. Στη βασική νομοθετική πράξη, στην οποία ορίζονται οι εκτελεστικές αρμοδιότητες της Επιτροπής, μπορεί να ρυθμιστεί σε ποιες περιπτώσεις εφαρμόζονται οι διάφορες διαδικασίες που ισχύουν στα πλαίσια της υλοποίησης των μέτρων εφαρμογής.

3. Προτάσεις ενόψει της νέας κατάστασης

3.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκιμάζει την πρωτοβουλία που ανέλαβε η Επιτροπή για την τροποποίηση της διαδικασίας για τη διάθεση πόρων για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων καθώς και για την τροποποίηση της διαδικασίας διαχείρισης. Οι ελεγκτικές αρμοδιότητες που απορρέουν από τη νομοθετική πράξη που υιοθετήθηκε σχετικά με την εφαρμογή της διαδικασίας συναπόφασης επιτρέπουν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να προσβάλει τα μέτρα που προτείνονται από την Επιτροπή. Δεν πρόκειται συνεπώς μόνο για ένα στοιχείο το οποίο μεταφέρει σε αυτό ένα μέρος της ευθύνης για τα σχέδια, αλλά για μια ασφαλιστική δικλείδα στα πλαίσια της διαδικασίας συναπόφασης.

3.2 Το Κοινοβούλιο έχει προθεσμία ενός μηνός για να εξετάσει ενδεχόμενες προτάσεις, πριν αυτές υιοθετηθούν από την Επιτροπή. Η Επιτροπή θεσπίζει τα μέτρα που απαιτούνται για την εφαρμογή του προγράμματος με βάση τη διαδικασία που ορίζεται στη σχετική απόφαση του Συμβουλίου.

3.3 Στο πρόγραμμα «Η νεολαία σε δράση 2007-2013» ισχύει σήμερα η προβλεπόμενη διαδικασία διαχείρισης για όλες τις αποφάσεις οι οποίες έχουν σχέση με την κατανομή χρηματοδοτικών πόρων σημαντικού μεγέθους, ευαίσθητα από πολιτική άποψη σχέδια ή πληρωμές ενισχύσεων που υπερβαίνουν το ένα εκατομμύριο ευρώ, καθώς και για μικρότερα σχέδια.

3.4 Η Επιτροπή προτείνει να μην υπάγονται στην διαδικασία επιτροπολογίας οι αποφάσεις για μικρότερα σχέδια η συνολική χρηματοδότηση των οποίων είναι μικρότερη από το 1 εκατ. ευρώ. Από την άλλη πλευρά, η Επιτροπή αναλαμβάνει την υποχρέωση να ενημερώνει αμέσως την επιτροπή προγράμματος και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με όλες τις αποφάσεις επιλογής που δεν υπάχθηκαν στη διαδικασία διαχείρισης. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει απόλυτα τη δήλωση αυτή που απευθύνεται στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

3.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη διαδικαστική διαφοροποίηση στην περίπτωση σχεδίων μικρής κλίμακας, επειδή πιστεύει ότι η παρατεταμένη διάρκεια διαδικασία λήψης αποφάσεων, οι μακροσκελείς αξιολογήσεις της πορείας σχεδίων και η επαλήθευση στοιχείων από την επιτροπή προγράμματος και τους εθνικούς οργανισμούς οδηγούν, στην καλύτερη περίπτωση, σε καθυστερήσεις και, στη χειρότερη, σε σοβαρά χρηματοδοτικά προβλήματα, ακόμη και σε πτώχευση ορισμένων από τις οργανώσεις που υποβάλουν αίτηση ή στη μη αξιοποίηση πόρων.

3.6 Η ΕΟΚΕ, αφού μελέτησε τα στατιστικά στοιχεία που χορηγήθηκαν από τους εθνικούς οργανισμούς, παρατηρεί ότι η συντριπτική πλειοψηφία των αιτούντων είναι μικρές οργανώσεις, ενώσεις και ιδρύματα για τις οποίες η συνολική διαδικασία και αναμονή των αποτελεσμάτων είναι ιδιαίτερα πολυδάπανες και χρονοβόρες και μπορεί μακροπρόθεσμα να οδηγήσουν ακόμη και σε μείωση του ενδιαφέροντος για το πρόγραμμα. Το διοικητικό κόστος εξυπηρέτησης του προγράμματος θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τον προϋπολογισμό του στο μέλλον.

3.7 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τα επιχειρήματα της Επιτροπής τα οποία και οδηγούν σε μian ορθή αξιολόγηση της διαδικασίας διαβούλευσης. Τα σχέδια υλοποιούνται συνήθως σε πολύ σύντομο διάστημα μετά την υποβολή μιας αίτησης. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο μια διαδικασία διαβούλευσης που διαρκεί τουλάχιστον δύο μέχρι τρεις μήνες μπορεί να εκθέσει σε κίνδυνο πολλά σχέδια, πράγμα το οποίο θα έχει γενικά αρνητική επίδραση επί της αποτελεσματικότητας του προγράμματος.

3.8 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει επίσης με ικανοποίηση ότι η επιτροπή προγράμματος συμφώνησε να τροποποιήσει τον εσωτερικό της κανονισμό, έτσι ώστε να μειωθεί το διάστημα που απαιτείται για τη διενέργεια διαβουλεύσεων για τη λήψη αποφάσεων οι οποίες υπάγονται στη διαδικασία διαβούλευσης. Η επιτροπή προγράμματος εφαρμόζει σήμερα την γραπτή διαδικασία και διαθέτει πενήνήμερη προθεσμία για να σχολιάσει τις αποφάσεις επιλογής που έχουν υποβληθεί στην κρίση της. Το περασμένο θέρος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποδέχτηκε επίσης προσωρινή ρύθμιση με την οποία περιοριζόταν ο χρόνος που χρειαζόταν για την άσκηση του δικαιώματος ελέγχου που διαθέτει από ένα μήνα σε πέντε ημέρες κατά τη διάρκεια της περασμένης θερινής περιόδου. Η εξέλιξη αυτή επέτρεψε στην Επιτροπή να επισπεύσει το έργο της σχετικά με την υιοθέτηση σχεδίων προς υλοποίηση, θεωρείται όμως ότι αποτελεί προσωρινή λύση.

3.9 Ενόψει των ανωτέρω, η τρέχουσα διαδικασία διαβούλευσης πρέπει να καταργηθεί και να αντικατασταθεί, με βάση τη δήλωση της Επιτροπής, από μια διαδικασία στα πλαίσια της οποίας η Επιτροπή θα χορηγεί στις επιτροπές προγράμματος και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο άμεσες πληροφορίες για τις αποφάσεις επιλογής που υιοθετεί.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Θέσπιση προγράμματος δράσης στον τομέα της δια βίου μάθησης»

COM(2006) 664 τελικό — 2006/0222 (COD)

(2008/C 224/26)

Στις 6 Μαρτίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της ΣΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει την κατάρτιση γνωμοδότησης από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή με θέμα την

«Θέσπιση προγράμματος δράσης στον τομέα της δια βίου μάθησης».

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαΐου 2008 με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. LE NOUAIL-MARLÈRE.

Κατά την 445η σύνοδο της ολομέλειάς της, της 28ης και της 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29 Μαΐου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 80 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και καμία αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την προσέγγιση, συμφωνεί με την πρόταση και συνιστά στην Επιτροπή να προσθέσει τη δέσμευση της να ενημερώσει αμέσως την επιτροπή προγράμματος και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τις αποφάσεις που λαμβάνει με βάση το τροποποιημένο άρθρο 9 παρ. 1α της απόφασης 1720/2006/ΕΚ.

2. Απλοποίηση των διαδικαστικών κανόνων όσον αφορά τη χορήγηση επιδοτήσεων στο πλαίσιο διαφόρων πολυετών προγραμμάτων

2.1 Η πρόταση εγγράφεται σε ένα σύνολο τεσσάρων προτάσεων που επιδιώκουν την απλοποίηση των κανόνων σχετικά με τη χορήγηση επιδοτήσεων μικρού ύψους που είχαν οριστεί στο πλαίσιο των τεσσάρων πολυετών προγραμμάτων για την περίοδο 2007-2013:

- το πρόγραμμα «Νεολαία σε δράση»
- το πρόγραμμα «Πολιτισμός»
- το πρόγραμμα «Ευρώπη για τους πολίτες»
- και το εν λόγω «Πρόγραμμα δράσης στον τομέα της δια βίου μάθησης».

2.2 Σύμφωνα με τους κανόνες της «επιτροπολογίας» του άρθρου 202 της ΣΕΚ, το Συμβούλιο αναθέτει στην Επιτροπή (η οποία επικουρείται από μια επιτροπή προγράμματος, αποτελούμενη αποκλειστικά από εκπροσώπους των κρατών μελών και προεδρευόμενη από την Επιτροπή), ορισμένες αρμοδιότητες εκτέλεσης πράξεων που αποφασίζει η ίδια σε συναπόφαση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ζητείται η γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των νομοθετικών πράξεων που υιοθετήθηκαν με συναπόφαση. Ωστόσο, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι κατά τη διαπραγμάτευση των τεσσάρων προγραμμάτων, η πρόθεση του νομοθέτη ήταν να υποβάλλει στη διαδικασία της επιτροπολογίας («διαδικασία διαχείρισης με ψηφοφορία ειδικής πλειοψηφίας») μόνο τις αποφάσεις χορήγησης αφορούν υψηλές επιδοτήσεις (ποσά άνω του 1 000 000 EUR για πολυμερή έργα και δίκτυα) ή που είναι πολιτικά ευαίσθητες (πολιτική συνεργασία και καινοτομία).

2.3 Η Επιτροπή δεσμεύτηκε να ενημερώνει χωρίς καθυστέρηση την επιτροπή προγράμματος και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για όλες τις αποφάσεις επιλογής που δεν υπόκεινται στη διαδικασία διαχείρισης. Η διοργανική συμφωνία αποτέλεσε αντικείμενο δήλωσης της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

2.4 Η βούληση του νομοθέτη δεν καταγράφηκε ορθά στην απόφαση 1720/2006/ΕΚ: το σύνολο των αποφάσεων επιλογής και χορήγησης επιδοτήσεων, που δεν αφορούν υψηλά ποσά, υπόκεινται στην διαδικασία διαβούλευσης που προβλέπεται στον τομέα της επιτροπολογίας.

2.5 Η διαβούλευση της επιτροπής προγράμματος και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συνίσταται στην υποβολή προς εξέταση των αποφάσεων επιλογής στην επιτροπή προγράμματος, στη συνεκτίμηση των γνωμοδοτήσεών της και στην ενημέρωση του Κοινοβουλίου το οποίο οφείλει να κοινοποιήσει στην Επιτροπή τη συμφωνία του. Η διαδικασία διαβούλευσης και ανταλλαγής γραπτών απαντήσεων οδηγεί σε σημαντικές καθυστερήσεις στη χορήγηση των επιδοτήσεων, μπορεί να θέσει σε κίνδυνο πολλά έργα και να μειώσει σημαντικά την αποτελεσματικότητα των ετησίων προγραμμάτων.

2.6 Μέχρι σήμερα, εξευρέθηκαν «διευθετήσεις ad hoc» μεταξύ της Επιτροπής, της επιτροπής προγράμματος και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προκειμένου να μειωθούν οι προθεσμίες εξέτασης των αποφάσεων επιλογής της Επιτροπής στον τομέα της χορήγησης των επιδοτήσεων.

2.7 Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτές οι προσωρινές λύσεις δεν μπορούν να ισχύουν επ'αόριστο και προτείνει την τροποποίηση των κανόνων που είχαν οριστεί τη στιγμή της θέσπισης των προγραμμάτων αυτών. Συγκεκριμένα, πρόκειται για την κατάργηση της υποχρέωσης υποβολής στη διαδικασία διαβούλευσης των αποφάσεων για τη χορήγηση χαμηλών επιδοτήσεων έτσι ώστε να μπορεί η Επιτροπή να λαμβάνει αποφάσεις χορήγησης επιδοτήσεων χωρίς την συνδρομή μιας επιτροπής προγράμματος και, συνεπώς, να αντικατασταθεί η διαδικασία αυτή από μια διαδικασία απλής ενημέρωσης.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Οι προτάσεις αυτές αναμένεται να βελτιώσουν τη λειτουργία των τεσσάρων πολυετών προγραμμάτων στους τομείς της εκπαίδευσης, της νεολαίας και του πολιτισμού.

3.2 Σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ είχε ενθαρρύνει την Επιτροπή να απλοποιήσει την πρόσβαση στα προγράμματα και τις επιδοτήσεις για τις δομές που υποβάλλουν σχέδια και να προσεγγίσει τα κράτη μέλη ώστε να τα προτρέψει να συμβουλευτούν τις οργανώσεις κατά την θέσπιση των ετήσιων προσανατολισμών, να μειώσει τις προθεσμίες χορήγησης και να μην δυσχεραίνει την υλοποίηση των σχεδίων κυρίως εξαιτίας των πολύ μεγάλων προθεσμιών που καθιστούσαν πλέον άνευ αντικειμένου τις μελέτες σκοπιμότητας που είχαν καταρτιστεί πολύ πριν από την υλοποίηση των έργων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

Με βάση την αιτιολογική έκθεση (9), (11), (15) και (17) της εν λόγω απόφασης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι για χάρη της διαφάνειας, της

καλής διακυβέρνησης και της ενημέρωσης του κοινού, είναι σκόπιμο να αναλάβει η Επιτροπή την δέσμευσή της να προβεί στην άμεση ενημέρωση της επιτροπής προγράμματος και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τις αποφάσεις που λαμβάνει με βάση το τροποποιημένο άρθρο 9 παρ. 1α της απόφασης 1720/2006/EK.

Η ΕΟΚΕ συνιστά να τροποποιηθεί το νέο άρθρο 9 παρ. 1α ως εξής: «... εκδίδει τις εν λόγω αποφάσεις χωρίς να επικουρείται από επιτροπή και ενημερώνει χωρίς καθυστέρηση την επιτροπή προγράμματος και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο».

Λαμβάνει γνώση του γεγονότος ότι η Επιτροπή δεν προτείνει την προσθήκη αυτή διότι θεωρεί ότι έτσι θα τροποποιήσει την πρόταση προς μια κατεύθυνση που δεν θα ήταν αυστηρά σύμφωνη με τους κανόνες της επιτροπολογίας όπως ορίζει το άρθρο 202 της ΣΕΚ και ότι η αιτιολογική έκθεση της εν λόγω απόφασης αρκεί για να καταστήσει σαφή τη δέσμευσή της.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πλεονεκτήματα και οφέλη του ευρώ: η ώρα του απολογισμού»

(2008/C 224/27)

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε στις 27 Σεπτεμβρίου 2007, σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα:

«Πλεονεκτήματα και οφέλη του ευρώ: η ώρα του απολογισμού».

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 30 Απριλίου 2008 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. BURANI.

Κατά την 445η σύνοδο ολομέλειας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική υιοθέτησε με 130 ψήφους υπέρ και 3 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί χρήσιμο, δέκα έτη από την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος, να προβεί σε έναν απολογισμό σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη που είχε το ευρώ στους πολίτες και στις επιχειρήσεις, όχι τόσο από οικονομικής και νομισματικής πλευράς —κάτι το οποίο εξέτασαν και εξετάζουν οικονομολόγοι, πολιτικοί και σχολιαστές των μέσων μαζικής ενημέρωσης— όσο **από πλευράς των χρηστών**. Με άλλα λόγια, μια δεκαετία εμπειρίας έδειξε ότι το ευρώ έχει την ισχύ του και ότι η εισαγωγή του επέτρεψε στην Ευρώπη να είναι παρούσα στην παγκόσμια σκηνή με ένα σταθερό και ισχυρό νόμισμα: **πώς αντιλαμβάνονται όμως οι χρήστες το ενιαίο νόμισμα;**

1.2 Το παρόν έγγραφο ξεκίνησε από μια συνοπτική ανάλυση των πλεονεκτημάτων που επέφερε η εισαγωγή του ευρώ: ένα πανόραμα

που έχει φωτεινά σημεία αλλά έχει και σκιές λόγω της παγκόσμιας συγκυρίας· εστιάζεται συνεπώς στα αποτελέσματα των περιοδικών ερευνών που πραγματοποιεί το Ευρωβαρόμετρο μεταξύ των πολιτών για να εξακριβώσει εάν, και σε ποιο βαθμό, εκτιμώνται τα οφέλη του ευρώ από τους πολίτες της Ευρώπης.

1.3 Τα αποτελέσματα είναι θετικά σε πολλές χώρες, αλλά σε ορισμένες άλλες ένα υψηλό ποσοστό των ερωτηθέντων δηλώνει ότι βρίσκει δύσκολη τη χρήση του «νέου» νομίσματος, υπολογίζει τις τιμές στο παλιό εθνικό νόμισμα, καταλογίζει στο ευρώ την αύξηση των τιμών, και μόνον οι μισοί θεωρούν ότι, λαμβανομένων όλων υπόψη, η υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος υπήρξε επωφελής για την οικονομική ανάπτυξη. Στην ουσία, η έρευνα καταλήγει στη διαπίστωση ότι το ευρώ δεν είχε πάντα την κατάλληλη απήχηση στους πολίτες όλων των χωρών.

1.4 Μια πρώτη αντίδραση σε αυτά τα αποτελέσματα θα μπορούσε να είναι η αμφισβήτηση της αντικειμενικότητας και της αλήθειας των απαντήσεων: μια προσέγγιση που η ΕΟΚΕ απορρίπτει. Αντί να μας ικανοποιεί η επιτυχία **πρέπει να γίνουν κατανοητές οι βαθύτερες αιτίες των αρνητικών στάσεων** και να τεθεί το ερώτημα τι μπορεί να γίνει προκειμένου να εξαλειφθούν οι λόγοι, αντικειμενικοί ή υποκειμενικοί, της μη ικανοποίησης.

1.5 Οι αντικειμενικά δικαιολογημένες αντιλήψεις μπορούν να εξαλειφθούν ή να μετριαστούν με **στοχοθετημένες πολιτικές και μέτρα**, όπως είναι η περίπτωση των βελτιωμένων **συστημάτων πληρωμών** (ενιαίος χώρος πληρωμών σε ευρώ — SEPA) ή με κατάλληλα **μέτρα για τη συγκράτηση της αύξησης των τιμών**, τα οποία βέβαια πρέπει να είναι συμβατά με τις αρχές της ελευθερίας της αγοράς και του ανταγωνισμού.

1.6 Δυσκολότερο είναι το κεφάλαιο των **υποκειμενικών αντιλήψεων**: πρέπει οι απαντήσεις να εξεταστούν με τη μέγιστη δυνατή προσοχή και να αναζητηθούν οι **βαθιές αιτίες που βρίσκονται στη βάση των αρνητικών στάσεων**. Μια στρατηγική επικοινωνίας είναι ασφαλώς απαραίτητη, αλλά για να πραγματοποιηθεί **πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διάφορες εθνικές και κοινωνικές ευαισθησίες** των πολιτών στους οποίους απευθύνεται.

1.7 Η έρευνα του Ευρωβαρομέτρου έδειξε τις μεγάλες διαφορές στάσεως που υπάρχουν στα διάφορα κράτη μέλη: πράγμα που οδηγεί στην **απόρριψη λύσεων που βασίζονται σε τυποποιημένα σχήματα**. Αναλυτικότερα, διαπιστώθηκαν μεγάλες **διαφορές αντιλήψεων ανάλογα με τις κοινωνικές τάξεις και το μορφωτικό επίπεδο**. Οι στρατηγικές επικοινωνίας θα πρέπει συνεπώς να είναι στοχοθετημένες και να αποσκοπούν στην επίτευξη των καλύτερων δυνατών αποτελεσμάτων με τα χρησιμοποιούμενα μέσα.

1.8 Πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί ότι μια στρατηγική επικοινωνίας για το ευρώ δεν επαρκεί για την επίτευξη των βέλτιστων αποτελεσμάτων: η ανάλυση που πραγματοποιήθηκε αφήνει να εννοηθεί με επαρκή σαφήνεια ότι πολύ συχνά το ευρώ θεωρείται ως το σύμβολο της Ευρώπης: δεν είναι συνεπώς το ευρώ από μόνο του που αποτελεί, για ορισμένους, αντικείμενο αποστροφής αλλά η ίδια η ιδέα της «Ευρώπης». Τούτο σημαίνει ότι είναι απαραίτητο η στρατηγική επικοινωνίας για το ευρώ να θεωρηθεί τμήμα ενός μακρόπνοου και μακροπρόθεσμου πολιτικού σχεδίου το οποίο θα ολοκληρωθεί όταν το «ευρωπαϊκό» αίσθημα θα έχει υιοθετηθεί από τους πολίτες και θα υπερισχύει του ευρωσκεπτικισμού.

1.9 Η έννοια της Ευρώπης νοούμενης όχι μόνον ως οικονομικής οντότητας, αλλά και πολιτικής και κοινωνικής υπάγεται εξάλλου στη σταδιακή επίτευξη συνθηκών ζωής με βάση την ισότητα, τη συνεργασία και την κοινωνική ειρήνη: ένας στόχος που μπορεί να επιτευχθεί μόνον εάν ο πολίτης τεθεί ενώπιον **συγκεκριμένων πράξεων**. Καμιά εκστρατεία επικοινωνίας δεν θα επιτύχει εάν δεν πληρωθούν αυτές οι προϋποθέσεις.

1.10 Σημαντική προϋπόθεση για την αύξηση της αποδοχής του ευρώ από τους πολίτες είναι συνεπώς η εφαρμογή οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής στην ΕΕ η οποία να αυξάνει την απασχόληση και τα εισοδήματα και επιπλέον να προσφέρει κατάλληλο σύστημα κοινωνικής προστασίας. Μόνο τότε θα αρχίσουν οι πολίτες να εκτιμούν το ευρωπαϊκό σχέδιο και συνεπώς να αποδέχονται το ευρώ.

1.11 Η ΕΟΚΕ έχει συνείδηση των ευθυνών της και της αποστολής της: ως εκπρόσωπος των κοινωνικών εταίρων είναι ένα θεσμικό όργανο που βρίσκεται κοντά στους πολίτες, στους εργαζόμενους και στους οικονομικούς φορείς. Θεωρεί ότι πρέπει να

συμπράξει στις πρωτοβουλίες που θα αναληφθούν, και εάν χρειαστεί με δράσεις επί τόπου. Θα είναι ιδιαίτερης χρησιμότητας οι επαφές με ανάλογους οργανισμούς σε εθνικό επίπεδο και το έργο των μελών της ΕΟΚΕ στις οργανώσεις τους, εθνικές και ευρωπαϊκές.

2. Εισαγωγή

2.1 Έξι χρόνια από την εισαγωγή του ευρώ, η ΕΟΚΕ θεωρεί χρήσιμο να προβεί σε έναν απολογισμό των συνεπειών του νέου νομίσματος στους πολίτες των χωρών που το υιοθέτησαν. Πρόκειται για ένα έργο εύκολο κατά τα φαινόμενα δεδομένου ότι υπάρχει για το θέμα αυτό μια πλούσια βιβλιογραφία από αναρίθμητες πηγές: Επιτροπή, ΕΚΤ, ΕΚ, πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα, ειδικευμένος και μη Τύπος, μελετητές και κοινωνικοί εταίροι.

2.2 Υπάρχει εξάλλου η εντύπωση ότι το μεγαλύτερο μέρος των υφιστάμενων γραπτών πηγών για το θέμα αυτό είναι το αποτέλεσμα **μονομερών εμπειριών και απόψεων**, ή καρπός **έμμεσων συμπερασμάτων** από διαφορετικές και ενίοτε αντιφατικές απόψεις. Με μια παρόμοιου τύπου προσέγγιση τηρούνται οι κανόνες της δημοκρατίας, αλλά η ουσία των προβλημάτων παραμένει καλυμμένη μερικές φορές από συμπεριφορές που υπαγορεύουν σκοπιμότητες και, πολύ συχνά, εσωτερικές θέσεις κάθε κράτους μέλους.

2.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πραγματική πρόοδος μπορεί να επιτευχθεί μόνο **εάν αντιμετωπιστεί η πραγματικότητα χωρίς προκαταλήψεις**: με βάση τη διαπίστωση ότι το ευρώ σημείωσε γενικά αδιαμφισβήτητη επιτυχία, πρέπει να διευκρινιστεί **γιατί** αποτελεί ακόμη αντικείμενο επικρίσεων από μεγαλύτερα ή μικρότερα τμήματα της κοινής γνώμης, να αναζητηθούν οι αιτίες και, όπου αυτό είναι δυνατό, να **προταθούν λύσεις**. Δεν ισχυριζόμαστε με αυτό ότι θέλουμε να προβούμε σε θεαματικές ανακαλύψεις ούτε εξάλλου να δώσουμε την εντύπωση έναρξης νέων ενημερωτικών εκστρατειών: ο σκοπός του παρόντος εγγράφου είναι απλά η συμβολή στην έναρξη νέων συζητήσεων για παλιά και γνωστά προβλήματα.

3. Μεθοδολογία της εργασίας

3.1 Η ΕΟΚΕ ξεκινά με τα οφέλη του ευρώ στη βάση των ήδη επιτευχθέντων αποτελεσμάτων ή των «επίσημων» θέσεων που είναι κοινά αποδεκτές: συνεχίζει με μια σοβαρή ανάλυση των αποτελεσμάτων αυτών και των θέσεων με επιτόπιες έρευνες και θα ολοκληρώσει με τη δική της ανάλυση των αιτιών για τις οποίες το νέο νόμισμα δέχτηκε επικρίσεις ή αρνητικές αξιολογήσεις. Οι ενδεχόμενες προτάσεις πρέπει να θεωρηθούν, όπως έχει ήδη λεχθεί, σαν μια **εισαγωγή για περαιτέρω αναλύσεις**.

3.2 Το βασικό έγγραφο διαβούλευσης υπήρξε το Flash Eurobarometer Αριθ. 193, «Η ευρωζώνη, 5 χρόνια μετά την εισαγωγή χαρτονομισμάτων και κερμάτων ευρώ — Αναλυτική έκθεση» του Νοεμβρίου 2006. Η δειγματοληψία πραγματοποιήθηκε από την εταιρεία Gallup Organization, οργανώθηκε και εκτελέστηκε από την Ομάδα Ευρωβαρόμετρο της ΓΔ ECFIN της Επιτροπής. Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις ακόμη και με ειδικούς της τελευταίας χώρας που εντάχθηκε στο ευρώ, δηλαδή της Σλοβενίας (το 2007), καθώς και με ειδικούς των χωρών που προσχώρησαν το 2008 (Μάλτα και Κύπρος). Δεν χρησιμοποιήθηκαν εν προκειμένω πηγές χωρών που δεν είναι μέλη της ευρωζώνης, με το σκεπτικό ότι για την έρευνα είναι σημαντικές μόνον οι εμπειρίες των άμεσα ενδιαφερόμενων.

3.3 Από την έρευνα του Ευρωβαρομέτρου του Σεπτεμβρίου 2007 ⁽¹⁾ που πραγματοποιήθηκε στα νέα κράτη μέλη παρέχονται συμπληρωματικές πληροφορίες: χρήσιμα δε συμπεράσματα μπορούν να συναχθούν από τη σύγκριση «εμπειριών» και «προσδοκιών».

4. Τα πλεονεκτήματα του ευρώ σύμφωνα με τα επίσημα συμπεράσματα και τις επίσημες θέσεις

4.1 Σύμφωνα με τα κοινοτικά έγγραφα και τους υποστηρικτές του ευρώ, **το ευρώ έχει προσφέρει πλεονεκτήματα και οφέλη**, τα οποία αναφέρονται ενδεικτικά: στον κατάλογο δεν συμπεριλαμβάνονται τα κίνητρα, τα οποία είναι γνωστά, ούτε κριτικές επισημάνσεις, οι οποίες αναφέρονται στο τμήμα που αφορά τη γνώμη των πολιτών.

4.2 Ο χωρίς κριτική κατάλογος για τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη περιλαμβάνει:

- την ευρωπαϊκή ταυτότητα: το ευρώ αποτελεί τον κύριο και απτό φορέα της·
- το ευρώ είναι ένα μέσο σύγκρισης των διεθνών τιμών και επιταχύνει τον ανταγωνισμό·
- την εξάλειψη των κινδύνων από τις συναλλαγές και του κόστους της μετατροπής των νομισμάτων·
- την εξάλειψη της δυνατότητας της χρησιμοποίησης των νομισματικών υποτιμήσεων ως κίνητρο για δράσεις ανταγωνισμού και/ή της προσαρμογής των εμπορικών στρατηγικών σε περίπτωση υποτίμησης·
- την καλύτερη προστασία των χωρών της ευρωζώνης από τους εξωτερικούς οικονομικούς κραδασμούς·
- το ευρώ συνέβαλε στη μείωση του πληθωρισμού και των επιτοκίων, τα οποία ωφελήθηκαν ως έναν βαθμό από την κατάργηση των προμηθευτικών λόγων κινδύνων πληθωρισμού·
- το ευρώ είναι παράγοντας ανάπτυξης και απασχόλησης στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβώνας·
- τον πρωταρχικό ρόλο της Ευρώπης σε νομισματικό επίπεδο και την καθιέρωση του ευρώ ως αποδεματικού νομίσματος·
- το ευρώ αποτελεί παράγοντα σταθερότητας στην παγκόσμια οικονομία·
- το ευρώ διευκόλυνε τα μάλια και κατέστησε φθηνότερο τον τουρισμό και τις μετακινήσεις για επαγγελματικούς λόγους, ιδιαίτερα στο εσωτερικό της ευρωζώνης.

4.3 Παράλληλα με αυτά τα πλεονεκτήματα, που σπανίως συζητούνται εκτός μερικών εξαιρέσεων για να μην εφαρμόζονται ως αξίες — υπάρχουν πτυχές που ενίοτε αμφισβητούνται και που αφορούν τα οφέλη ενός «ισχυρού νομίσματος».

4.4 Κι εδώ χρειάζονται διευκρινίσεις: ένα ισχυρό νόμισμα συνεπάγεται **πλεονεκτήματα για μερικούς και μειονεκτήματα για άλλους**, αλλά προέχει η αξιολόγηση του καθαρού οφέλους για την οικονομία: ένα πλεονέκτημα που στην περίπτωση του ευρώ είναι αδιαμφισβήτητο. Επιθυμείται επίσης ένα **σταθερό νόμισμα**, και το ευρώ είναι, στον βαθμό που αντιπροσωπεύει μια οικονομία που είναι

σταθερή και σε ανάπτυξη παρά τους συγκυριακούς κραδασμούς· η εξωτερική του αξία εξαρτάται από γεγονότα οι συνέπειες των οποίων μπορούν να αντιμετωπιστούν —όχι βέβαια να εξαλειφθούν— με κατάλληλες οικονομικές και νομισματικές πολιτικές.

5. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του ευρώ σύμφωνα με την γνώμη των πολιτών

5.1 **Το ευρώ ως μέσο πληρωμών τοις μετρητοίς. Επτά χρόνια από την υιοθέτηση του ευρώ**, προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι το **41 % των ερωτηθέντων δηλώνει ότι αντιμετωπίζει «κάποιες δυσκολίες» ή «σοβαρές δυσκολίες», κατά τη χρήση του**: ένα ποσοστό που σταδιακά μειώνεται αλλά παραμένει σημαντικό. Στην έρευνα δεν διευκρινίζεται τι είδους προβλήματα είναι αυτά· αφήνει όμως να εννοηθεί ότι αυτή η **αρνητική στάση είναι περισσότερο είναι συναισθηματική** παρά λογική, εάν σκεφτεί κανείς ότι η μεγάλη πλειοψηφία (από 93 % έως 63 % ανάλογα με τη χώρα) δηλώνει ότι δεν έχει πρόβλημα να αναγνωρίσει τα κέρματα και τα χαρτονομίσματα. Είναι πιθανόν εκείνοι που ισχυρίζονται ότι έχουν δυσκολίες να είναι σε σημαντικό βαθμό οι ίδιοι που δεν αντιμετώπισαν θετικά την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος και που ανήκουν εν μέρει σε λιγότερο ευνοημένες κοινωνικές τάξεις. Εν πάση περιπτώσει, στατιστικά η απάντηση για τις δυσκολίες δεν συμφωνεί με την απάντηση για τη χρήση.

5.1.1 Αυτές οι αμφιβολίες ενισχύθηκαν από τη σύγκριση με την έρευνα του Σεπτεμβρίου 2007 για τα νέα κράτη μέλη (NKM): σχεδόν τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων είχαν δει κέρματα και χαρτονομίσματα του ευρώ και το 44 % τα είχε χρησιμοποιήσει. Είναι δύσκολο να εξηγηθεί πώς γίνεται στις χώρες του ευρώ το 41 % όσων έχουν μια δεκαετή εμπειρία του νομίσματος να δηλώνει ότι έχει δυσκολίες, ενώ στα NKM το 44 % το χρησιμοποιεί (ή το έχει χρησιμοποιήσει) χωρίς να επισημαίνει προβλήματα.

5.1.2 Παρεμβάσεις καθαρά επικοινωνιακού τύπου δεν θα μπορούσαν να ευθύνονται για παρόμοια αλλαγή της συμπεριφοράς: εάν, όπως φαίνεται, οι ενδεχόμενες δυσκολίες είναι μικρές ή ελάχιστες, η ακολουθητέα στρατηγική συνίσταται σε **στοχοθετημένες παρεμβάσεις σε εθνικό επίπεδο**. Εν προκειμένω η εκπαίδευση παρά η επικοινωνία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο. Εάν όμως αποδειχτεί στο τέλος ότι οι δήθεν «δυσκολίες» αποτελούν μια έκφραση αντίθεσης σε οτιδήποτε είναι «Ευρώπη», η λήψη ειδικών μέτρων δεν θα έχει κανένα αποτέλεσμα: η αλλαγή της συμπεριφοράς έναντι του ευρώ συμβαδίζει με την προοδευτική αποδοχή της ευρωπαϊκής ιδέας.

5.2 **Το ευρώ: βάση υπολογισμού των τιμών και παράγοντας λήψεως αποφάσεων όσον αφορά την κατανάλωση**. Μια προβλεπόμενη από την αρχή συνέπεια ήταν ότι για πολύ καιρό ακόμη ένα τμήμα του πληθυσμού (κατά το μάλλον ή ήττον σημαντικό ανάλογα με τη χώρα) θα **εξακολουθούσε να υπολογίζει με βάση το εθνικό νόμισμα**. Η έρευνα επιβεβαίωσε την πρόβλεψη: κατά τον υπολογισμό των τιμών, το 40 % σχεδόν των καταναλωτών αναφέρεται ακόμη — πάντα ή καμιά φορά — στο εθνικό νόμισμα είτε για τις καθημερινές αγορές είτε για πιο σημαντικές αγορές.

⁽¹⁾ Εισαγωγή του ευρώ στα νέα κράτη μέλη, Flash Eurobarometer 207, Gallup Organization, Οκτώβριος 2007.

5.2.1 Όσον αφορά τις αποφάσεις για την κατανάλωση, παραμένει ακόμη υψηλό (59 %) το ποσοστό όσων θεωρούν το ευρώ είτε αποτρεπτικό είτε ενθαρρυντικό για κατανάλωση· αλλά αυξάνεται σταδιακά το ποσοστό όσων θεωρούν **το ενιαίο νόμισμα «ουδέτερο» στοιχείο** (από 31 % το 2003 στο 41 % το 2007). Παράλληλα μειώνονται τα ποσοστά όσων δηλώνουν ότι αγοράζουν λιγότερο από φόβο μην ξοδέψουν περισσότερο (από το 39 στο 33 %), ενώ παραμένει σταθερό το ποσοστό όσων δηλώνουν, αντίθετως, ότι ξοδεύουν πολλά γιατί δεν αντιλαμβάνονται την αξία του νομίσματος (26-25 %).

5.2.2 Οι δύο πλευρές που εξετάστηκαν — η αναφορά στο εθνικό νόμισμα και το ευρώ ως «ουδέτερο» στοιχείο — δεν συνδέονται αναγκαστικά ούτε κάποιο στοιχείο μας επιτρέπει να σκεφτούμε ότι τα **δύο ποσοστά που συμπίπτουν (σχεδόν 40 %)** αναφέρονται στην ίδια ομάδα.

5.3 Η χρησιμότητα της διπλής αναγραφής των τιμών και οι προτιμήσεις των καταναλωτών. Δύο διαφορετικά δείγματα στα οποία τέθηκαν δύο διαφορετικές ερωτήσεις δηλαδή, εάν είναι χρήσιμη η διπλή αναγραφή και εάν οι καταναλωτές προτιμούν αυτή την αναγραφή, έδωσαν απαντήσεις που συμπίπτουν: μια **σημαντική πλειοψηφία (σχεδόν το 60 %) δεν θεωρεί αυτό το μέτρο ούτε χρήσιμο ούτε απαραίτητο μετά από μια εύλογη μεταβατική περίοδο**. Επισημαίνεται ότι με την πάροδο του χρόνου αυξήθηκε το ποσοστό όσων είναι αντίθετοι στη διπλή αναγραφή: σαφής ένδειξη ότι το ενιαίο νόμισμα εισέρχεται (ή έχει εισέλθει, σύμφωνα με τις ευνοϊκότερες ερμηνείες) στις συνήθειες της καθημερινής ζωής.

5.3.1 Οι απαντήσεις που έδωσαν οι πολίτες σχετικά με τη διπλή αναγραφή των τιμών δεν εκπλήσσουν, εάν υπολογιστεί ο χρόνος που έχει περάσει από την υιοθέτηση του ευρώ: το στοιχείο αυτό όμως πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη από τις χώρες που πρόσφατα υιοθέτησαν **το ενιαίο νόμισμα** (Σλοβενία, Κύπρος και Μάλτα) και από τις **χώρες που πρόκειται προσχωρήσουν προσεχώς** (χώρες της Βαλτικής και Σλοβακία). Η έρευνα που διεξήχθη από το Ευρωβαρόμετρο τον Νοέμβριο του 2007 δείχνει ότι είναι μεγάλος ο φόβος αύξησης των τιμών με την είσοδο στο ευρώ· η εμπειρία έχει δείξει ότι η **διπλή αναγραφή των τιμών μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο αποτρεπτικό στοιχείο με τον όρο ότι συνοδεύεται από ελέγχους και αποτρεπτικά μέτρα**, πράγμα που δεν έγινε στις χώρες της πρώτης ένταξης. Πρόσφατα η Επιτροπή έλαβε θέση: **όρισε η διπλή αναγραφή να είναι υποχρεωτική για έξι μήνες και με μέγιστη παράταση το ένα έτος**.

5.4 **Χαρτονομίσματα και κέρματα**. Από την έρευνα όσον αφορά την ικανοποίηση από τα υφιστάμενα χαρτονομίσματα και κέρματα προκύπτει ότι, ενώ για τα πρώτα δεν κρίνεται σκόπιμη καμιά παρέμβαση, ένα **σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων (αν και ποικίλει από το 80 % στη Φινλανδία έως 33-35 % στην Ιρλανδία και στην Ιταλία) τάσσεται υπέρ — για λόγους ευκολίας και απλότητας — της μείωσης των κερμάτων με την κατάργηση του ενός και των δύο λεπτών**. Από την άλλη πλευρά, οι περισσότεροι φοβούνται ότι η κατάργηση των κερμάτων χαμηλότερης αξίας **ενδέχεται να προκαλέσει αύξηση των τιμών**: φόβος που υπάρχει ευρέως ακόμη και στις χώρες όπου η πλειοψηφία τάσσεται υπέρ της κατάργησης των μικρής αξίας κερμάτων.

5.4.1 Η εμπειρία έχει δείξει ότι **μεγάλο μέρος των αυξήσεων στο λιανικό εμπόριο**, που πραγματοποιήθηκαν είτε παράλληλα με

την υιοθέτηση του ευρώ είτε αργότερα, οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στις **στρογγυλοποιήσεις** των τιμών που μετατράπηκαν σε δεκαδικά μικρότερα του 5. Το πυροτέχνημα αυτό οφείλεται στην ελλιπή εποπτεία των αρχών και των καταναλωτών εκείνων που θεώρησαν αμελητέα την αξία των «μικρών» κερμάτων· το φαινόμενο αυτό έγινε ιδιαίτερα αισθητό στις χώρες των οποίων το εθνικό νόμισμα είχε χαμηλή ονομαστική αξία (Ιταλία για παράδειγμα). Η ΕΟΚΕ θεωρεί την κατάργηση των κερμάτων του ενός και δύο λεπτών **ως ένα μέτρο εντελώς απορριπτέο**: απέναντι στην «ευκολία» που προβάλλουν ορισμένα τμήματα της αγοράς επιβάλλεται η εκτίμηση του γενικού συμφέροντος.

5.5 Ιδιαίτερης προσοχής χρήζει η ερώτηση σχετικά με τη **χρήση του ευρώ για πληρωμές των ταξιδιωτών εκτός της ευρωζώνης**. Πάνω από το 50 % απάντησε ότι έχει χρησιμοποιήσει το ευρώ, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, σε ταξίδια που πραγματοποιήθηκαν σε χώρες εκτός της ευρωζώνης· τα ποσοστά δείχνουν εξάλλου σημαντικές διακυμάνσεις από χώρα σε χώρα, από το 72 % των Ελλήνων έως το 38 % των Φινλανδών. Ικανοποίηση προκαλεί το γεγονός ότι το ενιαίο νόμισμα χάρη στο κύρος του και στον αριθμό των χρηστών τυγχάνει ευνοϊκής υποδοχής σε πολλές τουριστικές χώρες.

5.5.1 Ωστόσο, για λόγους στοιχειώδους προστασίας ενδεικνύεται να πραγματοποιηθεί **σύγκριση** μεταξύ της **ευκολίας να μην αγοράζει κανείς συνάλλαγμα για ταξίδια στο εξωτερικό και του κόστους** που αυτό συνεπάγεται: ένας έλεγχος επί τόπου δείχνει ότι στις περισσότερες περιπτώσεις **η τιμή συναλλάγματος που εφαρμόζεται από την αγορά τρίτων χωρών με «ισχυρό» νόμισμα είναι συχνά πολύ ανώτερη από την επίσημη τιμή συναλλάγματος**. Το στοιχείο αυτό δεν προβλήθηκε στην έρευνα ούτε αναφέρθηκε από τους ερωτηθέντες: σαφής ένδειξη ότι το κόστος της τιμής συναλλάγματος θεωρείται δευτερεύον ή δεν έγινε αντιληπτό.

5.6 Το κεφάλαιο που αφορά την τρέχουσα χρήση του ενιαίου νομίσματος κλείνει με το καθοριστικής σημασίας ερώτημα: **Γενικά, πως αξιολογούν το ευρώ οι πολίτες; Παρέχει περισσότερα πλεονεκτήματα ή περισσότερα μειονεκτήματα;** Η ανάλυση των απαντήσεων σε αυτό το ερώτημα καθίσταται κεφαλαιώδους σημασίας για τις **μελλοντικές στρατηγικές σε θέματα επικοινωνίας** και όχι μόνον: συνεπάγεται την **ανάγκη προβληματισμού για τις κοινοτικές πολιτικές** του ευρώ, καθώς και για τις **σχέσεις των εθνικών κυβερνήσεων με τους πολίτες τους**.

5.6.1 Το ποσοστό των πολιτών που εκτιμούν **πλεονέκτημα την υιοθέτηση του ευρώ** ήταν, σύμφωνα με την τελευταία έρευνα, **48 %, σημαντική μείωση** σε σχέση με τις έρευνες του Σεπτεμβρίου του 2002 (59 %), μα ακόμη πιο σημαντική — και ανησυχητική — εάν ληφθεί υπόψη ότι η τάση αυτή είναι προοδευτική και σταθερή στον χρόνο. Έναντι ενός μικρού και σταθερού ποσοστού (7-8 %) αυτών που θεωρούν χωρίς συνέπειες τη μετάβαση στο νέο νόμισμα, αυξάνεται σταθερά το ποσοστό όσων έχουν **αντίθετη γνώμη** (από το 29 στο 38 %).

5.6.2 Στην ανάλυση των **θετικών απαντήσεων** ανά χώρα την πρώτη θέση κατέχει η Ιρλανδία (75 %), ακολουθεί η Φινλανδία (65 %) και το Λουξεμβούργο (64 %), δηλαδή χώρες με σημαντική οικονομική ανάπτυξη· αντίθετα στις αρνητικές απαντήσεις την πρώτη θέση κατέχει η Ιταλία (48 %), ακολουθεί η Ελλάδα (46 %) και η

Γερμανία (44 %)· μετά βίας πάνω από το μέσο όρο βρίσκεται η Γαλλία (51 %). Πρέπει συνεπώς να εξεταστεί με ιδιαίτερη προσοχή η τάση **συσχετισμού της θετικής αξιολόγησης του ευρώ με την οικονομική ανάπτυξη**: εάν πράγματι αληθεύει ότι μεταξύ των χωρών που απάντησαν θετικά συμπεριλαμβάνονται οι χώρες που σημειώνουν ικανοποιητική ανάπτυξη και των χωρών που απάντησαν αρνητικά οι χώρες που δεν σημειώνουν ανάπτυξη (Ιταλία και Ελλάδα) επίσης αληθεύει ότι οι δυο μεγαλύτερες χώρες της ευρωζώνης, η Γερμανία και η Γαλλία, έχουν παράλληλα ευνοϊκή ανάπτυξη και σχετικά αρνητική γνώμη.

5.6.2.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το ερώτημα αυτό αποτελεί το **κλειδί ολόκληρης της έρευνας**: όπως έχει ήδη αναφερθεί στο προηγούμενο σημείο 5.1.1, θα πρέπει να ερευνηθεί εάν υπάρχει, και σε ποιο βαθμό, **συσχετισμός μεταξύ της ικανοποίησης για το ευρώ ως νόμισμα και της αποδοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης· ένας άλλος συσχετισμός θα μπορούσε να γίνει με την συγκυρία**, που απλώς εντοπίζεται με το ευρώ. Με άλλα λόγια, ενδέχεται να υπάρχει, κατά την αξιολόγηση του ευρώ, **μια συναισθηματική ή ιδεολογική συνιστώσα** που δεν έχει καμιά σχέση με το νόμισμα αυτό καθ' εαυτό.

5.6.3 Οι αιτίες μιας χαμηλής οικονομικής ανάπτυξης είναι πολλές, συχνά δε συνυπάρχουν και επηρεάζουν οι μεν τις δε: πέρα από τις αιτίες που αφορούν το νόμισμα (ρυθμοί πληθωρισμού, συναλλαγματικές ισοτιμίες και επιτόκια) σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν η παραγωγικότητα, η ανταγωνιστικότητα, το επίπεδο των μισθών, η κατανάλωση, το ισοζύγιο πληρωμών, η κοινωνική ειρήνη, το δημόσιο έλλειμμα και άλλα. Το θέμα είναι πολύπλοκο, αποτελεί αντικείμενο συζήτησης μεταξύ πολιτικών, οικονομολόγων και κοινωνικών εταίρων· ο μέσος πολίτης, αντιθέτως, **προσπαθεί να το απλοποιήσει**, επιστώντας την προσοχή στο συγκεκριμένο στοιχείο που αφορά την καθημερινή του ζωή, δηλαδή το χρήμα.

5.6.4 Στους ειδικευμένους κύκλους υπάρχει η τάση απόδοσης της ισχύος οικονομικής ανάπτυξης στη **νομισματική πολιτική**, ένοχη σύμφωνα με ορισμένους μελετητές και πολιτικά κόμματα για ελλιπή αντίσταση στην αύξηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών και για μη επαρκή προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης με κατάλληλους χειρισμούς των επιτοκίων. Δεν είναι αυτή η αιτία για την έναρξη της συζήτησης, αλλά ακόμη και σε αυτή την περίπτωση, η κοινή γνώμη θεωρεί το ευρώ ως τη ρίζα των προβλημάτων.

5.6.5 Οι επικρίσεις για το ευρώ, ιδιαίτερα εμφανείς σε κράτη με χαμηλή ανάπτυξη, εκδηλώνονται ωστόσο και σε χώρες με **υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης**: σε αυτές εξάλλου τις χώρες η αντίθεση εντείνεται και από το γεγονός ότι ήδη πριν από την υιοθέτηση του ευρώ ορισμένα κοινωνικά στρώματα **εξέφραζαν επιφυλάξεις για την εγκατάλειψη του ισχυρού και σπουδαίου νομίσματός τους**, σύμβολο του γοήτρου και της εθνικής τους ταυτότητας. Από την άλλη πλευρά, τους ίδιους λόγους επικαλούνται και οι χώρες που επέλεξαν να μην υιοθετήσουν το ευρώ.

5.7 Η **ανάλυση των θετικών απαντήσεων** για το ευρώ αποτελεί απτή απόδειξη του βásiμου των υποθέσεων που

αναφέρονται στα σημεία 5.6.3 και 5.6.4 (²), οι κατηγορίες που είναι θετικές είναι αυτές που σύμφωνα με τις κοινωνικές και δημογραφικές αναλύσεις είναι οι πλέον ενημερωμένες: οι άνδρες περισσότερο από τις γυναίκες, οι ανεξάρτητοι επαγγελματίες και οι υπάλληλοι περισσότερο από τους εργάτες και τους ανέργους, οι νέοι περισσότερο από τους ηλικιωμένους, οι κάτοικοι των αστικών κέντρων περισσότερο από τους κατοίκους των αγροτικών περιοχών, οι πολίτες με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης περισσότερο από τους πολίτες με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης. **Καλύτερη ενημέρωση σημαίνει μεγαλύτερη ωριμότητα και κριτική ικανότητα.**

5.7.1 Θα ήταν απλοϊκή η σκέψη ότι η επικοινωνία από μόνη της μπορεί να εξαλείψει την αποστροφή για το ευρώ, αλλά κάθε απόφαση πρέπει να αξιολογείται στη βάση της κατάστασης κάθε χώρας. Υπάρχουν χώρες όπου η ενημέρωση είναι μεν πολύ αποτελεσματική αλλά συχνά επιβάλλεται με κριτική στάση: τα πολιτικά κόμματα και ενίοτε οι κυβερνήσεις διαδραματίζουν καθοριστικής σημασίας ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Δεν πρόκειται για αποπληροφόρηση αλλά για μια επικοινωνία που βασίζεται σε πεποιθήσεις οι οποίες για δημοκρατικούς λόγους πρέπει να γίνουν σεβαστές. Από την άλλη πλευρά όμως υπάρχει η εντύπωση ότι η **πλειοψηφία των υποστηρικτών θα πρέπει να προβεί σε μια πειστική, ισχυρή και σαφέστερη υπεράσπιση του ευρώ.**

5.7.2 Ωστόσο, μια δράση υποστήριξης του ευρώ βασισμένη κυρίως σε πολιτικούς, οικονομικούς και νομισματικούς λόγους δεν θα έχει μεγάλη απήχηση στην κοινή γνώμη: θα υπάρξει μεγαλύτερη συναίνεση εάν υπενθυμιστούν και υπογραμμιστούν **οι πρακτικές πτυχές που αφορούν άμεσα τις ανάγκες του πολίτη**. Αυτός ο τύπος επικοινωνίας είναι ασφαλώς ο **πλέον ενδεδειγμένος για να γίνει αποδεκτός από τους παραλήπτες**: αφορά την καθημερινή ζωή του καθενός, χωρίς να χρειάζεται η αναφορά σε αφηρημένες έννοιες. Με άλλα λόγια, μια **απλή προσέγγιση** αλλά όχι απλοϊκή. Οι επίσημοι οργανισμοί κάθε άλλο παρά κατάλληλοι είναι για τη διάδοση αυτού του τύπου επικοινωνίας: συνεπώς ενδεικνύεται τον ρόλο αυτό να αναλάβουν, αφού ευαισθητοποιηθούν, οι οικονομικοί φορείς και άλλοι κοινωνικοί εταίροι, που βρίσκονται πλησιέστερα στον πολίτη και έχουν μεγαλύτερη πειθώ.

5.7.3 Εάν εξεταστούν οι θετικές πλευρές του ευρώ, την πρώτη θέση κατέχει ο **τουρισμός**: ευκολότερα και φθηνότερα **ταξίδια στο εξωτερικό** (ειδικότερα στην Ευρωζώνη αλλά και στις τρίτες χώρες)· ακολουθεί η δυνατότητα **σύγκρισης των τιμών** (³). Και αυτό ακριβώς το «πλεονέκτημα», ειδικότερα δε την απουσία εξόδων μετατροπής συναλλάγματος και την ασφάλεια των ποσών που χρεώνονται, θα πρέπει να αξιοποιήσουν τα τουριστικά πρακτορεία και τα μεσοίτικα γραφεία, οι διάφοροι φορείς τουρισμού και οι εκδότες πιστωτικών καρτών. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο: οι πιο πρόσφατες εξελίξεις σε θέματα μεταφοράς κεφαλαίων (SEPA — Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε Ευρώ) καθιστούν τις πληρωμές στην ευρωζώνη ασφαλείς, γρήγορες και χωρίς έξοδα όπως και στην εγχώρια αγορά. Θα χρειαστεί εξάλλου **προσεκτικός έλεγχος** από τις αρχές εποπτείας προκειμένου να εξασφαλιστεί η αυστηρή τήρηση των κανόνων από τον χρηματοπιστωτικό τομέα.

(²) Λόγω έλλειψης ειδικών κοινωνικών και δημογραφικών αναλύσεων ανά χώρα, δεν είναι δυνατός ο σχολιασμός των υποθέσεων του σημείου 5.6.4.

(³) Ο λόγος αυτός, που αναφέρθηκε από το 30 % των ερωτηθέντων πρέπει μάλλον να αναφέρεται στην εθνική αγορά, αλλά αναλογικά μπορεί να επεκταθεί και στην ευρωζώνη.

5.7.4 Λιγότερο εμφανής, εκ πρώτης όψεως, είναι η επισήμανση του τρίτου κατά σειρά λόγου που αναφέρουν οι υποστηρικτές του ευρώ δηλαδή την **ενίσχυση του γοήτρου της Ευρώπης**: το επιχείρημα, γενικού και θεωρητικού χαρακτήρα, εντάσσεται σε μια μακρόχρονη δράση γενικού χαρακτήρα.

5.8 Ακόμη μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εξέταση των **επικρίσεων για το ευρώ**. Η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών (81 % το 2006, και αυξάνεται σταθερά) το θεωρεί **υπεύθυνο για την αύξηση των τιμών**. Η στάση αυτή γεννήθηκε πριν ακόμη το ενιαίο νόμισμα τεθεί σε ισχύ: ήδη από τότε υπήρχε ο φόβος ότι οι επιχειρήσεις παροχής αγαθών και υπηρεσιών —και ειδικότερα το εμπόριο— θα εκμεταλλεύονταν την μετατροπή του εθνικού νομίσματος για την πραγματοποίηση παράνομων στρογγυλοποιήσεων και αυξήσεων. Η Επιτροπή είχε διαβεβαιώσει ότι δεν θα συμβεί κάτι τέτοιο· οι κυβερνήσεις, από την πλευρά τους, συνέβαλαν σε αυτό με την προώθηση συμφωνιών με τον εμπορικό τομέα· οι ενώσεις καταναλωτών συνέστησαν προσοχή.

5.8.1 Αυτό που πραγματικά έγινε ανήκει πλέον στην πρόσφατη ιστορία: σε ορισμένες χώρες οι συμφωνίες τηρήθηκαν (και η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η περίπτωση της Αυστρίας πρέπει να αναφέρεται ως παράδειγμα προς μίμηση) σε άλλες λιγότερο και σε άλλες καθόλου. Δεν είναι ούτε ο τόπος ούτε η ώρα για την απόδοση ευθυνών· παραμένει η διαπίστωση ότι σε **πολλές χώρες οι αυξήσεις των τιμών άρχισαν με τη μετάβαση στο ευρώ**. Γι αυτό και η κοινή γνώμη πιστεύει ότι το ευρώ προκάλεσε την αύξηση των τιμών, αίσθημα που παραμένει και εδραιώνεται περισσότερο λόγω απουσίας μιας **ανακοίνωσης που να θέτει το ζήτημα στη σωστή του βάση**: το ευρώ αποτέλεσε μια καλή ευκαιρία πλουτισμού για ορισμένους, αλλά στην ουσία είναι και παραμένει ένα «ουδέτερο» μέσο. Δεν καταβλήθηκε καμιά προσπάθεια ενημέρωσης τέτοιου τύπου, ή καταβλήθηκε με πολύ αδύναμο τρόπο.

5.8.2 Οι αυξήσεις που ακολούθησαν δεν έχουν καμιά σχέση με το ευρώ: από τη στιγμή που εισήχθη και παγιώθηκε στη χρήση, **το νόμισμα είναι το μέτρο των εξελίξεων της αγοράς και όχι η αιτία τους**. Στο πλαίσιο αυτό, είναι **ανώφελη** οποιαδήποτε παρατήρηση για τον **πληθωρισμό, τις συναλλαγματικές σχέσεις, την κερδοσκοπία**: θα είχαν επηρεάσει, σε κάθε περίπτωση, το κάθε εθνικό νόμισμα και ίσως σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι το ευρώ. Το σημείο αυτό —και όσα αναφέρθηκαν στο προηγούμενο σημείο— πρέπει να **διευκρινιστούν μια για πάντα**. Πρέπει συνεπώς το θέμα αυτό, θεμελιώδες για την καταπολέμηση του σκεπτικισμού και της αποστροφής που υπάρχει ακόμη για το ευρώ, να συζητηθεί και να καταστεί η «αιχμή του δόρατος» μιας ανακοίνωσης με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, των κυβερνήσεων και της Επιτροπής.

5.8.3 Ένα άλλο θέμα, που συνδέεται κατά κάποιο τρόπο με το προηγούμενο, αφορά τη **σύγκλιση των τιμών**, δηλαδή η δήλωση ότι **το ευρώ θα συμβάλει σε μια αισθητή σύγκλιση των τιμών εντός της ευρωζώνης** χάρη στον ανταγωνισμό μεταξύ των διαφόρων χωρών και στις πιέσεις των καταναλωτών, που θα μπορούν επιτέλους να κάνουν συγκρίσεις. Ο συλλογισμός αυτός αποτελούσε τμήμα της εκστρατείας που προηγήθηκε της εισαγωγής του ευρώ: ήταν δε ένα από τα δυνατά σημεία της. Εξάλλου η εκστρατεία δημιουργούσε υπερβολικές προσδοκίες: δεν διευκρίνιζε

τα **όρια της σύγκλισης**. Πράγματι, δεν διευκρινιζόταν ότι η **σύγκλιση δεν θα αφορούσε τα αγαθά και τις υπηρεσίες που παράγονται και καταναλώνονται τοπικά**: το σημαντικότερο τμήμα της δαπάνης και το πιο άμεσα αντιληπτό από τον καταναλωτή.

5.8.4 Η έρευνα δείχνει να επιβεβαιώνει αυτή την αντίληψη: το 68 % των ερωτηθέντων θεωρεί ότι το ευρώ δεν συνέβαλε στη σύγκλιση των τιμών (45 %) ή «δεν γνωρίζει» (23 %)· το 32 % δηλώνει το αντίθετο. Επίσης σε αυτό το τμήμα της έρευνας υπάρχει έλλειψη μιας θεμελιώδους γνώσης: δεν είναι γνωστό εάν η απάντηση είναι συναισθηματική ή διαισθητική, ή βασίζεται σε προσωπικές εμπειρίες (ταξίδια στο εξωτερικό, διασυνοριακές αγορές). Με την ανακοίνωση θα πρέπει να **αναπροσαρμοστούν οι προσδοκίες σχετικά με τη σύγκλιση των τιμών και αιτιολογηθούν οι λόγοι που την περιορίζουν**. Ενδείκνυται να υπογραμμιστεί εξάλλου ότι η ανύπαρκτη ή μειωμένη σύγκλιση σε τομείς διαφορετικούς από τα «τοπικά» αγαθά και υπηρεσίες εξαρτάται από παράγοντες που δεν έχουν καμιά σχέση με το ενιαίο νόμισμα: νόμος της ζήτησης και της προσφοράς, κόστος μεταφοράς, φορολογία. Εν συντομία, το ευρώ συνέβαλε στη σύγκλιση των τιμών εκεί όπου ήταν δυνατό, αλλά θα εξακολουθεί να υπάρχει διαφοροποίηση των τιμών, όπως συμβαίνει και στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου το ενιαίο νόμισμα υπάρχει από πάντα.

6. Οι πολιτικές πτυχές

6.1 Η μεγάλη πλειοψηφία (75 %) των ερωτηθέντων θεωρεί ότι το ευρώ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ως **διεθνές νόμισμα**, αλλά ένα πολύ χαμηλότερο ποσοστό ενδιαφέρεται για τη συναλλαγματική ισοτιμία, έστω και εάν έχει μια γενική εικόνα της υπερτίμησης του ευρωπαϊκού νομίσματος έναντι του δολαρίου. Αντίθετα, ένα σχεδόν ίδιο ποσοστό, ίσως και λίγο μεγαλύτερο (78 %) θεωρεί ότι το ευρώ **δεν είχε καμιά συνέπεια στο να αισθάνονται λιγότερο ή περισσότερο Ευρωπαίοι**. Η ανάλυση των απαντήσεων ανά χώρα παρέχει τροφή για προβληματισμό και προκαλεί και ανησυχίες. Οι χώρες στις οποίες το ευρώ θεωρείται σημαντικό για την ευρωπαϊκή ταυτότητα είναι η Ιρλανδία (56 %), ακολουθούμενη μακρόθεν από την Ιταλία (28 %) και από το Λουξεμβούργο (19 %)· τα μικρότερα ποσοστά απαντώνται στην Ολλανδία, στην Ελλάδα, στη Γερμανία και στην Αυστρία (10-14 %).

6.1.1 Μια πιθανή εξήγηση, που ισχύει όμως για ορισμένες χώρες, είναι ότι στις χώρες που έχουν την καλύτερη ιδέα για το ευρώ ως παράγοντα της ευρωπαϊκής ταυτότητας εντάσσεται και η Ιταλία, το εθνικό νόμισμα της οποίας είχε υποστεί μια σειρά μεταβολών, ενώ στις χώρες που έχουν τη χειρότερη ιδέα συγκαταλέγεται η Γερμανία, υπερήφανη για το ισχυρό και σταθερό νόμισμά της. Για άλλες χώρες ενδέχεται να ισχύουν διαφορετικά σενάρια και αντιλήψεις: αποπληροφόρηση, αδιαφορία, χαλαρή σχέση με την ιδέα **μιας Ευρώπης που εκδίδει ένα ισχυρό νόμισμα**. Το τελευταίο αυτό στοιχείο φαίνεται να επιβεβαιώνεται από ένα γεγονός που εκπλήσσει: σε όλες τις χώρες, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που έχουν θετική άποψη για το ευρώ, η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι το ευρώ **δεν άλλαξε σε τίποτα την γνώμη τους για την ευρωπαϊκή ταυτότητα**.

6.1.2 Πρέπει να καταστεί συνείδηση ότι, χρόνια από την υιοθέτησή του και παρόλο που έχει αποδείξει την αξία του διεθνώς, το ευρώ δεν σημείωσε σημαντική πρόοδο όσον αφορά τον ρόλο του ως **παράγοντα και σύμβολο της ευρωπαϊκής ταυτότητας**. Επειδή πρόκειται για αισθήματα που βασίζονται σε μια ευρεία κλίμακα ατομικών αντιλήψεων, δεν είναι δυνατή η πραγματοποίηση ειδικών εκστρατειών για να αλλάξει η γνώμη των πολιτών: η μεταστροφή μπορεί να επέλθει μόνον σταδιακά **με την εξάλειψη των αιτίων που βρίσκονται στη βάση αυτών συναισθημάτων**. Με άλλα λόγια, το ευρώ θα καταστεί σύμβολο της ευρωπαϊκής ταυτότητας μόνον όταν οι πολίτες θα έχουν υιοθετήσει την ιδέα ότι είναι «Ευρωπαίοι».

6.2 Αισιοδοξία προκαλεί η απάντηση στην ερώτηση εάν **θα επεκταθεί και κατά πόσο η ευρωζώνη στα νέα κράτη μέλη**: το 80 % σχεδόν θεωρεί το θέμα βέβαιο ή πιθανό, και η πλειοψηφία για όλες τις χώρες. Η ΕΟΚΕ σε αυτή την απάντηση βλέπει **ένα σημάδι εμπιστοσύνης στη δύναμη έλξης του ευρώ**, μια έλξη που δεν θα υπήρχε εάν πραγματικά το ευρώ εθεωρείτο πολιτικά αδύναμο και φορέας αρνητικών συνεπειών.

7. Συντονισμός των οικονομικών πολιτικών και σύμφωνο σταθερότητας

7.1 Στα θέματα αυτά, που αποτελούν το βασικότερο τμήμα και είναι καθαρά εννοιολογικού χαρακτήρα, θα πρέπει να αφιερωθεί ξεχωριστό κεφάλαιο και να αποτελέσουν αντικείμενο ξεχωριστής επεξεργασίας. Από την άλλη πλευρά, η ΕΟΚΕ έχει αφιερώσει στα θέματα αυτά πολλές γνωμοδοτήσεις και επιφυλάσσεται να επανέλθει προσεχώς. Εν προκειμένω αρκεί να επισημανθεί ότι σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες δηλώνουν ότι γνωρίζουν ότι οι **οικονομικές πολιτικές αποτελούν αντικείμενο συντονισμού σε κοινοτικό επίπεδο**, αλλά η πλειοψηφία εξ αυτών θεωρεί ότι ο συντονισμός αυτός **δεν τυγχάνει επαρκούς προσοχής**. Η ανάλυση ανά χώρα δείχνει ωστόσο ότι τόσο το επίπεδο γνώσης όσο και οι αξιολογήσεις που επακολουθούν ποικίλουν σημαντικά από χώρα σε χώρα. Προκαλεί έκπληξη η αντικειμενικότητα με την οποία οι ερωτηθέντες κρίνουν **την οικονομία της χώρας τους**: οι πολίτες των χωρών σε καλή οικονομική κατάσταση είναι ενημερωμένοι, ενώ οι πολίτες των χωρών με δύσκολη οικονομική κατάσταση δεν διστάζουν να το παραδεχτούν.

7.2 Όσον αφορά το **σύμφωνο σταθερότητας**, ο βαθμός γνώσης και οι διαφορές σε εθνικό επίπεδο ταυτίζονται σχεδόν με τη γνώση για τις οικονομικές πολιτικές: τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων συμφωνούν ωστόσο ότι **το σύμφωνο σταθερότητας εγγυάται ένα ισχυρό και σταθερό ευρώ**. Δεν είναι τυχαίο ότι τα πιο υψηλά ποσοστά των πολιτών που έχουν διαφορετική άποψη ανήκουν σε χώρες όπου η αύξηση των τιμών είναι αισθητή και την οποία οι πολίτες αποδίδουν στο ευρώ.

7.3 Σύμφωνα με την έρευνα φαίνεται συνεπώς διαδεδομένη η πεποίθηση ότι **αποδίδονται στο ευρώ οι αιτίες (και ενίοτε οι θετικές πτυχές) της οικονομικής κατάστασης και της εξέλιξης των τιμών σε κάθε κράτος**, και τούτο σύμφωνα με την ιδιαίτερη (εθνική) οπτική γωνία του καθενός. Θα πρέπει να τονιστεί ότι το σύνολο της οικονομίας της ευρωζώνης προστατεύει το νόμισμα από

τους κραδασμούς οι οποίοι θα έπλητταν ατομικά κάθε χώρα και με μεγαλύτερες συνέπειες: κάθε πολίτης πρέπει να αναρωτηθεί ποια θα ήταν η κατάσταση της χώρας του εάν δεν υπήρχε το ενιαίο νόμισμα: ποια εθνική οικονομία θα μπορούσε από μόνη της να αντιμετωπίσει τις εξωτερικές εξελίξεις των τελευταίων ετών και οι οποίες ενδέχεται να πλήξουν την παγκόσμια οικονομία;

8. Τα νέα κράτη μέλη (NKM)

8.1 Δεν είναι δυνατή η συγκέντρωση σε ένα μόνον έγγραφο των σημείων ανάλυσης που αφορούν τις χώρες του ευρώ και τα 11 NKM, εκ των οποίων τρία υιοθέτησαν πρόσφατα το ενιαίο νόμισμα και τα άλλα αναμένεται να το υιοθετήσουν κατά το μάλλον ή ήττον βραχυπρόθεσμα. Εντούτοις, η εξέταση των απαντήσεων σε ορισμένες ερωτήσεις «κλειδιά» της έρευνας του Σεπτεμβρίου 2007 μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για τις μελλοντικές πολιτικές αποδοχής του ενιαίου νομίσματος.

8.2 Η έρευνα στην κοινή γνώμη για τις **συνέπειες της υιοθέτησης του ευρώ σε εθνικό επίπεδο** δείχνει ότι το 53 % των πολιτών είναι υπέρ, 33 % κατά και 15 % απαντούν «δεν γνωρίζω» (*). Η απάντηση στην ερώτηση για την **υιοθέτηση του ευρώ γενικά** ήταν περίπου στα ίδια ποσοστά. Και στη μια περίπτωση και στην άλλη, το ποσοστό των «υπέρ» και των «κατά» απεικονίζει τις μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών: το «κατά» ξεκινά από 55 % στη Λετονία και πέφτει στο 18 % στη Ρουμανία· γενικά η αρνητική στάση είναι πιο έντονη στις χώρες με λιγότερο πληθυσμό.

8.2.1 Η σύγκριση των στοιχείων αυτών με τα στοιχεία που αφορούν τις χώρες του ευρώ (βλ. σημείο 5.6) δείχνει ότι το ποσοστό «υπέρ» είναι χαμηλότερο στις τελευταίες: στοιχείο που η ΕΟΚΕ αντιμετωπίζει με κάποιο σκεπτικισμό, αλλά που αν αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα δείχνει περισσότερο τη γενική δυσανεμία για την Ευρωπαϊκή Ένωση και λιγότερο την αντίθεση στο ενιαίο νόμισμα (βλέπε 5.6.2).

8.3 Το άγνωστο που έχει μεγαλύτερη σημασία για τους καταναλωτές είναι οι **συνέπειες της εισαγωγής του ευρώ στις τιμές**: τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων φοβούνται αύξηση, το 11 % θεωρεί το ευρώ ουδέτερο στοιχείο και ένα 6 % αναμένει μείωση. Το στοιχείο αυτό πρέπει να συγκριθεί με το αντίστοιχο για τις χώρες της ευρωζώνης (βλέπε σημείο 5.1), όπου ένα ποσοστό πάνω από το 80 % αποδίδει τις αυξήσεις των τιμών στο ενιαίο νόμισμα: το συμπέρασμα θα ήταν ότι η εμπειρία επιβεβαιώνει τους φόβους όσων δεν το έχουν ακόμη υιοθετήσει. Μια παρόμοια δήλωση όμως θα ήταν όχι μόνο απλοϊκή αλλά και παραπλανητική: **αύξηση των τιμών σημειώθηκε —και σημειώνεται μέχρι σήμερα— σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και στον κόσμο ολόκληρο**. Θα ήταν ενδιαφέρουσα η διεξαγωγή μιας έρευνας στις άλλες χώρες προκειμένου να αναζητηθεί η αιτία —απουσία του ευρώ— των αυξήσεων των τιμών.

8.4 Οι απαντήσεις στην ερώτηση σχετικά με τις **θετικές πτυχές της υιοθέτησης του ευρώ** δείχνουν ότι η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων αναμένει ότι το ενιαίο νόμισμα θα είναι ένα χρήσιμο μέσο πληρωμής στα ταξίδια στο εξωτερικό, θα διευκολύνει τις

(*) Λόγω των στρογγυλοποιήσεων των ποσοστών το σύνολο δεν ισούται με 100.

αγορές σε άλλες χώρες, θα διευκολύνει τη σύγκριση των τιμών και θα εξαλείψει το κόστος αλλαγής συναλλάγματος: χαμηλότερο είναι το ποσοστό όσων θεωρούν ότι το ευρώ θα προστατέψει τη χώρα τους από διεθνείς κρίσεις. Όλες αυτές οι **προσδοκίες αντιστοιχούν στα πλεονεκτήματα που θεωρούν ότι έχει** το ευρώ όσοι το έχουν ήδη υιοθετήσει, απόδειξη —ακόμη και για τους πλέον δεινούς επικριτές— ότι δεν διαμεύστηκαν οι προσδοκίες.

8.5 Θέματα με μικρότερο άμεσο αντίκτυπο λαμβάνουν θετικές απαντήσεις με υψηλό το ποσοστό απαντήσεων «δεν γνωρίζω»: σαφές δείγμα ότι **ενώπιον προβλημάτων με μικρότερο άμεσο αντίκτυπο οι πολίτες γίνονται περισσότερο προσεκτικοί ή δεν απαντούν**. Από αυτή την άποψη τα αποτελέσματα είναι παραπάνω από θετικά: το 66 % θεωρεί ότι το ευρώ θα ενισχύσει τη θέση της Ευρώπης στον κόσμο και σχεδόν οι μισοί πιστεύουν ότι το ευρώ θα εξασφαλίσει τη σταθερότητα των τιμών, θα ευνοήσει την ανάπτυξη και την απασχόληση, θα εξασφαλίσει υγιή δημόσια οικονομικά. Στην ερώτηση σχετικά με τα επιτόκια οι απαντήσεις είναι αντίθετες διαφορετικές: μόνο το ένα τρίτο δίνει θετική απάντηση ενώ οι αντίθετοι και οι αναποφάσιμοι μοιράζονται εξίσου τα υπόλοιπα δύο τρίτα.

8.6 Η πολιτική ερώτηση «κλειδί» αφορά την αντίληψη για **το ευρώ ως παράγοντα δημιουργίας μιας ευρωπαϊκής συνείδησης**. Το 53 % των ερωτηθέντων απάντησε θετικά ενώ το 35 % αρνητικά: το στοιχείο είναι από μόνο του καθησυχαστικό, αλλά είναι ακόμη περισσότερο εάν συγκριθεί με τα στοιχεία του 2004 όπου οι θετικές απαντήσεις αντιπροσώπευαν το 47 % και οι αρνητικές το 45 %. Εάν τα στοιχεία αυτά συγκριθούν με τα αποτελέσματα της έρευνας για **το ευρώ στις χώρες της ευρωζώνης** (βλέπε σημείο 6.1), τότε δημιουργούνται ερωτήματα: πάνω από τα τρία τέταρτα των χωρών αυτών δηλώνουν ότι **το ευρώ δεν άλλαξε σε τίποτα την γνώμη τους για την ευρωπαϊκή ταυτότητα**.

9. Συμπεράσματα

9.1 Οι έρευνες που πραγματοποίησε το Ευρωβαρόμετρο έχουν το πλεονέκτημα ότι σφυγμομετρούν τη συμπεριφορά των πολιτών έναντι του ευρώ, και παρατηρούν πως εξελίσσεται μέσα στον χρόνο: οι αξιολογήσεις για τις επιμέρους πτυχές ενδέχεται να διαφέρουν την κάθε φορά, αλλά **μεμονωμένα μέτρα** για τη διόρθωση ορισμένων τάσεων ενδέχεται να αποδειχτούν ανεπαρκή —ίσως και αντιπαραγωγικά— εάν δεν ληφθεί υπόψη η **συνολική πολιτική αξία** μιας ενέργειας που ένας εμπνευσμένος πολιτικός με κύρος αποκάλεσε «**η διπλωματία του ευρώ**».

9.2 Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ένα σημαντικό τμήμα της κοινής γνώμης —τόσος στις χώρες της ευρωζώνης όσο και στα ΝΚΜ— τρέφει ακόμη **σοβαρές επιφυλάξεις για το ενιαίο νόμισμα**, αλλά η εντύπωση που αναδύεται από το συνολικό περιεχόμενο των απαντήσεων στις επιμέρους ερωτήσεις είναι ότι πολύ συχνά οι αρνητικές απαντήσεις κρύβουν μια **αντίσταση στην ευρωπαϊκή ιδέα**.

Με άλλα λόγια, **δεν είναι το ευρώ αυτό καθ' εαυτό που αμφισβητείται αλλά κυρίως αυτό που το ευρώ αντιπροσωπεύει στα μάτια των πολιτών**: ένα ανόμοιο πολιτικό δημιούργημα, ενδεχομένως και απορριπτικό, το οποίο εκφράζεται με ένα νόμισμα που «επιβάλλεται» εκ των άνω.

9.3 Τα αίτια της αντίδρασης στην ευρωπαϊκή ιδέα — και στο ευρώ ως απτό σύμβολό της — είναι πολλά: όπως για παράδειγμα ότι, παρά τις επίσημες θέσεις των κυβερνήσεων, υπάρχουν σε κάθε χώρα **πολιτικά κινήματα και μέρος των μέσων μαζικής ενημέρωσης που αντιτίθενται στο ευρωπαϊκό σχέδιο**. Δεν σπανίζει η περίπτωση όπου οι ίδιες **οι κυβερνήσεις** υπεραμύνονται αναγκαστικά αντιλαϊκών μέτρων αποδίδοντάς τα στο ενιαίο νόμισμα ή στους κανόνες που αποτελούν τη βάση του. Είναι δύσκολο να ειπωθεί τότε αυτές οι στάσεις οφείλονται πραγματικά σε άρνηση ή σε απλό καιροσκοπισμό, το αποτέλεσμα είναι όμως ότι **καμιά «ευρωπαϊκή» πολιτική δεν μπορεί να εφαρμοστεί εάν δεν υιοθετηθεί από αυτούς που έχουν την εξουσία**: κυβερνήσεις, πολιτικά κόμματα, μέσα ενημέρωσης.

9.4 Η **οργανωμένη κοινωνία των πολιτών διαδραματίζει καθοριστικής σημασίας ρόλο σε αυτή τη στρατηγική**: είναι μια **εγκάρσια δύναμη** που έχει το πλεονέκτημα να είναι σε άμεση επαφή με τους πολίτες. Μπορεί να ασκήσει πίεση **από τη βάση προς την εξουσία** και ταυτόχρονα **πίεση εκ των άνω προς τους πολίτες**: μια πλεονεκτική θέση και παράλληλα πολύ υπεύθυνη, που μπορεί να έχει καρπούς μόνον εάν υπάρχει **ενότητα προθέσεων** πέρα από τις πολιτικές θέσεις και την εθνική προέλευση. **Η ΕΟΚΕ είναι το μόνο ευρωπαϊκό θεσμικό όργανο που ανταποκρίνεται σε αυτά τα χαρακτηριστικά** και έχει σοβαρά την πρόθεση να διαδραματίσει με υπευθυνότητα τον ρόλο της σε συνεργασία με την Επιτροπή και τους κοινωνικούς εταίρους των κρατών μελών.

9.5 Δεν λείπουν τα επιχειρήματα που μπορούν να προβληθούν προκειμένου να φέρουν πλησιέστερα τους πολίτες στο ευρώ και ταυτόχρονα στην ευρωπαϊκή ιδέα: το οικονομικό βάρος της ευρωζώνης, οι παγκόσμιες επενδύσεις στο ενιαίο νόμισμα και η σταδιακή υιοθέτησή του ως αποθεματικό νόμισμα, η προστασία από τους οικονομικούς κραδασμούς, η σταθερότητα των τιμών και η συμβολή του στην προστασία της αγοραστικής δύναμης. Οι αντιρρήσεις μπορούν να αντιμετωπιστούν με ένα ερώτημα: **ας αναρωτηθεί ο καθένας τι θα είχε συμβεί στη χώρα του εάν το εθνικό νόμισμα είχε να αντιμετωπίσει από μόνο του τις κρίσεις του παρελθόντος, του παρόντος και πιθανόν του μέλλοντος**.

9.6 Σημαντική προϋπόθεση για την αύξηση της αποδοχής του ευρώ από τους πολίτες είναι ωστόσο η εφαρμογή οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής στην ΕΕ η οποία να αυξάνει την απασχόληση και τα εισοδήματα και επιπλέον να προσφέρει κατάλληλο σύστημα κοινωνικής προστασίας. Μόνο τότε θα αρχίσουν οι πολίτες να εκτιμούν το ευρωπαϊκό σχέδιο και συνεπώς να αποδέχονται το ευρώ.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

Της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/ΕΚ σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, όσον αφορά τη μεταχείριση ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών»

COM(2007) 747 τελικό — 2007/0267 (CNS)

(2008/C 224/28)

Στις 18 Δεκεμβρίου 2007 το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/ΕΚ σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, όσον αφορά τη μεταχείριση ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών».

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Απριλίου 2008, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. ROBYNS DE SCHNEIDAUER.

Κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική υιοθέτησε με 98 ψήφους υπέρ, και 3 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Συμπεράσματα και συστάσεις

1. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να προσαρμόσει τους κανόνες περί απαλλαγής των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών προϊόντων από τον ΦΠΑ στις απαιτήσεις της ενιαίας αγοράς. Εκφράζει την ιδιαίτερη ικανοποίησή της όσον αφορά τόσο τη σχετική συνεργασία με τους άμεσα ενδιαφερομένους (1) όσο και την ανοικτή διαβούλευση που διενεργήθηκε μέσω του διαδικτύου. Εντούτοις, ενόψει των μελλοντικών αναθεωρήσεων του ΦΠΑ, η ΕΟΚΕ συνιστά την άμεση συμμετοχή στη νομοθετική διαδικασία όλων των άμεσα ενδιαφερομένων.

2. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι οι προτάσεις συνιστούν ένα αποφασιστικό βήμα προς ένα σύγχρονο και ανταγωνιστικότερο πλαίσιο ΦΠΑ για τις ασφαλιστικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε μία αναλυτικότερη νομοθετική προσέγγιση προκειμένου να υπερκερασθούν οι εναπομένουσες ερμηνευτικές δυσχέρειες και τα προβλήματα, τα οποία παραμένουν ανεπίλυτα. Πρέπει να επισημανθεί δεόντως ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να ενεργεί πολύ προσεκτικά κατά την εκπόνηση της νομοθεσίας περί ΦΠΑ για τις ασφαλιστικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Τα συμφέροντα των δύο κλάδων και των πελατών τους, ιδίως των ιδιωτών καταναλωτών, δεν θα πρέπει να διακυβεύονται. Πέραν του γεγονότος ότι οι δύο συγκεκριμένοι τομείς έχουν καίρια σημασία για την καλή λειτουργία της οικονομίας και δημιουργούν πολυάριθμες θέσεις εργασίας για πολλούς ευρωπαίους πολίτες, πρόκειται επίσης για ένα πολύ τεχνικό ζήτημα, το οποίο δεν αφήνει περιθώρια για εικασίες. Δεδομένου ότι ένας από τους κυριότερους στόχους είναι η αύξηση της ασφάλειας δικαίου και η μείωση του διοικητικού φόρτου για τους οικονομικούς φορείς και τις εθνικές φορολογικές αρχές, το νόημα της διατύπωσης θα πρέπει να είναι προφανές.

3. Όσον αφορά το ζήτημα της ουδετερότητας του ΦΠΑ, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την εισαγωγή των ρυθμίσεων επιμερισμού του κόστους και την επέκταση του δικαιώματος επιλογής της φορολόγησης. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι, με τη σωστή διατύπωση και εφαρμογή, τα εν λόγω μέσα θα μειώσουν τις επιπτώσεις που έχει ο συγκαλυμμένος ΦΠΑ στο κόστος των

παρόχων ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Με αυτόν τον τρόπο, όχι μόνο θα βελτιωθούν η αποδοτικότητα και η ανταγωνιστικότητα του τομέα, αλλά θα επέλθουν επίσης θετικά αποτελέσματα όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη διατήρησή τους εντός της ΕΕ. Δεδομένου ωστόσο του στόχου να δημιουργηθεί περισσότερη ουδετερότητα του ΦΠΑ και ίσοι όροι ανταγωνισμού για τον ασφαλιστικό και χρηματοπιστωτικό κλάδο, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλές προκλήσεις. Απαιτούνται κυρίως περαιτέρω αποσαφήνιση και αυστηρότεροι ορισμοί όσον αφορά μία σειρά από εξαιρέσεις και έννοιες, όπως αυτής του «συγκεκριμένου και ουσιώδους χαρακτήρα» των απαλλασσόμενων υπηρεσιών, καθώς επίσης του πεδίου εφαρμογής των απαλλασσόμενων υπηρεσιών διαμεσολάβησης. Μία αποδεκτή λύση θα αποτελούσε η επέκταση του πεδίου εφαρμογής των διατάξεων περί επιμερισμού του κόστους σε όσο το δυνατόν περισσότερους φορείς και η αποφυγή αθέμιτων διαφορών μεταξύ των κρατών μελών κατά την εφαρμογή του δικαιώματος επιλογής της φορολόγησης. Τέλος, απαιτείται να εξετασθεί με ποιόν τρόπο θα αποφευχθεί η επιβολή ΦΠΑ, επιπλέον των άλλων παρόμοιων φόρων για τις υπηρεσίες εκείνες, οι οποίες υπόκεινται σε ειδικούς τοπικούς φόρους, όπως κυρίως οι φόροι επί των ασφαλιστών, και στις οποίες θα επιβάλλεται ΦΠΑ εφόσον οι πάροχοί τους προβούν σε χρήση του δικαιώματος επιλογής της φορολόγησης. Διαφορετικά, τα συμφέροντα των καταναλωτών θα τεθούν σε κίνδυνο.

Αιτιολογία

1. *Προς μια πιο ανταγωνιστική ενιαία αγορά για τις ασφαλιστικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (2)*

1.1 Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία περί ΦΠΑ, οι πελάτες των περισσότερων χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών δεν επιβαρύνονται με ΦΠΑ. Ωστόσο, αυτό δημιουργεί αδικαιολόγητα εμπόδια για την επίτευξη μιας ολοκληρωμένης, ανοικτής, αποτελεσματικής και ανταγωνιστικής ενιαίας αγοράς για τις εταιρείες ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Υπάρχουν δύο κύρια προβλήματα (3).

(2) MEMO/07/519, «Modernising VAT rules applied on Financial and Insurance services — Frequently Asked Questions», Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 2007, σ. 1-4.

(3) COM(2007) 747 τελικό, «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου, Αιτιολογική Έκθεση», Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 2007, σ. 2-4.

(1) Οι ενδιαφερόμενοι είναι οι οικονομικοί και ασφαλιστικοί φορείς, όπως επίσης οι εθνικές φορολογικές αρχές.

1.2 Το πρώτο έγκειται στο γεγονός ότι οι ορισμοί για τις απαλλασσόμενες από τον ΦΠΑ ασφαλιστικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες είναι παρωχημένοι. Επιπλέον, δεν υπάρχει ούτε σαφής διάρθρωση μεταξύ των φορολογητέων υπηρεσιών και εκείνων που απαλλάσσονται από την καταβολή φόρου, ούτε μία αποδεκτή σε κοινοτικό επίπεδο πρακτική για τον καθορισμό του ΦΠΑ εισροών που μπορεί να ανακτηθεί. Ως εκ τούτου, η απαλλαγή δεν εφαρμόζεται ομοιόμορφα από τα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε ουσιαστική αύξηση του αριθμού των υποθέσεων που υποβάλλονται στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ). Είναι επομένως απαραίτητο να καλυφθεί το νομοθετικό κενό και να αποσαφηνισθούν οι κανόνες που διέπουν την απαλλαγή των ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών από τον ΦΠΑ. Όπως έχει υπόψη η Επιτροπή, είναι φρόνιμο να ληφθούν υπόψη οι μελλοντικές εξελίξεις στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

1.3 Το δεύτερο πρόβλημα έγκειται στην έλλειψη ουδετερότητας του ΦΠΑ. Οι πάροχοι των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών αδυνατούν γενικά να ανακτήσουν τον ΦΠΑ, τον οποίο καταβάλλουν κατά την αγορά των προϊόντων και των υπηρεσιών, τα οποία χρειάζονται για τη λειτουργία των επιχειρήσεών τους («ΦΠΑ εισροών»). Ως προς το σημείο αυτό διαφέρουν από τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, για τις οποίες ο ΦΠΑ εισροών δεν συνιστά έξοδο: αντίθετα πρόκειται περί ενός φόρου, τον οποίον εισπράττουν από τους καταναλωτές (εξ' ου ο όρος «φόρος κατανάλωσης») και τον οποίο στη συνέχεια καταβάλλουν στο κράτος, χωρίς να επηρεάζεται το δικό τους εισόδημα. Ενώ ο ΦΠΑ αποτελεί μία σημαντική πηγή εσόδων για τις φορολογικές αρχές των κρατών μελών, οι επιχειρήσεις υφίστανται κλιμακωτές επιπτώσεις. Ο «συγκαλυμμένος» μη ανακτήσιμος ΦΠΑ ανάγεται σε στοιχείο κόστους των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών προϊόντων και στο τέλος αυξάνει γενικά το κόστος των προϊόντων και των υπηρεσιών για τους καταναλωτές⁽⁴⁾.

1.4 Στο πλαίσιο της γενικότερης τάσης προς την ολοκλήρωση των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών, όπως επίσης του παγκόσμιου αγώνα δρόμου για την αύξηση της αποδοτικότητας και της ανταγωνιστικότητας, οι χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές εταιρείες υιοθετούν νέα επιχειρηματικά πρότυπα. Αυτό τους επιτρέπει να συγκεντρώνουν ή να αναθέτουν ορισμένες κείμενες επικουρικές λειτουργίες και λειτουργίες υποστήριξης στα αποκαλούμενα «κέντρα αριστείας», τα οποία επιτελούν τις λειτουργίες αυτές σε οριζόντιο επίπεδο για τις ομάδες επιχειρήσεων. Μέσω αυτού του είδους των επιχειρηματικών προτύπων επιτυγχάνεται ιδιαίτερα η αποτελεσματική χρήση της τεχνολογίας και των επενδύσεων, η οποία αποφέρει προϊόντα υψηλότερης ποιότητας σε χαμηλότερο κόστος. Ωστόσο, έτσι ανακύπτει το πρόβλημα δημιουργίας συμπληρωματικού κόστους, όταν οι υπηρεσίες αυτές χρεώνονται με ΦΠΑ, τον οποίο καταβάλλουν οι οικονομικοί και ασφαλιστικοί φορείς. Κατ' αυτόν τον τρόπο προκαλούνται οι κλιμακωτές επιπτώσεις που αναφέρθηκαν προηγουμένως.

1.5 Στόχος της αναθεώρησης της νομοθεσίας περί ΦΠΑ είναι η παροχή μιας ενημερωμένης και ενιαίας εφαρμογής των κανόνων ΦΠΑ, δημιουργώντας μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου και μειώνοντας το διοικητικό φόρτο για τους οικονομικούς φορείς και τις διοικήσεις. Για την αντιμετώπιση του ζητήματος της ουδετερότητας του ΦΠΑ, η πρόταση (οδηγία ΦΠΑ) καλεί τους χρηματοπιστωτικούς και ασφαλιστικούς οργανισμούς να μειώσουν το κόστος του μη εκπεστέου ΦΠΑ, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να επιλέξουν την παροχή υπηρεσιών με ΦΠΑ. Η πρόταση αποβλέπει επιπλέον στην αποφυγή δημιουργίας μη ανακτήσιμου ΦΠΑ μέσω της αποσαφήνισης και της επέκτασης της απαλλαγής από τον ΦΠΑ για τις ρυθμίσεις επιμερισμού του κόστους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με διασυνοριακό χαρακτήρα.

⁽⁴⁾ Battiau P., (2005), «Letter from Brussels. VAT in the Finance Sector», στο The Tax Journal, 28 Νοεμβρίου 2005, σ. 11-14.

2. Κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας: νομοθετική προσέγγιση⁽⁵⁾

2.1 Η έκτη οδηγία ΦΠΑ (77/388/EK) αποτέλεσε για περισσότερα από 30 χρόνια το θεμέλιο του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου για τον ΦΠΑ. Εξαιτίας εντούτοις πολλαπλών τροποποιήσεων κατέστη πολύπλοκη και δύσκολα προσβάσιμη στους ενδιαφερομένους. Την 1η Ιανουαρίου 2007 τέθηκε σε ισχύ η νέα οδηγία της ΕΚ για τον ΦΠΑ (2006/112/EK), με την οποία ενισχύθηκε η σαφήνεια, ο ορθολογισμός και η απλούστευση, χωρίς ωστόσο να υπάρξουν αλλαγές επί της ουσίας.

2.2 Στο πλαίσιο της εκστρατείας της για τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση των φορολογικών κανόνων για τις χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε μια άλλη τροποποίηση της κοινοτικής νομοθεσίας για τον ΦΠΑ το Νοέμβριο του 2007⁽⁶⁾. Οι προτάσεις εντάσσονται στο πλαίσιο της στρατηγικής της Επιτροπής για την απλούστευση του ρυθμιστικού πλαισίου (άρθρο 66 της COM (2006) 690). Οι νέοι ορισμοί απσκοπούν επίσης στη δημιουργία μεγαλύτερης συνεκτικότητας με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς (π.χ. επενδυτικά κεφάλαια, πιστοληπτική ικανότητα, παράγωγα προϊόντα).

2.3 Η παρούσα πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, όσον αφορά τη μεταχείριση ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, προβλέπει τροποποιήσεις των άρθρων 135 (1) α) έως ζ) και 137 (1) α) και (2) της οδηγίας ΦΠΑ (2006/112/EK). Η εν λόγω πρόταση συνοδεύεται από μία πρόταση κανονισμού⁽⁷⁾ (κανονισμός ΦΠΑ) που αποτελείται από διατάξεις εφαρμογής των σχετικών άρθρων της οδηγίας 2006/112/EK του Συμβουλίου της 28ης Νοεμβρίου 2006 σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας για τις χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες. Απαριθμεί τις χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες διαχείρισης και διαμεσολάβησης, οι οποίες μπορούν να τύχουν ή όχι απαλλαγής από τον ΦΠΑ, καθώς επίσης τις υπηρεσίες, οι οποίες έχουν τον συγκεκριμένο και ουσιαστικά χαρακτηρισμό μίας απαλλασσόμενης υπηρεσίας και επομένως μπορούν να τύχουν αυτοτελούς απαλλαγής. Δεδομένης της πολυπλοκότητας των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και των ασφαλιστικών αγορών, καθώς και της συνεχούς ανάπτυξης νέων προϊόντων, η ως άνω απαρίθμηση είναι ενδεικτική.

3. Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και εκτίμηση των επιπτώσεων⁽⁸⁾

3.1 Από το 2004 έως το 2007 πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερομένους, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόβη στην ανάθεση εκπόνησης ανεξάρτητης μελέτης τα αποτελέσματα τόσο των διαβουλεύσεων, όσο και της μελέτης επιβεβαίωσαν

⁽⁵⁾ COM(2007) 747, «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου, Απτιολογική Έκθεση», Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 2007, σ. 2-4.

⁽⁶⁾ COM(2007) 747: Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/EK σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, όσον αφορά τη μεταχείριση ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

⁽⁷⁾ COM(2007) 746: Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 2006/112/EK σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, όσον αφορά τη μεταχείριση ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

⁽⁸⁾ COM(2007) 747 τελικό, «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου, Απτιολογική Έκθεση», Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 2007, σ. 2-6.

την ανάγκη αναθεώρησης της νομοθεσίας περί ΦΠΑ για τον χρηματοπιστωτικό και ασφαλιστικό κλάδο. Οι επιλογές που εξετάστηκαν περιγράφονται εκτενώς στο έγγραφο εκτίμησης των επιπτώσεων ⁽⁹⁾ της ΓΔ TAXUD.

3.2 Το 2004 πραγματοποιήθηκε στο Δουβλίνο ένα σεμινάριο Fiscalis για τις εθνικές φορολογικές αρχές των κρατών μελών. Στο σεμινάριο αναλύθηκαν οι διάφοροι προβληματικοί τομείς για τις επιχειρήσεις, και ιδίως οι εξελίξεις της παγκόσμιας και της εσωτερικής αγοράς, οι οποίες δικαιολογούν το φαινόμενο της εξωτερικής ανάθεσης. Στη διάρκεια του 2005 εντατικοποιήθηκε ο διάλογος με τους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς. Υπήρξαν τακτικές επαφές με αντιπροσωπευτικές ομάδες, όπως με την Ομοσπονδία Ευρωπαϊκών Τραπεζών (FBE), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ασφαλίσεων (CEA), το Διεθνές Γραφείο Ασφαλιστών και Αντασφαλιστών (BIPAR), την Ευρωπαϊκή Ένωση Διαχείρισης Κεφαλαίων και Περιουσιακών Στοιχείων (EFAMA), καθώς επίσης με επαγγελματίες συμβούλους και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

3.3 Μετά το πρώτο σεμινάριο Fiscalis, η ΓΔ TAXUD ανέθεσε την εκπόνηση μελέτης σε ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα με σκοπό την καλύτερη κατανόηση των οικονομικών επιπτώσεων της απαλλαγής των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών από τον ΦΠΑ ⁽¹⁰⁾. Η τελική έκθεση, η οποία παρουσιάστηκε στην Επιτροπή το Νοέμβριο του 2006, κατέληξε μεταξύ άλλων στα εξής συμπεράσματα ⁽¹¹⁾:

- α) οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί στην ΕΕ είναι λιγότερο κερδοφόροι από τους αντίστοιχους στις υψηλά ανεπτυγμένες οικονομικές περιοχές, όπως στις ΗΠΑ. Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί στην ΕΕ πάσχουν εξαιτίας του ενσωματωμένου — μη ανακτήσιμου και κλιμακωτού — ΦΠΑ. Τούτο έχει ως συνέπεια την αύξηση των εξόδων τους,
- β) αποδεικνύεται ότι εξαιτίας των αποκλίσεων που παρατηρούνται στα κράτη μέλη όσον αφορά την ερμηνεία της οδηγίας ΦΠΑ για τις απαλλασσόμενες και μη χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν σημαντική ανασφάλεια δικαίου κατά τη λήψη αποφάσεων εμπορικού χαρακτήρα. Το γεγονός αυτό φαίνεται να αποτελεί ένα σοβαρό ζήτημα όταν λαμβάνονται αποφάσεις σχετικά με τι μπορεί να ανατεθεί σε τρίτους και τι όχι,
- γ) οι διαφορές που παρατηρούνται κατά την ερμηνεία των αποφάσεων του ΔΕΚ και κατά τον υπολογισμό των ποσοστών ανάκτησης θεωρούνται αιτίες στρέβλωσης, οι οποίες συμβάλλουν στην έλλειψη ουδετερότητας του ΦΠΑ. Η μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η σημερινή μεταχείριση των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών θα καταστεί μεσοπρόθεσμα «πηγή αθέμιτου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος» και θα «αναχαιτίσει τη δημιουργία μίας ενιαίας αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών».

⁽⁹⁾ SEC(2007) 1554, Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής «Έγγραφο που συνοδεύει την Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/EK σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, όσον αφορά τη μεταχείριση ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών: Εκτίμηση Αντικτύπου», Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 2007, σ. 1-61.

⁽¹⁰⁾ Price Waterhouse Coopers, Tender no Taxud/2005/AO-006, «Study to increase the Understanding of the Economic Effects of the VAT Exemption for Financial and Insurance Services», Βρυξέλλες, 2006, σ. 1-369.

⁽¹¹⁾ SEC(2007) 1554, Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής «Έγγραφο που συνοδεύει την Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/EK σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, όσον αφορά τη μεταχείριση ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών: Εκτίμηση Αντικτύπου», Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 2007, σ. 12-13.

3.4 Η επακόλουθη σειρά διαβουλεύσεων με τα κράτη μέλη και τη ΓΔ MARKT κατέληξε στην εκπόνηση ενός βασικού εγγράφου, του εγγράφου εργασίας TAXUD 1802/06, το οποίο συζητήθηκε με τους ενδιαφερομένους και τα κράτη μέλη κατά τη διάρκεια του συνεδρίου φορολογίας που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες τον Μάιο του 2006. Στο έγγραφο αυτό περιγράφονται τα βασικά προβλήματα που εντοπίστηκαν και τα πιθανά τεχνικά μέτρα για την αντιμετώπισή τους.

3.5 Από τις 9 Μαΐου 2006 έως τις 9 Ιουνίου 2006 διενεργήθηκε ανοικτή διαβούλευση μέσω του διαδικτύου. Η Επιτροπή έλαβε 82 απαντήσεις ⁽¹²⁾. Οι παρεμβάσεις εκ μέρους των ενδιαφερομένων κατά τη δημόσια διαβούλευση για τις χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες οδήγησαν σε τρία βασικά συμπεράσματα. Πρώτον, οι λύσεις που ενδεχομένως πρόκειται να επιλεγούν για τον εκσυγχρονισμό της φορολογικής μεταχείρισης ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, θα πρέπει να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου και σαφήνεια και στην μείωση των διοικητικών δαπανών για τους παρόχους, τους υπεργολάβους, τους διαμεσολαβητές και τους καταναλωτές. Δεύτερον, οι οικονομικοί φορείς του ασφαλιστικού κλάδου και οι αντίστοιχοι του κλάδου των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών συμμερίζονται ουσιαστικά τις ίδιες ανησυχίες, οφείλουν εντούτοις να κατατάξουν κατά σειρά προτεραιότητας τα μέτρα προκειμένου να αντιμετωπίσουν διαφορετικά τα εν λόγω ζητήματα. Τρίτον, τα συμφέροντα των οικονομικών φορέων για υπηρεσίες «επιχειρήσεων προς επιχειρήσεις» (B2B) διαφέρουν αισθητά από τα συμφέροντα όσον αφορά τις υπηρεσίες «επιχειρήσεων προς καταναλωτές» (B2C).

3.6 Τον Ιούνιο του 2007 δημοσιεύθηκαν στον δικτυακό τόπο της Γενικής Διεύθυνσης τα έγγραφα εργασίας που περιείχαν τα πρώτα νομοθετικά σχέδια. Οι νομοθετικές προτάσεις συζητήθηκαν εκτενώς με όλους τους ενδιαφερομένους κατά τη διάρκεια πολλών συνεδριάσεων. Στις 31 Ιουλίου 2007 διοργανώθηκε μία σύσκεψη στρογγυλής τραπέζης για τον ΦΠΑ με συμμετοχή των ενδιαφερομένων. Στις 28 Νοεμβρίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε και ανακοίνωσε τις αναφερθείσες προτάσεις, όπως επίσης την εκτίμηση των επιπτώσεων.

3.7 Στην εκτίμηση των επιπτώσεων, η ΓΔ TAXUD απαριθμεί τις αναμενόμενες επιπτώσεις της πρότασης όσον αφορά την ιδιωτική κατανάλωση, την κατανάλωση των επιχειρήσεων, τις ευρωπαϊκές χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές εταιρείες και τις εθνικές φορολογικές αρχές. Η εκτίμηση αυτή ⁽¹³⁾ βασίστηκε κυρίως στα αποτελέσματα της μελέτης για την κατανόηση των οικονομικών επιπτώσεων της απαλλαγής των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών από τον ΦΠΑ. Ανάλογα με διάφορους παράγοντες — όπως ο κανονικός συντελεστής ΦΠΑ, η υφιστάμενη μεταχείριση των ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, η αλληλεξάρτηση με άλλους φόρους, όπως τους φόρους μισθωτών υπηρεσιών, ο αντίκτυπος στο κόστος της κοινωνικής ασφάλισης και της ασφάλισης κατά του κινδύνου ανεργίας, κλπ. — οι δημοσιονομικές συνέπειες αναμένεται να διαφέρουν ανά κράτος μέλος. Ωστόσο, με βάση τη μελέτη της Price Waterhouse Coopers ⁽¹⁴⁾ μπορούν να αναφερθούν οι εξής προσδοκίες ⁽¹⁵⁾:

⁽¹²⁾ Το έγγραφο της δημόσιας διαβούλευσης (Consultation Paper on modernising Value Added Tax obligations for financial services and insurance) καθώς και μία λεπτομερής περίληψη των απόψεων που εξέφρασαν οι ενδιαφερόμενοι (Summary of results — Public consultation on financial and insurance services) διατίθενται στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/consultations/tax/article_2447_en.htm

⁽¹³⁾ Price Waterhouse Coopers, Tender no Taxud/2005/AO-006, «Study to increase the Understanding of the Economic Effects of the VAT Exemption for Financial and Insurance Services», Βρυξέλλες, 2006, σ. 162-174.

⁽¹⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 10.

⁽¹⁵⁾ MEMO/07/519, «Modernising VAT rules applied on Financial and Insurance services — Frequently Asked Questions», Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 2007, σ. 2-4.

3.7.1 Δημοσιονομικές επιπτώσεις στην ιδιωτική και επιχειρηματική κατανάλωση: επί του παρόντος, οι χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ. Η ευρύτερη πρόσβαση στο δικαίωμα επιλογής της φορολόγησης δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αυξάνει το τελικό κόστος των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για τους καταναλωτές. Για τις υπηρεσίες χρηματοοικονομικών συναλλαγών, ο μη ανακτήσιμος ΦΠΑ αποτελεί μέρος της τιμής των προϊόντων ως «συγκαλυμμένος φόρος». Το δικαίωμα επιλογής της φορολόγησης θα αφαιρεί αυτόν τον συγκαλυμμένο φόρο και θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις να γίνουν πιο αποδοτικές και ως εκ τούτου να προσφέρουν τα προϊόντα τους σε χαμηλότερο κόστος. Η ίδια λογική ισχύει για τις ρυθμίσεις επιμερισμού του κόστους. Πρόκειται όμως μόνο για μια υπόθεση που βασίζεται στην εμπειρία του δικαιώματος επιλογής της φορολόγησης σε χώρες όπως το Βέλγιο. Πρόσθετες εργασίες θα πραγματοποιηθούν για την περαιτέρω εκτίμηση των πραγματικών επιπτώσεων του δικαιώματος επιλογής της φορολόγησης στα επιχειρηματικά πρότυπα και στο κόστος των χρηματοπιστωτικών προϊόντων σε διάφορα τμήματα της αγοράς. Οι ιδιώτες καταναλωτές λιανικών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών θα πρέπει να επωφελούνται από την ευνοϊκότερη επιλογή και να μη θίγεται το συμφέρον τους από την εφαρμογή του ΦΠΑ σε άλλα τμήματα της αγοράς.

3.7.1.1 Για τις επιχειρήσεις, το δικαίωμα επιλογής της φορολόγησης είναι ιδιαίτερα απίθανο να έχει αρνητικές συνέπειες, καθώς μπορούν κατά κανόνα να ανακτήσουν τον ΦΠΑ εισροών. Οι πιθανές δημοσιονομικές επιπτώσεις για τους ιδιώτες, στην απίθανη περίπτωση που το δικαίωμα επιλογής της φορολόγησης εφαρμόζεται στις συναλλαγές B2C, είναι λιγότερο σαφείς. Δεδομένου ότι ο ιδιώτης καταναλωτής δεν μπορεί να αφαιρέσει τον ΦΠΑ, ενδέχεται να προκύψει πρόβλημα παράλληλης φορολόγησης ιδίως όσον αφορά την πληρωμή ασφαλιστών. Σήμερα, στα ασφαλιστικά αυτά επιβάλλονται εθνικοί φόροι και οιονεί φορολογικές επιβαρύνσεις, εξαιτίας ακριβώς του γεγονότος ότι οι εθνικές φορολογικές αρχές δεν μπορούν να επιβάλλουν ΦΠΑ στις ασφαλιστικές υπηρεσίες. Ωστόσο, το ενδεχόμενο αποτέλεσμα εξαρτάται από το βαθμό στον οποίο οι χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές εταιρείες θα χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά το δικαίωμα επιλογής της φορολόγησης σε περιβάλλον B2C.

3.7.2 Επιπτώσεις στην απασχόληση: είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι δημοσιονομικές επιπτώσεις δεν αφορούν μόνον το ποσό των εσόδων από τον ΦΠΑ. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να διασφαλίσει ότι οι λύσεις αναφορικά με τον ΦΠΑ, όπως το δικαίωμα επιλογής της φορολόγησης και οι ρυθμίσεις επιμερισμού του κόστους, θα συμβάλουν στην προώθηση και τη διατήρηση καίριων βιομηχανικών κλάδων στα κράτη μέλη. Από τη μια μεριά διασφαλίζεται η άμεση απασχόληση στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και στον ασφαλιστικό κλάδο και από την άλλη μεριά δημιουργείται έμμεση απασχόληση στα κράτη μέλη. Η τελευταία μπορεί να δημιουργηθεί σε άλλους κλάδους, όπως στον κλάδο των ΤΠΕ, καθώς επίσης στους υπεργολάβους υπηρεσιών. Περιλαμβάνονται εξάλλου και οι προμηθευτές προϊόντων και υπηρεσιών στους χρηματοπιστωτικούς και ασφαλιστικούς οργανισμούς (π.χ. προμηθευτές υλισμικού, υπηρεσιών ασφάλειας, υπηρεσιών τροφοδοσίας, κατασκευαστικών και κτηματομεσιτικών υπηρεσιών ...). Οι προτάσεις θα πρέπει να αποτρέπουν τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις από τη μεταφορά των δραστηριοτήτων τους σε χώρες εκτός ΕΕ. Οι νέοι κανόνες, εάν σχεδιασθούν και υλοποιηθούν αποτελεσματικά, θα δημιουργούν μια ελκυστική πρόταση για τις επιχειρήσεις με στόχο τη συγκέντρωση ή εξωτερική ανάθεση δραστηριοτήτων εντός της ΕΕ. Αυτό βασίζεται στην ανάληψη της επιχειρηματικής πρακτικής λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της τοπικής γνώσης και των αλυσίδων ελέγχου. Βέβαια,

αυτό δεν εγγυάται προφανώς ότι οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις δεν θα αποφασίσουν στο μέλλον να μεταφέρουν τις δραστηριότητές τους εκτός ΕΕ. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ δίνει ιδιαίτερη προσοχή στη σωστή ισορροπία μεταξύ ανταγωνιστικότητας και ποιότητας της εργασίας.

3.7.3 Αναμενόμενος αντίκτυπος στις ευρωπαϊκές χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές εταιρείες: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναμένει ότι η αποσαφήνιση των ορισμών σχετικά με τις απαλλασσόμενες ασφαλιστικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες θα μειώσει το κόστος συμμόρφωσης. Επί του παρόντος οι επιχειρήσεις χρειάζεται να εξακριβώνουν την ερμηνεία της απαλλαγής σε κάθε μεμονωμένο κράτος μέλος και συχνά αναγκάζονται να βασίζονται στην κρίση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Αυτό δεν συνεπάγεται μόνον μία σημαντική δαπάνη συνιστά επιπλέον φραγμό στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και στη διεθνή ανταγωνιστικότητα. Συνεκτική ερμηνεία σημαίνει ότι η ερμηνεία που τυχόν θα εφαρμοσθεί σε ένα κράτος μέλος θα ισχύει και στα υπόλοιπα. Επιπλέον, η ευρύτερη πρόσβαση σε ρυθμίσεις επιμερισμού του κόστους και το δικαίωμα επιλογής της φορολόγησης θα επιτρέπει στις χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές εταιρείες να διαχειρίζονται καλύτερα τις επιπτώσεις του μη ανακτήσιμου ΦΠΑ στην εσωτερική δομή του κόστους τους. Κατ'αυτόν τον τρόπο θα αυξηθεί η κερδοφορία των ασφαλιστικών και χρηματοπιστωτικών φορέων, ενώ θα τους δοθεί η δυνατότητα να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους στην παγκόσμια αγορά και να μειώσουν το κεφαλαιουχικό κόστος και το κόστος της ασφάλισης προς όφελος της ευρωπαϊκής οικονομίας και των καταναλωτών γενικότερα.

3.7.4 Δημοσιονομικές επιπτώσεις στις εθνικές φορολογικές αρχές: η Επιτροπή είναι πεπεισμένη ότι η αύξηση της ασφαλείας δικαίου θα διασφαλίσει τα φορολογικά δικαιώματα των κρατών μελών και θα μειώσει τις δυνατότητες επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού. Επιπλέον, αναμένεται να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος για τις εθνικές φορολογικές αρχές χάρη στους πιο προφανείς κανόνες απαλλαγής. Εντούτοις, στο πλαίσιο μιας συνεκτικότερης εφαρμογής της απαλλαγής, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο ότι ορισμένα κράτη μέλη θα πρέπει να εξαιρούν κάποιες υπηρεσίες, οι οποίες επί του παρόντος θεωρούνται φορολογούμενες και αντιστρόφως. Ωστόσο, με βάση μια εκτίμηση υψηλού επιπέδου, η Επιτροπή κρίνει ότι το συνολικό αποτέλεσμα των συνεπειών στα έσοδα θα είναι μικρό ή ακόμα και ουδέτερο. Οι περισσότεροι επικερδείς χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές εταιρείες θα πρέπει να πληρώνουν περισσότερους άμεσους φόρους και αντίστοιχα θα συμβάλλουν στον εκάστοτε εθνικό προϋπολογισμό. Επιπλέον, ένα μεγάλο τμήμα του ΦΠΑ, το οποίο θεωρητικά θα χάνεται σε περιπτώσεις εφαρμογής ρυθμίσεων επιμερισμού του κόστους, δεν επιβάλλεται σήμερα, καθώς οι επιχειρήσεις ελαχιστοποιούν το κόστος συγκέντρωσης των λειτουργιών μέσω καταλλήλων — αν και πολύπλοκων και δυσχερών από διοικητική άποψη — οργανωτικών μέτρων.

3.7.4.1 Παρόλα αυτά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ότι η εκτίμηση των εν λόγω λύσεων όσον αφορά τον ΦΠΑ είναι δύσκολη, δεδομένου ότι καίριο ρόλο θα διαδραματίσει ο τρόπος με τον οποίο θα αντιδράσουν στις αλλαγές οι χρηματοπιστωτικοί και ασφαλιστικοί οργανισμοί. Όσον αφορά τον επιμερισμό του κόστους, η μείωση στην εισπραξη των φόρων εξαρτάται από τους εξής παράγοντες: πρώτον εάν οι ρυθμίσεις ισχύουν ήδη και, δεύτερον, εάν υπόκεινται στον ΦΠΑ ή όχι. Εφόσον οι νέοι κανόνες ενθαρρύνουν τις χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές εταιρείες να προβούν σε ρυθμίσεις, που στοχεύουν στην αποτελεσματικότητα και τις οποίες δεν θα είχαν διαφορετικά εξετάσει, δεν θα είχαν διαφορετικά εξετάσει, δεν θα υπάρχει καμία απώλεια

του ΦΠΑ. Εάν οι ρυθμίσεις ισχύουν ήδη και υπόκεινται στον ΦΠΑ, γεγονός που είναι ιδιαίτερα απίθανο, τότε ενδέχεται να σημειωθεί απώλεια εσόδων εξαιτίας της ευρύτερης απαλλαγής. Όσον αφορά τις αλλαγές στους κανόνες που διέπουν το δικαίωμα επιλογής της φορολόγησης στις υπηρεσίες «επιχειρήσεων προς επιχειρήσεις» (B2B), αναμένεται μία ενδεχόμενη διαρροή των καθαρών φορολογικών εσόδων, διότι οι επιχειρήσεις πελάτες είναι γενικά σε θέση να ανακτούν τον ΦΠΑ που καταβάλλουν. Από την άλλη πλευρά, η φορολόγηση των υπηρεσιών «επιχειρήσεων προς καταναλωτές» (B2C) θα συμβάλλει θεωρητικά στην αύξηση των φορολογικών εσόδων. Είναι ωστόσο αβέβαιο στην παρούσα φάση κατά πόσο οι επιχειρήσεις θα επιλέξουν τη φορολόγηση των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών προϊόντων σε περιβάλλον B2C. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι ασφαλιστικές εταιρείες θα πρέπει πρώτα να είναι σε θέση να αυξήσουν την αποδοτικότητά τους σε επίπεδο που θα τους επιτρέπει να χρεώνουν τον ΦΠΑ σε ιδιώτες χωρίς να αυξάνουν το κόστος για τους εν λόγω πελάτες.

4. Παρατηρήσεις σχετικά με τις ασφαλιστικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες

4.1 Η ΕΟΚΕ παρέχει την πλήρη στήριξή της στο φιλόδοξο σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να προσαρμόσει τους κανόνες που διέπουν τον ΦΠΑ επί των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών στις απαιτήσεις της σύγχρονης αγοράς. Οι προτάσεις αυτές αποβλέπουν σαφώς στην αντιμετώπιση των βασικών τομέων που εμπνέουν ανησυχία για τον χρηματοπιστωτικό και τον ασφαλιστικό κλάδο και τους καταναλωτές τους, η δε επιλογή είναι προσεγγιστική, δηλαδή ένα σχέδιο οδηγίας μαζί με μέτρα εφαρμογής σε ένα σχέδιο κανονισμού, φαίνεται να είναι σωστή και ενδεδειγμένη.

4.2 Ωστόσο η ΕΟΚΕ προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να συνεχίσουν το έργο τους για την περαιτέρω αποσαφήνιση ορισμένων ορισμών προκειμένου να εξετασθεί πλήρως το κείμενο ζήτημα της μεγαλύτερης ασφάλειας δικαίου. Όσον αφορά τους ορισμούς των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, η ΕΟΚΕ εκφράζει τις ανησυχίες της σχετικά με τη διατύπωση των προτάσεων, όπως η χρήση πιστώσεων που ορίζεται στο σημείο (2) του άρθρου 135 της οδηγίας ΦΠΑ και στο άρθρο 15 του κανονισμού ΦΠΑ. Οι εν λόγω ορισμοί δεν είναι επαρκώς σαφείς και φαίνονται πολύ περιοριστικοί. Επί παραδείγματι, μόνον η «χρήρηση χρηματικού δανείου» ορίζεται γενικότερα χωρίς κατά τα φαινόμενα να αναφέρεται ειδικά στις διάφορες υπαρκτές ή προκύπτουσες λύσεις χρηματοοικονομικής παροχής, συμπεριλαμβανομένων των συναλλαγών που εμπλέκουν τίτλους. Μόνον η «χρήρηση χρηματικού δανείου» καλύπτεται ο δανεισμός άλλων στοιχείων, όπως τίτλων, δεν καλύπτεται ρητά, φέρεται ωστόσο να καλύπτεται από άλλες απαλλαγές. Μολοταύτα δεν είναι διόλου σαφές τι καλύπτεται, και από ποιά από τις υπόλοιπες απαλλαγές, όπως λ.χ. στην περίπτωση του δανεισμού τίτλων. Ως εκ τούτου η ΕΟΚΕ συνιστά περαιτέρω αποσαφήνιση του θέματος και παράλληλα να ληφθούν υπόψη οι μελλοντικές εξελίξεις στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, όπως το έχει υπόψη η Επιτροπή.

4.3 Η ίδια σύσταση ισχύει για την πρόταση κανονισμού. Η ΕΟΚΕ συνιστά να πραγματοποιηθεί περαιτέρω προσπάθεια προκειμένου να διασφαλισθεί ότι ο κατάλογος παραδειγμάτων που χρησιμοποιούνται στον κανονισμό είναι απολύτως σαφής και συνεκτικός. Η ΕΟΚΕ κατανοεί μάλιστα ότι στη θεωρία ο κανονισμός δεν περιλαμβάνει διεξοδικούς καταλόγους με ορισμούς, εκφράζει ωστόσο την ανησυχία της αναφορικά τόσο με τον κίνδυνο σύγχυσης, όσο και με τις άγνωστες επιπτώσεις που μπορούν να υποστούν στην πράξη οι χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες, οι οποίες δεν μνημονεύονται ρητά στον κατάλογο.

4.4 Θα πρέπει να δοθεί προσοχή για τη δημιουργία μεγαλύτερης ασφάλειας όσον αφορά τις κατηγορίες των υπηρεσιών πληρωμών, τα παράγωγα, τους τίτλους και τις υπηρεσίες φύλαξης, όπως επίσης το πεδίο εφαρμογής της απαλλαγής ορισμένων ειδικών υπηρεσιών που αφορούν τη διαχείριση επενδυτικών κεφαλαίων. Αναφορικά με τις υπηρεσίες, οι οποίες θεωρούνται ότι διαθέτουν τον ουσιώδη και συγκεκριμένο χαρακτήρα μιας απαλλασσόμενης υπηρεσίας, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι απαιτείται περαιτέρω αποσαφήνιση των εννοιών «ουσιώδης» και «συγκεκριμένος»⁽¹⁶⁾. Οι προτάσεις δεν φαίνεται να παρέχουν πάντα μία επαρκώς σαφή εικόνα των διοικητικών εκείνων ενεργειών, που θεωρούνται πράγματι ότι πληρούν τους όρους «ουσιώδης» και «συγκεκριμένος», ενώ οι κατάλογοι δεν φαίνονται να είναι πάντα πλήρως συνεκτικοί, δεδομένου ότι κάποιες υπηρεσίες που ανήκουν στην ίδια αλυσίδα παραγωγής προστιθέμενης αξίας αντιμετωπίζονται ενίοτε με διαφορετικό τρόπο.

4.5 Στο θέμα της διαμεσολάβησης, χρειάζεται μεγαλύτερη σαφήνεια σε ό,τι αφορά τον ορισμό του «αντισυμβαλλόμενου» και των «τυποποιημένων υπηρεσιών»⁽¹⁷⁾. Η διαμεσολάβηση θα πρέπει εξάλλου να περιληφθεί και στον καθορισμό των υπηρεσιών που είναι «ουσιώδεις» και «συγκεκριμένες» σε μία απαλλασσόμενη υπηρεσία⁽¹⁸⁾. Διαφορετικά, οι διαμεσολαβητές δεν θα δραστηριοποιούνται πλέον με ισότιμους όρους ανταγωνισμού. Κάτι τέτοιο θα ήταν εξάλλου αντίθετο με την επιδιωκόμενη νέα φιλοσοφία των προτεινόμενων απαλλαγών, η οποία επικεντρώνεται στην παροχή της υπηρεσίας και όχι στο πρόσωπο που την παρέχει ή στα μέσα που χρησιμοποιούνται για την παροχή της υπηρεσίας.

4.6 Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί σε υπηρεσίες, όπως η παροχή συντάξεων και επιδομάτων, οι οποίες θα επωφεληθούν από την απαλλαγή, υπαγόμενες ωστόσο σε διαφορετικές κατηγορίες απαλλαγής. Ανάλογα με την ύπαρξη ή μη κινδύνου, θα υπαχθούν είτε στην κατηγορία «ασφάλειας»⁽¹⁹⁾ είτε στην κατηγορία «χρηματική κατάθεση»⁽²⁰⁾. Προκύπτει ωστόσο το πρόβλημα ότι η έννοια των σχετιζόμενων υπηρεσιών (οι υπηρεσίες υποστήριξης) θα αναπτυχθούν χωριστά και κατά διαφορετικό τρόπο⁽²¹⁾. Κατά συνέπεια, τα κρίσιμα ενιαία προϊόντα θα πρέπει να υποστηρίζονται από δύο διαφορετικές κατηγορίες ΦΠΑ ουσιωδών και συγκεκριμένων υπηρεσιών, ανάλογα με την κύρια απαλλασσόμενη υπηρεσία στην οποία έχουν καταταχθεί.

4.7 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επέκταση του δικαιώματος επιλογής της φορολόγησης τραπεζικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών και την εισαγωγή ρυθμίσεων επιμερισμού του κόστους, ως μέσα για τη μείωση των επιπτώσεων του συγκαλυμμένου ΦΠΑ. Εντούτοις, εκφράζει την ανησυχία της ότι οι πολύ αυστηροί όροι επιλεξιμότητας για επιμερισμό του κόστους, όπως επίσης το περιορισμένο φάσμα υπηρεσιών που μπορούν να παρασχεθούν στο πλαίσιο μίας φορολογικά ουδέτερης ρύθμισης επιμερισμού του κόστους, θα περιορίσουν στην πράξη το πιθανό όφελος των διατάξεων επιμερισμού του κόστους σε ένα πολύ μικρό αριθμό περιπτώσεων.

⁽¹⁶⁾ Βλ. άρθρο 135, 1, α) της προτεινόμενης οδηγίας ΦΠΑ, και άρθρο 14, 1 του προτεινόμενου κανονισμού ΦΠΑ.

⁽¹⁷⁾ Βλ. άρθρο 135 α), (9) της προτεινόμενης οδηγίας ΦΠΑ, και άρθρο 10, 1-2 του προτεινόμενου κανονισμού ΦΠΑ.

⁽¹⁸⁾ Βλ. άρθρο 135, 1, α) της προτεινόμενης οδηγίας ΦΠΑ.

⁽¹⁹⁾ Βλ. άρθρο 2, 1 του προτεινόμενου κανονισμού ΦΠΑ.

⁽²⁰⁾ Βλ. άρθρο 5, 1, η) του προτεινόμενου κανονισμού ΦΠΑ.

⁽²¹⁾ Βλ. άρθρα 14 και 17 του προτεινόμενου κανονισμού ΦΠΑ.

4.8 Η γενικευμένη καθιέρωση της ομαδοποίησης του ΦΠΑ (έτσι ώστε οι όμιλοι επιχειρήσεων να αντιμετωπίζονται ως ενιαίος φορολογούμενος ΦΠΑ, όπως προβλέπεται στην ισχύουσα Οδηγία ΦΠΑ αλλά μόνον σε εκούσια βάση) με τις κατάλληλες διατάξεις για την καταπολέμηση της κατάχρησης, θα επέτρεπε στις επιχειρήσεις να ενσωματώσουν τις βασικές τους λειτουργίες, χωρίς αυτό να συνεπάγεται επιπλέον ΦΠΑ. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ παραδέχεται ότι επί του παρόντος η στήριξη της υλοποίησης των διατάξεων της ομαδοποίησης του ΦΠΑ δεν είναι ομόφωνη μεταξύ των κρατών μελών, επιφυλάξεις δε εκφράζει και η ίδια η Επιτροπή. Συνεπώς, δεν φαίνεται να αποτελεί λύση βραχυπρόθεσμα.

4.9 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την εισαγωγή ενός γενικευμένου δικαιώματος επιλογής της φορολόγησης, το οποίο επί του παρόντος δεν υφίσταται για τις ασφαλιστικές υπηρεσίες. Τα πλεονεκτήματα της εν λόγω επιλογής είναι σαφή στο περιβάλλον συναλλαγών B2B, όπου ο ΦΠΑ ανακτάται από τον πελάτη. Εντούτοις η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία μήπως η νέα αυτή νομοθεσία αποτελέσει την αιτία επιπλέον φορολόγησης, γεγονός που θα έχει δημοσιονομικές επιπτώσεις στους ιδιώτες καταναλωτές, οι οποίοι δεν μπορούν να ανακτήσουν τον ΦΠΑ. Ανεξάρτητα από το δικαίωμα που εφαρμόζεται στις ασφαλιστικές συμβάσεις, στα κράτη μέλη εκείνα στα οποία εντοπίζεται ο κίνδυνος, οι ασφαλιστικές συμβάσεις υπόκεινται σε έμμεσους φόρους και οιονεί φορολογικές επιβαρύνσεις επί των ασφαλιστρών. Το ποσοστό των φόρων αυτών ποικίλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, όπως επίσης μεταξύ των ασφαλιστικών κλάδων (π.χ. ασφάλειες ζωής, ασφάλιση της αστικής ευθύνης από αυτοκίνητα, κλπ.). Το γεγονός αυτό γεννά πολλά ερωτήματα αναφο-

ρικά με την αναγκαιότητα συντονισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει ότι οι ασφαλιστικές εταιρείες θα εφαρμόσουν το δικαίωμα επιλογής της φορολόγησης ιδίως σε αγορές B2C, ενόσω οι εθνικές φορολογικές αρχές επιβάλλουν άλλους φόρους στα ασφαλιστρά. Από την άλλη πλευρά, η ΕΟΚΕ θεωρεί μάλλον απίθανη την κατάργηση εκ μέρους των εθνικών αρχών των φόρων στα ασφαλιστρά, ή έστω τη μείωσή τους σε λογικά επίπεδα, δεδομένου ότι αυτό θα προκαλέσει απώλειες εσόδων για τα κράτη μέλη. Πρόκειται για ένα ζήτημα, το οποίο πρέπει οπωσδήποτε να εξετασθεί.

4.10 Όσον αφορά το δικαίωμα επιλογής της φορολόγησης για τις ασφαλιστικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε επίσης ένα σύστημα, το οποίο θα επέτρεπε στις επιχειρήσεις να επιλέγουν τη φορολόγηση είτε βάσει κάθε συναλλαγής χωριστά ή κάθε πελάτη χωριστά, είτε βάσει προκαθορισμένων κατηγοριών συναλλαγών ή πελατών. Στο ίδιο πλαίσιο, η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε να επιτραπεί στις επιχειρήσεις να έχουν τη δυνατότητα να ανακτούν καταλλήλως τον ΦΠΑ εισροών που σχετίζεται με το ΦΠΑ εκροών. Με αυτόν τον τρόπο θα δημιουργηθεί φορολογική ουδετερότητα του ΦΠΑ στις υπηρεσίες επιχείρησης προς επιχείρηση (B2B). Καίρια ωστόσο σημασία έχει να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαιώματος επιλογής από το 2012, όπως επίσης να μην δοθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να επιβάλουν διαφορετικούς όρους στη χρήση του δικαιώματος επιλογής του ΦΠΑ. Εάν δεν εφαρμοσθεί το δικαίωμα επιλογής της φορολόγησης με παρόμοιο τρόπο, ενδέχεται να δημιουργηθούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών και των οικονομικών φορέων.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Σχέσεις ΕΕ-Σερβίας: ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών»

(2008/C 224/29)

Με επιστολή της 18ης Ιουλίου 2007, η Επίτροπος κ. Margot Wallström και ο Επίτροπος κ. Olli Rehn ζήτησαν από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα:

«Σχέσεις ΕΕ-Σερβίας: ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών».

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Μαΐου 2008 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Serrro Kallio.

Κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της, της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 74 ψήφους υπέρ, 9 ψήφους κατά και 3 αποχές.

1. Τα συμπεράσματα της γνωμοδότησης

1.1 Οι συστάσεις προς τα όργανα και τους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)

- Πρέπει να υποστηριχθεί η σερβική κυβέρνηση στην κατάρτιση μιας στρατηγικής για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών ⁽¹⁾.
  - Πρέπει να αυξηθεί επίσης η χρηματοδότηση που παρέχεται προς τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών της Σερβίας, προκειμένου να διατηρηθεί η ανεξαρτησία τους από την κυβέρνηση και να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των σχεδίων που έχουν αναλάβει.
  - Πρέπει να αναπτυχθούν καταλληλότερα και πιο αποτελεσματικά προγράμματα χρηματοδοτικής στήριξης προκειμένου να μειωθεί ο χρόνος των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων και λήψης αποφάσεων. Αυτό ισχύει επίσης για τη νέα διευκόλυνση που δημιουργήσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) με στόχο την πρόωξη της ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών και του διαλόγου με τους πολίτες. Η στήριξη θα πρέπει να καλύπτει ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων οργανώσεων και να προσαρμόζεται με ευελιξία στις ανάγκες τους.
  - Πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ των ΜΚΟ και των κοινωνικών εταίρων σε ό,τι αφορά τη χάραξη και υιοθέτηση στρατηγικών στήριξης.
  - Πρέπει να υποστηριχθούν προγράμματα με επίκεντρο την εκπαίδευση και ανάπτυξη των κοινωνικών εταίρων, έτσι ώστε να ενισχυθεί η ικανότητά τους προς τον αποτελεσματικό κοινωνικό διάλογο.
  - Πρέπει να υποστηριχθούν συστηματικά τα σχέδια που έχουν θέσει σε εφαρμογή οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και εστιάζονται στην προαγωγή της ιδέας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στο σύνολο της κοινωνίας. Στη συστηματική συζήτηση σχετικά με τα θέματα που αφορούν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση θα πρέπει να συμμετάσχουν όλες οι συνιστώσες της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα υποστήριξης ευρύτερου φάσματος δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της Εθνικής Συνέλευσης για την Ευρωπαϊκή Ένωση στη Σερβία, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι κυβερνητικών οργανώσεων, αλλά και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.
- Πρέπει να υποστηριχθούν τα σχέδια που αποσκοπούν στην μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειριών από τα κράτη μέλη της ΕΕ στη Σερβία. Η συμβολή των «νέων» κρατών μελών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης μπορεί να προσδώσει πραγματική προστιθέμενη αξία. Τα όργανα της ΕΕ θα πρέπει να αναγνωρίσουν περισσότερο και να υποστηρίξουν τη σημασία των «σχεδίων αδελφοποιήσεων». Μέσω της νεοδημιουργηθείσας διευκόλυνσης σχετικά με την προώθηση της ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών και του διαλόγου με αυτήν μπορούν να ενθαρρυνθούν τέτοιου είδους δραστηριότητες.
  - Πρέπει να δοθεί στους εκπροσώπους των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών της Σερβίας η δυνατότητα να επισκεφτούν τα όργανα της ΕΕ και να συμμετάσχουν δωρεάν σε διασκέψεις και εκδηλώσεις που διοργανώνει η ΕΕ.
  - Πρέπει να ενδυναμωθεί η στήριξη προς τα περιφερειακά δίκτυα των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στα Δυτικά Βαλκάνια και να αναπτυχθούν περιφερειακά προγράμματα. Είναι σημαντικό να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή στην εντατικοποίηση του διαλόγου μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών της Σερβίας και του Κοσσυφοπεδίου ⁽²⁾ προκειμένου να γεφυρωθεί το επικοινωνιακό χάσμα μεταξύ των κυβερνήσεων της Σερβίας και του Κοσσυφοπεδίου ⁽²⁾.
  - Πρέπει να διατηρηθεί ο συστηματικός διάλογος με άλλους δωρητές προκειμένου να δοθεί στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στη Σερβία και στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων ως σύνολο μια καλά στοχοθετημένη, αποτελεσματική, αποδοτική και έγκαιρη συνδρομή.
  - Πρέπει να προβληθεί περισσότερο η αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη Σερβία έναντι των εκπροσώπων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και των πολιτών της Σερβίας.
  - Πρέπει να καθιερωθεί ένας συστηματικός και διαρθρωμένος διάλογος μεταξύ των εκπροσώπων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και της αντιπροσωπείας της ΕΕ στη Σερβία προκειμένου να διασφαλιστεί η άμεση πληροφόρηση σχετικά με την κατάσταση της κοινωνίας των πολιτών της Σερβίας.
  - Πρέπει να διοργανώνονται τακτικές συνεδριάσεις με τους εκπροσώπους των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών με στόχο την περισσότερο ευέλικτη αντίδραση στις προσδοκίες και τις ανάγκες τους.

⁽¹⁾ Σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, ο όρος «κοινωνία των πολιτών» συμπεριλαμβάνει τις οργανώσεις των εργοδοτών, τις οργανώσεις των εργαζομένων, καθώς και άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις και ομάδες συμφερόντων.

⁽²⁾ Το Κόσσοβο υπάγεται στην την υπ' αριθ. 1244 Απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

1.2 Οι συστάσεις προς την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ)

- Κρίνεται σκόπιμο να συσταθεί μια Μικτή Συμβουλευτική Επιτροπή (ΜΣΕ) μεταξύ της ΕΟΚΕ και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών της Σερβίας ούτως ώστε να προωθηθεί και να υποστηριχθεί ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών στη Σερβία. Δεδομένου ότι δεν υφίσταται η κατάλληλη νομική βάση — η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) — η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να συστήσει μια προσωρινή ΜΣΕ με τους ίδιους στόχους, έως ότου υπογραφεί και επικυρωθεί η ΣΣΣ.
- Είναι σημαντικό η ΕΟΚΕ να συμμετάσχει ενεργά στο νέο πρόγραμμα που διαχειρίζεται η Γενική Διεύθυνση Διεύθυνσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «People to People Dialogue» (Διάλογος μεταξύ των λαών). Η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να προετοιμάσει και να διοργανώσει επισκέψεις μελέτης στην ΕΕ (ιδίως στις Βρυξέλλες) για τους εκπροσώπους των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.
- Να εξασφαλιστεί η δυνατότητα στους εκπροσώπους των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών της Σερβίας να επισκεφτούν την ΕΟΚΕ και να εξοικειωθούν με τις δραστηριότητές της.

1.3 Οι συστάσεις προς τις αρχές της Σερβίας

- Θα πρέπει να θεσπίσουν όσο το δυνατόν συντομότερα νόμο για τις ενώσεις της κοινωνίας των πολιτών και αντίστοιχη νομοθεσία, ιδίως φορολογική νομοθεσία.
- Κρίνεται σκόπιμο να αναπτύξουν μια στρατηγική για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών: έτσι μπορεί να δημιουργηθεί η βάση μιας βιώσιμης κοινωνίας των πολιτών, στοιχείο που είναι αναγκαίο για μια ώριμη δημοκρατική κοινωνία. Αυτή η στρατηγική θα πρέπει να αναπτυχθεί σε στενή συνεργασία με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.
- Πρέπει να διατηρήσουν συστηματικό διάλογο σχετικά με θέματα που αφορούν τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών με τους εκπροσώπους τους. Η προσέγγιση της κυβέρνησης απέναντι στην κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να είναι πιο περιεκτική.
- Θα πρέπει να δοθούν πολλαπλά κίνητρα στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων χρηματοδοτικών κινήτρων, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη και η βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων τους. Κρίνεται αναγκαίο να αναπτυχθεί ένα διαφανές καθεστώς επιχορηγήσεων, το οποίο θα παρέχει στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών τη δυνατότητα να ζητούν επιχορηγήσεις που χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό.
- Πρέπει να διατηρηθεί ο τριμερής κοινωνικός διάλογος και να διασφαλιστεί η δέουσα λειτουργία της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΟΚΕ) της Σερβίας σύμφωνα με τις νομικές διατάξεις. Αυτό θα πρέπει να στηριχθεί στην τακτική συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων υπουργείων στις συνεδριάσεις της ΟΚΕ της Σερβίας.
- Πρέπει να διασφαλίσουν την ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή των συμφωνιών επανεισοδοχής και απλούστευσης της έκδοσης θεωρήσεων με την ΕΕ και να υλοποιήσουν τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις προκειμένου να συνεχιστεί η διαδικασία ελευθέρωσης του καθεστώτος των θεωρήσεων. Η δυνατότητα πραγματοποίησης ταξιδιών χωρίς την υποχρέωση θέωσης

είναι ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση των επαφών μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των ομολόγων τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.4 Οι συστάσεις προς τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στη Σερβία

- Πρέπει να καθιερώσουν ένα θεσμοθετημένο βήμα για τακτικές συναντήσεις και ανταλλαγή ιδεών.
- Πρέπει να βελτιώσουν τις διαχειριστικές δεξιότητες των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών μέσω της συμμετοχής τους σε διάφορα προγράμματα κατάρτισης.
- Είναι αναγκαίο να αυξηθεί ο αριθμός των εκπροσώπων των εθνικών και εθνοτικών μειονοτήτων σε σχέδια που αναπτύσσουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών της Σερβίας.
- Θα πρέπει να αποδοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην περιφερειακή συνεργασία, ενδεχομένως με την άντληση διδαγμάτων και μέσω της συνεργασίας με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών των κρατών μελών της ΕΕ, ιδίως των κρατών της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης.
- Κρίνεται σκόπιμο οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να ενισχύσουν τη συνεργασία τους με τα μέσα επικοινωνίας και να βελτιώσουν τη δημόσια εικόνα τους με την προώθηση των σχεδίων και των επιτευγμάτων τους.

1.5 Οι συστάσεις προς τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών της Σερβίας και του Κοσσυφοπεδίου ⁽³⁾

- Θα πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για να διατηρηθεί ή/και να ενισχυθεί η συνεργασία και οι διαπροσωπικές επαφές μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών του Κοσσυφοπεδίου ⁽³⁾ και της Σερβίας.

2. Ιστορικό της γνωμοδότησης

2.1 Οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια και στη Σερβία

Τα Δυτικά Βαλκάνια αποτελούν μία από τις κυριότερες περιφερειακές προτεραιότητες της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ. Βασικός στόχος της ΕΕ στα Δυτικά Βαλκάνια είναι η ενίσχυση της περιφερειακής σταθερότητας και ευημερίας. Επιπλέον, η προετοιμασία των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων για προσχώρηση αποτελεί εξίσου σημαντικό στόχο. Για την εκπλήρωση του τελευταίου, η ΕΕ αξιοποιεί ειδικά μέσα προενταξιακής βοήθειας.

Η διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης (ΔΣΣ) δημιουργήθηκε με σκοπό τη συνδρομή των χωρών της περιοχής στην πορεία τους προς την ΕΕ. Η υπογραφή της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης (ΣΣΣ) αποτελεί ένα καθοριστικό βήμα για την πλήρη ένταξή τους στην ΕΕ. Έως τον Μάιο 2008, πέντε εκ των έξι χωρών των Δυτικών Βαλκανίων είχαν υπογράψει σχετική ΣΣΣ. Ενώ η Κροατία διεξάγει ήδη διαπραγματεύσεις για την προσχώρησή της στην ΕΕ, η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, η οποία διαθέτει καθεστώς υποψήφιας χώρα, δεν έχει αρχίσει ακόμη τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Η Σερβία υπέγραψε τη ΣΣΣ στις 29 Απριλίου 2008, στο Λουξεμβούργο. Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη ολοκλήρωσε τις σχετικές διαπραγματεύσεις και προχώρησε στη μονογραφία της ΣΣΣ, η οποία όμως δεν έχει υπογραφεί ακόμη.

⁽³⁾ Το Κόσοβο υπάγεται στην την υπ' αριθ. 1244 Απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

2.2 Η κατάσταση και ο ρόλος των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στη Σερβία

2.2.1 Ο ιδιαίτερος ρόλος των ΜΚΟ

Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και, συγκεκριμένα, οι ΜΚΟ διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην ανατροπή του καθεστώτος Μίλοσεβίτς, δεδομένου ότι κατόρθωσαν να κινητοποιήσουν ένα σημαντικό μέρος του πληθυσμού για την δημοκρατική αλλαγή. Από το 2000, οι ΜΚΟ διανύουν μια φάση μετασχηματισμού, η οποία χαρακτηρίζεται από τον επαναπροσδιορισμό των προγραμμάτων, των στόχων και των προτεραιοτήτων τους. Καθότι η Δημοκρατία της Σερβίας διανύει μια δύσκολη διαδικασία πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού μετασχηματισμού, οι ΜΚΟ — και ιδίως εκείνες που δραστηριοποιούνται υπέρ του εκδημοκρατισμού και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων — διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στον εκδημοκρατισμό της σερβικής κοινωνίας. Αξιολογή ήταν η συμβολή ορισμένων ΜΚΟ ιδίως κατά τις πρόσφατες προεδρικές εκλογές που διεξήχθησαν κατά την περίοδο Ιανουάριο-Φεβρουάριο του 2008. Επιπλέον, οι ΜΚΟ έχουν συμβάλει καθοριστικά στη διαδικασία διάδοσης των ευρωπαϊκών αξιών και στην προσέγγιση της Σερβίας προς την ΕΕ.

2.2.2 Η ανάγκη διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών

Πρέπει να τονιστεί εδώ ότι είναι απαραίτητο να επιταχίσει ο διάλογος μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και της κυβέρνησης της Σερβίας. Παρ' όλον ότι έχουν καθιερωθεί διάφορες μορφές διαβούλευσης μεταξύ κυβέρνησης και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών^(*), εντούτοις, δεν υφίσταται ακόμη στη Σερβία ο συστηματικός διάλογος με την κοινωνία των πολιτών. Η καθιέρωση ενός τέτοιου διαλόγου είναι ζωτικής σημασίας για την σερβική κοινωνία ως σύνολο και, συγκεκριμένα, για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Επίσης, αυτό είναι προς το συμφέρον της ΕΕ, καθότι η ανάπτυξη μιας βιώσιμης και ισχυρής κοινωνίας των πολιτών αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιτυχή ολοκλήρωση της ΕΕ.

3. Οι πολιτικές εξελίξεις στη Σερβία

3.1 Η τρέχουσα πολιτική κατάσταση

Από το 2000 και μετά, όταν το καθεστώς του πρώην προέδρου Σλομποντάν Μίλοσεβίτς αντικαταστάθηκε από δημοκρατική κυβέρνηση με ευρωπαϊκό προσανατολισμό, η Σερβία έπρεπε να αντιμετωπίσει τη διαδικασία πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού μετασχηματισμού. Η προβληματική οικονομική μετάβαση, το ζήτημα του τελικού καθεστώτος του Κοσσυφοπεδίου⁽²⁾, καθώς και η λαϊκιστική χρήση εθνικών προκαταλήψεων και στερεοτύπων από συγκεκριμένους πολιτικούς ηγέτες συνέβαλαν στην ριζοσπαστικοποίηση της πολιτικής σκηνής της Σερβίας. Αυτό δεν αφορούσε μόνο την αντιπολίτευση, αλλά, σε ορισμένο βαθμό, και την απερχόμενη κυβέρνηση του πρωθυπουργού κ. Vojislav Koštunica. Δεν πρέπει να λησμονηθεί η συμμετοχή των μέσων μαζικής ενημέρωσης σε αυτές τις διαδικασίες, δεδομένου ότι οι περισσότεροι δημοσιογράφοι του γραπτού και τηλεοπτικού τύπου δεν είναι διόλου ανεξάρτητοι. Στις πρόσφατες προεδρικές εκλογές επανεξελέγη ο νυν Πρόεδρος κ. Boris Tadić, ο οποίος εκπροσωπεί την μετριοπαθή πτέρυγα της

σερβικής πολιτικής σκηνής. Ωστόσο, η συνεχιζόμενη αστάθεια που επικρατεί στον κυβερνητικό συνασπισμό και οι εντάσεις μεταξύ του Δημοκρατικού Κόμματος Σερβίας του κ. Vojislav Koštunica και το Δημοκρατικού Κόμματος του κ. Boris Tadić, που κλιμακώθηκαν μετά την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου⁽³⁾, τον Φεβρουάριο 2008, οδήγησαν στην παραίτηση του πρωθυπουργού κ. Vojislav Koštunica. Στις 11 Μαΐου 2008 διεξήχθησαν πρόωρες κοινοβουλευτικές εκλογές.

3.2 Οι πολιτικές σχέσεις με την ΕΕ, τη Ρωσία και τις γείτονες χώρες

Για την ένταξη στην ΕΕ, προϋπόθεση είναι ότι πληρούνται τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, οι υποχρεώσεις της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης καθώς και οι λοιποί όροι και προϋποθέσεις που προβλέπονται σχετικά από την ΕΕ. Η Σερβία δεν ανταποκρίνεται μεν σε τα κριτήρια, έχει επιδείξει όμως ικανοποιητική διοικητική ικανότητα στις διαπραγματεύσεις με την ΕΕ όσον αφορά τη ΣΣΣ και την υλοποίηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων. Τον Νοέμβριο του 2007, η ΕΕ μονογράφησε τη ΣΣΣ. Ωστόσο, η υπογραφή της ΣΣΣ υπονομεύτηκε από την έλλειψη συνεργασίας με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔΓ). Προκειμένου να διερευνηθούν τρόποι για την επίτευξη ταχείας πρόοδου, η ΕΕ αποφάσισε να συστήσει ειδική ομάδα. Από την άλλη πλευρά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλεί τη Σερβία να επιβεβαιώσει τη δέσμευσή της σχετικά με την ανάπτυξη στενότερων δεσμών με την Ευρωπαϊκή Ένωση⁽⁴⁾. Η συνεργασία με το ΔΠΔΓ παραμένει η σημαντικότερη προϋπόθεση για την περαιτέρω ανάπτυξη των σχέσεων ΕΕ-Σερβίας, και μετά την υπογραφή της ΣΣΣ. Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας για τη διαμόρφωση των σχέσεων ΕΕ-Σερβίας θα είναι η ικανότητα της σερβικής κυβέρνησης να διαχωρίσει το ζήτημα του τελικού καθεστώτος του Κοσσυφοπεδίου⁽⁵⁾ από τη διαδικασία ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Οι σχέσεις μεταξύ Σερβίας και Ρωσίας εντατικοποιούνται ολοένα και περισσότερο. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο ζήτημα του καθεστώτος του Κοσσυφοπεδίου⁽⁶⁾, καθότι η Ρωσική Ομοσπονδία υποστήριξε πάντα τις θέσεις της Σερβίας. Από την άλλη πλευρά, αυξάνεται επίσης το επίπεδο οικονομικής συνεργασίας· η πλέον αξιοσημείωτη ένδειξη αυτής της εξέλιξης είναι το αυξανόμενο ενδιαφέρον των Ρώσων επενδυτών στη σερβική οικονομία.

Μολονότι τα τελευταία χρόνια έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος, οι σχέσεις της Σερβίας με τους γείτονες της δεν μπορούν να θεωρηθούν πλήρως ικανοποιητικές. Οι σχέσεις της Σερβίας με τα γειτονικά κράτη μέλη της ΕΕ — Βουλγαρία, Ουγγαρία και Ρουμανία — μπορούν να χαρακτηριστούν ως πολύ ικανοποιητικές. Το ίδιο ισχύει και για τις σχέσεις με το Μαυροβούνιο και την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Οι σχέσεις Σερβίας-Κροατίας είναι ικανοποιητικές, παρ' όλον ότι εξακολουθούν να μένουν ανοιχτά ορισμένα θέματα, όπως, λόγου χάρη, το ζήτημα της επιστροφής προσφύγων στην Κροατία. Οι σχέσεις με την Βοσνία και Ερζεγοβίνη καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό από τη σχέση της Σερβίας με την *Republika Srpska*. Οι μεγαλύτερες εντάσεις αφορούν προφανώς τις σχέσεις μεταξύ Σερβίας και Κοσσυφοπεδίου⁽⁷⁾, κυρίως μετά την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του τελευταίου.

(*) Έχουν πραγματοποιηθεί τακτικές διαβουλεύσεις με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε διάφορους τομείς, π.χ. ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, μείωση της φτώχειας ή πολιτική για τους νέους, καθώς και από διάφορους κυβερνητικούς οργανισμούς και επίσημες αρχές, π.χ. η Προεδρία της Σερβίας, το Γραφείο ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης της Σερβίας, το Υπουργείο Κοινωνικής Πολιτικής και Απασχόλησης, το εμπορικό επιμελητήριο της Σερβίας ή η Μόνιμη διάσκεψη δήμων και κοινοτήτων.

(2) Το Κόσσοβο υπάγεται στην την υπ' αριθ. 1244 Απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

(4) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Δυτικά Βαλκάνια: ενίσχυση της ευρωπαϊκής προοπτικής, Βρυξέλλες, 5.3.2008, COM(2008) 127.

3.3 Ο ρόλος της Σερβίας στη σταθεροποίηση και την ανάπτυξη των Βαλκανίων

Η Σερβία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στα Δυτικά Βαλκάνια και είναι ένας σημαντικός εταίρος της ΕΕ στην περιοχή. Λόγω της συμμετοχής της σεβερβικής ηγεσίας και του σεβερβικού στρατού σε όλους τους πολέμους στα Βαλκάνια τη δεκαετία του 1990, η εικόνα της Σερβίας στην περιοχή είναι σχετικά αρνητική. Ο μόνος τρόπος για να βελτιωθεί αυτή η εικόνα στην περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων είναι μέσω της ενίσχυσης των καλών σχέσεων με όλους τους γείτονες και μέσω της ενεργού συμμετοχής της Σερβίας σε διάφορες περιφερειακές πρωτοβουλίες με τη συνδρομή της ΕΕ.

4. Η οικονομική ανάπτυξη στη Σερβία

4.1 Η τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας στη Σερβία

Εξαιτίας της πολιτικής και οικονομικής απομόνωσης, ως συνέπεια της πολιτικής του καθεστώτος Μίλοσεβιτς, η οικονομική ανάπτυξη της χώρας επιβραδύνθηκε κατά το μεγαλύτερο διάστημα της δεκαετίας του 1990. Εντούτοις, από το 2000 και μετά, η οικονομία της Σερβίας μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια τυπική οικονομία σε μετάβαση, η οποία αναπτύσσεται διαρκώς (αύξηση 5,7 % το 2006 σε σύγκριση με 6,2 % το 2005). Η αύξηση του ΑΕγχΠ συνοδεύεται από μείωση του πληθωρισμού, το ποσοστό του οποίου έφτασε στο 10 % το 2007 (7). Στα αδιαμφισβήτητα οικονομικά πλεονεκτήματα της Σερβίας περιλαμβάνονται το σχετικά μεγάλο δυναμικό αγοράς της χώρας, η ευνοϊκή γεωγραφική θέση, η αφορολόγητη πρόσβαση στις αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, της ΕΕ, της Ρωσίας και των ΗΠΑ, καθώς και το εκπαιδευμένο και καταρτισμένο εργατικό δυναμικό.

4.2 Η διαδικασία ιδιωτικοποίησης

Το μερίδιο του ιδιωτικού τομέα παραμένει σχετικά χαμηλό σε σύγκριση με τον κοινοτικό μέσο όρο. Στον ιδιωτικό τομέα αναλογεί το 55 % της συνολικής παραγωγής και το 60 % του συνόλου της απασχόλησης (8). Αυτό το συγκριτικά χαμηλό μερίδιο του ιδιωτικού τομέα έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της Σερβίας, ιδίως σε ό,τι αφορά την παραγωγή και τις υπηρεσίες. Επομένως, η περαιτέρω ιδιωτικοποίηση και η αναδιάρθρωση των κρατικών και δημόσιων επιχειρήσεων είναι απαραίτητες για την παραπέρα ανάπτυξη της σεβερβικής οικονομίας.

4.3 Οι βασικοί τομείς της οικονομίας της Σερβίας

Οι βασικοί τομείς της οικονομίας της Σερβίας είναι, κατά φθίνουσα τάξη, οι εξής: υπηρεσίες, βιομηχανία, γεωργία και κατασκευές. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Serbian Investment and Export Promotion Agency (Οργανισμός προώθησης των επενδύσεων και εξαγωγών της Σερβίας — SIEPA) οι πλέον δυναμικοί τομείς της οικονομίας είναι η γεωργία, η βιομηχανία ΤΠΕ, η μεταποίηση του ξύλου, η κατασκευή επίπλων, ο ενεργειακός τομέας, η αυτοκινητοβιομηχανία, η κλωστοϋφαντουργία, ο κλάδος των ηλεκτρονικών και η φαρμακευτική βιομηχανία (9).

4.4 Εξωτερικό εμπόριο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Σερβίας. Μεταξύ των δέκα μεγαλύτερων εξαγωγικών εταίρων της

Σερβίας συμπεριλαμβάνονται έξι κράτη μέλη της ΕΕ. Εντούτοις, ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος εξαγωγών της Σερβίας είναι η γειτονική Δημοκρατία Βοσνίας και Ερζεγοβίνης. Ως προς τις εισαγωγές, ο βασικότερος εταίρος της Σερβίας είναι η Ρωσία (10).

Η οικονομική συνεργασία της Σερβίας με τους γείτονές της, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών σχέσεων, θα ευνοηθεί από την εφαρμογή της νέας Συμφωνίας Ελεύθερων Συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA), η οποία υπεγράφη το 2006 από τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και τη Μολδαβία. Η δημιουργία ενός χώρου ελεύθερων συναλλαγών στα Δυτικά Βαλκάνια συνιστά μια από τις μείζονες προτεραιότητες της προενταξιακής διαδικασίας.

4.5 Άμεσες ξένες επενδύσεις και οι μεγαλύτεροι επενδυτές στην οικονομία της Σερβίας

Η πολιτική της Σερβίας υπέρ της δημιουργίας ευνοϊκού επενδυτικού κλίματος προσέκλυσε την προσοχή πολλών ξένων επενδυτών. Το 2006, ο συνολικός όγκος των ΑΞΕ ήταν ο υψηλότερος στην περιοχή (3,4 δισεκατομμύρια ευρώ) (11). Οι μεγαλύτερες ροές επενδύσεων διοχετεύτηκαν στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, στο εμπόριο, στον μεταποιητικό κλάδο, στον κλάδο της ακίνητης ιδιοκτησίας, στη δημόσια διοίκηση και στον τομέα των μεταφορών. Οι μεγαλύτεροι επενδυτές είναι κατά κύριο λόγο οι χώρες της ΕΕ, με την Ελλάδα να κατέχει την πρώτη θέση (12).

Παρά τις αυξανόμενες επενδύσεις, η αγορά της Σερβίας εξακολουθεί να διαθέτει αξιόλογες δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης στον συγκεκριμένο τομέα.

5. Η τρέχουσα κατάσταση και ο ρόλος των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών

5.1 Κοινά προβλήματα και κοινές προκλήσεις

Μπορούν να προσδιοριστούν τρία βασικά προβλήματα: το φορολογικό καθεστώς, το χάσμα μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών, η αύξηση του ανταγωνισμού αντί της συνεργασίας.

Ένα βασικό πρόβλημα αποτελεί το γεγονός ότι στην φορολογική νομοθεσία της Σερβίας δεν γίνεται διάκριση μεταξύ οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και άλλων κερδοσκοπικών οργανώσεων. Κατά συνέπεια, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών αντιμετωπίζονται ως μικρές επιχειρήσεις, υποχρεούνται δηλαδή να καταβάλουν φόρους για τις δωρεές που λαμβάνουν, ενώ ένας μικρός μόνο αριθμός απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής ΦΠΑ. Επιπλέον, οι υφιστάμενες φορολογικές πολιτικές του σεβερβικού κράτους δεν παρέχουν κανένα κίνητρο και καμία ελάφρυνση για τη χορήγηση δωρεών σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Ένα άλλο πρόβλημα είναι το συνεχιζόμενο χάσμα που υπάρχει μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Οι περισσότερες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών είναι συγκεντρωμένες είτε στο Βελιγράδι είτε σε δύο ή τρεις άλλες μεγάλες πόλεις, ενώ στην ύπαιθρο εντοπίζεται έλλειψη εμπειρίας με τέτοιου είδους οργανώσεις. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο γενικός πληθυσμός να διαθέτει περιορισμένη ενημέρωση σχετικά με την κοινωνία των πολιτών και τις δραστηριότητες των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

(7) Εθνική Τράπεζα της Σερβίας, www.nbs.yu

(8) Σερβία — Έκθεση Προόδου 2007, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Βρυξέλλες, 6.11.2007, SEC(2007) 1435.

(9) Serbian Investment and Export Promotion Agency (Οργανισμός προώθησης των επενδύσεων και εξαγωγών της Σερβίας), www.siepa.sr.gov.yu

(10) Στατιστική επετηρίδα της Σερβίας 2006, www.webzrs.statserb.sr.gov.yu; Στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής www.ec.europa.eu/trade/issues/bilateral/data.htm

(11) www.wiiv.at/e/serbia.html

(12) Southeast Europe Investment Guide 2007, www.seeurope.net/files2/pdf/ig2007/Serbia-pdf

Το τρίτο πρόβλημα — αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών αντί της συνεργασίας — επιφέρει εντάσεις και αποδυναμώνει τις θέσεις της έναντι των σερβικών αρχών.

5.2 Η συνεργασία με τις σερβικές αρχές: έλλειψη διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών

Οι περισσότερες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών εξακολουθούν να μην εκλαμβάνονται ως εταίροι από τις σερβικές αρχές, πράγμα που ισχύει για τις οργανώσεις που εστιάζονται σε ορισμένα ευαίσθητα θέματα (π.χ. εγκλήματα πολέμου, ομαδικοί τάφοι κλπ.). Η συνεργασία των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών με την κεντρική κυβέρνηση και τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης καθορίζονται *ad hoc*, καθότι η κυβέρνηση της Σερβίας δεν φαίνεται να ενδιαφέρεται να καθιερώσει εταιρική σχέση με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Από τη μια πλευρά, αυτό οφείλεται στην έλλειψη του αντίστοιχου νομοθετικού πλαισίου που να ρυθμίζει τη σχέση μεταξύ οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και κυβέρνησης· από την άλλη πλευρά, θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η απουσία πολιτικής βούλησης να ενδυναμωθεί περισσότερο η συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στις διαβουλεύσεις και στην προετοιμασία των επιλεγόμενων στρατηγικών εγγράφων. Επιπροσθέτως, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η σερβική κυβέρνηση ακολουθεί μια μάλλον επιλεκτική προσέγγιση στις σχέσεις της με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

5.3 Κοινωνικοί εταίροι

5.3.1 Κοινωνικός διάλογος

Μολονότι ο αποτελεσματικός κοινωνικός διάλογος είναι μια από τις βασικές προϋποθέσεις για έναν επιτυχημένο μετασχηματισμό της οικονομίας, ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων στη σερβική κοινωνία παραμένει σχετικά αδύναμος. Αφότου τέθηκε σε ισχύ το 2005 ο νέος εργασιακός νόμος, έπαψε να ισχύει η γενική συλλογική σύμβαση εργασίας. Το ίδιο ισχύει και για όλες τις ειδικές συλλογικές συμβάσεις που συνήφθησαν πριν από το 2001. Μια άλλη αλλαγή που συνδέεται με τις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις είναι ότι η κυβέρνηση δεν συμμετέχει πλέον στη σύναψη της νέας γενικής συλλογικής σύμβασης εργασίας, αλλά εξακολουθεί να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στη σύναψη διαφόρων τομεακών και ειδικών συλλογικών συμβάσεων. Οι αντιπροσωπευτικές συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι ενώσεις εργοδοτών που είναι επικεφαλής των διαπραγματεύσεων για τη νέα γενική συλλογική σύμβαση εργασίας δεν κατόρθωσαν ακόμη να καταλήξουν σε συμφωνία. Ως εκ τούτου, η σύναψη μιας νέας γενικής συλλογικής σύμβασης εργασίας παραμένει μια από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για τη βελτίωση του κοινωνικού διαλόγου στη σερβική κοινωνία.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Δημοκρατίας της Σερβίας, η οποία συστάθηκε βάσει του νόμου για την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποτελεί τη θεσμική βάση για τις τριμερείς διαπραγματεύσεις. Εντούτοις, η ΟΚΕ της Σερβίας αντιμετωπίζει μια σειρά από προβλήματα, τα οποία είχαν αρνητικό αντίκτυπο στις δραστηριότητές της. Κατ' αρχάς, θα πρέπει να επισημανθεί η έλλειψη χρηματοδοτικών πόρων. Παρά την αυξανόμενη χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό, η έλλειψη οικονομικών πόρων επηρεάζει αρνητικά τις εργασίες της Γραμματείας και δεν επιτρέπει στην ΟΚΕ να συγκροτεί επαρκή αριθμό ομάδων εργασίας και να διοργανώνει τακτικές συνεδριάσεις. Ένα άλλο πρόβλημα είναι η μη τακτική συμμετοχή των εκπροσώπων των κοινωνικών εταίρων

στις συνεδριάσεις της ΟΚΕ. Ως αποτέλεσμα, ορισμένα σχέδια νόμου ψηφίζονται στο κοινοβούλιο χωρίς προηγούμενη διαβούλευση στο πλαίσιο της ΟΚΕ.

5.3.2 Οι εργοδοτικές οργανώσεις της Σερβίας

Η Ένωση Εργοδοτών της Σερβίας (UPS) είναι η κύρια οργάνωση εργοδοτών. Σε αντίθεση με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, η UPS έχει επιδείξει καλή συνεργασία με το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Πολιτικής. Συμμετέχει τακτικά στις δραστηριότητες της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Δημοκρατίας της Σερβίας. Ωστόσο, το γεγονός ότι η πλειοψηφία των μεγαλύτερων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στη Σερβία δεν είναι μέλη της UPS, αποδυναμώνει τη νομιμότητα της εν λόγω οργάνωσης στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου. Η UPS συμμετέχει στις εργασίες του Φόρουμ Εργοδοτών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Διεθνούς Οργάνωσης Εργοδοτών. Η διεθνής διάσταση των δραστηριοτήτων της UPS θα ενισχυθεί όταν της παραχωρηθεί το καθεστώς παρατηρητή στην *BusinessEurope* (Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών Επιχειρήσεων). Η UPS αναμένεται επίσης να ενταχθεί στην Μεσογειακή Ένωση Εργοδοτών τον Ιούνιο του 2008.

5.3.3 Η τρέχουσα κατάσταση και ο ρόλος των συνδικαλιστικών οργανώσεων

Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι πολύ ετερογενείς. Συνολικά, υπάρχουν 20 000 περίπου συνδικαλιστικές οργανώσεις στη Σερβία, σε όλες τις βαθμίδες, από το επίπεδο της επιχείρησης έως το εθνικό επίπεδο. Οι περισσότερες ανήκουν στις δύο κύριες εθνικές συνομοσπονδίες, στην *Nezavisnost* («Ανεξαρτησία») και στην Συνομοσπονδία Αυτόνομων Συνδικαλιστικών Οργανώσεων της Σερβίας (SSSS). Συχνά απουσιάζει η κοινή δράση. Ένα άλλο πρόβλημα εδώ είναι η έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Μολονότι ο ρόλος των συνδικαλιστικών οργανώσεων θεωρείται σχετικά αδύναμος στη Σερβία, η ενεργός συμμετοχή τους σε συλλογικές διαπραγματεύσεις στον δημόσιο τομέα και στις δημόσιες επιχειρήσεις καταδεικνύει ότι δεν θα πρέπει να παραβλέπεται ο ρόλος τους στην ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου. Σε ό,τι αφορά τις διεθνείς δραστηριότητες των συνδικαλιστικών οργανώσεων της Σερβίας, τόσο η *Nezavisnost* όσο και η SSSS είναι μέλη της Διεθνούς Συνομοσπονδίας Ελευθέρων Συνδικάτων και συμμετέχουν στο Βαλκανικό Φόρουμ της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Συνδικάτων.

5.4 Η κατάσταση στο εσωτερικό διαφόρων ομάδων ενδιαφερομένων

5.4.1 Μη ικανοποιητικό νομικό περιβάλλον

Παρά τις διάφορες δηλώσεις των σερβικών κυβερνήσεων μετά το 2000 και τις δεσμεύσεις τους για θέσπιση νέου νόμου σχετικά με τις ενώσεις πολιτών, το έργο των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, καθώς και οι σχέσεις τους με το σερβικό κράτος εξακολουθούν να μην ρυθμίζονται νομοθετικά. Στην ουσία, το νομικό καθεστώς των διαφόρων ομάδων ενδιαφερομένων, και ιδίως των ΜΚΟ, ρυθμίζεται από τον κρατικό νόμο για τις ενώσεις πολιτών, τις κοινωνικές και πολιτικές οργανώσεις που είχαν ήδη συσταθεί την εποχή της Σοσιαλιστικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας και από τον νόμο της Δημοκρατίας της Σερβίας περί κοινωνικών οργανώσεων και ενώσεων πολιτών που θεσπίστηκε το 1982 και τροποποιήθηκε το 1989⁽¹³⁾.

⁽¹³⁾ Zdenka Milivojević *Civil Society in Serbia. Suppressed during the 1990s — gaining legitimacy and recognition after 2000. Civicus Civil Society Index Report for Serbia.* (Βελιγράδι, 2006).

Το 2006, η κυβέρνηση της Σερβίας υιοθέτησε το σχέδιο νόμου για τις ενώσεις των πολιτών. Αυτό το σχέδιο νόμου, το οποίο εναρμονίστηκε με τις θέσεις των εκπροσώπων των διαφόρων ομάδων ενδιαφερομένων, δεν έχει εγκριθεί ακόμη από το κοινοβούλιο. Το εν λόγω σχέδιο νόμου απλουστεύει τη διαδικασία εγγραφής των ενώσεων των πολιτών και προβλέπει ότι μια ένωση μπορεί να αποκτήσει ιδιοκτησία και περιουσιακά στοιχεία μέσω συνδρομών μελών, μέσω εθελοντικών συνδρομών, δωρεών και άλλων δώρων, κλπ. Το σχέδιο νόμου προβλέπει επίσης ότι η κεντρική κυβέρνηση ή οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να χορηγούν επιδοτήσεις και δωρεές στις διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων. Ωστόσο, ο νόμος για τις ενώσεις της κοινωνίας των πολιτών δεν θα μπορούσε να επιλύσει όλα τα προβλήματα που αφορούν το νομικό και το οικονομικό τους καθεστώς. Συνεπώς, είναι αναγκαίο να θεσπιστεί μια σειρά πρόσθετων νόμων.

5.4.2 Ο ρόλος και η επιρροή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), των αγροτικών οργανώσεων και των οργανώσεων των καταναλωτών

Οι εκπρόσωποι των ΜΜΕ και των αγροτικών οργανώσεων αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα όπως και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις — αντιπαραγωγικός κατακερματισμός και ανταγωνισμός — τα οποία τους αποτρέπουν από το να δημιουργήσουν ισχυρές ομάδες πίεσης. Το υψηλό επίπεδο διαφθοράς εξασφαλίζει σε ορισμένες οργανώσεις καλύτερη πρόσβαση στις κρατικές αρχές απ' ό,τι σε άλλες οργανώσεις. Ένας άλλος παράγοντας που διαχωρίζει αυτές τις οργανώσεις είναι η πολιτική εγγύτητα και η γεωγραφική θέση αυτών των οργανώσεων. Αν και ο αριθμός των οργανώσεων καταναλωτών είναι μικρότερος σε σύγκριση με τις αντίστοιχες των ΜΜ και των αγροτικών οργανώσεων, ωστόσο τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν είναι παρεμφερή.

5.4.3 Οι ΜΚΟ στην κοινωνία της Σερβίας

Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις στη Σερβία ενισχύθηκαν κατά το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1990, μετά το τέλος του πολέμου της Βοσνίας. Οι ΜΚΟ διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην ανατροπή του καθεστώτος Μίλοσεβιτς το 2000 με την κινητοποίηση των πολιτών και τη συμμετοχή τους στις διαπραγματεύσεις με την αντιπολίτευση που τασόταν κατά του Μίλοσεβιτς. Η εκστρατεία «Izlaz 2000» υπέρ της διεξαγωγής εκλογών αποτέλεσε μια πολύ επιτυχημένη ενέργεια διαφόρων ΜΚΟ, με την οποία καταδείχθηκε η σημασία του τομέα των ΜΚΟ στη διαδικασία των δημοκρατικών αλλαγών.

Από το 2000 και μετά η θέση των ΜΚΟ στη σερβική κοινωνία έχει αλλάξει. Ο τομέας των ΜΚΟ διανύει μια φάση μετασχηματισμού. Επιπλέον, σε ορισμένες ΜΚΟ παρατηρείται έλλειψη ενθουσιασμού, γεγονός που οφείλεται στον βραδύτερο από τον προσδοκώμενο ρυθμό των μεταρρυθμίσεων μετά το 2000. Ένα άλλο πρόβλημα είναι η έλλειψη ενιαίας θέσης των ΜΚΟ όσον αφορά τη συνεργασία με την κυβέρνηση — ενώ ορισμένες ΜΚΟ τηρούν σταθερά αντίθετη θέση απέναντι στην κυβέρνηση, οι άλλες ΜΚΟ επιδιώκουν να βρουν τρόπους συνεργασίας. Ως ένα βαθμό, ο τομέας των ΜΚΟ αποδυναμώθηκε και λόγω του γεγονότος ότι ορισμένοι επικεφαλής ΜΚΟ εισήλθαν στον πολιτικό βίο και έπαψαν τις δραστηριότητές τους. Σε αυτό το πλαίσιο, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι, ενώ ορισμένες ΜΚΟ εντατικοποίησαν τις δραστηριότητές τους, ένας μεγάλος αριθμός τους δεν κατόρθωσε να εκπληρώσει τα κριτήρια όσον αφορά την ενίσχυση του επαγγελματισμού και την εξειδίκευση των εργασιών τους και αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα. Μεταξύ

των θετικών παραδειγμάτων, πρέπει να αναφερθούν ιδίως οι περιβαλλοντικές οργανώσεις.

Τα οικονομικά προβλήματα είναι ζωτικά, καθότι αφορούν ουσιαστικά τη βιωσιμότητα των περισσότερων ΜΚΟ. Οι ΜΚΟ χρηματοδοτούνται για περιορισμένο μόνο αριθμό σχεδίων και για περιορισμένη χρονική περίοδο, κυρίως από ξένες πηγές χρηματοδότησης. Ως εκ τούτου, πολλές ΜΚΟ δεν διαθέτουν την απαραίτητη εξειδίκευση και καλούνται να αναλαμβάνουν διάφορα σχέδια με πολύ διαφορετικές προτεραιότητες. Αυτό έχει αντίκτυπο όχι μόνο στο επαγγελματικό τους κύρος, αλλά, ταυτόχρονα, δυσχεραίνει τις δυνατότητές τους να ξεπεράσουν ζωτικά προβλήματα που θέτουν σε κίνδυνο την ύπαρξή τους.

6. Ο ρόλος των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση

6.1 Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και η διαδικασία ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης

Ένας σημαντικός αριθμός οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στη Σερβία διαδραματίζει ήδη καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με την ΕΕ και την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Με τη διοργάνωση δημόσιων διαλέξεων και σεμιναρίων και τη διανομή φυλλαδίων και άλλου ενημερωτικού υλικού σχετικά με την ΕΕ και συναφή θέματα, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών συμβάλλουν στην ενημερωτική εκστρατεία για την ΕΕ σε αγροτικές και λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές. Μολονότι ορισμένες φορές οι απόψεις των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών δίστανται — π.χ. στην περίπτωση της προβολής της πλήρους συνεργασίας της Σερβίας με το ΔΠΔΓ ως βασικής προϋπόθεσης για την επανέναξη των διαπραγματεύσεων για τη ΣΣΣ την άνοιξη του 2007 — στις προεδρικές εκλογές που διεξήχθησαν την περίοδο Ιανουάριο-Φεβρουάριο του 2008 οι ΟΚΠ διατήρησαν ενιαία θέση. Η συντριπτική πλειοψηφία των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών τάχθηκε υπέρ της ευρωπαϊκής προοπτικής της Σερβίας και συνέδραμαν στην αύξηση της συμμετοχής των ψηφοφόρων στις εκλογές.

Η στενότερη συνεργασία της κυβέρνησης με τις οργανώσεις των εργαζοτών, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και άλλες ομάδες ενδιαφερομένων μπορεί να συμβάλει ακόμη περισσότερο στην καλύτερη προετοιμασία του σερβικού λαού για την προσχώρηση στην ΕΕ. Εντούτοις, η περαιτέρω συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε έναν ουσιαστικό διάλογο με την κυβέρνηση απαιτεί μεγαλύτερη διαφάνεια και τακτική παροχή σχετικών εγγράφων και πληροφοριών.

6.2 Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και η περιφερειακή συνεργασία

Η βελτίωση της περιφερειακής συνεργασίας και οι καλές σχέσεις με τις γείτονες χώρες αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την επιτυχή ένταξη στην ΕΕ. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών διαδραματίζουν ήδη σημαντικό ρόλο στη σταθεροποίηση των σχέσεων και τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των χωρών της περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να αναφερθεί ως πάρα πολύ θετικό παράδειγμα η βελτιωμένη συνεργασία μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών της Σερβίας και της Κροατίας. Επιπροσθέτως, η επιτυχής συνεργασία μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε περιφερειακή βάση μπορεί να λειτουργήσει ως παράδειγμα για περιφερειακούς πολιτικούς φορείς. Παρόλο που οι επαφές μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών

αναπτύσσονται χρόνο με το χρόνο, η τρέχουσα κατάσταση δεν είναι καθόλου ικανοποιητική, κυρίως εξαιτίας των πολιτικών εμποδίων που εξακολουθούν να υφίστανται και την ανεπάρκεια χρηματοδοτικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων των πόρων της ΕΕ. Επ' αυτού, η υποστήριξη τοπικών περιφερειακών πρωτοβουλιών αποτελεί μία από τις δυνατότητες για τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην περιοχή.

6.3 Διεθνείς δραστηριότητες των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών της Σερβίας

Η συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών της Σερβίας σε κοινά σχέδια που υλοποιούνται με οργανώσεις εταίρους είτε από την ίδια την περιοχή είτε από άλλα μέρη του κόσμου μπορεί να βελτιώσει τις διαπροσωπικές επαφές και να αναθερμάνει τις σχέσεις που διακόπηκαν κατά τη διάρκεια του πολέμου. Ως προς

αυτό, έχει επιτευχθεί αξιόλογη πρόοδος σε πολλούς τομείς. Η συνεργασία και η δικτύωση αναπτύσσονται ειδικά από τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εστιάζονται στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην προστασία του περιβάλλοντος ή από τις οργανώσεις γυναικών. Για την περαιτέρω ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, θα πρέπει να αναδειχθούν επίσης τα θετικά αποτελέσματα της συνεργασίας μεταξύ των ενώσεων της Σερβίας και των ομολόγων τους από τα νέα κράτη μέλη της ΕΕ.

Δεν θα πρέπει να υποτιμηθεί η συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε δραστηριότητες εξωτερικής πολιτικής. Η εντατικότερη συνεργασία μεταξύ της επίσημης διπλωματίας από τη μια πλευρά και της δημόσιας διπλωματίας από την άλλη μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της εξωτερικής πολιτικής της Σερβίας και να επηρεάσει θετικά τη διαδικασία ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ